

Treaty Series

*Treaties and international agreements
registered
or filed and recorded
with the Secretariat of the United Nations*

VOLUME 2958

2013

I. Nos. 51428-51446

Recueil des Traités

*Traités et accords internationaux
enregistrés
ou classés et inscrits au répertoire
au Secrétariat de l'Organisation des Nations Unies*

UNITED NATIONS • NATIONS UNIES

Treaty Series

*Treaties and international agreements
registered
or filed and recorded
with the Secretariat of the United Nations*

VOLUME 2958

Recueil des Traités

*Traités et accords internationaux
enregistrés
ou classés et inscrits au répertoire
au Secrétariat de l'Organisation des Nations Unies*

Copyright © United Nations 2020
All rights reserved
Manufactured in the United Nations

Print ISBN: 978-92-1-900931-8
e-ISBN: 978-92-1-047674-4
ISSN: 0379-8267
e-ISSN: 2412-1495

Copyright © Nations Unies 2020
Tous droits réservés
Imprimé aux Nations Unies

TABLE OF CONTENTS

I

*Treaties and international agreements
registered in October 2013
Nos. 51428 to 51446*

No. 51428. International Development Association and India:

- Financing Agreement (Bihar Panchayat Strengthening Project) between India and the International Development Association (with schedules, appendix and International Development Association General Conditions for Credits and Grants, dated 31 July 2010). New Delhi, 27 June 2013 3

No. 51429. Turkey and Australia:

- Convention between the Government of the Republic of Turkey and the Government of Australia for the avoidance of double taxation with respect to taxes on income and the prevention of fiscal evasion (with protocol). Ankara, 28 April 2010 5

No. 51430. International Development Association and Côte d'Ivoire:

- Indemnity Agreement (Côte d'Ivoire — Block CI-27/Foxtrot Gas Field Expansion Project) between the Republic of Côte d'Ivoire and the International Development Association (with annexes and International Development Association General Conditions for Credits and Grants, dated 31 July 2010). Abidjan, 31 July 2013..... 91

No. 51431. International Bank for Reconstruction and Development and Morocco:

- Guarantee Agreement (Ouarzazate I Concentrated Solar Power Plant Project) between the Kingdom of Morocco and the International Bank for Reconstruction and Development (with International Bank for Reconstruction and Development General Conditions for Loans, dated 31 July 2010). Durban, 7 December 2011 93

No. 51432. International Bank for Reconstruction and Development and Morocco:

- Clean Technology Fund Guarantee Agreement (Ouarzazate I Concentrated Solar Power Plant Project) between the Kingdom of Morocco and the [International] Bank [for Reconstruction and Development], acting as an implementing entity of the Clean Technology Fund (with Standard Conditions for Grants made by the World Bank out of various funds, dated 31 July 2010). Durban, 7 December 2011 95

No. 51433. Turkey and Morocco:

- Agreement between the Government of the Republic of Turkey and the Government of the Kingdom of Morocco on cooperation in the field of health. Rabat, 30 March 2005 97

No. 51434. International Development Association and Bosnia and Herzegovina:

Financing Agreement (Real Estate Registration Project) between Bosnia and Herzegovina and the International Development Association (with schedules, appendix and International Development Association General Conditions for Credits and Grants, dated 31 July 2010). Sarajevo, 25 January 2013..... 107

No. 51435. International Bank for Reconstruction and Development and Uruguay:

Guarantee Agreement (OSE Sustainable and Efficient Project) between the Eastern Republic of Uruguay and the International Bank for Reconstruction and Development (with schedules, appendix and International Bank for Reconstruction and Development General Conditions for Loans, dated 12 March 2012). Montevideo, 11 December 2012..... 109

No. 51436. International Bank for Reconstruction and Development and China:

Loan Agreement (Ma'anshan Cihu River Basin Improvement Project) between the People's Republic of China and the International Bank for Reconstruction and Development (with schedules, appendix and International Bank for Reconstruction and Development General Conditions for Loans, dated 12 March 2012). Beijing, 4 July 2013 111

No. 51437. Turkey and Peru:

Agreement between the Government of the Republic of Turkey and the Government of the Republic of Peru on the mutual exemption of visas (with annexes). Ankara, 18 June 2012..... 113

No. 51438. International Bank for Reconstruction and Development and Mauritius:

Loan Agreement (Second Private Sector Competitiveness Development Policy Loan) between the Republic of Mauritius and the International Bank for Reconstruction and Development (with schedules, appendix and International Bank for Reconstruction and Development General Conditions for Loans, dated 12 March 2012 and modifications). Washington, 19 April 2013..... 153

No. 51439. Bulgaria and Germany:

Agreement between the Government of the Republic of Bulgaria and the Government of the Federal Republic of Germany on mutual protection of classified information. Sofia, 29 October 1999..... 155

No. 51440. Turkey and Azerbaijan:

Agreement between the Government of the Republic of Turkey and the Government of the Republic of Azerbaijan concerning the transit passage of natural gas originating and transiting from the Republic of Azerbaijan to and through the territory of the Republic of Turkey via the Trans Anatolian Natural Gas Pipeline System (with appendix). Istanbul, 26 June 2012..... 191

No. 51441. Turkey and Azerbaijan:

- Agreement between the Government of the Republic of Turkey and the Government of the Republic of Azerbaijan on the reciprocal protection and promotion of investments. Izmir, 25 October 2011..... 401

No. 51442. United Nations and Hungary:

- Exchange of letters constituting an Agreement between the United Nations and the Government of Hungary on the hosting of the “Twenty-first meeting of the United Nations Secretary-General’s Advisory Board on Water and Sanitation (UNSGAB)” that will be held in Budapest, Hungary, from 6 to 9 October 2013. New York, 20 August 2013 and 30 September 2013..... 449

No. 51443. United Nations and Croatia:

- Exchange of letters constituting an Agreement between the United Nations and the Government of the Republic of Croatia concerning the organizing of the “Expert Group Meeting on science-policy interface” to be held in Dubrovnik, Croatia, on 21 and 22 October 2013. New York, 7 October 2013 and 17 October 2013..... 451

No. 51444. United Nations and India:

- Exchange of letters constituting an Agreement between the United Nations and the Government of India on the holding of the Workshop on the Regular Process for global reporting and assessment of the state of the marine environment, including socio-economic aspects to be held in Chennai, India, from 25 to 27 November 2013. New York, 3 October 2013 and 14 October 2013 453

No. 51445. United Nations and Switzerland:

- Exchange of letters constituting an Agreement between the United Nations and the Government of Switzerland regarding the hosting of the launch meeting of the joint CTED/UNODC initiative on “effective counter-terrorism investigations and prosecutions while respecting human rights and the rule of law”, which will be held at Geneva, Switzerland on 2 and 3 October 2013 (with attachment). New York, 20 September 2013, and Bern, 25 September 2013 455

No. 51446. United Nations and Burkina Faso:

- Exchange of letters constituting an Agreement between the United Nations and Burkina Faso concerning the hosting of a workshop to strengthen the coordination of mechanisms of prevention and fight against terrorism, which will be held in Ouagadougou from 26 to 27 June 2013. New York, 18 June 2013 and 20 June 2013 457

TABLE DES MATIÈRES

I

*Traités et accords internationaux
enregistrés en octobre 2013
N°s 51428 à 51446*

N° 51428. Association internationale de développement et Inde :

Accord de financement (Projet de renforcement des panchayat du Bihar) entre l'Inde et l'Association internationale de développement (avec annexes, appendice et Conditions générales applicables aux crédits et aux dons de l'Association internationale de développement, en date du 31 juillet 2010). New Delhi, 27 juin 2013..... 3

N° 51429. Turquie et Australie :

Convention entre le Gouvernement de la République turque et le Gouvernement de l'Australie tendant à éviter la double imposition en matière d'impôts sur le revenu et à prévenir l'évasion fiscale (avec protocole). Ankara, 28 avril 2010 5

N° 51430. Association internationale de développement et Côte d'Ivoire :

Accord d'indemnisation (Côte d'Ivoire — Projet d'extension du champ gazier Bloc CI-27/Foxtrot) entre la République de Côte d'Ivoire et l'Association internationale de développement (avec annexes et Conditions générales applicables aux crédits et aux dons de l'Association internationale de développement, en date du 31 juillet 2010). Abidjan, 31 juillet 2013..... 91

N° 51431. Banque internationale pour la reconstruction et le développement et Maroc :

Accord de garantie (Projet de centrale solaire à concentration de Ouarzazate I) entre le Royaume du Maroc et la Banque internationale pour la reconstruction et le développement (avec Conditions générales applicables aux prêts de la Banque internationale pour la reconstruction et le développement, en date du 31 juillet 2010). Durban, 7 décembre 2011..... 93

N° 51432. Banque internationale pour la reconstruction et le développement et Maroc :

Accord de garantie du Fonds pour les technologies propres (Projet de centrale solaire à concentration de Ouarzazate I) entre le Royaume du Maroc et la Banque internationale pour la reconstruction et le développement, agissant en qualité d'entité d'exécution du Fonds pour les technologies propres (avec Conditions standard pour les dons consentis par la Banque mondiale sur divers fonds, en date du 31 juillet 2010). Durban, 7 décembre 2011 95

N° 51433. Turquie et Maroc :

Accord de coopération dans le domaine de la santé entre le Gouvernement de la République turque et le Gouvernement du Royaume du Maroc. Rabat, 30 mars 2005 97

N° 51434. Association internationale de développement et Bosnie-Herzégovine :

Accord de financement (Projet d'enregistrement des biens immobiliers) entre la Bosnie-Herzégovine et l'Association internationale de développement (avec annexes, appendice et Conditions générales applicables aux crédits et aux dons de l'Association internationale de développement, en date du 31 juillet 2010). Sarajevo, 25 janvier 2013 107

N° 51435. Banque internationale pour la reconstruction et le développement et Uruguay :

Accord de garantie (Projet OSE durable et efficace) entre la République orientale de l'Uruguay et la Banque internationale pour la reconstruction et le développement (avec annexes, appendice et Conditions générales applicables aux prêts de la Banque internationale pour la reconstruction et le développement, en date du 12 mars 2012). Montevideo, 11 décembre 2012..... 109

N° 51436. Banque internationale pour la reconstruction et le développement et Chine :

Accord de prêt (Projet d'amélioration du bassin de la rivière Cihu à Ma'anshan) entre la République populaire de Chine et la Banque internationale pour la reconstruction et le développement (avec annexes, appendice et Conditions générales applicables aux prêts de la Banque internationale pour la reconstruction et le développement, en date du 12 mars 2012). Beijing, 4 juillet 2013..... 111

N° 51437. Turquie et Pérou :

Accord entre le Gouvernement de la République turque et le Gouvernement de la République du Pérou relatif à l'exemption mutuelle de visas (avec annexes). Ankara, 18 juin 2012 113

N° 51438. Banque internationale pour la reconstruction et le développement et Maurice :

Accord de prêt (Deuxième prêt relatif à la politique de développement de la compétitivité du secteur privé) entre la République de Maurice et la Banque internationale pour la reconstruction et le développement (avec annexes, appendice et Conditions générales applicables aux prêts de la Banque internationale pour la reconstruction et le développement, en date du 12 mars 2012 et modifications). Washington, 19 avril 2013..... 153

N° 51439. Bulgarie et Allemagne :

Accord entre le Gouvernement de la République de Bulgarie et le Gouvernement de la République fédérale d'Allemagne relatif à la protection mutuelle des informations classifiées. Sofia, 29 octobre 1999..... 155

N° 51440. Turquie et Azerbaïdjan :

Accord entre le Gouvernement de la République turque et le Gouvernement de la République d'Azerbaïdjan concernant le transit du gaz naturel provenant et transitant de la République d'Azerbaïdjan vers le territoire de la République turque et à travers celui-ci par le gazoduc transanatolien (avec annexe). Istanbul, 26 juin 2012..... 191

N° 51441. Turquie et Azerbaïdjan :

Accord entre le Gouvernement de la République turque et le Gouvernement de la République d'Azerbaïdjan relatif à la protection et la promotion réciproques des investissements. Izmir, 25 octobre 2011..... 401

N° 51442. Organisation des Nations Unies et Hongrie :

Échange de lettres constituant un accord entre l'Organisation des Nations Unies et le Gouvernement de la Hongrie relatif à l'organisation de la « Vingt-et-unième réunion du Conseil consultatif sur l'eau et l'assainissement auprès du Secrétaire Général de l'ONU (UNS-GAB) » qui se tiendra à Budapest, en Hongrie, du 6 au 9 octobre 2013. New York, 20 août 2013 et 30 septembre 2013..... 449

N° 51443. Organisation des Nations Unies et Croatie :

Échange de lettres constituant un accord entre l'Organisation des Nations Unies et le Gouvernement de la République de Croatie concernant l'organisation de la « Réunion du groupe d'experts sur l'interface science-politique » qui se tiendra à Dubrovnik, en Croatie, les 21 et 22 Octobre 2013. New York, 7 octobre 2013 et 17 octobre 2013 451

N° 51444. Organisation des Nations Unies et Inde :

Échange de lettres constituant un accord entre l'Organisation des Nations Unies et le Gouvernement de l'Inde relatif à la tenue de l'atelier sur le Mécanisme de notification et d'évaluation systématiques à l'échelle mondiale de l'état du milieu marin, y compris les aspects socioéconomiques, qui se tiendra à Chennai, en Inde, du 25 au 27 novembre 2013. New York, 3 octobre 2013 et 14 octobre 2013 453

N° 51445. Organisation des Nations Unies et Suisse :

Échange de lettres constituant un accord entre l'Organisation des Nations Unies et le Gouvernement suisse concernant la tenue de la réunion de lancement de l'initiative conjointe DECT/ONU DC sur « l'efficacité des enquêtes et des poursuites en matière de lutte contre le terrorisme dans le respect des droits de l'homme et de

l'état de droit », qui aura lieu à Genève, en Suisse, du 2 au 3 octobre 2013 (avec annexe). New York, 20 septembre 2013, et Berne, 25 septembre 2013 455

N° 51446. Organisation des Nations Unies et Burkina Faso :

Échange de lettres constituant un accord entre l'Organisation des Nations Unies et le Burkina Faso portant sur l'organisation d'un atelier sur le renforcement de la coordination des mécanismes de prévention de lutte contre le terrorisme, qui se tiendra à Ouagadougou du 26 au 27 juin 2013. New York, 18 juin 2013 et 20 juin 2013 457

NOTE BY THE SECRETARIAT

Under Article 102 of the Charter of the United Nations, every treaty and every international agreement entered into by any Member of the United Nations after the coming into force of the Charter shall, as soon as possible, be registered with the Secretariat and published by it. Furthermore, no party to a treaty or international agreement subject to registration which has not been registered may invoke that treaty or agreement before any organ of the United Nations. The General Assembly, by resolution 97 (I), established regulations to give effect to Article 102 of the Charter (see text of the regulations, vol. 859, p. VIII; https://treaties.un.org/Pages/Resource.aspx?path=Publication/Regulation/Page1_en.xml).

The terms "treaty" and "international agreement" have not been defined either in the Charter or in the regulations, and the Secretariat follows the principle that it acts in accordance with the position of the Member State submitting an instrument for registration that, so far as that party is concerned, the instrument is a treaty or an international agreement within the meaning of Article 102. Registration of an instrument submitted by a Member State, therefore, does not imply a judgement by the Secretariat on the nature of the instrument, the status of a party or any similar question. It is the understanding of the Secretariat that its acceptance for registration of an instrument does not confer on the instrument the status of a treaty or an international agreement if it does not already have that status, and does not confer upon a party a status which it would not otherwise have.

*
* *

Disclaimer: All authentic texts in the present Series are published as submitted for registration by a party to the instrument. Unless otherwise indicated, the translations of these texts have been made by the Secretariat of the United Nations, for information.

NOTE DU SECRÉTARIAT

Aux termes de l'Article 102 de la Charte des Nations Unies, tout traité ou accord international conclu par un Membre des Nations Unies après l'entrée en vigueur de la Charte sera, le plus tôt possible, enregistré au Secrétariat et publié par lui. De plus, aucune partie à un traité ou accord international qui aurait dû être enregistré mais ne l'a pas été ne pourra invoquer ledit traité ou accord devant un organe de l'Organisation des Nations Unies. Par sa résolution 97 (I), l'Assemblée générale a adopté un règlement destiné à mettre en application l'Article 102 de la Charte (voir texte du règlement, vol. 859, p. IX; https://treaties.un.org/Pages/Resource.aspx?path=Publication/Regulation/Page1_fr.xml).

Les termes « traité » et « accord international » n'ont été définis ni dans la Charte ni dans le règlement, et le Secrétariat a pris comme principe de s'en tenir à la position adoptée à cet égard par l'État Membre qui a présenté l'instrument à l'enregistrement, à savoir que, en ce qui concerne cette partie, l'instrument constitue un traité ou un accord international au sens de l'Article 102. Il s'ensuit que l'enregistrement d'un instrument présenté par un État Membre n'implique, de la part du Secrétariat, aucun jugement sur la nature de l'instrument, le statut d'une partie ou toute autre question similaire. Le Secrétariat considère donc que son acceptation pour enregistrement d'un instrument ne confère pas audit instrument la qualité de traité ou d'accord international si ce dernier ne l'a pas déjà, et qu'il ne confère pas à une partie un statut que, par ailleurs, elle ne posséderait pas.

*
* *

Déni de responsabilité : Tous les textes authentiques du présent Recueil sont publiés tels qu'ils ont été soumis pour enregistrement par l'une des parties à l'instrument. Sauf indication contraire, les traductions de ces textes ont été établies par le Secrétariat de l'Organisation des Nations Unies, à titre d'information.

I

Treaties and international agreements

registered in

October 2013

Nos. 51428 to 51446

Traités et accords internationaux

enregistrés en

octobre 2013

N°s 51428 à 51446

No. 51428

**International Development Association
and
India**

Financing Agreement (Bihar Panchayat Strengthening Project) between India and the International Development Association (with schedules, appendix and International Development Association General Conditions for Credits and Grants, dated 31 July 2010). New Delhi, 27 June 2013

Entry into force: *21 August 2013 by notification*

Authentic text: *English*

Registration with the Secretariat of the United Nations: *International Development Association, 21 October 2013*

Not published in print, in accordance with article 12(2) of the General Assembly regulations to give effect to Article 102 of the Charter of the United Nations, as amended.

**Association internationale de développement
et
Inde**

Accord de financement (Projet de renforcement des panchayat du Bihar) entre l'Inde et l'Association internationale de développement (avec annexes, appendice et Conditions générales applicables aux crédits et aux dons de l'Association internationale de développement, en date du 31 juillet 2010). New Delhi, 27 juin 2013

Entrée en vigueur : *21 août 2013 par notification*

Texte authentique : *anglais*

Enregistrement auprès du Secrétariat de l'Organisation des Nations Unies : *Association internationale de développement, 21 octobre 2013*

Non disponible en version imprimée, conformément au paragraphe 2 de l'article 12 du règlement de l'Assemblée générale destiné à mettre en application l'Article 102 de la Charte des Nations Unies, tel qu'amendé.

No. 51429

—
**Turkey
and
Australia**

Convention between the Government of the Republic of Turkey and the Government of Australia for the avoidance of double taxation with respect to taxes on income and the prevention of fiscal evasion (with protocol). Ankara, 28 April 2010

Entry into force: *5 June 2013 by notification, in accordance with article 28*

Authentic texts: *English and Turkish*

Registration with the Secretariat of the United Nations: *Turkey, 10 October 2013*

—
**Turquie
et
Australie**

Convention entre le Gouvernement de la République turque et le Gouvernement de l'Australie tendant à éviter la double imposition en matière d'impôts sur le revenu et à prévenir l'évasion fiscale (avec protocole). Ankara, 28 avril 2010

Entrée en vigueur : *5 juin 2013 par notification, conformément à l'article 28*

Textes authentiques : *anglais et turc*

Enregistrement auprès du Secrétariat de l'Organisation des Nations Unies : *Turquie,
10 octobre 2013*

[ENGLISH TEXT – TEXTE ANGLAIS]

CONVENTION

BETWEEN

THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF TURKEY

AND

THE GOVERNMENT OF AUSTRALIA

FOR

THE AVOIDANCE OF DOUBLE TAXATION

WITH RESPECT TO TAXES ON INCOME

AND

THE PREVENTION OF FISCAL EVASION

The Government of the Republic of Turkey and the Government of Australia ,

Desiring to conclude a Convention for the avoidance of double taxation with respect to taxes on income and the prevention of fiscal evasion,

Have agreed as follows:

ARTICLE 1

Persons Covered

This Convention shall apply to persons who are residents of one or both of the Contracting States.

ARTICLE 2

Taxes Covered

1. The existing taxes to which this Convention shall apply are:

(a) in Australia:

the income tax, including the resource rent tax in respect of offshore projects relating to exploration for or exploitation of petroleum resources, imposed under the federal law of Australia;

(b) in Turkey:

(i) the income tax; and

(ii) the corporation tax.

2. This Convention shall apply also to any identical or substantially similar taxes which are imposed under the federal law of Australia or the law of Turkey after the date of signature of this Convention in addition to, or in place of, the existing taxes. The competent authorities of the Contracting States shall notify each other of any substantial changes which have been made in the law of their respective States relating to the taxes to which this Convention applies within a reasonable period of time after those changes.

3. For the purposes of Article 26, the taxes to which this Convention shall apply are:

- (a) in the case of Australia, taxes of every kind and description imposed under the federal tax laws administered by the Commissioner of Taxation; and
- (b) in the case of Turkey, taxes of every kind and description imposed under the tax laws administered by Ministry of Finance.

ARTICLE 3

General Definitions

1. For the purposes of this Convention, unless the context otherwise requires:

- (a) the term "Australia", when used in a geographical sense, excludes all external territories other than:
 - (i) the Territory of Norfolk Island;
 - (ii) the Territory of Christmas Island;
 - (iii) the Territory of Cocos (Keeling) Islands;
 - (iv) the Territory of Ashmore and Cartier Islands;
 - (v) the Territory of Heard Island and McDonald Islands; and
 - (vi) the Coral Sea Islands Territory,

and includes any area adjacent to the territorial limits of Australia (including the Territories specified in this subparagraph) in respect of which there is for the time being in force, consistently with international law, a law of Australia dealing with the exploration for or exploitation of any of the natural resources of the seabed and subsoil of the continental shelf;

- (b) the term "Turkey" means the Turkish territory, as well as the (maritime) areas over which it has jurisdiction or sovereign rights for the purpose of exploring and exploiting the natural resources of the seabed and subsoil of the continental shelf in accordance with international law;
- (c) the term "Australian tax" means tax imposed by Australia, being tax to which this Convention applies by virtue of paragraphs 1 or 2 of Article 2, but does not include any penalty or interest imposed under the law of Australia relating to its tax;
- (d) the term "Turkish tax" means tax imposed by Turkey, being tax to which this Convention applies by virtue of paragraphs 1 or 2 of Article 2, but does not include any penalty or interest imposed under the law of Turkey relating to its tax;
- (e) the term "company" means any body corporate or any entity which is treated as a company or body corporate for tax purposes;
- (f) the term "competent authority" means, in the case of Australia, the Commissioner of Taxation or an authorised representative of the Commissioner and, in the case of Turkey, the Minister of Finance or an authorised representative of the Minister;
- (g) the terms "a Contracting State" and "other Contracting State" mean Australia or Turkey, as the context requires;
- (h) the terms "enterprise of a Contracting State" and "enterprise of the other Contracting State" mean respectively an enterprise carried on by a resident of a Contracting State and an enterprise carried on by a resident of the other Contracting State;

- (i) the term "international traffic" means any transport by a ship or aircraft operated by an enterprise of a Contracting State, except when the ship or aircraft is operated solely from a place or between places in the other Contracting State;
- (j) the term "Turkish company" means a company which, under the law of Turkey relating to Turkish tax, is a resident of Turkey, and which is not, under the law of Australia relating to Australian tax, a resident of Australia;
- (k) the term "Australian company" means a company which, under the law of Australia relating to Australian tax, is a resident of Australia, and which is not, under the law of Turkey relating to Turkish tax, a resident of Turkey;
- (l) the term "national", in relation to a Contracting State, means:
 - (i) any individual possessing nationality or citizenship of that Contracting State; and
 - (ii) any company or legal person deriving its status as such from the laws in force in that Contracting State;
- (m) the term "person" includes an individual, a company and any other body of persons.

2. As regards the application of the Convention by a Contracting State, any term not defined therein shall, unless the context otherwise requires, have the meaning which it has at that time under the law of that State concerning the taxes to which the Convention applies, any meaning under the applicable tax law of that State prevailing over a meaning given to the term under other law of that State.

ARTICLE 4

Resident

For the purposes of this Convention, a person is a resident of a Contracting State.

- (a) in the case of Australia, if the person is:

- (i) an Australian company; or
 - (ii) any other person (except a company) who, under the law of Australia relating to Australian tax, is a resident of Australia;
 - (b) in the case of Turkey, if the person is:
 - (i) a Turkish company; or
 - (ii) any other person (except a company) who, under the law of Turkey relating to Turkish tax, is a resident of Turkey.
2. The term "resident of a Contracting State" also includes that State and any political subdivision or local authority of that State.
3. A person is not a resident of a Contracting State for the purposes of this Convention if the person is liable to tax in that State in respect only of income from sources in that State.
4. Where by reason of the preceding provisions of this Article a person, being an individual, is a resident of both Contracting States, then the person's status shall be determined as follows:
- (a) the individual shall be deemed to be a resident only of the State in which a permanent home is available to that individual; but if a permanent home is available in both States, or in neither of them, that individual shall be deemed to be a resident only of the State with which the individual's personal and economic relations are closer (centre of vital interests);
 - (b) if the State in which the centre of vital interests is situated cannot be determined, the individual shall be deemed to be a resident only of the State of which that individual is a national;
 - (c) if the individual is a national of both States or of neither of them, the competent authorities of the Contracting States shall endeavour to resolve the question by mutual agreement.

ARTICLE 5

Permanent Establishment

1. For the purposes of this Convention, the term "permanent establishment" means a fixed place of business through which the business of the enterprise is wholly or partly carried on.
2. The term "permanent establishment" includes especially:
 - (a) a place of management;
 - (b) a branch;
 - (c) an office;
 - (d) a factory;
 - (e) a workshop;
 - (f) a mine, an oil or gas well, a quarry or any other place relating to the exploration for or exploitation of natural resources; and
 - (g) a building site or construction, installation or assembly project which exists for more than 6 months.
3. An enterprise shall be deemed to have a permanent establishment in a Contracting State and to carry on business through that permanent establishment if:
 - (a) it carries on supervisory activities in that State for more than 6 months in connection with a building site, or a construction, installation or assembly project, which is being undertaken in that State;
 - (b) substantial equipment is operated in that State by the enterprise for more than 6 months in any 12 month period.

4. An enterprise shall not be deemed to have a permanent establishment merely by reason of:

- (a) the use of facilities solely for the purpose of storage, display or irregular delivery of goods or merchandise belonging to the enterprise; or
- (b) the maintenance of a stock of goods or merchandise belonging to the enterprise solely for the purpose of storage, display or irregular delivery; or
- (c) the maintenance of a stock of goods or merchandise belonging to the enterprise solely for the purpose of processing by another enterprise; or
- (d) the maintenance of a fixed place of business solely for the purpose of purchasing goods or merchandise or of collecting information, for the enterprise; or
- (e) the maintenance of a fixed place of business solely for the purpose of activities which have a preparatory or auxiliary character for the enterprise, such as advertising or scientific research.

5. Notwithstanding the provisions of paragraph 1, 2, and 3, where an enterprise of a Contracting State performs professional services in the other Contracting State for a period or periods exceeding 183 days in any twelve month period, and these services are performed through one or more individuals who are present and performing such services in that other State, the activities carried on in that other State in performing these services shall be deemed to be carried on through a permanent establishment of the enterprise situated in that other State.

6. Notwithstanding the provisions of paragraphs 1 and 2, where a person - other than an agent of an independent status to whom paragraph 7 applies - is acting in a Contracting State on behalf of an enterprise of the other Contracting State, that enterprise shall be deemed to have a permanent establishment in the first-mentioned Contracting State in respect of any activities which that person undertakes for the enterprise, if such a person:

- (a) has, and habitually exercises in that State, an authority to conclude contracts on behalf of the enterprise, unless the person's activities are limited to the purchase of goods or merchandise for the enterprise; or

- (b) has no such authority, but habitually maintains in the first-mentioned State a stock of goods or merchandise from which the person regularly delivers goods or merchandise on behalf of the enterprise; or
- (c) in so acting, manufactures or processes in that State for the enterprise goods or merchandise belonging to the enterprise.

7. An enterprise of a Contracting State shall not be deemed to have a permanent establishment in the other Contracting State merely because it carries on business in that other State through a person who is a broker, general commission agent or any other agent of an independent status and is acting in the ordinary course of the person's business as such a broker or agent.

8. The fact that a company which is a resident of a Contracting State controls or is controlled by a company which is a resident of the other Contracting State, or which carries on business in that other State (whether through a permanent establishment or otherwise), shall not of itself make either company a permanent establishment of the other.

9. The principles set forth in the preceding paragraphs of this Article shall be applied in determining for the purposes of paragraph 6 of Article 11 and paragraph 5 of Article 12 whether there is a permanent establishment outside both Contracting States, and whether an enterprise, not being an enterprise of a Contracting State, has a permanent establishment in a Contracting States .

ARTICLE 6

Income from Real Property

1. Income from real property (including income from agricultural, pastoral or forestry activities on that real property) may be taxed in the Contracting State in which the real property is situated.

2. In this Article, the term "real property":

- (a) in the case of Australia, has the meaning which it has under the law of Australia and includes:

- (i) a lease of land and any other interest in or over land, whether improved or not, including a right to explore for mineral, oil or gas deposits or other natural resources, and a right to mine those deposits or resources; and
 - (ii) a right to receive variable or fixed payments either as consideration for or in respect of the exploitation of, or the right to explore for or exploit, mineral, oil or gas deposits, quarries or other places of extraction or exploitation of natural resources;
- (b) in the case of Turkey, means property which according to the laws of Turkey is immovable property, and includes:
- (i) property accessory to immovable property;
 - (ii) livestock and equipment used in agriculture and forestry (including the breeding and cultivation of fish);
 - (iii) rights to which the provisions of general law respecting landed property apply; and
 - (iv) usufruct of immovable property and rights to variable or fixed payments as consideration for the working of, or the right to work, mineral deposits, sources and other natural resources;
- (c) does not include ships, boats and aircraft.

3. Any interest or right referred to in paragraph 2 shall be regarded as situated where the land, mineral, oil or gas deposits, quarries, natural resources, immovable property, landed property or sources, as the case may be, are situated or where the exploration may take place.

4. The provisions of paragraph 1 shall apply to income derived from the direct use, letting, or use in any other form of real property.

5. The provisions of paragraphs 1, 3, and 4 shall also apply to income from real property of an enterprise and to income from real property used for the performance of independent personal services.

ARTICLE 7

Business Profits

1. The profits of an enterprise of a Contracting State shall be taxable only in that State unless the enterprise carries on business in the other Contracting State through a permanent establishment situated therein. If the enterprise carries on business in that manner, the profits of the enterprise may be taxed in the other State but only so much of them as is attributable to that permanent establishment.

2. Subject to the provisions of paragraph 3, where an enterprise of a Contracting State carries on business in the other Contracting State through a permanent establishment situated therein, there shall in each Contracting State be attributed to that permanent establishment the profits which it might be reasonably expected to make if it were a distinct and separate enterprise engaged in the same or similar activities under the same or similar conditions and dealing wholly independently with the enterprise of which it is a permanent establishment or with other enterprises with which it deals.

3. In determining the profits of a permanent establishment, there shall be allowed as deductions expenses of the enterprise, being expenses which are incurred for the purposes of the permanent establishment (including executive and general administrative expenses so incurred) and which would be deductible if the permanent establishment were an independent entity which paid those expenses, whether incurred in the Contracting State in which the permanent establishment is situated or elsewhere.

4. No profits shall be attributed to a permanent establishment by reason of the mere purchase by that permanent establishment of goods or merchandise for the enterprise.

5. Nothing in this Article shall affect the application of any law of a Contracting State relating to the determination of the tax liability of a person, including determinations in cases where the information available to the competent authority of that State is inadequate to determine the profits to be attributed to a permanent establishment, provided that that law shall be applied, so far as the information available to the competent authority permits, consistently with the principles of this Article.

6. Where profits include items of income or gains which are dealt with separately in other Articles of this Convention, then the provisions of those Articles shall not be affected by the provisions of this Article.

7. Nothing in this Article shall affect the operation of any law of a Contracting State relating to tax imposed on profits from insurance with nonresidents provided that if the relevant law in force in either Contracting State at the date of signature of this Convention is varied (otherwise than in minor respects so as not to affect its general character) the Contracting States shall consult with each other with a view to agreeing to any amendment of this paragraph that may be appropriate.

8. Where:

- (a) a resident of a Contracting State is beneficially entitled, whether directly or through one or more interposed trust estates, to a share of the business profits of an enterprise carried on in the other Contracting State by the trustee of a trust estate other than a trust estate which is treated as a company for tax purposes; and
- (b) in relation to that enterprise, that trustee would, in accordance with the principles of Article 5, have a permanent establishment in that other State,

the enterprise carried on by the trustee shall be deemed to be a business carried on in the other State by that resident through a permanent establishment situated therein and that share of business profits shall be attributed to that permanent establishment.

ARTICLE 8

Shipping and Aircraft Operations

1. Profits of an enterprise of a Contracting State derived from the operation of ships or aircraft shall be taxable only in that State.

2. Notwithstanding the provisions of paragraph 1, such profits may be taxed in the other Contracting State to the extent that they are profits derived directly or indirectly from ship or aircraft operations confined solely to places in that other State.

3. The provisions of paragraphs 1 and 2 shall also apply to profits from the participation in a pool, a joint business or an international operating agency.

4. For the purposes of this Article, profits derived from the carriage by ships or aircraft of passengers, livestock, mail, goods or merchandise which are shipped in a Contracting State and are discharged at a place in that State shall be treated as profits from ship or aircraft operations confined solely to places in that State.

ARTICLE 9

Associated Enterprises

1. Where:

- (a) an enterprise of a Contracting State participates directly or indirectly in the management, control or capital of an enterprise of the other Contracting State; or
- (b) the same persons participate directly or indirectly in the management, control or capital of an enterprise of a Contracting State and an enterprise of the other Contracting State,

and in either case conditions operate between the two enterprises in their commercial or financial relations which differ from those which might reasonably be expected to operate between independent enterprises dealing wholly independently with one another, then any profits which, but for those conditions, might reasonably have been expected to accrue to one of the enterprises but, by reason of those conditions, have not so accrued, may be included in the profits of that enterprise and taxed accordingly.

2. Nothing in this Article shall affect the application of any law of a Contracting State relating to the determination of the tax liability of a person, including determinations in cases where the information available to the competent authority of that State is inadequate to determine the profits accruing to an enterprise, provided that that law shall be applied, so far as the information available to the competent authority permits, consistently with the principles of this Article.

3. Where profits on which an enterprise of a Contracting State has been charged to tax in that State are also included, by virtue of the provisions of paragraph 1 or 2, in the profits of an enterprise of the other Contracting State and charged to tax in that other State, and the profits so included are profits which might reasonably have been expected to have accrued to that enterprise of the other State if the conditions operative between the enterprises had been those which might reasonably have been expected to have operated between independent enterprises dealing wholly independently with one another, then the first-mentioned State shall make an appropriate adjustment to the amount of tax charged therein on those profits, if it agrees with the adjustment made by the other Contracting State. In determining such adjustment, due regard shall be had to the other provisions of this Convention and for this purpose the competent authorities of the Contracting States shall if necessary consult each other.

ARTICLE 10

Dividends

1. Dividends paid by a company which is a resident of a Contracting State to a resident of the other Contracting State may be taxed in that other State.

2. However, such dividends may also be taxed in the Contracting State of which the company paying the dividends is a resident, and according to the law of that State, but if the beneficial owner of the dividends is a resident of the other State the tax so charged shall not exceed:

- (a) (i) in the case of dividends paid by a company that is a resident of Australia, 5 per cent of the gross amount of the dividends, where those dividends are paid to a company (other than a partnership) which holds directly at least 10 per cent of the voting power in the company paying the dividends; and
- (ii) in the case of dividends paid by a company that is a resident of Turkey, 5 per cent of the gross amount of the dividends which are paid out of profits which have been subjected to the full rate of corporation tax in Turkey, where those dividends are paid to a company (other than a partnership) which holds directly at least 25 per cent of the capita of the company paying the dividends; and

- (b) 15 per cent of the gross amount of the dividends in all other cases,

provided that if the relevant law in either Contracting State at the date of signature of this Convention is varied, otherwise than in minor respects so as to not affect its general character, the Contracting States shall consult each other with a view to agreeing to any amendment of this paragraph that may be appropriate.

3. The term "dividends" as used in this Article means income from shares or other rights, not being debt-claims, participating in profits, as well as other amounts which are subjected to the same taxation treatment as income from shares by the law of the State of which the company making the distribution is a resident.

4. Profits of a company which is a resident of a Contracting State and which carries on business in the other Contracting State through a permanent establishment situated therein may, after having been taxed in accordance with Article 7, be taxed on the remaining amount in the Contracting State in which the permanent establishment is situated and in accordance with the law of that State, but the tax so charged shall not exceed:

- (a) 5 per cent of the remaining amount where profits of the company are subject to the full rate of corporation tax in that State; and
- (b) 15 per cent of the remaining amount in all other cases.

5. The provisions of paragraphs 1 and 2 shall not apply if the beneficial owner of the dividends, being a resident of a Contracting State, carries on business in the other Contracting State of which the company paying the dividends is a resident, through a permanent establishment situated therein, or performs in that other State independent personal services from a fixed base situated therein, and the holding in respect of which the dividends are paid is effectively connected with that permanent establishment or fixed base. In such case the provisions of Article 7 or Article 14, as the case may be, shall apply.

6. Subject to paragraph 4, where a company which is a resident of a Contracting State derives profits or income from the other Contracting State, that other State may not impose any tax on the dividends paid by the company, except insofar as such dividends are paid to a resident of that other Contracting State or insofar as the holding in respect of which such dividends are paid is effectively connected with a permanent establishment or a fixed base situated in that other State, nor subject the company's undistributed profits to a tax on the company's undistributed profits, even if the dividends paid or the undistributed profits consist wholly or partly of profits or income arising in such other State,

ARTICLE 11

Interest

1. Interest arising in a Contracting State and paid to a resident of the other Contracting State may be taxed in that other State.
2. However, that interest may also be taxed in the Contracting State in which it arises and according to the law of that State, but if the beneficial owner of the interest is a resident of the other State the tax so charged shall not exceed 10 per cent of the gross amount of the interest.
3. Interest derived from the investment of official reserve assets by the Government of a Contracting State, its central bank or a bank performing central banking functions in that State shall be exempt from tax in the other Contracting State.
4. The term "interest" in this Article includes interest from Government securities or from bonds or debentures, whether or not secured by mortgage and whether or not carrying a right to participate in profits, interest from any other form of indebtedness and all other income subjected to the same taxation treatment as income from money lent by the law of the Contracting State in which the income arises.
5. The provisions of paragraphs 1 and 2 shall not apply if the beneficial owner of the interest, being a resident of a Contracting State, carries on business in the other Contracting State, in which the interest arises, through a permanent establishment situated therein, or performs in that other State independent personal services from a fixed base situated therein, and the indebtedness in respect of which the interest is paid is effectively connected with that permanent establishment or fixed base. In such case the provisions of Article 7 or Article 14, as the case may be, shall apply.
6. Interest shall be deemed to arise in a Contracting State when the payer is a resident of that State. Where, however, the person paying the interest, whether the person is a resident of a Contracting State or not, has in a Contracting State or outside both Contracting States a permanent establishment or fixed base in connection with which the indebtedness on which the interest is paid was incurred, and that interest is borne by that permanent establishment or fixed base, then the interest shall be deemed to arise in the State in which the permanent establishment or fixed base is situated.

7. Where, by reason of a special relationship between the payer and the beneficial owner of the interest, or between both of them and some other person, the amount of the interest paid, having regard to the indebtedness for which it is paid, exceeds the amount which might reasonably have been expected to have been agreed upon by the payer and the beneficial owner in the absence of that relationship, the provisions of this Article shall apply only to the last-mentioned amount. In such case the excess part of the amount of the interest paid shall remain taxable according to the law of each Contracting State, due regard being had to the other provisions of this Convention.

ARTICLE 12

Royalties

1. Royalties arising in a Contracting State and paid to a resident of the other Contracting State may be taxed in that other State.

2. However, those royalties may also be taxed in the Contracting State in which they arise and according to the law of that State, but if the beneficial owner of the royalties is a resident of the other State the tax so charged shall not exceed 10 per cent of the gross amount of the royalties.

3. The term "royalties" in this Article means credits or payments of any kind, whether periodical or not, and however described or computed, to the extent to which they are made as consideration for:

- (a) the use of, or the right to use, any copyright, patent, design or model, plan, secret formula or process, trademark or other like property or right; or
- (b) the use of, or the right to use, any industrial, commercial or scientific equipment; or
- (c) the supply of scientific, technical, industrial or commercial knowledge or information; or

- (d) the supply of any assistance that is ancillary and subsidiary to, and is furnished as a means of enabling the application or enjoyment of, any such property or right as is mentioned in subparagraph (a), any such equipment as is mentioned in subparagraph (b) or any such knowledge or information as is mentioned in subparagraph (c); or
- (e) the use of, or the right to use:
 - (i) motion picture films; or
 - (ii) films or audio or video tapes or disks, or any other means of image or sound reproduction or transmission for use in connection with television, radio or other broadcasting; or
- (f) the use of, or the right to use, some or all of the part of the radiofrequency spectrum specified in a relevant licence; or
- (g) total or partial forbearance in respect of the use or supply of any property or right referred to in this paragraph.

4. The provisions of paragraphs 1 and 2 shall not apply if the beneficial owner of the royalties, being a resident of a Contracting State, carries on business in the other Contracting State, in which the royalties arise, through a permanent establishment situated therein, or performs in that other State independent personal services from a fixed base situated therein, and the property or right in respect of which the royalties are paid or credited is effectively connected with that permanent establishment or fixed base. In such case the provisions of Article 7 or Article 14, as the case may be, shall apply.

5. Royalties shall be deemed to arise in a Contracting State when the payer is a resident of that State. Where, however, the person paying the royalties, whether the person is a resident of a Contracting State or not, has in a Contracting State or outside both Contracting States a permanent establishment or fixed base in connection with which the liability to pay the royalties was incurred, and the royalties are borne by the permanent establishment or fixed base, then the royalties shall be deemed to arise in the State in which the permanent establishment or fixed base is situated.

6. Where, by reason of a special relationship between the payer and the beneficial owner of the royalties, or between both of them and some other person, the amount of the royalties paid or credited, having regard to what they are paid or credited for, exceeds the amount which might reasonably have been expected to have been agreed upon by the payer and the beneficial owner in the absence of such relationship, the provisions of this Article shall apply only to the last-mentioned amount. In such case, the excess part of the amount of the royalties paid or credited shall remain taxable according to the law of each Contracting State, due regard being had to the other provisions of this Convention.

ARTICLE 13

Alienation of Property

1. Income, profits or gains derived by a resident of a Contracting State from the alienation of real property referred to in Article 6 and situated in the other Contracting State may be taxed in that other State.

2. Income, profits or gains from the alienation of property, other than real property, that forms part of the business property of a permanent establishment which an enterprise of a Contracting State has in the other Contracting State or pertains to a fixed base available in that other State to a resident of the first-mentioned State for the purpose of performing independent personal services, including income, profits or gains from the alienation of that permanent establishment (alone or with the whole enterprise) or of that fixed base, may be taxed in that other State.

3. Income, profits or gains of an enterprise of a Contracting State from the alienation of ships or aircraft operated by that enterprise in international traffic, or of property (other than real property) pertaining to the operation of such ships or aircraft, shall be taxable only in that Contracting State.

4. Income, profit or gains derived by a resident of a Contracting State from the alienation of any shares or comparable interests deriving more than 50 per cent of the value directly or indirectly from real property situated in the other Contracting State may be taxed in that other State.

5. Gains of a capital nature from the alienation of any property, other than that referred to in the preceding paragraphs, shall be taxable only in the Contracting State of which the alienator is a resident.

6. Notwithstanding the provisions of paragraph 5, gains of a capital nature derived by a resident of Australia from the alienation of shares or similar rights in a Turkish company or bonds issued by a resident of Turkey may be taxed in Turkey, if the period between acquisition and alienation of such shares, rights or bonds does not exceed 2 years.

ARTICLE 14

Independent Personal Services

1. Income derived by an individual who is a resident of a Contracting State in respect of professional services or other activities of an independent character shall be taxable only in that State. However, such income may also be taxed in the other Contracting State if such services or activities are performed in that other State and:

- (a) the individual has a fixed base regularly available in that other State for the purposes of performing those services or activities; or
- (b) the individual is present in that other State for the purpose of performing those services or activities for a period or periods exceed in the aggregate 183 days in any 12 month period commencing or ending in the year of income of that other State.

In such circumstances, only so much of the income as is attributable to that fixed base or is derived from the services or activities performed in that other State, as the case may be, may be taxed in that other State.

2. The term "professional services" includes independent scientific, literary, artistic, educational or teaching activities as well as the independent activities of physicians, lawyers, engineers, architects, dentists and accountants.

ARTICLE 15

Dependent Personal Services

1. Subject to the provisions of Articles 16, 18, 19 and 20, salaries, wages and other similar remuneration derived by an individual who is a resident of a Contracting State in respect of an employment shall be taxable only in that State unless the employment is exercised in the other Contracting State. If the employment is so exercised, such remuneration as is derived from that exercise may be taxed in that other State.
2. Notwithstanding the provisions of paragraph 1, remuneration derived by an individual who is a resident of a Contracting State in respect of an employment exercised in the other Contracting State shall be taxable only in the first-mentioned State if:
 - (a) the recipient is present in the other State for a period or periods not exceeding in the aggregate 183 days in any 12 month period commencing or ending in the year of income of that other State; and
 - (b) the remuneration is paid by, or on behalf of, an employer who is not a resident of that other State; and
 - (c) the remuneration is not borne by a permanent establishment or a fixed base which the employer has in that other State.
3. Notwithstanding the preceding provisions of this Article, remuneration derived in respect of an employment exercised aboard a ship or aircraft operated in international traffic may be taxed in the Contracting State of which the enterprise is a resident.

ARTICLE 16

Directors' Fees

Directors' fees and other similar payments derived by a resident of a Contracting State in that person's capacity as a member of the board of directors of a company which is a resident of the other Contracting State may be taxed in that other State.

ARTICLE 17

Entertainers

1. Notwithstanding the provisions of Articles 14 and 15, income derived by residents of a Contracting State as entertainers (such as theatrical, motion picture, radio or television artistes and musicians and sportspersons) from their personal activities as such exercised in the other Contracting State, may be taxed in that other State.

2. Where income in respect of the personal activities of an entertainer as such accrues not to that entertainer but to another person, that income may, notwithstanding the provisions of Articles 7, 14 and 15, be taxed in the Contracting State in which the activities of the entertainer are exercised.

3. Notwithstanding the provisions of paragraph 1, income derived by an entertainer who is a resident of a Contracting State, from the entertainer's personal activities as such exercised in the other Contracting State, shall be taxable only in the first-mentioned State if the activities in the other State are supported wholly or substantially from the public funds of the first-mentioned State, including any of its political subdivisions or a local authorities.

ARTICLE 18

Pensions and Annuities

1. Subject to the provisions of paragraph 2 of Article 19, pensions, annuities and similar periodic remuneration, paid to a resident of a Contracting State shall be taxable only in that State.

2. The term "annuity" means a stated sum payable periodically at stated times during life or during a specified or ascertainable period of time under an obligation to make the payments in return for adequate and full consideration in money or money's worth.

3. Subject to the provisions of paragraph 2 of Article 19, lump sums in lieu of the right to receive a pension, annuity or other similar periodic remuneration, paid to a resident of a Contracting State shall be taxable only in that State. However, such lump sums (other than an amount paid under a pension scheme to a member of that scheme who is aged 60 years or more) may also be taxed in the other State if they arise in that other State.

4. Any alimony or other maintenance payment arising in a Contracting State and paid to a resident of the other Contracting State shall be taxable only in the first-mentioned State.

ARTICLE 19

Government Service

1. Salaries, wages and other similar remuneration, other than a pension or annuity, paid by a Contracting State or a political subdivision or a local authority of that State to an individual in respect of services rendered in the discharge of governmental functions shall be taxable only in that State. However, such salaries, wages and other similar remuneration shall be taxable only in the other Contracting State if the services are rendered in that other State and the recipient is a resident of that other State who:

- (a) is a national of that State; or
- (b) did not become a resident of that State solely for the purpose of rendering the services.

2. a) Notwithstanding the provisions of paragraph 1, pensions, annuities or lump sum retirement benefits paid by, or out of funds created by, a Contracting State or a political subdivision or a local authority of that State to an individual in respect of services rendered to that State or subdivision or authority shall be taxable only in that State.

- b) However, a pension or annuity referred to in subparagraph (a) shall be taxable only in the other Contracting State if the individual is a resident of, and a national of, that State.

3. The provisions of Articles 15, 16 and 17 shall apply to salaries, wages and other remuneration in respect of services rendered in connection with any trade or business carried on by a Contracting State or a political subdivision or a local authority of that State.

ARTICLE 20

Teachers and Students

1. Where a student who is a resident of a Contracting State or who was a resident of that State immediately before visiting the other Contracting State and who is temporarily present therein solely for the purpose of the student's education, receives payments from sources outside that other State for the purpose of the student's maintenance or education, those payments shall not be taxed in that other State.
2. Where a professor or teacher who is a resident of one of the Contracting States visits the other Contracting State for a period not exceeding 2 years for the purpose of teaching, or carrying out advanced study or research, at a university, college, school or other educational institution therein, any remuneration the person receives for such teaching, advanced study or research shall not be taxed in that other State to the extent to which that remuneration is, or upon the application of this Article will be, subject to tax in the first-mentioned State.
3. Paragraph 2 of this Article shall not apply to remuneration which a professor or teacher receives for conducting research if the research is undertaken primarily for the private benefit of a specific person or persons.

ARTICLE 21

Other Income

1. Items of income of a resident of a Contracting State, wherever arising, not dealt with in the foregoing Articles of this Convention shall be taxable only in that State.
2. The provisions of paragraph 1 shall not apply to income, other than income from real property as defined in paragraph 2 of Article 6, derived by a resident of a Contracting State where that income is effectively connected with a permanent establishment or fixed base situated therein. In such case the provisions of Article 7 or Article 14, as the case may be, shall apply.

3. Notwithstanding the provisions of paragraphs 1 and 2, items of income of a resident of a Contracting State not dealt with in the foregoing Articles of this Convention from sources in the other Contracting State may also be taxed in that other Contracting State.

ARTICLE 22

Source of Income

1. Income, profits or gains derived by a resident of a Contracting State which, under any one or more of Articles 6 to 8, 10 to 17 and 19, may be taxed in the other Contracting State shall, for the purposes of the law of that other Contracting State relating to its tax, be deemed to arise from sources in that other Contracting State.

2. Income, profits or gains derived by a resident of a Contracting State which, under any one or more of Articles 6 to 8, 10 to 17 and 19, may be taxed in the other Contracting State shall, for the purposes of Article 23 and of the law of the first-mentioned Contracting State relating to its tax, be deemed to arise from sources in the other Contracting State.

ARTICLE 23

Methods of Elimination of Double Taxation

1. Subject to the provisions of the law of Australia from time to time in force which relate to the allowance of a credit against Australian tax of tax paid in a country outside Australia (which shall not affect the general principle of this Article), Turkish tax paid under the law of Turkey and in accordance with this Convention, whether directly or by deduction, in respect of income derived by a person who is a resident of Australia from sources in Turkey shall be allowed as a credit against Australian tax payable in respect of that income.

2. Subject to the provisions of the law of Turkey from time to time in force which relate to the allowance of a credit against Turkish tax paid in a country outside Turkey (which shall not affect the general principle of this Article), Australian tax paid under the law of Australia and in accordance with this Convention in respect of income derived by a resident of Turkey from sources within Australia shall be allowed as a deduction from the Turkish tax on such income. Such deduction shall not, however, exceed that part of the

Turkish tax, as computed before the deduction is given, which is attributable to the income which may be taxed in Australia.

3. Where in accordance with any provision of the Convention income derived by a resident of a Contracting State is exempt from tax in that State, such State may nevertheless, in calculating the amount of tax on the remaining income of such resident, take into account the exempted income.

ARTICLE 24

Non-Discrimination

1. Nationals of a Contracting State shall not be subjected in the other Contracting State to any taxation or any requirement connected therewith, which is other or more burdensome than the taxation and connected requirements to which nationals of that other State in the same circumstances, in particular with respect to residence, are or may be subjected.

2. Subject to the provisions of paragraph 4 of Article 10 of this Convention, the taxation on a permanent establishment which an enterprise of a Contracting State has in the other Contracting State shall not be less favourably levied in that other State than the taxation levied on enterprises of that other State carrying on the same activities in similar circumstances.

3. Except where the provisions of paragraph 1 of Article 9, paragraph 7 of Article 11 or paragraph 6 of Article 12 of this Convention apply, interest, royalties and other disbursements paid by an enterprise of a Contracting State to a resident of the other Contracting State shall for the purpose of determining the taxable profits of such enterprise, be deductible under the same conditions as if they had been paid to a resident of the first-mentioned State.

4. Enterprises of a Contracting State, the capital of which is wholly or partly owned or controlled, directly or indirectly, by one or more residents of the other Contracting State, shall not be subjected in the first-mentioned State to any taxation or any requirement connected therewith which is other or more burdensome than the taxation and connected requirements to which other similar enterprises of the first-mentioned State in similar circumstances are or may be subjected.

5. Nothing contained in this Article shall be construed as obliging a Contracting State to grant to individuals who are residents of the other Contracting State any of the personal allowances, reliefs and reductions for tax purposes which are granted to its own residents.

6. This Article shall not apply to any provision of the laws of a Contracting State which:

- (a) is designed to prevent the avoidance or evasion of taxes;
- (b) does not permit the deferral of tax arising on the transfer of an asset where the subsequent transfer of the asset by the transferee would be beyond the taxing jurisdiction of the Contracting State under its laws;
- (c) provides for consolidation of group entities for treatment as a single entity for tax purposes provided that Australian companies that are owned directly or indirectly by residents of Turkey can access such consolidation treatment on the same terms and conditions as other Australian companies;
- (d) provides deductions to eligible taxpayers for expenditure on research and development; or
- (e) is otherwise agreed to be unaffected by this Article in an Exchange of Notes between the Government of Australia and the Government of the Republic of Turkey.

7. In this Article, provisions of the laws of a Contracting State which are designed to prevent avoidance or evasion of taxes include:

- (a) measures designed to address thin capitalisation, dividend stripping and transfer pricing;
- (b) controlled foreign company, transferor trusts and foreign investment fund rules; and
- (c) measures designed to ensure that taxes can be effectively collected and recovered, including conservancy measures.

8. The provisions of this Article shall apply to the taxes which are the subject of this Convention.

ARTICLE 25

Mutual Agreement Procedure

1. Where a person considers that the actions of one or both of the Contracting States result or will result for the person in taxation not in accordance with this Convention, the person may, irrespective of the remedies provided by the domestic law of those States concerning taxes to which this Convention applies, present a case to the competent authority of the Contracting State of which the person is a resident or, if the case comes under paragraph 1 of Article 24, to that of the Contracting State of which the person is a national. The case must be presented within 3 years from the first notification of the action resulting in taxation not in accordance with this Convention.

2. The competent authority shall endeavour, if the claim appears to it to be justified and if it is not itself able to arrive at a satisfactory solution, to resolve the case by mutual agreement with the competent authority of the other Contracting State, with a view to the avoidance of taxation which is not in accordance with this Convention. The agreement reached shall be implemented notwithstanding any time limits in the domestic law of the Contracting States. However, in the case of Turkey, the taxpayer must claim the refund resulting from such mutual agreement within a period of 1 year after the tax administration has notified the taxpayer of the result of the mutual agreement.

3. The competent authorities of the Contracting States shall endeavour to resolve by mutual agreement any difficulties or doubts arising as to the interpretation or application of this Convention. They may also consult together for the elimination of double taxation in cases not provided for in this Convention.

4. The competent authorities of the Contracting States may communicate with each other directly for the purpose of giving effect to the provisions of this Convention. When it seems advisable in order to reach a solution to have an oral exchange of opinions, such exchange may take place through a meeting of representatives of the competent authorities of the Contracting States.

5. For purposes of paragraph 3 of Article XXII (Consultation) of the General Agreement on Trade in Services, the Contracting States agree that, notwithstanding that paragraph, any dispute between them as to whether a measure falls within the scope of this Convention may be brought before the Council for Trade in Services, as provided by that paragraph, only with the consent of both Contracting States. Any doubt as to the interpretation of this paragraph shall be resolved under paragraph 3 of this Article or, failing agreement under that procedure, pursuant to any other procedure agreed to by both Contracting States.

ARTICLE 26

Exchange of Information

1. The competent authorities of the Contracting States shall exchange such information as is foreseeably relevant for carrying out the provisions of this Convention or to the administration or enforcement of the domestic law concerning taxes referred to in Article 2, insofar as the taxation thereunder is not contrary to the Convention. The exchange of information is not restricted by Article 1.

2. Any information received under paragraph 1 by a Contracting State shall be treated as secret in the same manner as information obtained under the domestic law of that State and shall be disclosed only to persons or authorities (including courts and administrative bodies) concerned with the assessment or collection of, the enforcement or prosecution in respect of, the determination of appeals in relation to, the taxes referred to in paragraph 1, or the oversight of the above. Such persons or authorities shall use the information only for such purposes. They may disclose the information in public court proceedings or in judicial decisions.

3. In no case shall the provisions of paragraphs 1 and 2 be construed so as to impose on a Contracting State the obligation:

- (a) to carry out administrative measures at variance with the law and administrative practice of that or of the other Contracting State;
- (b) to supply information which is not obtainable by the competent authority under the law or in the normal course of the administration of that or of the other Contracting State;

- (c) to supply information which would disclose any trade, business, industrial, commercial or professional secret or trade process, or information, the disclosure of which would be contrary to public policy (ordre public).

4. If information is requested by a Contracting State in accordance with this Article, the other Contracting State shall use its information gathering measures to obtain the requested information, even though that other State may not need such information for its own tax purposes. The obligation contained in the preceding sentence is subject to the limitations of paragraph 3 but in no case shall such limitations be construed to permit a Contracting State to decline to supply information solely because it has no domestic interest in such information.

5. In no case shall the provisions of paragraph 3 be construed to permit a Contracting State to decline to supply information solely because the information is held by a bank, other financial institution, nominee or person acting in an agency or a fiduciary capacity or because it relates to ownership interests in a person.

ARTICLE 27

Members of Diplomatic Missions and Consular Posts

Nothing in this Convention shall affect the fiscal privileges of members of diplomatic missions and consular posts under the general rules of international law or under the provisions of special international agreements.

ARTICLE 28

Entry into Force

1. The Government of Australia and the Government of the Republic of Turkey shall notify each other in writing through the diplomatic channel of the completion of their respective statutory and constitutional procedures required for the entry into force of this Convention. This Convention shall enter into force on the date of the last notification.

2. This Convention shall have effect:

- (a) in Australia:

- (i) in respect of withholding tax on income that is derived by a nonresident, in relation to income derived on or after 1 January in the calendar year next following that in which the Convention enters into force;
 - (ii) in respect of other Australian tax, in relation to income, profits or gains of any year of income beginning on or after 1 July next following that in which the Convention enters into force;
- (b) in Turkey:
- (i) with regard to taxes withheld at source, in respect of amounts paid or credited on or after 1 January next following the date upon which this Convention enters into force;
 - (ii) with regard to other taxes, in respect of taxable years beginning on or after 1 January next following the date upon which this Convention enters into force.

ARTICLE 29

Termination

1. This Convention shall continue in effect indefinitely, but either of the Government of Australia and the Government of the Republic of Turkey may terminate the Convention, through the diplomatic channel, by giving written notice of termination at least 6 months before the end of any calendar year beginning after the expiration of 5 years from the date of its entry into force.

2. This Convention shall cease to be effective:

- (a) in Australia:
 - (i) in respect of withholding tax on income that is derived by a nonresident, in relation to income derived on or after 1 January in the calendar year next following that in which the notice of termination is given;

- (ii) in respect of other Australian tax, in relation to income, profits or gains of any year of income beginning on or after 1 July next following that in which the notice of termination is given;
- (b) in Turkey:
- (i) with regard to taxes withheld at source, in respect of amounts paid or credited after the end of the calendar year in which such notice is given;
 - (ii) with regard to other taxes, in respect of taxable years beginning after the end of the calendar year in which such notice is given.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, duly authorised thereto by their respective Governments, have signed this Convention.

DONE at Ankara, this 28th day of April, 2010, in duplicate in the Turkish and English languages, both texts being equally authentic.

**FOR THE GOVERNMENT OF
THE REPUBLIC OF TURKEY**

Mehmet KILCI
President of Revenue
Administration

**FOR THE GOVERNMENT OF
AUSTRALIA**

Peter DOYLE
Ambassador

**PROTOCOL
TO THE CONVENTION
BETWEEN
THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF TURKEY
AND
THE GOVERNMENT OF AUSTRALIA
FOR THE AVOIDANCE OF DOUBLE TAXATION AND THE PREVENTION OF
FISCAL EVASION WITH RESPECT TO TAXES ON INCOME**

The Government of the Republic of Turkey and the Government of Australia,

Having regard to the Convention between the Government of the Republic of Turkey and the Government of Australia for the avoidance of double taxation and the prevention of fiscal evasion with respect to taxes on income signed today at Ankara (called "the Convention"),

Have agreed as follows:

1. In respect of paragraph 3 of Article 7, no account shall be taken in the determination of the profits of a permanent establishment, of amounts paid or charged, (otherwise than towards reimbursement of actual expenses), by the permanent establishment to the head office of the enterprise or any of its other offices, by way of royalties, fees or other similar payments in return for the use of patents or other rights, or by way of commission for specific services performed or for management, or, except in the case of a banking enterprise, by way of interest on money lent by or to the head office of the enterprise or any of its other offices.
2. In respect of paragraphs 3 and 5 of Article 5,
 - (a) The duration of activities will be determined by aggregating the periods during which activities are carried on in a Contracting State by associated enterprises provided that the activities of the enterprise in that State are connected with the activities carried on in that State by its associate.
 - (b) The period during which two or more associated enterprises are carrying on concurrent activities will be counted only once for the purpose of determining the duration of activities.

(c) Under Article 5, an enterprise shall be deemed to be associated with another enterprise if:

(i) one is controlled directly or indirectly by the other; or

(ii) both are controlled directly or indirectly by the same person or persons.

3. In respect of paragraph 5 of Article 5, it is understood that where an enterprise of a Contracting State undertakes to perform professional services in the other Contracting State and subcontracts all or part of those services to another enterprise, the period during which such services are performed in that other State by that other enterprise shall be regarded as time spent by the first-mentioned enterprise.

4. In respect of Article 8, and for the avoidance of doubt, it is understood that the operation of ships or aircraft referred to in that Article includes non-transport activities, such as dredging, fishing, and surveying and that such activities conducted in a place or places in a Contracting State are to be treated as ship or aircraft operations confined solely to places in that State.

5. For the purposes of Articles 10, 11 and 12, it is understood that dividends, interest or royalties are paid to a resident of a Contracting State where that person is the beneficial owner of such dividends, interest or royalties.

6. In respect of Article 10,

(a) Notwithstanding the rate limit specified in subparagraph (a)(ii) of paragraph 2, Turkey may impose tax on dividends to which that provision applies at a rate not exceeding that specified in subparagraph (b) of that paragraph if such dividends are subject to tax in Australia.

(b) Notwithstanding the rate limit specified in subparagraph (a) of paragraph 4, Turkey may impose tax on amounts to which that provision applies at a rate not exceeding that specified in subparagraph (b) of that paragraph if the profits attributable to a permanent establishment situated in Turkey are subject to tax in Australia.

7. In respect of paragraph 3 of Article 10, it is understood that dividends in the case of Turkey shall include income from "jouissance" shares, "jouissance" rights or founder's shares and income derived from an investment fund or investment trust.

8. In respect of paragraph 3 of Article 18, it is understood that in the case of payments arising in Australia, the term "lump sums in lieu of the right to receive a pension, annuity or other similar periodic remuneration" does not include a departing Australia superannuation payment made to a person who has worked in Australia while visiting on an eligible temporary resident visa.

This Protocol shall form an integral part of the Convention.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, duly authorised thereto by their respective Governments, have signed this Protocol.

DONE at Ankara, this 28th day of April, 2010, in duplicate in the Turkish and English languages, both texts being equally authentic.

**FOR THE GOVERNMENT OF
THE REPUBLIC OF TURKEY**

Mehmet KILCI
**President of Revenue
Administration**

**FOR THE GOVERNMENT OF
AUSTRALIA**

Peter DOYLE
Ambassador

[TURKISH TEXT – TEXTE TURC]

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
İLE
AVUSTRALYA HÜKÜMETİ
ARASINDA GELİR ÜZERİNDEN ALINAN VERGİLERDE
ÇİFTE VERGİLENDİRMEYİ ÖNLEME VE
VERGİ KAÇAKÇILIĞINA ENGEL OLMA
ANLAŞMASI

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Avustralya Hükümeti,

Gelir üzerinden alınan vergilerde çifte vergilendirmeyi önleyen ve vergi kaçakçılığına engel olan bir Anlaşma yapmak isteğiyle

Aşağıdaki şekilde anlaşmışlardır:

MADDE 1

Kapsanan Kişiler

Bu Anlaşma Akit Devletlerden birinin veya her ikisinin mukimi olan kişilere uygulanacaktır.

MADDE 2

Kapsanan Vergiler

1. Bu Anlaşmanın uygulanacağı mevcut vergiler:

(a) Avustralya'da:

Avustralya federal kanunu uyarınca petrol kaynaklarının araştırılması veya işletilmesi ile ilgili kıyı ötesi (off-shore) projeleri kapsamında alınan kaynak kiralama vergisi dahil olmak üzere gelir vergisi;

(b) Türkiye'de:

(i) gelir vergisi; ve

(ii) kurumlar vergisi.

2. Bu Anlaşma aynı zamanda, Avustralya federal mevzuatı veya Türk mevzuatı uyarınca bu Anlaşmanın imza tarihinden sonra mevcut vergilere ilave olarak veya onların yerine alınan ve mevcut vergilerle aynı nitelikte olan veya onlara önemli ölçüde benzeyen vergilere de uygulanacaktır. Akit Devletlerin yetkili makamları, bu Anlaşmanın uygulanacağı vergilerle ilgili olarak kendi mevzuatlarında yapılan önemli değişiklikleri, bu değişikliklerden sonraki makul bir süre içerisinde birbirlerine bildireceklerdir.

3. 26 ncı maddenin amaçları bakımından, bu Anlaşmanın uygulanacağı vergiler:

- (a) Avustralya yönünden, Vergi Dairesi Başkanı tarafından yürütülen federal vergi kanunları uyarınca alınan her tür ve tanımdaki vergiler; ve
- (b) Türkiye yönünden, Maliye Bakanlığı tarafından yürütülen vergi kanunları uyarınca alınan her tür ve tanımdaki vergiler.

MADDE 3

Genel Tanımlar

1. Bu Anlaşmanın amaçları bakımından, metin aksini gerektirmedikçe:

(a) "Avustralya" terimi, coğrafi anlamda kullanıldığında, aşağıdakiler dışındaki dış bölgeleri kapsamaz:

- (i) Norfolk Adası Bölgesi;
- (ii) Christmas Adası Bölgesi;
- (iii) Cocos (Keeling) Adaları Bölgesi;
- (iv) Ashmore ve Cartier Adaları Bölgesi;
- (v) Heard Adası ve McDonald Adaları Bölgesi; ve
- (vi) Coral Sea Adaları Bölgesi

ile uluslararası hukuka uygun olarak kıta sahanlığının deniz yatağı ve toprak altı doğal kaynaklarının araştırılması veya işletilmesine ilişkin şu anda yürürlükte olan Avustralya mevzuatı açısından, Avustralya toprak sınırlarına (bu bentte belirtilen Bölgeler dahil) bitişik herhangi bir alanı kapsar;

(b) "Türkiye" terimi, Türkiye'nin egemenlik alanını, bunun yanı sıra, uluslararası hukuka uygun olarak kıta sahanlığının deniz yatağı ve toprak altındaki doğal kaynakların araştırılması ve işletilmesi amacıyla yargı yetkisi veya egemenlik haklarına sahip olduğu (deniz) alanlarını ifade eder;

- (c) "Avustralya vergisi" terimi, Avustralya tarafından alınan ve bu Anlaşmanın 2 nci maddesinin 1 veya 2 nci fıkraları uyarınca uygulanan vergiler anlamına gelir, ancak, bu vergilere ilişkin Avustralya mevzuatı uyarınca uygulanan ceza veya faizleri kapsamaz;
- (d) "Türk vergisi" terimi, Türkiye tarafından alınan ve bu Anlaşmanın 2 nci maddesinin 1 inci veya 2 nci fıkraları uyarınca uygulanan vergiler anlamına gelir, ancak, bu vergilere ilişkin Türk mevzuatı uyarınca uygulanan ceza veya faizleri kapsamaz;
- (e) "Şirket" terimi, vergileme yönünden şirket veya kurum olarak muamele gören herhangi bir kurum veya kuruluş anlamına gelir;
- (f) "Yetkili makam" terimi, Avustralya yönünden, Vergi Dairesi Başkanı veya onun yetkili temsilcisini ve Türkiye yönünden Maliye Bakanını veya onun yetkili temsilcisini ifade eder;
- (g) "Bir Akit Devlet" ve "diğer Akit Devlet" terimleri, metnin gereğine göre, Avustralya veya Türkiye anlamına gelir;
- (h) "Bir Akit Devletin teşebbüsü" ve "diğer Akit Devletin teşebbüsü" terimleri sırasıyla, bir Akit Devletin mukimi tarafından işletilen bir teşebbüs ve diğer Akit Devletin mukimi tarafından işletilen bir teşebbüs anlamına gelir;
- (i) "Uluslararası trafik" terimi, yalnızca diğer Akit Devletin sınırı veya sınırları içinde gerçekleştirilen gemi veya uçak işletmeciliği hariç olmak üzere, bir Akit Devlet teşebbüsü tarafından gemi veya uçak işletilerek yapılan taşımacılığı ifade eder;
- (j) "Türk şirketi" terimi, Türk vergisine ilişkin Türk mevzuatı uyarınca Türkiye mukimi olan ve Avustralya vergisine ilişkin Avustralya mevzuatı uyarınca Avustralya mukimi olmayan bir şirketi ifade eder;
- (k) "Avustralya şirketi" terimi, Avustralya vergisine ilişkin Avustralya mevzuatı uyarınca Avustralya mukimi olan ve Türk vergisine ilişkin Türk mevzuatı uyarınca Türkiye mukimi olmayan bir şirketi ifade eder;
- (l) Bir Akit Devlete ilişkin "vatandaş" terimi:
- (i) o Akit Devletin vatandaşlığına veya uyrukluğuna sahip herhangi bir gerçek kişiyi; ve
- (ii) o Akit Devlette yürürlükte olan mevzuata göre statü kazanan herhangi bir şirketi veya hükmi şahsı
- ifade eder;
- (m) "Kişi" terimi, bir gerçek kişiyi, bir şirketi ve kişilerin oluşturduğu diğer herhangi bir kuruluşu kapsamına alır.

2. Anlaşmanın bir Akit Devlet tarafından uygulanmasına ilişkin olarak, Anlaşmada tanımlanmamış herhangi bir terim, metin aksini öngörmedikçe, Anlaşmanın uygulanacağı vergilere ilişkin olarak, o tarihte bu Devletin mevzuatında sahip olduğu anlamı taşıyacak ve bu Devletin yürürlükteki vergi mevzuatında yer alan bir anlam, bu Devletin diğer mevzuatında bu terime verilen anlama göre üstünlük taşıyacaktır.

MADDE 4

Mukim

1. Bu Anlaşmanın amaçları bakımından, bir kişi, aşağıdaki durumlarda bir Akit Devletin mukimi sayılacaktır:

- (a) Avustralya yönünden, bu kişi:
 - (i) Bir Avustralya şirketi ise; veya
 - (ii) Avustralya vergisine ilişkin Avustralya mevzuatı uyarınca Avustralya'da mukim olan herhangi bir kişi (şirket hariç) ise;
- (b) Türkiye yönünden, bu kişi:
 - (i) bir Türk şirketi ise; veya
 - (ii) Türk vergisine ilişkin Türk mevzuatı uyarınca Türkiye'de mukim olan herhangi bir kişi (şirket hariç) ise.

2. "Bir Akit Devletin mukimi" terimi, bu Devleti ve bu Devletin herhangi bir politik alt bölümünü veya mahalli idaresini de kapsar.

3. Bir kişi, yalnızca bir Devlettaki kaynaklardan elde ettiği gelir nedeniyle bu Devlette vergiye tabi ise, bu kişi, Anlaşmanın amaçları bakımından bu Devletin mukimi sayılmayacaktır.

4. Bu maddenin önceki hükümleri dolayısıyla bir gerçek kişi her iki Akit Devletin de mukimi olduğunda, bu kişinin durumu aşağıdaki şekilde belirlenecektir:

- (a) Bu kişi, yalnızca daimi olarak kalabileceği bir evin bulunduğu Devletin mukimi kabul edilecektir. Ancak; eğer bu kişinin her iki Devlette de daimi olarak kalabileceği bir evi varsa veya her iki Devlette de böyle bir ev söz konusu değilse, bu kişi, yalnızca kişisel ve ekonomik ilişkilerinin daha yakın olduğu (hayatî menfaatlerin merkezi olan) Devletin mukimi kabul edilecektir;
- (b) Eğer bu kişinin hayatî menfaatlerinin merkezinin yer aldığı Devlet saptanamazsa, bu kişi yalnızca vatandaşı olduğu Devletin mukimi kabul edilecektir;
- (c) Eğer bu kişi, her iki Devletin de vatandaşıysa veya her iki Devletin de vatandaşı değilse, Akit Devletlerin yetkil makamları sorunu karşılıklı anlaşma ile çözeceklerdir.

MADDE 5

İş yeri

1. Bu Anlaşmanın amaçları bakımından "iş yeri" terimi, bir teşebbüsün işinin tamamen veya kısmen yürütüldüğü işe ilişkin sabit bir yer anlamına gelir.

2. "İş yeri" terimi özellikle şunları kapsamına alır:

- (a) yönetim yeri;
- (b) şube;
- (c) büro;
- (d) fabrika;
- (e) atölye;
- (f) maden ocağı, petrol veya doğal gaz kuyusu, taş ocağı veya doğal kaynakların araştırılması veya işletilmesiyle ilgili diğer herhangi bir yer; ve
- (g) 6 aydan fazla devam eden bir inşaat şantiyesi, yapım, kurma veya montaj projesi.

3. Bir teşebbüsün, bir Akit Devlette:

- (a) 6 ayı aşan bir süre bu Devlette üstlenilen bir inşaat şantiyesi, yapım, kurma veya montaj projesi ile ilgili gözetim faaliyetinde bulunması; veya
- (b) önemli ekipmanların, teşebbüs tarafından, herhangi bir 12 aylık dönemde 6 ayı aşan bir süre bu Devlette kullanılması

durumunda, teşebbüsün bu Devlette bir iş yerine sahip olduğu ve bu iş yeri vasıtasıyla ticari faaliyette bulunduğu kabul edilecektir.

4. Bir teşebbüs, yalnızca;

- (a) tesislerin, teşebbüse ait malların veya ticari eşyanın yalnızca depolanması, teşhiri veya düzenli olmayan teslimi amacıyla kullanılması; veya
- (b) teşebbüse ait mal veya ticari eşya stoklarının, yalnızca depolama, teşhir veya düzenli olmayan teslim amacıyla elde tutulması; veya
- (c) teşebbüse ait mal veya ticari eşya stoklarının, yalnızca bir başka teşebbüse işlettirilmek amacıyla elde tutulması; veya
- (d) işe ilişkin sabit bir yerin, yalnızca teşebbüse mal veya ticari eşya satın alma veya bilgi toplama amacıyla elde tutulması veya

- (e) işe ilişkin sabit bir yerin, teşebbüs için reklam veya bilimsel araştırma gibi yalnızca hazırlayıcı veya yardımcı karakter taşıyan faaliyetlerin yürütülmesi amacıyla elde tutulması

nedeniyle bir iş yerine sahip kabul edilmeyecektir.

5. 1, 2 ve 3 üncü fıkraların hükümlerine bakılmaksızın, bir Akit Devlet teşebbüsü herhangi bir 12 aylık dönemde diğer Akit Devlette 183 günü aşan bir süre veya sürelerde serbest meslek faaliyetleri icra eder ve söz konusu faaliyetler, bu diğer Devlette bulunan ve bu tür hizmetler veren bir veya daha fazla gerçek kişi aracılığıyla ifa edilirse, bu hizmetlerin ifa edilmesi için sürdürülen faaliyetlerin, teşebbüsün bu diğer Devlette bulunan bir iş yeri vasıtasıyla yürütüldüğü kabul edilecektir.

6. 1 inci ve 2 nci fıkra hükümleri ile bağlı kalınmaksızın, bir kişi -7 nci fıkranın uygulanacağı bağımsız nitelikteki bir acente dışında- bir Akit Devlette, diğer Akit Devletin bir teşebbüsü adına hareket ederse ve eğer bu kişi:

- (a) faaliyetleri teşebbüs için mal veya ticari eşya alımı ile sınırlı olmadıkça, o Devlette teşebbüs adına mukavele akdetme yetkisine sahip olur ve bu yetkisini mutaden kullanırsa; veya
- (b) böyle bir yetkisi olmamasına rağmen, teşebbüs adına düzenli olarak sevk ettiği mallardan veya ticari eşyadan ilk bahsedilen Devlette mutaden mal veya ticari eşya stoku bulundurursa; veya
- (c) bu şekilde hareket ederek, teşebbüse ait mal veya ticari eşyayı o Devlette teşebbüs için imal eder ya da bir işleme tabi tutarsa

bu teşebbüs, bu kişinin teşebbüs için gerçekleştirdiği her türlü faaliyet dolayısıyla ilk bahsedilen Akit Devlette bir iş yerine sahip kabul edilecektir.

7. Bir Akit Devlet teşebbüsü, diğer Akit Devlette, işlerini yalnızca bir simsar, genel komisyon acentesi veya bağımsız statüde diğer herhangi bir acente vasıtasıyla yürüttüğü için bu diğer Devlette bir iş yerine sahip kabul edilmeyecektir; şu kadar ki, bu kişilerin kendi işlerine olağan şekilde devam etmeleri şarttır.

8. Bir Akit Devletin mukimi olan bir şirket, diğer Akit Devletin mukimi olan veya bu diğer Devlette ticari faaliyette bulunan (bir iş yeri vasıtasıyla veya diğer bir şekilde) bir şirketi kontrol eder ya da onun tarafından kontrol edilirse, bu şirketlerden herhangi biri diğeri için bir iş yeri oluşturmayacaktır.

9. 11 inci maddenin 6 ncı fıkrası ile 12 nci maddenin 5 inci fıkrasının amaçları bakımından, bir iş yerinin her iki Akit Devletin de dışında olup olmadığının ve bir Akit Devletin teşebbüsü olmayan bir teşebbüsün bir Akit Devlette iş yerine sahip olup olmadığının belirlenmesinde, bu maddenin önceki fıkralarında belirtilen prensipler uygulanacaktır.

MADDE 6

Gayrimenkul Varlıklardan Elde Edilen Gelir

1. Gayrimenkul varlıklardan elde edilen gelir (gayrimenkul varlık üzerinde yapılan tarımsal, kırsal veya ormancılık faaliyetlerinden elde edilen gelir dahil), söz konusu varlığın bulunduğu Akit Devlette vergilendirilebilir.

2. Bu maddedeki "gayrimenkul varlık" terimi:

(a) Avustralya yönünden, Avustralya kanunlarında sahip olduğu anlamı taşıır ve:

- (i) maden, petrol veya doğalgaz yatakları veya diğer doğal kaynakların araştırılması hakkı ile söz konusu yatakları veya kaynakların işletme hakkı dahil olmak üzere, ıslah edilsin veya edilmesin, bir arazinin ve bu arazi içinde ve üzerindeki diğer menfaatlerin kiralanmasını; ve
- (ii) maden, petrol veya doğalgaz yatakları ile taş ocaklarının veya doğal kaynakların çıkarıldığı veya işletildiği diğer yerlerin işletilmesi veya araştırma ya da işletme hakkı karşılığında yapılan sabit ya da değişken ödemelere ilişkin hakları

kapsar;

(b) Türkiye yönünden, Türk mevzuatı uyarınca gayrimenkul varlık anlamına gelir ve:

- (i) gayrimenkul varlığa müteferri varlıkları;
- (ii) tarım ve ormancılıkta kullanılan hayvan ve araçları (balık yetiştiriciliği ve üretimi dahil);
- (iii) özel hukuk hükümlerinin uygulanacağı gayrimenkul mülkiyetine ilişkin hakları; ve
- (iv) gayrimenkul intifa haklarını ve maden ocaklarının, kaynakların ve diğer doğal kaynakların işletilmesi veya işletme hakkı karşılığında yapılan sabit ya da değişken ödemelere ilişkin hakları

kapsar;

(c) gemi, vapur ve uçakları kapsamaz.

3. 2 nci fıkrada belirtilen herhangi bir menfaat veya hakkın, duruma göre, arazi, maden, petrol veya doğalgaz yatakları, taş ocakları, doğal kaynaklar, gayrimenkul varlık gayrimenkul mülk veya kaynakların bulunduğu veya araştırmanın yapıldığı yerde bulunduğu kabul edilir.

4. 1 inci fıkraya hükümleri, gayrimenkul varlığın doğrudan kullanımından, kiralanmasından veya diğer herhangi bir şekilde kullanımından elde edilen gelire uygulanacaktır.

5. 1, 3 ve 4 üncü fıkraya hükümleri aynı zamanda, bir teşebbüsün gayrimenkul varlıklarından elde edilen gelir ile serbest meslek faaliyetlerinin icrasında kullanılan gayrimenkul varlıklardan elde edilen gelire de uygulanacaktır.

MADDE 7

Ticari Kazançlar

1. Bir Akit Devlet teşebbüsüne ait kazanç, söz konusu teşebbüs diğer Akit Devlette yer alan bir iş yeri vasıtasıyla ticari faaliyette bulunmadıkça, yalnızca bu Devlette vergilendirilecektir. Eğer teşebbüs bahsedilen şekilde ticari faaliyette bulunursa, teşebbüsün kazançları, yalnızca iş yerine atfedilebilen miktarda sınırlı olmak üzere bu diğer Devlette vergilendirilebilir.

2. 3 üncü fıkraya hükümleri saklı kalmak üzere, bir Akit Devlet teşebbüsü, diğer Akit Devlette yer alan bir iş yeri vasıtasıyla ticari faaliyette bulunduğu anda, her iki Akit Devlette de bu iş yerine atfedilecek kazanç, bu iş yeri aynı veya benzer koşullar altında, aynı veya benzer faaliyetlerde bulunan, aynı ve bağımsız bir teşebbüs olsaydı ve iş yerini oluşturduğu teşebbüsten veya ilişkide bulunduğu diğer teşebbüslerden tamamen bağımsız bir nitelik kazansaydı ne kazanç elde edecek ise aynı miktarda bir kazanç olacaktır.

3. Bir iş yerinin kazancı belirlenirken, iş yerinin bulunduğu Akit Devlette veya başka bir yerde yapılan, iş yerinin amaçlarına uygun olan ve iş yerinin bağımsız bir statüye sahip olması halinde indirilebilecek olan giderlerin (yönetim ve genel idare giderleri dahil) indirilmesine müsaade edilecektir.

4. İş yerine, bu iş yeri tarafından teşebbüs adına yalnızca mal veya ticari eşya satın alınması dolayısıyla herhangi bir kazanç atfedilmeyecektir.

5. Bu maddenin hiçbir hükmü, bir Akit Devletin yetkili makamının elindeki bilgilerin bir iş yerine atfedilen kazancın belirlenmesinde yeterli olmaması durumu dahil olmak üzere, bu Devletin, bir kişinin vergi yükümlülüğünün belirlenmesine ilişkin herhangi bir kanununun uygulanmasını etkilemeyecektir. Ancak bu kanun, söz konusu yetkili makamda mevcut bulunan bilgilerin izin verdiği ölçüde, bu maddedeki ilkelere uygun olarak uygulanacaktır.

6. Kazanç, bu Anlaşmanın diğer maddelerinde ayrı olarak düzenlenen gelir veya kazanç unsurlarını da kapsamına aldığı anda, o maddelerin hükümleri bu madde hükümlerinden etkilenmeyecektir.

7. Bu maddenin hiçbir hükmü, bir Akit Devletin, mukim elmayanların sigortacılık kazançları üzerinden alınan vergiye ilişkin herhangi bir kanununun uygulanmasını etkilemeyecektir. Ancak, bu Anlaşmanın imza tarihinde Akit Devletlerin herhangi birinde yürürlükte olan ilgili kanunun değişmesi durumunda (genel karakterini etkilemeyecek

küçük değişiklikler hariç), Akit Devletler, bu fıkrada uygun bir değişiklik yapmak amacıyla birbirleriyle görüş alışverişinde bulunacaklardır.

8. (a) Bir Akit Devlet mukimi, vergi amaçları bakımından şirket olarak değerlendirilenler hariç, bir vakfın (trust estate) mütevellisi tarafından diğer Akit Devlette faaliyette bulunan bir teşebbüsün ticari kazançlarında, doğrudan ya da bir veya daha fazla aracı vakıf (trust estate) vasıtasıyla hisseye sahip olduğunda; ve
- (b) Söz konusu müteveli, bu teşebbüsle ilgili olarak, 5 inci maddedeki prensiplere uygun olarak bu diğer Devlette bir iş yerine sahip olduğunda,

söz konusu müteveli tarafından işletilen bu teşebbüsün, diğer Devlette, bu mukim tarafından diğer Devlette yer alan bir iş yeri vasıtasıyla ticari faaliyette bulunduğu kabul edilecek ve söz konusu ticari kazanç hissesi bu iş yerine atfedilecektir.

MADDE 8

Denizcilik ve Havacılık Faaliyetleri

1. Bir Akit Devlet teşebbüsünün gemi veya uçak işletmeciliğinden elde ettiği kazançlar, yalnızca bu Devlette vergilendirilecektir.
2. 1 inci fıkraya hükümlerine bakılmaksızın, bu kazançlar, doğrudan veya dolaylı olarak yalnızca diğer Akit Devlet sınırları içerisinde yapılan gemi veya uçak işletmeciliğinden elde edildiğinde, bu diğer Devlette vergilendirilebilir.
3. 1 inci ve 2 nci fıkraya hükümleri aynı zamanda, bir ortaklığa, bir ortak teşebbüse veya uluslararası faaliyet gösteren bir acenteye iştirak dolayısıyla elde edilen kazançlara da uygulanacaktır.
4. Bu maddenin amaçları bakımından, bir Akit Devlette yüklenen ve yine bu Devlet sınırları içindeki bir yere boşaltılan gemi veya uçak vasıtasıyla yapılan yolcu, canlı hayvan, posta, mal veya ticari eşya taşımacılığından elde edilen kazançlar, yalnızca bu Devlet sınırları içinde yapılan gemi veya uçak işletmeciliğinden elde edilen kazançlar olarak değerlendirilecektir.

MADDE 9

Bağımlı Teşebbüsler

1. (a) Bir Akit Devlet teşebbüsü, doğrudan veya dolaylı olarak diğer Akit Devlet teşebbüsünün yönetim, kontrol veya sermayesine katıldığında, veya
- (b) Aynı kişiler doğrudan veya dolaylı olarak bir Akit Devlet teşebbüsünü ve diğer Akit Devlet teşebbüsünün yönetim kontrol veya sermayesine katıldığında

ve her iki halde de, iki teşebbüs arasındaki ticari veya mali ilişkilerde oluşan koşullar, tamamen bağımsız bir şekilde birbirleriyle iş yapan bağımsız teşebbüsler arasında oluşması gereken koşullardan farklılaştığında, bu teşebbüslerden birisinde oluşması beklenen, fakat bu koşullar dolayısıyla kendini göstermeyen kazanç, o teşebbüsün kazancına eklenebilir ve buna göre vergilendirilebilir.

2. Bu maddedeki hiçbir şey, bir Akit Devletin yetkili makamının elindeki bilgilerin bir teşebbüsün kazancının belirlenmesinde yeterli olmaması durumu dahil olmak üzere, bu Devletin, bir kişinin vergi yükümlülüğünün belirlenmesine ilişkin herhangi bir kanununun uygulanmasını etkilemeyecektir. Ancak bu kanun, söz konusu yetkili makamda mevcut bulunan bilgilerin izin verdiği ölçüde, bu maddedeki ilkelere uygun olarak uygulanacaktır.

3. Bir Akit Devlet teşebbüsünün, 1 inci ve 2 nci fıkra hükümleri nedeniyle bu Devlette vergilendirilen kazançları, diğer Akit Devlette vergilendirilen diğer Devletin teşebbüsünün kazancını da içermesi ve aynı zamanda bu kazancın, teşebbüsler arasındaki mevcut koşulların, birbirleriyle tamamen bağımsız şekilde ilişkide bulunan bağımsız teşebbüsler arasında olması makul olarak beklenen koşullar göz önünde tutularak diğer Devletin teşebbüsüne eklenmesi beklenen kazanç olması durumunda, ilk bahsedilen Devlet, diğer Akit Devlet tarafından yapılan bu düzenlemenin yerinde olduğu kanaatine varırsa, söz konusu kazanç üzerinden alınan verginin miktarında gerekli düzeltmeleri yapacaktır. Bu düzeltme yapılırken, bu Anlaşmanın diğer hükümleri gözönünde tutulacak ve gerektiğinde Akit Devletlerin yetkili makamları bu amaçla birbirlerine danışacaklardır.

MADDE 10

Temettüler

1. Bir Akit Devletin mukimi olan bir şirket tarafından diğer Akit Devletin bir mukimine ödenen temettüler, bu diğer Devlette vergilendirilebilir.

2. Bununla beraber söz konusu temettüler, temettüyü ödeyen şirketin mukim olduğu Akit Devlette ve bu Devletin mevzuatına göre de vergilendirilebilir; ancak, temettünün gerçek lehdarı diğer Akit Devletin bir mukimi ise, bu şekilde alınacak vergi aşağıdaki oranları aşmayacaktır:

- (a)(i) Avustralya mukimi bir şirket tarafından ödenen temettüler yönünden, temettülerin, temettüyü ödeyen şirketin oy gücünün en az %10 unu doğrudan elinde tutan bir şirkete (ortaklık hariç) ödenmesi halinde, gayrisafi temettü tutarının % 5'i; ve
- (ii) Türkiye mukimi bir şirket tarafından ödenen temettüler yönünden, temettülerin, temettüyü ödeyen şirketin sermayesinin en az %25 ini doğrudan elinde tutan bir şirkete (ortaklık hariç) ödenmesi halinde, Türkiye'de tam oranlı kurumlar vergisine tabi tutulan kazançlar üzerinden ödenen temettülerin gayrisafi tutarının %5'i; ve

(b) tüm diğer durumlarda gayrisafi temettü tutarının yüzde 15'i

Ancak, bu Anlaşmanın imza tarihinde her iki Akit Devlette geçerli olan ilgili kanunların, genel karakterini etkilemeyecek küçük değişiklikler hariç olmak üzere değişmesi durumunda, Akit Devletler, bu fıkrada uygun bir değişiklik yapmak amacıyla birbirleriyle görüş alışverişinde bulunacaklardır.

3. Bu maddede kullanılan "temettü" terimi, hisse senetlerinden veya alacak niteliğinde olmayıp kazançta katılmayı sağlayan diğer haklardan elde edilen gelirleri ve dağıtımı yapan şirketin mukim olduğu Devletin mevzuatına göre, vergileme yönünden hisse senetlerinden elde edilen gelirle aynı muameleyi gören diğer tutarları ifade eder.

4. Bir Akit Devletin mukimi olan ve diğer Akit Devlette bir iş yeri vasıtasıyla ticari faaliyette bulunan bir şirketin kazançları 7 nci maddeye göre vergilendirildikten sonra, kalan kısım üzerinden, iş yerinin bulunduğu Akit Devlette bu Devletin mevzuatına göre vergilendirilebilir. Ancak, bu şekilde alınacak vergi aşağıdaki oranları aşmayacaktır:

(a) şirket kazançlarının bu Devlette tam oranlı kurumlar vergisine tabi tutulması durumunda kalan miktarın % 5'i;

(b) tüm diğer durumlarda kalan miktarın % 15'i.

5. Bir Akit Devlet mukimi olan temettünün gerçek lehdarı, temettüyü ödeyen şirketin mukim olduğu diğer Akit Devlette yer alan bir iş yeri vasıtasıyla ticari faaliyette bulunursa veya bu diğer Devlette yer alan sabit bir yer vasıtasıyla serbest meslek faaliyetinde bulunursa ve söz konusu temettü elde edilmiş olayı ile bu iş yeri veya sabit yer arasında önemli bir bağ bulunmaktaysa, 1 inci ve 2 nci fıkra hükümleri uygulanmayacaktır. Bu durumda, olayına göre 7 nci veya 14 üncü madde hükümleri uygulanacaktır.

6. 4 üncü fıkra saklı kalmak üzere, bir Akit Devlet mukimi olan bir şirket, diğer Akit Devletten kazanç veya gelir elde ettiğinde, bu diğer Devlet, temettülerin kendi mukimlerinden birine ödenmesi veya temettü elde edilmiş olayı ile bu diğer Devlette bulunan bir iş yeri veya sabit yer arasında etkin bir bağ bulunması durumları hariç olmak üzere, bu şirket tarafından ödenen temettüler üzerinden herhangi bir vergi alamayacağı gibi, ödenen temettülerin veya dağıtılmamış kazancın tamamen veya kısmen bu diğer Devlette elde edilen kazançtan veya gelirden oluşması durumunda bile, bu şirketin dağıtılmayan kazançları üzerinden bir dağıtılmayan kazanç vergisi alamaz.

MADDE 11

Faiz

1. Bir Akit Devlette doğan ve diğer Akit Devletin bir mukimine ödenen faiz, bu diğer Devlette vergilendirilebilir.

2. Bununla beraber, bu faiz, elde edildiği Akit Devlette ve o Devletin mevzuatına göre de vergilendirilebilir; ancak, faizin gerçek lehdarı diğer Devletin bir mukimi işte bu şekilde alınacak vergi, faizin gayrisafi tutarının yüzde 10 unu aşmayacaktır.

3. Akit Devletlerden birinin Hükümeti, merkez bankası veya bu Devlette merkez bankası faaliyetlerini yürüten bir banka tarafından, resmi rezerv varlıklara ilişkin yatırımlardan elde edilen faiz, diğer Akit Devlette vergiden istisna edilecektir.

4. Bu maddedeki "faiz" terimi, ipotek garantisine bağlı olsun olmasın veya kazançta katılma hakkını tanıyan tanımının, kamu menkul kıymetleri veya tahvil ya da borç senetleri ile diğer her nevi borçlanmalardan doğan faizi ve gelirin elde edildiği Akit Devletin mevzuatına göre vergileme yönünden ikrazatlardan elde edilen gelire aynı muameleyi gören diğer bütün gelirleri kapsar.

5. Bir Akit Devlet mukimi olan faizin gerçek lehdarı, faizin elde edildiği diğer Akit Devlette yer alan bir iş yeri vasıtasıyla ticari faaliyette bulunursa veya bu diğer Devlette yer alan sabit bir yer vasıtasıyla serbest meslek faaliyetinde bulunursa ve söz konusu faizin ödendiği alacak ile bu iş yeri veya sabit yer arasında etkin bir bağ bulunmaktaysa, 1 inci ve 2 nci fıkra hükümleri uygulanmayacaktır. Bu durumda, olayına göre, 7 nci veya 14 üncü madde hükümleri uygulanacaktır.

6. Faizin, ödemeyi yapan kişinin mukim olduğu Akit Devlette elde edildiği kabul olunacaktır. Bununla beraber, faiz ödeyen kişi bir Akit Devletin mukimi olsun veya olmasın, bir Akit Devlette veya her iki Akit Devletin dışında faiz ödemeye neden olan borç-alacak ilişkisiyle bağlantılı bir iş yerine veya sabit yere sahip olduğunda ve faiz bu iş yeri veya sabit yerden kaynaklandığında, söz konusu faizin iş yerinin veya sabit yerin bulunduğu Devlette elde edildiği kabul olunacaktır.

7. Alacak karşılığında ödenen faizin miktarı, ödeyici ile gerçek lehdar arasında veya her ikisi ile bir başka kişi arasında var olan özel ilişki nedeniyle, böyle bir ilişkinin olmadığı durumda ödeyici ve lehdar arasında kararlaştırılması beklenen miktarı aştığında, bu madde hükümleri yalnızca en son bahsedilen miktara uygulanacaktır. Bu durumda, ödenen faiz tutarının fazla kısmı, bu Anlaşmanın diğer hükümleri de dikkate alınarak, her bir Akit Devletin mevzuatına göre vergilendirilecektir.

MADDE 12

Gayrimaddi Hak Bedelleri

1. Bir Akit Devlette doğan ve diğer Akit Devletin bir mukimine ödenen gayrimaddi hak bedelleri, bu diğer Devlette vergilendirilebilir.

2. Bununla beraber söz konusu gayrimaddi hak bedelleri, elde edildikleri Akit Devlette ve o Devletin mevzuatına göre de vergilendirilebilir; ancak, gayrimaddi hak bedelinin gerçek lehdarı diğer Devletin bir mukimi ise, bu şekilde alınacak vergi gayrimaddi hak bedelinin gayrisafi tutarının yüzde 10 unu aşmayacaktır.

3. Bu maddedeki "gayrimaddi hak bedelleri" terimi, periyodik olsun veya olmasın ve ne şekilde tanımlanırsa tanımlansın ya da hesaplınsın, aşağıda belirtilenler karşılığında yapılan her türlü alacak veya ödeme anlamına gelir:

- (a) her nevi telif hakkının, patentin, tasarım veya modelin, planın, gizli formül veya üretim yönteminin, alameti farikanın veya diğer benzeri hak veya varlıkların kullanımı veya kullanım hakkı; veya
- (b) sınai, ticari veya bilimsel teçhizatın kullanımı veya kullanım hakkı; veya
- (c) bilimsel, teknik, sınai veya ticari tecrübe veya bilgilerin temini; veya
- (d) (a) bendinde bahsedilen her türlü hak veya varlığın, (b) bendinde bahsedilen her türlü teçhizatın veya (c) bendinde bahsedilen her türlü tecrübe veya bilginin uygulanmasını veya kullanılmasını sağlamaya yönelik, tali ve yardımcı nitelik taşıyan her türlü yardım temini; veya
- (e) (i) sinema filmlerinin; veya
 - (ii) televizyon, radyo veya diğer yayınlara ilişkin film, ses ya da görüntü kayıt diskleri veya bantlarının veya diğer görüntü veya ses kopyaları ya da yayınlarının kullanımı veya kullanım hakkı; veya
- (f) ilgili lisansta belirtilen radyo frekans dalgalarının tamamen veya kısmen kullanımı veya kullanım hakkı; veya
- (g) bu fıkrada belirtilen herhangi bir varlığın veya hakkın kullanımı veya temininden tamamen veya kısmen vazgeçme.

4. Bir Akit Devlet mukimi olan gayrimaddi hak bedelinin gerçek lehdarı, söz konusu bedelin elde edildiği diğer Akit Devlette yer alan bir iş yeri vasıtasıyla ticari faaliyette veya bu diğer Devlette yer alan sabit bir yer vasıtasıyla serbest meslek faaliyetinde bulunursa ve söz konusu bedelin ödendiği veya borçlanıldığı varlık veya hak ile bu iş yeri veya sabit yer arasında etkin bir bağ bulunmaktaysa, 1 inci ve 2 nci fıkra hükümleri uygulanmayacaktır. Bu durumda, olayına göre 7 nci veya 14 üncü madde hükümleri uygulanacaktır.

5. Gayrimaddi hak bedelinin, ödemeyi yapan kişinin mukim olduğu Akit Devlette elde edildiği kabul olunacaktır. Bununla beraber, gayrimaddi hak bedelini ödeyen kişi bir Akit Devletin mukimi olsun veya olmasın, bir Akit Devlette veya her iki Akit Devletin dışında gayrimaddi hak bedelini ödemeye neden olan yükümlülükle bağlantılı bir iş yerine veya sabit yere sahip olduğunda ve gayrimaddi hak bedeli bu iş yerinden veya sabit yerden kaynaklandığında, söz konusu gayrimaddi hak bedelinin iş yerinin veya sabit yerin bulunduğu Devlette elde edildiği kabul olunacaktır.

6. Ödenen veya borçlanılan gayrimaddi hak bedelinin miktarı, ödeyici ile gayrimaddi hak bedelinin gerçek lehdarı arasında veya her ikisi ile bir başka kişi arasında var olan özel ilişki nedeniyle, böyle bir ilişkinin olmadığı durumlarda ödeyici ile gerçek lehdar arasında kararlaştırılması beklenen miktarı aştığında, bu madde hükümleri yalnızca en son bahsedilen miktara uygulanacaktır. Bu durumda ödenen veya borçlanılan gayrimaddi hak bedelinin fazla kısmı, bu Anlaşmanın diğer hükümleri de dikkate alınarak, her bir Akit Devletin mevzuatına göre vergilendirilecektir.

MADDE 13

Varlıkların Elden Çıkarılması

1. Bir Akit Devlet mukimince, diğer Akit Devlette yer alan ve 6 ncı maddede belirtilen gayrimenkul varlıkların elden çıkarılmasından sağlanan gelir, kâr veya kazançlar, bu diğer Devlette vergilendirilebilir.

2. Bir Akit Devlet teşebbüsünün, gayrimenkul varlıklar hariç olmak üzere, diğer Akit Devlette sahip olduğu bir iş yerinin ticari varlığına dahil varlıkların veya ilk bahsedilen Devletin bir mukiminin diğer Akit Devlette serbest meslek faaliyeti icra etmek üzere kullandığı sabit bir yere ait varlıkların elden çıkarılmasından sağlanan gelir, kâr veya kazançlar, bu iş yerinin (yalnız veya tüm teşebbüsle birlikte) veya sabit yerin elden çıkarılmasından sağlanan gelir, kâr veya kazanç da dahil olmak üzere, bu diğer Devlette vergilendirilebilir.

3. Bir Akit Devlet teşebbüsünce, uluslararası trafikte işletilen gemi veya uçakların veya söz konusu gemi veya uçakların işletilmesiyle ilgili varlıkların (gayrimenkul varlık hariç) elden çıkarılmasından sağlanan gelir, kâr veya kazançlar, yalnızca bu Akit Devlette vergilendirilecektir.

4. Bir Akit Devlet mukimince, değerinin yüzde ellisinden fazlası, doğrudan veya dolaylı olarak diğer Akit Devlette bulunan gayrimenkulü temsil eden hisse senetleri veya benzeri menfaatlerin elden çıkarılmasından sağlanan gelir, kâr veya kazançlar bu diğer Devlette vergilendirilebilir.

5. Bundan önceki fıkralarda belirtilenlerin dışında kalan varlıkların elden çıkarılmasından sağlanan sermaye nitelikli kazançlar, yalnızca elden çıkarılanın mukim olduğu Akit Devlette vergilendirilecektir.

6. 5 inci fıkra hükümlerine bakılmaksızın, bir Avustralya mukimince, bir Türk şirketindeki hisse senetleri veya benzeri hakların veya bir Türk mukimi tarafından ihraç edilen tahvillerin elden çıkarılmasından sağlanan sermaye nitelikli kazançlar, bu hisse, hak veya tahvillerin iktisap ve elden çıkarılmaları arasındaki süre iki yılı aşmadığı takdirde, Türkiye'de vergilendirilebilir.

MADDE 14

Serbest Meslek Faaliyetleri

1. Bir Akit Devletin mukimi olan bir gerçek kişinin serbest meslek hizmetleri veya bağımsız nitelikteki diğer faaliyetleri dolayısıyla elde ettiği gelir, yalnızca bu Devlette vergilendirilecektir. Bununla beraber, söz konusu hizmet veya faaliyetler diğer Devlette icra edilirse ve:

- (a) bu kişi, bu diğer Devlette, söz konusu hizmet veya faaliyetleri icra etmek amacıyla sürekli kullanabileceği sabit bir yere sahip ise; veya

- (b) bu kişi, bu diğer Devlette, söz konusu hizmet veya faaliyetleri icra etmek amacıyla, diğer Devletin gelir yılı içinde başlayan veya sona eren herhangi bir 12 aylık dönemde bir ya da birkaç seferde toplam 183 günü aşan bir süre bulunursa

söz konusu gelir aynı zamanda bu diğer Akit Devlette de vergilendirilebilir.

Böyle bir durumda, olayına göre, yalnızca söz konusu sabit yere atfedilebilen gelir ya da yalnızca bu diğer Devlette ifa edilen hizmet veya faaliyetlerden elde edilen gelir, bu diğer Devlette vergilendirilebilir.

2. "Serbest meslek faaliyetleri" terimi, bağımsız olarak yürütölen bilimsel, edebi, artistik, eğitici veya öğretici faaliyetleri, bunun yanı sıra doktorların, avukatların, mühendislerin, mimarların, dişçilerin ve muhasebecilerin bağımsız faaliyetlerini kapsamına alır.

MADDE 15

Bağımlı Kişisel Faaliyetler

1. 16, 18, 19 ve 20 nci maddelerin hükümleri saklı kalmak üzere, bir Akit Devletin mukimi olan bir gerçek kişinin bir hizmet dolayısıyla elde ettiği maaş, ücret ve diğer benzeri gelirler, bu hizmet diğer Akit Devlette ifa edilmedikçe, yalnızca bu Devlette vergilendirilecektir. Hizmet diğer Devlette ifa edilirse, buradan elde edilen söz konusu gelir bu diğer Devlette vergilendirilebilir.

2. 1 inci fıkraya hükümlerine bakılmaksızın, bir Akit Devletin mukimi olan bir gerçek kişinin diğer Akit Devlette ifa ettiği bir hizmet dolayısıyla elde ettiği gelir, eğer:

- (a) gelir elde eden kişi, diğer Devlette, bu diğer Devletin gelir yılı içinde başlayan veya sona eren herhangi bir 12 aylık dönemde bir ya da birkaç seferde toplam 183 günü aşmamak üzere bulunursa; ve
- (b) ödeme, diğer Devletin mukimi olmayan bir işveren tarafından veya böyle bir işveren adına yapılırsa; ve
- (c) ödeme, işverenin diğer Devlette sahip olduğu bir iş yerinden veya sabit yerden yapılmazsa

yalnızca ilk bahsedilen Devlette vergilendirilecektir.

3. Bu maddenin önceki hükümlerine bakılmaksızın, uluslararası trafikte işletölen bir gemi veya uçakta ifa edilen bir hizmet dolayısıyla elde edilen gelir, teşebbüsün mukim olduğu Akit Devlette vergilendirilebilir.

MADDE 16

Yöneticilere Yapılan Ödemeler

Bir Akit Devlet mukiminin, diğer Akit Devletin mukimi olan bir şirketin yönetim kurulu üyesi olması dolayısıyla elde ettiği ücret ve diğer benzeri ödemeler, bu diğer Devlette vergilendirilebilir.

MADDE 17

Sanatçılar

1. 14 ve 15 inci maddelerin hükümlerine bakılmaksızın, bir Akit Devletin mukimi olan sanatçıların (tiyatro, sinema, radyo veya televizyon sanatçıları ile müzisyen ve sporcular gibi) diğer Akit Devlette bu nitelikteki şahsi faaliyetleri dolayısıyla elde ettikleri gelirler, bu diğer Devlette vergilendirilebilir.

2. Bir sanatçının bu nitelikteki şahsi faaliyetlerinden doğan gelir, sanatçının kendisi adına değil de bir başkası adına tahakkuk ederse, söz konusu gelir 7, 14 ve 15 inci maddelerin hükümleriyle bağlı kalmaksızın, bu sanatçının faaliyetlerinin icra edildiği Akit Devlette vergilendirilebilir.

3. 1 inci fıkra hükümlerine bakılmaksızın, bir Akit Devletin mukimi olan bir sanatçının diğer Akit Devlette icra ettiği bu nitelikteki şahsi faaliyetlerden elde ettiği gelir, diğer Devlette icra edilen söz konusu faaliyetlerin tamamen veya önemli ölçüde, herhangi bir politik alt bölümü veya mahalli idaresi de dahil olmak üzere ilk bahsedilen Devletin kamusal fonlarından desteklenmesi halinde, yalnızca ilk bahsedilen Devlette vergilendirilecektir.

MADDE 18

Emekli Maaşları ve Düzenli Ödemeler

1. 19 uncu maddenin 2 nci fıkrası hükümleri saklı kalmak üzere, bir Akit Devlet mukimine ödenen emekli maaşları, düzenli ödemeler ve benzeri periyodik ödemeler yalnızca bu Devlette vergilendirilecektir.

2. "Düzenli ödeme" terimi, para veya parayla ölçülebilir bir menfaat karşılığında, tam ve yeterli ödemede bulunma taahhüdüne bağlı olarak ömür boyu veya belirli ya da belirlenebilir bir süre, belirli zamanlarda, düzenli olarak ödenecek belli bir meblağı ifade eder.

3. 19 uncu maddenin 2 nci fıkrası hükümleri saklı kalmak üzere, emekli maaşı, düzenli ödeme veya diğer benzeri periyodik ödemelerin elde edilmesi hakkı karşılığında bir Akit Devlet mukimine yapılan toplu ödemeler, yalnızca bu Devlette vergilendirilecektir. Bununla beraber, bu tür toplu ödemeler (bir emeklilik planı kapsamında bu planın üyesi olan 60 yaş ve üzerindeki katılımcılara ödenen tutarlar hariç), diğer Devlette doğduğu takdirde, bu diğer Devlette de vergilendirilebilir.

4. Bir Akit Devlette doğan ve diğer Akit Devletin bir mukimine ödenen her tür nafaka veya diğer bakım ödemeleri, yalnızca ilk bahsedilen Devlette vergilendirilecektir.

MADDE 19

Kamu Hizmeti

1. Bir kamu görevi dolayısıyla bir gerçek kişi tarafından verilen hizmetler karşılığında, bir Akit Devlet, politik alt bölümü veya mahalli idaresi tarafından ödenen ve emekli maaşı veya düzenli ödeme dışında kalan maaş, ücret ve diğer benzeri ödemeler, yalnızca bu Devlette vergilendirilecektir. Bununla beraber, hizmet diğer Devlette ifa edilirse ve kendisine ödeme yapılan kişi bu diğer Devletin bir mukimi ise, söz konusu maaş, ücret ve diğer benzeri ödemeler yalnızca bu diğer Devlette vergilendirilecektir. Ancak, bu kişinin:

(a) bu Devletin bir vatandaşı olması; veya

(b) yalnızca bu hizmeti ifa etmek amacıyla bu Devletin bir mukimi durumuna geçmemiş olması

gerekmektedir.

2. (a) 1 inci fıkraya hükümlerine bakılmaksızın, bir Akit Devletin kendisine, politik alt bölümüne veya mahalli idaresine bir gerçek kişi tarafından verilen hizmetler karşılığında, bu Devlet, alt bölüm veya idare tarafından veya bunlarca oluşturulan fonlardan ödenen emekli maaşları, düzenli ödemeler veya toplu ödenen emeklilik ikramiyeleri yalnızca bu Devlette vergilendirilecektir.

(b) Bununla beraber, gerçek kişinin diğer Akit Devletin bir mukimi ve vatandaşı olması halinde, (a) bendinde belirtilen emekli maaşı veya düzenli ödemeler, yalnızca bu diğer Akit Devlette vergilendirilecektir.

3. Bir Akit Devletin kendisi, politik alt bölümü veya mahalli idaresi tarafından yürütülen ticari veya ekonomik faaliyetlerle bağlantılı hizmetler karşılığında yapılan maaş, ücret ve diğer benzeri ödemelere 15, 16 ve 17 nci maddelerin hükümleri uygulanacaktır.

MADDE 20

Öğretmenler ve Öğrenciler

1. Bir Akit Devletin mukimi olan veya diğer Akit Devleti ziyaretinden hemen önce bu Devletin mukimi olan ve diğer Devlette yalnızca öğrenim amacıyla geçici bir süre bulunan bir öğrenciye, geçimini veya öğrenimini karşılamak amacıyla diğer Devletin dışındaki kaynaklardan yapılan ödemeler bu diğer Devlette vergilendirilmeyecektir.

2. Akit Devletlerden birinin mukimi olan ve diğer Akit Devletteki bir üniversite, kolej, okul veya diğer bir eğitim kurumunda öğretim, lisansüstü eğitim veya araştırma yapmak amacıyla iki yılı aşmayan bir süre için bu diğer Akit Devleti ziyaret eden bir profesör veya öğretmenin, söz konusu öğretim, lisansüstü eğitim veya araştırma karşılığında elde ettiği her türlü gelir, bu gelirlerin ilk bahsedilen Devlette vergiye tabi olması veya bu maddenin uygulanması sonucu vergiye tabi hale gelmesi koşuluyla bu diğer Devlette vergilendirilmeyecektir.

3. Bir profesör veya öğretmenin, özellikle belirli kişi veya kişilerin özel menfaatlerine yönelik olarak yürüttükleri araştırma karşılığında elde ettikleri gelire, bu maddenin 2 nci fıkrası uygulanmayacaktır.

MADDE 21

Diğer Gelirler

1. Bir Akit Devlet mukiminin, nerede doğarsa doğsun, bu Anlaşmanın önceki maddelerinde belirtilmeyen gelir unsurları, yalnızca bu Devlette vergilendirilecektir.

2. 6 ncı maddenin 2 nci fıkrasında tanımlanan gayrimenkul varlıklardan elde edilen gelir hariç olmak üzere, bir Akit Devlet mukiminin, bu Devlette yer alan bir iş yeri veya sabit yerle etkin şekilde bağlantılı bir gelir elde etmesi halinde, bu gelire 1 inci fıkraya hükümleri uygulanmayacaktır. Bu durumda, olayına göre 7 nci veya 14 üncü madde hükümleri uygulanacaktır.

3. 1 inci ve 2 nci fıkraya hükümlerine bakılmaksızın, bir Akit Devlet mukiminin, bu Anlaşmanın önceki maddelerinde belirtilmeyen, diğer Akit Devletteki kaynaklardan elde ettiği gelir unsurları, bu diğer Akit Devlette de vergilendirilebilir.

MADDE 22

Gelirin Kaynağı

1. Bir Akit Devlet mukimince elde edilen ve 6 ila 8, 10 ila 17 ve 19 üncü maddelerden herhangi biri veya birkaçı uyarınca diğer Akit Devlette vergilendirilebilen gelir, kâr veya kazançların, diğer Akit Devletin vergiye ilişkin mevzuatı açısından da bu diğer Devletteki kaynaklardan elde edildiği kabul edilecektir.

2. Bir Akit Devlet mukimince elde edilen ve 6 ila 8, 10 ila 17 ve 19 uncu maddelerden herhangi biri veya birkaçı uyarınca diğer Akit Devlette vergilendirilebilen gelir, kâr veya kazançların, 23 üncü maddenin amaçları ve ilk bahsedilen Akit Devletin vergiye ilişkin mevzuatı açısından, bu diğer Akit Devletteki kaynaklardan elde edildiği kabul edilecektir.

MADDE 23

Çifte Vergilendirmeyi Önleme Yöntemleri

1. Avustralya dışındaki bir ülkede ödenen verginin Avustralya vergisinden mahsubuna izin veren o tarihte yürürlükte olan Avustralya mevzuatı hükümleri saklı kalmak üzere (bu maddenin genel ilkesini etkilemeyecek şekilde), Avustralya mukimi bir kişi tarafından Türkiye'deki kaynaklardan elde edilen gelire ilişkin olarak, Türk mevzuatı uyarınca ve bu Anlaşmaya uygun olarak, doğrudan veya indirim suretiyle ödenen Türk vergisinin, bu gelire ilişkin olarak ödenecek Avustralya vergisinden mahsubuna izin verilecektir.

2. Türkiye dışındaki bir ülkede ödenen verginin Türk vergisinden mahsubuna izin veren o tarihte yürürlükte olan Türk mevzuatı hükümleri saklı kalmak üzere (bu maddenin genel ilkesini etkilemeyecek şekilde), Türkiye mukimi bir kişi tarafından, Avustralya'daki kaynaklardan elde edilen gelire ilişkin olarak, Avustralya mevzuatı uyarınca ve bu Anlaşmaya uygun olarak ödenen Avustralya vergisinin, söz konusu gelire ilişkin olarak ödenecek Türk vergisinden mahsubuna izin verilecektir. Bununla birlikte söz konusu mahsup, Avustralya'da vergilendirilebilen gelire atfedilen mahsuptan önce hesaplanan Türk vergisi miktarını aşmayacaktır.

3. Anlaşmanın herhangi bir hükmü uyarınca bir Akit Devlet mukimi tarafından elde edilen gelir, bu Devlette vergiden istisna edilirse, bu Devlet, her halükarda, bu mukimin geriye kalan geliri üzerinden alınacak vergi miktarını hesaplarken, istisna edilen geliri de dikkate alabilir.

MADDE 24

Ayrım Yapılmaması

1. Bir Akit Devletin vatandaşları, diğer Akit Devlette, bu diğer Devletin vatandaşlarının aynı koşullarda, özellikle mukimlik yönünden, karşı karşıya kaldıkları veya kalabilecekleri vergilemeden ve buna bağlı mükellefiyetlerden değişik veya daha ağır bir vergilemeye ve buna bağlı mükellefiyetlere tabi tutulmayacaklardır.

2. Bu Anlaşmanın 10 uncu maddesinin 4 üncü fıkrası hükümleri saklı kalmak üzere, bir Akit Devlet teşebbüsünün diğer Akit Devlette sahip olduğu bir iş yeri diğer Devlette, bu diğer Devletin benzer koşullarda aynı faaliyetleri yürüten teşebbüslerine göre daha az lehe bir vergileme ile karşı karşıya kalmayacaktır.

3. Bu Anlaşmanın 9 uncu maddesinin 1 inci fıkrası, 11 inci maddesinin 7 nci fıkrası veya 12 nci maddesinin 6 ncı fıkrası hükümlerinin uygulanacağı durumlar hariç olmak üzere, bir Akit Devlet teşebbüsünün diğer Akit Devletin bir mukimine yaptığı faiz, gayrimaddi hak bedeli ve diğer ödemeler, söz konusu teşebbüsün vergilendirilebilir kazancının belirlenmesi amacıyla, bu ödemeler ilk bahsedilen Devletin bir mukimine yapılmış gibi, aynı koşullarda indirilebilecektir.

4. Bir Akit Devletin, diğer Akit Devletin bir veya birkaç mukimi tarafından, doğrudan veya dolaylı olarak, kısmen veya tamamen sermayesine sahip olunan veya kontrol edilen teşebbüsleri, ilk bahsedilen Devlette, bu Devletin benzer koşullardaki diğer benzeri teşebbüslerinin tabi oldukları veya olabilecekleri vergilemeden ve buna bağlı mükellefiyetlerden değişik veya daha ağır bir vergilemeye ve buna bağlı mükellefiyetlere tabi tutulmayacaklardır.

5. Bu maddede yer alan hiçbir husus, bir Akit Devletin kendi mukimlerine uyguladığı şahsi indirimleri, vergi ve matrah indirimlerini diğer Akit Devletin mukimi olan gerçek kişilere de uygulamak zorunda olduğu yönünde anlaşılmayacaktır.

6. Bu madde, bir Akit Devletin:

- (a) vergiden kaçınma veya vergi kaybını önlemek amacıyla düzenlenen;
- (b) bir varlığın devrinden kaynaklanan verginin, bu varlığın, devralan kişi tarafından tekrar devredilmesinin, bu Akit Devletin mevzuatı uyarınca vergileme yetkisinin dışında kalacağı durumda, ertelenmesine müsaade etmeyen; *
- (c) Türkiye mukimleri tarafından, doğrudan veya dolaylı olarak sahip olunan Avustralya şirketlerinin, konsolidasyon işleminden, diğer Avustralya şirketleri gibi aynı şart ve koşullarda faydalanabilmeleri kaydıyla, grup şirketlerinin vergi amaçları bakımından tek bir şirket olarak kabul edilmeleri için konsolidasyonunu sağlayan;
- (d) gerekli niteliklere sahip mükelleflere araştırma ve geliştirme giderleri için indirim sağlayan; veya
- (e) Avustralya Hükümeti ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti arasındaki Nota Teatisinde bu maddeden etkilenmeyeceği hususunda üzerinde anlaşmaya varılmış olan,

herhangi bir mevzuat hükmüne uygulanmayacaktır.

7. Bu maddedeki, bir Akit Devletin vergiden kaçınma veya vergi kaybını önlemeye yönelik mevzuat hükümleri:

- (a) örtülü sermaye, temettü gizlenmesi ve transfer fiyatlandırmasına yönelik önlemleri,
- (b) kontrol edilen yabancı şirket, transfer yapan vakıflar (transferor trusts) ve yabancı yatırım fonuna ilişkin kuralları; ve

(c) koruma tedbirleri de dahil olmak üzere, vergilerin etkin bir şekilde tahsilatı ve takibini sağlayacak önlemleri

kapsar.

8. Bu madde hükümleri, bu Anlaşmanın konusuna giren vergilere uygulanacaktır.

MADDE 25

Karşılıklı Anlaşma Usulü

1. Bir kişi, Akit Devletlerden birinin veya her ikisinin işlemlerinin kendisi için bu Anlaşmaya uygun olmayan bir vergileme yarattığı veya yaratacağı kanaatine vardığında, bu Devletlerin, bu Anlaşmanın uygulandığı vergilerle ilgili iç mevzuatlarında öngörülen müracaat usulleriyle bağlı kalmaksızın, durumu mukimi olduğu Akit Devletin yetkili makamına veya konu 24 üncü maddenin 1 inci fıkrasına uygunsa, vatandaşı olduğu Akit Devletin yetkili makamına arz edebilir. Söz konusu müracaat, Anlaşma hükümlerine aykırı düşen bir vergilemeyle sonuçlanan eylemin ilk bildiriminden itibaren üç yıl içerisinde yapılmalıdır.

2. Söz konusu yetkili makam itirazı haklı bulmakla beraber kendisi tatminkar bir çözüme ulaşamaz ise, bu Anlaşmaya ters düşen vergilemeyi önlemek amacıyla, diğer Akit Devletin yetkili makamıyla karşılıklı anlaşma yoluyla konuyu çözmeye gayret sarf edecektir. Anlaşmaya varılan husus, Akit Devletlerin iç mevzuatlarında öngörülen zamanasını sürelerine bakılmaksızın uygulanacaktır. Bununla beraber, Türkiye yönünden, mükellef, karşılıklı anlaşmadan kaynaklanan iadeyi, vergi idaresi tarafından karşılıklı anlaşma sonucunun kendisine bildirilmesinden sonraki bir yıllık süre içerisinde talep etmek zorundadır.

3. Akit Devletlerin yetkili makamları, bu Anlaşmanın yorumundan veya uygulanmasından kaynaklanan her türlü güçlüğü veya tereddüdü karşılıklı anlaşmayla çözmek için gayret göstereceklerdir. Yetkili makamlar aynı zamanda, bu Anlaşmada ele alınmayan durumlardan kaynaklanan çifte vergilendirmenin ortadan kaldırılması için de birbirlerine danışabilirler.

4. Akit Devletlerin yetkili makamları, bu Anlaşma hükümlerine etkinlik kazandırmak amacıyla birbirleriyle doğrudan haberleşebilirler. Anlaşmaya varabilmek için sözlü görüş alışverişi gerekli görüldüğünde, bu görüşme, Akit Devletlerin yetkili makamlarının temsilcilerinin bir araya gelmeleri vasıtasıyla gerçekleştirilebilir.

5. Hizmet Ticareti Genel Anlaşması'nın XXII nci maddesinin (Danışma) 3 üncü fıkrasının amaçları bakımından, Akit Devletler, bu fıkra ile bağlı kalmaksızın, bir kuralın bu Anlaşma kapsamına girip girmeyeceği konusunda aralarında meydana gelecek herhangi bir uyuşmazlığı, söz konusu fıkra da öngörüldüğü üzere, her iki Akit Devletin de onayı ile Hizmet Ticareti Konseyi'ne götürebilirler. Bu fıkranın yorumlanmasında meydana gelecek herhangi bir tereddüt, bu maddenin 3 üncü fıkrasına göre çözümlenecek; bu yöntemle göre bir uzlaşma sağlanamaması durumunda ise tereddüt her iki Akit Devletin de üzerinde mutabık kalacağı bir başka yöntemle göre çözüme kavuşturulacaktır.

MADDE 26

Bilgi Değişimi

1. Akit Devletlerin yetkili makamları, bu Anlaşma hükümlerinin uygulanmasıyla veya Anlaşma ile uyumsuzluk göstermediği sürece, 2 nci maddede belirtilen vergilere ilişkin iç mevzuat hükümlerinin idaresi veya uygulanması ile ilgili olduğu öngörülen bilgileri değişime tabi tutacaklardır. Bilgi değişimi 1 inci madde ile sınırlı değildir.

2. Bir Akit Devlet tarafından 1 inci fıkra kapsamında alınan her türlü bilgi, o Devletin kendi iç mevzuatı çerçevesinde elde ettiği bilgiler gibi gizli tutulacak ve yalnızca 1 inci fıkrada bahsedilen vergilerin tahakkuku veya tahsilatıyla veya cebri icra ya da kovuşturmasıyla veya bu hususlardaki itirazlara bakmakla görevli kişi veya makamlara (adli makamlar ve idari kuruluşlar dahil) veya bunları denetlemekle görevli olan kişilere verilebilecektir. Bu kişi veya makamlar, söz konusu bilgileri yalnızca bu amaçlar doğrultusunda kullanacaklardır. Bu kişi veya makamlar, söz konusu bilgileri mahkeme duruşmalarında veya adli kararlar alınırken açıklayabilirler.

3. 1 inci ve 2 nci fıkra hükümleri, hiçbir surette bir Akit Devleti:

- (a) kendisinin veya diğer Akit Devletin mevzuatına ve idari uygulamalarına aykırı idari önlemler alma;
- (b) kendisinin veya diğer Akit Devletin mevzuatı veya normal idari işlemleri çerçevesinde yetkili makam tarafından elde edilemeyen bilgileri sunma;
- (c) herhangi bir ticari, sınai, mesleki sırrı veya ticari işlemi aleni hale getiren bilgileri veya aleniyeti kamu düzenine aykırı düşen bilgileri verme

yükümlülüğü altına sokacak şekilde yorumlanamaz.

4. Bir Akit Devlet tarafından bu madde uyarınca bilgi talep edilmesi durumunda, diğer Akit Devlet, kendi vergi amaçları yönünden bu bilgilere ihtiyacı olmasa bile, talep edilen bilgiyi sağlamak için kendi bilgi toplama yöntemlerini kullanacaktır. Önceki cümlede yer alan yükümlülük, 3 üncü fıkradaki sınırlamalara tabi olmakla birlikte, bu sınırlamalar hiçbir surette bir Akit Devlete, sadece ulusal menfaati olmadığı gerekçesiyle bilgi sağlamayı reddetme hakkı verecek şekilde yorumlanmayacaktır.

5. 3 üncü fıkra hükümleri hiçbir surette, bir Akit Devlete, bilginin bir banka, diğer finansal kurum, temsilci veya bir acente ya da yediemin gibi hareket eden bir kişide bulunması veya bir kişinin sermaye payları ile ilgili olması nedeniyle bu bilgiyi sağlamayı reddetme hakkı verecek şekilde yorumlanmayacaktır.

MADDE 27

Diplomatik Temsilciler ve Konsolosluk Memurları

Bu Anlaşma hükümleri, diplomatik temsilciler ile konsolosluk memurlarının uluslararası hukukun genel kuralları veya uluslararası özel anlaşma hükümleri uyarınca yararlandıkları mali ayrıcalıkları etkilemeyecektir.

MADDE 28

Yürürlüğe Girme

1. Avustralya Hükümeti ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesi için gerekli yasal ve anayasal işlemlerin tamamlandığını diplomatik yollardan yazılı olarak birbirlerine bildireceklerdir. Bu Anlaşma, son bildirim tarihinde yürürlüğe girecektir.

2. Bu Anlaşma:

(a) Avustralya'da:

- (i) mukim olmayanlar tarafından elde edilen gelir üzerinden kaynakta tevkif edilen vergiler yönünden, Anlaşmanın yürürlüğe girişini izleyen takvim yılının 1 Ocak günü veya daha sonra elde edilen gelirlere ilişkin olarak;
- (ii) diğer Avustralya vergileri yönünden, Anlaşmanın yürürlüğe girişini izleyen takvim yılının 1 Temmuz günü veya daha sonra başlayan herhangi bir gelir yılına ait gelir, kâr veya kazançlara ilişkin olarak;

(b) Türkiye'de:

- (i) kaynakta tevkif edilen vergiler yönünden, bu Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihi izleyen 1 Ocak günü veya daha sonra ödenen veya alacaklandırılan miktarlar için;
- (ii) diğer vergiler yönünden, bu Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihi izleyen 1 Ocak günü veya daha sonra başlayan vergilendirme yılları için

hüküm ifade edecektir.

MADDE 29

Yürürlükten Kalkma

1. Bu Anlaşma süresiz olarak yürürlükte kalacaktır; ancak, Avustralya Hükümeti ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinden her biri, yürürlüğe giriş tarihinden itibaren beş yıllık bir sürenin bitiminden sonra başlayan herhangi bir takvim yılının sona ermesinden en az altı ay önce diplomatik yollardan yazılı fesih ihbarnamesi vermek suretiyle Anlaşmayı feshedebilir.

2. Bu Anlaşma:

(a) Avustralya'da:

(i) mukim olmayanlar tarafından elde edilen gelir üzerinden kaynakta tevkif edilen vergiler yönünden, fesih ihbarnamesinin verilmesini izleyen takvim yılının 1 Ocak günü veya daha sonra elde edilen gelirlere ilişkin olarak;

(ii) diğer Avustralya vergileri yönünden, fesih ihbarnamesinin verilmesini izleyen 1 Temmuz günü veya daha sonra başlayan herhangi bir gelir yılına ait gelir, kâr veya kazançlara ilişkin olarak;

(b) Türkiye'de:

(i) kaynakta tevkif edilen vergiler yönünden, fesih ihbarnamesinin verildiği takvim yılının bitiminden sonra ödenen veya alacaklandırılan miktarlar için;

(ii) diğer vergiler yönünden, fesih ihbarnamesinin verildiği takvim yılının bitiminden sonra başlayan vergilendirme yılları için

hüküm ifade etmeyecektir.

BU HUSUSLARI TEYİDEN, Hükümetleri adına aşağıda imzaları bulunan tam yetkili temsilciler, bu Anlaşmayı imzaladılar.

Türkçe ve İngilizce olarak, ikişer nüsha halinde, her iki metin de aynı derecede geçerli olmak üzere, 28 Nisan 2010 tarihinde, Ankara'da düzenlenmiştir.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA**

**Mehmet KILCI
Gelir İdaresi Başkanı**

**AVUSTRALYA
HÜKÜMETİ ADINA**

**Peter DOYLE
Büyükelçi**

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE AVUSTRALYA HÜKÜMETİ
ARASINDA GELİR ÜZERİNDEN ALINAN
VERGİLERDE ÇİFTE VERGİLENDİRMEYİ ÖNLEME
VE VERGİ KAÇAKÇILIĞINA ENGEL
OLMA ANLAŞMASINA İLİŞKİN
PROTOKOL**

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Avustralya Hükümeti,

Bugün, Ankara'da imzalanan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Avustralya Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması'na ("Anlaşma" olarak bahsedilecektir) ilişkin olarak,

Aşağıdaki şekilde anlaşmışlardır:

1. 7 nci maddenin 3 üncü fıkrasına ilişkin olarak, iş yeri tarafından teşebbüsün ana merkezine veya diğer işyerlerine, patentlerin veya diğer hakların kullanımı karşılığında yapılan gayrimaddi hak bedeli, ücret veya diğer benzeri ödemeler; verilen özel hizmetler veya yönetim karşılığında yapılan komisyon ödemeleri; bankacılık teşebbüsleri hariç olmak üzere, teşebbüsün ana merkezine veya diğer işyerlerine veya bunlar tarafından ödünç verilen paralar karşılığında yapılan faiz ödemeleri şeklinde ödenen veya borçlanılan tutarlar (gerçek giderlerin geri ödenmesi hariç), iş yerinin kazancının belirlenmesinde hesaba dahil edilmeyecektir.

2. 5 inci maddenin 3 ve 5 inci fıkralarına ilişkin olarak:

- (a) Bir teşebbüsün bir Akit Devletteki faaliyetlerinin, bu Devlette bağımlı olduğu teşebbüsün yürüttüğü faaliyetlerle bağlantılı olması halinde, faaliyetlerin süresi, bağımlı teşebbüsler tarafından bu Devlette yürütülen faaliyetlerin sürelerinin toplamına göre belirlenecektir.
- (b) İki ya da daha fazla bağımlı teşebbüsün eş zamanlı olarak yürüttükleri faaliyetler, faaliyet süresinin belirlenmesi açısından, yalnızca bir faaliyet dönemi olarak hesaplanacaktır.
- (c) 5 inci madde uyarınca;
 - (i) bir teşebbüs, başka bir teşebbüs tarafından, doğrudan ya da dolaylı olarak kontrol ediliyorsa; veya
 - (ii) her iki teşebbüs, aynı kişi veya kişilerce, doğrudan ya da dolaylı olarak kontrol ediliyorsa

söz konusu teşebbüsün diğer teşebbüse bağımlı olduğu kabul edilecektir.

3. 5 inci maddenin 5 inci fıkrasına ilişkin olarak, bir Akit Devlet teşebbüsü, diğer Akit Devlette serbest meslek hizmeti ifası üstlenir ve bu hizmet ifasının tamamını veya bir kısmını başka bir teşebbüse devrederse, bu diğer teşebbüs tarafından diğer Devlette ifa edilen hizmetin süresinin, ilk bahsedilen teşebbüsün harcadığı süre olarak dikkate alınacağı anlaşılmaktadır.

4. 8 inci maddeye ilişkin olarak ve bu maddedeki belirsizliklerin ortadan kaldırılması için, bu maddede belirtilen gemi veya uçak işletmeciliğinin, deniz dibinin taranması, balıkçılık ve inceleme gibi taşımacılık dışındaki faaliyetleri de kapsadığı ve bir Akit Devlette bir veya birkaç yerde yürütülen bu faaliyetlerin, yalnızca bu Devletteki yerlerle sınırlı gemi veya uçak işletmeciliği olarak değerlendirileceği anlaşılmaktadır.

5. 10, 11 ve 12 nci maddelerin amaçları bakımından, bir kişi, temettü, faiz veya gayrimaddi hak bedelinin gerçek lehdan ise, bu kişiye yapılan temettü, faiz veya gayrimaddi hak bedeli ödemelerinin, bir Akit Devletin mukimine yapılan ödemeler olduğu anlaşılmaktadır.

6. 10 uncu maddeye ilişkin olarak;

(a) 2 nci fıkranın (a) (ii) alt bendinde belirtilen oran sınırlamasına bakılmaksızın, temettülerin Avustralya'da vergiye tabi tutulması durumunda, Türkiye, bu kapsamdaki temettüler üzerinden, söz konusu fıkranın (b) bendinde belirtilen oranı aşmayacak oranda vergi alabilir.

(b) 4 üncü fıkranın (a) bendinde belirtilen oran sınırlamasına bakılmaksızın, Türkiye'de mukim bir iş yerine atfedilen kazançlar Avustralya'da vergiye tabi tutulursa, Türkiye, bu kapsamdaki tutarlar üzerinden, söz konusu fıkranın (b) bendinde belirtilen oranı aşmayacak oranda vergi alabilir.

7. 10 uncu maddenin 3 üncü fıkrasına ilişkin olarak, Türkiye yönünden temettülerin, intifa senetleri, intifa hakları veya kurucu hisse senetlerinden elde edilen gelirler ile yatırım fonu veya yatırım ortaklığından elde edilen gelirleri de kapsayacağı anlaşılmaktadır.

8. 18 inci maddenin 3 üncü fıkrasına ilişkin olarak, Avustralya kaynaklı ödemeler yönünden, "emekli maaşı, düzenli ödeme veya diğer benzeri periyodik ödemelerin elde edilmesi hakkı karşılığında toplu ödemeler" teriminin, geçici ikamet vizesi ile ziyarette bulunurken Avustralya'da çalışmış olan bir kişiye yapılan emekli maaşı ödemelerini kapsamayacağı anlaşılmaktadır.

Bu Protokol, Anlaşmanın ayrılmaz bir parçasını oluşturacaktır.

BU HUSUSLARI TEYİDEN, Hükümetleri adına aşağıda imzaları bulunan tam yetkili temsilciler, bu Protokol'ü imzaladılar.

Türkçe ve İngilizce olarak, her iki metin de aynı derecede geçerli olmak üzere, 28 Nisan 2010 tarihinde, Ankara'da düzenlenmiştir.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA**

Mehmet KILCI
Gelir İdaresi Başkanı

**AVUSTRALYA
HÜKÜMETİ ADINA**

Peter DOYLE
Büyükelçi

[TRANSLATION – TRADUCTION]

CONVENTION ENTRE LE GOUVERNEMENT DE LA RÉPUBLIQUE TURQUE ET
LE GOUVERNEMENT DE L'AUSTRALIE TENDANT À ÉVITER LA DOUBLE
IMPOSITION EN MATIÈRE D'IMPÔTS SUR LE REVENU ET À PRÉVENIR
L'ÉVASION FISCALE

Le Gouvernement de la République turque et le Gouvernement de l'Australie,
Désireux de conclure une convention tendant à éviter la double imposition en matière
d'impôts sur le revenu et à prévenir l'évasion fiscale,
Sont convenus de ce qui suit :

Article premier. Personnes visées

La présente Convention s'applique aux personnes qui sont des résidents d'un État contractant
ou des deux États contractants.

Article 2. Impôts visés

1. Les impôts actuels auxquels s'applique la présente Convention sont :

a) En Australie :

L'impôt sur le revenu, y compris l'impôt sur la rente tirée des ressources pour les projets en
mer de prospection ou d'exploitation des ressources pétrolières, prescrit par la législation fédérale
australienne;

b) En Turquie :

- i) L'impôt sur le revenu; et
- ii) L'impôt des sociétés.

2. La présente Convention s'applique aussi aux impôts de nature identique ou analogue
établis en vertu de la législation fédérale australienne ou de la législation turque après la date de
signature de la présente Convention, s'ajoutant ou se substituant aux impôts actuels. Les autorités
compétentes des États contractants se communiquent les modifications significatives apportées à
leur législation fiscale concernant les impôts visés par la présente Convention dans un délai
raisonnable après leur adoption.

3. Aux fins de l'article 26, les impôts visés par la présente Convention sont :

a) Dans le cas de l'Australie, les impôts de toute nature ou dénomination imposés par la
législation fiscale fédérale relevant du Commissaire aux impôts; et

b) Dans le cas de la Turquie, les impôts de toute nature ou dénomination imposés par la
législation fiscale relevant du Ministère des finances.

Article 3. Définitions générales

1. Aux fins de la présente Convention, à moins que le contexte n'exige une interprétation différente :

a) Le terme « Australie », lorsqu'il est utilisé dans une acception géographique, exclut tous les territoires extérieurs autres que :

- i) Le Territoire de l'Île Norfolk;
- ii) Le Territoire de l'Île Christmas;
- iii) Le Territoire des Îles Cocos (Kealing);
- iv) Le Territoire des Îles Ashmore-et-Cartier;
- v) Le Territoire de l'Île Heard et des Îles McDonald; et
- vi) Le Territoire des Îles de la mer de Corail;

Et comprend toute zone adjacente aux limites territoriales de l'Australie (y compris les territoires susmentionnés) à laquelle s'applique actuellement, conformément au droit international, une législation australienne relative à la prospection et à l'exploitation de toute ressource naturelle du fond marin et du sous-sol du plateau continental;

b) Le terme « Turquie » désigne le territoire turc ainsi que les zones (maritimes) sur lesquelles la Turquie exerce sa compétence ou ses droits souverains aux fins de la prospection et de l'exploitation des ressources naturelles du fond marin et du sous-sol du plateau continental conformément au droit international;

c) L'expression « impôt australien » désigne les impôts prescrits par l'Australie auxquels la présente Convention s'applique en vertu des paragraphes 1 ou 2 de l'article 2, à l'exclusion des pénalités ou intérêts imposés par la législation australienne relative à ces impôts;

d) L'expression « impôt turc » désigne les impôts prescrits par la Turquie auxquels la présente Convention s'applique en vertu des paragraphes 1 ou 2 de l'article 2, à l'exclusion des pénalités ou intérêts imposés par la législation turque relative à ces impôts;

e) Le terme « société » désigne toute personne morale ou toute entité qui est considérée comme une société ou une personne morale aux fins d'imposition;

f) L'expression « autorité compétente » désigne, dans le cas de l'Australie, le Commissaire aux impôts ou un représentant autorisé de celui-ci et, dans le cas de la Turquie, le Ministre des finances ou un représentant autorisé de celui-ci;

g) Les expressions « État contractant » et « autre État contractant » désignent l'Australie ou la Turquie, suivant le contexte;

h) Les expressions « entreprise d'un État contractant » et « entreprise de l'autre État contractant » désignent respectivement une entreprise exploitée par un résident d'un État contractant et une entreprise exploitée par un résident de l'autre État contractant;

i) L'expression « trafic international » désigne tout transport effectué par un navire ou un aéronef exploité par une entreprise d'un État contractant, sauf lorsque le navire ou l'aéronef est exploité seulement à partir d'un point ou entre des points situés dans l'autre État contractant;

j) L'expression « société turque » désigne la société qui, aux termes de la législation turque relative à l'impôt turc, est un résident de la Turquie et qui n'est pas, aux termes de la législation australienne relative à l'impôt australien, un résident de l'Australie;

k) L'expression « société australienne » désigne une société qui, aux termes de la législation australienne relative à l'impôt australien, est un résident de l'Australie et qui n'est pas, aux termes de la législation turque relative à l'impôt turc, un résident de la Turquie;

l) Le terme « ressortissant », en ce qui concerne un État contractant, désigne :

- i) Toute personne physique qui possède la nationalité ou la citoyenneté de cet État contractant; et
- ii) Toute société ou personne morale constituée conformément à la législation en vigueur dans cet État contractant;

m) Le terme « personne » comprend les personnes physiques, les sociétés et tous autres groupements de personnes.

2. Pour l'application de la Convention à un moment donné par un État contractant, tout terme ou expression qui n'y est pas défini a, sauf si le contexte exige une interprétation différente, le sens que lui attribue à ce moment le droit de cet État concernant les impôts auxquels s'applique la Convention, le sens que lui attribue la législation fiscale en vigueur dans cet État prévalant sur celui qui lui est attribué par d'autres lois en vigueur dans cet État.

Article 4. Résident

Aux fins de la présente Convention, est un résident d'un État contractant :

a) Dans le cas de l'Australie :

- i) Toute société australienne; ou
- ii) Toute autre personne (à l'exception d'une société) qui, aux termes de la législation australienne relative à l'impôt australien, est un résident de l'Australie;

b) Dans le cas de la Turquie :

- i) Toute société turque; ou
- ii) Toute autre personne (à l'exception d'une société) qui, aux termes de la législation turque relative à l'impôt turc, est un résident de la Turquie.

2. L'expression « résident d'un État contractant » s'applique aussi à cet État ainsi qu'à toutes ses subdivisions politiques ou à ses collectivités locales.

3. N'est pas considérée comme un résident d'un État contractant aux fins de la présente Convention la personne qui est assujettie à l'impôt dans cet État uniquement pour des revenus tirés de sources situées dans cet État.

4. Lorsque, selon les dispositions précédentes du présent article, une personne physique est un résident des deux États contractants, son statut est déterminé comme suit :

a) Cette personne est considérée comme étant uniquement un résident de l'État où elle dispose d'un foyer d'habitation permanent; si elle dispose d'un foyer d'habitation permanent dans les deux États ou dans aucun d'eux, elle est considérée comme étant uniquement un résident de l'État avec lequel ses liens personnels et économiques sont les plus étroits (centre des intérêts vitaux);

b) Si l'État où cette personne a le centre de ses intérêts vitaux ne peut pas être déterminé, elle est considérée comme étant uniquement un résident de l'État dont elle possède la nationalité;

c) Si cette personne possède la nationalité des deux États ou si elle ne possède la nationalité d'aucun d'eux, les autorités compétentes des États contractants s'efforcent de trancher la question d'un commun accord.

Article 5. Établissement stable

1. Aux fins de la présente Convention, l'expression « établissement stable » désigne une installation fixe d'affaires par l'intermédiaire de laquelle une entreprise exerce tout ou partie de son activité.

2. L'expression « établissement stable » comprend notamment :

- a) Un siège de direction;
- b) Une succursale;
- c) Un bureau;
- d) Une usine;
- e) Un atelier;
- f) Une mine, un puits de pétrole ou de gaz, une carrière ou tout autre lieu lié à la prospection ou à l'exploitation de ressources naturelles; et
- g) Un chantier de construction ou un projet de construction, d'installation ou d'assemblage dont la durée dépasse six mois.

3. Une entreprise est réputée disposer d'un établissement stable dans un État contractant et y exercer une activité par l'intermédiaire de cet établissement stable si :

- a) Elle exerce dans cet État pendant plus de six mois des activités de surveillance dans le cadre d'un chantier de construction ou d'un projet de construction, d'installation ou d'assemblage entrepris dans cet État;
- b) Elle utilise un matériel important dans cet État pendant plus de six mois sur toute période de 12 mois.

4. Les cas ci-après ne suffisent pas pour considérer qu'une entreprise dispose d'un établissement stable :

- a) Il est fait usage d'installations aux seules fins de stockage, d'exposition ou de livraisons irrégulières de biens ou de marchandises appartenant à l'entreprise; ou
- b) Des biens ou des marchandises appartenant à l'entreprise sont entreposés aux seules fins de stockage, d'exposition ou de livraisons irrégulières; ou
- c) Des biens ou des marchandises appartenant à l'entreprise sont entreposés aux seules fins de transformation par une autre entreprise; ou
- d) Une installation fixe d'affaires est utilisée aux seules fins d'acheter des biens ou des marchandises ou de réunir des informations pour l'entreprise; ou
- e) Une installation fixe d'affaires est utilisée aux seules fins de mener des activités de caractère préparatoire ou auxiliaire pour l'entreprise, telles que la publicité ou la recherche scientifique.

5. Nonobstant les dispositions des paragraphes 1, 2 et 3, lorsqu'une entreprise d'un État contractant fournit des services professionnels dans l'autre État contractant pendant une ou plusieurs périodes dépassant 183 jours dans toute période de 12 mois et que ces services sont

fournis par l'intermédiaire d'une ou plusieurs personnes physiques qui sont présentes et qui fournissent ces services dans cet autre État, les activités menées dans cet autre État pour la fourniture de ces services sont réputées être menées par l'intermédiaire d'un établissement stable de l'entreprise situé dans cet autre État.

6. Nonobstant les dispositions des paragraphes 1 et 2, lorsqu'une personne, autre qu'un agent jouissant d'un statut indépendant auquel s'applique le paragraphe 7, agit dans un État contractant pour le compte d'une entreprise de l'autre État contractant, cette entreprise est considérée comme ayant un établissement stable dans le premier État contractant pour toutes les activités que cette personne exerce pour elle :

a) Si cette personne dispose dans cet État de pouvoirs qu'elle y exerce habituellement lui permettant de conclure des contrats au nom de l'entreprise, à moins que les activités de cette personne ne se limitent à l'achat de marchandises pour l'entreprise; ou

b) Si cette personne ne dispose pas de ces pouvoirs mais maintient habituellement dans le premier État un stock de biens ou de marchandises à partir duquel elle livre régulièrement des biens ou des marchandises au nom de l'entreprise; ou

c) Si cette personne, ce faisant, fabrique ou transforme dans cet État, pour l'entreprise, des biens ou des marchandises appartenant à celle-ci.

7. Une entreprise d'un État contractant n'est pas considérée comme ayant un établissement stable dans l'autre État contractant du seul fait qu'elle y exerce son activité par l'entremise d'un courtier, d'un commissionnaire général ou de tout autre agent jouissant d'un statut indépendant, à condition que ces personnes agissent dans le cadre ordinaire de leur activité.

8. Le fait qu'une société qui est un résident d'un État contractant contrôle ou est contrôlée par une société qui est un résident de l'autre État contractant ou qui y exerce son activité (que ce soit par l'intermédiaire d'un établissement stable ou non) ne suffit pas, en lui-même, à faire de l'une de ces sociétés un établissement stable de l'autre.

9. Les principes énoncés dans les paragraphes précédents du présent article s'appliquent pour déterminer, aux fins de l'application du paragraphe 6 de l'article 11 et du paragraphe 5 de l'article 12, s'il existe un établissement stable à l'extérieur des deux États contractants, et si une entreprise, qui n'est pas une entreprise de l'un des États contractants, possède un établissement stable dans un État contractant.

Article 6. Revenus de biens immobiliers

1. Les revenus tirés de biens immobiliers (y compris les revenus tirés d'activités agricoles, pastorales ou forestières menées sur ces biens) sont imposables dans l'État contractant dans lequel ces biens sont situés.

2. Dans le présent article, l'expression « biens immobiliers » :

a) Dans le cas de l'Australie, a le sens que lui attribue la législation australienne et comprend :

i) Le bail de terrain et tout autre droit afférent à un terrain, aménagé ou non, y compris le droit de prospection de gisements de minéraux, de pétrole ou de gaz ou d'autres ressources naturelles, et le droit d'extraction de ces gisements ou ressources; et

- ii) Le droit à des paiements variables ou fixes pour l'exploitation ou la concession de la prospection ou de l'exploitation de gisements de minéraux, de pétrole ou de gaz, de carrières ou de tout autre lieu d'extraction ou d'exploitation de ressources naturelles;
- b) Dans le cas de la Turquie, désigne des biens qualifiés de biens immobiliers par la législation turque, et comprend :
 - i) Les biens accessoires aux biens immobiliers;
 - ii) Le cheptel et le matériel utilisé dans l'agriculture et la foresterie (y compris la sélection et l'élevage de poissons);
 - iii) Les droits auxquels s'appliquent les dispositions du droit privé concernant la propriété foncière; et
 - iv) L'usufruit des biens immobiliers et les droits à des paiements variables ou fixes pour l'exploitation ou la concession de l'exploitation de gisements minéraux, sources et autres ressources naturelles;
- c) N'englobe pas les navires, bateaux et aéronefs.

3. Tout intérêt ou droit visé au paragraphe 2 est considéré comme étant sis là où sont situés les terrains, les gisements de minéraux, de pétrole ou de gaz, les carrières, les ressources naturelles, les biens immobiliers ou les sources, selon le cas, ou là où peut avoir lieu la prospection.

4. Les dispositions du paragraphe 1 s'appliquent aux revenus provenant de l'exploitation directe, de la location ou de l'affermage, ainsi que de toute autre forme d'exploitation des biens immobiliers.

5. Les dispositions des paragraphes 1, 3 et 4 s'appliquent également aux revenus provenant des biens immobiliers d'une entreprise ainsi qu'aux revenus des biens immobiliers servant à l'exercice d'une profession indépendante.

Article 7. Bénéfices des entreprises

1. Les bénéfices d'une entreprise d'un État contractant ne sont imposables que dans cet État, à moins que l'entreprise n'exerce son activité dans l'autre État contractant par l'intermédiaire d'un établissement stable qui y est situé. Si l'entreprise exerce son activité d'une telle façon, les bénéfices de l'entreprise sont imposables dans l'autre État mais uniquement dans la mesure où ils sont imposables à cet établissement stable.

2. Sous réserve des dispositions du paragraphe 3, lorsqu'une entreprise d'un État contractant exerce son activité dans l'autre État contractant par l'intermédiaire d'un établissement stable qui y est situé, il est imputé dans chaque État contractant à cet établissement stable les bénéfices qu'il aurait vraisemblablement pu réaliser s'il avait été une entreprise distincte et séparée exerçant des activités identiques ou similaires, dans des conditions identiques ou similaires, et traitant en toute indépendance avec l'entreprise dont il constitue un établissement stable ou avec les autres entreprises avec lesquelles il traite.

3. Pour déterminer les bénéfices d'un établissement stable, sont admises en déduction les dépenses exposées par l'entreprise aux fins poursuivies par cet établissement stable (y compris les dépenses de direction et les frais généraux d'administration ainsi exposés) et qui seraient déductibles si l'établissement stable était une entité indépendante devant exposer ces dépenses, que ces dépenses aient été exposées dans l'État où est situé cet établissement stable ou ailleurs.

4. Aucun bénéficiaire n'est imputé à un établissement stable du fait qu'il a simplement acheté des marchandises pour l'entreprise.

5. Aucune disposition du présent article ne porte atteinte à l'application d'aucune loi d'un État contractant relative à la détermination de l'impôt dû par une personne, même lorsque l'information dont dispose l'autorité compétente de cet État ne suffit pas pour lui permettre de déterminer les bénéficiaires à imputer à un établissement stable, pour autant que cette loi soit appliquée, dans la mesure permise par l'information dont dispose l'autorité compétente, dans le respect des principes du présent article.

6. Lorsque les bénéficiaires comprennent des éléments de revenu ou des gains traités séparément dans d'autres articles de la présente Convention, les dispositions de ces articles ne sont pas affectées par les dispositions du présent article.

7. Aucune disposition du présent article ne porte atteinte à l'application d'aucune loi d'un État contractant relative à l'imposition des bénéficiaires tirés par des non-résidents de primes d'assurance, à condition que, si la loi en vigueur dans l'un des États contractants à la date de signature de la présente Convention est modifiée (autrement que sur des points mineurs qui n'en altèrent pas le caractère général), les États contractants se consultent en vue de se mettre d'accord sur toute modification du présent paragraphe qui pourrait convenir.

8. Si :

a) Un résident d'un État contractant a droit, directement ou par l'entremise d'un ou plusieurs patrimoines fiduciaires, à une part des bénéfices d'une entreprise menée dans l'autre État contractant par le fiduciaire d'un patrimoine fiduciaire autre qu'un patrimoine fiduciaire qui est traité comme une société à des fins fiscales; et si

b) Concernant cette entreprise, ce fiduciaire a, conformément aux principes de l'article 5, un établissement stable dans cet autre État;

L'entreprise menée par le fiduciaire est considérée comme une activité menée dans l'autre État par ce résident par l'intermédiaire d'un établissement stable qui y est situé, et cette part des bénéfices est attribuée à cet établissement stable.

Article 8. Transport maritime et aérien

1. Les bénéfices qu'une entreprise d'un État contractant tire de l'exploitation de navires ou d'aéronefs ne sont imposables que dans cet État.

2. Nonobstant les dispositions du paragraphe 1, ces bénéfices sont imposables dans l'autre État contractant s'ils proviennent directement ou indirectement de l'exploitation de navires ou d'aéronefs limitée à cet autre État.

3. Les dispositions des paragraphes 1 et 2 s'appliquent aussi aux bénéfices provenant de la participation à un consortium, à une coentreprise ou à un organisme international d'exploitation.

4. Aux fins du présent article, les bénéfices tirés du transport par des navires ou des aéronefs de passagers, de bétail, de courrier, de biens ou de marchandises expédiés dans un État contractant pour être livrés à un autre point du même État sont assimilés à des bénéfices tirés de l'exploitation de navires ou d'aéronefs limitée à ce seul État.

Article 9. Entreprises associées

1. Lorsque :

a) Une entreprise d'un État contractant participe directement ou indirectement à la gestion, au contrôle ou au capital d'une entreprise de l'autre État contractant; ou que

b) Les mêmes personnes participent directement ou indirectement à la gestion, au contrôle ou au capital d'une entreprise d'un État contractant et d'une entreprise de l'autre État contractant;

Et que, dans l'un ou l'autre cas, les deux entreprises sont, dans leurs relations commerciales ou financières, liées par des conditions qui diffèrent de celles auxquelles on pourrait raisonnablement s'attendre entre des entreprises parfaitement indépendantes, les bénéfices qui, sans ces conditions, auraient été réalisés par l'une des entreprises mais n'ont pu l'être du fait de ces conditions, peuvent être inclus dans les bénéfices de cette entreprise et imposés en conséquence.

2. Aucune disposition du présent article ne porte atteinte à l'application d'aucune loi d'un État contractant relative à la détermination de l'impôt dû par une personne, même lorsque l'information dont dispose l'autorité compétente de cet État ne suffit pas pour lui permettre de déterminer les bénéfices à imputer à une entreprise, pour autant que cette loi soit appliquée, dans la mesure permise par l'information dont dispose l'autorité compétente, dans le respect des principes du présent article.

3. Lorsque des bénéfices sur lesquels une entreprise d'un État contractant a été imposée dans cet État sont également inclus, en vertu des dispositions des paragraphes 1 ou 2, dans les bénéfices d'une entreprise de l'autre État contractant et soumis à l'impôt dans cet autre État, et que les bénéfices ainsi inclus auraient raisonnablement pu être réalisés par l'entreprise de l'autre État si les conditions régissant les relations entre les deux entreprises avaient été celles auxquelles on aurait raisonnablement pu s'attendre entre des entreprises indépendantes traitant entre elles en toute indépendance, le premier État procède à un ajustement approprié du montant de l'impôt qui y est perçu sur ces bénéfices, s'il accepte l'ajustement apporté par l'autre État contractant. Pour déterminer cet ajustement, il est tenu compte des autres dispositions de la présente Convention et, si nécessaire, les autorités compétentes des États contractants se consultent.

Article 10. Dividendes

1. Les dividendes payés par une société qui est un résident d'un État contractant à un résident de l'autre État contractant sont imposables dans cet autre État.

2. Toutefois, ces dividendes sont aussi imposables dans l'État contractant dont la société qui paie les dividendes est un résident, et selon la législation de cet État, mais si le bénéficiaire effectif des dividendes est un résident de l'autre État contractant, l'impôt ainsi établi ne peut excéder :

- a) i) Dans le cas de dividendes payés par une société qui est un résident de l'Australie, 5 % du montant brut des dividendes lorsque ceux-ci sont payés à une société (autre qu'une société de personnes) qui détient directement au moins 10 % des droits de vote au sein de la société qui paie les dividendes; et
- ii) Dans le cas de dividendes payés par une société qui est un résident de la Turquie, 5 % du montant brut des dividendes payés à partir des bénéfices ayant été imposés au taux plein au titre de l'impôt des sociétés en Turquie, lorsque ces dividendes sont

payés à une société (autre qu'une société de personnes) qui détient directement au moins 25 % du capital de la société qui paie les dividendes; et

b) 15 % du montant brut des dividendes dans tous les autres cas;

À condition que, si la loi pertinente en vigueur dans l'un des États contractants à la date de signature de la présente Convention est modifiée (autrement que sur des points mineurs qui n'en altèrent pas le caractère général), les États contractants se consultent en vue de se mettre d'accord sur toute modification du présent paragraphe qui pourrait convenir.

3. Le terme « dividendes » employé dans le présent article désigne les revenus provenant d'actions ou autres droits, à l'exception des créances, les participations aux bénéfices, ainsi que les autres revenus soumis au même régime fiscal que les revenus d'actions par la législation de l'État dont la société distributrice est un résident.

4. Les bénéfices d'une société qui est un résident d'un État contractant et qui exerce une activité dans l'autre État contractant par l'intermédiaire d'un établissement stable qui y est situé peuvent, après avoir été imposés conformément à l'article 7, être soumis à imposition sur le montant restant dans l'État contractant où l'établissement stable est situé et selon la législation de cet État, étant entendu, toutefois, que l'impôt ainsi établi ne peut excéder :

a) 5 % du montant restant lorsque les bénéfices de la société sont imposés au taux plein au titre de l'impôt des sociétés dans cet État; et

b) 15 % du montant restant dans tous les autres cas.

5. Les dispositions des paragraphes 1 et 2 ne s'appliquent pas lorsque le bénéficiaire effectif des dividendes, résident d'un État contractant, exerce dans l'autre État contractant dont la société qui paie les dividendes est un résident des activités commerciales par l'intermédiaire d'un établissement stable qui y est situé, ou une profession indépendante au moyen d'une base fixe qui y est située, et que la participation génératrice des dividendes s'y rattache effectivement. Dans ce cas, les dispositions de l'article 7 ou de l'article 14, suivant les cas, sont applicables.

6. Sous réserve du paragraphe 4, lorsqu'une société qui est un résident d'un État contractant tire des bénéfices ou des revenus de l'autre État contractant, cet autre État ne peut percevoir aucun impôt sur les dividendes payés par la société, sauf dans la mesure où ces dividendes sont payés à un résident de cet autre État ou dans la mesure où la participation génératrice des dividendes se rattache effectivement à un établissement stable ou à une base fixe situé dans cet autre État, ni prélever aucun impôt, au titre de l'imposition des bénéfices non distribués, sur les bénéfices non distribués de la société, même si les dividendes payés ou les bénéfices non distribués consistent en tout ou en partie en bénéfices ou revenus provenant de cet autre État.

Article 11. Intérêts

1. Les intérêts provenant d'un État contractant et payés à un résident de l'autre État contractant sont imposables dans cet autre État.

2. Toutefois, ces intérêts sont aussi imposables dans l'État contractant d'où ils proviennent et selon la législation de cet État, mais si le bénéficiaire effectif des intérêts est un résident de l'autre État contractant, l'impôt ainsi établi ne peut excéder 10 % du montant brut des intérêts.

3. Les intérêts provenant de l'investissement d'avoirs de réserves officielles par le Gouvernement d'un État contractant, sa banque centrale ou une banque assumant des fonctions de banque centrale dans cet État sont exonérés de l'impôt dans l'autre État contractant.

4. Le terme « intérêts » employé dans le présent article comprend les intérêts provenant de fonds publics ou d'obligations d'emprunts, assorties ou non de garanties hypothécaires ou d'une clause de participation aux bénéfices, les intérêts provenant de toute autre forme de créances et tous les autres revenus assimilés aux revenus de sommes prêtées par la législation fiscale de l'État contractant d'où proviennent les revenus.

5. Les dispositions des paragraphes 1 et 2 ne s'appliquent pas lorsque le bénéficiaire effectif des intérêts, résident d'un État contractant, exerce dans l'autre État contractant d'où proviennent les intérêts une activité commerciale par l'intermédiaire d'un établissement stable qui y est situé, ou une profession indépendante au moyen d'une base fixe qui y est située, et que la créance génératrice des intérêts s'y rattache effectivement. Dans ce cas, les dispositions de l'article 7 ou de l'article 14, suivant les cas, sont applicables.

6. Les intérêts sont considérés comme provenant d'un État contractant lorsque le débiteur est un résident de cet État. Toutefois, lorsque le débiteur des intérêts, qu'il soit ou non un résident d'un État contractant, a dans un État contractant ou en dehors des deux États contractants un établissement stable ou une base fixe pour lequel la dette donnant lieu au paiement des intérêts a été contractée, et qui supporte la charge de ces intérêts, ceux-ci sont considérés comme provenant de l'État où l'établissement stable ou la base fixe est situé.

7. Lorsque, en raison de relations spéciales existant entre le débiteur et le bénéficiaire effectif, ou que l'un et l'autre entretiennent avec de tierces personnes, le montant des intérêts payés, compte tenu de la créance pour laquelle ils sont payés, excède celui dont seraient convenus le débiteur et le bénéficiaire effectif en l'absence de pareilles relations, les dispositions du présent article ne s'appliquent qu'à ce dernier montant. Dans ce cas, la partie excédentaire des paiements reste imposable conformément à la législation de chaque État contractant et compte tenu des autres dispositions de la présente Convention.

Article 12. Redevances

1. Les redevances provenant d'un État contractant et payées à un résident de l'autre État contractant sont imposables dans cet autre État.

2. Toutefois, ces redevances sont aussi imposables dans l'État contractant d'où elles proviennent et conformément à la législation de cet État, mais si le bénéficiaire effectif des redevances est un résident de l'autre État contractant, l'impôt ainsi établi ne peut excéder 10 % du montant brut des redevances.

3. Le terme « redevances » employé dans le présent article désigne des paiements et crédits, périodiques ou non, quels que soient leur nature ou leur mode de calcul, qui constituent une contrepartie :

a) De l'usage ou de la concession de l'usage d'un droit d'auteur, d'un brevet, d'un dessin ou modèle, d'un plan, d'une formule ou d'un procédé secret, d'une marque ou d'autres biens ou droits similaires; ou

b) De l'usage ou de la concession de l'usage d'un équipement industriel, commercial ou scientifique; ou

c) De la fourniture de connaissances ou d'informations scientifiques, techniques, industrielles ou commerciales; ou

d) De la fourniture de toute forme d'assistance de caractère accessoire ou secondaire visant à permettre l'utilisation ou la jouissance de tout bien ou droit visé à l'alinéa a), de tout équipement visé à l'alinéa b) ou de toute connaissance ou information visée à l'alinéa c); ou

e) De l'usage ou de la concession de l'usage :

i) De films cinématographiques; ou

ii) De films ou de bandes ou disques audio ou vidéo, ou de tout autre moyen de reproduction ou de transmission de l'image ou du son destinés à servir pour la télévision, la radio ou tout autre moyen de diffusion; ou

f) De l'usage ou de la concession de l'usage de l'ensemble ou d'une partie du spectre des fréquences radioélectriques faisant l'objet d'une licence donnée; ou

g) De la renonciation totale ou partielle à utiliser ou à fournir l'un quelconque des biens ou droits visés dans le présent paragraphe.

4. Les dispositions des paragraphes 1 et 2 ne s'appliquent pas lorsque le bénéficiaire effectif des redevances, résident d'un État contractant, exerce dans l'autre État contractant d'où proviennent les redevances une activité commerciale par l'intermédiaire d'un établissement stable qui y est situé, ou une profession indépendante au moyen d'une base fixe qui y est située, et que le droit ou le bien générateur des redevances s'y rattache effectivement. Dans ce cas, les dispositions de l'article 7 ou de l'article 14, suivant les cas, sont applicables.

5. Les redevances sont considérées comme provenant d'un État contractant lorsque le débiteur est un résident de cet État. Toutefois, lorsque le débiteur des redevances, qu'il soit ou non un résident d'un État contractant, a dans un État contractant, ou en dehors des deux États contractants, un établissement stable ou une base fixe en relation avec lequel l'obligation de paiement des redevances a été contractée et auquel sont imputées ces redevances, celles-ci sont considérées comme provenant de l'État où se situe l'établissement stable ou la base fixe.

6. Lorsque, en raison d'une relation spéciale entre le débiteur et le bénéficiaire effectif ou entre ces derniers et une tierce personne, le montant des redevances, compte tenu de la prestation pour laquelle elles sont payées ou créditées, excède celui dont seraient convenus le débiteur et le bénéficiaire effectif en l'absence d'une telle relation, les dispositions du présent article ne s'appliquent qu'à ce dernier montant. Dans ce cas, la partie excédentaire du montant des redevances payées ou créditées reste imposable conformément à la législation de chaque État contractant et compte tenu des autres dispositions de la présente Convention.

Article 13. Aliénation de biens

1. Les revenus, bénéfiques ou gains qu'un résident d'un État contractant tire de l'aliénation de biens immobiliers visés à l'article 6, et situés dans l'autre État contractant, sont imposables dans cet autre État.

2. Les revenus, bénéfiques ou gains provenant de l'aliénation de biens, autres que des biens immobiliers, qui font partie de l'actif d'un établissement stable qu'une entreprise d'un État contractant a dans l'autre État contractant, ou qui appartiennent à une base fixe dont un résident d'un État contractant dispose dans l'autre État contractant pour l'exercice d'une profession indépendante, y compris les revenus, bénéfiques ou gains provenant de l'aliénation de cet établissement stable (seul ou avec l'ensemble de l'entreprise) ou de cette base fixe, sont imposables dans cet autre État.

3. Les revenus, bénéfiques ou gains qu'une entreprise d'un État contractant tire de l'aliénation de navires ou d'aéronefs exploités en trafic international, ou de biens (autres que des biens immobiliers) affectés à l'exploitation de ces navires ou aéronefs, ne sont imposables que dans cet État contractant.

4. Les revenus, bénéfiques ou gains qu'un résident d'un État contractant tire de l'aliénation d'actions ou d'autres titres similaires tirant plus de 50 % de leur valeur, directement ou indirectement, de biens immobiliers situés dans l'autre État contractant, sont imposables dans cet autre État.

5. Les gains en capital provenant de l'aliénation de tous biens autres que ceux visés aux paragraphes précédents ne sont imposables que dans l'État contractant dont le cédant est un résident.

6. Nonobstant les dispositions du paragraphe 5, les gains en capital qu'un résident de l'Australie tire de l'aliénation d'actions ou de droits similaires dans une société turque ou d'obligations émises par un résident de la Turquie sont imposables en Turquie, si le délai qui s'écoule entre l'acquisition et l'aliénation de ces actions, droits ou obligations ne dépasse pas deux ans.

Article 14. Professions indépendantes

1. Les revenus qu'un résident d'un État contractant tire d'une profession indépendante ou d'autres activités de caractère indépendant ne sont imposables que dans cet État. Cependant, ces revenus sont également imposables dans l'autre État contractant si cette profession ou ces activités sont exercées dans cet autre État et :

a) Si ce résident dispose de façon habituelle dans l'autre État contractant d'une base fixe pour l'exercice de cette profession ou de ces activités; ou

b) Si ce résident séjourne dans l'autre État contractant pour l'exercice de cette profession ou de ces activités pour une période ou des périodes cumulées excédant au total 183 jours durant toute période de douze mois commençant ou se terminant durant l'année fiscale considérée de cet autre État.

Dans ces cas de figure, les revenus sont imposables dans l'autre État dans la mesure où ils sont imputables à cette base fixe ou dans la mesure où ils proviennent de la profession ou des activités exercées dans cet autre État, suivant les cas.

2. L'expression « profession indépendante » comprend les activités indépendantes d'ordre scientifique, littéraire, artistique, éducatif ou pédagogique, ainsi que les activités indépendantes des médecins, avocats, ingénieurs, architectes, dentistes et comptables.

Article 15. Professions dépendantes

1. Sous réserve des dispositions des articles 16, 18, 19 et 20, les salaires, traitements et autres rémunérations similaires qu'un résident d'un État contractant reçoit au titre d'un emploi salarié ne sont imposables que dans cet État, à moins que l'emploi ne soit exercé dans l'autre État contractant. Si l'emploi y est exercé, les rémunérations reçues à ce titre sont imposables dans cet autre État.

2. Nonobstant les dispositions du paragraphe 1, les rémunérations qu'un résident d'un État contractant reçoit au titre d'un emploi salarié exercé dans l'autre État contractant ne sont imposables que dans le premier État si :

a) Le bénéficiaire séjourne dans l'autre État pendant une période ou des périodes n'excédant pas au total 183 jours durant toute période de douze mois commençant ou se terminant durant l'année fiscale considérée dans l'autre État; et

b) Les rémunérations sont payées par un employeur, ou pour le compte d'un employeur, qui n'est pas un résident de l'autre État; et

c) La charge des rémunérations n'est pas supportée par un établissement stable ou une base fixe que l'employeur a dans l'autre État.

3. Nonobstant les dispositions précédentes du présent article, les rémunérations reçues au titre d'un emploi salarié exercé à bord d'un navire ou d'un aéronef exploité en trafic international par une entreprise sont imposables dans l'État contractant dont l'entreprise est un résident.

Article 16. Tantièmes

Les tantièmes et autres rétributions similaires qu'un résident d'un État contractant reçoit en sa qualité de membre du conseil d'administration d'une société qui est un résident de l'autre État contractant sont imposables dans cet autre État.

Article 17. Artistes du spectacle

1. Nonobstant les dispositions des articles 14 et 15, les revenus qu'un résident d'un État contractant tire de ses activités personnelles exercées dans l'autre État contractant en tant qu'artiste du spectacle (tel qu'un artiste de théâtre, de cinéma, de la radio ou de la télévision, ou qu'un musicien, ou encore un sportif) sont imposables dans cet autre État.

2. Lorsque les revenus provenant d'activités qu'un artiste du spectacle exerce personnellement et en cette qualité sont attribués non pas à l'artiste du spectacle lui-même mais à une autre personne, ces revenus sont imposables, nonobstant les dispositions des articles 7, 14 et 15, dans l'État contractant où les activités de l'artiste du spectacle sont exercées.

3. Nonobstant les dispositions du paragraphe 1, les revenus qu'un résident d'un État contractant tire de ses activités personnelles exercées dans l'autre État contractant en tant qu'artiste du spectacle ne sont imposables que dans le premier État si les activités exercées dans l'autre État sont financées en tout ou en partie grâce à des fonds publics du premier État ou de l'une de ses subdivisions politiques ou collectivités locales.

Article 18. Pensions et rentes

1. Sous réserve des dispositions du paragraphe 2 de l'article 19, les pensions, rentes et autres rémunérations périodiques similaires payées à un résident d'un État contractant ne sont imposables que dans cet État.

2. Le terme « rente » désigne une somme déterminée payable périodiquement à échéances fixes, à titre viager ou pendant une période déterminée ou qui peut l'être, en vertu d'un

engagement d'effectuer les paiements en contrepartie d'un capital suffisant et intégralement versé en espèces ou en valeurs appréciables en espèces.

3. Sous réserve des dispositions du paragraphe 2 de l'article 19, les sommes forfaitaires remplaçant le droit à percevoir une pension, une rente ou une autre rémunération périodique similaire payées à un résident d'un État contractant ne sont imposables que dans cet État. Toutefois, ces sommes forfaitaires (autres que les sommes payées au titre d'un régime de retraite à un membre de ce régime âgé d'au moins 60 ans) sont également imposables dans l'autre État si elles proviennent de cet autre État.

4. Les pensions alimentaires ou d'entretien provenant d'un État contractant et payées à un résident de l'autre État contractant ne sont imposables que dans le premier État.

Article 19. Fonction publique

1. Les salaires, traitements et autres rémunérations similaires, autres qu'une pension ou une rente, payés par un État contractant ou l'une de ses subdivisions politiques ou collectivités locales à une personne physique au titre de services rendus dans le cadre de la fonction publique ne sont imposables que dans cet État. Toutefois, ces salaires, traitements et autres rémunérations similaires ne sont imposables que dans l'autre État contractant si les services sont rendus dans cet autre État et si le bénéficiaire est un résident de cet autre État qui :

- a) Est un ressortissant de cet État; ou
- b) N'est pas devenu un résident de cet État à seule fin de rendre les services en question.

2. a) Nonobstant les dispositions du paragraphe 1, les pensions, rentes ou prestations de retraite forfaitaires payées par un État contractant, ou l'une de ses subdivisions politiques ou collectivités locales, soit directement soit par prélèvement sur des fonds qu'ils ont constitués, à une personne physique au titre de services rendus à cet État ou à cette subdivision ou collectivité, ne sont imposables que dans cet État.

b) Toutefois, les pensions ou rentes visées à l'alinéa a) ne sont imposables que dans l'autre État contractant si la personne physique est un résident et un ressortissant de cet État.

3. Les dispositions des articles 15, 16 et 17 s'appliquent aux salaires, traitements et autres rémunérations payés au titre de services rendus dans le cadre d'une activité d'entreprise exercée par un État contractant ou l'une de ses subdivisions politiques ou collectivités locales.

Article 20. Enseignants et étudiants

1. Les sommes qu'un étudiant qui est, ou qui était immédiatement avant de se rendre dans un État contractant, un résident de l'autre État contractant et qui séjourne temporairement dans le premier État à seule fin d'y poursuivre ses études, reçoit pour couvrir ses frais d'entretien ou d'études ne sont pas imposables dans cet État, à condition qu'elles proviennent de sources situées en dehors de cet État.

2. Lorsqu'un professeur ou un enseignant qui est un résident de l'un des États contractants se rend dans l'autre État contractant pour une période n'excédant pas deux ans, aux fins d'enseigner ou d'effectuer des études ou recherches avancées, dans une université, une faculté, une école ou une autre institution éducative de cet autre État, la rémunération qu'il reçoit pour ces activités n'est pas imposable dans cet autre État dans la mesure où elle est imposée dans le premier État, ou le sera du fait de l'application du présent article.

3. Le paragraphe 2 du présent article ne s'applique pas à la rémunération qu'un professeur ou un enseignant reçoit pour la réalisation de recherches menées principalement pour le bénéfice privé d'une ou plusieurs personnes déterminées.

Article 21. Autres revenus

1. Les éléments du revenu d'un résident d'un État contractant, d'où qu'ils proviennent, qui ne sont pas traités dans les articles précédents de la présente Convention ne sont imposables que dans cet État.

2. Les dispositions du paragraphe 1 ne s'appliquent pas aux revenus autres que les revenus provenant de biens immobiliers tels qu'ils sont définis au paragraphe 2 de l'article 6, obtenus par un résident d'un État contractant et qui se rattachent effectivement à un établissement stable ou à une base fixe qui y est situé. Dans ce cas, les dispositions de l'article 7 ou de l'article 14, suivant les cas, sont applicables.

3. Nonobstant les dispositions des paragraphes 1 et 2, les éléments du revenu d'un résident d'un État contractant qui ne sont pas traités dans les articles précédents de la présente Convention et qui proviennent de sources situées dans l'autre État contractant sont également imposables dans cet autre État contractant.

Article 22. Source des revenus

1. Les revenus, bénéfiques ou gains d'un résident d'un État contractant qui, en vertu d'un ou de plusieurs des articles 6 à 8, 10 à 17 et 19, sont imposables dans l'autre État contractant sont considérés, aux fins de la législation fiscale de cet autre État contractant, comme provenant de sources situées dans cet autre État contractant.

2. Les revenus, bénéfiques ou gains d'un résident d'un État contractant qui, en vertu d'un ou de plusieurs des articles 6 à 8, 10 à 17 et 19, sont imposables dans l'autre État contractant sont considérés, aux fins de l'article 23 et de la législation fiscale du premier État contractant, comme provenant de sources situées dans l'autre État contractant.

Article 23. Méthodes pour éliminer la double imposition

1. Sous réserve des dispositions de la législation australienne en vigueur au moment considéré concernant l'octroi d'un crédit sur l'impôt australien au titre de l'impôt payé dans un pays autre que l'Australie (et sans porter atteinte au principe général énoncé dans le présent article), l'impôt turc acquitté en vertu de la législation turque et conformément à la présente Convention, directement ou par voie de retenue, au titre de revenus qu'un résident de l'Australie tire de sources situées en Turquie, est admis en déduction de l'impôt australien exigible au titre desdits revenus.

2. Sous réserve des dispositions de la législation turque en vigueur au moment considéré concernant l'octroi d'un crédit sur l'impôt turc au titre de l'impôt payé dans un pays autre que la Turquie (et sans porter atteinte au principe général énoncé dans le présent article), l'impôt australien acquitté en vertu de la législation australienne et conformément à la présente Convention au titre de revenus qu'un résident de la Turquie tire de sources situées en Australie, est admis en déduction de l'impôt turc exigible au titre desdits revenus. Cette déduction ne peut

toutefois excéder la fraction de l'impôt turc, calculée avant déduction, correspondant aux revenus imposables en Australie.

3. Lorsque, conformément à une disposition quelconque de la Convention, les revenus qu'un résident d'un État contractant reçoit sont exempts d'impôt dans cet État, celui-ci peut néanmoins, pour calculer le montant de l'impôt sur le reste des revenus de ce résident, tenir compte des revenus exemptés.

Article 24. Non-discrimination

1. Les ressortissants d'un État contractant ne sont soumis dans l'autre État contractant à aucune imposition ou obligation y relative qui est autre ou plus lourde que celles auxquelles sont ou pourraient être assujettis les ressortissants de cet autre État qui se trouvent dans la même situation, notamment au regard de la résidence.

2. Sous réserve des dispositions du paragraphe 4 de l'article 10 de la présente Convention, l'imposition d'un établissement stable qu'une entreprise d'un État contractant a dans l'autre État contractant n'est pas établie dans cet autre État d'une façon moins favorable que l'imposition des entreprises de cet autre État qui exercent la même activité dans des conditions similaires.

3. À moins que les dispositions du paragraphe 1 de l'article 9, du paragraphe 7 de l'article 11 ou du paragraphe 6 de l'article 12 de la présente Convention ne soient applicables, les intérêts, redevances et autres dépenses payés par une entreprise d'un État contractant à un résident de l'autre État contractant sont déductibles, pour la détermination des bénéfices imposables de cette entreprise, dans les mêmes conditions que s'ils avaient été payés à un résident du premier État.

4. Les entreprises d'un État contractant, dont le capital est en totalité ou en partie, directement ou indirectement, détenu ou contrôlé par un ou plusieurs résidents de l'autre État contractant, ne sont soumises dans le premier État à aucune imposition ou obligation y relative qui est autre ou plus lourde que celles auxquelles sont ou pourraient être assujetties les autres entreprises similaires du premier État dans des conditions similaires.

5. Aucune des dispositions du présent article ne peut être interprétée comme obligeant un État contractant à accorder aux personnes physiques qui sont des résidents de l'autre État contractant les déductions personnelles, abattements et réductions d'impôt qu'il accorde à ses propres résidents.

6. Le présent article ne s'applique pas aux dispositions de la législation d'un État contractant qui :

- a) Visent à empêcher l'évasion ou la fraude fiscale;
- b) Ne permettent pas de différer l'impôt découlant du transfert d'un avoir, lorsque le transfert ultérieur par son bénéficiaire se déroulerait en dehors de la compétence d'imposition de l'État contractant en vertu de sa législation;
- c) Prévoient la consolidation des entités formant un groupe en vue de leur traitement fiscal en tant qu'entité unique aux fins de l'impôt, pour autant que les sociétés australiennes détenues directement ou indirectement par des résidents de la Turquie puissent avoir accès à ce traitement par consolidation aux mêmes conditions que les autres sociétés australiennes;
- d) Prévoient, pour les contribuables satisfaisant aux critères, des déductions au titre de dépenses de recherche et développement; ou

e) Font l'objet d'un échange de notes entre le Gouvernement de l'Australie et le Gouvernement de la République turque, par lequel ceux-ci indiquent que le présent article n'a aucun effet sur lesdites dispositions.

7. Aux fins du présent article, les dispositions de la législation d'un État contractant qui visent à empêcher l'évasion ou la fraude fiscale comprennent :

a) Les mesures conçues pour traiter de la sous-capitalisation, du dépouillement par dividendes et de l'établissement du prix de transfert;

b) Les règles concernant les sociétés étrangères contrôlées, les fiducies cédantes et les fonds d'investissement étrangers; et

c) Les mesures conçues pour garantir le recouvrement effectif des impôts, notamment les mesures conservatoires.

8. Les dispositions du présent article s'appliquent aux impôts faisant l'objet de la présente Convention.

Article 25. Procédure amiable

1. Lorsqu'une personne estime que les mesures prises par un État contractant ou par les deux États contractants entraînent ou entraîneront pour elle une imposition non conforme aux dispositions de la présente Convention, elle peut, indépendamment des recours prévus par la législation interne de ces États, soumettre son cas à l'autorité compétente de l'État contractant dont elle est un résident ou, si son cas relève du paragraphe 1 de l'article 24, à celle de l'État contractant dont elle possède la nationalité. Le cas doit être soumis dans les trois ans qui suivent la première notification de la mesure qui entraîne une imposition non conforme aux dispositions de la présente Convention.

2. L'autorité compétente s'efforce, si la réclamation lui paraît fondée et si elle n'est pas elle-même en mesure d'y apporter une solution satisfaisante, de résoudre le cas par voie d'accord amiable avec l'autorité compétente de l'autre État contractant, en vue d'éviter une imposition non conforme à la présente Convention. L'accord est appliqué quels que soient les délais prévus par la législation interne des États contractants. Cependant, dans le cas de la Turquie, le contribuable doit demander le remboursement découlant de l'accord amiable dans un délai d'un an après que l'administration fiscale l'a informé du résultat de l'accord amiable.

3. Les autorités compétentes des États contractants s'efforcent de résoudre les difficultés à l'amiable ou de dissiper les doutes auxquels peuvent donner lieu l'interprétation ou l'application de la présente Convention. Elles peuvent aussi se concerter en vue d'éliminer la double imposition dans les cas non prévus par la présente Convention.

4. Les autorités compétentes des États contractants peuvent communiquer directement entre elles aux fins de donner effet aux dispositions de la présente Convention. Lorsqu'il semble utile d'échanger oralement les points de vue pour arriver à une solution, il peut être organisé une réunion de représentants des autorités compétentes des États contractants.

5. Aux fins du paragraphe 3 de l'article XXII (Consultations) de l'Accord général sur le commerce des services, les États contractants conviennent que, nonobstant ce paragraphe, tout différend qui pourrait surgir sur la question de savoir si telle ou telle mesure relève de la présente Convention peut être soumis au Conseil du commerce des services, tel que le prévoit ce paragraphe, uniquement si les deux États contractants y consentent. Tout doute sur l'interprétation

du présent paragraphe est dissipé conformément au paragraphe 3 du présent article ou, faute d'accord selon cette procédure, selon une autre procédure acceptée par les deux États contractants.

Article 26. Échange de renseignements

1. Les autorités compétentes des États contractants échangent les renseignements vraisemblablement pertinents pour appliquer les dispositions de la présente Convention ou pour l'administration ou l'exécution de la législation interne relative aux impôts visés à l'article 2, dans la mesure où l'imposition qu'elle prévoit n'est pas contraire à la Convention. L'échange de renseignements n'est pas restreint par l'article premier.

2. Les renseignements reçus en vertu du paragraphe 1 par un État contractant sont tenus secrets de la même manière que les renseignements obtenus en vertu de la législation interne de cet État et ne sont communiqués qu'aux personnes ou autorités (y compris les tribunaux et organes administratifs) concernées par l'établissement ou le recouvrement des impôts mentionnés au paragraphe 1, par les procédures ou poursuites concernant ces impôts, par les décisions sur les recours relatifs à ces impôts, ou par le contrôle de ce qui précède. Ces personnes ou autorités n'utilisent ces renseignements qu'à ces fins. Elles peuvent divulguer ces renseignements au cours d'audiences publiques de tribunaux ou dans des jugements.

3. Les dispositions des paragraphes 1 et 2 ne peuvent en aucun cas être interprétées comme imposant à un État contractant l'obligation :

a) De prendre des mesures administratives dérogeant à sa législation et à sa pratique administrative ou à celles de l'autre État contractant;

b) De fournir des renseignements qui ne pourraient être obtenus par l'autorité compétente sur la base de la législation ou dans le cadre de la pratique administrative normale de cet État contractant ou de celles de l'autre État contractant;

c) De fournir des renseignements qui révéleraient un secret commercial, industriel, professionnel ou d'affaires, ou un procédé commercial ou des renseignements dont la communication serait contraire à l'ordre public.

4. Si des renseignements sont demandés par un État contractant conformément à cet article, l'autre État contractant utilise les pouvoirs dont il dispose pour obtenir les renseignements demandés, même s'il n'en a pas besoin à ses propres fins fiscales. L'obligation qui figure dans la phrase précédente est soumise aux limitations prévues au paragraphe 3 sauf si ces limitations sont susceptibles d'empêcher un État contractant de communiquer des renseignements uniquement parce que ceux-ci ne présentent pas d'intérêt pour lui dans le cadre national.

5. En aucun cas les dispositions du paragraphe 3 ne peuvent être interprétées comme permettant à un État contractant de refuser de communiquer des renseignements uniquement parce que ceux-ci sont détenus par une banque, un autre établissement financier, un mandataire ou une personne agissant en tant qu'agent ou fiduciaire ou parce que ces renseignements se rattachent aux droits de propriété d'une personne.

Article 27. Membres des missions diplomatiques et des postes consulaires

Les dispositions de la présente Convention ne portent pas atteinte aux privilèges fiscaux dont bénéficient les membres des missions diplomatiques ou postes consulaires en vertu soit des règles générales du droit international, soit des dispositions d'accords internationaux particuliers.

Article 28. Entrée en vigueur

1. Le Gouvernement de l'Australie et le Gouvernement de la République turque s'informent mutuellement par écrit, par la voie diplomatique, de l'accomplissement de leurs procédures légales et constitutionnelles respectives requises pour l'entrée en vigueur de la présente Convention. Celle-ci entre en vigueur à la date de la dernière de ces notifications.

2. La présente Convention prend effet :

a) En Australie :

- i) En ce qui concerne l'impôt retenu à la source sur les revenus perçus par un non-résident, pour les revenus perçus à compter du 1er janvier de l'année civile qui suit immédiatement celle au cours de laquelle la présente Convention entre en vigueur;
- ii) En ce qui concerne les autres impôts australiens, pour les revenus, les bénéfiques ou les gains de tout exercice d'imposition commençant le 1er juillet de l'année civile qui suit immédiatement celle au cours de laquelle la présente Convention entre en vigueur ou après cette date;

b) En Turquie :

- i) En ce qui concerne les impôts retenus à la source, pour les sommes payées ou créditées à compter du 1er janvier suivant la date à laquelle la présente Convention entre en vigueur;
- ii) En ce qui concerne les autres impôts, pour les exercices d'imposition commençant le 1er janvier suivant immédiatement la date à laquelle la présente Convention entre en vigueur ou après cette date.

Article 29. Dénonciation

1. La présente Convention demeure en vigueur indéfiniment, mais le Gouvernement de l'Australie ou le Gouvernement de la République turque peut la dénoncer, par la voie diplomatique, par l'envoi d'une notification écrite de dénonciation au moins six mois avant la fin d'une quelconque année civile après l'expiration d'une période de cinq ans à compter de la date d'entrée en vigueur.

2. La présente Convention cesse alors de déployer ses effets :

a) En Australie :

- i) En ce qui concerne l'impôt retenu à la source, sur les revenus perçus par un non-résident, pour les revenus perçus à compter du 1er janvier de l'année civile qui suit immédiatement celle au cours de laquelle la notification de dénonciation est faite;
- ii) En ce qui concerne les autres impôts australiens, pour les revenus, les bénéfiques ou les gains de tout exercice d'imposition commençant le 1er juillet de l'année civile qui suit immédiatement celle au cours de laquelle la notification de dénonciation est faite ou après cette date;

b) En Turquie :

- i) En ce qui concerne les impôts retenus à la source, pour les sommes payées ou créditées après la fin de l'année civile au cours de laquelle la notification est faite;

ii) En ce qui concerne les autres impôts, pour les exercices d'imposition commençant après la fin de l'année civile au cours de laquelle la notification est faite.

EN FOI DE QUOI, les soussignés, à ce dûment autorisés par leur Gouvernement, ont signé la présente Convention.

FAIT à Ankara, le 28 avril 2010, en deux exemplaires, en langues turque et anglaise, les deux textes faisant également foi.

Pour le Gouvernement de la République turque :

MEHMET KILCI
Président de l'Administration fiscale

Pour le Gouvernement de l'Australie :

PETER DOYLE
Ambassadeur

PROTOCOLE À LA CONVENTION ENTRE LE GOUVERNEMENT DE LA RÉPUBLIQUE TURQUE ET LE GOUVERNEMENT DE L'AUSTRALIE TENDANT À ÉVITER LA DOUBLE IMPOSITION EN MATIÈRE D'IMPÔTS SUR LE REVENU ET À PRÉVENIR L'ÉVASION FISCALE

Le Gouvernement de la République turque et le Gouvernement de l'Australie,

Tenant compte de la Convention entre le Gouvernement de la République turque et le Gouvernement de l'Australie tendant à éviter la double imposition en matière d'impôts sur le revenu et à prévenir l'évasion fiscale, signée ce jour à Ankara (ci-après dénommée « la Convention »),

Sont convenus de ce qui suit :

1. En ce qui concerne le paragraphe 3 de l'article 7, il n'est pas tenu compte, pour déterminer les bénéfices d'un établissement stable, des sommes payées ou imputées (autres que celles payées ou imputées pour le remboursement de dépenses effectuées) par l'établissement stable au siège de l'entreprise ou à l'un de ses autres bureaux, sous la forme de redevances, d'honoraires ou d'autres paiements analogues en contrepartie de l'usage de brevets ou d'autres droits, ou sous la forme de commissions pour des services précis rendus ou pour une activité de direction, ou encore, sauf dans le cas d'une entreprise bancaire, sous la forme d'intérêts sur des sommes prêtées au siège de l'entreprise ou à l'un de ses autres bureaux.

2. En ce qui concerne les paragraphes 3 et 5 de l'article 5,

a) La durée des activités est déterminée en additionnant les périodes pendant lesquelles des activités sont menées dans un État contractant par des entreprises associées, si les activités de l'entreprise dans cet État sont liées aux activités qui y sont menées par l'entreprise qui lui est associée.

b) La période pendant laquelle deux ou plusieurs entreprises associées mènent des activités concurrentes n'est comptabilisée qu'une seule fois pour déterminer la durée des activités.

c) Aux fins de l'article 5, une entreprise est considérée comme étant associée à une autre entreprise :

- i) Si l'une d'elles est contrôlée directement ou indirectement par l'autre; ou
- ii) Si elles sont toutes deux contrôlées directement ou indirectement par la ou les mêmes personnes.

3. En ce qui concerne le paragraphe 5 de l'article 5, il est entendu que lorsqu'une entreprise d'un État contractant entreprend de fournir des services professionnels dans l'autre État contractant et sous-traite tout ou partie de ces services à une autre entreprise, la période pendant laquelle ces services sont fournis dans cet autre État par cette autre entreprise est considérée comme du temps consacré à ces services par la première entreprise.

4. En ce qui concerne l'article 8, et pour éliminer tout doute, il est entendu que l'exploitation de navires ou d'aéronefs visée dans cet article comprend les activités hors transport, telles que le dragage, la pêche et la prospection, et que lesdites activités menées en un ou plusieurs endroits d'un État contractant doivent être considérées comme une exploitation de navires ou d'aéronefs limitée à cet État.

5. Aux fins des articles 10, 11 et 12, il est entendu que les dividendes, intérêts ou redevances sont payés à un résident d'un État contractant lorsque cette personne est le bénéficiaire effectif de ces dividendes, intérêt ou redevances.

6. En ce qui concerne l'article 10,

a) Nonobstant le taux maximal indiqué au sous-alinéa ii) de l'alinéa a) du paragraphe 2, la Turquie peut imposer les dividendes auxquels s'applique cette disposition à un taux ne dépassant pas celui indiqué à l'alinéa b) de ce paragraphe si ces dividendes sont imposables en Australie.

b) Nonobstant le taux maximal indiqué à l'alinéa a) du paragraphe 4, la Turquie peut imposer les montants auxquels s'applique cette disposition à un taux ne dépassant pas celui indiqué à l'alinéa b) de ce paragraphe si les bénéfices imputables à un établissement stable situé en Turquie sont imposables en Australie.

7. En ce qui concerne le paragraphe 3 de l'article 10, il est entendu que, dans le cas de la Turquie, les dividendes incluent les revenus provenant d'actions de jouissance, de droits de jouissance ou de parts de fondateur, et les revenus provenant d'un fonds ou d'une fiducie d'investissement.

8. En ce qui concerne le paragraphe 3 de l'article 18, il est entendu que dans le cas de paiements provenant de l'Australie, l'expression « sommes forfaitaires remplaçant le droit à percevoir une pension, une rente ou une autre rémunération périodique similaire » n'inclut pas le paiement de la pension de retraite fait à une personne qui a travaillé en Australie dans le cadre d'un séjour autorisé par un visa de résident temporaire.

Le présent Protocole fait partie intégrante de la Convention.

EN FOI DE QUOI, les soussignés, à ce dûment autorisés par leur Gouvernement, ont signé le présent Protocole.

FAIT à Ankara, le 28 avril 2010, en deux exemplaires, en langues turque et anglaise, les deux textes faisant également foi.

Pour le Gouvernement de la République turque :

MEHMET KILCI
Président de l'Administration fiscale

Pour le Gouvernement de l'Australie :

PETER DOYLE
Ambassadeur

No. 51430

**International Development Association
and
Côte d'Ivoire**

Indemnity Agreement (Côte d'Ivoire — Block CI-27/Foxtrot Gas Field Expansion Project) between the Republic of Côte d'Ivoire and the International Development Association (with annexes and International Development Association General Conditions for Credits and Grants, dated 31 July 2010). Abidjan, 31 July 2013

Entry into force: *31 July 2013 by signature*

Authentic text: *English*

Registration with the Secretariat of the United Nations: *International Development Association, 21 October 2013*

Not published in print, in accordance with article 12(2) of the General Assembly regulations to give effect to Article 102 of the Charter of the United Nations, as amended.

**Association internationale de développement
et
Côte d'Ivoire**

Accord d'indemnisation (Côte d'Ivoire — Projet d'extension du champ gazier Bloc CI-27/Foxtrot) entre la République de Côte d'Ivoire et l'Association internationale de développement (avec annexes et Conditions générales applicables aux crédits et aux dons de l'Association internationale de développement, en date du 31 juillet 2010). Abidjan, 31 juillet 2013

Entrée en vigueur : *31 juillet 2013 par signature*

Texte authentique : *anglais*

Enregistrement auprès du Secrétariat de l'Organisation des Nations Unies : *Association internationale de développement, 21 octobre 2013*

Non disponible en version imprimée, conformément au paragraphe 2 de l'article 12 du règlement de l'Assemblée générale destiné à mettre en application l'Article 102 de la Charte des Nations Unies, tel qu'amendé.

No. 51431

**International Bank for Reconstruction and Development
and
Morocco**

Guarantee Agreement (Ouarzazate I Concentrated Solar Power Plant Project) between the Kingdom of Morocco and the International Bank for Reconstruction and Development (with International Bank for Reconstruction and Development General Conditions for Loans, dated 31 July 2010). Durban, 7 December 2011

Entry into force: *12 June 2013 by notification*

Authentic text: *English*

Registration with the Secretariat of the United Nations: *International Bank for Reconstruction and Development, 21 October 2013*

Not published in print, in accordance with article 12(2) of the General Assembly regulations to give effect to Article 102 of the Charter of the United Nations, as amended.

**Banque internationale pour la reconstruction et le développement
et
Maroc**

Accord de garantie (Projet de centrale solaire à concentration de Ouarzazate I) entre le Royaume du Maroc et la Banque internationale pour la reconstruction et le développement (avec Conditions générales applicables aux prêts de la Banque internationale pour la reconstruction et le développement, en date du 31 juillet 2010). Durban, 7 décembre 2011

Entrée en vigueur : *12 juin 2013 par notification*

Texte authentique : *anglais*

Enregistrement auprès du Secrétariat de l'Organisation des Nations Unies : *Banque internationale pour la reconstruction et le développement, 21 octobre 2013*

Non disponible en version imprimée, conformément au paragraphe 2 de l'article 12 du règlement de l'Assemblée générale destiné à mettre en application l'Article 102 de la Charte des Nations Unies, tel qu'amendé.

No. 51432

**International Bank for Reconstruction and Development
and
Morocco**

Clean Technology Fund Guarantee Agreement (Ouarzazate I Concentrated Solar Power Plant Project) between the Kingdom of Morocco and the [International] Bank [for Reconstruction and Development], acting as an implementing entity of the Clean Technology Fund (with Standard Conditions for Grants made by the World Bank out of various funds, dated 31 July 2010). Durban, 7 December 2011

Entry into force: *12 June 2013 by notification*

Authentic text: *English*

Registration with the Secretariat of the United Nations: *International Bank for Reconstruction and Development, 21 October 2013*

Not published in print, in accordance with article 12(2) of the General Assembly regulations to give effect to Article 102 of the Charter of the United Nations, as amended.

**Banque internationale pour la reconstruction et le développement
et
Maroc**

Accord de garantie du Fonds pour les technologies propres (Projet de centrale solaire à concentration de Ouarzazate I) entre le Royaume du Maroc et la Banque internationale pour la reconstruction et le développement, agissant en qualité d'entité d'exécution du Fonds pour les technologies propres (avec Conditions standard pour les dons consentis par la Banque mondiale sur divers fonds, en date du 31 juillet 2010). Durban, 7 décembre 2011

Entrée en vigueur : *12 juin 2013 par notification*

Texte authentique : *anglais*

Enregistrement auprès du Secrétariat de l'Organisation des Nations Unies : *Banque internationale pour la reconstruction et le développement, 21 octobre 2013*

Non disponible en version imprimée, conformément au paragraphe 2 de l'article 12 du règlement de l'Assemblée générale destiné à mettre en application l'Article 102 de la Charte des Nations Unies, tel qu'amendé.

No. 51433

**Turkey
and
Morocco**

Agreement between the Government of the Republic of Turkey and the Government of the Kingdom of Morocco on cooperation in the field of health. Rabat, 30 March 2005

Entry into force: *5 June 2013 by notification, in accordance with article 6*

Authentic texts: *Arabic, English and Turkish*

Registration with the Secretariat of the United Nations: *Turkey, 10 October 2013*

**Turquie
et
Maroc**

Accord de coopération dans le domaine de la santé entre le Gouvernement de la République turque et le Gouvernement du Royaume du Maroc. Rabat, 30 mars 2005

Entrée en vigueur : *5 juin 2013 par notification, conformément à l'article 6*

Textes authentiques : *arabe, anglais et turc*

Enregistrement auprès du Secrétariat de l'Organisation des Nations Unies : *Turquie, 10 octobre 2013*

المادة الخامسة

يعهد إلى كل من وزارة الصحة بجمهورية تركيا ووزارة الصحة بالمملكة المغربية بتطبيق هذا الاتفاق.

يتم تحديد مجالات وشروط تنفيذ التعاون المتوخى من هذا الاتفاق في مخططات أنشطة وبرامج تنفيذية يتم إعدادها للفرات وحسب الحاجيات التي يعتبرها الطرفان ضرورية.

المادة السادسة

يدخل هذا الاتفاق حيز التنفيذ ابتداء من تاريخ تبادل المذكرات الدبلوماسية المتعلقة بقبول وصادقة الطرفين؛ ويبقى بعد ذلك ساري المفعول لمدة خمس (5) سنوات.

و إذا لم يشعر أي من الطرفين الطرف الآخر بنيته إنهاء الاتفاق قبل ستة اشهر من انتهاء فترة صلاحيته، يجدد الاتفاق في كل مرة لمدة سنة إضافية.

حرر بالرباط، بتاريخ 30 مارس 2005، في نظيرين أصليين باللغات التركية و العربية والإنجليزية. ولكل النصوص نفس الحجية. وفي حالة الاختلاف في التأويل، يرجح النص باللغة الإنجليزية.

عن
حكومة المملكة المغربية

محمد الشيخ بيدالله
وزير الصحة

عن
حكومة جمهورية تركيا

علي بچوشكون
وزير الصناعة و التجارة

المادة الثانية

يتعاون الطرفان في مجالات الصحة والعلوم الطبية المتفق عليها
بينهما، عن طريق ما يلي:

أ - تبادل المعلومات؛

ب- تبادل الوفود و المتخصصين؛

ج- دعم مشاركة المتخصصين في المؤتمرات واللقاءات العلمية التي
ينظمها أحد الطرفين؛

د- أنواع أخرى من التعاون في مجالات الصحة والعلوم الطبية يتفق
عليها الطرفان.

المادة الثالثة

ينشئ الطرفان لجنة عمل مشتركة قصد تحديد وتقييم أنشطة التعاون
بينهما. وتجتمع هذه اللجنة بالتناوب مرة في السنة.

المادة الرابعة

فيما يخص زيارة الخبراء وغيرهم من موظفي البلدين في إطار هذا
الاتفاق :

أ - يتحمل الطرف المرسل تذكرة السفر إلى بلد الطرف المضيف؛

ب- يتحمل الطرف المضيف مصاريف الزائر، بما في ذلك التغذية
والإقامة و الرحلات المحلية (إذا كانت ضرورية)؛ ولا يمكن أن تتجاوز مدة
الإقامة أسبوعين.

[ARABIC TEXT – TEXTE ARABE]

اتفاق
بشأن التعاون في ميدان الصحة
بين
حكومة جمهورية تركيا
و
حكومة المملكة المغربية

إن حكومة جمهورية تركيا و حكومة المملكة المغربية المشار إليهما
فيما بعد "الطرفين"؛

إذ تحنوهما الرغبة في تعزيز التعاون بين البلدين في ميادين الرعاية
الصحية والعلوم الطبية؛

واقترعا منهما بأن هذا التعاون سيتواصل من أجل تحسين الأنظمة
الصحية لشعبيهما؛

اتفقتا على ما يلي:

المادة الأولى

يعمل الطرفان، على أساس المساواة والمعاملة بالمثل وطبقا
لمصالحهما المشتركة، على تعزيز التعاون في ميادين الصحة والطب.

وسيتم، باتفاق مشترك بينهما، تحديد المجالات الخاصة بالتعاون في
إطار احترام مصالح الطرفين.

[ENGLISH TEXT – TEXTE ANGLAIS]

**AGREEMENT BETWEEN THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF
TURKEY AND THE GOVERNMENT OF THE KINGDOM OF MOROCCO ON
COOPERATION IN THE FIELD OF HEALTH**

The Government of the Republic of Turkey and the Government of the Kingdom of Morocco (hereinafter referred to as the "Parties")

Guided by the wish to enhance the cooperation between the two countries in the fields of health care and medical sciences;

Recognizing that this cooperation will contribute to the improvement of health status of their people;

Have agreed upon the following:

ARTICLE 1

The Parties, based on an equal, reciprocal basis and in conformity with their bilateral benefits, will promote cooperation in the fields of health and medicine. The specific fields on cooperation will be determined with respect to interests of both Parties through mutual approval.

ARTICLE 2

The Parties, will cooperate in the fields of health and medical sciences which will be mutually approved, by means of:

- a) Exchange of information;
- b) Exchange of delegations and specialists;
- c) Supporting the participation of specialists to conferences and scientific meetings to be organized by one of the Parties;
- d) Other kinds of cooperation in the fields of health and medical sciences as will be mutually accepted.

ARTICLE 3

The Parties shall establish a Joint Working Committee in order to determine and evaluate the cooperation activities between them. The Committee shall meet once a year on alternating basis.

ARTICLE 4

Concerning any visit of experts and other personnel of both countries within the framework of this Agreement:

- a) The Sending Party, shall pay for the round-trip ticket to the Hosting Party;
- b) The Hosting Party will cover expenses of visitor regarding board and lodging and domestic travel (if will be necessary). This period can not be longer than two weeks.

ARTICLE 5

For the implementation of this Agreement, the Ministry of Health of the Republic of Turkey and the Ministry of Health of the Kingdom of Morocco will be assigned.

The fields and conditions of the applications of the cooperation envisaged by this Agreement, will be determined in the activity plans and applications programmes to be prepared in periods and numbers which will be considered necessary by the Parties.

ARTICLE 6

This Agreement shall enter into force from the date of the completion of exchange of diplomatic notes on approval and ratification of each Party and thereafter it shall remain in effect for a period of five years.

If neither of the Contracting Parties notifies the other of its intention to terminate the Agreement six months before its expiration date, the Agreement will be renewed each time for a further period of one year.

Done in Rabat on 30th of March 2005, in two original copies in Turkish, Arabic and English, all texts being equally authentic, except in case of doubt the English text shall prevail.

On behalf of the Government
of the Republic of Turkey

Ali Coşkun

Minister of Industry and Trade

On behalf of the Government
of the Kingdom of Morocco

Mohammed Cheikh Biadillah
Minister of Health

[TURKISH TEXT – TEXTE TURC]

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE FAS KRALLIĞI HÜKÜMETİ
ARASINDA SAĞLIK ALANINDA İŞBİRLİĞİNE
DAİR ANLAŞMA**

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Fas Krallığı Hükümeti (bundan sonra "Taraflar" olarak anılacaklardır),

İki ülke arasında sağlık ve tıp bilimleri alanlarında işbirliğini geliştirme arzusunun rehberliğinde,

Bu işbirliğinin halklarının sağlık durumlarının gelişmesine katkıda bulunacağına inanarak,

Aşağıdaki hususlarda anlaşmaya varmışlardır:

MADDE 1

Taraflar, eşitlik, karşılıklık ve iki tarafı fayda temeline dayalı olarak, sağlık ve tıp alanında işbirliğini teşvik edeceklerdir. Özel işbirliği alanları her iki tarafın çıkarları dikkate alınarak, karşılıklı mutabakat ile belirlenecektir.

MADDE 2

Taraflar karşılıklı mutabakat ile belirlenen sağlık ve tıp bilimleri alanlarında aşağıdaki yöntemlerle işbirliği yapacaklardır:

- a) Bilgi değişimi.
- b) Heyet ve sağlık personeli değişimi.
- c) Taraflardan biri tarafından düzenlenecek konferans ve bilimsel toplantılara uzmanların katılımının desteklenmesi.
- d) Sağlık ve tıp bilimleri alanlarında karşılıklı olarak kabul edilecek diğer şekillerde işbirliği.

MADDE 3

Taraflar aralarındaki işbirliği faaliyetlerini belirlemek ve değerlendirmek üzere bir Ortak Çalışma Komitesi kuracaklardır. Bu Komite yılda bir kez dönüştürümlü olarak toplanacaktır.

MADDE 4

İşbu Anlaşma çerçevesinde her iki ülkenin uzmanlarının ve diğer personelinin olası ziyaretlerinde;

- a) Gönderen taraf karşı ülkeye gidiş-dönüş bilet ücretini karşılayacaktır.
- b) Evsahibi ülke ziyaretçinin işe ve ibate giderleri ile (gerekli olduğu takdirde) ülke içi yolculuk giderlerini karşılayacaktır. Bu süre iki haftayı geçmeyecektir.

MADDE 5

İşbu Anlaşma'nın yürütülmesi için Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı ile Fas Krallığı Sağlık Bakanlığı görevlendirileceklerdir.

İşbu Anlaşma ile öngörülen işbirliğinin uygulama alanları ve şartları taraflarca gerekli görülecek dönemlerde ve sayılarda hazırlanacak faaliyet planları ve uygulama programlarında belirlenecektir.

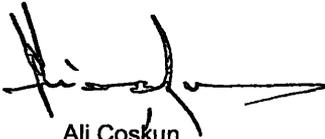
MADDE 6

İşbu Anlaşma, Taraflarca onaylandığının diplomatik yoldan nota teatisi ile, bildirimimin tamamlandığı tarihte yürürlüğe girecek ve bundan sonra beş yıllık bir süre için yürürlükte kalacaktır.

Akit taraflardan biri, yürürlük süresi bitiminden 6 ay önce, Anlaşmayı sona erdirmek istediğini yazılı olarak bildirmedikçe, işbu Anlaşma her defasında birer yıllık süreler için yenilenmiş olacaktır.

İşbu Anlaşma, Rabat'ta, 30 Mart 2005 tarihinde, Türkçe, Arapça ve İngilizce dillerinde ikişer örnek olarak ve bütün metinler eşit geçerlikte olmak üzere imzalanmış olup tereddüt halinde İngilizce metin esas kabul edilecektir.

Türkiye Cumhuriyeti
Hükümeti Adına

Ali Coşkun
Sanayi ve Ticaret Bakanı

Fas Krallığı
Hükümeti Adına

Mohammed Cheikh Biadillah
Sağlık Bakanı

[TRANSLATION – TRADUCTION]

ACCORD DE COOPÉRATION DANS LE DOMAINE DE LA SANTÉ ENTRE LE
GOUVERNEMENT DE LA RÉPUBLIQUE TURQUE ET LE GOUVERNEMENT
DU ROYAUME DU MAROC

Le Gouvernement de la République turque et le Gouvernement du Royaume du Maroc (ci-après dénommés les « Parties »),

Mus par la volonté de renforcer la coopération entre les deux pays dans le domaine des soins de santé et des sciences médicales,

Considérant que cette coopération contribuera à l'amélioration de la situation sanitaire de leur population,

Sont convenus de ce qui suit :

Article premier

Les Parties encouragent la coopération dans le domaine de la santé et de la médecine, sur la base de l'égalité et de la réciprocité et eu égard à leurs avantages mutuels. Les domaines particuliers de coopération sont déterminés d'un commun accord en fonction des intérêts des deux Parties.

Article 2

Les Parties coopèrent dans les domaines de la santé et des sciences médicales qui sont définis d'un commun accord, en :

- a) Échangeant des informations;
- b) Échangeant des délégations et des spécialistes;
- c) Contribuant à la participation de spécialistes à des conférences et réunions scientifiques organisées par l'une ou l'autre Partie;
- d) Convenant mutuellement d'autres types de coopération dans les domaines en question.

Article 3

Les Parties établissent un comité de travail mixte afin de déterminer et d'évaluer conjointement les activités de coopération. Ce comité se réunit une fois par an en alternance.

Article 4

Concernant les visites d'experts et d'autres catégories de personnel des deux pays dans le cadre du présent Accord :

- a) La Partie d'envoi paie le billet aller-retour à la Partie d'accueil;
- b) La Partie d'accueil prend en charge les frais du visiteur relatifs à son hébergement, à ses repas et à ses déplacements intérieurs (le cas échéant). La durée de la visite ne peut excéder deux semaines.

Article 5

Le Ministère de la santé de la République turque et le Ministère de la santé du Royaume du Maroc sont responsables de l'application du présent Accord.

Les domaines et les conditions des activités de coopération visées par le présent Accord font l'objet de plans d'action et de programmes d'activités dont le calendrier et le nombre sont déterminés par les Parties.

Article 6

Le présent Accord entre en vigueur à la date d'achèvement de l'échange de notes diplomatiques confirmant son approbation et sa ratification par chaque Partie, et le reste pour une durée de cinq ans.

Si aucune des Parties contractantes ne notifie à l'autre son intention de le dénoncer six mois avant sa date d'expiration, le présent Accord sera renouvelé à chaque fois pour une nouvelle période d'un an.

FAIT à Rabat, le 30 mars 2005, en deux exemplaires originaux, en langues turque, arabe et anglaise, tous les textes faisant également foi. En cas de doute, le texte anglais prévaut.

Pour le Gouvernement de la République turque :

ALI COŞKUN
Ministre de l'industrie et du commerce

Pour le Gouvernement du Royaume du Maroc :

MOHAMMED CHEIKH BIADILLAH
Ministre de la santé

No. 51434

**International Development Association
and
Bosnia and Herzegovina**

Financing Agreement (Real Estate Registration Project) between Bosnia and Herzegovina and the International Development Association (with schedules, appendix and International Development Association General Conditions for Credits and Grants, dated 31 July 2010). Sarajevo, 25 January 2013

Entry into force: *23 September 2013 by notification*

Authentic text: *English*

Registration with the Secretariat of the United Nations: *International Development Association, 23 October 2013*

Not published in print, in accordance with article 12(2) of the General Assembly regulations to give effect to Article 102 of the Charter of the United Nations, as amended.

**Association internationale de développement
et
Bosnie-Herzégovine**

Accord de financement (Projet d'enregistrement des biens immobiliers) entre la Bosnie-Herzégovine et l'Association internationale de développement (avec annexes, appendice et Conditions générales applicables aux crédits et aux dons de l'Association internationale de développement, en date du 31 juillet 2010). Sarajevo, 25 janvier 2013

Entrée en vigueur : *23 septembre 2013 par notification*

Texte authentique : *anglais*

Enregistrement auprès du Secrétariat de l'Organisation des Nations Unies : *Association internationale de développement, 23 octobre 2013*

Non disponible en version imprimée, conformément au paragraphe 2 de l'article 12 du règlement de l'Assemblée générale destiné à mettre en application l'Article 102 de la Charte des Nations Unies, tel qu'amendé.

No. 51435

**International Bank for Reconstruction and Development
and
Uruguay**

Guarantee Agreement (OSE Sustainable and Efficient Project) between the Eastern Republic of Uruguay and the International Bank for Reconstruction and Development (with schedules, appendix and International Bank for Reconstruction and Development General Conditions for Loans, dated 12 March 2012). Montevideo, 11 December 2012

Entry into force: *7 March 2013 by notification*

Authentic text: *English*

Registration with the Secretariat of the United Nations: *International Bank for Reconstruction and Development, 23 October 2013*

Not published in print, in accordance with article 12(2) of the General Assembly regulations to give effect to Article 102 of the Charter of the United Nations, as amended.

**Banque internationale pour la reconstruction et le développement
et
Uruguay**

Accord de garantie (Projet OSE durable et efficace) entre la République orientale de l'Uruguay et la Banque internationale pour la reconstruction et le développement (avec annexes, appendice et Conditions générales applicables aux prêts de la Banque internationale pour la reconstruction et le développement, en date du 12 mars 2012). Montevideo, 11 décembre 2012

Entrée en vigueur : *7 mars 2013 par notification*

Texte authentique : *anglais*

Enregistrement auprès du Secrétariat de l'Organisation des Nations Unies : *Banque internationale pour la reconstruction et le développement, 23 octobre 2013*

Non disponible en version imprimée, conformément au paragraphe 2 de l'article 12 du règlement de l'Assemblée générale destiné à mettre en application l'Article 102 de la Charte des Nations Unies, tel qu'amendé.

No. 51436

**International Bank for Reconstruction and Development
and
China**

Loan Agreement (Ma'anshan Cihu River Basin Improvement Project) between the People's Republic of China and the International Bank for Reconstruction and Development (with schedules, appendix and International Bank for Reconstruction and Development General Conditions for Loans, dated 12 March 2012). Beijing, 4 July 2013

Entry into force: *24 September 2013 by notification*

Authentic text: *English*

Registration with the Secretariat of the United Nations: *International Bank for Reconstruction and Development, 23 October 2013*

Not published in print, in accordance with article 12(2) of the General Assembly regulations to give effect to Article 102 of the Charter of the United Nations, as amended.

**Banque internationale pour la reconstruction et le développement
et
Chine**

Accord de prêt (Projet d'amélioration du bassin de la rivière Cihu à Ma'anshan) entre la République populaire de Chine et la Banque internationale pour la reconstruction et le développement (avec annexes, appendice et Conditions générales applicables aux prêts de la Banque internationale pour la reconstruction et le développement, en date du 12 mars 2012). Beijing, 4 juillet 2013

Entrée en vigueur : *24 septembre 2013 par notification*

Texte authentique : *anglais*

Enregistrement auprès du Secrétariat de l'Organisation des Nations Unies : *Banque internationale pour la reconstruction et le développement, 23 octobre 2013*

Non disponible en version imprimée, conformément au paragraphe 2 de l'article 12 du règlement de l'Assemblée générale destiné à mettre en application l'Article 102 de la Charte des Nations Unies, tel qu'amendé.

No. 51437

**Turkey
and
Peru**

Agreement between the Government of the Republic of Turkey and the Government of the Republic of Peru on the mutual exemption of visas (with annexes). Ankara, 18 June 2012

Entry into force: *11 June 2013 by ratification, in accordance with article 16*

Authentic texts: *English, Spanish and Turkish*

Registration with the Secretariat of the United Nations: *Turkey, 10 October 2013*

**Turquie
et
Pérou**

Accord entre le Gouvernement de la République turque et le Gouvernement de la République du Pérou relatif à l'exemption mutuelle de visas (avec annexes). Ankara, 18 juin 2012

Entrée en vigueur : *11 juin 2013 par ratification, conformément à l'article 16*

Textes authentiques : *anglais, espagnol et turc*

Enregistrement auprès du Secrétariat de l'Organisation des Nations Unies : *Turquie, 10 octobre 2013*

[ENGLISH TEXT – TEXTE ANGLAIS]

AGREEMENT BETWEEN
THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF TURKEY
AND
THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF PERU
ON THE MUTUAL EXEMPTION OF VISAS

The Government of the Republic of Turkey and the Government of the Republic of Peru (hereinafter referred to as “The Parties”);

Expressing mutual aspiration to further promote the friendly relations and cooperation between the two countries;

Wishing to facilitate mutual short term visits of their nationals;

Have agreed on the following:

Article 1

Nationals of the Republic of Turkey and the Republic of Peru, holding a valid document listed in the Annexes (1) and (2) of this Agreement, may enter into, exit from, transit through and stay temporarily in the territory of the other Party, in accordance with the conditions set in this Agreement.

Article 2

Nationals of each Party may enter into, exit from and transit through the territory of the other Party using the border crossings points designated for international passenger traffic. While crossing the State borders, nationals of each Party are obliged to comply with the rules and procedures set forth in the national legislation of the other Party.

Article 3

1. Nationals of each Party, holding a valid document listed in the Annexes (1) and (2) of this Agreement, shall be exempted from the visa requirement to enter into, exit from, transit through and stay temporarily in the territory of the other Party for a period not exceeding ninety (90) days within any one hundred eighty (180) days period, starting from the date of first entry.

2. The extension of stay in the territory of each Party by the nationals of the other Party over the period indicated above (90 days) is subject to the national legislation of the receiving Party.

3. Nationals of each Party wishing to stay in the territory of the other Party beyond the period of visa exemption (90 days) shall apply for the relevant visas to the diplomatic and consular missions of the other Party.

Article 4

The provisions regarding visa exemption indicated in the first paragraph of the Article (3) of this Agreement shall also apply to the nationals of the Parties engaged in international transport of goods and passengers such as truck and bus drivers and co-drivers, crew members of civil aeroplanes and ships of the Parties.

Article 5

1. Nationals of each Party, holding valid diplomatic, service, official or special passports, who are appointed to the diplomatic, consular missions or representations of international organizations in the territory of the other Party, shall be exempted from visa requirement to enter into, stay in, exit from and transit through the territory of the other Party for the period of their assignments.

2. The provisions of paragraph (1) of this Article shall also be applied to the members of their dependents holding valid diplomatic, service, special and ordinary passports.

3. For the implementation of the first paragraph of this Article, notification by written form through diplomatic channels concerning the appointments of nationals to diplomatic, consular missions or representations of international organisations in the territory of the other Party shall be considered sufficient.

Article 6

Nationals of each Party, holding valid diplomatic, service, special and ordinary passports, wishing to pay an official visit to the territory of the other Party, shall be exempted from the visa requirement to enter into, exit from, transit through and stay temporarily in the territory of the other Party for a period not exceeding ninety (90) days within any one hundred eighty (180) days period, starting from the date of first entry.

Article 7

1. Nationals of each Party, in case of loss or damage of valid documents during their stay in the territory of the other Party, shall exit from the territory of this State on the basis of new valid documents, listed in the Annexes (1) and (2) of this Agreement, issued by a diplomatic or consular mission of the country of their citizenship without a visa or other permit from the competent authorities of the receiving State.

2. For the implementation of the paragraph (1) of this Article, nationals shall comply with the rules and procedures concerning their entry and stay in the territory of the other Party.

3. Nationals of each Party, who are not in a position to exit from the territory of the other Party within the period specified in the first paragraph of Article (3) of this Agreement due to exceptional circumstances (illness or natural disaster) and have documentary or other reliable evidence of such circumstances, may apply to the relevant authorities for the permit to extend their stay in the territory of the other Party for an appropriate period needed to return to the country of their citizenship or their permanent residence.

Article 8

1. With the exclusion of the conclusion of an agreement on the employment of family members of the diplomatic or consular missions accredited in the territory of the other Party, visa exemption does not grant the right to work to the nationals of each Party.

2. Nationals of each Contracting Party who will travel with the purposes listed in the Annexes (3) and (4) of this Agreement to the territory of the other Party shall obtain in advance the relevant visas from the diplomatic and consular missions of the other Party.

3. Application for the relevant annotated visas listed in the Annexes (3) and (4) are subject to the provisions of the national legislation of the Parties:

Article 9

In the spirit of safeguarding interests, combating illegal migration and accommodating security concerns of the two countries, both parties do their best to stop any undesired persons and third country nationals from entering each other's territory.

Article 10

1. Each Party has the right to deny the entry into its territory of the other Party nationals or shorten the period of their stay in the country in case of committing acts that violate the laws and regulations of the receiving Party.

2. Each Party shall readmit the nationals of the other Party who have submitted false or forged documents to the border authorities of the other Party or who overstayed the period allowed by their visa or who have violated existing rules governing the entry and exit procedures of the other Party.

Article 11

1. Each Party may temporarily suspend this Agreement wholly or partially, under extraordinary circumstances (epidemic diseases, natural disasters, for the reasons of national security, protection of public order and public health, etc...).
2. Each Party shall notify the other Party about its decision of suspension and re-implementation of this Agreement through diplomatic channels within seventy-two (72) hours.

Article 12

1. The Parties shall exchange through diplomatic channels specimens of the documents stated in the Annexes (1) and (2), no later than sixty (60) days following the entry into force of this Agreement.
2. The Parties shall notify each other through diplomatic channels of any changes in the existing travel documents mentioned in the Annexes (1) and (2), and shall deliver the specimens of these documents sixty (60) days prior to their circulation.
3. In the case that one of the Parties presents an additional travel document, which is not stated in the Annexes (1) and (2), this will be included to the Annexes of this Agreement, through an amendment. For purposes of the implementation of this amendment, the Party would provide, through diplomatic channels, samples of its new travel document to the other Party, sixty (60) days following the date of entry into force of the amendment.

Article 13

Any dispute which may arise between the Parties regarding the interpretation or application of this Agreement shall be settled by direct negotiations or consultations.

Article 14

This Agreement shall be amended by mutual consent of the Parties through exchange of Notes, which shall be considered integral part of this Agreement. The exchanged Notes also shall enter into force in accordance with the paragraph (1) of the Article (16)

Article 15

This Agreement is of unlimited duration and shall remain valid unless one of the Parties notifies the other Party in written form through diplomatic channels of its decision to terminate it. In that case, the Agreement shall be terminated six (6) months after the other Party has received the said notification.

Article 16

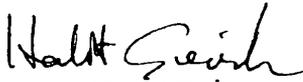
1. This Agreement shall enter into force after thirty (30) days from the date of the receipt of the last notification by which the Parties notify each other of the completion of internal legal procedures that are necessary for its entry into force.

2. The “Agreement Between the Republic of Turkey and the Peruvian Republic on Visas Abolition in Diplomatic Passports and Service Passports (Special Passports)”, signed on September 17, 1996 in Vienna, will be terminated and its effects will be ceased once this Agreement enters into force.

In witness thereof, the undersigned being duly authorized by their respective Governments have signed this Agreement.

Done at Ankara on the 18th day of June in the year 2012 in two copies in Turkish, Spanish and English, all texts being equally authentic. In case of divergence in interpretation of the provisions of this Agreement, the English text shall prevail.

**For the Government of
The Republic of Turkey**

**Yaşar Halit ÇEVİK
Ambassador**

**Ministry of Foreign Affairs
Deputy Undersecretary**

**For the Government of
The Republic of Peru**

**Jose Beraun ARANIBAR
Ambassador**

**Ministry of Foreign Affairs
Deputy Foreign Minister**

Annex 1

List of the valid documents that are subject to visa free regime for the Nationals of the Republic of Turkey who will travel to Peru.

- Diplomatic Passports
- Service Passports
- Special Passports
- Ordinary Passports
- Crew Member Certificate for Aeroplanes
- Seamen's Book
- Travel Document (for return to Turkey)
- Temporary Passport

Annex 2

List of the valid documents that are subject to visa free regime for the Nationals of the Republic of Peru who will travel to Turkey.

- Diplomatic Passports
- Official Passports
- Ordinary Passports
- Crew Member Certificate for Aeroplanes
- Seamen's Travel Document
- Travel Document (for return to Peru)

Annex 3

List of the required visas for the following purposes which are not within the scope of the visa free regulations for the Nationals of the Republic of Peru who will travel to Turkey:

1. Work
2. Study
3. Education
4. Flight Training
5. Military Education/Training
6. Internship/Vocational Training
7. Research
8. Archaeological excavation
9. Shooting of film/documentary
10. Climbing of Agra Mountain
11. Installation-Maintenance-Repair
12. Family Reunification
13. Marriage with Turkish National
14. Treatment
15. Patient Accompanist
16. Long term residence (stay of more than 90 days)
17. Cultural and artistic activity (stay of more than 90 days)
18. Sports activity
19. Fair or Exhibition
20. Circus Act
21. Meeting/Conference/Seminar (stay of more than 90 days)
22. Journalist/Press member
23. Chaplain/Religious Functionary
24. Tour Operator/Tour Guide

Annex 4

List of the required visas for the following purposes which are not within the scope of the visa free regulations for the Nationals of the Republic of Turkey who will travel to Peru:

- 1- Cooperator
- 2- Political Asylum
- 3- Refugee
- 4- Exchange
- 5- Journalist
- 6- Artist
- 7- Religious
- 8- Worker
- 9- Designed Worker
- 10- Independent Worker
- 11- Student

[SPANISH TEXT – TEXTE ESPAGNOL]

ACUERDO ENTRE
EL GOBIERNO DE LA REPÚBLICA DE TURQUÍA
Y
EL GOBIERNO DE LA REPÚBLICA DEL PERÚ
SOBRE LA EXENCIÓN MUTUA DE VISAS

El Gobierno de la República de Turquía y el Gobierno de la República del Perú (de aquí en adelante denominadas "Las Partes")

Expresando su mutua aspiración de fomentar las relaciones amistosas y cooperación entre los dos países;

Deseando facilitar las visitas mutuas de corto tiempo de sus nacionales,

Han acordado lo siguiente:

ARTÍCULO 1

Los nacionales de la República de Turquía y de la República del Perú titulares de un documento válido, según se indica en los Anexos (1) Y (2) de este Acuerdo, podrán ingresar, salir, transitar y permanecer temporalmente a, de y dentro del territorio de la otra Parte, de acuerdo con las condiciones que se consignan en este Acuerdo.

ARTÍCULO 2

Los nacionales de cada una de las Partes podrán ingresar, salir y transitar a, de y dentro del territorio de la otra Parte utilizando los puntos de cruce de frontera designados para el tráfico de pasajeros internacionales. Al cruzar las fronteras estatales, los nacionales de cada una de las Partes se obligan a cumplir con las normas y procedimientos establecidos en la legislación interna de la otra Parte Contratante.

ARTÍCULO 3

1. Los nacionales de cada una de las Partes, titulares de un documento válido según se indica en los Anexos (1) y (2) de este Acuerdo, estarán exentos del requisito de visado para ingresar, salir, transitar y permanecer temporalmente a, de y dentro del territorio de la otra Parte por un periodo que no exceda los noventa (90) días dentro de cualquier periodo de ciento ochenta (180) días, comenzando en la fecha del primer ingreso.

2. La prórroga de permanencia en el territorio de cada una de las Partes por parte de los nacionales de la otra Parte luego del periodo indicado de 90 días está sujeta a la legislación interna de la Parte receptora.

3. Los nacionales de cada una de las Partes que deseen permanecer en el territorio de la otra Parte más allá del periodo de exención de visa (90 días) deberán elevar una solicitud de las visas correspondientes a las misiones diplomáticas y consulares de la otra Parte.

ARTÍCULO 4

Las disposiciones relacionadas con exención de visas, indicadas en el primer párrafo del Artículo (3) de este Acuerdo, también serán aplicables a los nacionales de las Partes que se ocupan en el transporte internacional de mercancía y pasajeros, tales como conductores y copilotos de camiones y buses, miembros de tripulación de aeronaves y embarcaciones civiles de las Partes.

ARTÍCULO 5

1. Los nacionales de cada una de las Partes que porten pasaportes diplomáticos, de servicio, oficiales o especiales, que son nombrados a cargos diplomáticos, misiones consulares o representaciones de organizaciones internacionales en el territorio de la otra Parte, estarán exentos del requisito de visa para ingresar, salir y transitar en el territorio de la otra Parte durante el periodo de desempeño de sus misiones.

2. Las disposiciones del párrafo (1) de este Artículo también serán aplicables a los miembros de sus dependientes (cónyuge e hijos menores de 18 años) que porten pasaportes válidos diplomáticos, de servicio, especiales y ordinarios.

3. Para la implementación del primer párrafo de este Artículo, se considerará suficiente la notificación escrita por vía diplomática referente a los nombramientos de nacionales a cargos diplomáticos, misiones consulares o representaciones de organizaciones internacionales en el territorio de la otra Parte.

ARTÍCULO 6

Los nacionales de cada una de la Partes que porten pasaportes válidos diplomáticos, de servicio, especiales y ordinarios que deseen hacer una visita oficial al territorio de la otra Parte Contratante estarán exentos del requisito de visa para ingresar, salir, transitar y permanecer temporalmente en el territorio de la otra Parte por un periodo que no exceda los noventa (90) días dentro de un periodo de ciento ochenta (180) días contados a partir de la fecha del primer ingreso al país.

ARTÍCULO 7

1. En caso de pérdida o daño de documentos válidos durante su permanencia en el territorio de la otra Parte, los nacionales de cada una de las Partes saldrán del territorio de este Estado con nuevos documentos válidos, según figura en los Anexos (1) y (2) de este Acuerdo, expedidos por una misión diplomática o consular del país de su nacionalidad sin visa u otro permiso de las autoridades competentes del Estado receptor.

2. Para la ejecución del párrafo (1) de este Artículo, los nacionales deberán cumplir con las normas y procedimientos relacionados con su ingreso y permanencia en el territorio de la otra Parte.

3. Los nacionales de cada una de las Partes que no estén en posición de salir del territorio de la otra Parte dentro del periodo que se indica en el primer párrafo del Artículo (3) de este Acuerdo debido a circunstancias excepcionales (enfermedad o desastre natural) y puedan comprobar dichas circunstancias mediante documentos u otra prueba confiable, podrán solicitar a las autoridades pertinentes permiso para ampliar su permanencia en el territorio de la otra Parte por un periodo razonable requerido para regresar al país de donde sean nacionales o donde tengan residencia permanente.

ARTÍCULO 8

1. Con la salvedad de la conclusión de un acuerdo sobre el empleo de miembros de la familia de las misiones diplomáticas o consulares acreditadas en el territorio de la otra Parte, la exención de visa no confiere el derecho de trabajo a los nacionales de cada una de las Partes.
2. Los nacionales de cada una de las Partes cuyo propósito de viaje al territorio de la otra Parte figure en los Anexos (3) y (4) de este Acuerdo, deberán obtener con antelación las respectivas visas de las misiones diplomáticas o consulares de la otra Parte.
3. La solicitud de las visas anotadas del caso, que figuran en los Anexos (3) y (4) está sujeta a las disposiciones de la legislación interna de las Partes.

ARTÍCULO 9

Con el espíritu de salvaguardar los intereses, combatir la migración ilegal y ajustarse a los intereses de seguridad de los dos países, ambas Partes pondrán todo lo que esté a su alcance por impedir que personas no-deseadas y nacionales de otros países ingresen al territorio de la otra Parte.

ARTÍCULO 10

1. Cada una de las Partes tendrá derecho a negar el ingreso a su territorio de nacionales de la otra Parte o acortar el periodo de su permanencia en el país en caso de que cometan actos que violen las leyes y las normas de la Parte que los recibe.
2. Cada una de las Partes deberá readmitir a los nacionales de la Parte que hayan exhibido documentos falsos o falsificados, a las autoridades fronterizas de la otra Parte, o a quienes hayan sobrepasado el periodo permitido por su visa o a quienes hayan infringido las reglas actuales que rigen los procedimientos de entrada y salida de la otra Parte.

ARTÍCULO 11

1. Cada una de las Partes podrá suspender en forma temporal, total o parcialmente, este Acuerdo bajo circunstancias extraordinarias (epidemias, desastres naturales, por razones de seguridad nacional protección del orden público y salud pública, etc.)
2. Cada una de las Partes deberá notificar a la otra, por vía diplomática, en un lapso de 72 horas, su decisión de suspender o reimplementar este Acuerdo.

ARTÍCULO 12

1. Las Partes intercambiarán por vía diplomática. especímenes de los documentos señalados en los Anexos (1) Y (2), a más tardar sesenta (60) días siguientes a que este Acuerdo entre en vigor.
2. Cada una de las Partes notificará a la otra, por vía diplomática, los cambios en los documentos de viaje actuales que se mencionan en los Anexos (1) Y (2), y entregarán los especímenes de estos documentos sesenta (60) días antes de que éstos circulen.
3. En caso que una de las Partes presente un documento de viaje adicional que no figure en los Anexos (1) y (2), éste será incluido en los Anexos de este Acuerdo por medio de una modificación. Para propósitos de la implementación de esta modificación, la Parte suministraría a la otra Parte, a través de canales diplomáticos, muestras de su nuevo documento de viaje sesenta (60) días siguientes a la fecha en que la modificación entre en vigor.

ARTÍCULO 13

Toda discrepancia que surja entre las Partes con respecto a la interpretación o aplicación de este Acuerdo será resuelta mediante negociaciones o consultas directas.

ARTÍCULO 14

Este Acuerdo será modificado por consentimiento mutuo de las Partes mediante intercambio de Notas, las cuales se considerarán parte integral de este Acuerdo. Las Notas canjeadas entrarán en vigor de acuerdo con el párrafo (1) del Artículo (16).

ARTÍCULO 15

Este Acuerdo tendrá una duración ilimitada y permanecerá vigente salvo que una de las Partes notifique a la otra Parte, por escrito a través de los canales diplomáticos correspondientes, su decisión de dar por terminado el presente Acuerdo. En tal caso, el Acuerdo terminará seis (6) meses luego de que la otra Parte reciba dicha notificación.

ARTÍCULO 16

1. Este Acuerdo entrará en vigor treinta (30) días siguientes al recibo de la última notificación mediante la cual las Partes notifican entre sí la conclusión de los procedimientos legales internos necesarios para tal efecto.

2. Una vez este Acuerdo entre en vigencia, dejará de surtir efectos el “Acuerdo de Supresión de Visas en Pasaportes Diplomáticos y de Servicios (o Pasaportes Especiales) entre la República del Perú y la República de Turquía”, firmado de fecha 17 de setiembre en 1996.

En testimonio de lo cual, los suscritos, debidamente autorizados por sus respectivos gobiernos firman este Acuerdo.

Firmado en Ankara, el día 18 de Junio en el año 2012, en dos copias originales en los idiomas turco, español, e inglés, siendo todos los textos igualmente auténticos. En caso de divergencia en la interpretación de las disposiciones de este Acuerdo prevalecerá el texto en inglés.

**POR EL GOBIERNO DE
LA REPÚBLICA DE TURQUÍA**

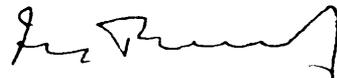

Yaşar Halit ÇEVİK

Embajador

**Ministerio de Asuntos Exteriores
Subsecretario Adjunto**

**POR EL GOBIERNO DE
LA REPÚBLICA DEL PERÚ**

Jose Beraun ARANIBAR

Embajador

**Ministerio de Asuntos Exteriores
Viceministro de Asuntos Exteriores**

Anexo 1

Lista de documentos válidos que son objeto del régimen de exención de visado para los nacionales de la República de Turquía que viajen al Perú:

- Pasaportes Diplomáticos
- Pasaporte de Servicio
- Pasaportes Especiales
- Pasaportes Ordinarios
- Pasaportes Temporales
- Certificados para Miembros de Tripulación de Aeronaves
- Documento de viaje de Marineros
- Documento de viaje de (para regreso a Turquía)

Anexo 2

Lista de documentos válidos que son objeto del régimen de exención de visado para los nacionales de la República del Perú que viajen a Turquía.

- Pasaportes Diplomáticos
- Pasaportes Oficiales
- Pasaportes Ordinarios
- Certificados para Miembros de Tripulación de Aeronaves
- Documento de viaje de Marineros
- Documento de viaje (para regreso a Perú)

Anexo 3

Lista de visas requeridas para los siguientes propósitos que no se encuentren dentro del alcance de reglamentaciones de exención de visado para los Nacionales de la República del Perú que viajen a Turquía:

1. Trabajo
2. Estudio
3. Educación
4. Entretenimiento de Aeronavegación
5. Educación/ Entrenamiento Militar
6. Internado /Entrenamiento Vocacional
7. Investigación
8. Excavación Arqueológica
9. Producción de películas / documentales
10. Escalada a la Montaña Agri
11. Instalación – Mantenimiento – Reparación
12. Reunificación familiar
13. Matrimonio con un nacional turco
14. Tratamiento
15. Acompañante de paciente
16. Residencia a largo plazo (permanencia por más de 90 días)
17. Actividad cultural y artística (permanencia por más de 90 días)
18. Actividad deportiva
19. Feria o Exhibición
20. Acto Circense
21. Reunión / Conferencia / Seminario (permanencia por más de 90 días)
22. Periodista / miembro de la prensa
23. Capellán / Funcionario Religioso
24. Operados Turístico / Guía Turística

Anexo 4

Lista de visas requeridas para los siguientes propósitos que no se encuentren dentro del alcance de reglamentaciones de exención de visado para los Nacionales de la República de Turquía que viajen a Perú:

1. Cooperante
2. Asilado político
3. Refugiado
4. Intercambio
5. Periodista
6. Artista
7. Religioso
8. Trabajador
9. Trabajador designado
10. Trabajador independiente
11. Estudiante

[TURKISH TEXT – TEXTE TURC]

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
İLE
PERU CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA
VİZELERİN KARŞILIKLI KALDIRILMASINA İLİŞKİN ANLAŞMA

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Peru Cumhuriyeti Hükümeti (bundan sonra “Taraflar” olarak anılacaktır”).

İki ülke arasında dostane ilişkilerin ve işbirliğinin geliştirilmesini daha da teşvik etmeyi karşılıklı olarak arzuladıklarını ifade ederek;

İki ülkenin vatandaşlarının karşılıklı kısa süreli seyahatlerini kolaylaştırmayı arzu ederek;

Aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır:

Madde 1

İşbu Anlaşmanın (1) ve (2) sayılı eklerinde belirtilen geçerli belge hamili Türkiye Cumhuriyeti ve Peru Cumhuriyeti vatandaşları, Anlaşmada belirtilen şartlar uyanınca, diğer Tarafın ülkesine girebilir, çıkabilir, ülkesinden transit geçebilir ve diğer Tarafın ülkesinde geçici olarak ikamet edebilir.

Madde 2

Her bir Tarafın vatandaşları diğer Tarafın ülkesine uluslararası yolcu trafiği için, belirlenmiş hudut kapılarından girebilir, çıkabilir veya transit geçebilirler. Her bir Tarafın vatandaşları, diğer Tarafın ülkesinin hudut kapılarından geçerken bu ülkenin ulusal mevzuatında öngörülen kural ve usullere riayet etmek zorundadırlar.

Madde 3

1. İşbu Anlaşmanın (1) ve (2) sayılı eklerinde belirtilen geçerli belge hamili her bir Tarafın vatandaşları, her yüz seksen 180) gün içerisinde ilk giriş tarihinden itibaren doksan (90) günü aşmayan süre zarfında diğer Tarafın ülkesine girmek, çıkmak ülkesinden transit geçmek ve diğer Tarafın ülkesinde geçici olarak ikamet etmek için vize alma yükümlülüğünden muaf olacaktır.
2. Her bir Taraf vatandaşlarının diğer Tarafın ülkesinde yukarıda belirtilen süreyi (90 günü) aşan ikametlerinin uzatılması kabul eden Tarafın ulusal mevzuatına tabidir.
3. Her bir Tarafın diğer Tarafın ülkesinde vize muafiyet süresini (90) gün aşacak bir süre için ikamet etmek isteyen vatandaşları, diğer Tarafın diplomatik ve konsolosluk temsilciliklerine amacına uygun vize başvurusunda bulunacaktır.

Madde 4

İşbu Anlaşmanın (3) maddesinin birinci paragrafında belirtilen vize muafiyeti hükümleri, kamyon ve otobus şoförleri ve yardımcı şoförler, sivil uçak ve gemilerin mürettebatı gibi uluslararası yolcu ve mal taşımacılığı yapan her iki Tarafın vatandaşları için de geçerlidir.

Madde 5

1. Her bir Tarafın diğer Akit Tarafın ülkesindeki diplomatik, konsolosluk veya uluslararası örgütler nezdindeki temsilciliklere atanan diplomatik, hizmet, resmi veya hususi pasaport hamili vatandaşları, görevleri müddetince, diğer Akit Tarafın ülkesine girip çıkmak, orada kalmak ve topraklarından transit geçmek için vize alma yükümlülüğünden muaf olacaklardır.
2. İşbu maddenin birinci paragrafının hükümleri diplomatik, hizmet, hususi veya umuma mahsus pasaport hamili aile fertleri için de geçerli olacaktır.

3. İşbu Maddenin birinci paragrafının uygulanması için vatandaşların diğer Tarafın ülkesinde bulunan diplomatik, konsolosluk misyonlarına veya uluslararası örgütlerin temsilciliklerine atanmalarına ilişkin yazılı olarak diplomatik yollardan, bildirimde bulunulması yeterli olarak kabul edilecektir.

Madde 6

Diğer Tarafın ülkesine resmi ziyarette bulunmak isteyen geçerli diplomatik, hizmet, hususi ve umuma mahsus pasaport namili her bir Tarafın vatandaşları, her yüz seksen (180) gün içerisinde ilk giriş tarihinden itibaren doksan (90) günü aşmayan süre zarfında, diğer Tarafın ülkesine girip çıkmak, ülkesinden transit geçmek ve diğer Tarafın ülkesinde geçici olarak kalmak için vize alma yükümlülüğünden muaftırlar.

Madde 7

1. Her bir Tarafın vatandaşlarının diğer Tarafın ülkesinde kaldıkları süre içerisinde geçerli belgelerini kaybetmeleri veya bu belgelerin tahribata uğraması halinde, kabul eden Devletin yetkili makamlarından vize veya başka herhangi bir izin belgesi almaları gerekmez. vatandaş oldukları Devletin diplomatik veya konsolosluk misyonu tarafından tanzim edilen, işbu Anlaşmanın Ek (1) ve (2)'de listelenen, yeni geçerli belgeleri temelinde söz konusu Devletin ülkesinden çıkarlar.

2. İşbu maddenin birinci paragrafının uygulanması için, vatandaşlar diğer Tarafın ülkesine giriş ve bu ülkede kalış hususundaki mevzuat ve usullere uyarlar.

3. Her bir Tarafın vatandaşları, olağanüstü durumlarda (hastalık veya doğal afet) işbu Anlaşmanın 3 maddesinin ilk paragrafında belirtilen süre zarfında diğer Tarafın ülkesinden çıkabilecek durumda değilse ve bu durumu kanıtlayan belge veya diğer güvenilir kanıtlara sahiplerse, tabiiyetinde oldukları ya da daimi ikametgâhlarının bulunduğu ülkeye geri dönüşlerini mümkün kılacak şekilde diğer Tarafın ülkesindeki ikamet süresini uzatmak üzere buldukları ülkenin yetkili makamlarına başvurabilirler.

Madde 8

1. Diğer Tarafın ülkesinde akredite diplomatik ve konsolosluk misyonlarına atananların aile fertlerinin çalışmasına ilişkin olarak akdedilecek anlaşma saklı kalmak kaydıyla, vize muafiyeti Tarafların vatandaşlarına çalışma hakkı bahşetmez.
2. Diğer Tarafın ülkesine işbu Anlaşmanın Ek (3) ve Ek (4)'de listelenen amaçlar ile seyahatte bulunacak olan her bir Tarafın vatandaşları, diğer Tarafın diplomatik veya konsolosluk-misyonlarından ilgili vizeleri önceden alacaklardır.
- 3 Ek (3) ve Ek (4) de listelenen özel mesruhatlı vizeler için başvurular Akit Tarafların ülkesinde geçerli ulusal mevzuatın hükümlerine tabidir.

Madde 9

Her iki Taraf, kendi çıkarlarının muhafazası, yasadışı göçle mücadele ve her iki ülkeyi ilgilendiren ulusal güvenlik gerekçesiyle, arzu edilmeyen şahıs ve üçüncü ülke vatandaşlarını diğer Tarafın ülkesine girişini engellemek için gerekli gayreti gösterir.

Madde 10

1. Her bir Taraf, diğer Tarafın vatandaşlarının topraklarına girişlerini reddetme veya kabul eden tarafın kanunlarını ve düzenlemelerini ihlal eden eylemler gerçekleştirmeleri durumunda, ülkesinde kalış sürelerini kısaltma hakkına sahiptir.
2. Her bir Taraf, diğer Tarafın sınır-mercilerine sahte veya tahrif edilmiş belge teslim etmiş olan veya vizelerinin izin verdiği süreden fazla ikamet eden veya diğer Tarafın giriş ve çıkış usullerini belirleyen mevcut kurallarını ihlal etmiş olan her bir Tarafın vatandaşlarını yeniden kabul edecektir.

Madde 11

1. Her bir Taraf, olağanüstü durumlarda (salgın hastalıklar doğal felaketler, ulusal güvenlik, kamu düzeni ve kamu sağlığının korunması gerekçeleriyle, vb) işbu Anlaşmayı tamamen veya kısmen geçici olarak askıya alabilir.
2. Her bir Taraf, işbu Anlaşmayı askıya alma veya yeniden uygulamaya ilişkin kararını, yetmiş iki (72) saat içinde diğer Tarafa diplomatik yollardan bildirecektir.

Madde 12

1. Taraflar, İşbu Anlaşmanın Ek (1) ve (2) de belirtilen belgelerin örneklerini, İşbu Anlaşmanın yürürlüğe girmesini takiben en geç altmış (60) gün içinde diplomatik yollardan teati ederler.
2. Taraflar Anlaşmanın Ek (1) ve (2)'de belirtilen mevcut seyahat belgelerinde herhangi bir değişiklik yapmaları durumunda bunu diplomatik yollardan birbirlerine bildirir ve bu belgeler tedavüle girmeden altmış (60) gün önce diğer Tarafa örneklerini iletirler
3. Taraflardan birinin, Anlaşmanın Ek (1) ve (2)'de belirtilmeyen ilave bir seyahat belgesini sunması durumunda, bu belge değişiklik yoluyla işbu Anlaşmanın Ekler kısmına dâhil edilecektir. Bu değişikliğin uygulanması amacıyla, Taraf, Anlaşmada yapılacak değişikliğin yürürlüğe girmesinden altmış (60) gün sonra, bu yeni belgenin örneklerini diğer Tarafa diplomatik yollardan iletirler.

Madde 13

İşbu Anlaşmanın yorumlanması veya uygulanmasına ilişkin Taraflar arasında ortaya çıkabilecek herhangi bir uyuşmazlık doğrudan müzakereler veya istişareler vasıtasıyla çözümlenir.

Madde 14

İşbu Anlaşma, Tarafların karşılıklı rızasıyla, işbu Anlaşmanın bütüncül parçası olacak Notaların teatisi yoluyla değiştirilir. Teati edilen Notalar ayrıca 16 maddenin birinci paragrafına uygun olarak yürürlüğe girer.

Madde 15

İşbu Anlaşma süresiz olarak yapılmış ve Taraflardan biri diğer Tarafa diplomatik yollardan yazılı olarak fesih kararını bildirmedikçe geçerli kalır. Bu durumda, Anlaşma, diğer Tarafın belirtilen bildirim aldığı tarihi izleyen altıncı (6) ayda yürürlükten kalkar.

Madde 16

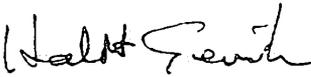
1. İşbu Anlaşma, Tarafların Anlaşmanın yürürlüğe girmesi için gerekli iç yasal işlemlerin yerine getirildiğine ilişkin olarak yaptıkları bildirimlerin sonuncusunun alındığı tarihi takip eden otuzuncu (30.) gün yürürlüğe girer.

2. 17 Eylül 1996 tarihinde Viyana’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Peru Cumhuriyeti Arasında Diplomatik ve Hizmet Pasaportu (veya Hususi Pasaport) Hamilleri İçin Vizelerin Kaldırılmasına Dair Anlaşma” sona erecek ve işbu Anlaşmanın yürürlüğe girmesiyle beraber hükümlerinin geçerliliği ortadan kalkacaktır.

İşbu Anlaşma, Hükümetleri tarafından usulüne uygun şekilde yetki verilmiş aşağıda imzası bulunanlar tarafından imzalanmıştır.

Ankara da 18 Haziran 2012 tarihinde Türkçe, İspanyolca ve İngilizce dillerinde, her metin aynı derecede geçerli olmak üzere ikişer nüsha olarak imzalanmıştır. Anlaşma hükümlerinin yorumlanmasında görüş ayrılıklarının ortaya çıkması halinde, İngilizce metin esas alınır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

Yaşar Halit ÇEVİK
Büyükelçi
Dışişleri Bakanlığı
Müsteşar Yardımcısı

PERU CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

Jose Beraun ARANIBAR
Büyükelçi
Dışişleri Bakanlığı
Dışişleri Bakan Yardımcısı

Ek 1

Vizesiz rejime bağlı olarak Peru'ya seyahat edecek Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları için geçerli olan belgelerin listesi.

- Diplomatik Pasaportlar
- Hizmet Pasaportları
- Hususi Pasaportlar
- Umuma Mahsus Pasaportlar
- Uçaklar için Mürettebat Sertifikası
- Gemi Adamı Değeri
- Seyahat Belgesi (Türkiye'ye dönüş için)
- Geçici Pasaport

Ek 2

Vizesiz rejime bağlı olarak Türkiye'ye seyhat edecek Peru Cumhuriyeti vatandaşları için geçerli olan belgelerin listesi.

- Diplomatik Pasaportlar
- Resm Pasaportlar
- Umuma Mhsus Pasaportlar
- Uçaklar için Mrcttebat Sertifikası
- Gemi Adamları Seyhat Belęesi
- Seyahat Belęesi (Peru'ya dönüş için)

Ek 3

Vizesiz düzenleme kapsamında olmayan ve Türkiye ye seyahat edecek Peru Cumhuriyeti vatandaşlarından aşağıdaki amaçlar için talep edilen vizelerin listesi:

1. Çalışma
2. Okuma
3. Eğitim
4. Uçuş Talimi
5. Askeri Eğitim/Talim
6. Stajyerlik/Mesleki Talim
7. Araştırma
8. Arkeolojik kazılar
9. Film/belgesel çekimi
10. Ağrı Dağına Tırmanış
11. Montaj -Bakım -Tamir
12. Ailenin Yeniden Birleşmesi
13. Türk Vatandaşı ile Evlilik
14. Tedavi
15. Hasta Refakatçisi
16. Uzun Süreli İkamet (90 günden fazla kalış)
17. Kültürel ve sanatsal faaliyet (90 günden fazla kalış)
18. Spor faaliyetleri
19. Fuar veya Sergi
20. Sirk Gösterisi
21. Toplantı/Konferans/Seminer (90 günden fazla kalma)
22. Muhabir/Basın Mensubu
23. Papaz/Dini Görevli
24. Tur Operatörü/Tur Rehberi

Ek 4

Vizesiz düzenlemeler kapsamında olmayan Peru'ya seyahat edecek Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarından aşağıdaki amaçlar için talep edilen vizelerin listesi:

1. İşbirliği Ajansı mensupları
2. Siyasi mülteci
3. Mülteci
4. Kültürel/Bilimsel değişim
5. Gazeteci
6. Sanatçı
7. Din adamı
8. İşçi
9. Vasıflı işçi
10. Serbest Meslek
11. Öğrenci

[TRANSLATION – TRADUCTION]

ACCORD ENTRE LE GOUVERNEMENT DE LA RÉPUBLIQUE TURQUE ET LE
GOUVERNEMENT DE LA RÉPUBLIQUE DU PÉROU RELATIF À
L'EXEMPTION MUTUELLE DE VISAS

Le Gouvernement de la République turque et le Gouvernement de la République du Pérou (ci-après dénommés « les Parties »),

Exprimant leur aspiration mutuelle à promouvoir davantage les relations amicales et la coopération entre les deux pays,

Désireux de faciliter les séjours de courte durée de leurs ressortissants dans les deux pays,

Sont convenus de ce qui suit :

Article premier

Les ressortissants de la République turque et de la République du Pérou qui sont titulaires d'un document en cours de validité visé aux annexes 1 et 2 du présent Accord peuvent entrer sur le territoire de l'autre Partie, le quitter, le traverser et y séjourner temporairement, conformément aux conditions stipulées dans le présent Accord.

Article 2

Les ressortissants de l'une ou l'autre Partie peuvent entrer sur le territoire de l'autre Partie, le quitter et le traverser aux points de passage frontaliers destinés au trafic international de voyageurs. Les ressortissants de chacune des Parties qui traversent les frontières des États sont tenus de respecter les règlements et procédures prévus par la législation nationale de l'autre Partie.

Article 3

1. Les ressortissants de l'une ou l'autre Partie qui sont titulaires d'un document en cours de validité visé aux annexes 1 et 2 du présent Accord sont dispensés de l'obligation de visa pour entrer sur le territoire de l'autre Partie, le quitter, le traverser et y séjourner temporairement pour une période n'excédant pas 90 jours au cours de toute période de 180 jours à compter de la date de la première entrée.

2. La prolongation du séjour des ressortissants de l'une ou l'autre Partie sur le territoire de l'autre Partie au cours de la période indiquée ci-dessus (90 jours) est soumise à la législation nationale de la Partie d'accueil.

3. Les ressortissants de l'une ou l'autre Partie qui souhaitent séjourner sur le territoire de l'autre Partie au-delà de la période d'exemption de visa (90 jours) doivent demander les visas appropriés aux missions diplomatiques et consulaires de l'autre Partie.

Article 4

Les dispositions se rapportant à l'exemption de visa énoncées au premier paragraphe de l'article 3 du présent Accord s'appliquent également aux ressortissants des Parties exerçant des activités dans le domaine du transport international de marchandises et de passagers, comme les conducteurs de camions et de bus ainsi que leurs coéquipiers, de même que les membres d'équipage d'aéronefs et de navires civils des Parties.

Article 5

1. Les ressortissants de l'une ou l'autre Partie qui sont titulaires de passeports diplomatiques, officiels, spéciaux ou de service en cours de validité, qui sont affectés auprès de missions diplomatiques ou consulaires ou à la représentation d'organismes internationaux sur le territoire de l'autre Partie sont dispensés de l'obligation de visa pour entrer sur le territoire de cette autre Partie, le quitter et le traverser pendant la durée de leurs missions.

2. Les dispositions du paragraphe 1 du présent article s'appliquent également aux personnes à leur charge titulaires de passeports diplomatiques, spéciaux, de service ou ordinaires en cours de validité.

3. Aux fins de l'application du premier paragraphe du présent article, une notification écrite adressée par la voie diplomatique concernant l'affectation de ressortissants d'une Partie auprès d'une mission diplomatique ou consulaire ou à la représentation d'organisations internationales sur le territoire de l'autre Partie est réputée suffisante.

Article 6

Les ressortissants de l'une ou l'autre Partie qui sont titulaires d'un passeport diplomatique, spécial, ordinaire ou de service en cours de validité et qui souhaitent se rendre en visite officielle sur le territoire de l'autre Partie sont dispensés de l'obligation de visa pour y entrer, le quitter, le traverser et y séjourner pour une période n'excédant pas 90 jours au cours de toute période de 180 jours à compter de la date de la première entrée.

Article 7

1. En cas de perte ou de détérioration de documents en cours de validité durant leur séjour sur le territoire de l'autre Partie, les ressortissants de l'une ou l'autre Partie peuvent quitter le territoire en question lorsque de nouveaux documents valides, tels qu'énumérés aux annexes 1 et 2 du présent Accord, leur sont délivrés par une mission diplomatique ou consulaire de leur pays de citoyenneté et sans que les autorités compétentes de l'État d'accueil aient à délivrer un visa ou toute autre autorisation.

2. Dans le cadre de l'application du premier paragraphe du présent article, les ressortissants étrangers respectent les règlements et procédures régissant leur entrée et leur sortie du territoire de l'autre Partie.

3. Les ressortissants de l'une ou l'autre Partie qui ne sont pas en mesure de quitter le territoire de l'autre Partie dans les délais prévus au premier paragraphe de l'article 3 du présent Accord en raison de circonstances exceptionnelles (maladie ou catastrophe naturelle) et qui

peuvent en attester au moyen d'éléments de preuve ou d'autres indications fiables ont la possibilité de demander aux autorités compétentes une prolongation de leur séjour sur le territoire de l'autre Partie qui correspond au délai nécessaire à leur retour dans leur pays de citoyenneté ou de résidence permanente.

Article 8

1. À l'exception de la conclusion d'un accord relatif à l'emploi des membres de la famille du personnel des missions diplomatiques ou consulaires accrédité sur le territoire de l'autre Partie, l'exemption de visa n'implique pas pour les ressortissants de l'une ou l'autre Partie le droit de travailler.

2. Les ressortissants de l'une ou l'autre Partie qui se rendent sur le territoire de l'autre Partie aux fins énoncées aux annexes 3 et 4 du présent Accord doivent au préalable obtenir les visas requis auprès des missions diplomatiques et consulaires de l'autre Partie.

3. Les demandes concernant les visas annotés énumérés aux annexes 3 et 4 du présent Accord sont soumises aux dispositions de la législation nationale des Parties.

Article 9

Dans le souci de sauvegarder les intérêts des deux pays, de lutter contre la migration illégale et de tenir compte de leurs préoccupations en matière de sécurité, les deux Parties s'efforcent d'empêcher les personnes non désirées et les ressortissants de pays tiers d'entrer sur leurs territoires respectifs.

Article 10

1. Chacune des Parties a le droit de refuser l'entrée sur son territoire à des ressortissants de l'autre Partie ou de réduire la durée de leur séjour dans le pays en cas de commission d'actes contraires aux lois et règlements de la Partie d'accueil.

2. Chacune des Parties réadmet les ressortissants de l'autre Partie qui ont présenté des documents falsifiés ou contrefaits aux autorités frontalières de l'autre Partie, qui ont dépassé la durée de séjour autorisée par leur visa ou qui ont enfreint les règles en vigueur de l'autre Partie relatives aux procédures d'entrée et de sortie.

Article 11

1. Chacune des Parties peut suspendre temporairement l'application du présent Accord, en totalité ou en partie, en cas de circonstances extraordinaires (épidémies, catastrophes naturelles, pour des raisons de sécurité nationale, de protection de l'ordre public ou de la santé publique, etc.).

2. Chacune des Parties notifie à l'autre Partie sa décision de suspendre et d'appliquer à nouveau le présent Accord par la voie diplomatique et dans les 72 heures.

Article 12

1. Les Parties s'échangent par la voie diplomatique des spécimens des documents mentionnés aux annexes 1 et 2, au plus tard 60 jours après l'entrée en vigueur du présent Accord.

2. Les Parties se notifient par la voie diplomatique tout changement apporté aux documents de voyage existants mentionnés aux annexes 1 et 2 et se transmettent les spécimens des documents en question au moins 60 jours avant leur mise en circulation.

3. Dans le cas où l'une des Parties présente un document de voyage supplémentaire ne figurant pas aux annexes 1 et 2 du présent Accord, celui-ci sera intégré auxdites annexes par le biais d'une modification. Aux fins de la mise en œuvre d'une telle modification, la Partie concernée fournit à l'autre Partie, par la voie diplomatique, des spécimens de ce nouveau document de voyage dans les 60 jours suivant la date d'entrée en vigueur de la modification.

Article 13

Tout différend entre les Parties découlant de l'interprétation ou de l'application du présent Accord est réglé dans le cadre de négociations ou de consultations directes entre elles.

Article 14

Le présent Accord est modifié par consentement mutuel des Parties par le biais d'un échange de notes, lesquelles sont considérées comme faisant partie intégrante du présent Accord. Les notes ainsi échangées prennent également effet conformément au paragraphe 1 de l'article 16.

Article 15

Le présent Accord est conclu pour une durée illimitée et reste en vigueur jusqu'à ce que l'une des Parties notifie à l'autre, par écrit et par la voie diplomatique, son intention de le dénoncer. Dans tel cas, le présent Accord prend fin six mois après la date de réception par l'autre Partie de ladite notification.

Article 16

1. Le présent Accord entre en vigueur 30 jours après la date de réception de la dernière notification par laquelle les Parties s'informent mutuellement que les formalités internes nécessaires à son entrée en vigueur ont été remplies.

2. L'Échange de notes constituant un accord relatif à la suppression des visas dans les passeports diplomatiques et les passeports de service (ou les passeports spéciaux) entre le Gouvernement de la République turque et le Gouvernement de la République du Pérou, signé le 17 septembre 1996 à Vienne, prendra fin et cessera de produire ses effets dès l'entrée en vigueur du présent Accord.

EN FOI DE QUOI, les soussignés, dûment autorisés par leurs Gouvernements respectifs, ont signé le présent Accord.

FAIT à Ankara, le 18 juin 2012, en deux exemplaires en langues turque, espagnole et anglaise, tous les textes faisant également foi. En cas de divergence d'interprétation des dispositions du présent Accord, le texte anglais prévaut.

Pour le Gouvernement de la République turque :

YAŞAR HALİT ÇEVİK
Ambassadeur
Sous-Secrétaire adjoint
Ministère des affaires étrangères

Pour le Gouvernement de la République du Pérou :

JOSE BERAUN ARANIBAR
Ambassadeur
Vice-Ministre des affaires étrangères
Ministère des affaires étrangères

ANNEXE 1

Liste des documents valides soumis au régime d'exemption de visa pour les ressortissants de la République turque qui se rendent au Pérou :

- Passeports diplomatiques
- Passeports de service
- Passeports spéciaux
- Passeports ordinaires
- Certificats de membre d'équipage d'avion
- Livrets de marin
- Documents de voyage (pour le retour en Turquie)
- Passeports temporaires

ANNEXE 2

Liste des documents valides soumis au régime d'exemption de visa pour les ressortissants de la République du Pérou qui se rendent en Turquie :

- Passeports diplomatiques
- Passeports officiels
- Passeports ordinaires
- Certificats de membre d'équipage d'avion
- Documents de voyage des marins
- Documents de voyage (pour le retour au Pérou)

ANNEXE 3

Liste des visas requis aux fins suivantes qui ne relèvent pas du régime d'exemption de visa pour les ressortissants de la République du Pérou qui se rendent en Turquie :

1. Travail
2. Études
3. Enseignement
4. Formation au pilotage
5. Instruction/entraînement militaire
6. Stage/formation professionnelle
7. Recherche
8. Fouilles archéologiques
9. Tournage d'un film/documentaire
10. Ascension du mont Ararat
11. Installation-entretien-réparation
12. Regroupement familial
13. Mariage avec un ressortissant turc
14. Soins médicaux
15. Accompagnement d'un patient
16. Résidence de longue durée (séjour de plus de 90 jours)
17. Activités artistiques et culturelles (séjour de plus de 90 jours)
18. Activités sportives
19. Salon ou exposition
20. Spectacle de cirque
21. Réunion/conférence/séminaire (séjour de plus de 90 jours)
22. Journaliste/membre de la presse
23. Chapelain/Fonctionnaire religieux
24. Voyagiste/Guide touristique

ANNEXE 4

Liste des visas requis aux fins suivantes qui ne relèvent pas du régime d'exemption de visa pour les ressortissants de la République turque qui se rendent au Pérou :

1. Collaborateurs
2. Asile politique
3. Réfugiés
4. Échanges
5. Journalistes
6. Artistes
7. Religieux
8. Travailleurs
9. Travailleurs désignés
10. Travailleurs indépendants
11. Étudiants

No. 51438

**International Bank for Reconstruction and Development
and
Mauritius**

Loan Agreement (Second Private Sector Competitiveness Development Policy Loan) between the Republic of Mauritius and the International Bank for Reconstruction and Development (with schedules, appendix and International Bank for Reconstruction and Development General Conditions for Loans, dated 12 March 2012 and modifications). Washington, 19 April 2013

Entry into force: *12 July 2013 by notification*

Authentic text: *English*

Registration with the Secretariat of the United Nations: *International Bank for Reconstruction and Development, 23 October 2013*

Not published in print, in accordance with article 12(2) of the General Assembly regulations to give effect to Article 102 of the Charter of the United Nations, as amended.

**Banque internationale pour la reconstruction et le développement
et
Maurice**

Accord de prêt (Deuxième prêt relatif à la politique de développement de la compétitivité du secteur privé) entre la République de Maurice et la Banque internationale pour la reconstruction et le développement (avec annexes, appendice et Conditions générales applicables aux prêts de la Banque internationale pour la reconstruction et le développement, en date du 12 mars 2012 et modifications). Washington, 19 avril 2013

Entrée en vigueur : *12 juillet 2013 par notification*

Texte authentique : *anglais*

Enregistrement auprès du Secrétariat de l'Organisation des Nations Unies : *Banque internationale pour la reconstruction et le développement, 23 octobre 2013*

Non disponible en version imprimée, conformément au paragraphe 2 de l'article 12 du règlement de l'Assemblée générale destiné à mettre en application l'Article 102 de la Charte des Nations Unies, tel qu'amendé.

No. 51439

**Bulgaria
and
Germany**

Agreement between the Government of the Republic of Bulgaria and the Government of the Federal Republic of Germany on mutual protection of classified information. Sofia, 29 October 1999

Entry into force: *29 March 2000 by notification, in accordance with article 13*

Authentic texts: *Bulgarian and German*

Registration with the Secretariat of the United Nations: *Bulgaria, 9 October 2013*

**Bulgarie
et
Allemagne**

Accord entre le Gouvernement de la République de Bulgarie et le Gouvernement de la République fédérale d'Allemagne relatif à la protection mutuelle des informations classifiées. Sofia, 29 octobre 1999

Entrée en vigueur : *29 mars 2000 par notification, conformément à l'article 13*

Textes authentiques : *bulgare et allemand*

Enregistrement auprès du Secrétariat de l'Organisation des Nations Unies : *Bulgarie,
9 octobre 2013*

[BULGARIAN TEXT – TEXTE BULGARE]

СПОРАЗУМЕНИЕ

между

Правителството на Република България

и

Правителството на Федерална република Германия

за

взаимна защита на секретната информация

Правителството на Република България
и
Правителството на Федерална република Германия -

с намерението да гарантират сигурността на цялата секретна информация, установена като секретна от компетентната служба на една от Договарящите страни или по нейно разпореждане и предоставена на другата Договаряща страна чрез изрично упълномощените за това служби или организации с цел да отговорят на изискванията на обществената администрация, или предоставени на другата Договаряща страна в рамките на държавни договори/поръчки с обществени или частни служби или организации на двете страни,

водени от убеждението, че следва да се създаде нормативна уредба за взаимна защита на секретната информация, която да се прилага по отношение на всички споразумения за сътрудничество между Договарящите страни, както и по отношение на възлаганите поръчки, чието изпълнение налага размяна на секретна информация,

се споразумяха за следното:

Член 1
Определение и съпоставимост

(1) Терминът “секретна информация“ по смисъла на това Споразумение означава:

1. в Република България:

факти, сведения и предмети, включени в Списъка на фактите, сведенията и предметите, които съставляват държавна тайна на Република България.

2. във Федерална република Германия:

факти, предмети или сведения, които в обществен интерес подлежат на секретност, независимо от тяхната форма. Степента на тяхната секретност се установява от държавна служба или по нейно разпореждане в зависимост от необходимостта от защита.

(2) Договарящите страни установяват, че съгласно тяхното законодателство е налице съответствие в съдържанието на следните степени на секретност:

Република България

Федерална република
Германия

СТРОГО СЕКРЕТНО
СЕКРЕТНО
ЗА СЛУЖЕБНО ПОЛЗВАНЕ

GEHEIM
VS-VERTRAULICH
VS-NUR FUER DEN
DIENSTGEBRAUCH

(3) Разпоредбите на член 2 алинея 3, членове 3 и 4, член 6 алинея 1, както и член 7 няма да се прилагат по отношение на секретната информация, за която е установена степен на секретност ЗА СЛУЖЕБНО ПОЛЗВАНЕ / VS-NUR FUER DEN DIENSTGEBRAUCH.

Член 2

Национални мерки

(1) Договарящите страни, в съответствие със своето национално законодателство, предприемат всички подходящи мерки с оглед защита на секретната информация, предоставяна при условията и по реда на това Споразумение, или която възниква при изпълнителя във връзка с поръчка с обект секретна информация. По отношение на такава секретна информация те осигуряват най-малко същата степен на защита на секретната информация, която е установена за работата със собствена информация със съответната степен на секретност.

(2) Договарящите страни няма да предоставят на трети страни достъп до съответната секретна информация без предварителното съгласие на службата, която е разпоредила нейното завеждане на отчет като секретна, независимо от националните разпоредби на Договарящите страни относно изменението, респективно отмяната на степените на секретност. Секретната информация се използва само в съответствие с посоченото предназначение. Достъп до секретната информация може да се осигурява по-специално само на лица, чиито функции изискват знанието на тази информация.

(3) Достъп до секретната информация може да се осигурява само на упълномощените за това лица. Упълномощаването предполага предварително провеждане на проверка за сигурност, критериите за която трябва да бъдат не по-малко строги от установените такива за достъп до национална информация със съответната степен на секретност.

(4) Договарящите страни осигуряват на своята територия необходимия контрол за сигурност и спазването на разпоредбите относно взаимната защита на секретната информация.

Член 3

Подготовка за възлагане на поръчки с обект секретна информация

Ако едната Договаряща страна възнамерява да възложи поръчка с обект секретна информация на изпълнител на територията на другата Договаряща страна, или ако възложи на изпълнител на своята територия да направи това, тя следва да получи предварително уверение от компетентната служба на другата Договаряща страна за това, че предложеният изпълнител е бил подложен на проверка за сигурност в съответствие с адекватната степен на секретност и че е приел подходящи мерки за сигурност, осигуряващи адекватна защита на секретната информация. Тази служба е длъжна да удостовери, че процедурата за проверка на изпълнителя на поръчката е проведена в съответствие с установения от националните разпоредби ред за опазване на секретната информация и се контролира от правителството.

Член 4

Изпълнение на поръчки с обект секретна информация

(1) Компетентната за възложителя служба е отговорна за определянето на съответна степен на секретност на всяка секретна информация, която се предоставя или възниква в изпълнение на поръчка. Тя уведомява компетентната за изпълнителя служба на другата Договаряща страна по нейно искане за определените степени на секретност на съответната секретна информация под формата на списък (списък на степените на секретност на информацията). В този случай тя същевременно известява компетентната за изпълнителя служба на другата Договаряща страна за това, че изпълнителят е поел към възложителя задължение да приеме за работата си с поверената му секретна информация разпоредбите на собственото си правителство относно защитата на секретната информация, както и при необходимост да направи съответно изявление (задължение за опазване на секретната информация) пред компетентната служба на своята страна.

(2) Когато компетентната за изпълнителя служба е направила искане до и съответно е получила от компетентната за възложителя служба списък на степените на секретност на информацията, тя потвърждава писмено получаването му и препраща списъка на изпълнителя.

(3) Във всички случаи компетентната за изпълнителя служба гарантира, че същият се отнася към частите на поръчката, които изискват секретност, в съответствие с поетото задължение за опазване на секретната информация като към секретна информация на собствената си държава съобразно със съответната степен на секретност, посочена в предоставения му списък за секретност на информацията.

(4) Разпоредбите на алинеи 1 и 3 се прилагат съответно, когато компетентната служба е допуснала възлагане на поръчки с обект секретна информация на подизпълнители.

(5) Договарящите страни осигуряват възлагането на поръчка с обект секретна информация, респективно започването на работите по изпълнение на нейни части, изискващи секретност, да става едва след като изпълнителят е взел мерките, необходими за опазване на секретната информация, или когато същите могат да бъдат своевременно предприети.

Член 5 **Обозначаване**

(1) Предоставената секретна информация се обозначава от компетентната за нейния получател служба или по нейно разпореждане съгласно член 1 алинея 2.

(2) Задължението за обозначаване важи и по отношение на секретна информация, която възниква в страната на получателя във връзка с изпълнение на поръчка с обект секретна информация.

(3) Степените на секретност се променят или отменят от службата, компетентна за получателя на секретна информация, по молба на компетентната служба на държавата по произход. Компетентната служба на държавата по произход предварително уведомява компетентната служба на другата Договаряща страна при спазване на срок от шест седмици за своето намерение да промени или да отмени съответната степен на секретност.

Член 6 **Предоставяне на секретна информация**

(1) Секретна информация се доставя от едната държава в другата по начало от дипломатическите или военни куриерски служби. Компетентната служба потвърждава получаването на секретната информация и я препраща на получателя в съответствие с националните разпоредби за защита на секретната информация.

(2) С оглед изпълнение на точно определен проект компетентните служби могат, общо или при установяване на ограничения, да се договорят, че секретната информация може да бъде доставяна и по друг начин, без да се ползват дипломатическите или военните куриери, при условията на алинея 3, ако тяхното използване би могло несъразмерно да затрудни транспорта или изпълнението.

(3) В посочените в алинея 2 случаи:

- превозвачът трябва да е упълномощен за достъп до секретна информация със съпоставима степен на секретност;
- при изпращащата служба или организация трябва да се съхранява опис на превозваната секретна информация; екземпляр от описва следва да се връчи на получателя с цел неговото предоставяне на компетентната служба;
- секретната информация трябва да бъде опакована при спазване на разпоредбите, валидни за превоз в страната;
- предаването на секретната информация трябва да се извършва срещу удостоверение за нейното получаване;
- превозвачът трябва да е снабден с документ, който удостоверява качеството му на куриер и е издаден от службата за сигурност, компетентна за изпращащата или получаващата служба или организация.

(4) При транспортиране на секретна информация в голям обем компетентните служби определят в конкретния случай начина, маршрута на превоза и съпроводителната охрана.

(5) Секретната информация със степен на секретност ЗА СЛУЖЕБНО ПОЛЗВАНЕ / VS-NUR FUER DEN DIENSTGEBRAUCH могат да се изпращат по пощата до получател на територията на другата Договаряща страна.

(6) Електронното предаване на секретна информация по принцип трябва да става шифровано. За средствата на шифроване е необходимо съгласието на компетентните служби, които договарят подробностите за всеки отделен случай. В отделни случаи и по изключение може да бъде предавана и нешифрована секретна информация с установена степен на секретност ЗА СЛУЖЕБНО ПОЛЗВАНЕ/VS-NUR FUER DEN DIENSTGEBRAUCH, ако между подателя и получателя няма възможност за шифроване за необходимия начин на предаване, ако начините на предаване не крият особени рискове и ако няма конкретни данни за пряка заплаха. В този случай подателят и получателят се споразумяват предварително за възнамеряваното предаване.

Член 7

Посещения

(1) На посетителите от едната Договаряща страна се осигурява достъп до секретна информация, както и до учреждения, в които се работи със секретна информация, намиращи се на територията на другата Договаряща страна, само с предварителното разрешение на компетентната служба на посещаваната Договаряща страна. Същото се издава само на лица, които са били упълномощени за достъп до секретна информация след извършване на необходимата проверка за сигурност.

(2) За посетителите следва да бъде заявено при компетентната служба на Договарящата страна, на чиято територия те влизат, във връзка с разпоредбите, действащи на тази територия. Компетентните служби на двете страни взаимно се уведомяват относно подробностите, свързани със заявката, и гарантират, че ще се спази редът за защита на личните данни.

Член 8

Нарушаване на разпоредбите относно взаимната защита на секретната информация

(1) Когато не може да се изключи, или се предполага или е установено, че е налице издаване на секретна информация, другата Договаряща страна следва незабавно да бъде уведомена за това.

(2) Нарушенията на разпоредбите за взаимна защита на секретната информация се разследват и преследват от компетентните служби и съдилища на Договарящата страна, която е компетентна по случая, в съответствие с правото на тази Договаряща страна. Другата Договаряща страна, по съответно искане, следва да оказва съдействие при провеждане на разследванията и да бъде известена за техния резултат.

Член 9

Разноски по провеждане на мерките за сигурност

Разноските, направени от службите на едната Договаряща страна, за провеждане на мерки за сигурност, не подлежат на възстановяване от другата Договаряща страна.

Член 10

Компетентни служби

Договарящите страни взаимно се уведомяват за службите, които са компетентни съобразно националното им законодателство да изпълняват това Споразумение.

Член 11

Съотношение с други договори

(1) Договорите, сключени между Договарящите страни до влизането в сила на това Споразумение, с които се урежда защитата на секретна информация, запазват своето действие, доколкото техните разпоредби не противоречат на това Споразумение.

(2) Правата и задълженията, възникващи в рамките на това Споразумение, не се засягат от правата и задълженията, произтичащи от споразумения на Договарящите страни с трети държави.

Член 12

Консултации

(1) Компетентните служби на Договарящите страни се запознават с правната уредба за опазването на секретната информация, действаща на територията на другата Договаряща страна.

(2) За да се осигури тясно взаимодействие при изпълнението на това Споразумение, компетентните служби взаимно се консултират по молба на една от тях.

(3) Всяка Договаряща страна разрешава на националната служба за сигурност на другата Договаряща страна или на всяка друга служба, определена по взаимно съгласие, посещения на техни служители на нейна територия с цел обсъждане със службите ѝ за сигурност на нейните процедури и мерки за защита на секретната информация, която ѝ е предоставена от другата Договаряща страна. Всяка Договаряща страна оказва съдействие на тези служби при установяването, дали за секретната информация, предоставена ѝ от другата Договаряща страна, е осигурена достатъчна защита. Начинът на провеждане на консултации се договаря между съответните компетентни служби във всеки отделен случай.

(4) Спорове, свързани с тълкуването и прилагането на това Споразумение, ще се разрешават чрез консултации между Договарящите страни.

Член 13

Влизане в сила, продължителност на действие, изменения, прекратяване

(1) Това Споразумение влиза в сила от деня, в който Правителството на Република България уведоми Правителството на Федерална република Германия, че са изпълнени вътрешнодържавните изисквания за влизането му в сила. Меродавен е денят на получаването на уведомлението.

(2) Това Споразумение ще остане в сила за неопределено време, освен ако една от Договарящите страни уведоми по дипломатически път писмено другата Договаряща страна шест месеца преди изтичането на съответната календарна година за неговото прекратяване. В случай на прекратяване действието на Споразумението секретната информация, която е била предоставена по реда на това Споразумение или е възникнала при изпълнителя на поръчка, продължава да се третира в съответствие с разпоредбите на член 2, докато установената секретност продължава да изисква това.

(3) Всяка Договаряща страна може по всяко време писмено да поиска изменение на това Споразумение. Ако едната Договаряща страна направи такова искане, започва воденето на преговори между Договарящите страни за изменение на Споразумението.

(4) Измененията на настоящото Споразумение се договарят чрез размяна на дипломатически ноти. Измененията влизат в сила от датата на нотата-отговор след първоначалната нота.

Съставено в София на 29 октомври 1999г. в два оригинални екземпляра, всеки на български и немски език, като всеки от текстовете има еднаква сила.

За Правителството
на Република България

За Правителството
на Федерална република Германия

[GERMAN TEXT – TEXTE ALLEMAND]

Abkommen

zwischen

der Regierung der Republik Bulgarien

und

der Regierung der Bundesrepublik Deutschland

über

den gegenseitigen Schutz von Verschlusssachen

Die Regierung der Republik Bulgarien
und
die Regierung der Bundesrepublik Deutschland -

in der Absicht, die Sicherheit aller Verschlusssachen zu gewährleisten, die von der zuständigen Behörde eines Vertragsstaats oder auf deren Veranlassung eingestuft und dem anderen Vertragsstaat über die hierfür ausdrücklich ermächtigten Behörden oder Stellen zu dem Zweck, den Erfordernissen der öffentlichen Verwaltung zu entsprechen, oder im Rahmen staatlicher Verträge/Aufträge mit öffentlichen oder privaten Stellen beider Länder übermittelt wurden,

geleitet von der Überzeugung, dass eine Regelung zum gegenseitigen Schutz von Verschlusssachen geschaffen werden sollte, die in Bezug auf alle Vereinbarungen über Zusammenarbeit zwischen den Vertragsparteien sowie bei übertragenen Aufträgen, deren Ausführung den Austausch von Verschlusssachen erfordern, anzuwenden ist -

sind wie folgt übereingekommen:

Artikel 1

Begriffsbestimmung und Vergleichbarkeit

(1) Verschlusssachen im Sinne dieses Abkommens sind:

1. In der Republik Bulgarien:

Tatsachen, Erkenntnisse und Gegenstände, die im Verzeichnis der ein Staatsgeheimnis in der Republik Bulgarien darstellenden Tatsachen, Erkenntnisse und Gegenstände enthalten sind.

2. In der Bundesrepublik Deutschland:
im öffentlichen Interesse geheimhaltungsbedürftige Tatsachen,
Gegenstände oder Erkenntnisse, unabhängig von ihrer
Darstellungsform. Sie werden entsprechend ihrer
Schutzbedürftigkeit von einer amtlichen Stelle oder auf deren
Veranlassung eingestuft.

(2) Die Vertragsparteien stellen fest, dass gemäss ihrer Gesetzgebung eine
inhaltliche Entsprechung folgender Verschlussachengrade besteht:

Republik Bulgarien	Bundesrepublik Deutschland
СТРОГО СЕКРЕТНО	GEHEIM
СЕКРЕТНО	VS-VERTRAULICH
ЗА СЛУЖЕБНО ПОЛЗБАHE	VS-NUR FÜR DEN DIENSTGEBRAUCH

(3) Für Verschlussachen des Verschlussachengrads ЗА СЛУЖЕБНО
ПОЛЗБАHE/VS-NUR FÜR DEN DIENSTGEBRAUCH finden die
nachstehenden Artikel 2 Absatz 3, Artikel 3 und 4, Artikel 6 Absatz 1 sowie
Artikel 7 keine Anwendung.

Artikel 2

Innerstaatliche Maßnahmen

(1) Die Vertragsparteien treffen im Rahmen ihres innerstaatlichen Rechts alle
geeigneten Maßnahmen, um Verschlussachen, die nach diesem Abkommen
übermittelt werden oder beim Auftragnehmer im Zusammenhang mit einem
Verschlussachenauftrag entstehen, zu schützen. Sie gewähren derartigen
Verschlussachen mindestens den gleichen Geheimschutz, wie er im Verfahren
für eigene Verschlussachen des entsprechenden Verschlussachengrads gilt.

(2) Die Vertragsparteien werden die betreffenden Verschlussachen nicht ohne vorherige Zustimmung der Behörde, die die Einstufung veranlasst hat, Dritten zugänglich machen, unabhängig von den nationalen Regelungen der Vertragsparteien für die Änderung beziehungsweise Aufhebung von Verschlussachengraden. Die Verschlussachen werden ausschließlich für den angegebenen Zweck verwendet. Die Verschlussachen dürfen insbesondere nur solchen Personen zugänglich gemacht werden, deren Aufgaben die Kenntnis notwendig machen.

(3) Die Verschlussachen dürfen nur Personen zugänglich gemacht werden, die hierzu ermächtigt sind. Die Ermächtigung setzt eine Sicherheitsüberprüfung voraus, die mindestens so streng sein muss wie die für den Zugang zu nationalen Verschlussachen der entsprechenden Einstufung.

(4) Die Vertragsparteien sorgen innerhalb ihres Hoheitsgebiets für die erforderlichen Sicherheitsinspektionen und für die Einhaltung der Regelungen über den gegenseitigen Schutz von Verschlussachen.

Artikel 3

Vorbereitung von Verschlussachenaufträgen

Beabsichtigt eine Vertragspartei, einen Verschlussachenauftrag an einen Auftragnehmer im Hoheitsgebiet der anderen Vertragspartei zu vergeben, bzw. beauftragt sie einen Auftragnehmer in ihrem Hoheitsgebiet, dies zu tun, so holt sie zuvor von der zuständigen Behörde der anderen Vertragspartei eine Versicherung dahingehend ein, dass der vorgeschlagene Auftragnehmer bis zu dem angemessenen Verschlussachengrad sicherheitsüberprüft ist und über geeignete Sicherheitsvorkehrungen verfügt, um einen angemessenen Schutz der Verschlussachen zu gewährleisten. Diese Behörde ist verpflichtet zu bestätigen, dass das Überprüfungsverfahren des Auftragnehmers in Übereinstimmung mit der durch innerstaatliche Bestimmungen festgelegten Form zur Wahrung des Geheimschutzes erfolgte und von der Regierung überwacht wird.

Artikel 4

Durchführung von Verschlussachenaufträgen

(1) Die für den Auftraggeber zuständige Behörde ist dafür verantwortlich, dass jede Verschlussache, die im Rahmen eines Auftrags übermittelt wird oder entsteht, in einen Verschlussachengrad eingestuft wird. Auf Anforderung der für den Auftragnehmer zuständigen Behörde der anderen Vertragspartei teilt sie dieser in Form einer Liste (Verschlussacheneinstufungsliste) die vorgenommenen Verschlussachen-Einstufungen mit. In diesem Falle unterrichtet sie gleichzeitig die für den Auftragnehmer zuständige Behörde der anderen Vertragspartei darüber, dass der Auftragnehmer sich dem Auftraggeber gegenüber verpflichtet hat, für die Behandlung von Verschlussachen, welche ihm anvertraut werden, die Geheimschutzbestimmungen seiner eigenen Regierung anzuerkennen und gegebenenfalls gegenüber der zuständigen Heimatbehörde eine entsprechende Erklärung (Geheimschutzverpflichtung) abzugeben.

(2) Soweit die für den Auftragnehmer zuständige Behörde eine Verschlussacheneinstufungsliste von der für den Auftraggeber zuständigen Behörde angefordert und erhalten hat, bestätigt sie den Empfang schriftlich und leitet die Liste an den Auftragnehmer weiter.

(3) In jedem Fall stellt die für den Auftragnehmer zuständige Behörde sicher, dass der Auftragnehmer die geheimschutzbedürftigen Teile des Auftrags entsprechend der Geheimschutzverpflichtung als Verschlussache des eigenen Staates nach dem jeweiligen Verschlussachengrad gemäss der ihm zugeleiteten Verschlussacheneinstufungsliste behandelt.

(4) Soweit die Vergabe von VS-Unteraufträgen von der zuständigen Behörde zugelassen ist, gelten Absätze 1 und 3 entsprechend.

(5) Die Vertragsparteien sorgen dafür, dass ein Verschlusssachenauftrag erst dann vergeben beziehungsweise dass an den geheimschutzbedürftigen Teilen mit den Arbeiten erst dann begonnen wird, wenn die erforderlichen Geheimschutzvorkehrungen beim Auftragnehmer getroffen worden sind oder rechtzeitig getroffen werden können.

Artikel 5

Kennzeichnung

(1) Die übermittelten Verschlusssachen werden von der für ihren Empfänger zuständigen Behörde oder auf ihre Veranlassung gemäss Artikel 1 Absatz 2 gekennzeichnet.

(2) Die Kennzeichnungspflicht besteht auch in Bezug auf Verschlusssachen, die in Zusammenhang mit der Ausführung eines Verschlusssachenauftrags im Empfängerland entstehen.

(3) Verschlusssachengrade werden von der für den Empfänger einer Verschlusssache zuständigen Behörde auf Ersuchen der zuständigen Behörde des Ursprungsstaats geändert oder aufgehoben. Die zuständige Behörde des Ursprungsstaats teilt der zuständigen Behörde der anderen Vertragspartei ihre Absicht, einen Verschlusssachengrad zu ändern oder aufzuheben, sechs Wochen im voraus mit.

Artikel 6

Übermittlung von Verschlusssachen

(1) Verschlusssachen werden von einem Staat in den anderen grundsätzlich durch den diplomatischen oder militärischen Kurierdienst befördert. Die zuständige Behörde bestätigt den Empfang der Verschlusssache und leitet sie gemäss den nationalen Regelungen über den Schutz von Verschlusssachen an den Empfänger weiter.

(2) Die zuständigen Behörden können für ein genau bezeichnetes Vorhaben - allgemein oder unter Festlegung von Beschränkungen - vereinbaren, dass Verschlussachen unter den Bedingungen des Absatzes 3 auf einem anderen als dem diplomatischen oder militärischen Kurierweg befördert werden dürfen, sofern dessen Einhaltung den Transport oder die Ausführung unangemessen erschweren könnte.

(3) In den in Absatz 2 genannten Fällen muss

- der Befördernde zum Zugang zu Verschlussachen des vergleichbaren Verschlussachengrads ermächtigt sein;
- bei der absendenden Stelle ein Verzeichnis der beförderten Verschlussachen verbleiben; ein Exemplar dieses Verzeichnisses ist dem Empfänger zur Weiterleitung an die zuständige Behörde zu übergeben;
- die Verschlussache nach den für die Inlandsbeförderung geltenden Bestimmungen verpackt sein;
- die Übergabe der Verschlussachen gegen Empfangsbescheinigung erfolgen;
- der Befördernde einen von der für die versendende oder die empfangende Stelle zuständigen Sicherheitsbehörde ausgestellten Kurierausweis mit sich führen.

(4) Für die Beförderung von Verschlussachen von erheblichem Umfang werden Transport, Transportweg und Begleitschutz im Einzelfall durch die zuständigen Behörden festgelegt.

(5) Verschlussachen der Einstufung ЗА СЛУЖЕБНО ПОЛЗВАНЕ/VS-NUR FÜR DEN DIENSTGEBRAUCH können an Empfänger im Hoheitsgebiet der anderen Vertragspartei mit der Post versandt werden.

(6) Die elektronische Übermittlung von Verschlussachen muss grundsätzlich verschlüsselt erfolgen. Mittel zur Verschlüsselung bedürfen der Zustimmung der zuständigen Behörden, die im Einzelfall Näheres vereinbaren. Verschlussachen der Einstufung ЗА СЛУЖЕБНО ПОЛЗВАНЕ/“VS-NUR FÜR DEN DIENSTGEBRAUCH” können in Einzelfällen und ausnahmsweise ungesichert übertragen werden, sofern zwischen Absender und Empfänger für die erforderliche Übertragungsart keine Kryptiermöglichkeit besteht, die Übertragungswege keine besonderen Risiken aufweisen und keine konkreten Anhaltspunkte für eine unmittelbare Gefährdung vorliegen. Absender und Empfänger haben sich in diesem Fall zuvor über die beabsichtigte Übertragung zu verständigen.

Artikel 7

Besuche

(1) Besuchern aus dem Hoheitsgebiet einer Vertragspartei wird im Hoheitsgebiet der anderen Vertragspartei Zugang zu Verschlussachen sowie zu Einrichtungen, in denen an Verschlussachen gearbeitet wird, nur mit vorhergehender Erlaubnis der zuständigen Behörde der zu besuchenden Vertragspartei gewährt. Sie wird nur Personen erteilt, die nach der erforderlichen Sicherheitsüberprüfung zum Zugang zu Verschlussachen ermächtigt sind.

(2) Besucher sind bei der zuständigen Behörde der Vertragspartei, in deren Hoheitsgebiet sie einreisen, nach den in diesem Hoheitsgebiet geltenden Bestimmungen anzumelden. Die auf beiden Seiten zuständigen Behörden teilen einander die Einzelheiten der Anmeldung mit und stellen sicher, dass der Schutz personenbezogener Daten eingehalten wird.

Artikel 8

Verletzung der Regelungen über den gegenseitigen Schutz von Verschlussachen

(1) Wenn eine Preisgabe von Verschlussachen nicht auszuschließen ist, vermutet oder festgestellt wird, ist dies der anderen Vertragspartei unverzüglich mitzuteilen.

(2) Verletzungen der Regelungen über den gegenseitigen Schutz von Verschlussachen werden von den zuständigen Behörden und Gerichten der Vertragspartei, deren Zuständigkeit gegeben ist, nach dem Recht dieser Vertragspartei untersucht und verfolgt. Die andere Vertragspartei soll auf Anforderung diese Ermittlungen unterstützen und ist über das Ergebnis zu unterrichten.

Artikel 9

Kosten der Durchführung von Sicherheitsmassnahmen

Die den Behörden einer Vertragspartei bei der Durchführung von Sicherheitsmassnahmen entstandenen Kosten werden von der anderen Vertragspartei nicht erstattet.

Artikel 10

Zuständige Behörden

Die Vertragsparteien unterrichten einander darüber, welche Behörden nach innerstaatlichem Recht für die Durchführung dieses Abkommens zuständig sind.

Artikel 11

Verhältnis zu anderen Übereinkünften

- (1) Übereinkünfte, mit denen der Schutz von Verschlussachen geregelt wird und die zwischen den beiden Vertragsparteien bis zum Inkrafttreten dieses Abkommens geschlossen worden sind, gelten fort, soweit ihre Bestimmungen nicht im Widerspruch zu diesem Abkommen stehen.
- (2) Die sich aus dieser Vereinbarung ergebenden Rechte und Pflichten werden nicht durch sich aus Übereinkünften der Vertragsparteien mit dritten Staaten ergebende Rechte und Pflichten berührt.

Artikel 12

Konsultationen

- (1) Die zuständigen Behörden der Vertragsparteien nehmen von den im Hoheitsgebiet der anderen Vertragspartei geltenden Regelungen zum Schutz von Verschlussachen Kenntnis.
- (2) Um eine enge Zusammenarbeit bei der Durchführung dieses Abkommens zu gewährleisten, konsultieren die zuständigen Behörden einander auf Antrag einer dieser Behörden.
- (3) Jede Vertragspartei erlaubt der nationalen Sicherheitsbehörde der anderen Vertragspartei oder jeder im gegenseitigen Einvernehmen bezeichneten anderen Behörde Besuche in ihrem Hoheitsgebiet zu machen, um mit ihren Sicherheitsbehörden ihre Verfahren und Einrichtungen zum Schutz von Verschlussachen, die ihr von der anderen Vertragspartei zur Verfügung gestellt wurden, zu erörtern. Jede Vertragspartei unterstützt diese Behörde bei der Feststellung, ob solche Informationen, die ihr von der anderen Vertragspartei zur Verfügung gestellt worden sind, ausreichend geschützt werden. Die Art der Konsultationen wird zwischen den jeweils zuständigen Behörden im Einzelfall vereinbart.

(4) Streitigkeiten, die sich aus der Auslegung und Anwendung dieser Vereinbarung ergeben, werden im Rahmen von Konsultationen zwischen den beiden Vertragsparteien beigelegt.

Artikel 13

Inkrafttreten, Geltungsdauer, Änderung, Kündigung

(1) Dieses Abkommen tritt an dem Tag in Kraft, an dem die Regierung der Republik Bulgarien der Regierung der Bundesrepublik Deutschland notifiziert hat, dass die innerstaatlichen Voraussetzungen für das Inkrafttreten erfüllt sind. Maßgebend ist der Tag des Eingangs der Notifikation.

(2) Dieses Abkommen bleibt für unbestimmte Zeit in Kraft, es sei denn, dass eine der beiden Vertragsparteien sechs Monate vor Ablauf des jeweiligen Kalenderjahres das Abkommen schriftlich auf diplomatischem Wege kündigt. Im Falle der Kündigung dieses Abkommens sind die gemäss diesem Abkommen übermittelten oder beim Auftragnehmer entstandenen Verschlusssachen weiterhin nach den Bestimmungen des Artikels 2 zu behandeln, solange das Bestehen der Einstufung dies erfordert.

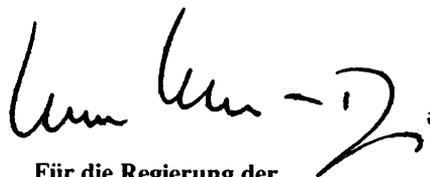
(3) Jede Vertragspartei kann jederzeit schriftlich eine Änderung dieses Abkommens beantragen. Wird von einer Vertragspartei ein entsprechender Antrag gestellt, so werden von den Vertragsparteien Verhandlungen über die Änderung des Abkommens aufgenommen.

(4) Änderungen dieses Abkommens werden im Wege des diplomatischen Notenaustausches vereinbart. Die Änderungen treten mit dem Datum der auf die einleitende Note erfolgenden Antwortnote in Kraft.

Geschehen zu Sofia am 29. Oktober 1999 in zwei Urschriften, jede in bulgarischer und deutscher Sprache, wobei jeder Wortlaut gleichermaßen verbindlich ist.

**Für die Regierung der
Republik Bulgarien**

**Für die Regierung der
Bundesrepublik Deutschland**

[TRANSLATION – TRADUCTION]

AGREEMENT BETWEEN THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF BULGARIA AND THE GOVERNMENT OF THE FEDERAL REPUBLIC OF GERMANY ON MUTUAL PROTECTION OF CLASSIFIED INFORMATION

The Government of the Republic of Bulgaria and the Government of the Federal Republic of Germany,

Seeking to ensure the protection of all classified information which has been classified by the competent authority of one of the Contracting Parties, or at its initiative, and transmitted to the other Contracting Party through the authorities or entities explicitly authorized to that effect, in order to meet the requirements of public administration or within the framework of State contracts or orders concluded with public or private entities of both countries,

Convinced that an arrangement on the mutual protection of classified information should be established and applied to all agreements on cooperation to be concluded between the Contracting Parties, and to all contracts to be awarded involving an exchange of classified information,

Have agreed as follows:

Article 1. Definition and equivalence of terms

(1) For the purposes of this Agreement, the term “classified information” means:

1. In the Republic of Bulgaria:

Facts, findings and items contained in a list of facts, findings and items constituting a state secret in the Republic of Bulgaria;

2. In the Federal Republic of Germany:

Facts, items or findings which, regardless of how they are presented, must be kept secret in the public interest. They shall be classified in accordance with their security requirement by, or at the request of, a competent authority.

(2) The Contracting Parties assert that, in accordance with their legislation, there is content-based equivalence between the following levels of classification:

Republic of Bulgaria	Translation	Federal Republic of Germany	Translation
СТРОГО СЕКРЕТНО	Very secret	GEHEIM	Secret
СЕКРЕТНО	Secret	VS-VERTRAULICH	Confidential
ЗА СЛУЖЕБНО ПОЛЗВАНЕ	Restricted	VS-NUR FÜR DEN DIENSTGEBRAUCH	Restricted

(3) Article 2 (3), articles 3 and 4, article 6 (1) and article 7 shall not apply in respect of classified information marked as being “ЗА СЛУЖЕБНО ПОЛЗВАНЕ/VS-NUR FÜR DEN DIENSTGEBRAUCH”.

Article 2. Measures at the national level

(1) Within the framework of their national law, the Contracting Parties shall take all appropriate measures to protect classified information transmitted under this Agreement or having originated with a contractor in connection with a contract involving classified information. They shall grant such classified information a degree of secrecy protection that is at least equal to that applicable to their own classified information of the corresponding security classification.

(2) The Contracting Parties shall not provide access to the classified information concerned to third parties without prior consent of the authority responsible for its classification, regardless of the national regulations of the Contracting Parties for the amendment or revocation of security classifications. Classified information shall be used exclusively for the purpose stated. In particular, the classified information may be made accessible only to such persons whose official tasks make knowledge thereof necessary.

(3) Access to classified information shall be limited to persons who are authorized to consult it. Authorization shall only be granted after the completion of a security screening conducted in accordance with standards no less stringent than those applicable in order to obtain access to national classified information of the corresponding classification level.

(4) The Contracting Parties shall, within their respective sovereign territories, ensure that the necessary security inspections are carried out and that the provisions relating to the mutual protection of classified information are complied with.

Article 3. Preparation of contracts involving classified information

If a Contracting Party intends to award a contract involving classified information to a contractor in the territory of the other Contracting Party, or to commission a contractor in its territory to do so, it shall first obtain from the competent authority of the other Contracting Party an assurance that the proposed contractor has security clearance up to the appropriate classification level and has taken suitable security precautions to ensure appropriate protection for the classified information. That authority shall be obligated to confirm that the screening procedures of the contractor comply with the form required by national regulations for ensuring secrecy protection and are monitored by the Government.

Article 4. Execution of contracts involving classified information

(1) The authority competent in respect of the awarder of the contract shall be responsible for ensuring that each item of classified information transmitted or generated within the framework of a contract is assigned a security classification. At the request of the authority competent in respect of the contractor of the other Contracting Party, it shall provide to that authority, in the form of a list (classified-information classification list), the security classifications given. In such a case, it shall at the same time inform the authority competent in respect of the contractor of the other

Contracting Party that the contractor has given the awarder a commitment that it shall recognize the secrecy-protection regulations of its own government in handling the classified information entrusted to it, and, if necessary, shall submit an appropriate statement to that effect (secrecy-protection commitment) to the competent national authority.

(2) If it has requested and received a classified-information classification list from the authority competent in respect of the awarder of the contract, the authority competent in respect of the contractor shall confirm receipt thereof in writing and shall forward the list to the contractor.

(3) In any case, the authority competent in respect of the contractor shall ensure that the contractor, in accordance with the secrecy-protection commitment, treats those parts of the contract requiring secrecy protection as classified material of its own State, in accordance with the respective security classification indicated in the classified information classification list transmitted to it.

(4) Insofar as the competent authority is permitted to award subcontracts involving classified information, paragraphs 1 through 3 shall apply, *mutatis mutandis*.

(5) The Contracting Parties shall ensure that a contract involving classified information is awarded, or that work on those parts requiring secrecy protection is begun, only when the requisite secrecy-protection measures have been taken or can be taken in good time by the contractor.

Article 5. Marking

(1) The classified information transmitted shall be marked or caused to be marked by the competent authorities in respect of the recipient with the equivalent national security classification levels in accordance with article 1 (2).

(2) The obligation to mark classified information shall also apply to classified information generated or reproduced in the recipient country in connection with a contract involving classified information.

(3) Security classification levels for classified information shall be changed or rescinded by the competent authority in respect of the recipient of classified information upon the request of the competent authority of the originating State. The competent authority of the originating State shall inform the competent authority of the other Contracting Party six weeks in advance of its intention to change or rescind a classification level.

Article 6. Transmission of classified information

(1) Classified information shall as a rule be conveyed from one State to the other through the diplomatic or military courier service. The competent authority shall confirm receipt of the classified information and forward it to the recipient in accordance with the national security regulations.

(2) For a specific project, the competent authorities may agree – generally or subject to restrictions – that, pursuant to the provisions of paragraph 3, classified information may be conveyed through channels other than the diplomatic or military courier service, if reliance on the courier service were to unduly hinder the conveyance of information or the implementation of a contract.

(3) In the cases referred to in paragraph 2:

- The bearer must be authorized to have access to classified information of the equivalent security classification;
- A register of the classified information transmitted must be retained by the dispatching office; a copy of this register shall be handed over to the recipient for forwarding to the competent authority;
- The classified information must be packaged in accordance with the regulations governing transportation within national boundaries;
- Classified information must be delivered against receipt;
- The bearer must carry a courier certificate issued by the security authority responsible for the dispatching or receiving office.

(4) For the conveyance of large quantities of classified information, the competent authorities shall specify the transport, transport route and escort on a case-by-case basis;

(5) Classified information of the security classification “ЗА СЛУЖЕБНО ПОЛЗБАНЕ/VS-NUR FÜR DEN DIENSTGEBRAUCH” may be transmitted by post to recipients within the sovereign territory of the other Contracting Party.

(6) Any electronic transmission of classified information should, in principle, be in encrypted form. The means of encryption must be approved by the competent authorities, who shall agree on the details on a case-by-case basis. In exceptional cases, classified information marked “ЗА СЛУЖЕБНО ПОЛЗБАНЕ/VS-NUR FÜR DEN DIENSTGEBRAUCH” may be transmitted unsecured, if there is no possibility of encryption between the sender and the recipient for the type of transmission required, if the transmission channels do not pose any particular risks, and there is no tangible basis for presuming that the information is under any direct threat. In such cases, the sender and the recipient shall have reached a prior agreement on the proposed transmission.

Article 7. Visits

(1) Visitors from the territory of a Contracting Party shall have access in the territory of the other Contracting Party to classified information and facilities where such information is being handled only with the prior permission of the competent authority of the Contracting Party to be visited. Permission to visit shall be granted only to persons who are cleared to have access to the classified information following the necessary security screening.

(2) Notification of visitors shall be given in a timely manner to the competent authority of the Contracting Party whose territory they are entering, in accordance with the regulations in force in that territory. The competent authorities of both Parties shall inform each other of the details of the notification and ensure that protection of personal data is maintained.

Article 8. Breach of the regulations on the protection of classified information

(1) When a Contracting Party presumes, suspects or detects a security breach concerning classified information, it shall immediately notify the other Contracting Party.

(2) Breaches of the regulations governing the protection of classified information shall be investigated and pertinent legal action shall be taken by the competent authorities and courts of the Contracting Party that has jurisdiction, in accordance with the law of that Contracting Party. The

other Contracting Party shall, upon request, support such investigations and shall be informed of the outcome.

Article 9. Costs of implementing security measures

The costs incurred by the authorities of either Contracting Party in connection with the implementation of the security measures shall not be reimbursed by the other Contracting Party.

Article 10. Competent authorities

The Contracting Parties shall inform each other as to which authorities are competent for the implementation of this Agreement.

Article 11. Relation to other agreements

(1) Agreements regulating the protection of classified information and concluded between the two Contracting Parties up to the entry into force of this Agreement shall remain in force, provided that their provisions do not pose any conflict with this Agreement.

(2) The rights and obligations arising from this Agreement shall not be affected by those arising from agreements concluded between the Contracting Parties with third States.

Article 12. Consultations

(1) The competent authorities of the Contracting Parties shall take note of the regulations on the protection of classified information in force in the territory of the other Contracting Party.

(2) In order to ensure close cooperation in the implementation of this Agreement, the competent authorities shall consult each other at either's request.

(3) Each Contracting Party shall authorize the competent authorities of the other Contracting Party, or any other authority designated by mutual agreement, to visit its territory in order to discuss the procedures and facilities for the protection of classified information made available to it by the other Contracting Party. Each Contracting Party shall support the authorities responsible for verifying whether the information made available to it by the other Contracting Party is sufficiently protected. The relevant competent authorities shall, on a case-by-case basis, decide on the type of consultation they deem appropriate.

(4) Any dispute arising from the interpretation or implementation of this Agreement shall be settled through consultations between the two Contracting Parties.

Article 13. Entry into force, period of validity, amendments and termination

(1) This Agreement shall enter into force on the date on which the Government of Bulgaria has notified the Government of the Federal Republic of Germany that the domestic requirements for its entry into force have been fulfilled. The effective date shall be the date of receipt of the notification.

(2) This Agreement shall remain in force for a period of indefinite duration, unless either Contracting Party terminates it in writing six months prior to the expiration of the respective calendar year through the diplomatic channel. In the event of termination of this Agreement, classified information transmitted or generated by the contractor under this Agreement shall continue to be treated in accordance with the provisions of article 2, as long as the existing classification so requires.

(3) Either Contracting Party may at any time propose an amendment to this Agreement in writing. If a Contracting Party submits such a request, the Contracting Parties shall engage in negotiations regarding the amendment in question.

(4) Amendments to this Agreement shall be agreed upon through an exchange of diplomatic notes. The amendments shall enter into force on the date of the note in reply to the first note.

DONE at Sofia on 29 October 1999, in duplicate, in the Bulgarian and German languages, both texts being equally authentic.

For the Government of the Republic of Bulgaria:

[SIGNED]

For the Government of the Federal Republic of Germany:

[SIGNED]

[TRANSLATION – TRADUCTION]

ACCORD ENTRE LE GOUVERNEMENT DE LA RÉPUBLIQUE DE BULGARIE ET
LE GOUVERNEMENT DE LA RÉPUBLIQUE FÉDÉRALE D'ALLEMAGNE
RELATIF À LA PROTECTION MUTUELLE DES INFORMATIONS
CLASSIFIÉES

Le Gouvernement de la République de Bulgarie et le Gouvernement de la République fédérale d'Allemagne,

Désireux d'assurer la protection de toutes les informations qui ont été classifiées par l'autorité compétente de l'une des Parties contractantes, ou à son initiative, et transmises à l'autre Partie contractante par l'intermédiaire des autorités ou organismes formellement habilités à cette fin, pour des raisons d'administration publique ou dans le cadre de commandes ou contrats publics conclus avec des organismes publics ou privés des deux pays,

Persuadés qu'un accord sur la protection mutuelle des informations classifiées doit être établi et appliqué à tous les accords de coopération conclus entre les Parties contractantes, ainsi qu'aux contrats en découlant qui donnent lieu à un échange d'informations classifiées,

Sont convenus de ce qui suit :

Article premier. Définition et équivalence

1) Aux fins du présent Accord, le terme « informations classifiées » désigne :

1. En République de Bulgarie :

Les faits, éléments ou découvertes figurant sur une liste de faits, éléments ou découvertes qui constituent un secret d'État dans la République de Bulgarie.

2. En République fédérale d'Allemagne :

Les faits, éléments ou découvertes, quelle que soit la forme sous laquelle ils sont présentés, qui doivent être tenus secrets dans l'intérêt public et qu'une autorité compétente classe ou fait classifier conformément à ses exigences de sécurité.

2) Les Parties contractantes déclarent que, conformément à leurs législations respectives, il existe une équivalence de contenu entre les niveaux d'informations classifiées suivants :

République de Bulgarie	Traduction	République fédérale d'Allemagne	Traduction
СТРОГО СЕКРЕТНО	Très secret	GEHEIM	Secret
СЕКРЕТНО	Secret	VS-VERTRAULICH	Confidentiel
ЗА СЛУЖЕБНО ПОЛЗВАНЕ	Diffusion restreinte	VS-NUR FÜR DEN DIENSTGEBRAUCH	Diffusion restreinte

3) Le paragraphe 3 de l'article 2, les articles 3 et 4, le paragraphe 1 de l'article 6 et l'article 7 ne s'appliquent pas aux informations classifiées de niveau « 3A CJYЖEБHO ПOЛI3BAHE/VS-NUR FÜR DEN DIENSTGEBRAUCH ».

Article 2. Mesures au niveau national

1) Dans les limites définies par leur législation nationale, les Parties contractantes prennent toutes les mesures nécessaires afin de protéger les informations classifiées qui sont communiquées au titre du présent Accord ou qui sont produites par un sous-traitant dans le cadre d'un contrat comportant des informations classifiées. Elles accordent à ces informations classifiées un degré de protection au moins égal à celui qu'elles accordent à leurs propres informations classifiées du niveau de classification de sécurité correspondant.

2) Les Parties contractantes ne permettent pas à des tiers d'accéder auxdites informations classifiées sans l'autorisation préalable de l'autorité ayant causé leur classification, quelles que soient les dispositions de leurs réglementations nationales en matière de modification ou d'annulation des classifications de sécurité. Les informations classifiées sont utilisées exclusivement aux fins prévues. En particulier, seules les personnes qui ont besoin de les connaître dans le cadre de leurs fonctions peuvent y avoir accès.

3) L'accès aux informations classifiées est limité aux personnes habilitées à les consulter. L'autorisation n'est accordée qu'après une enquête de sécurité menée selon des normes non moins strictes que celles qui s'appliquent à l'accès à des informations classifiées nationales du niveau de classification correspondant.

4) Les Parties contractantes, sur leurs territoires souverains respectifs, veillent à la réalisation des inspections de sécurité nécessaires et au respect des dispositions relatives à la protection mutuelle des informations classifiées.

Article 3. Établissement des contrats comportant des informations classifiées

Une Partie contractante qui souhaite conclure avec un sous-traitant, sur le territoire de l'autre Partie contractante, un contrat comportant des informations classifiées, ou charger un sous-traitant sur son territoire de le faire, s'assure auparavant auprès des autorités compétentes de l'autre Partie contractante que le sous-traitant pressenti dispose du niveau d'habilitation de sécurité correspondant au niveau de classification nécessaire et qu'il a pris les mesures de sécurité appropriées pour assurer la protection des informations classifiées. L'autorité doit confirmer que l'enquête de sécurité dont le sous-traitant a fait l'objet est conforme à la réglementation nationale en matière de protection de la confidentialité et est effectuée sous contrôle administratif.

Article 4. Exécution des contrats comportant des informations classifiées

1) L'autorité ayant compétence sur l'adjudicateur du contrat veille à ce qu'une classification de sécurité soit attribuée à chaque information classifiée qui est communiquée ou produite dans le cadre du contrat. À la demande de l'autorité ayant compétence sur le sous-traitant de l'autre Partie contractante, elle lui communique une liste des classifications de sécurité qui ont été attribuées (la liste de classification des informations classifiées). Parallèlement, l'autorité ayant compétence

sur l'adjudicateur informe l'autorité ayant compétence sur le sous-traitant de l'autre Partie contractante que celui-ci s'est engagé vis-à-vis d'elle à traiter les informations classifiées qui lui sont confiées conformément à la réglementation en matière de protection de la confidentialité de son Gouvernement et, s'il y a lieu, fournit à l'autorité nationale compétente une déclaration en ce sens (l'engagement de confidentialité).

2) Si elle a demandé et reçu une liste de classification des informations classifiées de la part de l'autorité ayant compétence sur l'adjudicateur, l'autorité ayant compétence sur le sous-traitant confirme par écrit la réception de la liste et la communique au sous-traitant.

3) En tout état de cause, l'autorité ayant compétence sur le sous-traitant s'assure que celui-ci honore son engagement de confidentialité relativement aux informations classifiées de son propre État pour les parties du contrat qui l'exigent, conformément à la liste qui lui a été communiquée.

4) Si l'autorité compétente est habilitée à accorder des contrats de sous-traitance comportant des informations classifiées, les paragraphes 1 à 3 s'appliquent en conséquence.

5) Les Parties contractantes veillent à ce qu'un contrat comportant des informations classifiées ne soit accordé, ou que l'exécution des parties de ce contrat qui doivent rester confidentielles ne commence, que lorsque le sous-traitant a pris les mesures nécessaires pour la protection de la confidentialité ou qu'il peut les prendre en temps utile.

Article 5. Marquage

1) Les autorités compétentes marquent ou font marquer les informations classifiées communiquées pour le destinataire, conformément aux niveaux de classification de sécurité nationaux visés au paragraphe 2 de l'article premier.

2) L'obligation de marquage s'applique aussi aux informations classifiées qui sont produites ou reproduites dans le pays destinataire dans le cadre de contrats comportant des informations classifiées.

3) À la demande de l'autorité compétente de l'État d'origine, l'autorité ayant compétence sur le destinataire des informations classifiées modifie ou annule la classification de sécurité visant les informations classifiées. L'autorité compétente de l'État d'origine informe l'autorité compétente de l'autre Partie contractante six semaines à l'avance de son intention de modifier ou d'annuler un niveau de classification.

Article 6. Transmission des informations classifiées

1) Les informations classifiées sont transmises d'un pays à l'autre exclusivement par courrier diplomatique ou militaire. L'autorité compétente confirme la réception des informations classifiées et les transmet au destinataire conformément à la réglementation nationale en matière de sécurité.

2) Pour un projet spécifique, les autorités compétentes peuvent convenir, de manière générale ou sous réserve de restrictions, que dans les conditions stipulées au paragraphe 3, certaines informations classifiées peuvent également être transmises par d'autres voies que le courrier diplomatique ou militaire, si ces méthodes peuvent indûment entraver le transport des informations ou l'exécution d'un contrat.

3) Dans les cas visés au paragraphe 2 :

- Le porteur doit être habilité à accéder aux informations classifiées du niveau de classification comparable;
- L'organisme d'envoi doit conserver un registre des informations classifiées transmises. Une copie de ce registre doit être communiquée au destinataire pour transmission à l'autorité compétente;
- Les informations classifiées sont conditionnées conformément à la réglementation régissant le transport sur le territoire national;
- Les informations classifiées sont remises contre accusé de réception;
- Le porteur doit être muni d'un ordre de mission de messenger délivré par l'autorité de sécurité compétente de l'organisme d'envoi ou l'organisme destinataire.

4) Lorsque de nombreuses informations classifiées sont transmises, les autorités compétentes précisent, au cas par cas, le moyen de transport, l'itinéraire à emprunter ainsi que l'escorte fournie.

5) Les informations classifiées de niveau « 3A СЛЮЖЕБНО ПОЛЗВАНЕ/VS-NUR FÜR DEN DIENSTGEBRAUCH » peuvent être transmises par courrier postal aux destinataires qui se trouvent sur le territoire souverain de l'autre Partie contractante.

6) Toute transmission électronique d'informations classifiées doit, en principe, s'effectuer sous forme chiffrée. Les moyens de chiffrement doivent être approuvés par les autorités compétentes, qui conviennent des détails au cas par cas. Dans certains cas exceptionnels, les informations classifiées de niveau « 3A СЛЮЖЕБНО ПОЛЗВАНЕ/VS-NUR FÜR DEN DIENSTGEBRAUCH » peuvent être transmises de façon non sécurisée s'il n'existe aucune possibilité de chiffrement entre l'expéditeur et le destinataire pour le type de transmission requis, si les voies de transmission ne comportent pas de risques particuliers et s'il n'existe aucune raison valable de supposer que les informations sont directement menacées. Le cas échéant, l'expéditeur et le destinataire se sont, au préalable, mis d'accord sur la transmission envisagée.

Article 7. Visites

1) Les visiteurs venant du territoire d'une Partie contractante n'ont accès, sur le territoire de l'autre Partie contractante, aux informations classifiées, ainsi qu'aux installations où sont traitées ces informations, qu'avec l'autorisation préalable de l'autorité compétente de la Partie contractante d'accueil. Cette autorisation n'est délivrée qu'aux personnes habilitées à accéder aux informations classifiées après avoir subi l'enquête de sécurité nécessaire.

2) La notification de l'arrivée de visiteurs qui entrent sur le territoire d'une Partie contractante doit être donnée en temps utile à l'autorité compétente de cette Partie contractante, conformément à la réglementation en vigueur sur ce territoire. Les autorités compétentes des deux Parties se communiquent les détails de la notification et prennent les mesures nécessaires pour assurer la protection des données à caractère personnel.

*Article 8. Violation de la réglementation relative
à la protection des informations classifiées*

1) Quand une Partie contractante présume, soupçonne ou découvre que des informations classifiées ont été indûment divulguées, elle en avertit sans délai l'autre Partie contractante.

2) Les violations des dispositions régissant la protection des informations classifiées font l'objet d'enquêtes et de poursuites judiciaires appropriées par les autorités et les tribunaux compétents de la Partie contractante, conformément à la législation en vigueur sur son territoire. L'autre Partie contractante, sur demande, appuie ces enquêtes et est informée de leur résultat.

Article 9. Coûts de mise en œuvre des mesures de sécurité

Les dépenses assumées par les autorités compétentes d'une Partie contractante dans la mise en œuvre des mesures de sécurité ne sont pas remboursées par l'autre Partie contractante.

Article 10. Autorités compétentes

Les Parties contractantes se communiquent le nom des autorités compétentes chargées de l'application du présent Accord.

Article 11. Relation avec d'autres accords

1) Les accords régissant la protection des informations classifiées qui sont conclus entre les deux Parties contractantes jusqu'au moment de l'entrée en vigueur du présent Accord restent en vigueur, à condition que leurs dispositions ne contredisent pas celles du présent Accord.

2) Les droits et obligations qui naissent du présent Accord ne sont pas affectés par ceux qui découlent d'accords conclus entre les Parties contractantes et des États tiers.

Article 12. Consultations

1) Les autorités compétentes des Parties contractantes prennent connaissance de la réglementation sur la protection des informations classifiées en vigueur sur le territoire de l'autre Partie contractante.

2) Afin de garantir une étroite collaboration dans l'application du présent Accord, les autorités compétentes se consultent à la demande de l'une d'elles.

3) Chaque Partie contractante autorise les autorités compétentes de l'autre Partie contractante ou toute autre autorité désignée d'un commun accord à se rendre sur son territoire afin de discuter des procédures et des installations que l'autre Partie contractante met à sa disposition pour la protection des informations classifiées. Chaque Partie contractante apporte son appui aux autorités chargées de vérifier si les informations que l'autre Partie contractante met à sa disposition bénéficient d'une protection suffisante. Les autorités compétentes concernées décident, au cas par cas, du type de consultations qui convient.

4) Tout différend découlant de l'interprétation ou de l'application du présent Accord est réglé par consultation entre les Parties contractantes.

*Article 13. Entrée en vigueur, durée de validité,
modification et dénonciation*

1) Le présent Accord entre en vigueur à la date à laquelle le Gouvernement de la République de Bulgarie notifie au Gouvernement de la République fédérale d'Allemagne qu'il a satisfait aux procédures internes nécessaires à cette fin. La date d'entrée en vigueur est celle de la réception de cette notification.

2) Le présent Accord reste en vigueur indéfiniment, à moins qu'une Partie contractante ne le dénonce en envoyant à l'autre Partie contractante, par la voie diplomatique, une notification écrite à cet effet, six mois avant l'expiration de l'année civile visée. En cas de dénonciation du présent Accord, toutes les informations classifiées transmises ou que le sous-traitant a produites dans le cadre de celui-ci continueront de bénéficier d'une protection conformément à l'article 2, tant et aussi longtemps que la classification existante l'exige.

3) Chaque Partie contractante peut à tout moment proposer, par écrit, de modifier le présent Accord. Les Parties contractantes entament alors des négociations concernant la modification proposée.

4) Les modifications du présent Accord seront convenues par un échange de notes diplomatiques et entreront en vigueur à la date de la note envoyée en réponse à la première note.

FAIT à Sofia, le 29 octobre 1999, en deux exemplaires, en langues bulgare et allemande, les deux textes faisant également foi.

Pour le Gouvernement de la République de Bulgarie :

[SIGNÉ]

Pour le Gouvernement de la République fédérale d'Allemagne :

[SIGNÉ]

No. 51440

—
**Turkey
and
Azerbaijan**

Agreement between the Government of the Republic of Turkey and the Government of the Republic of Azerbaijan concerning the transit passage of natural gas originating and transiting from the Republic of Azerbaijan to and through the territory of the Republic of Turkey via the Trans Anatolian Natural Gas Pipeline System (with appendix). Istanbul, 26 June 2012

Entry into force: *8 April 2013 by notification, in accordance with article 13*

Authentic texts: *Azerbaijani, English and Turkish*

Registration with the Secretariat of the United Nations: *Turkey, 3 October 2013*

—
**Turquie
et
Azerbaïdjan**

Accord entre le Gouvernement de la République turque et le Gouvernement de la République d'Azerbaïdjan concernant le transit du gaz naturel provenant et transitant de la République d'Azerbaïdjan vers le territoire de la République turque et à travers celui-ci par le gazoduc transanatolien (avec annexe). Istanbul, 26 juin 2012

Entrée en vigueur : *8 avril 2013 par notification, conformément à l'article 13*

Textes authentiques : *azerbaïdjanais, anglais et turc*

Enregistrement auprès du Secrétariat de l'Organisation des Nations Unies : *Turquie,
3 octobre 2013*

[AZERBAIJANI TEXT – TEXTE AZERBAÏDJANAIS]*

TURKIYƏ RESPUBLİKASI HÖKUMƏTI

VƏ

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI HÖKUMƏTI

ARASINDA

TRANS ANADOLU TƏBII QAZ BORU KƏMƏRİ SİSTEMİNƏ dair

HÖKUMƏTLƏRARASI SAZIS

* Published as submitted -- Publié tel que soumis.

TÜRKÜYƏ RESPUBLİKASININ HÖKUMƏTİ VƏ AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ HÖKUMƏTİ ARASINDA AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MƏNŞƏLİ VƏ AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ ƏRAZISINDƏN TRANZİTLƏ KEÇƏN TƏBİİ QAZIN TÜRKİYƏ RESPUBLİKASINA VƏ ONUN ƏRAZISİZLƏ TRANS-ANADOLU QAZ KƏMƏRİ VASİTƏSİLƏ TRANZİT KEÇİDİNƏ DAİR HÖKUMƏTLƏRARASI SAZIŞ

PREAMBULA

Türkiyə Respublikası Hökuməti və Azərbaycan Respublikası Hökuməti (bundan sonra ayrı-ayrılıqda “Dövlət”, birlikdə “Dövlətlər” adlandırılacaq):

Azərbaycan Respublikası ərazisindən Türkiyəyə Respublikasına və onun ərazisi vasitəsi ilə təbii qaz ixrac boru kəmərlərinin əhəmiyyətini və Azərbaycan və Türkiyə arasında enerji sahəsində uğurlu əməkdaşlığı vurğulayaraq;

Bakı-Tbilisi- Ceyhan Əsas İxrac Nəft Kəməri və Bakı-Tbilisi-Ərzurum Qaz Kəməri layihələri və Şah Dəniz Qaz Yatağının 1-ci Fazasında Təbii Qazın satışı kimi müvafiq layihələrdə uğurlu əməkdaşlığı qeyd edərək;

Enerji sektoru sahəsində inkişaf və əməkdaşlığın onlar arasında kommersiya və iqtisadi münasibətlərini daha da möhkəmləndirəcəyini nəzər alaraq;

Azərbaycan Respublikasına münasibətdə quruda və Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda yerləşən təbii qaz ehtiyatlarını daha da inkişaf etdirmək, istifadə etmək və Azərbaycan ərazisində mənbəyi olan və tranzit edilən təbii qazın Türkiyə Ərazisinə və onun vasitəsi ilə Türkiyədə və ya Türkiyə-Yunanistan və Türkiyə Bolqarıstan sərhədində yerləşən və tərəflərin razılaşdıracağı hər hansı digər çıxış nöqtəsinə ixrac etmək və Türkiyə Respublikasına münasibətdə Təbii Qaz mənbələrini diversifikasiya etmək və Türkiyə ərazisində Təbii qazın tranzitini inkişaf etdirmək məqsədlərini nəzərə alaraq;

Tranzit Keçidinin transmilli təbiətini nəzərə alaraq onun vahid və diskriminasiyanı istisna edən standartlar, fiziki və əməliyyat baxımından fasiləsiz fəaliyyət göstərən infrastruktur tələb etdiyini və müvafiq beynəlxalq sazişlərə o cümlədən Enerji Xartiyası Sazişinə uyğun olmalı olduğunu qeyd edərək;

Şah Dəniz Yatağının 2-ci Fazasından Qazın satışı və Azərbaycan ərazisindən mənbəyi olan və tranzit edilən təbii qazın Türkiyəyə və Türkiyə Ərazisindən Tranzit Keçidi və o cümlədəni, Gürcüstan/Türkiyə sərhədindən başlayaraq Türkiyə ərazisində yerləşən və Türkiyənin Yunanıstan və Bolqarıstanla sərhədlərində yerləşən çıxış nöqtələrinə və ya tərəflərin gələcəkdə razılaşdırma biləcəyi digər çıxış nöqtələrinə Təbii Qazın təhlükəsiz və fasiləsiz Tranzit Keçidini təmin edən yeni müstəqil və ayrı kəmərlər olan TANAP layihəsini dəstəkləmək və inkişaf etdirmək öhdəliklərini nəzərdə tutan 25 Oktyabr 2011-ci il tarixli Hökumətlərarası Sazişin imzalanmasını nəzərə alaraq;

TANAP layihəsinə üzrə layihə konsorsiumunda (bundan sonra “TANAP Layihə Şirkəti” adlandırılacaq) nəzərdə tutan Azərbaycan Respublikası və Türkiyə

Respublikası arasında 24 Dekabr 2011-ci ildə Anlaşma Memorandumunun imzalanmasını və müvafiq olaraq Anlaşma Memorandumunda müəyyən edildiyi kimi Türk İştirakçılarcın 20% (iyirmi faiz) və Anlaşma Memorandumunda müəyyən edildiyi kimi Azərbaycan İştirakçılarını 80% (səksən faiz) iştirak paya sahib olacaqlarını nəzərə alaraq; və

TANAP Layihəsinin həyata keçirilməsinin Dövlətlər üçün strateji əhəmiyyətli olmasını və Şah Deniz Yatağının 2-ci mərhələsinin inkişafı üçün özəl təşəbbüs və investisiyaların vacib olduğunu və TANAP Sistemini sənərəli və təhlükəsiz inkişafı sahiblik və fəaliyyətinin təmin etmək iradəsini qəbul edərək;

AŞAĞIDAKILARA DAİR RAZILIĞA GƏLDİLƏR:

HİSSƏ I:

SAZIŞIN ƏHATƏ DAİRƏSİ VƏ TƏFSİRİ

MADDƏ 1

ANLAYIŞLAR VƏ TƏFSİR

1.1. Anlayışlar

Burada müəyyən edilmədiyi halda, bu Sazişdə istifadə olunmuş böyük hərflərlə ifadə olunmuş sözlər bu Sazişə əlavə edilən Transizit Hükuməti ilə Sazişə eyni mənə daşıyır, və müəyyənləşdirilmədiyi təqdirdə aşağıdakı mənaları bildirir:

“Saziş” vaxtaşırı düzəliş və əlavələr ə ya dəyişikliklər daxil olmaqla Hükumətlərarası Saziş deməkdir.

“Konstitusiyə” vaxtaşırı düzəliş və əlavələr və ya dəyişdir daxil olmaqla Dövlətin konstitusiyası deməkdir:

“Transizit Hükuməti ilə Saziş” vaxtaşırı dəyişiklik və əlavələr daxil olmaqla, bir tərəfdə Türkiyə Hükuməti və digər tərəfdə TANAP Layihə Şirkəti tərəfindən TANAP Sisteminə dair göstərilən tarixdə imzalanan düzəliş və əlavələr və ya dəyişikliklərdə daxil olmaqla hazırkı Sazişə əlavə olunan saziş deməkdir.

“Mənə” Dövlətin ərazisində Layihə fəaliyyətə maniyyə törədə biləcək, dayandıracaq və ya hər hansı formada əngəlləyə biləcək hər hansı hadisə və ya şərait deməkdir.

“ŞD2 Qaz Satışı Müqaviləsi” ARDNŞ (satıcı qismində) və BOTAŞ (alıcı qismində) tərəfindən imzalanmış Azərbaycandan gələn qazın alqı-satqısına dair 25 oktyabr 2011-ci il tarixli Saziş deməkdir.

“TANAP Komitəsi” bu Sazişin 4.3-cü bəndinə ona verilmiş mənəni ifadə edir.

1.2. Təfsir

- 1.2.1 Bu Sazişin maddələrə, bəndlərə və ya digər hissələr bölünməsi və başlıqların istifadəsi yalnız istinad asanlıığı üçün edilmişdir və bu Müqavilənin şərhı və təfsirinə təsir edilməməlidir.
- 1.2.2 Bunun əksi bildirildiyi hallar istisna olmaqla nömrə və ya hərfl göstərilməklə Maddə sözü bu Sazişin həmən maddəsinə istinad bildirir.
- 1.2.3 "Bu Saziş", "bunun", "bununla" və burada müəyyən edildiyi kimi" və buna bənzər ifadələr bu Sazişə bu istinad bildirir və həmsisa Maddəyə və ya onun bir hissəsinə istinad bildirir.

1.3. Şərh

Xüsusi göstərilən hallar və ya kontekst digər mənə tələb etdiyi hallar istisna olmaqla, təkdə işlədilan sözlər cəmdə işlədilmiş hesab edilir və ya əksinə, və cins ifadə edən sözlər bütün cinsləri ehtiva edir və "daxil olmaqla" və "o cümlədən" ifadələri "lakin bununla məhdudlaşmayaraq" sözləri ilə davam etdiyi ehtiva olunur.

MADDƏ 2

BU SAZIŞLƏ DİGƏR BEYNƏLXALQ VƏ DAXİLİ ÖHDƏLİKLƏR ARASINDAKI ƏLAQƏ

- 2.1. Hər bir Dövlət təsdiq edir və zəmanət verir ki, hazırkı Sazişin imzalanması və icrası onların hökumətlərinin səlahiyyətləri çərçivəsindədir.
- 2.2. Hazırkı Sazişin heç bir müddəəsi hər hansı Dövlətin Enerji Xərtiyası sazişi və ya hər hansı başqa beynəlxalq saziş üzrə və ya beynəlxalq hüquq üzrə olan hüquq və ya öhdəliklərini istisna etmir.
- 2.3. Türkiyə Respublikası hazırkı Sazişin imzalanması tarixində və ya bununla birgə bu Sazişə əlavə olunmuş and onun tərkib hissəsi olacaq və bu Sazişin 13.1-ci Maddəsinə uyğun icbari hüquqi qüvvəyə malik olacaq Tranzit Hükuməti ilə Sazişi imzalayacaqdır.

HİSSƏ II: ÜMUMİ ÖHDƏLİKLƏR

MADDƏ 3

BU SAZIŞIN VƏ DİGƏR ƏLAQƏLİ SAZIŞLƏRİN İCRASI VƏ ONLARA RİAYƏT OLUNMASI

- 3.1. Bu Saziş Tranzit Hükuməti ilə Sazişlə birlikdə TANAP Layihəsinə və Təbii Qazın TANAP Sistemi vasitəsi ilə Tranzit Keçidinə dair prosedurları və prinsipləri müəyyən edir.

- 3.2. Hər bir Dövlət bu Saziş üzrə öz öhdəliklərinin hər birinin yerinə yetirməsinə dair öhdəlik götürür.
- 3.3. Bu Sazişin müddəalara tərəflərin Tranzit Hökuməti ilə Sazişə bağlı öhdəliklərinin həcmi məhdudlaşdırılır.

MADDƏ 4 DƏSTƏK VƏ ƏMƏKDAŞLIQ

- 4.1. Dövlətlər Layihə Fəaliyyətinin yerinə yetirilməsi və icrası və TANAP Sisteminin TANAP Layihə Şirkəti tərəfindən tikintisi, sahiblik və fəaliyyəti üçün lazımı və əlverişli şərtlərin yaradılması üçün əməkdaşlıq etməyə dair öhdəlik götürür və belə hərəkətlərin həyata keçirilməsi məqsədilə hər bir Dövlət öz Dövlət Orqanları və ya Dövlət Müəssisələri tərəfindən tədbirlərin görülməsinin təmin etməlidir. Hər bir Dövlət, Dövlət Orqanları və ya Dövlət Müəssisələri TANAP Layihəsinin TANAP Layihə Şirkəti və Layihə iştirakçıları tərəfindən bu Sazişin və Tranzit Hökuməti ilə Sazişin müddəalarına uyğun olaraq TANAP Layihəsinin maliyyələşdirilməsi həyata keçirilməsi və fəaliyyət göstərməsinə tam dəstək verəcəkdir.
- 4.2. Yuxarıdakı maddənin ümumi xarakterinə xələl gəlmədən Türkiyə Respublikası aşağıdakıları edəcəkdir:
 - 4.2.1. Dövlət Orqanları TANAP Layihə Şirkətinin və ya TANAP Layihə Şirkətinin filialının Türkiyə yurisdiksiyasında yaradılmasını sürətləndirəcəkdir, TANAP layihəsi üçün zəruri lisenziyaların alınmasına icazə verəcəkdir; və
 - 4.2.2. Tənzimləyici, inzibati və ya digər səlahiyyətlərə malik və digər Dövlət Orqanları səlahiyyətini Dövlətin bu Saziş üzrə öhdəliklərinə uyğun olaraq yerinə yetirməsinin təmin edəcəkdir.
- 4.3. Dövlətlər bununla hər bir Dövlətdən 1 (bir) nümayəndədən ibarət olacaq və bu Sazişin və Tranzit Hökuməti ilə Sazişin həyata keçirilməsinə nəzarət edəcək və icrasını sürətləndirmək məqsədilə komitənin yaradılmasına dair razılığa gəlirlər (bundan sonra "TANAP Komitəsi" adlandırılacaq). Bu nümayəndələr TANAP Komitəsi qarşısında TANAP Layihəsinə dair ortaya çıxıbəcək hər hansı məsələyə dair Dövlətin adından iştirak etmək üçün səlahiyyətli olmalıdır. TANAP Konsorsium Üzvləri və TANAP Layihə Şirkəti 4.3-cü Maddənin əhatə dairəsinə düşən istənilən məsələ ilə bağlı birbaşa olaraq TANAP Komitəsinə müraciət edə bilərlər. Bu Sazişin qüvvəyə minməsindən 30 (otuz) gün ərzində TANAP Komitəsinin ilk iclası keçirilməlidir. TANAP Komitəsi TANAP Layihə Şirkəti ilə tam məsləhətləşmələrdə daxil olmaqla Layihə Fəaliyyətinin yerinə yetirilməsinin təmin etmək məqsədi ilə vicdanlı şəkildə və əqlabatan vaxtlarda iclaslar keçirilməlidir.

- 4.4. Dövlətlər razılaşır və qəbul edir ki, ARDNŞ (və ya onun əlaqəli şirkətləri) Tranzit Hökuməti ilə Sazişin hüquqların verilməsi və öhdəliklərlə bağlı 37.8-ci Maddəsinə uyğun olaraq TANAP Sisteminin Kəmər Dəhlizi boyunca elektron kommunikasiya infrastrukturunun (fibro optik xətt) tikintisi, quraşdırılması və idarə etmə işlərini aparmaq məqsədilə Hüquqi Şəxs yaradacaq.

MADDƏ 5 TORPAQ HÜQUQLARI

Türkiyə Respublikası TANAP Layihəsinin həyata keçirilməsi üçün zəruri olan Torpaq Hüquqlarının ədalətli, şəffaf və qanuna müvafiq şərtlərlə verilməsinə və ya əldə edilməsinə təmin edəcək.

MADDƏ 6

DİGƏR SİSTEMLƏRLƏ BİRLƏŞMƏLƏR

Türkiyə Respublikası Gürcüstan-Türkiyə Yunanistan-Türkiyə və Bolqarıstan-Türkiyə sərhədlərində yerləşən digər qaz-boru sistemləri həmçinin Türkiyənin milli qaz ötürmə sistemi ilə birləşməyə dəstək verəcək və sürəlləndirəcəkdir.

MADDƏ 7 TRANZİT KEÇİDİ

- 7.1. Türkiyə Respublikası azad Tranzit Keçidi təmin edəcək və istənilən həcmdə Tranzit Keçid Qazının hər hansı Dövlət Orqanı və ya Dövlət Müəssisəsi (TANAP Layihə Şirkəti ilə Dövlət Müəssisəsi arasında qaz daşımına haqqında kommersiya müqaviləsinə əsasən qazın əldə edilməsi hüququ verildivi hal istisna olmaqla) tərəfindən götürülməsinin qarşısının alınması üçün bütün tədbirlər, o cümlədən fəvqəladə və ya digər tədbir görəcəkdir və addımlar atacaqdır.
- 7.2. Respublikası Tranzit Hökuməti ilə Sazişdə nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, Tranzit Keçid Qazının fəsiləsiz, gecikdirilmədən, qadağa qoyulmadan və ya azaldılmadan ötürülməsini təmin edəcək.
- 7.3. Tranzit Hökuməti ilə Sazişdə xüsusi nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, Türkiyə Respublikası və ya istənilən Dövlət Orqanları və ya Dövlət Müəssisələri istənilən Tranzit Keçidi hüququna görə heç bir ödəniş və ya ödəmə öhdəliyini tətbiq edə bilməz.
- 7.4. SD2 Qaz Sənəti Müqaviləsinə qeyd edərək, TANAP Layihə Şirkəti Daşıyıcılara TANAP sisteminin bütöv həcmi sətmaq və ya onu öz mülahizəsinə əsasən istifadə etmək, həmçinin qeyd olunan məsələlərlə bağlı Daşıyıcılarla bağlanan müqavilələr əsasında müstəqil daşıyıcılar aparmaq, razılaşmaq və onlara tətbiq olunan tarifləri müəyyən etmək hüququna bu şərtlə malik olmalıdır ki,, Türkiyə Respublikasının Energetika və Təbii Sərvətlər Nazirliyinə belə həcmlərin verilməsi, tariflərin müəyyən edilməsi metodları və tariflər barədə məlumat verilməlidir.

- 7.5. Hər bir Dövlət öz ərazisində Məncələmə yol verməmək və aradan qaldırmaq üçün ağılabatan tədbirlər həyata keçirməlidirlər.
- 7.6. ŞD2 Qaz Satışı Müqaviləsini qeyd edərək, Dövlətlər razılaşırlar ki, ŞD2 Qaz Satışı Müqaviləsinə əsasən çətdirilməli olan Qazın hamısı Ərazidə Giriş Nöqtəsindən TANAP Sistemi vasitəsilə Əskişəhər və Trakiya Regionunda yerləşən Çıxış Nöqtəsində daşınmalıdır, bu şərtlə ki: (1) TANAP sistemi vasitəsilə Şah Dəniz yatağından tranzit edilən digər Qaza tətbiq edilən ilə eyni tarif tətbiq edilsin (Ərazidə faktiki nəql məsafəsinə əsasən uyğunlaşdırılmaqla); və (2) BOTASŞ və TANAP Layihə Şirkəti arasında qazın daşınmasına dair kommersiya razılaşmasının əldə edilsin.
- 7.7. Əgər (i) TANAP Sisteminin ötürücülük qabiliyyəti azalarsa və ya (ii) Şah Dəniz yatağının istismarının 2-ci mərhələsində əldə edilən və Giriş Nöqtəsində TANAP Sistemində vasitəsilə tranzit edilməli Qazın həcmində çatışmazlıq yaranarsa, ötürücülük qabiliyyəti və həcmə Şah Dəniz yatağının istismarının 2-ci mərhələsində istehsal edilən Qazın müvafiq Daşıyıcıları arasında bərabər sürətdə paylaşdırılmalıdır.
- 7.8. Dövlətlər açıq şəkildə razılaşırlar ki, Azərbaycan Respublikasına məxsus olan və TANAP sistemi vasitəsi ilə daşınmalı olan ilkin olaraq illik on altı (16) milyard kub metr qaz həcmindən artıq olan bütün qaz həcmələri ilk olaraq Türkiyə Respublikasındakı alıcılar təklif ediləcəkdir.
- 7.9. TANAP Sisteminin ilkin 32 milyard kub metr ötürmə qabiliyyətindən yuxarı artırılması dövlətlərin qarşılıqlı razılaşması əsasən həyata keçiriləcəkdir.
- 7.10. Dövlətlər razılaşırlar ki, TANAP Sisteminin ötürücülük qabiliyyəti ən azı Şah Dəniz yatağında istehsal həcmində olmalıdır və Azərbaycan Respublikası mənşəli və tranzit olunan Təbii Qaza uyğun olaraq genişləndirilməlidir.
- 7.11. Dövlətlər razılaşırlar ki, Azərbaycan Respublikasına məxsus olan hüquqi şirkətlərin TANAP Layihə Şirkətində iştirak payı ümumi iştirak payının 51% (əlli bir faizdən) az olmamalıdır.

MADDƏ 8

TEKNİKİ, TƏHLÜKƏSİZLİK VƏ ƏTRAF MÜHİT STANDARTLARI

Hər bir Dövlət özləri arasında və TANAP Layihə Şirkəti ilə Türkiyə Respublikasının daxili qanunvericiliyində qeyd olunmuş standartlara və beynəlxalq sənaye təcrübəsinə əsaslanaraq müvafiq texniki, təhlükəsizlik və ətraf mühit standartlarını tətbiqi ilə bağlı edərək özləri və TANAP Layihə Şirkəti arasında əməkdaşlıq və koordinasiya etməlidirlər.

MADDƏ 9 TƏHLÜKƏSİZLİK

Dövlətlər Transizt Hökuməti ilə Sazişə müvafiq olaraq TANAP Layihəsinin təhlükəsizliyinin təmin edilməsinin vacibliyini qəbul edirlər.

HİSSƏ-III VERGİLƏR

MADDƏ 10 VERGİLƏR

Transizt Hökuməti ilə Saziş vergi tutulması və/və ya vergi güzəştlərinin və azadolmalarının verilməsi, o cümlədən vergi bəyannamələrinin verilməsi öhdəliyindən azadolma və hər hansı vergi azadolma, güzəşt və/və ya öhdəlik üzrə ortaya çıxan biləcək şərt və ya qaydalardan azadolmaya dair hüquqi rejimi müəyyən edir.

IV HİSSƏ YEKUN MÜDDƏALAR

MADDƏ 11 MƏSULİYYƏT

Dövlət tərəfindən bu Sazişdə müəyyən edilən öhdəliklərinin yeritilməsi, bütün zəruri hərəkətlərin görülməsi və ya hüquqların təmin olunması və yardımın göstərilməsində istənilən çatışmazlıq və ya imtina həmin Dövlətin bu Sazişə əsasən öhdəliklərinin yerinə yetirilməməsini təşkil edir.

MADDƏ 12 MÜBAHİSƏLƏRİN HƏLLİ

- 12.1. Bu Sazişin müddəalarının tətbiqi və ya tətbiqi zamanı mübahisə yarandıqı təqdirdə, Dövlətlər bu mübahisəni ilk olaraq TANAP Komitəsi vasitəsilə və ya diplomatik yolla həll etmək üçün bütün mümkün cəhdləri göstərəcəklər.
- 12.2. Dövlətlərdən biri mübahisəni qaldırdığı tarixdən etibarən 6 (altı) ay müddətində həll olunmadığı təqdirdə, hər iki Dövlətin tələbi əsasında mübahisə bu müddətə uyğun olaraq təyin olunmuş 3(üç) arbitrdən ibarət arbitraj tribunalına təqdim oluna bilər.
- 12.3. Hər bir Dövlət onun vətəndaşı ola biləcək bir arbitr təyin edəcək və bu iki arbitr aralarında qarşılıqlı razılıqla arbitraj tribunalının Sədri olacaq 3-cü ölkənin vətəndaşını təyin edəcəklər. Bütün arbitrlər bir Dövlətin digərində mübalihsinin arbitraj yolu ilə həll edilməsi niyyəti barədə gündərdiyi xəbərdarlığın qəbul olunmasından sonra 30 (otuz) gün ərzində təyin edilməlidirlər.
- 12.4. Maddə 12.3-də göstərilmiş müddət başa çatıbsa və bu zaman ərzində razılıq əldə olunmayıbsa hər iki Dövlət Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsinin ("BƏM") Prezidentini dəvət edərək müvafiq təyinatlar həyata keçiriləcəkdir. BƏM-in

Prezidentinin Dövlətlərdən birinin vətəndaşı olduğu və ya onun hər hansı digər səbəbə görə qeyd olunan vəzifəni həyata keçirə bilmədiyi təqdirdə, bu iki Dövlətin vətəndaşı olmayan və yuxarıda qeyd olunan funksiyaları həyata keçirə bilən BƏM-in vəzifəcə daha yuxarı nümayəndəsi müvafiq təyinatları həyata keçirmək üçün dəvət olunacaqdır.

- 12.5. Yuxarıda göstərilən arbitraj məhkəməsi hər bir fərd iş üçün aşağıdakı qaydada keçiriləcəkdir. Arbitraj tribunalının qərarını səs çoxluğu əsasında verəcəkdir. Bu cür qərar yekun və hər bir Dövlət üçün məcburi olacaqdır. Hər bir Dövlət öz nümayəndəsinin arbitraj icraatında iştirakı ilə bağlı xərcləri özü ödəyəcək. Arbitraj tribunalının Sədrinin əməliyyatları ilə bağlı xərclər isə bərabər şəkildə iki Dövlət arasında bölünəcəkdir. Bununla belə, arbitraj tribunalı öz qərarında xərclərin çox hissəsinin məhz Dövlətlərdən biri tərəfindən ödənilməsi haqda qərar çıxara bilər və bu halda qeyd edilən qərar hər iki Dövlət üçün məcburi olacaqdır.
- 12.6. Dövlətlər arasında digər hal razılaşdırılmadığı təqdirdə, mübahisə Birləşmiş Millətlər Komissiyasının Ticarət Hüququ ilə bağlı Arbitraj Qaydalarına (UNCITRAL) əsasən arbitraj məhkəməsi tərəfindən həll olunacaqdır.
- 12.7. Dövlətlər arasında digər hal razılaşdırılmadığı təqdirdə arbitraj vəçrənin Cenevrə şəhərində keçiriləcəkdir.
- 12.8. Arbitraj tribunalı mübahisəni Sazişə və beynəlxalq hüququn qüvvədə olan norma və prinsiplərinə əsasən həll edəcək.
- 12.9. Hər bir Dövlət razılaşır və təsdiqləyir ki, TANAP Layihəsi ilə bağlı Dövlət və Layihə İştirakçısı arasında mübahisə Transizit Hökuməti ilə Sazişi və ya müvafiq Layihə Müqaviləsinin şərtlərinə əsasən fərdi beynəlxalq arbitraj qaydasına həll ediləcək.

MADDƏ 13 QÜVVƏYƏ MİNNMƏ

- 13.1. Hər bir Dövlətin Hökuməti bununla öhdəlik götürür ki, bu Sazis imzalanandan sonra, həmin Dövlətin daxili qanunvericiliyinə əsasən və beynəlxalq hüquqa əsasən Sazişin qüvvəyə minməsi və TANAP Layihəsinə tətbiq edilən üstün hüquqi rejim məqsədilə öz Konstitusiyasına uyğun olaraq tez bir zamanda və lazımı tədbirləri görəcək.
- 13.2. Saziş Dövlətlərin bu Sazişin qüvvəyə minməsi üçün zəruri olan bütün daxili hüquqi prosedurların yerinə yetirildiyi barədə digər Dövlətlə diplomatik kanallarla təqdim etdiyi sonuncu xəbərdarlığı alındığı tarixdən qüvvəyə minir.
- 13.3. Bu Sazişə hər iki Dövlətin qarşılıqlı məzəliyi əsasında dəyişiklik və əlavələr edilə bilər. Bütün dəyişiklik və əlavələr ayrı protokol(lar)da müəyyən ediləcək və bu Sazişin tərkib hissəsi olacaq və bu Sazişin müddəalarına uyğun olaraq qüvvəyə minəcək.

MADDƏ 14
SƏLAHIYYƏTLİ ORQANLAR

Bu Sazişin həyata keçirilməsi məqsədilə Dövlətlər aşağıdakı səlahiyyətli orqanları təyin edirlər. Azərbaycan Respublikasının Sənaye və Energetika Nazirliyi və Türkiyə Respublikasının Energetika və Təbii Sərvətlər Nazirliyi.

MADDƏ 15
SAZİŞİN XİTAMI

Bu Saziş Transizit Hökuməti ilə Saziş xitam edildikdə və ya müddəti bitdikdə xitam veriləcək. Türkiyə Respublikası Transizit Hökuməti ilə Sazişə yalnız onun şərtlərinə müvafiq olaraq xitam vermək öhdəliyi götürür.

Türk, Azərbaycan və İngilis dillərində olan və mətnləri eyni hüquqi qüvvəyə malik olan hər biri iki əsl nüsxədə olmaqla 26 İyun 2012-ci il tarixində İstanbulda imzalanmışdır. Təfsir zamanı fərqlilik baş verdiyi halda üstünlük İngilis dilindəki mətnə veriləcəkdir.

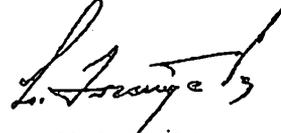
TURKIYƏ RESPUBLİKASI HÖKUMƏTİ
ADINDAN

Taner YILDIZ

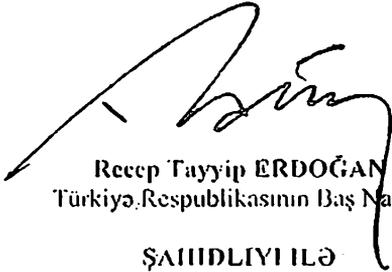
Türkiyə Respublikasının Energetika və Təbii
Sərvətlər Naziri

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
HÖKUMƏTİ ADINDAN

Natiq ƏLİYEV

Azərbaycan Respublikasının Sənaye və
Energetika Naziri

Recep Tayyip ERDOĞAN
Türkiyə Respublikasının Baş Naziri

ŞAHİDLİYİ İLƏ

İlham ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

ŞAHİDLİYİ İLƏ

[ENGLISH TEXT – TEXTE ANGLAIS]

INTERGOVERNMENTAL AGREEMENT

BETWEEN

**THE GOVERNMENT OF
THE REPUBLIC OF TURKEY**

AND

**THE GOVERNMENT OF
THE REPUBLIC OF AZERBAIJAN**

CONCERNING

THE TRANS ANATOLIAN NATURAL GAS PIPELINE SYSTEM

AGREEMENT BETWEEN THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF TURKEY AND THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF AZERBAIJAN CONCERNING THE TRANSIT PASSAGE OF NATURAL GAS ORIGINATING AND TRANSITTING FROM THE REPUBLIC OF AZERBAIJAN TO AND THROUGH THE TERRITORY OF THE REPUBLIC OF TURKEY VIA THE TRANS ANATOLIAN NATURAL GAS PIPELINE SYSTEM

PREAMBLE

The Government of the Republic of Turkey and the Government of the Republic of Azerbaijan (hereinafter referred to individually as “State” and collectively as “States”):

Recognising the importance of gas export pipelines from the Republic of Azerbaijan to and through the Republic of Turkey and successful cooperation in the energy sphere between Azerbaijan and Turkey;

Underlining their successful cooperation in similar projects such as the Baku-Tbilisi-Ceyhan Main Export Crude Oil Pipeline and the Baku-Tbilisi-Erzurum Gas Pipeline as well as the sale of Natural Gas from Stage 1 of the Shah Deniz Field;

Acknowledging that development and cooperation in the energy sector between them will further strengthen their commercial and economic relations;

Wishing, in the case of the Republic of Azerbaijan, to further develop and exploit its Natural Gas resources both onshore Azerbaijan and in the Azerbaijani sector of the Caspian Sea and to export the produced Natural Gas originating and transiting from Azerbaijan to and through the Territory of the Republic of Turkey to exit points in Turkey and at the borders between Turkey and Greece and between Turkey and Bulgaria and other points to be agreed by the States, and in the case of the Republic of Turkey to diversify its sources of Natural Gas and promote Natural Gas transit across Turkey;

Underlining that Transit Passage is of a transnational nature requiring uniform and non-discriminatory standards, physically and operationally uninterrupted infrastructure and is in accordance with applicable international agreements including the Energy Charter Treaty;

In the light of their signature of an Intergovernmental Agreement on 25 October 2011 regarding the sale of Gas from stage 2 of the Shah Deniz Field and Transit Passage of Natural Gas originating and transiting from the Republic of Azerbaijan to and through the Territory of the Republic of Turkey and including their commitment to supporting and progressing the TANAP Project as a new, independent and standalone pipeline to provide secure and uninterrupted Transit Passage of Natural Gas through the Territory of the Republic of Turkey from the Georgia/Turkey border to exit points within Turkey and to exit points on the borders of Turkey with Greece and Bulgaria and other points to be agreed by the States;

Acknowledging the Memorandum of Understanding entered into on 24 December 2011 between the Republic of Turkey and the Republic of Azerbaijan, regarding the TANAP Project with the intention of establishing a project consortium Entity (hereinafter referred to as the TANAP Project Entity) in which the participating interest of the Turkish Participants as defined in such Memorandum of Understanding will be 20% (twenty per cent) and the participating interest of the Azerbaijani Participants as defined in such Memorandum of Understanding will be 80% (eighty per cent); and

Recognising that the realisation of the TANAP Project has strategic importance for the States and envisages private initiative and enterprise, that it is necessary for the development of stage 2 of the Shah Deniz field and wishing to safeguard the efficient and secure development, ownership and operation of the TANAP System;

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

**PART I:
INTERPRETATION AND SCOPE OF THE AGREEMENT**

**ARTICLE 1
DEFINITIONS AND INTERPRETATION**

1.1. Definitions

Unless otherwise defined herein, capitalised terms used in this Agreement (including the Preamble), shall have the same meaning as in the attached Host Government Agreement and not otherwise defined therein, shall have the following meaning:

"Agreement" shall mean this Intergovernmental Agreement, as amended, supplemented or otherwise modified from time to time.

"Constitution" means the constitution of a State, as the same may be amended, modified or replaced from time to time.

"Host Government Agreement" shall mean the agreement entered into on the date hereof between the government of the Republic of Turkey, on the one hand, and TANAP Project Entity, on the other hand, relating to the TANAP System, as appended to this Agreement as such Agreement may be hereafter amended, modified or extended in accordance with the terms thereof.

"Impediment" shall mean any event that occurs or situation which arises that threatens to interrupt, curtail or otherwise impede the Project Activities in the territory of a State.

"SD2 Gas Sales Agreement" means the gas sales agreement entered into by SOCAR (as seller) and BOTAS (as buyer) dated 25 October 2011 for the sale and purchase of Gas from Azerbaijan.

"TANAP Committee" shall have the meaning set out in Article 4.3 of this Agreement.

1.2. Interpretation

- 1.2.1 The division of this Agreement into articles, sections and other portions and the insertion of headings are for convenience of reference only and shall not affect the construction or interpretation hereof.
- 1.2.2 Unless otherwise indicated, all references to an "Article" followed by a number or a letter refer to the specified Article of this Agreement.
- 1.2.3 The terms "this Agreement," "hereof," "herein" and "hereunder" and similar expressions refer to this Agreement and not to any particular Article or other portion hereof.

1.3. Construction

Unless otherwise specifically indicated or the context otherwise requires, words importing the singular shall include the plural and vice versa and words importing any gender shall include all genders. and "include," "includes" and "including" shall be deemed to be followed by the words "without limitation".

**ARTICLE 2
RELATIONSHIP BETWEEN THIS AGREEMENT AND OTHER
INTERNATIONAL AND DOMESTIC OBLIGATIONS**

- 2.1. Each State confirms and warrants that the execution and performance of this Agreement is within the powers of its government.
- 2.2. Nothing in this Agreement shall derogate from the rights or obligations of any State under the Energy Charter Treaty or any other international treaty or rule of international law.
- 2.3. The Republic of Turkey shall conclude on or about the date of this Agreement a Host Government Agreement with the TANAP Project Entity attached to this Agreement which shall be an integral part of this Agreement and will become binding in accordance with the provisions of Article 13.1 hereunder.

PART II: GENERAL OBLIGATIONS

**ARTICLE 3
PERFORMANCE AND OBSERVANCE OF THIS AND OTHER RELATED
AGREEMENTS**

- 3.1. This Agreement together with the Host Government Agreement establishes the procedures and principles applicable to the TANAP Project and the Transit Passage of Natural Gas within the TANAP System.
- 3.2. Each State undertakes to fulfil and perform each of its obligations under this Agreement.

- 3.3. The provisions of this Agreement shall not limit the scope of the obligations of the parties under the Host Government Agreement.

ARTICLE 4 SUPPORT AND CO-OPERATION

- 4.1. The States shall co-operate in order to establish and maintain necessary and favourable conditions for the implementation and execution of the Project Activities and for the construction, ownership and operation of the TANAP System by the TANAP Project Entity and each State shall ensure that its State Authorities and/or State Entities take all actions necessary for such implementation and execution. Each State, its State Authorities and/or its State Entities shall lend their full support for, and undertake to promote, support and facilitate the measures necessary for, the financing, implementation and operation of the TANAP Project by the TANAP Project Entity and the Project Participants in accordance with the provisions of this Agreement and the Host Government Agreement.
- 4.2. Without prejudice to the generality of the foregoing article, the Republic of Turkey shall:
- 4.2.1. *ensure that its State Authorities facilitate the establishment of the TANAP Project Entity or a branch of the TANAP Project Entity within its jurisdiction, allowing it to obtain the licences necessary for the TANAP Project;*and
- 4.2.2. *ensure that its State Authorities entrusted with regulatory, administrative or other governmental authority shall exercise that authority in a manner consistent with that State's obligations under this Agreement.*
- 4.3. The States hereby establish a committee consisting of two (2) representatives from each State to oversee compliance with and facilitate the application and implementation of this Agreement and the Host Government Agreement ("TANAP Committee"). Such representatives shall be authorised and empowered by the respective State to act on its behalf with regard to any matter brought before the TANAP Committee in respect of the TANAP Project. TANAP Consortium Members and the TANAP Project Entity may bring any matters falling within the scope of this Article 4.3 directly to the TANAP Committee. Within 30 days from the entry into force of the Agreement the first TANAP Committee meeting shall be convened. The TANAP Committee shall meet in good faith at all reasonable times and as often as reasonably required, including full consultation with the TANAP Project Entity, for the purposes of enabling and supporting the implementation of Project Activities.
- 4.4. The States agree and acknowledge that SOCAR (or its Affiliates) will establish an Entity in order to construct, install, possess, own, control and operate an electronic communication infrastructure (fibre-optic cable) along the Pipeline Corridor of the

TANAP System in accordance with the grants of rights and obligations made in Article 37.8 of the Host Government Agreement.

**ARTICLE 5
LAND RIGHTS**

The Republic of Turkey shall facilitate the grant or the acquisition of Land Rights necessary for the realisation of the TANAP Project under fair, transparent and legally enforceable terms and conditions.

**ARTICLE 6
CONNECTIONS TO OTHER SYSTEMS**

The Republic of Turkey shall support and facilitate interconnection with other gas pipeline systems on the Georgia-Turkey border, the Greece-Turkey border, the Bulgaria-Turkey border and national transmission system of the Republic of Turkey.

**ARTICLE 7
TRANSIT PASSAGE**

- 7.1. The Republic of Turkey shall ensure the freedom of Transit Passage and shall take all measures and actions, emergency or otherwise, to prevent the taking of any Transit Passage Gas by any State Authority or State Entity (except where the State Entity is entitled to take such Gas as a party to a commercial gas transportation agreement with the TANAP Project Entity).
- 7.2. The Republic of Turkey shall ensure that the Transit Passage Gas shall not be interrupted, delayed, restricted or curtailed except as permitted as the case may be under the Host Government Agreement.
- 7.3. Neither the Republic of Turkey nor any State Authority nor State Entity shall demand or require to be paid any fee, charge or requirement for payment of any kind for the right of Transit Passage save as expressly set out in the Host Government Agreement.
- 7.4. The TANAP Project Entity shall be entitled to use itself and/or to market to Shippers the total capacity of the TANAP System in its sole discretion and to negotiate, agree and charge the tariffs to be charged to Shippers under commercial gas transportation agreements with those Shippers provided that the Ministry of Energy and Natural Resources of the Republic of Turkey is notified about such capacity allocations, tariff calculation methodology, if any, and tariffs.
- 7.5. Each State shall use reasonable endeavours to remove or avoid Impediments on its territory.
- 7.6. With acknowledgement of the SD2 Gas Sales Agreement, the States agree that all Gas to be delivered under the SD2 Gas Sales Agreement will be transported via the TANAP System from the Entry Point to the Exit Point(s) in Eskişehir and the

Thrace Region within the Territory subject to: (i) the same tariff (adjusted for the actual transportation distance in the Territory) as applies to other Gas from stage 2 of the Shah Deniz field transiting through the TANAP System; and (ii) the achievement of a commercial gas transportation agreement between BOTAŞ and the TANAP Project Entity.

- 7.7. In the event of (i) curtailment of capacity in the TANAP System or (ii) a shortage of Gas produced from stage 2 of the Shah Deniz field development available for delivery into the TANAP System at the Entry Point, allocation of available capacity or volumes, as applicable, shall be made on a pro-rata basis among all eligible Shippers of Gas produced from stage 2 of the Shah Deniz field development.
- 7.8. The States expressly agree that all volumes of Gas belonging to the Republic of Azerbaijan and planned to be shipped via the TANAP System in excess of an initial volume of sixteen (16) billion cubic meters per Year will first be offered to buyers in the Republic of Turkey.
- 7.9. The expansion of the TANAP System above the initial capacity of thirty two (32) billion cubic meters per Year shall be subject to the mutual agreement of the States.
- 7.10. The States agree that the TANAP System must have capacity sufficient at least to include production from the stage 2 of the Shah Deniz field and shall be scalable to accommodate future Natural Gas volumes originating and transiting from the Republic of Azerbaijan.
- 7.11. The States agree that the participating interest of state entities owned by the Republic of Azerbaijan in the TANAP Project Entity shall not be less than 51% (fifty one per cent) of the total participating interest.

ARTICLE 8 TECHNICAL, SAFETY AND ENVIRONMENTAL STANDARDS

Each State shall cooperate and coordinate with the other and the TANAP Project Entity in the application of the relevant technical, safety and environmental standards in accordance with the standards and practices set forth in the domestic law of the Republic of Turkey and international industry practices.

ARTICLE 9 SECURITY

The States recognise the importance of providing security to the TANAP Project in accordance with the provisions of Host Government Agreement.

PART III TAXES

**ARTICLE 10
TAXES**

The Host Government Agreement shall set forth the legal framework for the imposition of Taxes and/or the granting of Tax exemptions or privileges, as well as for the imposition of and/or the granting of exemptions from Tax compliance and filing obligations, including specific terms and conditions of any such Taxes, exemptions, privileges and/or obligations.

PART IV FINAL PROVISIONS

**ARTICLE 11
RESPONSIBILITY**

Any failure of, or refusal by, a State to fulfil or perform its obligations, take all actions and grant all rights and benefits as provided in this Agreement shall constitute a breach of such State's obligations under this Agreement.

**ARTICLE 12
DISPUTE SETTLEMENT**

- 12.1. Should a dispute arise over the interpretation and application of the provisions of this Agreement, the States shall use their best endeavours first to resolve it through referral to the TANAP Committee or diplomatic channels.
- 12.2. If the dispute has not been settled within a period of six months from the date on which the matter was raised by either State, it may be submitted at the request of either State to an arbitration tribunal which shall be composed of three (3) arbitrators appointed in accordance with the provisions of this Article.
- 12.3. Each State shall select one arbitrator, who may be its national, and those two arbitrators shall designate by mutual agreement a national of a third country, who shall be the Chairman of the tribunal. All the arbitrators must be appointed within 30 days from the date of notification by one State to the other of its intention to submit the dispute to arbitration.
- 12.4. If the period specified in Article 12.3 has not been met, and in the absence of any other agreement, either State shall invite the President of the International Court of Justice ("ICJ") to make the necessary appointments. If the President of the ICJ is a national of either State or if he or she is otherwise prevented from discharging the said function, the member of the ICJ next in seniority, who is not a national of either State, and not otherwise prevented from discharging the said function, shall be invited to make the necessary appointments.
- 12.5. Such arbitration tribunal shall be constituted for each individual case in the following way. The arbitration tribunal shall reach its decision by a majority of

votes. Such decision shall be final and binding upon both States. Each State shall bear the expenses of its own member of tribunal and of its representation in the arbitral proceedings, the expenses connected with the activity of the Chairman of the arbitration tribunal and remaining expenses shall be borne by the two States in equal shares. The arbitration tribunal can, however, provide in its decision that one of the States shall bear a higher proportion of expenses and such decision shall be binding upon both States.

- 12.6. Unless the States agree otherwise, the dispute shall be settled under the Arbitration Rules of United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL) by the arbitration tribunal.
- 12.7. Unless the States agree otherwise, the seat of arbitration shall be Geneva, Switzerland.
- 12.8. The arbitration tribunal shall decide the dispute in accordance with this Agreement and applicable rules and principles of international law.
- 12.9. Each State acknowledges, consents and agrees that any dispute between a State and a Project Participant related to the TANAP Project under the Host Government Agreement or an applicable Project Agreement shall be subject to private international arbitration in accordance with the terms of such agreement.

ARTICLE 13 ENTRY INTO FORCE

- 13.1. The Government of each State hereby covenants to the other that, following execution of this Agreement, it shall promptly and properly take such measures in order to make it effective under its Constitution as the prevailing legal regime of such State in respect of the TANAP Project under its domestic law and a binding obligation under international law.
- 13.2. This Agreement shall enter into force on the date of receipt of the last written notification by which the States notify each other through diplomatic channels of the completion of their internal legal procedures required for the entry into force of this Agreement.
- 13.3. This Agreement may be amended and supplemented upon mutual agreement of both States. All amendments and supplements shall be settled in separate protocol(s) which shall form an integral part of this Agreement and which shall enter into force according to the provisions of this Article.

**ARTICLE 14
COMPETENT AUTHORITIES**

For the purpose of implementing this Agreement the States designate the following competent authorities: Ministry of Industry and Energy of the Republic of Azerbaijan and Ministry of Energy and Natural Resources of the Republic of Turkey.

**ARTICLE 15
TERMINATION**

This Agreement shall terminate upon the termination or expiration of the Host Government Agreement. The Republic of Turkey undertakes that the Host Government Agreement will only be terminated in accordance with its terms.

DONE on this 26 June 2012 in İstanbul in two originals each in the Turkish, Azerbaijani and English languages, all texts being equally authentic. In case of divergence of interpretations, the English text shall prevail.

**FOR THE GOVERNMENT OF THE
REPUBLIC OF TURKEY**

H.E. Taner YILDIZ
Minister of Energy and Natural Resources
of the Republic of Turkey

**FOR THE GOVERNMENT OF THE
REPUBLIC OF AZERBAIJAN**

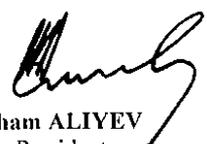
H.E. Natig ALIYEV
Minister of Industry and Energy
of the Republic of Azerbaijan

WITNESSED BY

Recep Tayyip ERDOĞAN
Prime Minister
of the Republic of Turkey

WITNESSED BY

Ilham ALIYEV
President
of the Republic of Azerbaijan

APPENDIX 1: This Host Government Agreement is attached to and forms an integral part of the Intergovernmental Agreement dated 26 June 2012

HOST GOVERNMENT AGREEMENT

BETWEEN

**THE GOVERNMENT OF
THE REPUBLIC OF TURKEY**

AND

**TRANS ANATOLIAN
GAS PIPELINE COMPANY B.V.**

CONCERNING

THE TRANS ANATOLIAN NATURAL GAS PIPELINE SYSTEM

CONTENTS

CLAUSE

ARTICLE 1 - DEFINITIONS AND INTERPRETATION

ARTICLE 2 - EFFECTIVE DATE AND TERM

ARTICLE 3 - TRANSIT PASSAGE OF NATURAL GAS

ARTICLE 4 - RIGHTS OF THE TANAP PROJECT ENTITY

ARTICLE 5 - DESIGNATED STATE AUTHORITY

ARTICLE 6 - OPERATOR

ARTICLE 7 - APPLICATION REQUIREMENTS

ARTICLE 8 - COOPERATION

**ARTICLE 9 - COMMITMENTS WITH RESPECT TO CERTAIN AGREEMENTS ENTERED
INTO BY THE STATE, STATE AUTHORITIES AND/OR STATE ENTITIES**

ARTICLE 10 - NON-INTERRUPTION OF PROJECT ACTIVITIES

ARTICLE 11 - THE HOST GOVERNMENT'S REPRESENTATION

ARTICLE 12 - TANAP PROJECT ENTITY'S REPRESENTATIONS AND WARRANTIES

ARTICLE 13 - BOOKS AND RECORDS

ARTICLE 14 - INSURANCE

ARTICLE 15 - GOVERNMENT FACILITATION

ARTICLE 16 - LAND RIGHTS

ARTICLE 17 - ENVIRONMENT, HEALTH, SAFETY AND SOCIAL IMPACT

ARTICLE 18 - PERSONNEL

ARTICLE 19 - LABOUR STANDARDS

ARTICLE 20 - TECHNICAL STANDARDS

ARTICLE 21 - ACCESS TO RESOURCES AND FACILITIES

ARTICLE 22 - SECURITY

ARTICLE 23 - TAXES

ARTICLE 24 - CUSTOMS, IMPORT AND EXPORT

ARTICLE 25 - FOREIGN CURRENCY

ARTICLE 26 - LIABILITY OF TANAP PROJECT ENTITY

ARTICLE 27 - LIABILITY OF THE HOST GOVERNMENT

ARTICLE 28 - FORCE MAJEURE

ARTICLE 29 - DISCRIMINATORY CHANGE OF LAW

ARTICLE 30 - EXPROPRIATION

ARTICLE 31 - SUCCESSORS AND PERMITTED ASSIGNEES

ARTICLE 32 - DE-COMMISSIONING

ARTICLE 33 - APPLICABLE LAW

ARTICLE 34 - DISPUTE RESOLUTION

ARTICLE 35 - TERMINATION

ARTICLE 36 - NOTICES

ARTICLE 37 - MISCELLANEOUS

APPENDIX 1 - TECHNICAL STANDARDS

APPENDIX 2 - LAND RIGHTS

APPENDIX 3 - FORM OF PARENT COMPANY GUARANTEE

APPENDIX 4 - LETTER AGREEMENT

This **HOST GOVERNMENT AGREEMENT** is made between:

the **GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF TURKEY**, represented by the Ministry of Energy and Natural Resources; and

TRANS ANATOLIAN GAS PIPELINE COMPANY B.V., a company organized and existing under the laws of the Netherlands (hereinafter referred to as the "**TANAP Project Entity**")

(each a "**Party**" and together the "**Parties**").

WITNESSETH:

WHEREAS, the TANAP Consortium Members are considering the development of a secure and efficient pipeline system, to be known as the Trans Anatolian Natural Gas Pipeline System, for the Transit Passage, receipt and/or delivery of Natural Gas at the Entry Point and at various Exit Points to, within and across the territory of the Republic of Turkey for delivery to European markets, including the gas market of the Republic of Turkey;

WHEREAS, this Agreement is entered into pursuant to the TANAP Intergovernmental Agreement between the Republic of Azerbaijan and the Republic of Turkey and in furtherance of the Intergovernmental Agreement between the Republic of Turkey and the Republic of Azerbaijan dated 25 October 2011;

WHEREAS, on 24 December 2011, the Republic of Turkey and the Republic of Azerbaijan, entered into the Memorandum of Understanding regarding the TANAP Project with the intention of establishing a project consortium Entity (hereinafter referred to as the TANAP Project Entity) in which the participating interest of the Turkish Participants as defined in such Memorandum of Understanding will be 20% (twenty per cent) and the participating interest of the Azerbaijani Participants as defined in such Memorandum of Understanding will be 80% (eighty per cent);

WHEREAS, the Republic of Turkey and the Republic of Azerbaijan further agreed in the TANAP IGA that the TANAP Project Entity shall have the rights and exemptions granted under this Agreement provided that state entities owned by the Republic of Azerbaijan will always have at least 51% (fifty one per cent) participating interest in the TANAP Project Entity;

WHEREAS, the TANAP Consortium Members intend to invest in the TANAP System, as well as to operate and utilise and/or market its capacity to Shippers, through the TANAP Project Entity on the terms and conditions of this Agreement as well as the Project Agreements and in accordance with international standards and practices;

WHEREAS, the Host Government wishes to facilitate and support the TANAP Project and to promote and protect Investment in the TANAP System within its Territory, recognising that this Investment is of a kind that is to be encouraged by the creation of stable, equitable, favourable and transparent conditions in accordance with the objectives and principles of the Energy Charter Treaty;

WHEREAS, it is intended that the TANAP IGA and the signed text of this Agreement, forming part of it, together comprise the framework of principles and procedures applicable to the TANAP Project; and

WHEREAS, the Host Government acts on behalf of the State and the State Authorities in matters such as those provided in this Agreement.

NOW, THEREFORE, for and in consideration of these premises, the Parties hereby agree as follows:

ARTICLE 1 DEFINITIONS AND INTERPRETATION

1.1 Capitalised terms used in this Agreement (including the Preamble) and not otherwise defined herein, shall have the meanings ascribed to them below:

"Advance Corporation Tax" has the meaning ascribed to it in Article 23.3 of this Agreement;

"Affiliate" means, with respect to any Person, any other Person that, directly or indirectly through one or more intermediaries, controls, is controlled by or is under common control with that Person. For purposes of this definition, "control" shall mean the possession, directly or indirectly, of the power to direct or cause the direction of the management and policies of a Person, whether through the ownership of a majority or other controlling interest in the voting securities, equity or other ownership interest in an Entity, by law, or by agreement between Persons conferring such power or voting rights;

"Agreed Interest Rate" means for each day of an Interest Period with respect to any amount due and payable under or pursuant to this Agreement, interest at the rate per annum equal to LIBOR plus 1 (one) percentage point in effect on the Business Day immediately preceding the first day of the initial applicable Interest Period and, thereafter, as in effect on the Business Day immediately preceding the first day of each succeeding Interest Period;

"Agreement" means this host government agreement which will become effective in accordance with Article 2, including all appendices attached hereto, together with any written extension, renewal, replacement, amendment or other modification hereof signed by all the Parties, all of which by this reference are incorporated herein;

"Application Requirements" has the meaning ascribed to it in Article 7.1 of this Agreement;

"Best Available Terms" means, at any time with respect to any goods, works, services or technology to be rendered or provided at any location, the commercially competitive cost-based terms reasonably obtainable in the relevant market, except where the State or a State Entity or State Authority is the sole provider of such goods, works, services or technology in the Territory,

in which case it shall be a price equal to that which such Entity charges other Entities, whether State owned or private;

"Best Endeavours" means the taking by the relevant Person of all lawful steps in such Person's power which a prudent and determined Person would have taken under the circumstances;

"BOTAS" means Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş., a corporation incorporated under the laws of the Republic of Turkey whose head office is at Bilkent Plaza A-2 Blok Bilkent, Ankara, Turkey;

"Business Day" means any day on which clearing banks are customarily open for business (excluding Saturdays, Sundays and public holidays) in the Republic of Turkey;

"Change of Law" means, in relation to the Republic of Turkey, any of the following which comes into effect after the Effective Date of this Agreement:

- (a) any international agreement which has been signed and ratified by the State, legislation, directive, order, promulgation, issuance, enactment, decree, regulation or similar legislative act of the State, a State Authority or a State Entity (including any which relate to Taxes); and/or
- (b) any change to any of the foregoing (including any change by way of or resulting from amendment, repeal, withdrawal, termination or expiration) (whether such legislative acts in (a) came into effect before or after the Effective Date of this Agreement); and/or
- (c) any change in the jurisprudence of the superior courts of the Republic of Turkey which is binding on the lower courts;

"Commercial Operation Start Date" means the first date on which Gas enters the TANAP System at the Entry Point pursuant to a commercial gas transportation agreement;

"Contractor" means any Person supplying, whether by contract, or sub-contract (provided that such sub-contract has a total contract value of at least USD 150,000 (one hundred and fifty thousand USD)), goods, work, technology or services, including consultancy services, financial services (including inter alia, credit, financing, insurance or other financial accommodations) to the TANAP Project Entity and/or to the Operating Companies, in connection with the TANAP Project, excluding however any natural person acting in his or her role as an employee of any other Person;

"Corporation Tax" has the meaning ascribed to it in Article 23.2 of this Agreement;

"Costs" means, in relation to any Shipper which is controlled by one or more TANAP Consortium Members or their Affiliates any new or increased cost or expense, and in relation to the TANAP Project Entity or any Operating Company

any new or increased cost or expense and any reduction in revenue resulting from, or otherwise attributable to, any Discriminatory Change of Law and that is incurred or suffered in connection with the TANAP Project by any Interest Holder. Such costs or expenses may include:

- (a) capital costs;
- (b) financing costs;
- (c) costs of operation and maintenance; and/or
- (d) taxes, royalties, duties, imposts, levies or other charges imposed on or payable by the Interest Holder;

"Decommissioning Plan" has the meaning ascribed to it in Article 32.2 of this Agreement;

"Designated State Authority" has the meaning ascribed to it in Article 5.1 of this Agreement;

"Discriminatory Change of Law" has the meaning ascribed to it in Article 29.1 of this Agreement;

"Economic Equilibrium" means the economic value to any Interest Holder of the relative balance established under this Agreement and the Project Agreements established pursuant to this Agreement at the applicable date between the rights, interests, exemptions, privileges, protections and other similar benefits provided or granted to such Person and the concomitant burdens, costs, obligations, restrictions, conditions and limitations agreed to be borne by such Person;

"Effective Date" has the meaning ascribed to it in Article 2.1 of this Agreement;

"Energy Charter Treaty" means the Energy Charter Treaty as opened for signature in Lisbon on 17 December 1994;

"Entity" means any company, corporation, limited liability company, partnership, limited partnership, enterprise, joint venture, unincorporated joint venture, association, trust or other juridical entity, organisation or enterprise duly organised by treaty or under the laws of any state or any subdivision thereof;

"Entry Point" means the entry point to the TANAP System at the border of the Republic of Turkey with Georgia as nominated or modified by the TANAP Project Entity and subject to approval by the Host Government;

"Environmental and Social Impact Assessment" or the **"ESIA"** has the meaning ascribed to it in Article 17.2 of this Agreement;

"Environmental and Social Standards" has the meaning ascribed to it in Article 17.1;

"Exit Point" means any exit point from the TANAP System whether at the border of the Republic of Turkey with the Republic of Bulgaria and/or the Hellenic Republic and/or within the Territory; or any other exit point as nominated or modified by the TANAP Project Entity and subject to approval by the Host Government;

"Expropriation" has the meaning ascribed to it in Article 30;

"Facilities" means all physical assets, equipment and installations of any type from time to time owned, in the possession of, or operated or legally controlled by or on behalf of the TANAP Project Entity in the Territory for the purposes of the Project Activities;

"Fair Market Value" means the value to a Project Participant of its Investment with the intention of putting the Project Participant in the position it would have been in if no Expropriation had occurred having taken into account the effects of the Expropriation on its overall business including any related Investments in relation to TANAP Project. Such value shall be calculated assuming a going concern, assuming a willing buyer and a willing seller in a non-hostile environment, and disregarding all unfavourable circumstances leading up to or associated with the Expropriation;

"Force Majeure" has the meaning ascribed to it in Article 28;

"Foreign Currency" means a currency which is widely traded in international foreign exchange markets;

"Foreign Employee" means any employee of any Project Participant that is not a citizen of the State;

"Host Government" means the Government of the Republic of Turkey;

"ICC Rules" means the Rules of Arbitration of the International Chamber of Commerce;

"Initial Operation Period" means the period of twenty-five (25) Years from the Effective Date;

"Interest Holder" means:

- (a) the TANAP Project Entity;
- (b) Operating Companies;
- (c) any Shipper which is controlled by one or more TANAP Consortium Members or its Affiliates, where "control" has the same meaning as in the definition of Affiliate; or

- (d) any successor or permitted assignee of any Person referred to in (a) to (c) above;

"Interest Period" means, for purposes of the definition of "Agreed Interest Rate", a period of thirty (30) days, beginning the first day after the date on which any such amount becomes due and payable and ending thirty (30) days thereafter, with each succeeding Interest Period beginning on the first day after the last day of the Interest Period it succeeds;

"International Financial Reporting Standards" means the international financial reporting standards as adopted by the International Accounting Standards Board or a successor organization;

"Land Registry Law" means the "Land Registry Law" numbered 2644 published in the official gazette of the State on 29 December 1934, as may be amended or replaced from time to time;

"Land Rights" means those rights of examination, testing, evaluation, analysis, access, inspection, construction, use, possession, occupancy, control, assignment and enjoyment (other than ownership) with respect to land in the Territory as set forth in Appendix 2 to this Agreement. The term "Land Rights" is used in its broadest sense to refer not only to the Project Land within, over or under which the Facilities, as completed, will be located, but also such other and additional lands (including seabeds and coasts which will be granted in accordance with National Laws), access routes and land rights within the Territory as the TANAP Project Entity and its designated Contractors may require and designate for the purposes of conducting Project Activities or any other activities necessary for enabling the conduct of Project Activities desired by the TANAP Project Entity for the Project Land in respect of the Facilities;

"Land Rights Entity" has the meaning ascribed to it in Article 16.1 of this Agreement;

"Lender(s)" means any financial institution or other Person providing or mandated to provide any indebtedness, loan, financial accommodation, extension of credit, or other financing or insurers providing political risk insurance to the TANAP Project Entity and/or TANAP Consortium Members in connection with the financing of the TANAP Project (including in respect of any refinancing thereof), and any successor or permitted assignee of any such financial institution or other Person providing financing;

"LIBOR" means the London Interbank Offered Rate (expressed as an annual percentage rate) for three months US Dollar deposits as published by Reuters (or an equivalent successor) at around 11:00 am London time on the relevant day, or if such rate has ceased to be available, any successor or equivalent generally accepted reference rate (in US Dollars for three months) agreed by the Parties and, if no such successor or equivalent generally accepted reference rate exists, the reasonably available funding costs (in US Dollars for three months) of the Person to whom payment is owed;

"Local Currency" means the legal currency issued by the State;

"Loss or Damage" shall mean any loss, or damage, including any cost, injury, liability, obligation, expense (including interest, penalties, attorneys' fees and disbursements), litigation, proceeding, claim, charge or penalty suffered or incurred by a Person, but excluding any indirect or consequential losses or damages and loss or deferral of profit unless caused by any gross negligence or wilful misconduct imputable to such Person;

"National Laws" means the law, including legislation of all kinds, applicable and as may be amended or replaced from time to time in the Territory;

"Natural Gas" or **"Gas"** means any hydrocarbon or mixture of hydrocarbons and other gases consisting primarily of methane, all of which is substantially in the gaseous phase at an absolute pressure of one decimal zero one three two five (1.01325) bar and at a temperature of fifteen degrees Celsius (15°C);

"Natural Gas Market Law" means the "Natural Gas Market Law" numbered 4646 published in the official gazette of the State on 2 May 2001, as may be amended or replaced from time to time;

"Operating Company" means one or more Entities appointed or selected in accordance with the provisions of Article 6 of this Agreement;

"Person" means any physical person or any Entity;

"Pipeline Corridor" means a sixteen (16) metres wide area of land within the Construction Corridor (including exclusive control of the area above such land to a specified height and rights to such land's subsurface to a specified depth) extending from the Entry Point to the Exit Points;

"Primary Term" has the meaning ascribed to it in Article 2.2 of this Agreement;

"Project Activities" means any and all of the activities conducted by any and all of the Project Participants in connection with the TANAP System including, engineering studies, technical studies, evaluation, development, design, permitting, project development, acquisition of Land Rights, construction, commissioning, installation, financing, insuring, ownership, operation (including the Transit Passage by and on behalf of the TANAP Project Entity or the Shippers), commercial exploitation, repair, replacement, refurbishment, maintenance, capacity expansion or extension (such as laterals), protection and decommissioning of the TANAP System, procurement of personnel, services, plant and material including long lead items, implementation of Project Agreements, this Agreement and all other relevant contracts and agreements, maintenance, repair, and all activities connected with any expansion or extension of the TANAP System;

"Project Agreement" means any agreement (other than this Agreement) or contract, to which, on the one hand, the Host Government, any State Authority or State Entity and, on the other hand, any Project Participant are or later become a party relating to Project Activities, as any such agreement, contract or other document may be extended, renewed, replaced, amended or otherwise modified from time to time in accordance with its terms;

"Project Land" means (i) the Construction Corridor and (ii) those other designated areas of land (contiguous or non-contiguous), including access routes, notified to the State Authorities by the TANAP Project Entity used as the locations upon or under which the TANAP System exists, from time to time, throughout the life of the TANAP Project;

"Project Participants" means the TANAP Project Entity, the TANAP Consortium Members, Interest Holders, Contractors, Operating Companies, Shippers or Lenders;

"Reasonable Endeavours" means endeavours available to the Party concerned as are appropriate in the relevant circumstances;

"SD2 Gas Sales Agreement" means the gas sales agreement entered into by SOCAR (as seller) and BOTAS (as buyer) dated 25 October 2011 for the sale and purchase of Gas from Azerbaijan;

"Shipper" means a Person contracting with the TANAP Project Entity for the use of transportation capacity in the TANAP System;

"SOCAR" means the State Oil Company of the Republic of Azerbaijan;

"State" means the sovereign state of the Republic of Turkey;

"State Authorities" means the Host Government and each and every aspect thereof at every level in respect of the Territory, including all central and local authorities or bodies (whether or not part of or controlled by any superior legal authority in the governmental hierarchy) and any and all instrumentalities, branches and subdivisions of any of the foregoing, and any entity that is directly or indirectly controlled by the State or one or more of its State Authorities;

"State Entity" means any Entity in which, directly or indirectly, the State or the Host Government has equity or similar economic interest or which is directly or indirectly controlled by the Host Government, including agents and representatives of the Host Government. For purposes of this definition, "control" means the possession, directly or indirectly, of the power to direct or cause the direction of the management and policies of a Person, whether through the ownership of voting securities, by contract, by law, or otherwise, provided, however, that any State Entity which may also be a Project Participant will not be a State Entity whenever it is acting in the role of a Project Participant;

“State Land(s)” means the lands that have not been registered with the land registry records as they have not been subjected to cadastral work yet or they are classified as unoccupied lands or areas allocated for common usage of public or public services (roads, pasture, meadow, summer pasture, winter quarters, and etc.) and those lands registered in the name of the Treasury of the Republic of Turkey, within the Territory;

“TANAP Consortium Member” means an Entity holding a participating interest in the TANAP Project Entity;

“TANAP Intergovernmental Agreement” or **“TANAP IGA”** means the intergovernmental agreement signed by and between the Republic of Turkey and the Republic of Azerbaijan on 26 June 2012 concerning the TANAP System together with its appendices as set forth therein, including as such agreement may be extended, renewed, replaced, amended or otherwise modified at any given moment in time in accordance with its terms;

“TANAP Project” means the TANAP System and the Project Activities all as defined and contemplated by this Agreement, the TANAP Intergovernmental Agreement and the Project Agreements, intended to be operational and ready to transport Natural Gas volumes in line with the commencement of production from stage 2 of the Shah Deniz field;

“TANAP System” means the Natural Gas pipeline system including attendant Facilities through the Territory from an Entry Point on the Turkey-Georgia border to Exit Points in the Territory and to Exit Points on the Turkey-Greece and/or Turkey-Bulgaria border and any other Exit Points as agreed by the State and the Republic of Azerbaijan via mainly 56 inch pipeline and having initial capacity sufficient at least to include production from stage 2 of the Shah Deniz field, and including any expansions to accommodate additional Gas volumes originating or transiting from the Republic of Azerbaijan;

“Taxes” means all existing or future taxes, levies, duties, customs duties, import duties, export duties, imposts, VAT, withholdings, fees, assessments or other similar charges payable to or imposed by the State or a State Authority, together with interest, penalties and fines (including financial sanctions and administrative penalties) with respect thereto, and **“Tax”** means any of the foregoing;

“Taxation Office” means any taxation office of the State and any successor thereto;

“Technical Standards” means those codes and regulations regarding the construction, installation, operation and maintenance of the Facilities as set forth in Article 20 and Appendix 1 of this Agreement;

“Territory” means the land territory of the Host Government, its territorial sea and the air space above it, as well as the maritime areas over which it has jurisdiction or exercises sovereign rights in accordance with public international law;

"Transit Certificate" means the certificate which shall be granted in accordance with the Transit Law, for the carrying out of those Project Activities that are within the scope of the Transit Law;

"Transit Law" means the "Law on Transit Passage Through Petroleum Pipelines" numbered 4586 published in the official gazette of the State on 29 June 2000, as may be amended or replaced from time to time;

"Transit Passage" means the transit, carriage, passage or transportation of Natural Gas originating or transiting from the Republic of Azerbaijan through the TANAP System across the Territory of the Republic of Turkey and destined for the member states of the European Union, other European states or other states neighbouring the Republic of Turkey; and includes the transportation of Natural Gas destined for delivery to the Turkish market for as long as it is within the TANAP System;

"Transit Passage Gas" means the Natural Gas in Transit Passage;

"US Dollars" or **"USD"** means the legal currency of the United States of America;

"VAT" means value added tax applicable to the provision of goods, works, services or technology; and

"Year" means a Gregorian calendar year.

1.2 Interpretation

- (a) The division of this Agreement into articles, sections and other portions and the insertion of headings are for convenience of reference only and shall not affect the construction or interpretation hereof.
- (b) Unless otherwise indicated, all references to an "Article" or "Section" followed by a number or a letter refer to the specified Article or Section of this Agreement.
- (c) The terms "this Agreement", "hereof", "herein" and "hereunder" and similar expressions refer to this Agreement and not to any particular Article, Section or other portion hereof.

1.3 Construction

Unless otherwise specifically indicated or the context otherwise requires, words importing the singular shall include the plural and vice versa and words importing any gender shall include all genders, and "include", "includes" and "including" shall be deemed to be followed by the words "without limitation".

Reference to any Person under this Agreement shall include reference to any successors or permitted assignees of such Person.

1.4 Knowledge

References in this Agreement to "knowledge", "awareness" and synonymous terms shall, unless the context indicates the contrary, be deemed to refer to actual rather than to constructive or imputed knowledge.

**ARTICLE 2
EFFECTIVE DATE AND TERM**

- 2.1 This Agreement shall enter into force and become effective and binding on the date (the "**Effective Date**") on which the TANAP Intergovernmental Agreement has entered into force.
- 2.2 Subject to Article 2.3, this Agreement shall continue for a primary term of forty-nine (49) years following the Effective Date (the "**Primary Term**").
- 2.3 Any extension of the term of this Agreement beyond the Primary Term shall be subject to mutual agreement of the Parties.

**ARTICLE 3
TRANSIT PASSAGE OF NATURAL GAS**

- 3.1 Unless otherwise agreed under this Agreement, the Host Government grants to the TANAP Project Entity the exclusive right to conduct the Transit Passage via the TANAP System to its full extent, consistent with the principle of freedom of transit, free of any fees, charges and costs or any other kind of payment and without distinction or discrimination as to the origin, destination or ownership of such Natural Gas, and without imposing any delays or restrictions, other than those specifically provided for in Article 3.2.
- 3.2 The Host Government shall use Best Endeavours to ensure the uninterrupted, unimpeded, unrestricted and uncurtailed flow of Transit Passage Gas and shall take appropriate measures and actions to avoid and prevent the interruption or curtailment of such Transit Passage Gas, except as specifically provided under this Agreement, any Project Agreement and/or where there are reasonable grounds for the Host Government to believe that the continuation of the Transit Passage creates or would create any danger or hazard to public health and safety or the environment or any disproportionate danger or hazard to property.
- 3.3 The Host Government acknowledges and agrees that it shall (i) not take any Transit Passage Gas and shall take preventative measures to this end; and (ii) not claim title to or ownership of or otherwise claim or exert other property or possessory rights over any Transit Passage Gas and, for the avoidance of doubt, this Article 3.3 is not related to any State Authority's or State Entity's right to take delivery of Transit Passage Gas under the terms of a commercial gas transportation agreement to which such State Authority or State Entity is a party, at the designated Exit Point(s).

- 3.4 The TANAP Project Entity shall have the exclusive right to use and/or market to Shippers the total capacity of the TANAP System at its sole discretion and to negotiate, agree and charge tariffs to Shippers under commercial gas transportation agreements with such Shippers without any requirement for approval by State Authorities and/or State Entities. The TANAP Project Entity shall notify to the Designated State Authority, for information purposes only, the tariff calculation methodology, if any, and the tariffs and capacity allocations agreed with the Shipper(s) under each commercial gas transportation agreement which the TANAP Project Entity enters into.
- 3.5 The Host Government confirms that all Gas to be delivered under the SD2 Gas Sales Agreement will be transported from the Entry Point to the Exit Point(s) in Eskişehir and the Thrace Region within the Territory via the TANAP System subject to: (i) the same tariff (adjusted for the actual transportation distance in the Territory) as applies to other Gas from stage 2 of the Shah Deniz field transiting through the TANAP System; and (ii) the achievement of a commercial gas transportation agreement between BOTAŞ and the TANAP Project Entity.
- 3.6 In the event of (i) curtailment of capacity in the TANAP System or (ii) a shortage of Natural Gas produced from stage 2 of the Shah Deniz field available for delivery into the TANAP System at the Entry Point, allocation of available capacity or volumes, as applicable, shall be made on a pro-rata basis among all eligible Shippers of Natural Gas produced from stage 2 of the Shah Deniz field.

ARTICLE 4 RIGHTS OF THE TANAP PROJECT ENTITY

- 4.1 For the purposes of the TANAP Project, the Host Government hereby agrees that the TANAP Project Entity shall have:
- (a) the right to implement and carry out the TANAP Project, conduct all Project Activities, and enjoy all other rights provided to it by the State Authorities under the terms of this Agreement and the Project Agreements;
 - (b) the right to (as the case may be) construct, own, use, possess, operate or control the TANAP System under the terms of this Agreement and the Project Agreements; and
 - (c) the right to implement in accordance with this Agreement the TANAP System for Transit Passage of Natural Gas up to a volume of thirty two (32) billion cubic meters per Year in consultation with the Host Government, and above a volume of thirty two (32) billion cubic meters per Year subject to the approval of the governments of the State and the Republic of Azerbaijan.

**ARTICLE 5
DESIGNATED STATE AUTHORITY**

- 5.1 The Host Government hereby authorises and appoints the Ministry of Energy and Natural Resources of the Republic of Turkey, to act as the Designated State Authority (the "**Designated State Authority**"). If requested by the TANAP Project Entity, the Designated State Authority, shall provide assistance:
- (a) for the issuance of rights, licences, visas, permits, certificates, authorisations, approvals, consents and permissions provided in this Agreement;
 - (b) for the provision of information, documentation, data and other materials specified by this Agreement or any Project Agreement or appropriate to evidence any grants of rights hereunder or under any Project Agreement in a form sufficient and appropriate to facilitate the carrying out of the TANAP Project or Project Activities or any part thereof;
 - (c) for the submission and receipt of notifications, certifications and other communications provided herein; and
 - (d) with respect to the State Authorities and State Entities, as appropriate to facilitate the implementation of the TANAP Project.
- 5.2 The Designated State Authority shall, promptly following the Effective Date, nominate a direct point of contact for the TANAP Project Entity with respect to the TANAP Project.

**ARTICLE 6
OPERATOR**

- 6.1 The TANAP Project Entity shall have the right and sole discretion to establish, own and control and/or appoint or select one or more Operating Companies for operating the TANAP System that have been incorporated in the Territory and without being subject to any requirements or restrictions in relation to shareholding structure.
- 6.2 The TANAP Project Entity shall use Reasonable Endeavours to utilise local expertise in services needed for operating the TANAP System.
- 6.3 Any Operating Company shall be entitled to exercise rights of the TANAP Project Entity arising under this Agreement and/or any Project Agreement to which it is a party in relation to Project Activities.

**ARTICLE 7
APPLICATION REQUIREMENTS**

- 7.1 Upon request by the TANAP Project Entity, the Designated State Authority shall use Reasonable Endeavours to provide a list of the documentation necessary to obtain a specific licence, consent, permit, authorisation, exemption, visa,

certificate, approval or permission (the “**Application Requirements**”) on the part of the TANAP Project Entity and such other Project Participants as the TANAP Project Entity may designate in order to carry out Project Activities. Any absence in the list or future requirements imposed by the legislation shall not remove the obligations of the Project Participants. The Application Requirements may be updated from time to time.

- 7.2 Upon request of the TANAP Project Entity, subject to the submission of the Application Requirements therefor, the Host Government shall use Reasonable Endeavours to ensure that any relevant State Authority and/or State Entity provides, within forty-five (45) days but in no event later than the period set forth in the applicable National Laws, all licences, consents, permits, authorisations, exemptions, visas, certificates, approvals or permissions necessary or appropriate (and any renewals or extensions as applicable), to enable TANAP Project Entity and all other Project Participants to carry out all Project Activities in a timely, secure and efficient manner, including:
- (a) operation of the Facilities;
 - (b) use and enjoyment of the Land Rights (subject to the provisions of Article 16 and Appendix 2 Land Rights);
 - (c) customs clearances;
 - (d) import and export licences regarding all equipment, materials, machinery, vehicles, tools, spare parts and supplies and all other goods which will be used in connection with the Project Activities;
 - (e) visas, work permits and residence permits;
 - (f) rights to open and maintain bank accounts;
 - (g) rights to lease or, where appropriate, acquire office space and employee accommodations;
 - (h) rights and licences, in accordance with relevant National Laws, to operate communication and telemetry facilities (including the dedication of a sufficient number of exclusive radio and telecommunication frequencies as requested by the TANAP Project Entity to allow the uniform and efficient operation of the TANAP System) for the secure and efficient conduct of Project Activities;
 - (i) rights to establish such branches, permanent establishments, offices and other forms of business or presence in the Territory as may be reasonably necessary in the opinion of any Project Participant to properly conduct Project Activities, including the right to lease or, where appropriate, purchase or acquire any real or personal property required for Project Activities or to administer the businesses or interests in the TANAP Project; and

- (j) rights to operate vehicles and other mechanical equipment, and in accordance with relevant National Laws, the right to operate aircraft, ships and other water craft, in the Territory.
- 7.3 Without prejudice to Articles 23 and 24 all costs, fees, payments or other relevant expenses as may be revised from time to time in relation to licences, consents, permits, authorisations, exemptions, visas, certificates, approvals or permissions provided pursuant to Article 7.2 shall be paid by the relevant Project Participants in accordance with National Laws provided that such costs, fees, payments or expenses shall be non-discriminatory.

ARTICLE 8 COOPERATION

- 8.1 The Host Government shall within the limits of its authority provide its support and cooperation and take appropriate actions for the efficient and timely implementation, conduct and execution of Project Activities contemplated by this Agreement and the Project Agreements.
- 8.2 The Host Government shall co-operate with the TANAP Project Entity in relation to the process of raising finance for the TANAP Project. In this respect, upon request of the TANAP Project Entity, solely for the purpose of assisting in any attempt to finance all or any part of the TANAP Project or all or any part of its Project Activities within the Territory, the Host Government, on its own behalf and on behalf of the State Authorities, shall confirm in writing, or, as appropriate, execute such documents as are necessary or appropriate to extend directly to any and all applicable Lenders (including multilateral lending agencies and export credit agencies) the representations, covenants and undertakings of the State Authorities as, and to the extent, set forth in this Agreement. If required for the purposes of Lenders' step-in rights, the Host Government shall negotiate direct agreement(s) with the Lenders.

For the avoidance of doubt, this Article 8 does not oblige the Host Government to provide finance for the TANAP Project, the TANAP System, the TANAP Project Entity or the TANAP Consortium Members or to accept financial liabilities in respect of them.

- 8.3 The TANAP Project Entity and Contractors (including those which may be State Entities) shall:
- (a) have the right to procure all services, works, goods and equipment for construction, installation, commissioning and decommissioning of the TANAP System in compliance with internationally accepted competitive procurement procedures which shall not discriminate against or prevent participation of Turkish companies in relation to such tenders. The application of a bidder evaluation scheme shall consider all export credit agency and non-export credit agency covered bids on a non-discriminatory and transparent basis;

- (b) select Turkish companies for the provisions of such services, works, goods and equipment where the offers of Turkish companies are better than or equal to those of companies from other countries in terms of price, quality, availability and other material requirements of any tender;
- (c) acknowledge and agree that the Designated State Authority shall have the right to monitor the TANAP Project Entity's and Contractors' compliance with the principles set out in this Article 8.3.

ARTICLE 9

COMMITMENTS WITH RESPECT TO CERTAIN AGREEMENTS ENTERED INTO BY THE STATE, STATE AUTHORITIES AND/OR STATE ENTITIES

- 9.1 The privatisation, insolvency, liquidation, reorganisation or any change in the viability, ownership, organisational structure or legal existence of any State Authority or State Entity party to any Project Agreement shall not affect the rights and obligations of the Host Government hereunder or in respect of such Project Agreement.
- 9.2 The Host Government shall, throughout the entire term of this Agreement and of the Project Agreements to which any State Authority or State Entity is a party, ensure that the obligations of such State Authority or State Entity under this Agreement or any Project Agreement are always vested in and undertaken by an Entity authorised to perform and capable of performing such obligations. All obligations of the State Authorities and State Entities under this Agreement and any Project Agreement shall be, and for all purposes hereby be conclusively deemed to be, the obligations of the Host Government.

ARTICLE 10

NON-INTERRUPTION OF PROJECT ACTIVITIES

- 10.1 Without prejudice to its obligations under Article 3 and except as otherwise specifically provided in this Agreement or any other Project Agreement, the Host Government shall not, and shall neither permit nor require any State Entity or State Authority to, interrupt, curtail, frustrate, delay or otherwise impede any Project Activities provided always that where there are reasonable grounds to believe that the continuation of the Project Activities in the Territory creates or would create any danger or hazard to public health and safety or the environment or any disproportionate danger or hazard to property, the Host Government may interrupt the Project Activities in its Territory only to the extent and for the length of time necessary for the removal of the danger or hazard.
- 10.2 If any event occurs or any situation arises which there are reasonable grounds to believe threatens to interrupt, restrict, curtail, frustrate, delay or otherwise impede the Project Activities (a "threat" for the purpose of this Article 10), the Host Government and its State Authorities shall use Reasonable Endeavours to prevent and eliminate such threat, save for any event or situation which is a consequence of operational maintenance or any failure by the TANAP Project Entity, its Contractors and any Operating Company.

ARTICLE 11
THE HOST GOVERNMENT'S REPRESENTATION

The Host Government hereby acknowledges that, as of Effective Date, it has the power to enter into and carry out this Agreement and to perform its obligations hereunder.

ARTICLE 12
TANAP PROJECT ENTITY'S REPRESENTATIONS AND WARRANTIES

- 12.1 The TANAP Project Entity hereby represents and warrants to the Host Government that, as of the Effective Date:
- (a) it is duly organised, or incorporated, and validly existing in accordance with the legislation of the jurisdiction of its organisation or incorporation, has the lawful power to engage in the business it presently conducts and contemplates conducting, and is duly approved (or to the best of its knowledge is capable of being duly licensed and will in due course become duly approved) or qualified as a national or foreign corporation (as the case may be) in each jurisdiction wherein the nature of the business transacted by it makes such approval or qualification necessary;
 - (b) it has the power to enter into and carry out this Agreement and to perform its obligations under this Agreement and all such actions have been duly authorised by all necessary procedures on its part;
 - (c) the execution, delivery and performance of this Agreement will not conflict with, result in the breach of, constitute a default under or accelerate performance required by any of the terms of its organisational or incorporation documents or any agreement, decree or order to which it is a party or by which it or any of its assets is bound or affected;
 - (d) this Agreement has been duly and validly executed and delivered by it and constitutes a legal, valid and binding obligation upon it, enforceable in accordance with its terms;
 - (e) there are no actions, suits, proceedings or investigations pending or, to its knowledge, threatened against it before any court, arbitral tribunal or any governmental body which individually or in the aggregate may result in a material adverse effect on its business or assets or its condition, financial or otherwise, or in any impairment of its ability to perform its obligations under this Agreement, and it has no knowledge of any violation or default with respect to any order, decree, writ or injunction of any court, arbitral tribunal or any governmental body which may result in any such material adverse effect or such impairment;
 - (f) it has complied with all laws applicable to it such that it has not been subject to any fines, penalties, injunctive relief or criminal liabilities which individually or in the aggregate have materially affected or may materially

affect its business operations or financial condition or its ability to perform its obligations under this Agreement; and

- (g) no representation or warranty by it contained in this Agreement contains any untrue statement of material fact or omits to state a material fact necessary to make such representation or warranty not misleading in light of the circumstances under which it was made.

ARTICLE 13 BOOKS AND RECORDS

- 13.1. The TANAP Project Entity shall keep copies of books of account, originals or copies of contracts and copies of other files and records reasonably necessary for the Project Activities. Such files and records shall be available for inspection and audit on an annual basis by representatives of the Host Government giving thirty (30) days' notice, unless otherwise mutually agreed, at the TANAP Project Entity's office in the Territory, for as long as may be required by National Laws.
- 13.2. All such books or accounts and other records shall be kept and maintained in the currency of account for the relevant transaction and in accordance with the International Financial Reporting Standards.

ARTICLE 14 INSURANCE

- 14.1 With regard to insurance, the TANAP Project Entity shall effect and maintain insurance and (where applicable) shall cause its Contractors and Operating Companies to effect and maintain insurance, in such amounts and in respect of such risks related to the TANAP Project, as are in accordance with the internationally accepted standards and business practices of the international Natural Gas pipeline industry, having due regard to the location, size and technical specifications of the Project Activities, subject at all times to the availability of such insurance coverage on reasonable commercial terms, and such insurance may be obtained from such companies (including captive insurance companies of the TANAP Consortium Members) as selected by the TANAP Project Entity (or, where applicable, the relevant Contractor or Operating Company). Such insurance coverage, without prejudice to the generality of the foregoing, where available on commercially reasonable terms shall include:
 - (a) loss, damage, injury or death caused by seepage, pollution or contamination or adverse environmental impact in the course of or as a result of the Project Activities;
 - (b) the cost of removing debris or wreckage and cleaning-up operations (including seeping, polluting or contaminating substances) following any accident in the course of or as a result of the Project Activities; and
 - (c) loss or damage to property or bodily injury or death suffered by any third party in the course of or as a result of the Project Activities.

- 14.2 Prior to the commencement of construction of the TANAP System, the TANAP Project Entity shall inform and provide to the Host Government copies of certificates of insurance or other statements from brokers, insurers or underwriters confirming any insurance providing coverage with respect to Project Activities or procured pursuant to this Article 14 and shall do likewise at the renewal of each insurance. If such insurances outlined in Article 14.1 above are not available at commercially reasonable terms, notice shall be given as soon as practicable to the Host Government together with details of reasonable alternative measures to cover the risk such as self-insurance mechanisms.

ARTICLE 15
GOVERNMENT FACILITATION

- 15.1 The Host Government shall (i) to the extent within its authority, give sympathetic consideration to develop and propose to the relevant legislative body, and support the making, passage and enactment of all laws, decrees, decisions or other legislative and regulatory steps as are or may become necessary under its laws to enable the TANAP Project Entity to implement the terms of this Agreement and all Project Agreements and to authorise, enable and support the Project Activities and the activities and transactions contemplated by this Agreement and all Project Agreements; and (ii) use Reasonable Endeavours to cause to be given, in writing, all decrees, orders, regulations, rules, interpretations, authorisations, approvals and consents necessary or appropriate to evidence and perform the obligations under this Agreement.
- 15.2 The Host Government shall, to the extent possible (and, where appropriate, through the Designated State Authority in accordance with Article 5), keep the TANAP Project Entity informed in respect of the development of any laws or regulations in connection with its obligations under this Agreement.

The TANAP Project Entity shall apply to the Designated State Authority for a Transit Certificate and the Designated State Authority shall provide assistance with and coordinate the filing of such application. The Designated State Authority shall not unreasonably withhold any approvals, authorisations and provisions required for, and shall ensure that no unreasonable delay occurs in the granting of, the Transit Certificate.

- 15.3 The Host Government shall assist the TANAP Project Entity in establishing TANAP System interconnections with the national Natural Gas transmission network in the Territory in accordance with National Laws and other transmission networks at the Entry Point and Exit Point(s), as such may be required from time to time.

ARTICLE 16
LAND RIGHTS

- 16.1 Without prejudice to the provisions of Article 5.1 above, the Host Government shall authorise and appoint a State Entity for the purposes of performing the

State's obligations in relation to Land Rights (the "**Land Rights Entity**"), as set forth in this Article 16.

- 16.2 The Land Rights and, in particular, the rights of exclusive use, construction, possession and control (excluding ownership) respecting the Project Land as shall be granted by the State Authorities to the TANAP Project Entity in this Agreement constitute rights to property other than ownership of land.
- 16.3 The Host Government shall assist the TANAP Project Entity with the acquisition and exercise of Land Rights to the extent set out in this Article 16 and Appendix 2, subject always to observing the rights of any other Entity in respect of any infrastructure (including pipeline) which pre-exists the notification of the Construction Corridor by the TANAP Project Entity to the Host Government. Any right granted or made under this Agreement is granted by the Host Government in relation to the carrying out of the TANAP Project and Project Activities by the TANAP Project Entity.
- 16.4 The Host Government shall perform the obligations under this Article 16 and Appendix 2 within the limits of its authority and in accordance with National Laws, provided always that where the Host Government is able to expedite the process in respect of Land Rights or to facilitate the grant thereof, all in accordance with such obligations, laws and regulations, then the Host Government shall use its Reasonable Endeavours in this respect.
- 16.5 The obligations of the Host Government under this Article 16 and Appendix 2 are conditional on the TANAP Project Entity meeting all verifiable and appropriate costs and expenses in relation to the acquisition of the Land Rights which shall include:
 - (a) paying costs and expenses arising as a result of any additional obligations and requirements generated from the application of Environmental and Social Standards as defined in Article 17 and/or principles set forth in the Performance Standard 5 of the International Finance Corporation (Land Acquisition and Involuntary Resettlement); costs and expenses subject to this Article 16.5(a) shall be paid by the TANAP Project Entity;
 - (b) being responsible under the terms of the National Laws for settling or paying compensation for the acquisition of all Project Land to the Persons from whom the Land Rights were acquired (whether State Authorities or other Persons or Entities); and
 - (c) indemnifying the Host Government against any such costs and expenses and all claims.
- 16.6 In respect of Project Land and subject to Articles 16.4 and 16.5 above, the Host Government shall:
 - (a) in the case of State Land, make Land Rights available to the TANAP Project Entity in accordance with the procedures that are established

under the National Laws, and cause other relevant State Authorities to do so;

- (b) in the case of non-State Land, assist the TANAP Project Entity in acquiring Land Rights in accordance with the procedures that are established under the National Laws;
- (c) where the Land Rights Entity has the established capability and expertise to conduct or manage the process of acquiring Land Rights on behalf of third parties, the Host Government shall ensure that an offer is made to the TANAP Project Entity to do so on its behalf on reasonable cost based terms;
- (d) use Reasonable Endeavours (to the extent permitted by the National Laws) to issue, or cause to be issued, and support applications for the issuing of all necessary licences, consents, permits, authorisations or exemptions and land registration certificates required under applicable National Laws and regulations for the TANAP Project Entity to acquire and exercise the Land Rights in all Project Land and to provide public notice of the rights of the TANAP Project Entity to such Land Rights.

The TANAP Project Entity shall not be subject to the restrictive provisions of the Land Registry Law regarding acquisition of rights *in rem* for foreign Persons and foreign capital companies.

- 16.7 The Host Government shall grant to the TANAP Project Entity:
- (a) the exclusive and unrestricted rights *in rem* (excluding ownership) to use, occupy, possess, control and construct upon and/or under the land within the Project Land (as appropriate) for the purpose of conducting the Project Activities; and
 - (b) the right to restrict or allow at the TANAP Project Entity's sole discretion use, occupation, possession and control of, and construction upon and/or under the Project Land by any other Persons except for those required for the public services that would need to be procured by State Authorities. State Authorities shall always use Best Endeavours not to intervene with the Project Land and not adversely to affect the Project Activities.
- 16.8 The Host Government shall within the limits of its authority assist and procure that the relevant State Authorities assist, the TANAP Project Entity in exercising the Land Rights obtained under this Article subject to the TANAP Project Entity meeting any appropriate costs incurred in doing so.
- 16.9 Subject to this Agreement, the TANAP Project Entity shall share with the State any graphic and non-graphic data collected while exercising the Land Rights and in the course of identifying the Construction Corridor.
- 16.10 The TANAP Project Entity, taking into account the pre-existing infrastructure (including pipelines) as set forth under Article 16.3, rights of way in the

Territory and the applicable environment, health, safety and social requirements relating thereto, shall notify to the Host Government a Construction Corridor and Pipeline Corridor for the construction of the TANAP System and the subsequent conduct of the Project Activities. For this purpose, the Land Rights Entity and the TANAP Project Entity shall agree the terms and procedures with regard to the acquisition and grant of the Land Rights as set forth under this Article 16 and Appendix 2.

ARTICLE 17
ENVIRONMENT, HEALTH, SAFETY AND SOCIAL IMPACT

- 17.1 The environmental, social and community health impact standards relating to the TANAP Project shall be established by the TANAP Project Entity, after completion of an environmental and social impact assessment to be conducted in respect of the TANAP Project in accordance with this Article 17 and shall be recorded in written form (to be prepared by the TANAP Project Entity for approval by the Host Government) (the “**Environmental and Social Standards**”). Such Environmental and Social Standards shall comply with National Laws and shall also take due account of international standards and practices generally prevailing in the Natural Gas pipeline industry, including relevant Performance Standards of the International Finance Corporation.
- 17.2 The TANAP Project Entity shall develop, for approval by the Host Government, an environmental and social impact assessment (including an environmental and social investment programme) for the TANAP Project (the “**Environmental and Social Impact Assessment**” or the “**ESIA**”), in accordance with the Environmental and Social Standards. The ESIA shall be developed in coordination and consultation with applicable State Authorities and/or State Entities and shall be assessed and approved in accordance with the National Laws.
- 17.3 Following the approval of the Environmental and Social Standards and the ESIA by the Host Government, the TANAP Project Entity shall at all times pursue the Environmental and Social Standards and the ESIA throughout its Project Activities.
- 17.4 Without prejudice to the TANAP Project Entity’s obligations pursuant to this Article 17, if a seepage or release of Natural Gas occurs from the Facilities, or any other event occurs which is causing or likely to cause material environmental damage or material risk to human health and safety, as a result of fault or negligence of any responsible Project Participant, the TANAP Project Entity shall immediately take all necessary action to:
- (a) prevent to the extent reasonably possible further environmental and safety damage; and
 - (b) restore, so far as reasonably possible, the environment to the baseline conditions as per the ESIA that would have existed if the damage had not occurred including compensatory measures to restore interim losses

that occur from the date of damage occurring until the complete restoration.

- 17.5 On request from the TANAP Project Entity, the Host Government shall, in addition to any indemnification obligations the State Authority and/or the State Entity may have under this Agreement, use its Best Endeavours to make available promptly and in reasonable quantities, any labour, materials and equipment not otherwise immediately available to the TANAP Project Entity or its Contractors at TANAP Project Entity's cost to assist in any remedial or repair effort in respect of any event to which Article 17.4 applies.
- 17.6 Without prejudice to the TANAP Project Entity's obligations under Article 17.4, if, and to the extent, the TANAP Project Entity fails to comply with its obligations under this Article 17, the Host Government shall be entitled to take all necessary preventive or restorative measures itself and to recover the reasonable costs therefor from the responsible Project Participant.
- 17.7 The TANAP Project Entity shall implement and administer in respect of the Project Activities a health, safety and environmental ("**HSE**") program (subject to review of the Host Government). Such HSE program shall comply with National Laws and shall also take due account of international standards and practices generally prevailing in the natural gas pipeline industry and shall include development of an HSE manual establishing the TANAP Project Entity's and its Contractors' HSE guidelines and requirements. While performing the Project Activities, the TANAP Project Entity shall, and shall cause all of its Contractors to, comply with the requirements of the HSE program. During performance of the Project Activities, the TANAP Project Entity shall take precautions for the safety of physical persons and shall provide protection to prevent injury to physical persons and damage to property.

ARTICLE 18 PERSONNEL

- 18.1 To the extent permitted by National Laws, the TANAP Project Entity shall have the right to employ or enter into contracts with, for the purposes of conducting the Project Activities, such Persons and their respective personnel (including citizens of the State and Foreign Employees) who, in the opinion of the TANAP Project Entity, demonstrate the requisite knowledge, qualifications and expertise to conduct such activities.
- 18.2 Except as otherwise provided in this Agreement and subject to National Laws, the Host Government shall permit the free movement within its Territory of the Foreign Employees referred to in Article 18.1 and of their property intended for their private use.
- 18.3 Without prejudice to the provisions of Article 18.4 below, the Host Government shall ensure that the State Authorities shall not cause or permit to exist any restriction on the entry or exit of any Foreign Employees referred to in Article 18.1 with respect to the TANAP Project, subject only to the enforcement of

immigration (including visa, work permit and residence permit regulations), customs, criminal and other National Laws.

- 18.4 In view of the restrictions currently applicable under National Laws in relation to the granting of work permits to Foreign Employees who are engineers, the Host Government shall ensure that its State Authorities do not apply any restrictive provisions of National Laws that may hinder, curtail, delay or prevent the granting of a work permit to any Foreign Employees who are engineers.

ARTICLE 19 LABOUR STANDARDS

- 19.1 The labour standards applicable to the TANAP Project shall be the rules that are established pursuant to National Laws.
- 19.2 All employment programmes and practices applicable to employees working on the TANAP Project in the Territory, including hours of work, leave, remuneration, fringe benefits and occupational health and safety standards, shall not be less beneficial than is provided by the State's relevant legislation generally applicable to its citizens.

ARTICLE 20 TECHNICAL STANDARDS

The TANAP Project Entity shall be entitled to apply a uniform set of Technical Standards for the TANAP Project and the Project Activities. It is agreed that for the purposes of construction or operation of any Facilities or the conduct of any Project Activities, notwithstanding the standards set out in National Laws, the standards from time to time in effect of the organisations set forth in Appendix 1 of this Agreement shall be acceptable for all purposes.

ARTICLE 21 ACCESS TO RESOURCES AND FACILITIES

- 21.1 The Host Government shall use Reasonable Endeavours to provide and/or make available within its Territory to the TANAP Project Entity and to each Project Participant, on their reasonable request and at their cost and expense on Best Available Terms under market conditions, all goods, works and services as may be necessary or appropriate for the TANAP Project in the reasonable opinion of the requesting TANAP Project Entity or Project Participant and that are owned or controlled by State Authority and/or State Entity (including raw materials, electricity, water, gas, communication facilities, other utilities, onshore construction and fabrication facilities, supply bases, vessels, import facilities for goods and equipment, warehousing and means of transportation, and information which may be of use for Project Activities including information regarding geology, hydrology and land drainage, archaeology and ecology), all with respect to the TANAP Project.
- 21.2 The TANAP Project Entity and its relevant Contractors shall have the right to use, store and possess any mapping data and maps of such scale as are

reasonably necessary to conduct the Project Activities in accordance with National Laws. In particular, the Host Government shall use Reasonable Endeavours to support any request by the TANAP Project Entity for the use, storage and/or possession of mapping data and maps outside the Territory in accordance with National Laws.

- 21.3 The TANAP Project Entity shall apply for permits for the performance of survey flights over the Corridor of Interest in accordance with National Laws.
- 21.4 The Host Government shall support the acquisition by the TANAP Project Entity of any data regarding infrastructure that are reasonably necessary for the construction and operation of the TANAP System.
- 21.5 The State Authorities hereby consent to any Project Activities or actions taken preparatory to, or in connection with, the TANAP Project by the Project Participants that comply with the Technical Standards as described in Article 20 and Appendix 1.

ARTICLE 22 SECURITY

- 22.1 Commencing with the initial Project Activities relating to route identification and evaluation and continuing throughout the life of the TANAP Project:
 - (a) notwithstanding the obligation of the TANAP Project Entity under Article 22.1(b), the Host Government shall, consistent with the functions of the State under its National Laws in preserving security within the Territory, exert all lawful and reasonable endeavours to provide the security of the TANAP System and Project Activities in accordance with National Laws;
 - (b) the TANAP Project Entity shall provide the security of manned Facilities, including material storage yards and permanent installations, in accordance with National Laws; and
 - (c) the Parties will develop a security plan to co-ordinate these activities.
- 22.2 Unless otherwise provided under National Laws, the obligations of the Host Government under this Article 22, under no circumstances, shall cause the Host Government to be liable for Loss or Damages of the TANAP Project Entity.

ARTICLE 23 TAXES

- 23.1 General
 - (a) For the term of this Agreement and except as otherwise specifically provided herein, the TANAP Project Entity or any Operating Company shall be subject to the Taxes applicable under National Laws in effect as of the signature date of this Agreement.

- (b) No withholding tax applicable under National Law shall be levied upon:
 - (i) interest paid or accrued in connection with any loan provided by any TANAP Consortium Member and/or its Affiliate in connection with Project Activities to the TANAP Project Entity or any Operating Company (including the interest paid or accrued by the branch in the Territory on the loan obtained from the head office of the TANAP Project Entity); and
 - (ii) profit remitted to the TANAP Project Entity's head office by any branch of the TANAP Project Entity in the Territory or on any dividend distributed by the TANAP Project Entity to the TANAP Consortium Members.
- (c) The TANAP Project Entity and/or any Operating Company shall be exempt from VAT and special consumption tax applicable to fuel Gas, line-fill Gas and balancing Gas provided that such Gas is imported by the TANAP Project Entity and/or any Operating Company through the TANAP System, and solely used as fuel Gas, line-fill Gas and balancing Gas for the TANAP System. For this purpose, the TANAP Project Entity and/or any Operating Company shall provide necessary information demanded by relevant State Authority and/or State Entity.
- (d) Subject only to the provisions of Article 7, 24.5 and 29, to the extent any provisions of this Article 23 are or could be construed as being inconsistent with the other provisions of this Agreement, the provisions of this Article 23 shall govern.

23.2 Corporation Tax

Subject to the following, the TANAP Project Entity shall be liable to pay Corporation Tax in accordance with National Laws:

- (a) The TANAP Project Entity shall not be liable to make pre-paid Corporation Tax returns or payments.
- (b) TANAP Project Entity shall keep and maintain its books and records, compute its Corporation Tax liability and prepare its Corporation Tax returns exclusively in US Dollars. The TANAP Project Entity's books and records with respect to Project Activities shall be maintained in accordance with International Financial Reporting Standards.
- (c) All payments by the TANAP Project Entity regarding Corporation Tax, and any interest, penalties and fines thereon shall be made in US Dollars.
- (d) The Taxation Office to which the TANAP Project Entity makes any Corporation Tax payment will issue to the TANAP Project Entity an official tax receipt evidencing the payment by the TANAP Project Entity of Corporation Tax within ten (10) days after any such payment. Such tax receipts shall state the date and amount of such payment, the currency

(US Dollars) in which such payment was made and any other particulars customary in the State for such receipts.

23.3 Advance Corporation Tax

- (a) Following the Commercial Operation Start Date, the TANAP Project Entity shall be liable to make payments of tax ("**Advance Corporation Tax**") which will be credited against its Corporation Tax liability, based on the volume of Transit Passage Gas measured at the Entry Point in each calendar quarter except any fuel Gas, Gas balancing and line-fill Gas.
- (b) The Advance Corporation Tax rate shall be 5.95 USD (five US Dollars and ninety five cents) per thousand cubic metres of Gas measured at the Entry Point.
- (c) Starting from the Commercial Operation Start Date, the rate of Advance Corporation Tax shall be amended annually by using the escalation rate of two per cent (2%) per Year.
- (d) The Advance Corporation Tax shall be payable quarterly in arrears on the twenty-fifth (25th) day of the month following the end of each calendar quarter. Any late payments of Advance Corporation Tax shall be subject to interest at the Agreed Interest Rate from the due date until the payment date.
- (e) In the event that the Corporation Tax liability of the TANAP Project Entity in a Year exceeds the amount of Advance Corporation Tax paid in respect of that Year, the TANAP Project Entity shall not be liable to make any additional Corporation Tax payment.
- (f) The payment of Advance Corporation Tax shall discharge in full the TANAP Project Entity's liability for Corporation Tax.
- (g) The Taxation Office to which the TANAP Project Entity makes any Advance Corporation Tax payment will issue to the TANAP Project Entity an official tax receipt evidencing the payment by the TANAP Project Entity of such tax within ten (10) days after any such payment. Such tax receipts shall state the date and amount of such payment, the currency (US Dollars) in which such payment was made and any other particulars customary in the State for such receipts.

23.4 Other

- (a) The TANAP Project Entity shall be entitled to benefit from all investment incentives, on the best terms available thereunder, under National Laws, regulation or similar legislative acts of the State, a State Authority or a State Entity.
- (b) For purposes of this Article 23, the term TANAP Project Entity includes any branch thereof in the Territory.

- (c) The TANAP Project Entity and any Operating Company shall be subject to the Taxes in relation to environmental protection arising from international obligations of the State.
- (d) All obligations of the TANAP Project Entity to make payments of Advance Corporation Tax and/or Corporation Tax shall not be set off or recouped out of any amounts otherwise payable hereunder to TANAP Project Entity or any TANAP Consortium Member by the Host Government.

ARTICLE 24
CUSTOMS, IMPORT AND EXPORT

- 24.1 Without prejudice to the provisions of Article 24.2, at any time and from time to time, each Project Participant shall have the right to import into or export or re-export from the Territory, free of customs duty and restrictions, whether in its own name or on its behalf, all equipment, materials, machinery, tools, spare parts, vehicles and supplies and all other goods (other than liquid fuels and lubricants) which will be used in connection with the Project Activities.
- 24.2 To the extent permitted by National Laws, each Foreign Employee of each Project Participant, shall have the right to import into or export or re-export from the Territory, free of customs duties and restrictions all goods, works, services or technology for its own use and personal consumption; provided, however, that subject to Article 23, all sales by any such Person within the Territory of any such imported goods to any other Person will be taxable in accordance with National Laws.
- 24.3 All equipment, machinery, tools or technology necessary or appropriate for temporarily use in connection with the TANAP Project which are temporarily imported into the Territory shall be subject to the temporary import regime as defined in National Laws.
- 24.4 The authorisations and exemptions granted under this Article 24 may be restricted by National Laws generally applicable for the protection of environment, public health, safety and public order.
- 24.5 Natural Gas transported (including transportation losses of TANAP System and any fuel Gas, line-fill Gas and balancing Gas supplied from the Shippers), or to be transported, by the TANAP Project Entity for any Shipper or for its own account through the TANAP System shall be considered as goods-in-transit for all purposes of the customs laws of the State and shall be exempt from customs duties.
- 24.6 All imports to and exports from the Territory in connection with the TANAP Project shall be subject to the procedures and documents required by National Laws. Each Project Participant shall pay any customs service/documentation fees (and these fees cannot be construed as Taxes) to the extent they are nominal and consistent with the actual costs of providing such customs

service/documentation and are of a non-discriminatory nature, but in no event shall the customs service/documentation fees exceed the following:

Declared Value of Shipment	Fees
0 USD to 100,000 USD	0.15% of value
100,001 USD to 1,000,000 USD	150 USD plus 0.10% of value over 100,000 USD
1,000,001 USD to 5,000,000 USD	1,050 USD plus 0.07% of value over 1,000,000 USD
5,000,001 USD to 10,000,000 USD	3,850 USD plus 0.05% of value over 5,000,000 USD
More than 10,000,000 USD	6,350 USD plus 0.01% of value over 10,000,000 USD

**ARTICLE 25
FOREIGN CURRENCY**

- 25.1 The Host Government confirms that, for the duration of and in order and only in relation to the conduct of the Project Activities, each of the Project Participants shall have the right:
- (a) to bring into or take out of the Territory Foreign Currency and to utilise, without restriction, Foreign Currency accounts in the Territory and to exchange any currency at market rates;
 - (b) to open and maintain bank accounts in Local Currency inside the Territory and to open and maintain bank accounts in Foreign Currency both inside and outside the Territory;
 - (c) to purchase and/or convert Local Currency with and/or into Foreign Currency;
 - (d) to transfer, hold and retain Foreign Currency outside the Territory;
 - (e) to be exempt from all mandatory conversions, if any, of Foreign Currency into Local Currency or other currency;
 - (f) to pay abroad, directly or indirectly, in whole or in part, in Foreign Currency, the salaries, allowances and other benefits received by any Foreign Employees;
 - (g) to pay Contractors abroad, directly or indirectly, in whole or in part, in Foreign Currency, for their goods, works, technology or services supplied to the TANAP Project;
 - (h) to make any payments provided for under this Agreement or any Project Agreement in Foreign Currency; and

- (i) to set TANAP System tariffs in Foreign Currency and to invoice and receive payment for TANAP System tariffs in Foreign Currency, whether inside and/or outside the Territory, at the option of the TANAP Project Entity.
- 25.2 All payments to be made by the State Authorities under any Project Agreement shall be made in US Dollars and on the basis of the rate of exchange of the Central Bank of the Republic of Turkey at the time of payment, except that any such payments with respect to Taxes that have been paid shall be made in the currency in which such Taxes were paid.
- 25.3 All payments made by Project Participants under this Agreement or any Project Agreement shall be made in US Dollars or in the currency agreed in this Agreement or such Project Agreement and on the basis of the rate of exchange of the Central Bank of the Republic of Turkey at the time of payment, except that any such payments with respect to Taxes that have been paid shall be made in the currency in which such Taxes were paid.

ARTICLE 26
LIABILITY OF TANAP PROJECT ENTITY

- 26.1 Without prejudice to the right of the Host Government, any State Authority and any State Entity to seek full performance by a TANAP Project Entity of its obligations under this Agreement and any Project Agreement to which it is a party, the TANAP Project Entity shall be liable to the Host Government, any State Authority and any State Entity for any Loss or Damage caused by or arising from any breach of any obligation of the TANAP Project Entity under this Agreement and any Project Agreement.
- 26.2 If a Loss or Damage is caused by, or arises as a result of, any breach of any obligation under this Agreement or any Project Agreement by both the Host Government, a State Authority or a State Entity, on the one hand, and TANAP Project Entity, on the other hand, the TANAP Project Entity shall only be liable to the extent of its fault.
- 26.3 For the avoidance of doubt, the liability of the TANAP Project Entity to any third party (other than the Host Government, any State Authority or any State Entity under this Agreement or any Project Agreement) for Loss or Damage suffered by such third party as a result of the TANAP Project Entity's or any Project Participant's conduct of any Project Activities shall not be governed by this Agreement but by National Laws or other applicable laws, as the case may be.
- 26.4 All monetary relief payable under this Article 26 shall be paid in US Dollars and shall bear interest at the Agreed Interest Rate from the date the Loss or Damage was incurred until the date of payment.

ARTICLE 27
LIABILITY OF THE HOST GOVERNMENT

- 27.1 Without prejudice to the rights of the TANAP Project Entity to seek performance by the Host Government or by any State Authority or any State Entity of their obligations under this Agreement or any Project Agreement, the Host Government shall be liable for any Loss or Damage caused by or arising from any breach of any obligations of the Host Government, any State Authority and any State Entity under this Agreement and any Project Agreement.
- 27.2 With respect to all monetary compensation under this Article 27, all amounts shall be expressed and paid in US Dollars and shall bear interest at the Agreed Interest Rate from the date the Loss or Damage was incurred until the date of payment.
- 27.3 If a Loss or Damage is caused by or arises as a result of a breach of any obligation under this Agreement or any Project Agreement by both the Host Government, a State Authority or a State Entity, on the one hand, and the TANAP Project Entity, on the other hand, the Host Government, State Authority or State Entity, as applicable, shall only be liable to the extent of its fault.
- 27.4 The Host Government's liability under this Article 27 shall not extend to any obligation of a State Entity under this Agreement or a Project Agreement which has been undertaken by the State Entity in its capacity as a TANAP Consortium Member.

ARTICLE 28
FORCE MAJEURE

- 28.1 Any Party shall be excused for non-performance or delay in performance (of an obligation or any part thereof other than the payment of money) to the extent that such non-performance or delay in performance is caused by Force Majeure.
- 28.2 "**Force Majeure**" shall mean, in respect of an obligation (or any part thereof) of a Party, a situation that prevents the performance of that specific obligation due to unforeseeable events that are beyond the control of such Party, and not imputable to its fault or negligence or to any breach of its obligations under this Agreement, including, to the extent applicable to a Party and subject to the foregoing, due to any of the following:
- (a) natural disasters (extreme weather, accidents or explosions, earthquakes, landslides, cyclones, floods, fires, lightning, tidal waves, volcanic eruptions, supersonic pressure waves, epidemic or plague and other similar natural events or occurrences);
 - (b) disasters (including nuclear and chemical contamination or ionising radiation);

- (c) structural shift, landslip or subsidence affecting generally a part or parts of the TANAP System;
 - (d) strike, work to rule or go slow or any other labour disputes;
 - (e) compliance by a Party with a change in law that affects its ability to fulfil its obligations under this Agreement (provided, however, that in respect of the Host Government, the Host Government's obligations under Article 29 and Article 30 shall not be released);
 - (f) inability to obtain necessary goods, materials, services or technology, the inability to obtain or maintain any necessary means of transportation;
 - (g) acts of wars between the sovereign states (in respect of the Host Government, other than where the State has initiated the war by violating the principles of international law), act of sovereign enemy or blockade;
 - (h) acts of rebellion, riot, civil commotion, act of terrorism, insurrection or sabotage;
 - (i) international boycotts, sanctions, international embargoes (other than, in respect of the State, those decided by the United Nations); and
 - (j) in relation to TANAP Project Entity only, expropriatory acts.
- 28.3 If a Party is prevented from carrying out its obligations or any part thereof under this Agreement as a result of Force Majeure, it shall promptly notify in writing the other affected Party to whom performance is owed. The notice shall:
- (a) specify the obligations or part thereof that the Party cannot perform;
 - (b) fully describe the event of Force Majeure;
 - (c) estimate the time during which the Force Majeure will continue; and
 - (d) specify the measures proposed to be adopted by it to remedy or abate the Force Majeure.
- 28.4 Following the notice foreseen in Article 28.3 and for so long as the Force Majeure continues, any obligations or parts thereof which cannot be performed because of the Force Majeure, other than the obligation to pay money, shall be suspended to the extent affected by Force Majeure.
- 28.5 Any Party that is prevented from carrying out its obligations or parts thereof (other than an obligation to pay money) as a result of Force Majeure shall take such actions as are reasonably available to it and expend such funds as necessary and reasonable to remove or remedy the Force Majeure and resume performance of its obligations and all parts thereof as soon as reasonably practicable.

- 28.6 Where the Host Government is prevented from carrying out its obligations or any part thereof (other than an obligation to pay money) as a result of Force Majeure, it shall take, and shall also procure that relevant State Authority or State Entity take, such action as is reasonably available to it or them to mitigate any Loss or Damage suffered by the TANAP Project Entity during the continuance of the Force Majeure and as a result thereof.
- 28.7 Where the TANAP Project Entity is prevented from carrying out its obligations or any part thereof (other than an obligation to pay money) as a result of Force Majeure it shall take such action as is reasonably available to it to mitigate any Loss or Damage suffered by the Host Government, any State Authority, State Entity during the continuance of the Force Majeure and as a result thereof.

ARTICLE 29
DISCRIMINATORY CHANGE OF LAW

- 29.1 **"Discriminatory Change of Law"** means any Change of Law that:
- (a) discriminates against any of the Interest Holders or their businesses or operations in relation to the TANAP Project (whether or not (b) or (c) below is satisfied);and/or
 - (b) applies to the TANAP Project and not at all or not to the same extent to other transit Natural Gas pipeline projects; and/or
 - (c) applies to Interest Holders and not to other Entities with a participating interest in other transit Natural Gas pipelines; and/or
 - (d) whether or not of general application, alters any of the following procedures and principles specifically covered in the following Articles of this Agreement:
 - (i) Article 2
 - (ii) Articles 3.1 to 3.4
 - (iii) Articles 4.1(a) to (c)
 - (iv) Article 10
 - (v) Article 16
 - (vi) Article 23
 - (vii) Article 24
 - (viii) Article 25.

For the avoidance of doubt any changes occurring in the fees, charges and duties set out in Article 7.3 and Article 24.5 (provided always that the fees mentioned in Article 24.5 shall not exceed the maximum amounts payable as set out therein) as a result of the usual regular adjustments made to such fees, charges and duties on an annual basis, shall not be construed as a Discriminatory Change of Law.

The parties hereby acknowledge and agree that the TANAP Project is not subject to the Natural Gas Market Law and its related regulations. A Change of Law regarding:

- (a) connection to the national Natural Gas transmission network;
- (b) usage of the national Natural Gas transmission network; and/or
- (c) import of Natural Gas to and export of Natural Gas from the Territory,

shall not be a Discriminatory Change of Law, if it does not have any effect on the TANAP Project.

29.2 If any Discriminatory Change of Law within the scope of Article 29.1 is enacted or otherwise comes into effect and:

- (a) renders any material obligation of the Host Government, any State Authority or State Entity, or any specific rights conferred on any Interest Holder under this Agreement or any Project Agreement void or unenforceable; or
- (b) has the material effect of impairing, conflicting or interfering with the implementation of the TANAP Project, or limiting, abridging or adversely affecting the value of the TANAP Project or the Economic Equilibrium or any of the rights, indemnifications or protections granted or arising under this Agreement or any Project Agreement; or
- (c) has the material effect of imposing (directly or indirectly) any Costs on any Interest Holder,

the Interest Holders so affected shall, within one (1) Year of the date when it could with reasonable diligence have become aware of the effect of the Discriminatory Change of Law as aforesaid, give notice in writing to the Host Government.

29.3 The Interest Holders that have given such notice and the Host Government shall endeavour to resolve the matter through amicable negotiations.

29.4 If the Host Government and the Interest Holders do not reach an amicable solution within ninety (90) days after the delivery of such notice, the Interest Holders may submit the matter to arbitration pursuant to Article 34.

- 29.5 In the arbitration, subject always to the relevant conditions of this Article 29 being fulfilled, the Interest Holders shall have the right to demand that the Host Government compensates the affected Interest Holders for the Costs incurred as a result of the Discriminatory Change of Law. Such compensation shall at the request of the affected Interest Holders be paid in US Dollars and shall, at the option of the Host Government, be in the form of:
- (i) reimbursement by the Host Government of the Costs incurred by the affected Interest Holders as a result of the Discriminatory Change of Law within thirty (30) days unless agreed otherwise; or
 - (ii) reimbursement by the Host Government of the Costs incurred by the affected Interest Holders as a result of the Discriminatory Change of Law, in the form of equal annual payments during the remaining expected life of the TANAP Project. In this case, such payments shall bear interest at a reasonable market rate which is not less than the rate at which the recipient is able itself to borrow funds. Such interest shall accrue from the date(s) when the relevant Costs are incurred to the date(s) when payments are received from the Host Government; or
 - (iii) where it affects the TANAP Project Entity, a reduction in the amount of any Tax otherwise payable under Article 23 hereof.

The amount of any reimbursement of Costs paid under this Article 29 shall be taken into account in assessing the amount of Loss or Damage under Article 27.

- 29.6 The obligations in this Article 29 shall not apply in relation to a Discriminatory Change of Law which is a proportionate measure in relation to environmental protection, public health, safety, social requirements, labour rights or human rights.
- 29.7 Where a Change of Law amounts to an Expropriation, it shall be governed by Article 30, instead of by this Article 29.

ARTICLE 30 EXPROPRIATION

- 30.1 No Investment of any Investor (as such terms used in this Agreement are defined in the Energy Charter Treaty regardless of whether the Investor is organised under the laws of a Contracting Party as such term is defined in the Energy Charter Treaty or a third state) in relation to the TANAP Project shall be nationalised, expropriated or subject to a measure or measures having effect equivalent to nationalisation or expropriation (hereinafter referred to as "**Expropriation**") except where such Expropriation is:
- (a) for a purpose which is in the public interest;
 - (b) not discriminatory;

- (c) carried out under due process of law; and
 - (d) accompanied by the payment of prompt, adequate and effective compensation.
- 30.2 The compensation for Expropriation shall amount to the Fair Market Value of the Investment expropriated at the time immediately before the Expropriation or impending Expropriation became known in such a way as to affect the value of the Investment.
- 30.3 Appropriate provision shall be made at or prior to the time of Expropriation for the determination and payment of compensation and it shall be paid without delay. Fair Market Value shall be expressed in US Dollars and shall include interest at the Agreed Interest Rate from the date of Expropriation until the date of payment.
- 30.4 Any dispute relating to an Expropriation may be submitted to arbitration in accordance with the provisions of Article 34 and for this purpose:
- (a) Article 34 shall be read as if every reference to "Parties", "Party", "TANAP Consortium Member" and/or "Project Participant" were a reference to "Investor"; and
 - (b) "due process" within the meaning of Article 30.1(c) above shall be conducted so as to allow for final determination by arbitration under Article 34.

ARTICLE 31
SUCCESSORS AND PERMITTED ASSIGNEES

- 31.1 In accordance with the provisions of this Article 31, each TANAP Consortium Member may transfer, assign, share or otherwise deal with all or any part of its participating interest in the TANAP Project Entity, and the TANAP Project Entity may transfer, assign, share or otherwise deal with all or any part of its rights and obligations under this Agreement, in any case with binding effect on the State Authorities.
- 31.2 The TANAP Consortium Members and the TANAP Project Entity shall inform the Host Government about the intention of any other Entity to participate in the TANAP Project Entity as a TANAP Consortium Member. The participation of any such Entity shall be effective, and each TANAP Consortium Member may be entitled to transfer the whole or any part of their participating interests in the TANAP Project Entity to such Entity to effect such participation, forty-five (45) days after the delivery of a written notification by the TANAP Project Entity to the Host Government and a parent company guarantee issued by such participating Entity in the form defined in the Appendix 3. The Host Government shall have the right to refuse the participation of such Entity by serving a notice to the TANAP Project Entity and TANAP Consortium Members within such forty-five (45) day period; the Host Government may only exercise

such right if the proposed participant poses a threat to the State's national interest or contradicts the provisions of Article 7.11 of the TANAP IGA.

- 31.3 Subject to the compliance of the provisions of Article 7.11 of the TANAP IGA, each TANAP Consortium Member shall have the right to freely transfer at any time the whole of its participating interest in the TANAP Project Entity to any of its Affiliates, or the whole or any part of its participating interest in the TANAP Project Entity to any other TANAP Consortium Member, and the TANAP Project Entity shall have the right to freely transfer at any time the whole of its rights and obligations under this Agreement to any of its Affiliates, in each case provided that such Affiliate or transferee TANAP Consortium Member (as applicable) has the necessary financial and technical capability to perform its obligations under this Agreement. Any such transfer shall be effective upon the delivery of a written notification of the transfer by the transferor to the Host Government, including a confirmation of the transferee that it accepts the transfer.
- 31.4 The TANAP Project Entity shall have the right to transfer at any time this Agreement to any other Entity with the prior written consent of the Host Government, provided that such other Entity has the necessary financial and technical capability to perform its obligations under this Agreement. Such transfer shall be effective forty-five (45) days after the delivery of a written notification by the TANAP Project Entity to the Host Government. The Host Government shall have the right to refuse such transfer by serving a notice to the TANAP Project Entity within such forty-five (45) day period; the Host Government may reject such transfer if the transferee poses a threat to the State's national interest or contradicts the provisions of Article 7.11 of the TANAP IGA.
- 31.5 As security for any financing of the TANAP Project pursuant to the Article 8.2, the TANAP Project Entity shall have the right at any time to transfer its rights and to assign its claims under this Agreement, whether current, future or conditional, in whole or in part, to or for the benefit of any Lender, or to create in their favour any pledge or other similar interest in such rights or claims, and the TANAP Consortium Members shall have the right at any time to transfer to create in favour of any Lender any pledge or other similar interest in such TANAP Consortium Member's participating interest in the TANAP Project Entity. The assignment or transfer shall become effective forty-five (45) days after the delivery of a written notice to the Host Government by the TANAP Project Entity. The Host Government shall have the right to reject such transfer if the Lender is a threat to the State's national interest.
- 31.6 Without prejudice to this Article 31, the Host Government undertakes to cooperate with the TANAP Project Entity and the TANAP Consortium Members for the compliance with any formalities to effect any permitted assignment or transfer.

**ARTICLE 32
DE-COMMISSIONING**

- 32.1 Following the expiry under Article 2 of this Agreement or early termination by the Host Government pursuant to Article 35 of this Agreement, the TANAP Project Entity shall decommission the TANAP System according to the terms of a Decommissioning Plan referred to in Article 32.2, unless the Parties agree a basis on which the TANAP System shall be transferred to the Host Government.
- 32.2 No later than ten (10) Years prior to the expiry of this Agreement, the TANAP Project Entity shall provide to and agree with the Host Government within six (6) months a written plan describing the proposed actions for decommissioning (the "**Decommissioning Plan**"). The Decommissioning Plan shall include a fund for decommissioning of the TANAP System, all of which shall be in accordance with international gas pipeline industry standards and practices and National Laws. The Decommissioning Plan and revision of it (if any) shall be subject to the approval of the Host Government, which shall not be unreasonably withheld.
- 32.3 The TANAP Project Entity shall have no obligations or liabilities in relation to the decommissioning of the TANAP System other than those provided for in this Article 32.

**ARTICLE 33
APPLICABLE LAW**

This Agreement shall be governed and construed in accordance with the laws of Switzerland.

**ARTICLE 34
DISPUTE RESOLUTION**

- 34.1 Consent to Arbitration
- (a) The Parties hereby irrevocably consent to the submission of any dispute arising out of or in any way connected with this Agreement to international arbitration in accordance with the provisions of this Article 34. For the avoidance of doubt, a "dispute" for the purposes of this Article 34 shall mean any dispute, difference or claim, including any dispute relating to the formation, termination or validity of this Agreement.
- (b) Disputes shall if possible be settled amicably.
- (c) If a dispute cannot be settled amicably within sixty (60) days from the date on which either Party to the dispute has requested amicable settlement, the dispute shall be finally resolved under the ICC Rules. In the event of any conflict between the ICC Rules and the arbitration provisions of this Agreement, this Agreement shall govern.

- (d) The Parties may agree in writing upon an alternative arbitration procedure.
- (e) Without prejudice to any rights the Project Participants may have to bring claims to arbitration under any relevant Project Agreement (provided that such Project Agreement grants arbitration rights) or under any bilateral or multilateral investment treaty to which the State is a party, the Parties agree that this Article 34 shall not entitle:
 - (i) a Project Participant other than the TANAP Project Entity to initiate an arbitration under this Agreement except in the case of a Project Participant bringing a claim under Article 30; or
 - (ii) a Project Participant to assert a right or initiate an arbitration under the TANAP IGA.
- (f) For the avoidance of doubt, the TANAP Project Entity shall be entitled to initiate an arbitration to claim compensation for any Costs and Loss and Damage that may be incurred by the Interest Holders pursuant to this Agreement.

34.2 Constitution of the Arbitration Tribunal and Language of Proceedings

- (a) The seat of arbitration shall be Geneva, Switzerland.
- (b) The arbitration tribunal may decide to conduct hearings in Geneva or Istanbul.
- (c) An arbitration tribunal constituted pursuant to this Agreement shall consist of three arbitrators, except for disputes of an aggregate value of no more than ten million US Dollars (USD 10,000,000) in which case there shall be a sole arbitrator.
- (d) The language of the arbitral proceedings shall be English.

34.3 Subrogation

The right of the Parties to refer a dispute to arbitration pursuant to this Agreement shall not be affected by the fact that it has received partial compensation from any third party with respect to any loss or injury that is the subject of the dispute with regard to the uncompensated loss or injury.

34.4 Award and Enforcement

- (a) An arbitral award issued pursuant to this Agreement shall be final and binding on the Parties upon being rendered. The Parties undertake to comply with any such award without delay. Awards shall be entered and executed in accordance with the law of any court having jurisdiction.

- (b) Where monetary damages are rendered in an award, they shall be payable and payment shall be made in US Dollars and any interest due shall be calculated at the Agreed Interest Rate from the date of the event, breach, or other violation giving rise to the dispute to the date when the award is paid in full.

**ARTICLE 35
TERMINATION**

- 35.1 Except as may be expressly provided in this Agreement, no Party shall amend, rescind, terminate, declare invalid or unenforceable, elect to treat as repudiated, suspended or otherwise seek to avoid or limit this Agreement or any Project Agreement without the prior written consent of the other Party.
- 35.2 If the TANAP Project Entity has not taken its final investment decision in respect of the TANAP Project by 31 December 2014 (or the expiry date of any agreed extension) for any reason other than Force Majeure, or failure by the State or any State Authority or State Entity to perform any of their obligations in a timely manner, the Host Government shall have the right to give written notice to the TANAP Project Entity of the termination of this Agreement. Such termination shall become effective three hundred and sixty (360) days after receipt by the TANAP Project Entity of such termination notice, unless within said three hundred and sixty (360) day period the TANAP Project Entity take final investment decision in respect of the TANAP Project. In addition, for the purposes of this Article 35.2 the date of 31 December 2014 (or the expiry date of any agreed extension) shall be extended as described in Article 35.4 if and to the extent of any delays caused by Force Majeure or by failure by State or any State Authority or State Entity to perform any of their obligations in a timely manner.
- 35.3 If the TANAP Project Entity has not started construction of the TANAP Project by 31 December 2016 (or the expiry date of any agreed extension) for any reason other than Force Majeure, or failure by the State or any State Authority or State Entity to perform any of their obligations in a timely manner, the Host Government shall have the right to give written notice to the TANAP Project Entity of the termination of this Agreement. Such termination shall become effective one hundred and eighty (180) days after receipt by the TANAP Project Entity of such termination notice, unless within said one hundred and eighty (180) day period the TANAP Project Entity starts construction of the TANAP Project. In addition, for the purposes of this Article 35.3 the date of 31 December 2016 (or the expiry date of any agreed extension) shall be extended as described in Article 35.4 if and to the extent of any delays caused by Force Majeure or by failure by State or any State Authority or State Entity to perform any of their obligations in a timely manner.
- 35.4 Upon finalization of any event of Force Majeure or any activity constituting failure by the State or any State Authority or State Entity to perform any of their obligations in a timely manner, if, in the opinion of the TANAP Project Entity, such Force Majeure or such failure shall cause a delay in taking its final investment decision in respect of the TANAP Project and/or starting

construction of the TANAP Project, as the case may be, the TANAP Project Entity shall give a notice to the Host Government by providing detailed information on the specifics of the impact of such event of Force Majeure or such failure on its activities which are on the critical path leading towards its final investment decision and/or starting construction together with the extent and duration of time extension requested.

- 35.5 Subject to Articles 35.5 and 35.6 but without prejudice to a Party's other remedies under this Agreement including the Host Government's termination rights under Articles 35.2 and 35.3, any Party may, by written notice to the other Party, terminate this Agreement if after the end of the Initial Operation Period, the other Party commits a material breach of its obligations to that Party under this Agreement and the Party in breach fails, within one hundred and eighty (180) days of receiving such notice, either:
- (a) to remedy the material breach (and where payment of damages is an adequate remedy for such material breach, full payment of such damages by the Party in breach shall be deemed to be remedying such material breach) and its effects to the reasonable satisfaction of the Party giving notice (or to commence and diligently comply with appropriate measures to do so); or
 - (b) in the case of a material breach that cannot itself be remedied, to put in place and diligently comply with measures reasonably satisfactory to the other Party to prevent a recurrence of such breach.
- 35.6 Notwithstanding any of the foregoing, no right to termination shall arise hereunder to the extent that the breach in question is caused by or arises from any breach of this Agreement or any Project Agreement by the Party seeking to terminate this Agreement (or, if that Party is the Host Government, by any State Authority or State Entity).
- 35.7 If the Host Government becomes entitled to terminate this Agreement (other than under Article 35.2 or 35.3), it shall not terminate this Agreement without first giving the Lenders the right to cure any breach or failure by the TANAP Project Entity within the time period provided in the direct agreement (if any) between the Host Government and the Lenders. The Lenders shall have the right to substitute the TANAP Project Entity with a suitable replacement Entity subject to terms of such direct agreement.
- 35.8 Any early termination of this Agreement shall be without prejudice to the rights of the Parties respecting the full performance of all obligations accruing prior to termination.

ARTICLE 36 NOTICES

- 36.1 A notice, approval, consent or other communication given under or in connection with this Agreement (in this Article 36 referred to as a "**Notice**"):

- (a) shall be in writing in the English and Turkish language;
- (b) shall be deemed to have been duly given or made when it is delivered by hand, or by internationally recognised courier delivery service, or sent by facsimile transmission to the Party to which it is required or permitted to be given or made at such Party's address or facsimile number specified below and marked for the attention of the person so specified, or at such other address or facsimile number and/or marked for the attention of such other person as the relevant Party may at any time specify by Notice given in accordance with this Article 36; and
- (c) for the avoidance of doubt, a Notice sent by electronic mail will not be deemed valid.

The relevant details of each Party at the date of this Agreement are:

The Government of the Republic of Turkey

Name: Ministry of Energy and Natural Resources
Address: Nasuh Akar Mahallesi Türkocağı Caddesi 2/1, Bahçelievler,
Ankara, Turkey
Facsimile: +90 (312) 215 66 54
Attention: Department of Transit Petroleum Pipelines

The TANAP Project Entity

Name: Trans Anatolian Gas Pipeline Company B.V.
Address: Kızılırmak Mahallesi Ufuk Üniversitesi Caddesi Farıya
Business Center No:8 Kat 1/13-24 Kat 2/17-18-19-20
Çukurambar, Ankara, Turkey
Facsimile:
Attention:

36.2 In the absence of evidence of earlier receipt, any Notice shall take effect from the time that it is deemed to be received in accordance with Article 36.3 below.

36.3 Subject to Article 36.4 below, a Notice is deemed to be received:

- (a) in the case of a Notice delivery by hand at the address of the addressee, upon delivery at that address;
- (b) in the case of internationally recognised courier delivery service, when an internationally recognised courier has delivered such communication or document to the relevant address and collected a signature confirming receipt; or
- (c) in the case of a facsimile, on production of a transmission report from the machine from which the facsimile was sent which indicates that the facsimile was sent in its entirety to the facsimile number of the recipient. Any Notice transmitted by facsimile should be followed by written notice

given not later than three (3) Business Days in the form of a letter addressed as set forth above for such Party.

- 36.4 A Notice received or deemed to be received in accordance with Article 36.3 above on a day which is not a Business Day or after 5:00 p.m. on any Business Day, according to local time in the place of receipt, shall be deemed to be received on the next following Business Day.
- 36.5 Each Party undertakes to notify the other Party by Notice served in accordance with this Article 36 of such Party's new contact details when the details specified herein are no longer appropriate for the service of Notice.

ARTICLE 37 MISCELLANEOUS

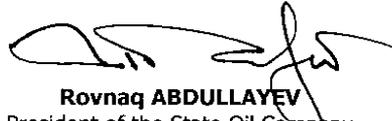
- 37.1 The Parties agree that the TANAP Project including this Agreement is within the scope of the Transit Law.
- 37.2 This Agreement, together with all appendices attached hereto, shall constitute the entire agreement of the Parties with respect to the matters addressed herein. This Agreement may not be amended or otherwise modified, except by the written agreement of the Parties and such amendment or modification will become effective upon ratification.
- 37.3 No waiver of any right, benefit, interest or privilege under this Agreement shall be effective unless made expressly and in a writing referencing the Article (including any applicable Section thereof) providing that right, benefit, interest or privilege. Any such waiver shall be limited to the particular circumstance in respect of which it is made and shall not imply any future or further waiver.
- 37.4 Interest shall accrue at the Agreed Interest Rate on any amount, if any, payable under or pursuant to this Agreement from the time that amount is payable through the date on which that amount, together with the accrued interest thereon, is paid in full.
- 37.5 The Host Government on the one hand, and the TANAP Project Entity on the other hand, shall maintain or cause to be maintained the confidentiality of all data and information of a non-public or proprietary nature that they may receive, directly or indirectly, from the other or pertaining to the TANAP Project.
- 37.6 This Agreement is executed in English and Turkish language originals. In the event of any conflict, the English language version shall prevail.
- 37.7 The Host Government, on the one hand, and the TANAP Project Entity, on the other hand, reserve to themselves all rights, counterclaims and other remedies and defences which such Party has under or arising out of this Agreement. All obligations of the Host Government to make payments to the TANAP Project Entity or, where relevant, to any TANAP Consortium Member, under this Agreement, shall not be set off or recouped out of any amounts otherwise payable hereunder to the Host Government by such TANAP Project Entity.

37.8 Without prejudice to the rights of the TANAP Project Entity under this Agreement, the Host Government and the TANAP Project Entity hereby grant to SOCAR or an Entity which will be established by SOCAR (or its Affiliates) (within the context of this Article 37.8 referred to as "Communication Entity") the right to construct, install, possess, own, control and operate electronic communication infrastructure (fibre-optic cable) along the Pipeline Corridor of the TANAP System for the purpose of transit communication between the Republic of Azerbaijan and countries other than the State. Such Communication Entity may provide services through such electronic communication infrastructure within the Territory provided that such service complies with National Laws and regulations including all licence requirements in accordance with National Laws. All costs, fees, payments or other relevant expenses arising as a result of any obligations and requirements generated from the evaluation, construction or operation of such electronic communication infrastructure shall be borne by such Communication Entity.

Done in the city of İstanbul on 26 June 2012.

H.E. Taner YILDIZ
Minister of Energy and Natural Resources
of the Republic of Turkey

Rovnaq ABDULLAYEV
President of the State Oil Company
of the Republic of Azerbaijan

in the name and on behalf of
**The Government of
the Republic of Turkey**

in the name and on behalf of
**Trans Anatolian
Gas Pipeline Company B.V.**

APPENDIX 1 - TECHNICAL STANDARDS

ACI	American Concrete Institute
AISC	American Institute of Steel Construction
API	American Petroleum Institute
AGA	American Gas Association
ASCE	American Society of Civil Engineers
ANSI	American National Standards Institute
ASME	American Society of Mechanical Engineers
ASNT	American Society of Non-destructive Testing
ASTM	American Society for Testing and Materials
AWPA	American Wood Preservers Association
AWS	American Welding Society
CAN	Canadian Standards
CECE	CENELEC Electronic Components
GBE	British Gas Code of Practice
BSI	British Standards Institution
DIN	Deutsche Institut fur Normung
DNV	Det Norske Veritas
EUMA	Engineering Equipment and Materials Association
IEC	International Electrotechnical Commission
IEEE	Institute of Electrical and Electronics Engineers (USA)
EIA	Electronic Industries Association

EI	Energy Institute (UK)
ISA	Instrument Society of America
ISO	International Standards Organisation
NACE	National Association of Corrosion Engineers (USA)
NEMA	National Electrical Manufacturers Association (USA)
NFPA	National Fire Prevention Association (USA)
PRCI	Pipeline Research Council International
SSPC	Steel Structures Painting Council
UBC	Universal Building Code
MSS	Manufacturers Standardisation Society of the Valves and Fittings Industry
FM	Factory Mutual Approvals Guidelines
HIS	Hydraulics Institute Standards
FCI	Fluid Control Institute
JPL	Jet Propulsion Laboratory
UL	Underwriters Laboratory
WB	World Bank
WHO	World Health Organisation
PFI	Pipe Fabrication Institute
TSE	Turkish Standards Institution

APPENDIX 2 LAND RIGHTS

DEFINITIONS

In this Appendix 2, all capitalised terms not otherwise defined will have the same meaning as specified in the Agreement to which this Appendix 2 is appended. Additionally, the following terms will have the following meanings:

“Construction Corridor” means an area of land (including exclusive control of the area above such and to a specified height and rights to the land’s subsurface to a specified depth) within the Preferred Route Corridor extending from the Entry Point to the Exit Points, within which the centreline of the Pipeline Corridor will be located, and such other areas determined by the TANAP Project Entity in its sole discretion as reasonably necessary for the conduct of Project Activities within which Land Rights required for the construction and installation phase as set forth under Phase 2 in Section 3 of this Appendix 2 will be exercised, all as notified by the TANAP Project Entity to the State Authorities, including the Land Rights Entity.

“Corridor of Interest” means an area of land ten (10) kilometres wide and extending from the Entry Point to the Exit Points, all as notified by the TANAP Project Entity to the State Authorities.

“Preferred Route Corridor” means an area of land within the Corridor of Interest five hundred (500) metres wide and extending from the Entry Point to the Exit Points, all as notified by the TANAP Project Entity to the State Authorities.

“Specified Corridor” means an area of land within the Preferred Route Corridor one hundred (100) metres wide and extending from the Entry Point to the Exit Points, all as notified by the TANAP Project Entity to the State Authorities.

1. LAND RIGHTS

- 1.1 This Appendix 2 sets forth and provides for the Land Rights in the Territory and associated rights (including rights of exclusive use, occupation, possession and control, rights of ingress and egress, rights of construction upon and/or under (other than ownership), licences to enter and perform Project Activities on the land of third parties, and all other similar rights in the Territory) which are to be notified by the TANAP Project Entity to the Land Rights Entity as the phased implementation of the Project Activities (including later repairs, replacements, capacity expansions and extensions of the Facilities) requires, obtained by the Land Rights Entity in accordance with Article 16 of this Agreement, and granted to the TANAP Project Entity in respect of the Project Activities.
- 1.2 The Land Rights granted to the TANAP Project Entity will be enforceable by the TANAP Project Entity against all State Authorities and against all third parties.
- 1.3 The Land Rights Entity will cause all landowners and occupiers of affected properties and/or land rights to observe and respect all of the Land Rights obtained by the Land Rights Entity and granted to the TANAP Project Entity

permanently, temporarily and/or from time to time, as the case may be, to enable the construction and operation of the Facilities and the conduct of all other Project Activities. Without limiting the foregoing and that which is provided in the Agreement to which this Appendix 2 is appended, the State Authorities will assist the TANAP Project Entity in avoiding and in rectifying any interference by third parties with the TANAP Project Entity exercise and enjoyment of the Land Rights, including any encroachments on the areas constituting Project Land or affecting the Facilities.

- 1.4 Subject to the foregoing and without limiting that provided in the Agreement to which this Appendix 2 is appended, the Land Rights will include all of the rights as hereinafter provided for the phased development of the Project Activities.

2. PHASE 1 - PRECONSTRUCTION PHASE (ROUTE SELECTION)

2.1 Corridor of Interest

Without limiting the rights which may be necessary and will be granted in order to accomplish route selection, during the preconstruction phase the following rights will be required and will be obtained and secured subject to mandatory provisions of National Laws with respect to matters such as national security, defence, public safety and civil aviation and other similar matters by the State Authorities and granted to the TANAP Project Entity respecting the Corridor of Interest:

- (a) Rights to fly and land fixed wing or helicopter surveillance craft within and across the borders of the Territory.
- (b) Rights to record and map any property within the Corridor of Interest by video tape and by photographs.
- (c) Rights of access to and use of detailed maps and photographic records of the Corridor of Interest for, among other evaluations, desktop route study exercises.
- (d) Rights of free and safe access and passage from time to time on and off the public highways and other roadways and offshore areas within and across the borders of the Territory for vehicles and vessels to perform reconnaissance, including rights to make video/photographic records of said area.

If the TANAP Project Entity determines in its sole discretion that construction and installation of the Facilities is not viable within any previously designated Corridor of Interest or portion thereof, the TANAP Project Entity will have the right to so notify the Land Rights Entity and the TANAP Project Entity will have the further right to modify the existing or designate a new Corridor of Interest for further study as aforesaid.

2.2 Preferred Route Corridor

Once the Corridor of Interest has been assessed and confirmed by notice to the Land Rights Entity, and without limiting the rights which may be necessary and will be granted in order to conduct Project Activities, the following rights with respect to the entire Corridor of Interest will be required and will be obtained and secured by the Land Rights Entity and granted to the TANAP Project Entity for the selection by the TANAP Project Entity of the Preferred Route Corridor:

- (a) All rights defined in Section 2.1 and, in addition, vehicular access (including the right to create temporary and/or permanent access roads) at the TANAP Project Entity discretion on and off the public highways within and across the borders of the Territory for detailed route reconnaissance.
- (b) Full access to all relevant and non-classified information held at the central and local levels of the State Authorities respecting:
 - (1) geology
 - (2) hydrology and land drainage
 - (3) archaeology
 - (4) ecology
 - (5) mining, mineral deposits and waste disposal
 - (6) urban and rural planning and development, including relevant topographical standards and criteria of the State
 - (7) the environment
 - (8) seismology
 - (9) highways and navigations
 - (10) utility and commercial service apparatus records, including pipeline crossings
 - (11) areas under current or former restriction by the State
 - (12) State Authorities' structure and administration requirements
 - (13) agricultural and forestry
 - (14) current and prior land development, ownership, use and occupation
 - (15) meteorology

(16) oceanography

- (c) If the TANAP Project Entity determines in its sole discretion that construction and installation of the Facilities is not viable within any previously designated Preferred Route Corridor or portion thereof, the TANAP Project Entity will have the right to so notify the Land Rights Entity and the TANAP Project Entity will have the further right to modify the existing or designate a new Preferred Route Corridor for further study, as aforesaid.

2.3 Specified Corridor

From the information gained in Sections 2.1 and 2.2 above, the Specified Corridor will be defined by the TANAP Project Entity and notified to the Land Rights Entity. Within this Specified Corridor the TANAP Project Entity and its Contractors will conduct further detailed studies as provided herein. In respect of the Specified Corridor, the Land Rights Entity will obtain and secure in addition to the rights defined in Sections 2.1 and 2.2 above, the necessary additional Land Rights and grant to the TANAP Project Entity such rights so that the TANAP Project Entity will possess the full right of access to and passage within the Specified Corridor for the following activities:

- (a) Topographical survey in accordance with relevant topographical standards and criteria of the State requiring pedestrian and on/off highway vehicular access within and across the borders of the Territory at the TANAP Project Entity discretion. These rights will extend over the area necessary to undertake the survey and could extend outside the Specified Corridor, as notified by the TANAP Project Entity.
- (b) Geotechnical survey rights for vehicles, vessels, equipment and service personnel to enter on to land and offshore areas to excavate trenches or boreholes and record information, including the right of removal of such material from the site as is necessary.
- (c) Cathodic protection resistivity and soil sample surveys requiring vehicular and pedestrian access on to land to take and remove soil samples for further analysis.
- (d) One or more land and offshore use surveys.

The right to undertake surveys will include the right to leave monitoring equipment on site to collect necessary data.

- 2.4 Subject to the provisions of Article 16 of this Agreement, the TANAP Project Entity will have the right to use, publicise and export any data and information obtained by the TANAP Project Entity and its Contractors in connection with the activities described in this Appendix 2.

- 2.5 If the TANAP Project Entity determines in its sole discretion that construction and installation of the Facilities is not viable within any previously designated Specified Corridor or portion thereof, the TANAP Project Entity will have the right to so notify the Land Rights Entity and the TANAP Project Entity will have the further right to modify the existing or designate a new Specified Corridor for further study, as aforesaid.

3. PHASE 2 - FACILITIES CONSTRUCTION AND INSTALLATION PHASE

- If the TANAP Project Entity determines in its sole discretion that the construction and installation of the Facilities is viable within any previously designated Specified Corridor, the TANAP Project Entity will have the right to so notify the Land Rights Entity and such Specified Corridor will thereafter be designated the Construction Corridor. At the earliest practicable date after such designation, the Land Rights Entity will cause all the unregistered lands within the Construction Corridor to be registered with relevant land registries and cause the acquisition of all the lands owned by Persons within the Construction Corridor in the name of the Land Rights Entity. The Land Rights Entity will use Best Endeavours to complete the acquisitions of land owned by Persons as promptly as possible within the framework of principles set forth under Article 16 of this Agreement.
- 3.1 The Land Rights Entity will thereafter obtain, secure and grant to the TANAP Project Entity the following Land Rights:
- 3.2 Right to possess, use, construct and operate over the Pipeline Corridor and Facilities (as appropriate) for the conduct of all Project Activities, through an independent and continuous rights *in rem* (other than ownership) valid for a term of forty nine (49) years, which is either established directly in favour of the TANAP Project Entity over lands owned by the Land Rights Entity (as a result of its land acquisitions pursuant to Article 16 and this Appendix 2) and/or by way of the transfer of the independent and continuous rights *in rem* (other than ownership) that shall be established in favour of the Land Rights Entity over lands owned by the State Authorities.
- 3.3 Right to transport all construction material, plant and equipment within the Territory and cross border by land or air without hindrance, including the right to construct and maintain temporary and permanent roads and to use such airfields as are designated, from time to time, by the TANAP Project Entity.
- 3.4 Right to designate and use other areas of land, both in the vicinity of the proposed Facilities and remote from the Facilities, for the conduct of all Project Activities, including for pipe storage dumps, site compounds, construction camps, fuel storage dumps, parking areas, roads and other activity sites. TANAP Project Entity shall solely be responsible for the land acquisition and payments regarding this acquisition subject to this Section 3.4.
- 3.5 Right to install generation and transmission equipment and to connect to any existing electricity supply and, where necessary, the right to lay cables from such supply to the Construction Corridor.

- 3.6 Right of entry on to such land and offshore areas with all necessary materials and equipment to lay and construct and thereafter use, maintain, protect, repair, alter, renew, augment, expand, inspect, remove, replace or render unusable the Facilities as is required for construction and installation of the Facilities and right to commence and undertake construction and installation.
- 3.7 Right to receive confirmation that each affected landowner and/or occupier and/or any other land right holder (including other pipeline operators) has been made aware of and has consented to and/or has been compensated in accordance with the Environmental and Social Standards (as defined in Article 17), any Lender requirements and principles set forth in the International Finance Corporation Performance Standard 5, Land Acquisition and Involuntary Resettlement, for the rights acquired by the TANAP Project Entity through the State Authorities.
- 3.8 Right to receive from the State Authorities details of land ownership and use, including names and addresses of landowners and occupiers and details of land holding defined on plans showing all such details for all property falling within two hundred and fifty (250) metres either side of the Construction Corridor.
- 3.9 All rights of access (including the right to construct and use temporary or permanent roads) over other land between the public highway and the Construction Corridor, not affected by the construction or operation of the Facilities, such routes to be defined by notice from the TANAP Project Entity prior to road construction and/or use. For the avoidance of doubt, TANAP Project Entity shall not be granted with any rights *in rem* with respect to lands set forth hereunder this Section 3.9. TANAP Project Entity shall solely be responsible for the acquisition of these rights and payments regarding this acquisition subject to this Section 3.9.
- 3.10 The right to the exclusive use, possession and control, and the right to construct upon and/or under, and peaceful enjoyment of, these Land Rights without hindrance or interruption.
- 3.11 The right of the TANAP Project Entity to require that it will be unlawful for any Person without prior written consent of the TANAP Project Entity:
 - (a) to use explosives within an area of 500 (five hundred) metres either side of the Facilities.
 - (b) to undertake any pile-driving within fifty (50) metres either side of the Facilities.
 - (c) to encroach on the Construction Corridor or other areas where land has been granted to the TANAP Project Entity to conduct Project Activities.
 - (d) to cross or otherwise interfere with the TANAP Project Entity's Land Rights with any road, railway, power line, utility, pipeline or other public project ("Crossing Project") and the TANAP Project Entity will in no

event be required to consider a request for consent to such Crossing Project unless and until the State Authorities have approved the proposed Crossing Project and the party proposing the Crossing Project has provided to the TANAP Project Entity(1) details of the proposed Crossing Project sufficient, in the sole opinion of the TANAP Project Entity, to enable the TANAP Project Entity to assess in its sole discretion the practicability of conducting the Crossing Project safely, efficiently, and without unreasonably interfering with Project Activities and (2) a guarantee of compensation to the TANAP Project Entity for any costs incurred by the TANAP Project Entity to accommodate the Crossing Project. The TANAP Project Entity agree that for the purposes of this paragraph (d), where a Crossing Project has been approved by the State Authorities and subject to the conditions set out in (1) and (2) above, the TANAP Project Entity will not unreasonably withhold its consent and the assessment of such Crossing Project shall be given priority without causing unreasonable delay.

3.12 The right, in accordance with National Laws, to extract and source appropriate local materials for construction purposes and to dispose of waste arising from Project Activities, including during the construction and any later repair, replacement, capacity expansion or extension process.

3.13 Any additional regulatory and other administrative compliance requirements.

4. PHASE 3 - POST CONSTRUCTION PHASE

Following the completion of the Facilities, the TANAP Project Entity will require the following Land Rights, all of which will be obtained and secured by the State Authorities and granted to the TANAP Project Entity:

- (a) The exclusive use, possession and control of (other than ownership), as well as the right to construct upon and/or under, the Project Land if required, the right to establish encumbrances in favour of Lenders.
- (b) All rights previously described to the extent applicable to the use and enjoyment of the Facilities once constructed (including temporary and permanent roads), the construction and use of additional Facilities within Project Land and the future maintenance, protection, repair, alteration, renewal, augmentation, capacity expansion, extension, inspection, removal, replacement or the rendering unusable of any such Facilities.
- (c) The right to add any equipment as the TANAP Project Entity deem necessary.
- (d) The right to fly along the route of the Facilities within and across the borders of the Territory, in accordance with relevant provisions of National Laws, to inspect it and to land wherever it is deemed necessary to ensure the safe and efficient operation of the Facilities.

- (e) The right to erect and thereafter maintain the Facilities, including SCADA, marker posts, cathodic protection test posts and aerial marker posts or signalling equipment and any other equipment or installations necessary for the Project Activities in such locations and positions as deemed necessary by the TANAP Project Entity.
- (f) The right of access over any land between the public highway and Pipeline Corridor and other Project Land without prior notice in cases of emergency.
- (g) Subject to the Project Agreements, the right to allow use of the Facilities by third parties under such terms and conditions as the TANAP Project Entity and the Interest Holders may elect.

5. GOVERNMENTAL NOTIFICATIONS

- 5.1 Within fifteen (15) days after the Effective Date of this Agreement, the TANAP Project Entity and the Host Government will designate to each other in writing those persons, agencies and regulatory bodies which each will be entitled to communicate with and rely on in giving the various notices and securing and confirming the various rights described herein. Such notified contact persons or bodies will be subject to change, from time to time, on not less than fifteen days prior written notice (except for emergencies).
- 5.2 The Land Rights Entity shall, jointly with the TANAP Project Entity develop a land acquisition program and budget, and for this purpose form acquisition working groups.
- 5.3 TANAP Project Entity shall have the right to monitor through the joint land acquisitions working groups the activities of the Land Rights Entity envisaged hereto and all costs and expenses incurred in relation with the acquisition of Land Rights as set forth under Article 16 and this Appendix 2.
- 5.4 Engineering studies/works in relation to Land Rights shall be performed and executed by the TANAP Project Entity or its Contractors, unless agreed otherwise between the Land Rights Entity and the TANAP Project Entity or their Contractors. All information required for the acquisition of land within the Pipeline Corridor (including landowners, address of landowners, land register information, maps and drawings) shall be provided by the TANAP Project Entity or its Contractors, unless agreed otherwise. Such relevant information shall be submitted to the Land Rights Entity in a complete and proper form. During these engineering studies and works, the TANAP Project Entity shall define the Construction Corridor by taking into account the State Authorities and State Entities written comments.

APPENDIX 3 – FORM OF PARENT COMPANY GUARANTEE

To: The Government of the Republic of Turkey, Ministry of Energy and Natural Resources

Date

We refer to the host government agreement dated 26 June 2012 (the "Host Government Agreement") concerning the Trans Anatolian Natural Gas Pipeline System between the Government of the Republic of Turkey ("the Government") and the Trans Anatolian Gas Pipeline Company B.V. ("the TANAP Project Entity"):

1. Capitalized terms not defined in this letter shall have the meaning given to them in the Host Government Agreement.
2. [***] ("New Participant") is intending to participate in the TANAP Project as a TANAP Consortium Member. The New Participant's percentage participating interest in the TANAP Project Entity from time to time shall be defined as the "Percentage Interest Share".
3. [***] ("Guarantor") hereby unconditionally and irrevocably guarantees to the Government in accordance with this guarantee the payment of the Percentage Interest Share of any sums due by the TANAP Project Entity under or pursuant to the Host Government Agreement and any relevant Project Agreement to which the TANAP Project Entity is a Party and not paid by the TANAP Project Entity pursuant to the terms and conditions of the Host Government Agreement or relevant Project Agreement ("Guaranteed Monies"), except to the extent that such failure of the TANAP Project Entity is due to breach of the Host Government Agreement or any relevant Project Agreement by the Host Government, any State Authority or any State Entity.
4. Subject to clause 2 above, the Guarantor shall pay the Percentage Interest Share of the Guaranteed Monies to the Government within twenty-eight (28) days following receipt of a written demand by the Government.
5. This guarantee shall become effective as of the date of signature of the Guarantor below and shall terminate on the earlier of:
 - (a) the date on which the New Participant ceases to be a TANAP Consortium Member (provided that in such situation the Guaranteed Monies covered by this guarantee shall include the Percentage Interest Share of all Guaranteed Monies accrued up to and including the date on which the New Participant ceases to be a TANAP Consortium Member); or
 - (b) the date on which all the obligations of the TANAP Project Entity under the Host Government Agreement and any relevant Project Agreement to which the TANAP Project Entity is a Party have been discharged in full.

6. This guarantee shall be governed by the same law as provided under Article 33 (Applicable Law) of the Host Government Agreement. Any dispute under this guarantee shall be resolved by arbitration in the same place and in the same manner as provided under Article 34 of the Host Government Agreement.

Yours faithfully,

APPENDIX 4 – LETTER AGREEMENT

Arrangements in respect of the TANAP Project Entity

Pursuant to discussions between the negotiating teams over recent days, the State Oil Company of the Republic of Azerbaijan ("SOCAR") and Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş. ("BOTAS"), in consideration of the mutual covenants and undertakings herein and subject to the provisions of the IGA and HGA, hereby agree to the following terms regarding a variety of matters arising out of the proposed TANAP Project; its Intergovernmental Agreement ("IGA"); its Host Government Agreement ("HGA"); and the proposed participation of BOTAS in the TANAP Project Entity (established by SOCAR in the Netherlands under the name of Trans Anatolian Gas Pipeline Company B.V. ("TANAP Co. B.V.") and/or its successors or assignees:

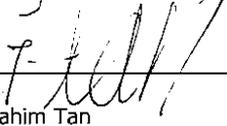
1. Subject to the achievement of all other provisions hereunder and irrespective of the distribution of the twenty per cent (20%) participating interest in the TANAP Project Entity among the Turkish Participants, SOCAR agrees to fund or cause to be funded all capital requirements attributable to the five per cent (5%) participating interest of BOTAS ("BOTAS Share"), starting with its subscription for shares in the TANAP Project Entity through completion of construction of the TANAP System and its commissioning ("SOCAR Funding Obligation");
2. BOTAS in turn shall be responsible for repayment of the SOCAR Funding Obligation ("BOTAS Payment Obligation") in accordance with a fully termed funding agreement to be agreed by the parties in advance of BOTAS' subscription for shares in the TANAP Project Entity ("BOTAS Funding Agreement");
3. BOTAS Payment Obligation shall not include, whether directly or indirectly, any escalation factor;
4. Among other terms, the BOTAS Funding Agreement will set out the SOCAR entity's charge over 100% of all proceeds attributable to the BOTAS Share until such time as the SOCAR Funding Obligation is fully repaid; obligations in respect of any external third party Project financing; security and governance rights in respect of the BOTAS Share until the SOCAR Funding Obligation is repaid, etc.;
5. If the dividends payable by the TANAP Co. B.V. to Turkish Participants in the Netherlands are subject to payment of withholding tax in the Netherlands then SOCAR and Turkish Participants will cause the TANAP Co. B.V. to change the jurisdiction or to be replaced by another TANAP Project Entity organized in the different jurisdiction where no withholding tax on the dividends will be applicable, including, but not limited to, in the jurisdiction of the Republic of Turkey. In case that no such jurisdiction is available, SOCAR will be responsible for payment of the Turkish Participants' withholding tax on dividends obligation arising in the Netherlands.

Agreed to this on 26 June 2012 in İstanbul, The Republic of Turkey.

For and on behalf of
Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş.

Mehmet KONUK
Acting General Director

Ibrahim Tan
Deputy General Director

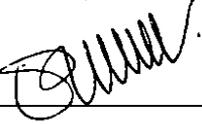
For and on behalf of
The State Oil Company of the Republic of Azerbaijan

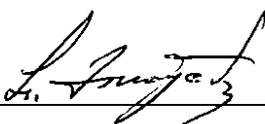
Rovnag ABDULLAYEV
President

WITNESSED this on 26 June 2012, in İstanbul, The Republic of Turkey.

H.E. Taner YILDIZ
Minister of Energy and Natural Resources
of the Republic of Turkey

H.E. Natig ALIYEV
Minister of Industry and Energy
of the Republic of Azerbaijan

[TURKISH TEXT – TEXTE TURC]

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ

İLE

AZERBAYCAN CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ

ARASINDA

**TRANS ANADOLU DOĞAL GAZ BORU HATTI SİSTEMİNE
İLİŞKİN**

HÜKÜMETLERARASI ANLAŞMA

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE AZERBAYCAN CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA AZERBAYCAN CUMHURİYETİ KAYNAKLI VEYA AZERBAYCAN CUMHURİYETİNDEN TRANSİT GEÇEN DOĞAL GAZIN TÜRKİYE CUMHURİYETİ TOPRAKLARI ÜZERİNDEN TRANS ANADOLU DOĞAL BORU HATTI İLE TRANSİT GEÇİŞİNE İLİŞKİN ANLAŞMA

GİRİŞ

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti (bundan böyle tek tek “Devlet” ve birlikte veya beraber olarak “Devletler” olarak adlandırılacaktır);

Azerbaycan Cumhuriyeti’nden Türkiye Cumhuriyeti’ne ulaşan ve Türkiye Cumhuriyeti’nden geçen gaz ihracat boru hatlarının ve enerji alanında Türkiye ve Azerbaycan arasındaki başarılı işbirliğin önemini bilincinde olarak;

Bakü-Tiflis-Ceyhan ve Bakü Tiflis Erzurum Doğal Gaz Boru Hatları gibi benzer projelerin yanı sıra Şah Deniz Sahası’nın inşaatından elde edilen Doğal Gazın satışına ilişkin Devletlerin başarılı işbirliğinin altını çizerek;

Enerji sektöründe kalkınma ve işbirliğinin Devletler arasındaki ticari ve ekonomik ilişkileri daha da güçlendireceğini kabul ederek;

Azerbaycan Cumhuriyeti açısından, hem Azerbaycan kara topraklarındaki, hem de Hazar Denizi’nin Azerbaycan bölümündeki Doğal Gaz kaynaklarının daha fazla geliştirilmesini ve kullanılmasını ve Azerbaycan kaynaklı ve Azerbaycan üzerinden transit geçen üretilen Doğal Gazın, Türkiye Cumhuriyeti toprakları üzerinden Türkiye’deki, Türkiye – Yunanistan sınırındaki ve Türkiye – Bulgaristan sınırındaki çıkış noktalarına ve Devletlerin anlaşacağı diğer noktalara taşınmasını; Türkiye Cumhuriyeti açısından, Doğal Gaz kaynaklarının çeşitlendirilmesini ve Türkiye Cumhuriyeti toprakları üzerinden Doğal Gaz transitinin teşvik edilmesini arzularak;

Transit Geçiş’inin kesintisiz ve ayrılmaz standartlara, fiziksel ve işletimsel olarak kesintisiz altyapıya ihtiyaç duyan uluslar ötesi bir yapıya sahip olduğunun ve Enerji Şartı da dahil olmak üzere ilgili uluslararası anlaşmalara uygunluğunun altını çizerek;

Şah Deniz Sahasının 2’inci aşamasında üretilen Doğal Gazın satışına ve Azerbaycan Cumhuriyeti kaynaklı ve Azerbaycan Cumhuriyeti’nden transit geçen Doğal Gazın, Türkiye Cumhuriyeti toprakları içerisine ve Türkiye Cumhuriyeti toprakları üzerinden Transit Geçişinin yanı sıra Doğal Gazın Türkiye – Gürcistan sınırından, Türkiye Cumhuriyeti toprakları üzerinden Türkiye’deki, Türkiye Cumhuriyeti’nin Yunanistan ve Bulgaristan sınırlarındaki çıkış noktalarına ve Devletlerin anlaşacağı diğer noktalara güvenli ve kesintisiz olarak Transit Geçişini sağlamak amacıyla yeni, bağımsız ve müstakil bir boru hattı olarak TANAP Projesi’nin desteklenmesi ve ilerletilmesine ilişkin 25 Ekim 2011 tarihinde imzalanan Hükümetlerarası Anlaşmasını imzalamaları ışığında,

Türkiye Cumhuriyeti ve Azerbaycan Cumhuriyeti arasında 24 Aralık 2011 tarihinde, Mutabakat Zaptında tanımlandığı şekliyle Türk Katılımcıları'nın ortaklık payının %20 (yüzde yirmi) ve yine sözkonusu Mutabakat Zaptı'nda tanımlandığı şekliyle Azerbaycan Katılımcıları'nın ortaklık payının %80 (yüzde seksen)olacağı bir proje konsorsiyum Kuruluşu'nun(bundan böyleTANAP Proje Şirketi olarak adlandırılacaktır) tesis edilmesi niyetiyle TANAP Projesine ilişkin imzalanan sözkonusu Mutabakat Zaptı'nı, dikkate alarak,

TANAP Projesinin gerçekleşmesinin Devletler için stratejik önemi olduğunun ve Şah Deniz sahası'nın 2'inci aşamasının geliştirilmesininözel teşebbüs ve girişim gerektirdiğinin farkında olarak ve TANAP Sisteminin verimli ve güvenli gelişimini, sahipliğini ve işletimini koruma niyetinde olarak,

AŞAĞIDAKI HUSUSLARDA ANLAŞMAYA VARMIŞLARDIR:

**BÖLÜM I:
ANLAŞMANIN YORUMLANMASI VE KAPSAMI**

**MADDE 1
TANIMLAR VE YORUMLAMA**

1.1. Tanımlar

Burada(Giriş bölümü dahil olmak üzere) aksi belirtilmediği sürece, bu Anlaşma içerisinde kullanılan büyük harfli terimler, bu anlaşmanın eki olan Ev Sahibi Hükümet Anlaşmasında yer aldığı anlamı taşır veorada başka bir şekilde tanımlanmadıkça, aşağıdaki anlamları taşır

"Anlaşma" üzerinde zaman zaman değişiklik, ilave yapılan veya başka bir şekilde tadil edilen yapılanhaliyle işbu Hükümetlerarası Anlaşma anlamına gelir.

"Anayasa" üzerinde zaman zaman değişiklik, düzeltme yapılan veya tadil edilen haliyle Devletin anayasası anlamına gelir.

"Ev Sahibi Hükümet Anlaşması" TANAP Sistemine ilişkin olarak bir tarafta Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve diğer tarafta TANAP Proje Şirketi arasındailgili tarihteimzalanan, bu Anlaşmanın eki olan ve gelecekte kendi hükümlerine göre değişebilecek, tadil edilebilecek veya uzatılabilecek anlaşma anlamına gelir.

"Engel" bir Devletin toprakları içerisinde Proje Aktivitelerini engellemekle, kısıtlamakla veya geciktirmekle tehdit edecek şekilde gerçekleşen olay yada ortaya çıkan durum anlamına gelir.

"SD2 Gaz Satım Anlaşması" SOCAR (satıcı olarak) ve BOTAŞ (alıcı olarak) arasında 25 Ekim 2011 tarihinde Azerbaycan'danGaz satım ve alımına ilişkin olarak imzalanan gaz satım anlaşması anlamına gelir.

"TANAP Komitesi" işbu Anlaşmanın 4.3 Maddesinde tanımlanan anlama gelir.

1.2. Yorum

- 1.2.1 İşbu Anlaşma, sadece atıfta bulunmayı kolaylaştırmak amacıyla maddelere, bölümlere ve diğer kısımlara ayrılmıştır ve başlıklar kullanılmış olup, bunlar işbu Anlaşma'nın yapısını veya yorumunu etkilemez.
- 1.2.2 Aksi belirtilmedikçe, bir "Madde"den bahsedilirken bir rakam veya harf kullanıldığında, işbu Anlaşma'nın söz konusu Maddesine atıfta bulunulur.
- 1.2.3 "İşbu anlaşma", "bunun", "bundan sonra", "burada" ve buna benzer ifadeler, işbu Anlaşma'nın özel bir Madde veya kısmına değil, işbu Anlaşma'ya atıfta bulunmaktadır.

1.3.Anlam

Aksi özellikle belirtilmedikçe veya içerikten aksi bir anlam çıkmadıkça, tekil kullanılan kelimeler çoğul, çoğul kullanılan kelimeler tekil hallerini içerir; belirli bir cinsiyet atfı içeren kelimeler iki cinsiyeti de içerir ve "dahil" ve "dahildir" ifadeleri "bununla sınırlı olmamak üzere" anlamını da içerecek şekilde yorumlanmalıdır.

MADDE 2

BU ANLAŞMA İLE DİĞER ULUSLARARASI VE YEREL YÜKÜMLÜLÜKLER ARASINDAKİ İLİŞKİ

- 2.1. Her bir Devlet, bu Anlaşmanın imzasının ve uygulanmasının hükümetinin yetkisi dahilinde olduğunu teyit ve garanti eder.
- 2.2. Bu Anlaşmada yer alan hiçbir hüküm, herhangi bir Devletin Enerji Şartı Anlaşması veya diğer uluslararası anlaşma veya uluslararası hukukun üstünlüğü kapsamındaki hak veya yükümlülüklerini azaltmaz.
- 2.3. Türkiye Cumhuriyeti, TANAP Proje Şirketi ilcbu Anlaşma'nın tarihinde ya da yakın bir tarihte bu Anlaşmanın bir parçası ve Madde 13.1 hükümleri kapsamında bağlayıcı olacak işbu Anlaşmanın eki bir Ev Sahibi Hükümet Anlaşması imzalayacaktır.

BÖLÜM 2 GENEL YÜKÜMLÜLÜKLER

MADDE 3

BU ANLAŞMA VE DİĞER İLGİLİ ANLAŞMALARIN İFASI VE GÖZETİMİ

- 3.1. Bu Anlaşma, Ev Sahibi Hükümet Anlaşması ile birlikte TANAP Projesine ve Doğal Gazın TANAP Sisteminden Transit Geçişine uygulanacak usul ve esasları düzenler.

- 3.2. Her bir Devlet, bu Anlaşmayagöre kendi sorumluluklarını yerine getireceğini ve icra edeceğini garanti eder.
- 3.3. Bu Anlaşmanın hükümleri, Ev Sahibi Hükümet Anlaşmasının taraflarının yükümlülüklerinin kapsamını sınırlamayacaktır.

MADDE 4 DESTEK VE İŞBİRLİĞİ

- 4.1. Devletler, Proje Aktivitelerin ifası ve yürütülmesi ve TANAP Sisteminin TANAP Proje Şirketi tarafından inşa edilmesi, sahip olunması ve işletilmesi için gerekli ve elverişli koşulları oluşturmak ve sürdürmek için işbirliği yapacaklardır ve her bir Devlet, Devlet Makamlarının ve/veya Devlet Kuruluşlarının söz konusu ifa ve yürütme için gerekli işlemleri yerine getirmesini sağlayacaktır. Her bir Devlet, bunların Devlet Makamları ve/veya Devlet Kuruluşları, bu Anlaşmanın ve Ev Sahibi Hükümet Anlaşmasının hükümleri ile uyumlu olarak, TANAP Projesinin TANAP Proje Şirketi ve Proje Katılımcıları tarafından finanse edilmesine, hayata geçirilmesine ve işletilmesine tam destek verecektir ve bunlar için gerekli eylemleri teşvik edeceğini, destekleyeceğini ve kolaylaştıracağını garanti edecektir.
- 4.2. Yukarıdaki maddenin geneline halel getirmeksizin, Türkiye Cumhuriyeti:
 - 4.2.1. Devlet Makamlarının TANAP Proje Şirketinin veya TANAP Proje Şirketinin bir şubesinin TANAP Projesi için gerekli lisansları almaya izin vererek, yetkiaları içerisinde kurulmasını kolaylaştıracağını garanti eder; ve
 - 4.2.2. düzenleyici, idari veya hükümetle ilgili diğer yetkilere sahip Devlet Makamlarının, bu yetkilerini Devletin bu Anlaşma kapsamında yer alan yükümlülükleri ile uyumlu şekilde kullanacaklarını garanti eder.
- 4.3. Devletler, bu Anlaşmanın ve Ev Sahibi Hükümet Anlaşmasının uyumluluğunu gözden geçirmek, uygulanmasını ve hayata geçirilmesini kolaylaştırmak üzere her bir Devlettten ikişer (2) temsilcinin yer alacağı bir komite kuracaklardır ("TANAP Komitesi"). Söz konusu temsilciler, TANAP Projesine ilişkin TANAP Komitesine gelecek konularda Devlet adına hareket etme konusunda görevlendirilmiş ve yetkilendirilmiş olacaklardır. TANAP Konsorsiyum Üyeleri ve TANAP Proje Şirketi Madde 4.3 kapsamına giren her hangi bir hususu TANAP Komitesine doğrudan sunabilirler. Bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden sonraki 30 gün içerisinde ilk TANAP Komitesi toplanacaktır. TANAP Komitesi iyi niyet çerçevesinde tüm uygun zamanlarda ve makul nedenlerin gerektirdiği sıklıkta, TANAP Proje Şirketi ile tam istişare etmek de dahil olmak üzere Proje Aktivitelerinin hayata geçirilmesini sağlamak ve kolaylaştırmak amacıyla toplanacaktır.
- 4.4. Devletler, Ev Sahibi Hükümet Anlaşmasının Madde 37.8'inde yer alan haklara ve yükümlülükleruygun olarak SOCAR'ın (veya İştirakinin) TANAP Sistemi Boru

Hattı Koridoru boyunca elektronik iletişim altyapısı (fiber-optik kablo) inşa etmek, tesis etmek, sahip olmak, kontrol etmek ve işletmek amacıyla bir Kuruluş kuracağını kabul eder ve onaylarlar.

MADDE 5 ARAZİ HAKLARI

Türkiye Cumhuriyeti, TANAP Projesi'nin hayata geçirilmesi için gerekli Arazi Haklarının adil, şeffaf ve yasal olarak uygulanabilir şart ve koşullarda verilmesini veya iktisap edilmesini kolaylaştıracaktır.

MADDE 6 DİĞER SİSTEMLER İLE BAĞLANTI

Türkiye Cumhuriyeti, Gürcistan – Türkiye sınırında, Yunanistan – Türkiye sınırında ve Bulgaristan – Türkiye sınırında yer alan diğer gaz boru hattı sistemleri ve ulusal iletim sistemi ile bağlantıları destekleyecek ve kolaylaştıracaktır.

MADDE 7 TRANSİT GEÇİŞ

- 7.1. Türkiye Cumhuriyeti, Transit Geçişin serbestisini sağlayacak ve Transit Geçiş Gazının herhangi bir Devlet Makamı veya Devlet Kuruluşu (Devlet Kuruluşunun TANAP Proje Şirketi ile bir ticari gaz taşıma anlaşmasına bir taraf olarak bu Gazı alma hakkı hariç olmak üzere) tarafından alınmasını önlemek amacıyla, acil ya da başka türlü, tüm önlem ve tedbirleri alacaktır.
- 7.2. Ev Sahibi Hükümet Anlaşması altında izin verilebilen durumlar dışında, Türkiye Cumhuriyeti, Transit Geçiş Gazının kesintiye uğratılmamasını, geciktirilmemesini, kısıtlanmamasını veya azaltılmamasını sağlayacaktır.
- 7.3. Ev Sahibi Hükümet Anlaşmasında açıkça belirtilen durumlar hariç, ne Türkiye Cumhuriyeti ne herhangi bir Devlet Makamına da herhangi bir Devlet Kuruluşu Transit Geçiş hakkı için herhangi bir harç, ücret veya herhangi bir türde ödeme yapılması talebinde bulunmayacak ya da şart koşmayacaktır.
- 7.4. TANAP Proje Şirketi, Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığını kapasite tahsisi, varsa tarife hesaplama metodolojisi ve tarifeler ile ilgili bilgilendirmek koşuluyla, tamamen kendi takdirine bağlı olarak TANAP Sisteminin tüm kapasitesini kendisi için kullanma ve/veya Taşıticılara pazarlama ve Taşıticılar ile yapılacak ticari gaz taşıma anlaşmalarına istinaden Taşıticılara uygulanacak tarifelere ilişkin müzakere etme, anlaşma ve ücretlendirme hakkına sahip olacaktır.
- 7.5. Her bir Devlet kendi topraklarındaki Engelleri kaldırmak ve önlemek için makul çaba gösterecektir.

- 7.6. ŞD2 Gaz Satış Anlaşmasını kabul ederek Devletler; (i) TANAP Sistemi üzerinden transit geçen Şah Deniz sahası 2'inci aşama kapsamındaki diğer Gazlara uygulanacak tarife ile aynı tarihte olmak (Ülke Toprakları içerisindeki fiili taşıma mesafesine göre belirlenmiş); ve (ii) BOTAŞ ve TANAP Proje Şirketi arasındaki bir ticari gaz taşıma anlaşmasını yapılmasına tabi olmak koşuluyla; ŞD2 Gaz Satış Anlaşması altında teslim edilecek tüm Gazın. Giriş Noktasından Ülke Toprakları içerisindeki Eskişehir ve Trakya Bölgesinde yer alan Çıkış Noktalarına TANAP Sistemi ile taşınmasını kabul ederler.
- 7.7. (i) TANAP Sisteminin kapasitesinde azalma olması ya da (ii) TANAP Sistemine Giriş Noktasından teslim edilmeye hazır Şah Deniz sahasının 2'inci aşamasının geliştirilmesinden üretilen Gazdaksiklik olması durumunda; kullanılabilir kapasitenin veya hacimlerin tahsisi, uygulanabildiği şekliyle, Şah Deniz sahasının 2'inci aşamasının geliştirilmesinden üretilen Gazın geçerli Taşıyıcıları arasında oransal esasa göre yapılacaktır.
- 7.8. Devletler, Yıllık on altı (16) milyar metreküp başlangıç hacminin üzerindeki, Azerbaycan Cumhuriyeti'ne ait ve TANAP Sisteminden taşınması planlanan tüm doğal gazın öncelikle Türkiye Cumhuriyeti içerisindeki alıcılara teklif edileceğini kabul ederler.
- 7.9. TANAP Sisteminin yıllık otuz iki (32) milyar metreküplük başlangıç kapasitesinin üzerine genişletilmesi Devletlerin karşılıklı anlaşmasına tabi olacaktır.
- 7.10. Devletler, TANAP Sisteminin aşgari olarak Şah Deniz sahasının 2'inci aşama üretimini karşılayacak kapasiteye sahip olması ve gelecekte Azerbaycan Cumhuriyeti kaynaklı ve Azerbaycan Cumhuriyeti'nden transit olarak gelecek Doğal Gazı da taşıyabilecek şekilde ölçeklendirilebilir olması gerektiğini kabul ederler.
- 7.11. Devletler, Azerbaycan Hükümeti'nin sahip olduğu devlet şirketlerinin TANAP Proje Şirketi içerisindeki katılım hisselerinin, toplam katılım hisselerinin yüzde 51'inden az olmayacağını kabul ederler.

MADDE 8 TEKNİK, GÜVENLİK VE ÇEVRESEL STANDARTLAR

Her bir Devlet diğeri ile ve TANAP Proje Şirketi ile Türkiye Cumhuriyeti'nin iç hukukunda ve uluslararası endüstri uygulamalarında düzenlenen standartlar ve uygulamalara uygun olarak ilgili teknik, güvenlik ve çevresel standartların uygulanması hususunda işbirliği ve koordinasyon içerisinde bulunacaktır.

MADDE 9 GÜVENLİK

Devletler, Ev Sahibi Hükümet Anlaşması hükümleri uyarınca TANAP Projesinin güvenliğinin sağlanmasının önceminin bilincindedirler.

BÖLÜM 3 VERGİLER

MADDE 10 VERGİLER

Ev Sahibi Hükümet Anlaşması, Vergilerin uygulanmasının ve/veya Vergi muafiyetlerinin ya da ayrıcalıklarının verilmesinin yanı sıra Vergi uyumunun ve bçyan yükümlülüklerinin uygulanmasının ve/veya bunlardan muafiyet verilmesinin, bahse konu Vergilerin, muafiyetlerin, ayrıcalıkların ve/veya yükümlülüklerin özel kayıt ve şartları da dahil olmak üzere, hukuki çerçevesini oluşturacaktır.

BÖLÜM 4 SON HÜKÜMLER

MADDE 11 SORUMLULUK

Devletin, işbu Anlaşma ile üstlendiği yükümlülüklerini yerine getirmesine, tüm işlemlerin uygulanmasına ve tüm hak ve menfaatlerin verilmesine ilişkin herhangi bir kusuru veya reddi işbu Anlaşma altında Devletin yükümlülüklerinin ihlalini teşkil edecektir.

MADDE 12 ANLAŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ

- 12.1. Bu Anlaşmanın hükümlerinin yorumlanması ve uygulanmasına ilişkin bir ihtilafın ortaya çıkması halinde Devletler, ilk olarak TANAP Komitesine başvurarak veya diplomatik kanal aracılığı ile çözüm yoluna gidilmesi hususunda ellerinden gelen en iyi çabayı gösterirler.
- 12.2. Eğer ihtilaf, herhangi bir Devletin konuyu gündeme getirdiği tarihten itibaren altı aylık bir süre içerisinde çözümlenmemiş ise; ihtilaf konusu herhangi bir Devletin isteği üzerine, işbu Madde hükümleri uyarınca atanacak üç (3) hakemden oluşacak tahkim kuruluna intikal ettirilebilir.
- 12.3. Her bir Devlet, kendi uyuğundan olabilecek bir hakem seçecek ve bu iki hakem, ortak kararla, üçüncü bir ülke uyuğundan olan, tahkim kurulunun Başkanı olacak bir hakemi tayin edeceklerdir. Tüm hakemler, bir Devletin, diğerine ihtilafın tahkime sunulması niyetini bildirdiği tarihten başlamak üzere 30 gün içerisinde atanmış olmalıdır.
- 12.4. Eğer Madde 12.3'de belirtilen süre karşılanmamış ise ve başka bir anlaşmanın bulunmaması durumunda, herhangi bir Devlet, Uluslararası Adalet Divanı ("UAD") Başkanı gerekli atamaları yapmaya davet edebilir. Eğer UAD Başkanı herhangi bir Devlet uyuğundan ise veya bir başka nedenle anılan işlevi gerçekleştirmesine mani bulunuyor ise; herhangi bir Devlet uyuğundan olmayan ve bir başka nedenle anılan işlevi gerçekleştirmesine mani bulunmayan bir sonraki en kıdemli UAD üyesi gerekli atamaları yapmak üzere davet edilecektir.

- 12.5. Tahkim kurulu, her bir münferit olay için aşağıda belirtilen şekilde oluşturulacaktır. Tahkim kurulu oy çokluğu ile karar alacaktır. Bu karar nihai olacak ve her iki Devlet için de bağlayıcı nitelikte olacaktır. Her bir Devlet, kendi tahkim kurulu üyesinin masraflarını ve tahkim sürecinde temsiline yönelik masraflarını kendi karşılayacaktır. Tahkim kurulu Başkanının faaliyetlerine ilişkin masraflar ve geriye kalan diğer masraflar, Devletlerce eşit oranda üstlenilecektir. Öte yandan tahkim kurulu kararında, Devletlerden birinin daha yüksek oranda masrafları üstlenmesine hükmedebilir. Böyle bir karar Devletler için bağlayıcı nitelikte olacaktır.
- 12.6. Devletler arasında aksi yönde bir mutabakata varılmadığı takdirde, ihtilaf, tahkim kurulu tarafından Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu (UNCITRAL) Tahkim Kuralları uyarınca çözümlenecektir.
- 12.7. Devletler arasında aksi yönde bir mutabakata varılmadığı takdirde, tahkim kurulu Cenevre, İsviçre'de yerleşik olacaktır.
- 12.8. Tahkim kurulu, ihtilafa ilişkin kararını işbu Anlaşmaya ve uygulanabilir uluslararası hukuk kural ve ilkelerine uygun olarak verecektir.
- 12.9. Her bir Devlet, TANAP Projesine ilişkin Ev Sahibi Hükümet Anlaşması veya uygulanabilir Proje Anlaşması altındaki Devlet ve bir Proje Katılımcısı arasındaki herhangi bir ihtilafın ilgili anlaşmanın hükümlerine uygun olarak özel uluslararası tahkime tabi olduğunu kabul ve taahhüt eder.

MADDE 13 YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ

- 13.1. Her bir Devletin Hükümeti diğerine, akdedilmesini takiben bu Anlaşmanın, ilgili Devletin yerel mevzuatı altında TANAP Projesine ilişkin yürürlükteki hukuki rejimi ve uluslararası hukuk çerçevesinde bağlayıcı bir yükümlülüğü olarak, Anayasası altında etkin hale getirmek amacıyla vakit kaybetmeden ve uygunte dbirleri alacağını taahhüt eder.
- 13.2. İşbu Anlaşma, Devletlerin Anlaşmanın yürürlüğe girmesi için gerekli ulusal yasal usullerinin tamamlandığını birbirlerine diplomatik yollarla bildirdikleri son yazılı bildirim alındığı tarihte yürürlüğe girecektir.
- 13.3. Bu Anlaşmaya Devletlerin karşılıklı mutabakatı ile değişiklik ve ilave yapılabilir. Bu Anlaşmanın ayrılmaz bir parçası olacak ve bu Madde hükümleri kapsamında yürürlüğe girecek her türlü değişiklik ve ilave ayrı protokol(ler) ile yapılacaktır.

**MADDE 14
YETKİLİ MERCİLER**

Bu Anlaşmanın yürütülmesi için Devletler, aşağıda belirtilen yetkili mercileri atamışlardır: Azerbaycan Cumhuriyeti Sanayi ve Enerji Bakanlığı, Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı.

**MADDE 15
ANLAŞMANIN FESİHİ**

İşbu Anlaşma, Ev Sahibi Hükümet Anlaşmasının feshedildiği veya süresinin sona erdiği tarihte sona erer. Türkiye Cumhuriyeti Ev Sahibi Hükümet Anlaşmasının sadece kendisine ait hükümlere uygun olarak sonlandırılacağını taahhüt eder.

İşbu Anlaşma, 26 Haziran 2012 tarihinde, İstanbul'da Türkçe, Azerice ve İngilizce dillerinde iki orijinal nüsha halinde ve bütün metinler eşit derecede geçerli olmak üzere imzalanmıştır. Yorum farklılıkları olması halinde İngilizce metin esas alınacaktır.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ
ADINA**

Taner YILDIZ
Türkiye Cumhuriyeti
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

**AZERBAIJAN CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ
ADINA**

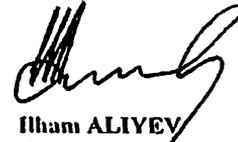

Natig ALIYEV
Azerbaycan Cumhuriyeti
Sanayi ve Enerji Bakanı

Recep Tayyip ERDOĞAN
Türkiye Cumhuriyeti
Başbakanı

ŞAHİTLİĞİNDE

İlham ALIYEV
Azerbaycan Cumhuriyeti
Cumhurbaşkanı

ŞAHİTLİĞİNDE

EK 1: İşbu Ev Sahibi Hükümet Anlaşması 26 Haziran 2012 tarihli Hükümetlerarası Anlaşma'nın eki olup, sözkonusu Anlaşma'nın ayrılmaz bir parçasını teşkil eder.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ

VE

**THE TRANS ANATOLIAN
GAS PIPELINE COMPANY B.V ARASINDA**

TRANS-ANADOLU DOĞAL GAZ BORU HATTI SİSTEMİ

HAKKINDA

EV SAHİBİ HÜKÜMET ANLAŞMASI

İÇİNDEKİLER

MADDE

MADDE 1 TANIMLAR VE YORUM

MADDE 2 YÜRÜRLÜK TARİHİ VE SÜRESİ

MADDE 3 DOĞAL GAZ'IN TRANSİT GEÇİŞİ

MADDE 4 TANAP PROJE ŞİRKETİ'NİN HAKLARI

MADDE 5 TAYİN EDİLMİŞ DEVLET MAKAMI

MADDE 6 İŞLETMECİ

MADDE 7 BAŞVURU ŞARTLARI

MADDE 8 İŞBİRLİĞİ

**MADDE 9 DEVLET, DEVLET MAKAMLARI VE/VEYA DEVLET KURULUŞLARI
TARAFINDAN AKDEDİLEN BİR TAKIM ANLAŞMALARLA İLİŞKİN
TAAHHÜTLER**

MADDE 10 PROJE FAALİYETLERİ'NİN KESİNTİYE UĞRAMAMASI

MADDE 11 EV SAHİBİ HÜKÜMET'İN BEYANI

MADDE 12 TANAP PROJE ŞİRKETİ'NİN BEYANLARI VE GARANTİLERİ

MADDE 13 DEFTERLER VE KAYITLAR

MADDE 14 SİGORTA

MADDE 15 HÜKÜMET TARAFINDAN SAĞLANACAK KOLAYLAŞTIRMALAR

MADDE 16 ARAZİ HAKLARI

MADDE 17 ÇEVRE, SAĞLIK, EMNİYET VE SOSYAL ETKİ

MADDE 18 PERSONEL

MADDE 19 ÇALIŞMA STANDARTLARI

MADDE 20 TEKNİK STANDARTLAR

MADDE 21 KAYNAKLARA VE TESİSLERE ERİŞİM

MADDE 22 GÜVENLİK

MADDE 23 VERGİLER

MADDE 24 GÜMRÜK, İTHALAT VE İHRACAT

MADDE 25 YABANCI PARA BİRİMİ

MADDE 26 TANAP PROJE ŞİRKETİ'NİN SORUMLULUKLARI

MADDE 27 EV SAHİBİ HÜKÜMET'İN SORUMLULUKLARI

MADDE 28 MÜCBİR SEBEP

MADDE 29 AYRIMCI KANUN DEĞİŞİKLİĞİ

MADDE 30 KAMULAŞTIRMA

MADDE 31 HALEFLER VE İZİN VERİLEN DEVRALANLAR

MADDE 32 HİZMETTEN ÇIKARMA

MADDE 33 GEÇERLİ HUKUK

MADDE 34 İHTİLAFLARIN ÇÖZÜMÜ

MADDE 35 FESİH

MADDE 36 BİLDİRİMLER

MADDE 37 ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

EK 1 – TEKNİK STANDARTLAR

EK 2 – ARAZİ HAKLARI

EK 3 – ANA ŞİRKET GARANTİ TASLAĞI

EK 4 – MUTABAKAT MEKTUBU

İşbu EV SAHİBİ HÜKÜMET ANLAŞMASI:

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından temsil olunan **TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ**; ile

Hollanda kanunları uyarınca kurulmuş ve varlığını sürdüren bir şirket olan **TRANS ANATOLIAN GAS PIPELINE COMPANY B.V. ("TANAP Proje Şirketi")**

(bundan böyle tek tek "**Taraf**" ve birlikte "**Taraflar**")

arasında akdedilip imzalanmıştır.

ŞAHİTLER HUZURUNDA:

TANAP Konsorsiyum Üyelerinin, Türkiye Cumhuriyeti doğal gaz piyasası da dahil olmak üzere, Avrupa pazarlarına taşınmak üzere Türkiye Cumhuriyeti toprakları içerisinde ve üzerinden, Doğal Gaz'ın Transit Geçişi, Giriş Noktasından ve çeşitli Çıkış Noktaları'ndan alınması ve/veya taşınması amacıyla, Trans-Anadolu Doğal Gaz Boru Hatlı Sistemi olarak anılacak güvenli ve verimli bir boru hattı sistemi geliştirmeyi düşünmelerine;

İşbu Anlaşma'nın Azerbaycan Cumhuriyeti ile Türkiye Cumhuriyeti arasındaki TANAP Hükümetlerarası Anlaşması'na istinaden ve Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti arasındaki 25 Ekim 2011 tarihli Hükümetlerarası Anlaşma'nın devamı olarak akdedilmesine;

24 Aralık 2011 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti ve Azerbaycan Cumhuriyeti arasında, TANAP Projesi hakkında, bir proje konsorsiyum Kuruluşu (bundan sonra TANAP Proje Şirketi olarak anılacaktır) kurulması niyetiyle bir Mutabakat Zaptı imzalanmış olmasına ve TANAP Proje Şirketi'nde, Mutabakat Zaptında tanımlandığı şekliyle Türk Katılımcıların ortaklık payının %20 (yüzde yirmi) ve Mutabakat Zaptında tanımlandığı şekliyle Azerbaycan Katılımcıların ortaklık payının %80 (yüzde seksen) olmasına,

Türkiye Cumhuriyeti ve Azerbaycan Cumhuriyeti'nin TANAP HAA'da anlaştıkları üzere TANAP Proje Şirketi'nin işbu Anlaşma'da belirtilen haklara ve muafiyetlere ancak Azerbaycan Cumhuriyeti'nin sahibi olduğu devlet kuruluşlarının TANAP Proje Şirketi'nde daima en az %51 (yüzde elli bir) ortaklık payının olması şartıyla sahip olacağına;

TANAP Konsorsiyum Üyeleri'nin, işbu Anlaşma ve Proje Anlaşmalarının şart ve koşullarına ve uluslararası standartlara ve uygulamalara uygun biçimde TANAP Proje Şirketi aracılığıyla TANAP Sistemi'ne yatırım yapma ve aynı zamanda kapasitesini işletme ve kullanma ve/veya Taahhütçülere pazarlama niyetinde olmasına;

Ev Sahibi Hükümet'in, TANAP Projesi'ne kolaylık ve destek sağlamayı ve kendi Ülke Toprakları içerisinde TANAP Sistemi'ndeki Yatırımı, bu Yatırımın Enerji Şartı Anlaşması amaçları ve ilkelerine uygun istikrarlı, hakkaniyetli, faydalı ve şeffaf koşullar yaratılarak teşvik edilmesi gereken türde bir Yatırım olduğu anlayışından hareketle, desteklemeyi ve korumayı istemesine;

TANAP HAA'nın ve onun bir parçasını teşkil eden işbu Anlaşma'nın imzalanmış metninin, birlikte, TANAP Projesi'ne uygulanacak usul ve esasların çerçevesini oluşturmasının amaçlanmasına; ve

Ev Sahibi Hükümet'in işbu Anlaşma'da öngörülen konularda Devlet ve Devlet Makamları adına hareket etmesine BİNAEN;

Yukandaki hususları göz önünde bulunduran Taraflar, aşağıda belirtilen şekilde anlaşmaya varmışlardır:

MADDE 1 TANIMLAR VE YORUM

1.1 İşbu Anlaşma'da (Başlangıç kısmı da dahil) büyük harfle başlayan ve işbu Anlaşma'da başka bir şekilde tanımlanmamış terimler, aşağıda kendilerine atfedilen anlamlara sahip olacaktır:

"Peşin Ödenen Kurumlar Vergisi" işbu Anlaşma'nın 23.3 Maddesi'nde kendisine atfedilen anlama gelir;

"Bağlı Kuruluş" herhangi bir Kişi'ye ilişkin olarak, diğer herhangi bir Kişi'nin, doğrudan veya dolaylı olarak, bir veya birden fazla aracı yoluyla kontrol etmesi, kontrol edilmesi veya bu Kişi ile ortak kontrol altında tutulması anlamına gelmektedir. Bu tanımın amaçları bakımından "kontrol", doğrudan veya dolaylı olarak, bir Kuruluş'un oy hakları, öz sermayesi veya diğer mülkiyet hakları üzerinde çoğunluk veya diğer belirleyici menfaat sahipliği yoluyla ya da kanun yoluyla veya Kişiler arasında yapılan ve bu tür yetki veya oy hakkı tanıyan sözleşme yoluyla, bir Kişi'nin yönetim ve politikalarının yönünü belirleme veya yönlendirme gücüne sahip olması anlamına gelir;

"Kararlaştırılan Faiz Oranı" işbu Anlaşma'ya uygun olarak veya işbu Anlaşma uyarınca vadesi gelmiş ve ödenmesi gereken herhangi bir miktarda ilgili olarak bir Faiz Dönemi'nin her bir günü için, başlangıç olarak uygulanan Faiz Dönemi'nin ilk gününden bir önceki İş Günü'nde geçerli olan ve bundan sonra, her takip eden Faiz Dönemi'nin ilk gününden bir önceki İş Günü'nde geçerli olacak yıllık LIBOR artı yüzde 1 (bir)'e eşit orandaki faiz anlamına gelir;

"Anlaşma" bütün Taraflar tarafından imzalanmış ve işbu atf ile tümü burada birleştirilmiş her türlü yazılı uzatma, yenileme, değiştirme, tadil veya diğer değişikliklerle birlikte, buna eklenmiş bütün ekler de dahil olmak üzere, Madde 2 uyarınca yürürlüğe girecek olan işbu ev sahibi hükümet anlaşması anlamına gelir;

"Başvuru Şartları" işbu Anlaşma'nın 7.1 Maddesi'nde kendisine atfedilen anlama gelir;

"Mevcut En Uygun Şartlar" herhangi bir zamanda, herhangi bir yerde verilecek veya sağlanacak mallarla, işlerle, hizmetlerle ya da teknolojiyle ilgili olarak, söz konusu piyasada makul olarak elde edilebilen, ticari açıdan rekabetçi, maliyete dayalı şartlar anlamına gelir; ancak bu şartlar Devlet'in veya bir Devlet Kuruluşu'nun ya da Devlet Makamı'nın Ülke Toprakları'nda söz konusu malların, işlerin, hizmetlerin veya teknolojilerin tek tedarikçisi olması halinde, söz konusu Kuruluş'un, ister Devlet'e ait, ister özel olsun, diğer Kuruluşlar'a uyguladığı fiyata eşit bir fiyat olacaktır;

"Azami Gayret" basiretli ve kararlı bir Kişi'nin, ilgili koşullar altında atacağı ve ilgili Kişi'nin yetkisi dahilinde olan tüm yasal adımların, söz konusu Kişi tarafından atılması anlamına gelir;

“**BOTAŞ**” Türkiye Cumhuriyeti kanunları uyarınca kurulmuş ve merkezi Bilkent Plaza A-2 Blok Bilkent, Ankara, Türkiye adresinde bulunan bir şirket olan Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş. anlamına gelir;

“**İş Günü**” takas işlemi yapan bankaların Türkiye Cumhuriyeti’nde iş için mutat olarak açık oldukları (Cumartesi, Pazar ve resmi tatil günleri hariç) herhangi bir gün anlamına gelir;

“**Kanun Değişikliği**”, Türkiye Cumhuriyeti ile ilgili olarak, aşağıdakilerden işbu Anlaşma’nın Yürürlük Tarihi’nden sonra yürürlüğe giren herhangi biri anlamına gelir:

- (a) Devlet tarafından imzalanan ve onaylanan her türlü uluslararası anlaşma, mevzuat, direktif, emir, resmi ilan, düzenleme, kanunlaştırma, kararname, yönetmelik veya Devlet’in, bir Devlet Makamı’nın veya bir Devlet Kuruluşu’nun benzeri bir yasama işlemi (Vergilerle ilişkili her türlü işlem de dahil); ve/veya
- (b) yukarıda belirtilen unsurlarda yapılan her türlü değişiklik (tadilat, ilga, iptal, fesih veya sona erme yoluyla yapılan veya bunlardan kaynaklanan her türlü değişiklik de dahil) ((a) bendinde belirtilen türden yasama işlemleri işbu Anlaşma’nın Yürürlük Tarihi’nden ister önce, ister sonra yürürlüğe girmiş olsun); ve/veya
- (c) Türkiye Cumhuriyeti’nin yüksek mahkemelerinin içtihadında meydana gelen ve alt derece mahkemelerini bağlayan her türlü değişiklik;

“**Ticari İşletme Başlangıç Tarihi**” Gazın bir ticari gaz taşıma sözleşmesi uyarınca TANAP Sistemine Giriş Noktasından girdiği ilk tarihi ifade etmektedir;

“**Yüklenici**” sözleşme veya alt-sözleşme yoluyla (böyle bir alt-sözleşmenin toplam sözleşme değerinin en az 150.000 (yüz elli bin) ABD Doları olması şartıyla), TANAP Projesi ile bağlantılı olarak, TANAP Proje Şirketi’ne ve/veya İşletme Şirketleri’ne mal, iş, teknoloji ya da hizmet, danışmanlık hizmetleri ve finansal hizmetler de dahil olmak üzere (başka şeylerin yanı sıra, kredi, finansman, sigorta veya diğer finansal imkanlar da dahil), sağlayan her türlü Kişi anlamına gelir; ancak bu, herhangi bir Kişi’nin çalışanı rolüyle hareket eden hiçbir gerçek kişiyi kapsamamaktadır;

“**Kurumlar Vergisi**” işbu Anlaşma’nın 23.2 Maddesi’nde kendisine atfedilen anlama gelir;

“**Masraflar**” herhangi bir Menfaat Sahibi tarafından TANAP Projesi ile bağlantılı olarak maruz kalınan veya uğranılan söz konusu Kanun Değişikliği’nden kaynaklanan veya söz konusu Kanun Değişikliği’ne başka bir biçimde atfedilebilen, bir ya da birden fazla TANAP Konsorsiyum Üyesi tarafından veya bunların Bağlı Kuruluşları tarafından kontrol edilen herhangi bir Taahhütçü ile ilgili olarak her türlü yeni veya arttırılmış masraf veya harcamayı; TANAP Proje Şirketi’ne veya İşletme Şirketleri’ne ilişkin olarak ise her türlü yeni veya arttırılmış masraf veya harcama ve herhangi bir gelir azalması anlamına gelir. Bu tür masraf veya harcamalar arasında şunlar yer alabilir:

- (a) sermaye masrafları;
- (b) finansman masrafları;
- (c) işletme ve bakım masrafları; ve/veya

(d) Menfaat Sahibi'ne uygulanan veya Menfaat Sahibi tarafından ödenecek vergiler, imtiyazlar, harçlar, yükümlülükler, resimler ya da diğer ücretlendirmeler;

"Hizmetten Çıkarma Planı" işbu Anlaşma'nın 32.2 Maddesi'nde kendisine atfedilen anlama gelir;

"Tayin Edilmiş Devlet Makamı" işbu Anlaşma'nın 5.1 Maddesi'nde kendisine atfedilen anlama gelir;

"Ayrımcı Kanun Değişikliği" işbu Anlaşma'nın 29.1 Maddesi'nde kendisine atfedilen anlama gelir;

"Ekonomik Denge" işbu Anlaşma ve İşbu Anlaşma uyarınca yapılan Proje Anlaşmaları kapsamında, ilgili tarihte ilgili Kişi'ye sağlanan veya tanınan haklar, menfaatler, muafiyetler, ayrıcalıklar, korumalar ve diğer benzeri menfaatler ile, ilgili Kişi'nin bunların beraberinde yüklenmeyi kabul ettiği sorumluluklar, masraflar, yükümlülükler, kısıtlamalar, koşullar ve sınırlamalar arasında kurulu nispi dengeyi herhangi bir Menfaat Sahibi açısından ekonomik değeri anlamına gelir;

"Yürürlük Tarihi" işbu Anlaşma'nın 2.1 Maddesi'nde kendisine atfedilen anlama gelir;

"Enerji Şartı Anlaşması" 17 Aralık 1994 tarihinde Lizbon'da imzaya açılan Enerji Şartı Anlaşması anlamına gelir;

"Kuruluş" bir anlaşma veya herhangi bir devletin ya da devletin herhangi bir alt biriminin kanunları kapsamında usulüne uygun biçimde teşkilatlandırılmış her türlü şirket, müessese, limited şirket, ortaklık, sınırlı ortaklık, teşebbüs, ortak girişim, şirketleşmemiş ortak girişim, dernek, tröst veya başkaca tüzel kişilik, teşkilat veya teşebbüs anlamına gelir;

"Giriş Noktası" Ev Sahibi Hükümet'in onayına tabi olarak TANAP Proje Şirketi tarafından tayin edildiği veya değiştirildiği haliyle, Türkiye Cumhuriyeti'nin Gürcistan ile sınırında bulunan TANAP Sistemi'ne giriş noktası anlamına gelir;

"Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirmesi" veya **"ÇSED"** işbu Anlaşma'nın 17.2 Maddesi'nde kendisine atfedilen anlama gelir;

"Çevresel ve Sosyal Standartlar" işbu Anlaşma'nın 17.1 Maddesi'nde kendisine atfedilen anlama gelir;

"Çıkış Noktası" TANAP Proje Şirketi tarafından tayin edildiği veya değiştirildiği haliyle ve Ev Sahibi Hükümet'in onayına tabi olarak, Türkiye Cumhuriyeti'nin Bulgaristan Cumhuriyeti ve/veya Yunanistan Cumhuriyeti ile sınırında ve/veya Ülke Toprakları içerisinde TANAP Sistemi'nden herhangi bir çıkış noktası ya da başka herhangi bir çıkış noktası anlamına gelir;

"Kamulaştırma" Madde 30'da kendisine atfedilen anlama gelir;

"Tesisler" TANAP Proje Şirketi tarafından veya onun adına Proje Faaliyetleri için Ülke Toprakları'nda zaman zaman sahip olunan, zilyet olunan veya işletilen veya hukuken kontrol edilen her türlü fiziki mallar, ekipmanlar ve donanımlar anlamına gelir;

"Adil Piyasa Değeri" TANAP Projesine ilişkin her türlü yatırım da dahil olmak üzere, bir Proje Katılımcısı için kendi Yatırımının, Kamulaştırmanın bu Proje Katılımcısı'nın tüm ticari faaliyetleri üzerindeki etkileri dikkate alındığında, hiçbir Kamulaştırmanın vuku bulunmuş olması halindeki değeri anlamına gelir. Bu değer, hasmane olmayan bir ortamda, devam eden bir çıkarın, istekli bir alıcının ve istekli bir satıcının olduğunu farz eden ve Kamulaştırma'dan kaynaklanan ya da onunla bağlantısı olan bütün koşullar dikkate alınmaksızın gelir;

"Mücbir Sebep" Madde 28'de kendisine atfedilen anlama gelir;

"Yabancı Para Birimi" uluslararası döviz piyasalarında yaygın olarak işlem gören para birimi anlamına gelir;

"Yabancı Çalışan" herhangi bir Proje Katılımcısı'nın, Devlet'in vatandaşı olmayan bir çalışanı anlamına gelir;

"Ev Sahibi Hükümet" Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti anlamına gelir;

"ICC Kuralları" Uluslararası Ticaret Odası'nın Tahkim Kuralları anlamına gelir;

"İlk İşletme Dönemi" Yürürlük Tarihi'nden itibaren yirmi beş (25) Yıllık dönem anlamına gelir;

"Menfaat Sahibi" şu anlama gelir:

- (a) TANAP Proje Şirketi;
- (b) İşletme Şirketleri;
- (c) bir veya birden fazla TANAP Konsorsiyum Üyesi veya TANAP Konsorsiyum Üyeleri'nin Bağlı Kuruluşları tarafından kontrol edilen herhangi bir Taahhütçü; burada "kontrol" kelimesi yukarıdaki Bağlı Kuruluş tanımındaki ile aynı anlama gelir; veya
- (d) yukarıdaki (a) ile (c)'de atıfta bulunulan herhangi bir Kişi'nin her türlü halefi veya izin verilen devralanları;

"Faiz Dönemi" "Kararlaştırılan Faiz Oranı" tanımı açısından, her takip eden Faiz Dönemi'nin izlediği Faiz Dönemi'nin son gününden sonraki ilk günde başlamak suretiyle, böyle bir meblağın vadesinin geldiği ve ödenmesi gereken günden sonraki ilk günde başlayan ve ondan otuz (30) gün sonra sona eren, otuz (30) günlük süre anlamına gelir;

"Uluslararası Finansal Raporlama Standartları" Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (*International Accounting Standards Board*) veya halefi olan bir kuruluş tarafından kabul edilen uluslararası finansal raporlama standartları anlamına gelir;

"Tapu Kanunu" 29 Aralık 1934 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanmış ve zaman zaman tadil veya ikame edilebilecek olan 2644 sayılı "Tapu Kanunu" anlamına gelir;

"Arazi Hakları" işbu Anlaşma'nın Ek 2'sinde belirttiği üzere, Ülke Toprakları'ndaki arazilere ilişkin inceleme, test, değerlendirme, analiz, erişim, teftiş, inşaat, kullanım,

zilyetlik, işgal, kontrol, temlik ve yararlanma hakları (mülkiyet hariç olmak üzere) anlamına gelir. "Arazi Hakları" terimi yalnızca tamamlanmış haliyle Tesisler'in içinde, üzerinde veya altında yer alacağı Proje Arazisi'ne değil, aynı zamanda TANAP Proje Şirketi'nin ve onun atanmış Yüklenicileri'nin, Proje Faaliyetleri'ni veya TANAP Proje Şirketi tarafından Tesisler'e ilişkin Proje Arazisi için arzu edilen Proje Faaliyetleri'nin gerçekleştirilmesini sağlamak bakımından gerekli diğer her türlü faaliyeti gerçekleştirmek amacıyla gerek duyabileceği veya belirleyebileceği, Ülke Toprakları dahilindeki başka ve ilave arazi (Ulusal Kanunlar uyarınca tesis edilecek deniz yatakları ve kıyılar da dahil), erişim güzergahı ve arazi haklarına da abfta bulunan en geniş anlamında kullanılmaktadır;

"**Arazi Hakları Kuruluğu**" işbu Anlaşma'nın 16.1 Maddesi'nde kendisine atfedilen anlama gelir;

"**Kredi Veren(ler)**" TANAP Proje Şirketi'ne ve/veya TANAP Konsorsiyum Üyeleri'ne, TANAP Projesi'nin finansmanı (her türlü yeniden finansman da dahil) ile bağlantılı olarak her türlü borçlanma, kredi, mali imkan, kredi veya başkaca finansman sağlayan ya da sağlama yetkisine sahip olan her türlü finans kuruluşu veya diğer Kişi veya politik risk sigortası sunan sigortacılar, ve söz konusu finans kuruluşunun veya diğer Kişi'nin her türlü halefi veya izin verilen devralanlar anlamına gelir;

"**LIBOR**" ilgili günde Londra saatıyla sabah 11:00 civarında Reuters (veya eşdeğer bir halefi) tarafından yayımlandığı üzere üç aylık ABD Doları mevduatlarına uygulanan Londra Bankalararası Faiz Oranı (yıllık yüzde oran biçiminde ifade edilir) ya da söz konusu oranın mevcut olmaması halinde, genel kabul gören ve Taraflarca kabul edilen herhangi bir müteakip veya eşdeğer referans oranı (üç ay için ABD Doları cinsinden) ve genel kabul gören böylesi bir müteakip veya eşdeğer referans oranı bulunmuyorsa, ödemenin yapılacağı Kişi'nin mevcut makul finansman maliyeti (üç ay için ABD Doları cinsinden) anlamına gelir;

"**Yerel Para Birimi**" Devlet tarafından çıkarılan yasal para birimi anlamına gelir;

"**Kayıp veya Zarar**" bir Kişi tarafından maruz kalınan veya uğranılan, her türlü masraf, hasar, sorumluluk, yükümlülük, harcama (faiz, para cezaları, avukatlık ücretleri ve giderleri dahil), dava, yargılama, talep, harç veya ceza da dahil olmak üzere, her türlü kayıp veya zarar anlamına gelir; ancak kayıp veya zarar ilgili Kişi'ye isnat edilebilecek ağır kusur veya kasıtlı davranıştan kaynaklanmadıkça, her türlü dolaylı veya bir fiil sonucu ortaya çıkan kayıp veya zarar veya kar kaybı bunun dışında kalmaktadır;

"**Ulusal Kanunlar**" her türlü mevzuat dahil olmak üzere, Ülke Toprakları'nda geçerli olan zaman içerisinde tadil veya ikame edilebilecek olan kanunlar anlamına gelir;

"**Doğal Gaz**" veya "**Gaz**" bir virgül sıfır bir üç iki beş (1.01325) bar mutlak basınçta ve on beş derece (15°C) sıcaklıkta tümüyle gaz halinde olan her türlü hidrokarbon veya hidrokarbonlar ve temelde metandan oluşan diğer gazların karışımı anlamına gelir;

"**Doğal Gaz Piyasası Kanunu**" 2 Mayıs 2001 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanmış olup zaman içerisinde tadil veya ikame edilebilecek olan 4646 sayılı "Doğal Gaz Piyasası Kanunu" anlamına gelir;

"İşletme Şirketi" işbu Anlaşma'nın Madde 6 hükümleri uyarınca atanan veya seçilen bir veya birden fazla Kuruluş anlamına gelir;

"Kişi" her türlü gerçek şahıs veya her türlü Kuruluş anlamına gelir;

"Boru Hattı Koridoru" Giriş Noktası'ndan Çıkış Noktaları'na dek uzayan İnşaat Koridoru (söz konusu arazi üzerindeki alanın belirli bir yüksekliğe kadar münhasır kontrolü ve söz konusu arazinin yeraltında belirli bir derinliğe kadar olan hakları da dahil) içerisindeki on altı (16) metre genişliğindeki arazi parçası anlamına gelir;

"Esas Dönem" işbu Anlaşma'nın 2.2 Maddesi'nde kendisine atfedilen anlama gelir;

"Proje Faaliyetleri" Proje Katılımcıları'nın herhangi biri ve tümü tarafından TANAP Sistemi ile bağlantılı olarak gerçekleştirilen her türlü ve tüm faaliyetler anlamına gelir; buna, TANAP Sistemi'nin mühendislik çalışmaları, teknik çalışmaları, değerlendirilmesi, geliştirilmesi, tasarımı, izinleri, proje geliştirmesi, Arazi Hakları'nın iktisabı, inşaatı, işletmeye alınması, kurulumu, finansmanı, sigortalanması, mülkiyeti, işletmesi (TANAP Proje Şirketi veya Taşıyıcıları tarafından veya onlar adına Transit Geçiş de dahil), ticari kullanımı, onarımı, ikamesi, yenilenmesi, bakımı, kapasite artırımı veya genişletilmesi (yan tesisler gibi), korunması ve hizmetten çıkarılması, personel tedariki, hizmet tedariki, uzun tedarik zamanlı kalemler de dahil olmak üzere tesisat ve malzeme tedariki, Proje Anlaşmaları'nın, işbu Anlaşma'nın ve diğer tüm ilgili sözleşme ve anlaşmaların uygulamaya konması, bakımı, onarımı ve TANAP Sistemi'nin her türlü genişletilmesi veya uzatılması ile bağlantılı tüm faaliyetler dahildir;

"Proje Anlaşması" (işbu Anlaşma dışında) bir yanda Ev Sahibi Hükümet, herhangi bir Devlet Makamı veya Devlet Kuruluşu ile, diğer yanda Proje Faaliyetleri ile ilgili bir taraf olan veya daha sonra taraf haline gelen herhangi bir Proje Katılımcısı arasındaki, hükümleri uyarınca zaman zaman uzatılabilecek, yenilenebilecek, ikame edilebilecek, tadil edilebilecek veya başka bir biçimde değiştirilebilecek olan her türlü anlaşma veya sözleşme anlamına gelir;

"Proje Arazisi" (i) İnşaat Koridoru ve (ii) TANAP Proje Şirketi tarafından Devlet Makamları'na TANAP Projesi'nin ömrü boyunca, zaman zaman, TANAP Sistemi'nin üzerinde veya altında bulunduğu yerler olarak kullanıldığı bildirilen, erişim yolları da dahil, (sürekliliği olan veya olmayan) diğer arazi parçaları anlamına gelir;

"Proje Katılımcıları" TANAP Proje Şirketi, TANAP Konsorsiyum Üyeleri, Menfaat Sahipleri, Yükleniciler, İşletme Şirketleri, Taşıyıcılar veya Kredi Verenler anlamına gelir;

"Makul Gayret" ilgili Taraf'ın elinde olup, ilgili koşullarda uygun olan gayretler anlamına gelir.

"SD2 Gaz Satış Anlaşması" SOCAR (satıcı sıfabyla) ile BOTAŞ (alıcı sıfabyla) arasında Azerbaycan Gazı'nın satışı ve alımına yönelik olarak 25 Ekim 2011 tarihinde akdedilen gaz satış anlaşması anlamına gelir;

"Taşıyıcı" TANAP Sistemi'ndeki taşıma kapasitesinin kullanımı için TANAP Proje Şirketi ile anlaşma yapan bir Kişi anlamına gelir;

"SOCAR" Azerbaycan Cumhuriyeti Devlet Petrol Şirketi (*State Oil Company of the Republic of Azerbaijan*) anlamına gelir;

“Devlet” egemen Türkiye Cumhuriyeti devleti anlamına gelir;

“Devlet Makamları” Ev Sahibi Hükümet ve (hükümet hiyerarşisinde üst düzey herhangi bir yasal makamın bir parçası olsun veya olmasın ya da söz konusu makamlar tarafından denetlensin veya denetlenmesin) tüm merkezi ve yerel makam veya organlar da dahil olmak üzere, Ülke Toprakları ile ilgili olarak her düzeydeki tüm birimler ve yukarıda belirtilenlerin herhangi birinin tüm aracı kurumları, şubeleri ve alt birimleri ile doğrudan veya dolaylı olarak Devlet tarafından veya ona bağlı bir veya birden çok Devlet Makamı tarafından denetlenen herhangi bir birimi anlamına gelir;

“Devlet Kuruluşu” Ev Sahibi Hükümet’in vekil ve temsilcileri de dahil olmak üzere, Devlet’in veya Ev Sahibi Hükümet’in, doğrudan veya dolaylı biçimde pay veya benzeri ekonomik menfaatinin bulunduğu ya da doğrudan veya dolaylı biçimde Ev Sahibi Hükümet tarafından kontrol edilen her türlü Kuruluş anlamına gelir. Bu tanımın amaçları bakımından “kontrol”, doğrudan veya dolaylı olarak, ister oy hakkının sahipliği yoluyla, ister sözleşmeyle, ister kanunla, isterse de başka bir biçimde olsun, bir Kişi’nin yönetim ve politikalarının yönünü belirleme veya belirletme gücüne sahip olmak anlamına gelir; ancak, aynı zamanda bir Proje Katılımcısı olabilecek herhangi bir Devlet Kuruluşu, Proje Katılımcısı rolünde hareket ederken Devlet Kuruluşu olarak addedilmeyecektir;

“Devlet Arazisi/Arazileri” Ülke Toprakları içerisinde yer alıp, henüz kadastro işlemi yapılmamış olduğundan tapu siciline kaydedilmemiş araziler veya boş araziler ya da halkın ortak kullanımına ya da kamu hizmetlerine tahsis edilmiş alanlar (yol, çayır, mera, otlak, kışlak vs.) niteliği taşıdığından tapu siciline kaydedilmemiş bulunan araziler ve Türkiye Cumhuriyeti Hazinesi adına tescil edilmiş araziler anlamına gelir;

“TANAP Konsorsiyum Üyesi” TANAP Proje Şirketi’nde ortaklık hakkı bulunan bir Kuruluş anlamına gelir;

“TANAP Hükümetlerarası Anlaşması” veya “TANAP HAA” 26 Haziran 2012 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti arasında TANAP Sistemi’ne ilişkin olarak, içeriğinde belirtilen tüm ekleriyle birlikte imzalanan, ileride kendi şartları uyarınca herhangi bir zamanda uzatılabilecek, yenilenebilecek, ikame edilebilecek, tadil edilebilecek veya başka bir biçimde değiştirilebilecek olan hükümetlerarası anlaşma anlamına gelir;

“TANAP Projesi” tümü işbu Anlaşma’da, TANAP Hükümetlerarası Anlaşması’nda ve Proje Anlaşmaları’nda tanımlandığı ve öngörüldüğü üzere, işletilmeye ve Şah Deniz sahasının 2. aşamasından üretime başlanması ile paralel olarak Doğal Gaz taşıyıcı hazır olması planlanan TANAP Sistemi ve Proje Faaliyetleri anlamına gelir;

“TANAP Sistemi” Türkiye-Gürcistan sınırındaki bir Giriş Noktası’ndan Ülke Toprakları’ndaki Çıkış Noktaları’na ve Türkiye-Yunanistan ve/veya Türkiye-Bulgaristan sınırındaki Çıkış Noktaları’na ve Devlet ile Azerbaycan Cumhuriyeti tarafından kararlaştırılan diğer Çıkış Noktaları’na kadar Ülke Toprakları boyunca uzanan esas olarak 56 inçlik bir boru hattı ve en azından Şah Deniz sahasının 2. aşaması üretimini kapsamaya yeterli başlangıç kapasitesine sahip olan ve Azerbaycan Cumhuriyeti kaynaklı veya Azerbaycan Cumhuriyeti’nden transit taşınan ilave Gaz hacmini taşıma amacıyla yapılacak her türlü genişleme de dahil olmak üzere, beraberindeki Tesisleri de içeren Doğal Gaz boru hattı sistemi anlamına gelir;

"Vergiler" faiz, ceza ve para cezalarıyla birlikte, Devlet veya bir Devlet Makamı tarafından konan ya da onlara ödenmesi gereken, mevcut ve gelecekteki tüm vergiler, resimler, harçlar, gümrük harçları, ithalat harçları, ihracat harçları, yükümlülükler, KDV, stopaj, ücretler, tarhlar ve diğer benzeri ücretlendirmeler (mali yaptırımlar ve idari para cezaları da dahil olmak üzere) anlamına gelir ve **"Vergi"**, yukarıda sayılanlardan herhangi biri anlamına gelir;

"Vergi Dairesi" Devlet'in her türlü vergi dairesi veya bu dairelerin halefi anlamına gelir;

"Teknik Standartlar" İşbu Anlaşma'nın 20. Maddesi'nde ve Ek 1'de belirtildiği üzere Tesisler'in inşaatı, kurulumu, işletilmesi ve bakımına ilişkin usul ve düzenlemeler anlamına gelir;

"Ülke Toprakları" Ev Sahibi Hükümet'in kara toprakları, karasuları ve üzerindeki hava sahası ile uluslararası kamu hukuku uyarınca üzerinde yargılama yetkisi bulunan veya egemenlik haklarına sahip olduğu deniz bölgeleri anlamına gelir;

"Transit Belgesi" Transit Kanunu uyarınca, Transit Kanunu kapsamına giren Proje Faaliyetleri'nin yürütülmesi için verilen belge anlamına gelir;

"Transit Kanunu" 29 Haziran 2000 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanmış ve zaman içerisinde tadil veya ikame edilebilecek olan, 4586 sayılı "Petrolün Boru Hatları ile Transit Geçişine Dair Kanun" anlamına gelir;

"Transit Geçiş" Azerbaycan Cumhuriyeti kaynaklı veya Azerbaycan Cumhuriyeti'nden transit taşınan Doğal Gaz'ın, TANAP Sistemi aracılığıyla Türkiye Cumhuriyeti Ülke Toprakları üzerinden Avrupa Birliği üye devletlerine, diğer Avrupa devletlerine ve Türkiye Cumhuriyeti'ne komşu diğer devletlere transiti, taşınması, geçişi veya nakliyesi anlamına gelir; ve bu ibare Doğal Gaz TANAP Sistemi içerisinde kaldığı sürece, Doğal Gaz'ın Türkiye pazarına taşınmasını da içermektedir;

"Transit Geçiş Gazı" Transit Geçiş halindeki Doğal Gaz anlamına gelir;

"ABD Doları" veya **"Dolar"** Amerika Birleşik Devletleri'nin yasal para birimi anlamına gelir;

"KDV" mal, iş, hizmet veya teknoloji teminine uygulanan katma değer vergisi anlamına gelir; ve

"Yıl" miladi takvim yılı anlamına gelir.

1.2 Yorum

- (a) İşbu Anlaşma, sadece atıfta bulunmayı kolaylaştırmak amacıyla maddelere, bölümlere ve diğer kısımlara bölünmüştür ve başlıklar kullanılmıştır; bunlar İşbu Anlaşma'nın yapısını veya yorumunu etkilemeyecektir.
- (b) Aksi belirtilmedikçe, "Madde" veya "Bölüm"lerden bahsedilirken bir rakam veya harf kullanıldığında, İşbu Anlaşma'nın söz konusu Maddesine veya Bölümüne atıfta bulunmaktadır.

- (c) "İşbu anlaşma", "bunun", "bundan sonra", "burada" ve buna benzer ifadeler, işbu Anlaşma'ya atıfta bulunmakta olup, işbu Anlaşma'nın özel bir Madde, Bölüm veya kısmına atıfta bulunmamaktadır.

1.3 Anlam

Aksi özellikle belirtilmedikçe veya içerikten aksi bir anlam çıkarılmadıkça, tekil kullanılan kelimeler çoğul, çoğul kullanılan kelimeler tekil hallerini içerir; belirli bir cinsiyet atfı içeren kelimeler iki cinsiyeti de içerir ve "dahil" ve "dahildir" ifadeleri "bununla sınırlı olmamak üzere" anlamını da içerecek şekilde yorumlanmalıdır.

İşbu Anlaşma kapsamındaki herhangi bir Kişi'ye yapılan atıf, söz konusu Kişi'nin her türlü halefine veya izin verilen devralanlarına yönelik atfı da içerir.

1.4 Bilgi

İşbu Anlaşma'da "bilgi", "bilinç" ve aynı anlamda ifadeler kullanıldığında, içerikten aksi bir anlam çıkarılmadıkça, dolaylı veya atfedilen bilgiyi değil, mevcut bilgiye atıf yapıyormuş gibi değerlendirilmelidir.

MADDE 2 YÜRÜRLÜK TARİHİ VE SÜRE

- 2.1 İşbu Anlaşma, TANAP Hükümetlerarası Anlaşması'nın yürürlüğe girdiği tarihte ("Yürürlük Tarihi") yürürlüğe girer ve geçerli ve bağlayıcı hale gelir.
- 2.2 Madde 2.3'e bağlı olarak, işbu Anlaşma, Yürürlük Tarihi'ni müteakip kırk dokuz (49) yıllık bir esas dönem ("Esas Dönem") boyunca yürürlükte kalır.
- 2.3 İşbu Anlaşma'nın süresinin Esas Dönem'i aşacak şekilde her türlü uzatılması, Taraflar'ın karşılıklı mutabakatına tabidir.

MADDE 3 DOĞAL GAZ'IN TRANSİT GEÇİŞİ

- 3.1 İşbu Anlaşma'da aksi kararlaştırılmadıkça, Ev Sahibi Hükümet, TANAP Proje Şirketi'ne, TANAP Sistemi üzerinden Transit Geçiş, transit özgürlüğü ilkesine uygun biçimde, herhangi bir ücret, ücretlendirme, masraf ya da benzer bir ödemeye tabi olmaksızın, söz konusu Doğal Gaz'ın kaynağı, varış yeri veya mülkiyetine dair hiçbir fark veya ayrımcılık gözetilmeksizin ve 3.2 Maddesi'nde özel olarak öngörülenler dışında herhangi bir gecikme veya kısıtlama uygulanmaksızın tam anlamıyla gerçekleştirme yönünde münhasır hak tanımaktadır.
- 3.2 Ev Sahibi Hükümet, işbu Anlaşma'da veya herhangi bir Proje Anlaşması kapsamında aksi öngörülmedikçe ve/veya Ev Sahibi Hükümet'in Transit Geçiş'in devamının kamu sağlığına ve güvenliğine veya çevreye yönelik herhangi bir tehlike veya risk ya da mülke yönelik orantısız bir tehlike veya risk oluşturduğuna ya da oluşturacağına inanması için makul sebepler bulunan haller dışında, Transit Geçiş Gazı'nın kesintisiz, engelsiz, kısıtlanmadan ve azaltılmadan akışını sağlamak için Azami Gayreti gösterir ve söz konusu Transit Geçiş Gazı'nın kesilmesini veya azaltılmasını önlemek ve engellemek için uygun tedbirleri alacak ve işlemleri gerçekleştirir.

- 3.3 Ev Sahibi Hükümet (i) Transit Geçiş Gazı'nı almayacağını ve bu amaçla önleyici tedbirler alacağını; ve (ii) Transit Geçiş Gazı'nın herhangi bir kısmı üzerinde mülkiyet hakkı iddia etmeyeceğini veya başka bir biçimde mülkiyet ya da zilyetlik hakları öne sürmeyeceğini ya da kullanmayacağını beyan ve kabul etmektedir ve, herhangi bir şüpheye mahal vermemek adına, işbu 3.3 Maddesi herhangi bir Devlet Makamı'nın veya Devlet Kuruluşu'nun taraf olduğu bir ticari gaz taşıma sözleşmesi hükümleri kapsamında, bu Devlet Makamı veya Devlet Kuruluşu'nun belirlenmiş Çıkış Noktası/Noktaları'nda Transit Geçiş Gazı'nı teslim alma hakkı ile ilgili değildir.
- 3.4 TANAP Proje Şirketi'nin, Devlet Makamları'ndan ve/veya Devlet Kuruluşları'ndan onay alınmasına gerek olmaksızın, TANAP Sistemi'nin toplam kapasitesini tamamen kendi takdiri kapsamında kullanma ve/veya Taşıtıclara pazarlama ve söz konusu Taşıtıclarla yapılan ticari gaz taşıma sözleşmeleri kapsamında Taşıtıclarla tarifeleri müzakere etme, tarifeleri kararlaştırma ve uygulama yönünde münhasır hakkı olacaktır. TANAP Proje Şirketi, varsa, tarife hesaplama yöntemini ve TANAP Proje Şirketi'nin akdettiği her bir ticari gaz taşıma sözleşmesi kapsamında Taşıtııcı(lar) ile anlaşılması tarifeleri ve kapasite tahsisatlarını, Tayin Edilmiş Devlet Makamı'na yalnızca bilgilendirme amacıyla bildirir.
- 3.5 Ev Sahibi Hükümet, SD2 Gaz Satış Anlaşması kapsamında teslim edilecek Gaz'ın, TANAP Sistemi aracılığıyla Giriş Noktası'ndan Ülke Toprakları içerisindeki Eskişehir ve Trakya Bölgesi'nde yer alan Çıkış Noktası/Noktaları'na şu şartlara tabi olarak taşınacağını teyit etmektedir: (i) Şah Deniz 2 sahasından gelip TANAP Sistemi'nden transit olarak geçecek olan Gaza uygulanan tarifelerin aynısı (Ülke Toprakları'ndaki fiili taşıma mesafesine uyarlanarak) uygulanır; (ii) BOTAŞ ile TANAP Proje Şirketi arasında bir ticari gaz taşıma sözleşmesi imzalanacaktır.
- 3.6 (i) TANAP Sistemindeki kapasitenin azalması veya (ii) Şah Deniz 2 sahasında üretilip TANAP Sistemine Giriş Noktası'ndan iletilecek olan Doğal Gaz'da noksanlık olması durumunda, kullanılabilir kapasite veya hacimlerin tahsisi, mümkün olduğu sürece, Şah Deniz 2 sahasından üretilen Doğal Gaz'ın hak sahibi Taşıtııcıları arasında oransal esasa göre yapılır.

MADDE 4 TANAP PROJE ŞİRKETİ'NİN HAKLARI

- 4.1 TANAP Projesi'nin amaçları doğrultusunda, Ev Sahibi Hükümet TANAP Proje Şirketi'nin aşağıdaki haklara sahip olduğunu kabul eder:
- (a) TANAP Projesi'ni uygulama ve yürütme, tüm Proje Faaliyetleri'ni gerçekleştirme ve işbu Anlaşma ile Proje Anlaşmaları'nın hükümleri kapsamında, Devlet Makamları tarafından sağlanan diğer tüm haklardan yararlanma hakkı;
- (b) TANAP Sistemi'ni işbu Anlaşma ile Proje Anlaşması'nın hükümleri kapsamında (hâlin icabına göre) inşa etme, sahip olma, kullanma, zilyetliğinde bulundurma, işletme veya kontrol etme hakkı; ve
- (c) Ev Sahibi Hükümet ile istişarede bulunarak yılda otuz iki (32) milyar metreküp hacme kadar ve yılda otuz iki (32) milyar metreküp hacimden fazlası için de Devlet ile Azerbaycan Cumhuriyeti hükümetlerinin onayına tabi olacak şekilde, Doğal Gaz'ın Transit Geçışı için TANAP Sistemi'ni işbu Anlaşma'ya uygun biçimde uygulamaya koyma hakkı.

MADDE 5
TAYİN EDİLMİŞ DEVLET MAKAMI

- 5.1 Ev Sahibi Hükümet burada, Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nı Tayin Edilmiş Devlet Makamı ("**Tayin Edilmiş Devlet Makamı**") olarak hareket etmek üzere yetkilendirir ve atar. TANAP Proje Şirketi tarafından talep edilmesi halinde, Tayin Edilmiş Devlet Makamı şu hususlarda destek sağlayacaktır:
- (a) işbu Anlaşma'da öngörülen hakların, lisansların, vizelerin, izinlerin, sertifikaların, yetkilendirmelerin, onayların, muvafakatlerin ve müsaadelerin çıkartılması;
 - (b) TANAP Projesi'nin veya Proje Faaliyetleri'nin ya da bunların herhangi bir kısmının gerçekleştirilmesini kolaylaştırmak amacıyla, işbu Anlaşma'da veya herhangi bir Proje Anlaşması'nda belirtilen ya da işbu Anlaşma veya herhangi bir Proje Anlaşması kapsamında tanınan herhangi bir hakkı kanıtlamaya uygun bilgi, belge, veri ve diğer materyallerin yeterli ve uygun biçimde tedariki;
 - (c) burada öngörülen bildirimlerin, tasdiknamelerin ve diğer yazışmaların sunulması ve alınması; ve
 - (d) Devlet Makamları ve Devlet Kuruluşları nezdinde TANAP Projesi'nin yürütülmesinin uygun olan biçimde kolaylaştırılması.
- 5.2 Tayin Edilmiş Devlet Makamı, Yürürlük Tarihinden hemen sonra, TANAP Projesi'ne ilişkin olarak TANAP Proje Şirketi için bir doğrudan temas noktası tayin eder.

MADDE 6
İŞLETMECİ

- 6.1 TANAP Proje Şirketi, TANAP Sistemi'ni işletmek üzere Ülke Toprakları'nda mukim, hissedarlık yapısına ilişkin hiçbir şart veya kısıtlamaya tabi olmaksızın, bir veya birden fazla İşletme Şirketi'ni kurmak, bunlara sahip olmak ve bunları kontrol etmek ve/veya atamak ya da seçmek hakkına ve bu konularda tek başına takdir yetkisine sahiptir.
- 6.2 TANAP Proje Şirketi, TANAP Sistemi'nin işletilmesi için gerekli hizmetlerde yerel uzmanlıklardan yararlanmak için Makul Gayreti sarf eder.
- 6.3 Herhangi bir İşletme Şirketi, TANAP Proje Şirketi'nin Proje Faaliyetleri'ne ilişkin olarak taraf olduğu işbu Anlaşma ve/veya herhangi bir Proje Anlaşması kapsamında doğan haklarını kullanma hakkına sahiptir.

MADDE 7
BAŞVURU ŞARTLARI

- 7.1 Herhangi bir TANAP Proje Şirketi tarafından talep edilmesi üzerine, Tayin Edilmiş Devlet Makamı, TANAP Proje Şirketi ve TANAP Proje Şirketi'nin Proje Faaliyetleri'nin gerçekleştirilmesi amacıyla tayin edebileceği diğer Proje Katılımcıları tarafından belirli bir lisans, muvafakat, yetkilendirme, muafiyet, vize, sertifika, onay veya müsaade alınması için gerekli belgelerin bir listesini ("**Başvuru Şartları**") sunmak için Makul Gayreti sarf eder. Listedeki herhangi bir eksiklik veya mevzuatın gelecekte öngöreceği şartlar, Proje Katılımcıları'nın yükümlülüklerini ortadan kaldırmaz. Başvuru Şartları zaman zaman güncellenebilir.

7.2 TANAP Proje Şirketi'nin talebi üzerine, Başvuru Şartları'nın sunulması koşuluyla, Ev Sahibi Hükümet, ilgili her türlü Devlet Makamı ve/veya Devlet Kuruluşu'nun, kırk beş (45) gün içinde, fakat her halükarda yürürlükteki Ulusal Kanunlar'da belirtilen süreden geç olmamak üzere, TANAP Proje Şirketi'nin ve diğer tüm Proje Katılımcıları'nın, aşağıda sayılanlar da dahil olmak üzere tüm Proje Faaliyetleri'ni vaktinde, güvenli ve verimli bir biçimde yerine getirmelerini sağlamaları için gerekli ve uygun tüm lisansları, muvafakatleri, izinleri, yetkilendirmeleri, muafiyetleri, vizeleri, sertifikaları, onayları veya müsaadeleri (ve ilgili her türlü yenileme veya uzatmayı) vermesini sağlamak için Makul Gayreti sarf eder:

- (a) Tesislerin işletilmesi;
- (b) Arazi Hakları'nın kullanılması ve Arazi Hakları'ndan yararlanılması (Madde 16 ve Ek 2 Arazi Hakları hükümlerine tabi olarak);
- (c) gümrük işlemleri;
- (d) Proje Faaliyetleriyle ilişkili olarak kullanılacak olan her türlü ekipman, malzeme, makine, vasıta, gereç, yedek parça ve stoka ve tüm diğer mallara ilişkin ithalat ve ihracat lisansları;
- (e) vizeler, çalışma izinleri ve oturma izinleri;
- (f) banka hesabı açma ve kullanma hakları;
- (g) ofis ve çalışanlar için konaklama mekanları kiralama veya, uygun hallerde, iktisap etme hakları;
- (h) ilgili Ulusal Kanunlar'a uygun olarak, Proje Faaliyetleri'nin güvenli ve verimli biçimde yürütülmesi için haberleşme ve uzaktan ölçüm vasıtaları (TANAP Sistemi'nin yeknesak ve verimli biçimde işletilmesine imkan sağlanması için TANAP Proje Şirketi tarafından talep edildiği üzere yeterli sayıda münhasır radyo ve telekomünikasyon frekansının tahsis edilmesi de dahil olmak üzere) işletme hakları ve lisansları;
- (i) Proje Faaliyetleri için veya TANAP Projesi'ndeki ticari işlerin ve menfaatlerin idaresi için gereken gayrimenkul veya kişisel eşya kiralama ya da, uygun hallerde, satın alma veya iktisap etme hakkı da dahil olmak üzere, herhangi bir Proje Katılımcısı'nın kanaatine göre, Ülke Toprakları'nda, Proje Faaliyetleri'nin usulünce yürütülmesi için makul ölçüde gerekli olabilecek şubeler, daimi işyerleri, ofisler ve diğer ticarethane veya varlık biçimleri kurma hakları; ve
- (j) Ülke Toprakları'nda araç veya başkaca mekanik ekipman çalıştırma hakları ve ilgili Ulusal Kanunlar'a uygun biçimde, hava aracı, gemi veya başkaca deniz aracı çalıştırma hakkı.

7.3 23 ve 24. Maddelere hâle gelmeksizin, Madde 7.2 uyarınca öngörülen lisanslar, muvafakatler, izinler, yetkilendirmeler, muafiyetler, vizeler, sertifikalar, onaylar veya müsaadeler ile ilgili zaman içerisinde değişebilecek olan tüm masraf, ücret, ödeme ve diğer ilgili harcamalar, işbu masraflar, ücretler, ödemeler ve harcamalar ayrımcı olmamak kaydıyla, ilgili Proje Katılımcıları tarafından Ulusal Kanunlar'a uygun biçimde ödenir.

MADDE 8 İŞBİRLİĞİ

- 8.1 Ev Sahibi Hükümet, kendi yetki sınırları dahilinde, işbu Anlaşma ve Proje Anlaşmalarında öngörülen Proje Faaliyetleri'nin verimli ve vakitli bir biçimde uygulamaya konması, yürütülmesi ve ifası için destek ve işbirliği sağlar ve uygun adımları atar.
- 8.2 Ev Sahibi Hükümet, TANAP Projesi için finansman sağlanması süreci ile ilgili olarak TANAP Proje Şirketi ile işbirliğinde bulunur. Bu bağlamda, Ev Sahibi Hükümet, TANAP Proje Şirketi'nin talebi üzerine, yalnızca TANAP Projesi'nin tamamını veya bir kısmını ya da TANAP Proje Şirketi'nin Ülke Toprakları dahilindeki Proje Faaliyetleri'nin tamamını veya bir kısmını finanse etme çabasına yardımcı olma amacıyla, kendi adına veya Devlet Makamları adına, Devlet Makamları'nın İşbu Anlaşma'da belirttiği üzere, ve belirttiği kadıyla, beyan, taahhüt ve yükümlülüklerini yazılı olarak teyit eder veya uygun hallerde bu tür belgeleri imzalayarak her türlü ve ilgili tüm Kredi Verenler'e (çok taraflı kredi kuruluşları ve ihracat kredisi kuruluşları da dahil) doğrudan verecektir. Kredi Verenler'in müdahil olma hakları kapsamında gerekli olduğu takdirde, Ev Sahibi Hükümet doğrudan anlaşmayı/anlaşmaları (*direct agreement(s)*) Kredi Verenler'le müzakere eder.

Hiçbir şüpheye mahal vermemek adına, işbu 8. Madde, Ev Sahibi Hükümet'i, TANAP Projesi'ne, TANAP Sistemi'ne, TANAP Proje Şirketi'ne veya TANAP Konsorsiyum Üyeleri'ne finansman sağlamak ya da bunlara ilişkin finansal yükümlülükleri kabul etmek zorunda bırakmamaktadır.

- 8.3 TANAP Proje Şirketi ve Yükleniciler (Devlet Kuruluşları olabilecek olanlar dahil):
- (a) TANAP Sistemi'nin inşası, kurulumu, işletmeye alınması ve hizmetten çıkarılması için tüm hizmetlerin, işlerin, malların ve ekipmanların, Türk yüklenicilere yönelik ayrımcılık yapmayacak veya Türk şirketlerin bu ihalelere katılımını engellemeyecek uluslararası kabul gören rekabetçi ihale usullerine uygun biçimde, ihale yoluyla tedariki hakkına sahiptir. İhalede teklif verenlerin değerlendirilmesinde, tüm ihracat kredisi kuruluşları ve ihracat kredisi kuruluşu olmayan diğer kredi kuruluşları tarafından desteklenen teklifler ayrımcılık içermeyen ve şeffaf bir esasa dayalı olarak değerlendirilir;
- (b) bu tür hizmetlerin, işlerin, malların ve ekipmanların tedariki için, Türk şirketlerince fiyat, kalite, elverişlilik ve herhangi bir ihalenin gerektirdiği diğer zaruri şartlar bakımından diğer ülkelerin şirketlerinden daha iyi veya onlarla eşit tekliflerde bulunması halinde, Türk şirketlerini seçer;
- (c) Tayin Edilmiş Devlet Makamı, TANAP Proje Şirketi'nin ve Yükleniciler'in işbu Madde 8.3'te belirtilen ilkelere uymalarını takip etme hakkına sahiptir.

MADDE 9 DEVLET, DEVLET MAKAMLARI VE/VEYA DEVLET KURULUŞLARI TARAFINDAN AKDEDİLEN BİR TAKIM ANLAŞMALARA İLİŞKİN TAAHHÜTLER

- 9.1 Herhangi bir Proje Anlaşması'na taraf olan herhangi bir Devlet Makamı'nın veya Devlet Kuruluşu'nun özelleştirilmesi, iflas etmesi, tasfiye edilmesi, yeniden teşkilatlandırılması veya devamlılığı, mülkiyeti, teşkilat yapısı ya da hukuki mevcudiyetinde herhangi bir değişiklik meydana gelmesi, Ev Sahibi Hükümet'in işbu

Anlaşma veya söz konusu Proje Anlaşması kapsamındaki haklarını ve yükümlülüklerini etkilemez.

- 9.2 Ev Sahibi Hükümet, işbu Anlaşma'nın ve herhangi bir Devlet Makamı veya Devlet Kuruluşu'nun taraf olduğu Proje Anlaşmalarının süresinin tamamı boyunca, söz konusu Devlet Makamı'nın veya Devlet Kuruluşu'nun işbu Anlaşma veya herhangi bir Proje Anlaşması kapsamındaki yükümlülüklerinin, daima söz konusu yükümlülükleri ifaya yetkili ve muktedir bir Kuruluş'a verilmesini ve böyle bir Kuruluş tarafından üstlenilmesini sağlar. Devlet Makamlarının ve Devlet Kuruluşlarının işbu Anlaşma ve herhangi bir Proje Anlaşması kapsamındaki tüm yükümlülükleri Ev Sahibi Hükümet'in yükümlülükleri olup, buradaki tüm amaçlar bakımından kesin olarak öyle addedilir.

MADDE 10 PROJE FAALİYETLERİ'NİN KESİNTİYE UĞRAMAMASI

- 10.1 Madde 3 kapsamındaki yükümlülüklerine hanel gelmeksizin ve işbu Anlaşma'da veya başka herhangi bir Proje Anlaşması'nda aksi özellikle öngörülen haller dışında Ev Sahibi Hükümet, herhangi bir Proje Faaliyeti'ni kesintiye uğratmayacak, azaltmayacak, engellemeyecek, geciktirmeyecek veya başka bir biçimde sekteye uğratmayacak ve herhangi bir Devlet Kuruluşu'nun veya Devlet Makamı'nın bunları yapmasına izin vermeyecek veya yapmasını talep etmeyecektir; ancak Ülke Toprakları'nda Proje Faaliyetleri'ne devam edilmesinin kamu sağlığına ve güvenliğine veya çevreye yönelik herhangi bir tehlike veya risk ya da mülke yönelik orantısız bir tehlike veya risk oluşturduğuna ya da oluşturacağına inanılması için makul sebepler bulunan hallerde, Ev Sahibi Hükümet her zaman, Ülke Toprakları'ndaki Proje Faaliyetleri'ni bu tehlike veya riskin giderilmesi için, sadece gereken ölçüde ve süre boyunca kesintiye uğratabilir.
- 10.2 Proje Faaliyetleri'nin kesintiye uğraması, kısıtlanması, azaltılması, engellenmesi, geciktirilmesi veya başka bir biçimde sekteye uğratılması tehdidinin var olduğunu düşünmek için makul sebeplerin bulunduğu herhangi bir olay (işbu Madde 10 amaçları bakımından bir "tehdit") vuku bulursa veya herhangi bir durum ortaya çıkarsa, herhangi işletim bakım veya TANAP Proje Şirketi'nin, onun Yüklenicilerinin ve herhangi bir İşletme Şirketi'nin hatası neticesinde meydana gelen herhangi bir olay veya durum dışında, Ev Sahibi Hükümet ve onun Devlet Makamları, söz konusu tehdidin önlenmesi ve giderilmesi için Makul Gayreti sarf eder.

MADDE 11 EV SAHİBİ HÜKÜMET'İN BEYANI

Ev Sahibi Hükümet Yürürlük Tarihi itibarıyla işbu Anlaşma'yı akdetme ve yerine getirme ve işbu kapsamdaki yükümlülüklerini ifa etme yetkisine sahip olduğunu kabul eder.

MADDE 12 TANAP PROJE ŞİRKETİ'NİN BEYANLARI VE GARANTİLERİ

- 12.1 TANAP Proje Şirketi, Yürürlük Tarihi itibarıyla Ev Sahibi Hükümet'e:
- (a) teşkilatlandırıldığı veya kurulduğu yerin mevzuatına uygun biçimde usulünce teşkilatlandırıldığını veya kurulduğunu ve geçerli biçimde varlığını sürdürdüğünü, halihazırda yürüttüğü ve yürütmeyi tasarladığı ticari faaliyet içerisinde bulunmak için yasal yetkiye sahip olduğunu, ve yaptığı ticari faaliyetin niteliği gereği söz

konusu onay veya vasfın gerekli olduğu her bir yerde, yerli veya yabancı şirket (halin icabına göre) olarak usulünce onaylanmış (veya bilebildiği kadarıyla, usulünce lisans almaya muktedir olduğunu ve vakti gelince usulünce onaylanacağını) veya vasıflandırılmış olduğunu;

- (b) işbu Anlaşma'yı akdetme ve yerine getirme ve işbu Anlaşma kapsamındaki yükümlülüklerini ifa etme yetkisine sahip olduğunu ve bu işlemlerin hepsinin kendisi açısından tüm gerekli usullerle uygun biçimde yetkilendirilmiş olduğunu;
- (c) işbu Anlaşma'nın akdedilmesinin, tesliminin ve ifasının kendi teşkilat veya kuruluş belgelerindeki herhangi bir şart veya taraf olduğu ya da kendisinin ya da malvarlıklarından herhangi birinin bağlı bulunduğu veya etkilendiği herhangi bir anlaşma, kararname veya karar ile çelişmediğini; bunların ihlaline sebep olmadığını, bunlar kapsamında bir temerrüt teşkil etmediğini veya bunlar çerçevesindeki herhangi bir yükümlülüğünü vadesinden önce muaccel hale getirmeyeceğini;
- (d) işbu Anlaşma'nın kendisi tarafından usulünce ve geçerli biçimde akdedilip teslim edildiğini ve kendisi açısından yasal, geçerli ve bağlayıcı bir yükümlülük teşkil ettiğini, Anlaşma şartlarına uygun biçimde uygulanabilir olduğunu;
- (e) herhangi bir mahkeme, tahkim kurulu veya devlet organı huzurunda kendisi aleyhinde derdest veya bildiği kadarıyla başlatılma tehlikesi bulunan, tek başına veya toplu olarak, ticari faaliyeti veya malvarlıkları veya mali ya da başka türlü durumu üzerinde esaslı bir olumsuz etki ya da işbu Anlaşma kapsamındaki yükümlülüklerini ifa etme kabiliyetinde herhangi bir aksaklık yaratabilecek hiçbir dava, hukuk davası, yargılama veya soruşturma bulunmadığını ve kendisinin herhangi bir mahkeme, tahkim kurulu veya herhangi bir devlet organının böylesi bir esaslı olumsuz etki veya böylesi bir aksaklık yaratabilecek bir emir, karar, ilam veya tedbir kararına ilişkin herhangi bir ihlal veya temerrüt konusunda bilgisi olmadığını;
- (f) kendisi açısından geçerli tüm kanunlara uymuş olduğunu, öyle ki, tek başına veya toplu olarak, ticari faaliyetini veya mali durumunu veya işbu Anlaşma kapsamındaki yükümlülüklerini ifa etme kabiliyetini esaslı biçimde etkileyen ya da etkileyebilecek hiçbir para cezası, ceza, ihtiyati tedbir veya cezai sorumluluğa tabi olmadığını; ve
- (g) işbu Anlaşma'da kendisinin sunduğu hiçbir beyanın veya garantinin, maddi gerçeklere aykırı bir beyan içermediğini veya söz konusu beyanı veya garantiyi, sunulduğu koşullar ışığında yanıltıcı kılmamak için gereken bir maddi gerçeği belirtmeyi ihmal etmediğini

beyan ve garanti eder.

MADDE 13 DEFTERLER VE KAYITLAR

- 13.1 TANAP Proje Şirketi, muhasebe defterlerinin kopyalarını, sözleşmelerin asıllarını veya suretlerini ve Proje Faaliyetleri için makul ölçüde gerekli diğer dosya ve kayıtların suretlerini muhafaza eder. Bu dosyalar ve kayıtlar, Ulusal Kanunlar tarafından gerekli kılınabileceği sürece, karşılıklı olarak aksi kararlaştırılmadıkça, Ev Sahibi Hükümet temsilcileri tarafından otuz (30) gün önceden bildirimde bulunulması suretiyle, TANAP

Proje Şirketi'nin Ülke Toprakları'ndaki bürosunda inceleme ve denetim için hazır bulundurulacaktır.

- 13.2 Tüm bu defterler veya hesaplar ve diğer kayıtlar, ilgili işleme yönelik para biriminde ve Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına uygun biçimde tutulur ve saklanır.

MADDE 14 SİGORTA

- 14.1 Sigorta konusunda, TANAP Proje Şirketi, Proje Faaliyetleri'nin yeri, boyutu ve teknik özellikleri dikkate alınarak, her daim söz konusu sigorta teminatının makul ticari şartlar çerçevesinde elverişli olmasına ve söz konusu sigortanın TANAP Proje Şirketi tarafından seçilen şirketlerden (TANAP Konsorsiyum Üyeleri'nin kurumsal sigorta şirketleri de dahil) (veya, uygun hallerde, ilgili Yüklenici'den veya İşletmecî Şirket'ten) elde edilebilmesine tabi olarak, uluslararası Doğal Gaz boru hattı endüstrisinin uluslararası kabul gören standartlarına ve ticari uygulamalarına uygun miktarlarda ve TANAP Projesi'yle bağlantılı risklere ilişkin olarak sigorta yaptıracak ve sürdürecektir ve (uygun hallerde) Yüklenicileri'nin ve İşletme Şirketleri'nin sigorta yaptırmasını ve sürdürmesini sağlayacaktır. Bu sigorta teminatlarının kapsamı, yukarıda dile getirilen hususların genelliğine hâlel gelmeksizin, ticari olarak makul şartlarda mevcut olduğu ölçüde aşağıdaki hususları içerir:

- (a) Proje Faaliyetleri esnasında veya sonucunda meydana gelen sızıntı, kirlilik veya bulaşma ya da olumsuz bir çevresel etkiden kaynaklanan kayıp, hasar, yaralanma veya ölüm;
- (b) Proje Faaliyetleri esnasında veya sonucunda meydana gelen herhangi bir kazayı müteakiben moloz veya enkazın kaldırılmasının ve temizlik işlemlerinin (sızan, kirlüten veya bulaşan maddeler de dahil) maliyeti; ve
- (c) Proje Faaliyetleri esnasında veya sonucunda, üçüncü bir şahsın uğrayacağı mal kaybı veya hasarı ya da bedensel yaralanma veya ölüm.

- 14.2 TANAP Sistemi'nin inşaatına başlanmadan önce, TANAP Proje Şirketi, Proje Faaliyetleri'ne ilişkin olarak teminat sunan veya işbu Madde 14 uyarınca tedarik edilmiş her türlü sigortayı teyit eden sigorta belgelerini veya acentelerden, sigortaçılardan veya sigorta komisyoncularından alınmış diğer belgeleri, Ev Sahibi Hükümet'e bildirecek ve sunacaktır ve her bir sigortanın yenilenmesinde de aynı şeyi yapacaktır. Yukarıda Madde 14.1'de belirtilen sigortalar ticari olarak makul şartlarda mevcut değilse, riski teminat altına almak için, kendi kendini sigorta mekanizmaları gibi makul alternatif tedbirlerin ayrıntılı bilgileri ile birlikte mümkün olan en kısa sürede Ev Sahibi Hükümet'e bildirimde bulunur.

MADDE 15 HÜKÜMET TARAFINDAN SAĞLANACAK KOLAYLAŞTIRMALAR

- 15.1 Ev Sahibi Hükümet (i) kendi yetkisi dahilinde olduğu ölçüde, TANAP Proje Şirketi'nin işbu Anlaşma ve tüm Proje Anlaşmaları şartlarını uygulamaya koymasını sağlamak ve Proje Faaliyetleri'ni ve işbu Anlaşma ve tüm Proje Anlaşmaları'nda öngörülen faaliyetleri ve işlemleri yetkilendirmek, mümkün kılmak ve desteklemek için kendi kanunları kapsamında gerekli olan veya olabilecek tüm kanunların, karamelerin, kararların ve diğer kanuni ve düzenleyici adımlarının atılmasını, çıkartılmasını ve yürürlüğe sokulmasını destekleyecek ve ilgili yasama organının bunları geliştirmesi ve

teklif etmesi yönünde olumlu girişimlerde bulunacak; ve (ii) işbu Anlaşma kapsamındaki yükümlülüklerin belgelenmesi ve ifası için gerekli veya uygun tüm kararname, emirlerin, yönetmeliklerin, kuralların, yorumların, yetkilendirmelerin, onayların ve muvafakatlerin yazılı olarak verilmesini sağlamak için Makul Gayreti sarf eder.

- 15.2 Ev Sahibi Hükümet, mümkün olduğu ölçüde (ve uygun hallerde, Madde 5'e uygun biçimde bir Tayin Edilmiş Devlet Makamı aracılığıyla) TANAP Proje Şirketi'ni İşbu Anlaşma kapsamındaki yükümlülükleri ile bağlantılı her türlü kanun ve düzenlemelere ilişkin gelişmelerden haberdar edecektir.

TANAP Proje Şirketi, bir Transit Belgesi için Tayin Edilmiş Devlet Makamı'na başvurur ve Tayin Edilmiş Devlet Makamı, bu başvurunun yapılması konusunda yardım ve işbirliği sağlayacaktır. Tayin Edilmiş Devlet Makamı, gereken hiçbir onay, yetkilendirme ve şartı makul olmayan bir biçimde esirgemeyecek ve Transit Belgesi'nin verilmesinde makul olmayan bir gecikme yaşanmamasını sağlar.

- 15.3 Ev Sahibi Hükümet, zaman zaman gerekebileceği üzere, TANAP Sistemi'nin Ülke Toprakları'ndaki ulusal Doğal Gaz iletim ağı ve Giriş Noktası'ndaki ve Çıkış Noktası/Noktaları'ndaki diğer iletim ağları ile ara bağlantılarının Ulusal Kanunlar'la uyumlu bir şekilde kurulmasında TANAP Proje Şirketi'ne yardım eder.

MADDE 16 ARAZİ HAKLARI

- 16.1 Yukarıdaki Madde 5.1 hükümlerine hâle gelmeksizin, Ev Sahibi Hükümet, Devlet'in işbu Madde 16'da düzenlenen Arazi Hakları ile ilgili yükümlülüklerinin ifası amacıyla bir Devlet Kuruluşu'nu yetkilendirir ve atar ("**Arazi Hakları Kuruluşu**").
- 16.2 Arazi Hakları ve, özellikle, işbu Anlaşma kapsamında Devlet Makamları tarafından TANAP Proje Şirketi'ne Proje Arazisi'ne ilişkin tanınacak münhasır kullanım, inşaat, zilyetlik ve kontrol (mülkiyet hariç) hakları, arazinin mülkiyeti dışındaki tasarruf haklarını teşkil etmektedir.
- 16.3 Ev Sahibi Hükümet, TANAP Proje Şirketi'ne, Arazi Hakları'nın iktisabı ve kullanılması konusunda işbu Madde 16'da ve Ek 2'de belirtildiği ölçüde, TANAP Proje Şirketi tarafından Ev Sahibi Hükümet'e İnşaat Koridoru'nun bildirilmesinden önce var olan her türlü altyapıya (boru hattı da dahil olmak kaydıyla) dair başka herhangi bir Kuruluş'un haklarına hâle getirmemek kaydıyla, yardım sağlar. İşbu Anlaşma kapsamında tanınmış veya yaratılmış her türlü hak, Ev Sahibi Hükümet tarafından TANAP Projesi'nin ve Proje Faaliyetleri'nin TANAP Proje Şirketi tarafından yerine getirilmesi ile bağlantılı olarak tanınmaktadır.
- 16.4 Ev Sahibi Hükümet, işbu Madde 16 ve Ek 2 kapsamındaki yükümlülüklerini kendi yetki sınırları dahilinde ve Ulusal Kanunlar'a uygun biçimde ifa eder; ancak Ev Sahibi Hükümet'in söz konusu yükümlülükler, kanunlara ve yönetmeliklere tamamen uygun biçimde Arazi Hakları'na ilişkin süreci hızlandırabileceği veya bu hakların tanınmasını kolaylaştırabileceği hallerde, Ev Sahibi Hükümet bu konuda Makul Gayreti sarf eder.
- 16.5 Ev Sahibi Hükümet'in işbu Madde 16 ve Ek 2 kapsamındaki yükümlülükleri, TANAP Proje Şirketi'nin Arazi Hakları'nın iktisabı ile ilgili aşağıda kayıtlı masraf ve harcamaları da içeren tüm kanıtlanabilir ve münasip masraf ve harcamaları karşılama şartına bağlıdır:

- (a) Çevresel ve Sosyal Standartlar'ın (Madde 17'de tanımlandığı şekilde) ve/veya International Finance Corporation Performans Standardı 5'de (Arazi İktisabı ve Zorunlu Yeniden Yerleştirme) düzenlenen ilkelerin uygulanmasından doğan her türlü ek yükümlülük ve gereklilik neticesinde ortaya çıkan masraf ve harcamaların ödenmesi; işbu Madde 16.5(a)'ya tabi masraf ve harcamalar doğrudan TANAP Proje Şirketi tarafından ödenir.
- (b) Arazi Hakları'nın kendilerinden iktisap edildiği Kişilerle (ister Devlet Makamları olsun, ister başka Kişiler veya Kuruluşlar) tüm Proje Arazisi'nin iktisabı için uzlaşılması veya bu Kişiler'e tazminat ödenmesi konusunda Ulusal Kanunlar'ın hükümleri uyarınca sorumlu olmak; ve
- (c) Ev Sahibi Hükümet'in söz konusu her türlü masraf veya harcamalarının ve tüm alacaklarının ödenmesi.

16.6 Proje Arazisi'ne ilişkin olarak ve yukarıdaki Madde 16.4 ve 16.5'e bağlı olarak, Ev Sahibi Hükümet:

- (a) Devlet Arazisi söz konusu ise, TANAP Proje Şirketi'ne Arazi Hakları'nı Ulusal Kanunlar çerçevesinde düzenlenen usullere uygun biçimde hazır kılacak ve diğer ilgili Devlet Makamları'nın da bu yönde davranmalarını sağlayacaktır;
- (b) Devlet Arazisi olmayan bir arazi söz konusu ise, TANAP Proje Şirketi'ne Arazi Hakları'nı Ulusal Kanunlar çerçevesinde düzenlenen usullere uygun biçimde iktisap etmek konusunda yardımcı olacaktır;
- (c) Arazi Hakları Kuruluşu'nun Arazi Hakları'nı üçüncü şahıslar adına iktisap etme işlemini yürütmek veya yönetmek konusunda yerleşik bir kabiliyete ve uzmanlığa sahip olduğu hallerde, Ev Sahibi Hükümet TANAP Proje Şirketi'ne bu işlemi onun adına makul maliyet temelli şartlarla gerçekleştirmek yönünde bir teklifte bulunulmasını sağlayacaktır;
- (d) TANAP Proje Şirketi'nin tüm Proje Arazisi'nde Arazi Hakları'nı iktisap etmesi ve uygulaması için geçerli Ulusal Kanunlar ve yönetmelikler kapsamında gereken tüm gerekli lisansları, muvafakatleri, izinleri, yetkilendirmeleri veya muafiyetleri ve tapu senedlerini çıkartmak veya çıkarttırmak ve bunların çıkartılmasına yönelik başvuruları desteklemek ve TANAP Proje Şirketi'nin bu Arazi Hakları'na ilişkin hakları ile ilgili kamuya genel duyuruda bulunulması için Makul Gayreti (Ulusal Kanunlar tarafından izin verildiği ölçüde) gösterir.

TANAP Proje Şirketi, Tapu Kanunu'nun yabancı Kişiler ve yabancı sermayeli şirketler tarafından aynı hakların iktisabına ilişkin kısıtlayıcı hükümlerine tabi olmayacaktır.

16.7 Ev Sahibi Hükümet, TANAP Proje Şirketi'ne şu hakları tanıyacaktır:

- (a) Proje Faaliyetleri'ni yürütmek amacıyla Proje Arazisi'ndeki arazi üzerinde ve/veya altında (uygun olan şekilde) kullanma, işgal, zilyetlik, kontrol ve inşa yönündeki münhasır ve sınırlanmaz aynı hak (mülkiyet haricinde); ve
- (b) Devlet Makamları tarafından tedarik edilmesi gereken kamu hizmetleri için gerekli olanlar haricinde, TANAP Proje Şirketi'nin münhasır takdir yetkisiyle, Proje Arazisi üzerinde ve/veya altında başka herhangi bir Kişi tarafından

kullanma, işgal, zilyetlik, kontrol ve inşayı kısıtlama veya bunlara izin verme hakkı. Devlet Makamları, Proje Arazisi'ne müdahale etmemek ve Proje Faaliyetleri'ni olumsuz etkilememek için daima Azami Gayreti sarf eder.

- 16.8 Ev Sahibi Hükümet, kendi yetkilerinin sınırları dahilinde, bu konuda yapılan her türlü münasip masrafın TANAP Proje Şirketi tarafından karşılanması şartıyla, TANAP Proje Şirketi'ne işbu Madde kapsamında elde edilen Arazi Hakları'nı kullanmak konusunda yardımcı olacak ve ilgili Devlet Makamları'nın yardımcı olmalarını sağlayacaktır.
- 16.9 İşbu Anlaşma'ya tabi olarak, TANAP Proje Şirketi Arazi Hakları'nı kullanırken ve İnşaat Koridoru'nu tespit etme sırasında toplanan grafiksel veya grafiksel olmayan her türlü veriyi Devlet'le paylaşacaktır.
- 16.10 TANAP Proje Şirketi, Madde 16.3 kapsamında belirtildiği üzere, önceden mevcut olan altyapıyı (boru hatları da dahil), Ülke Toprakları'ndaki geçiş hakkı ve Ülke Toprakları'nda geçerli çevre, sağlık, güvenlik ve sosyal şartları dikkate alarak, Ev Sahibi Hükümet'e TANAP Sistemi'nin inşası ve buna müteakiben Proje Faaliyetleri'nin yürütülmesi için bir İnşaat Koridoru ve Boru Hattı Koridoru bildirir. Bu amaçla, Arazi Hakları Kurulu ile TANAP Proje Şirketi, işbu Madde 16 ve Ek 2 kapsamında düzenlenen Arazi Hakları'nın iktisabı ve tanınmasına ilişkin şartları ve prosedürleri kararlaştıracaklardır.

MADDE 17

ÇEVRE, SAĞLIK, EMNİYET VE SOSYAL ETKİ

- 17.1 TANAP Projesi'ne ilişkin olarak işbu Madde 17 uyarınca gerçekleştirilecek bir çevresel ve sosyal etki değerlendirmesinin tamamlanmasının ardından, TANAP Proje Şirketi tarafından TANAP Projesi ile ilgili çevresel, sosyal ve toplumsal sağlık etkisi standartları belirlenir ve bunlar yazılı olarak biçimde kaydedilir (Ev Sahibi Hükümet tarafından onaylanmak üzere TANAP Proje Şirketi tarafından hazırlanacaktır) ("**Çevresel ve Sosyal Standartlar**"). Bu Çevresel ve Sosyal Standartlar, Ulusal Kanunlar'a uygun olacak ve buna ilaveten, "International Finance Corporation"ın ilgili Performans Standardı dahil, Doğal Gaz boru hattı endüstrisinde genel olarak geçerli olan uluslararası standartları ve uygulamaları dikkate alacaktır.
- 17.2 TANAP Proje Şirketi, Ev Sahibi Hükümet tarafından onaylanmak üzere, TANAP Projesi'ne ilişkin olarak, Çevresel ve Sosyal Standartlar'a uygun bir çevresel ve sosyal etki değerlendirmesi (bir çevresel ve sosyal yatırım programı da dahil) geliştirecektir ("**Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirmesi**" veya "**ÇSED**"). ÇSED, ilgili Devlet Makamları ve/veya Devlet Kuruluşları ile işbirliği ve istişare edilerek geliştirilecek ve Ulusal Kanunlar uyarınca değerlendirilip onaylanacaktır.
- 17.3 Çevresel ve Sosyal Standartların ve ÇSED'in Ev Sahibi Hükümet tarafından onaylanmasını müteakip, TANAP Proje Şirketi Proje Faaliyetleri boyunca her zaman Çevresel ve Sosyal Standartlara ve ÇSED'e uygun olarak hareket eder.
- 17.4 TANAP Proje Şirketi'nin işbu 17. Madde'deki yükümlülüklerine hâle gelmeksizin, herhangi bir sorumlu Proje Katılımcısı'nın kusuru veya ihmali neticesinde, Tesisler'den bir Doğal Gaz taşması veya salınımı meydana gelirse, ya da önemli bir çevresel zarar veya insan sağlığı ve emniyetine yönelik önemli bir risk yaratan veya yaratması muhtemel başka bir olay vuku bulursa, TANAP Proje Katılımcısı derhal:

- (a) Daha fazla çevre ve güvenlik hasarının oluşmasını mümkün olan makul düzeyde engellemek; ve
- (b) Hasarın meydana geldiği tarihten bütün restorasyonun bittiği tarihe kadar geçen ara dönemdeki kayıpların eski hale getirilmesine ilişkin tüm telafi edici önlemlerin alınması dahil olmak üzere, makul olarak mümkün olduğu sürece, sanki o hasar meydana gelmemiş gibi çevreyi ÇSED uyarınca önceki haline geri getirmek;

amacıyla her türlü gayreti gösterir.

- 17.5 TANAP Proje Şirketi'nin talebi üzerine Ev Sahibi Hükümet, Devlet Makamları'nın ve/veya Devlet Kuruluşları'nın işbu Anlaşma kapsamında sahip olabilecekleri her türlü tazminat yükümlülüğünün yanı sıra, TANAP Proje Şirketi veya onların Yüklenicileri açısından derhal hazır bulunmaması halinde her türlü işgücü, malzeme ve ekipmanı, masrafı TANAP Proje Şirketi'ne ait olmak üzere, Madde 17 kapsamına giren her olaya ilişkin her türlü iyileştirici veya onarıcı çabaya yardım etmek amacıyla, gecikmeksizin ve makul miktarlarda hazır kılmak için Azami Gayreti sarf eder.
- 17.6 TANAP Proje Şirketi'nin Madde 17.4'de kapsamındaki yükümlülüklerine hâlel gelmeksizin, TANAP Proje Şirketi işbu Madde 17 kapsamındaki yükümlülüklerine uymadığı takdirde ve uymadığı ölçüde, Ev Sahibi Hükümet gerekli her türlü önleyici veya onarıcı önlemleri kendisi almaya yetkili olacaktır ve buradan doğan masrafları sorumlu Proje Katılımcısı'ndan geri alacaktır.
- 17.7 TANAP Proje Şirketi Proje Faaliyetleri'ne ilişkin olarak bir sağlık, emniyet ve çevre ("SEÇ") programını (Ev Sahibi Hükümet'in incelemesine tabi olarak) uygulamaya koyacak ve yönetir. Bu SEÇ programı Ulusal Kanunlar'a uygun olacak ve ayrıca, doğal gaz boru hattı endüstrisinde genel olarak geçerli olan uluslararası standartları ve uygulamaları gereğince dikkate alacak ve TANAP Proje Şirketi'nin ve onların Yüklenicileri'nin SEÇ kılavuz ilkelerini ve şartlarını tesis eden bir SEÇ kılavuzu geliştirilmesini içerir. TANAP Proje Şirketi, Proje Faaliyetleri'ni ifa ederken, SEÇ programının gereklerine riayet edecek ve Yüklenicileri'nin de riayet etmelerini sağlayacaktır. Proje Faaliyetleri'nin ifası sırasında, TANAP Proje Şirketi gerçek şahısların emniyeti için tedbirler alacak ve gerçek şahıslara zarar gelmesini ve malların hasara uğramasını engellemek için koruma sağlayacaktır.

MADDE 18 PERSONEL

- 18.1 Ulusal Kanunlar tarafından izin verildiği ölçüde, TANAP Proje Şirketi, Proje Faaliyetleri'ni yürütmek amacıyla, TANAP Proje Şirketi kanaatine göre söz konusu faaliyetleri yürütmek için gerekli bilgi, vasıf ve uzmanlığı sergileyen Kişileri ve ilgili personeli (Devlet vatandaşları ve Yabancı Çalışanlar dahil) istihdam etme veya onlarla sözleşme akdetme hakkına sahip olacaktır.
- 18.2 İşbu Anlaşma'da aksi öngörülen haller dışında ve Ulusal Kanunlar'a tabi olarak, Ev Sahibi Hükümet, Madde 18.1'de abfta bulunulan Yabancı Çalışanlar'ın ve onların şahsi kullanımına yönelik mallarının Ülke Toprakları'nda serbest dolaşımına izin verir.
- 18.3 Aşağıdaki Madde 18.4 hükümlerine hâlel gelmeksizin, Ev Sahibi Hükümet, Devlet Makamları'nın TANAP Projesi'ne ilişkin Madde 18.1'de belirtilen herhangi bir Yabancı Çalışan'ın girişi ve çıkışı üzerinde, yalnızca göçmenlik (vize, çalışma izni ve oturma izni düzenlemeleri dahil), gümrük, ceza ve diğer Ulusal Kanunlar'ın uygulanmasına tabi

olmak üzere, hiçbir sınırlama yaratmamasını sağlayacak veya böyle bir sınırlama olmasına izin vermeyecektir.

- 18.4 Mühendis olan Yabancı Çalışanlar'a çalışma izni verilmesi ile ilgili olarak Ulusal Kanunlar kapsamında halihazırda uygulanan kısıtlamalar çerçevesinde, Ev Sahibi Hükümet, Devlet Makamlarının Ulusal Kanunlar'ın mühendis olan herhangi bir Yabancı Çalışan'a çalışma izni verilmesini aksatabilecek, kısıtlayabilecek, geciktirebilecek veya engelleyebilecek hiçbir kısıtlayıcı hükmü uygulamalarını sağlayacaktır.

MADDE 19 ÇALIŞMA STANDARTLARI

- 19.1 TANAP Projesi'ne uygulanacak çalışma standartları, Ulusal Kanunlar uyarınca oluşturulmuş kurallar olacaktır.
- 19.2 TANAP Projesi ile ilgili olarak Ülke Toprakları'nda çalışan işçilere uygulanan hiçbir istihdam programı ve uygulaması, çalışma saatleri, izin, hizmet bedeli, sosyal yardımlar ve mesleki sağlık ve emniyet standartları da dahil olmak üzere, genel olarak geçerli olan ilgili mevzuatta Devlet'in kendi vatandaşları için öngörülenden daha düşük bir seviyede olmayacaktır.

MADDE 20 TEKNİK STANDARTLAR

TANAP Proje Şirketi, TANAP Projesi ve Proje Faaliyetleri'ne yönelik olarak tek tip bir Teknik Standartlar dizisi uygulama hakkına sahip olacaktır. Herhangi bir Tesis'in inşası veya işletilmesi veya herhangi bir Proje Faaliyeti'nin yürütülmesi amaçları bakımından, Ulusal Kanunlar'da düzenlenen standartlarla birlikte, işbu Anlaşma'nın Ek 1'inde belirtilen kuruluşlarda zaman zaman yürürlükte olan standartların tüm amaçlar bakımından kabul edilebilir olacağı konusunda anlaşılmıştır.

MADDE 21 KAYNAKLARA VE TESİSLERE ERİŞİM

- 21.1 Ev Sahibi Hükümet, TANAP Projesi'ne ilişkin olarak TANAP Proje Şirketi'ne ve her bir Proje Katılımcısı'na, makul talepleri üzerine ve piyasa koşulları altında Mevcut En Uygun Şartlar'daki maliyet ve gider karşılığında, talep eden TANAP Proje Şirketi'nin veya Proje Katılımcısı'nın makul kanaatine göre TANAP Projesi için gerekli veya münasip olabilecek ve bir Devlet Makamı ve/veya Devlet Kuruluşu tarafından sahip olunan veya kontrol edilen, Ülke Toprakları'ndaki tüm malları, işleri ve hizmetleri (hammadde, elektrik, su, gaz, haberleşme tesisleri, diğer tesisler, liman tesisleri ve imalat tesisleri, ikmal üsleri, tekneler, mallara ve ekipmana yönelik ithalat araçları, depolama ve nakliye araçları ve Proje Faaliyetleri açısından faydalı olabilecek, jeoloji, hidroloji ve arazi drenajı, arkeoloji ve ekolojiye ilişkin bilgileri de içeren ancak bunlarla sınırlı olmayan bilgiler de dahil olmak, ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere), sağlamak ve/veya hazır etmek için Makul Gayreti sarf eder.
- 21.2 TANAP Proje Şirketi ve onların ilgili Yüklenicileri, Ulusal Kanunlar'a uygun olarak, Proje Faaliyetleri'ni yürütmek için gerekli her türlü harıtaçılık verisini ve bunun için makul ölçekteki harıtaçılık kullanıma, saklama ve elinde bulundurma hakkına sahip olacaktır. Özellikle, Ev Sahibi Hükümet, harıtaçılık verilerinin ve harıtaçılıkların Ulusal Kanunlar'a uygun olarak, Ülke Toprakları dışında kullanımı, saklanması ve/veya zilyetliği için

TANAP Proje Şirketi tarafından yapılan her türlü talebi desteklemek için Makul Gayreti sarf eder.

- 21.3 TANAP Proje Şirketi, İlgilenilen Koridor üzerinde keşif uçuşları yapılması için Ulusal Kanunlar uyanınca gerekli izinler için başvuruda bulunacaktır.
- 21.4 Ev Sahibi Hükümet, TANAP Sistemi'nin inşası ve işletilmesi için makul olarak gerekli olan her türlü altyapı verisinin TANAP Proje Şirketi tarafından edinilmesini destekler.
- 21.5 Devlet Makamları burada, Madde 20'de ve Ek 1'de tanımlanan Teknik Standartlar'a uyan her türlü Proje Faaliyeti'ne veya TANAP Proje Şirketi ve Proje Kabulmcıları tarafından TANAP Projesi'ne hazırlık niteliğinde veya TANAP Projesi ile bağlantılı olarak yapılan işlemlere muvafakat vermektedir.

MADDE 22 GÜVENLİK

- 22.1 Güzergah tespiti ve değerlendirmesi ile ilgili ilk Proje Faaliyetleri'nden başlayarak ve TANAP Projesi'nin ömrü boyunca:
- (a) TANAP Proje Şirketi'nin Madde 22.1(b) kapsamındaki yükümlülüklerine halel gelmeksizin, Ev Sahibi Hükümet, Devletin Ülke Toprakları içerisinde Ulusal Kanunlar kapsamında güvenliği koruma işleviyle tutarlı biçimde, Ulusal Kanunlar'a uygun olarak, Proje Faaliyetleri'nin ve Tesisler'in güvenliğini sağlamak amacıyla her türlü yasal ve makul çabayı sarfeder;
- (b) TANAP Proje Şirketi, Ulusal Kanunlar'a uygun olarak, malzeme depolama sahaları ve daimi kurulumlar da dahil, insanlı Tesisler'in güvenliğini sağlar; ve
- (c) Taraflar bu faaliyetleri koordine etmek için bir güvenlik planı geliştirir.
- 22.2 Ulusal Kanunlarda aksi belirtilmedikçe, Ev Sahibi Hükümet'in işbu Madde 22 kapsamındaki yükümlülükleri, hiçbir koşulda, Ev Sahibi Hükümet'in TANAP Proje Şirketi'nin Kayıp veya Zararları'ndan sorumlu olmasına yol açmaz.

MADDE 23 VERGİLER

- 23.1 Genel
- (a) İşbu Anlaşma'nın süresi boyunca ve burada aksi özellikle belirtilmedikçe, TANAP Proje Şirketi ve herhangi bir İşletme Şirketi işbu Anlaşma'nın imzalandığı tarihte yürürlükte olan Ulusal Kanunlara göre ilgili Vergilere tabi olacaktır.
- (b) Ulusal Kanunlara göre,
- (i) TANAP Proje Şirketi'ne ya da İşletme Şirketi'ne Proje Faaliyetleriyle ilgili olarak, herhangi bir TANAP Konsorsiyum Üyesi ve/veya Bağlı Kuruluş tarafından sağlanmış herhangi bir krediyle ilişkili olarak ödenen veya tahakkuk eden faize (Ülke Toprakları'ndaki şubenin, TANAP Proje Şirketi'nin merkez ofisinden aldığı krediyle ilişkili olarak ödenen veya tahakkuk eden faiz de dahil),

- (ii) TANAP Proje Şirketi'nin Ülke Toprakları'ndaki herhangi bir şubesi tarafından TANAP Proje Şirketi'nin merkez ofisine ödenen kara, veya TANAP Proje Şirketi tarafından TANAP Konsorsiyum Üyeleri'ne dağıtılan temettülere,

hiçbir stopaj vergisi tarh ettirilmeyecektir.

- (c) Yakıt Gazı, hat dolum Gazı ve dengeleme Gazı, TANAP Proje Şirketi ve/veya herhangi bir İşletme Şirketi tarafından TANAP Sistemi üzerinden ithal edildiği ve yalnızca yakıt Gazı, hat dolum Gazı ve dengeleme Gazı olarak TANAP Sistemi için kullanıldığı takdirde, TANAP Proje Şirketi ve/veya İşletme Şirketi, Yakıt Gazı, hat dolum Gazı ve dengeleme Gazısına uygulanan KDV'den ve özel tüketim vergisinden muaf tutulacaktır. Bu amaçla, TANAP Proje Şirketi ve/veya İşletme Şirketi, ilgili Devlet Makamı ve/veya Devlet Kuruluşu tarafından kendisinden talep edilen gerekli bilgileri sağlayacaktır.
- (d) İşbu Anlaşmanın 23. Maddesi hükümlerinin Anlaşmanın diğer hükümleriyle çelişmesi veya çeliştiğinin yorumlanması halinde, Anlaşmanın 7.,24.5. ve 29. Maddeleri hükümlerine tabi olarak 23. Madde hükümleri geçerli olacaktır.

23.2 Kurumlar Vergisi

Aşağıdaki hususlara tabi olarak, TANAP Proje Şirketi Ulusal Kanunlara uygun olacak şekilde Kurumlar Vergisi ödemekle mükelleftir:

- (a) TANAP Proje Şirketi ön ödemeli Kurumlar Vergisi iadesinden veya ödemesinden sorumlu olmayacaktır.
- (b) TANAP Proje Şirketi defter ve kayıtlarını yalnızca ABD Dolan para birimiyle tutacak ve saklayacak, kendisinin Kurumlar Vergisi sorumluluğunu yalnızca ABD Dolan para birimiyle hesaplayacak ve Kurumlar Vergisi iadelerini yalnızca ABD Dolan para birimiyle hazırlayacaktır. TANAP Proje Şirketi'nin Proje Faaliyetleriyle ilgili defter ve kayıtları Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'na uygun olarak saklanacaktır.
- (c) TANAP Proje Şirketi tarafından yapılan Kurumlar Vergisine, ve herhangi bir faize, cezaya ve para cezasına ilişkin tüm ödemeler ABD Dolan para olarak yapılacaktır.
- (d) TANAP Proje Şirketi'nin Kurumlar Vergisi ödemesini yaptığı Vergi Dairesi, TANAP Proje Şirketi'nin Kurumlar Vergisini ödediğine delil olan bir resmi vergi makbuzunu, ödemeyi takip eden on (10) gün içinde TANAP Proje Şirketi'ne verecektir. Bu vergi makbuzları ödemenin tarihini ve miktarını, hangi para biriminde yapıldığını (ABD Dolan para) ve Devlet'te bu tür makbuzlarda mutad olarak yer verilen diğer detayları içerecektir.

23.3 Peşin Ödenen Kurumlar Vergisi

- (a) Ticari İşletme Başlangıç Tarihi'ni müteakip, TANAP Proje Şirketi; her bir çeyrek yılda, yakıt Gazı, hat dolum Gazı ve dengeleme Gazı hariç olmak üzere bir Giriş Noktası'nda ölçülen Transit Geçiş Gazı miktarı temel alınarak hesaplanacak ve kendi Kurumlar Vergisi Yükümlülüğünden mahsup edilecek olan vergi

ödemesinde ("Peşin Ödenen Kurumlar Vergisi") bulunmakla yükümlü olacaktır.

- (b) Peşin Ödenen Kurumlar Vergisi oranı, Giriş Noktası'nda ölçülen bin metreküp Gaz başına 5.95 (beş nokta doksan beş) ABD Doları olacaktır.
- (c) Ticari İşletme Başlangıç Tarihi'nden başlayarak, Peşin Ödenen Kurumlar Vergisi oranı her yıl için yüzde iki (%2) değerlendirilerek değiştirilecektir.
- (d) Peşin Ödenen Kurumlar Vergisi her çeyrek yılda ilgili çeyreğin bitişini takip eden ayın yirmi beşinci (25.) gününe kadar ödenebilir. Peşin Ödenen Kurumlar Vergisi, geç ödenmesi halinde, muaccel olduğu tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için Kararlaştırılan Faiz Oranı kadar faize tabi olacaktır.
- (e) TANAP Proje Şirketi'nin Kurumlar Vergisi yükümlülüğü bir yıl içinde o yıl için ödenen Peşin Ödenen Kurumlar Vergisi'ni aşarsa, TANAP Proje Şirketi fazladan herhangi bir Kurumlar Vergisi ödemesi yapmakla yükümlü değildir.
- (f) Peşin Ödenen Kurumlar Vergisi, TANAP Proje Şirketi'nin Kurumlar Vergisi sorumluluğunu tamamen ortadan kaldırır.
- (g) TANAP Proje Şirketi'nin Peşin Ödenen Kurumlar Vergisi ödemesini yaptığı Vergi Dairesi, TANAP Proje Şirketi'nin Peşin Ödenen Kurumlar Vergisini ödemediğine delil olan bir resmi vergi makbuzunu, ödemeyi takip eden 10 gün içinde TANAP Proje Şirketi'ne verir. Bu vergi makbuzu ödemenin tarihini ve miktarını, hangi para biriminde yapıldığını (ABD Doları), ve Devlet'te bu tür makbuzlarda mutat olarak yer verilen diğer detayları içerecektir.

23.4 Diğer

- (a) TANAP Proje Şirketi; Ulusal Kanunların, düzenlemelerin veya Devlet'in, bir Devlet Makamı'nın veya bir Devlet Kuruluşu'nun benzer yasama işlemleri altındaki mevcut en iyi koşullarda tüm yatırım teşviklerinden, yararlanma hakkına sahip olacaktır.
- (b) İşbu Madde 23'ün amaçları doğrultusunda, TANAP Proje Şirketi terimi, Ülke Toprakları'ndaki tüm şubeleri kapsamaktadır.
- (c) TANAP Proje Şirketi ve her bir İşletme Şirketi, Devletin çevreyi korumaya yönelik uluslararası yükümlülüklerinden doğan Vergilere tabi olacaktır.
- (d) TANAP Proje Şirketi'nin Peşin Ödenen Kurumlar Vergisi'ni ve/veya Kurumlar Vergisi'ni ödemeye dair hiçbir yükümlülüğü, Ev Sahibi Hükümet tarafından TANAP Proje Şirketi'ne ve herhangi bir TANAP Konsorsiyum Üyesi'ne başka nedenlerle ödenmesi gereken meblağlara karşı takas edilmeyecek veya ödeme miktarından tazmin edilmeyecektir.

MADDE 24 GÜMRÜK, İTHALAT VE İHRACAT

- 24.1 Madde 24.2 hükümlerine hâle gelmeksizin, her hangi bir zaman ve zaman zaman, her bir Proje Katılımcısı kendi adına veya kendi hesabına; Proje Faaliyetleri ile ilişkili

- olarak kullanılacak her türlü ekipmanı, malzemeyi, makineyi, gereci, yedek parçayı, vasıtayı, ikmal maddelerini, ve diğer tüm malları (sıvı yakıt ve yağlar hariç); tüm gümrük vergilerinden ve kısıtlamalarından muaf olarak, Ülke Toprakları'na ithal etme, Ülke Toprakları'ndan ihraç etme veya tekrar ihraç etme hakkına sahiptir.
- 24.2 Ulusal Kanunlar'ın izin verdiği ölçüde, her bir Proje Katılımcısı'nın her bir Yabancı Çalışanı, kendi kullanımı ve kişisel tüketimi için her türlü malı, işi, hizmeti veya teknolojiyi, tüm gümrük vergilerinden ve kısıtlamalardan muaf olarak, Ülke Toprakları'na ithal etme, Ülke Toprakları'ndan ihraç etme veya tekrar ihraç etme hakkına sahiptir. Ancak, 23. Madde doğrultusunda, böyle bir Kişi tarafından bu ithal edilen malların Ülke Toprakları'nda herhangi başka bir Kişiye yapılan satışların tümü Ulusal Kanunlar uyarınca vergiye tabi olacaktır.
- 24.3 Geçici olarak Ülke Toprakları'na ithal edilen ve TANAP Projesi'yle ilgili olarak geçici kullanımı gerekli ve uygun olan tüm ekipman, makine, gereç veya teknoloji, Ulusal Kanunlarda tanımlanan geçici ithalat rejimine tabi olacaktır.
- 24.4 24. Madde kapsamında sağlanan tüm yetkilendirmeler ve muafiyetler, çevrenin, kamu sağlığının, güvenliğinin ve kamu düzeninin korunmasına ilişkin genel olarak uygulanan Ulusal Kanunlar tarafından sınırlandırılabilir.
- 24.5 TANAP Proje Şirketi tarafından herhangi bir Taşıyıcı için ya da kendisi için TANAP Sistemi üzerinden taşınan (TANAP Sistemi'ndeki taşımadan kaynaklanan kayıplar ve her türlü Yakıt Gazı, hat dolmuş Gazı ve dengeleme Gazı dahil) ya da taşınacak olan Doğal Gaz, Devlet'in gümrük kanunları açısından transit rejimdeki mal olarak değerlendirilecektir ve tüm gümrük vergilerinden muaf olacaktır.
- 24.6 TANAP Projesi'yle ilgili olan, Ülke Toprakları'na ithalatlardan ve Ülke Toprakları'ndan ihracatların tümü Ulusal Kanunların öngördüğü usul ve belgelere tabidir. Her Proje Katılımcısı tüm gümrük hizmeti / belgelendirme ücretlerini; bu ücretler itibari olduğu, bu tip bir gümrük hizmetinin / belgelendirmenin fiili masraflarıyla örtüştüğü ve ayrıca nitelikte olmadığı sürece; öder (ve bu ücretler vergi olarak değerlendirilmez). Ancak hiçbir durumda gümrük hizmeti / belgelendirme ücretleri aşağıdaki değerleri aşamaz:

Sevkiyatın Beyan Edilen Değeri	Ücretler
0 Dolar'dan 100.000 Dolar'a kadar	Değerin %0,15'i
100.001 Dolar'dan 1.000.000 Dolar'a kadar	150 Dolar artı 100.000 Dolar'ın üzerindeki değer %0,10'u
1.000.001 Dolar'dan 5.000.000 Dolar'a kadar	1.050 Dolar artı 1.000.000 Dolar'ın üzerindeki değer %0,07'si
5.000.001 Dolar'dan 10.000.000 Dolar'a kadar	3.850 Dolar artı 5.000.000 Dolar'ın üzerindeki değer %0,05'i
10.000.000 Dolar'dan fazla	6.350 Dolar artı 10.000.000 Dolar'ın üzerindeki değer %0,01'i

MADDE 25
YABANCI PARA BİRİMİ

- 25.1 Ev Sahibi Hükümet, Proje Faaliyetleri'nin süresi boyunca ve Proje Faaliyetleri'nin yürütülmesi amacıyla ve sadece bununla ilişkili olarak, her bir Proje Katılımcısı'nın şu haklara sahip olacağını teyit etmektedir:
- (a) Ülke Toprakları'na Yabancı Para Birimi getirmek veya Ülke Toprakları'ndan Yabancı Para Birimi çıkarmak ve Ülke Toprakları'nda, hiçbir kısıtlama olmaksızın, Yabancı Para Birimi hesaplarını kullanmak ve her türlü para birimini piyasa kurları üzerinden mübadele etmek;
 - (b) Ülke Toprakları içerisinde Yerel Para Birimi üzerinden banka hesapları ve hem Ülke Toprakları içinde, hem de dışında Yabancı Para Birimi üzerinden banka hesapları ve başka hesaplar açmak ve tutmak;
 - (c) Yerel Para Birimi satın almak ve/veya Yerel Para Birimi'ni Yabancı Para Birimi'ne dönüştürmek;
 - (d) Ülke Toprakları dışına Yabancı Para Birimi aktarmak ve Ülke Toprakları dışında Yabancı Para Birimi bulundurmamak veya muhafaza etmek;
 - (e) varsa, Yabancı Para Birimi'nin Yerel Para Birimi'ne veya başka bir para birimine zorunlu dönüştürülmesi gerekliliğinden muaf tutulmak;
 - (f) herhangi bir Yabancı Çalışan tarafından alınan maaşları, harcırahları ve diğer yardımları, yurtdışına doğrudan veya dolaylı olarak, tamamen veya kısmen, Yabancı Para Birimi'nde ödemek;
 - (g) yurtdışındaki Yükleniciler'e, TANAP Projesi'ne tedarik ettikleri malları, işleri, teknoloji veya hizmetleri için, doğrudan veya dolaylı olarak, tamamen veya kısmen, Yabancı Para Birimi'nde ödeme yapmak;
 - (h) işbu Anlaşma veya herhangi bir Proje Anlaşması kapsamında öngörülen herhangi bir ödemeyi Yabancı Para Birimi'nde yapmak; ve
 - (i) TANAP Sistemi tarifelerini Yabancı Para Birimi'nde belirlemek ve TANAP Sistemi tarifesine göre yapılan ödemeleri, Ülke Toprakları içinde ve/veya dışında olsun, TANAP Proje Şirketi'nin tercihine göre, Yabancı Para Birimi'nde almak veya fatura etmek.
- 25.2 Herhangi bir Proje Anlaşması kapsamında Devlet Makamları tarafından yapılacak tüm ödemeler, ABD Doları olarak ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın ödeme tarihindeki döviz kuru esasına dayanılarak yapılacaktır; ancak ödenmiş olan Vergiler'e ilişkin olarak yapılan böylesi her türlü ödeme, söz konusu Vergiler'in ödendiği para biriminde yapılacaktır.
- 25.3 Proje Katılımcıları tarafından işbu Anlaşma veya herhangi bir Proje Anlaşması kapsamında yapılan tüm ödemeler, ABD Doları olarak veya işbu Anlaşma'da veya söz konusu Proje Anlaşması'nda kararlaştırılan para biriminde ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın ödeme tarihindeki döviz kuru esasına dayanılarak yapılacaktır; ancak ödenmiş olan Vergiler'e ilişkin olarak yapılan böylesi her türlü ödeme, söz konusu Vergiler'in ödendiği para biriminde yapılacaktır.

MADDE 26
TANAP PROJE ŞİRKETİ'NİN SORUMLULUKLARI

- 26.1 Ev Sahibi Hükümet'in, herhangi bir Devlet Makamı'nın ve herhangi bir Devlet Kuruluşu'nun, TANAP Proje Şirketi tarafından işbu Anlaşma veya tarafı olduğu herhangi bir Proje Anlaşması kapsamındaki yükümlülüklerinin tam anlamıyla ifa edilmesini isteme hakkına hâle gelmeksizin, TANAP Proje Şirketi, işbu Anlaşma veya herhangi bir Proje Anlaşması kapsamındaki herhangi bir yükümlülüklerine yönelik bir ihlalden kaynaklanan veya doğan her türlü Kayıp veya Zarar'dan ötürü Ev Sahibi Hükümet'e, ilgili her Devlet Makamı'na ve her türlü Devlet Kuruluşu'na karşı sorumlu olacaktır.
- 26.2 İşbu Anlaşma veya herhangi bir Proje Anlaşması kapsamındaki herhangi bir yükümlülüğe yönelik olarak, hem Ev Sahibi Hükümet, bir Devlet Makamı veya bir Devlet Kuruluşu, hem de TANAP Proje Şirketi tarafından yapılan bir ihlalden kaynaklanan veya böyle bir ihlal neticesinde ortaya çıkan bir Kayıp veya Zarar meydana gelmesi durumunda, TANAP Proje Şirketi yalnızca kendi kusuru oranında sorumlu olacaktır.
- 26.3 Şüpheye mahal vermemek adına, TANAP Proje Şirketi'nin veya herhangi bir Proje Katılımcısı'nın herhangi bir Proje Faaliyeti'ni yürütmesi sonucunda üçüncü bir şahıs (işbu Anlaşma veya herhangi bir Proje Anlaşması kapsamında Ev Sahibi Hükümet, herhangi bir Devlet Makamı veya herhangi bir Devlet Kuruluşu dışında) tarafından uğranılan Kayıp veya Zarar'dan ötürü söz konusu üçüncü şahsa karşı TANAP Proje Şirketi'nin sorumluluğu işbu Anlaşma'ya değil, halin icabına göre, Ulusal Kanunlar'a veya diğer geçerli kanunlara tabi olacaktır.
- 26.4 İşbu Madde 26 kapsamında ödenecek tüm maddi tazminat, ABD Dolan olarak ödenecek ve Kayıp veya Zarar'a uğranılan tarihten ödeme tarihine kadar bu miktar üzerinde Kararlaştırılan Faiz Oranı'nda faiz işleyecektir.

MADDE 27
EV SAHİBİ HÜKÜMET'İN SORUMLULUKLARI

- 27.1 TANAP Proje Şirketi'nin, Ev Sahibi Hükümet tarafından veya herhangi bir Devlet Makamı tarafından ve herhangi bir Devlet Kuruluşu tarafından işbu Anlaşma veya herhangi bir Proje Anlaşması kapsamındaki yükümlülüklerinin ifasını isteme hakkına hâle gelmeksizin, Ev Sahibi Hükümet, işbu Anlaşma veya herhangi bir Proje Anlaşması kapsamında kendisinin, herhangi bir Devlet Makamı'nın ve herhangi bir Devlet Kuruluşu'nun herhangi bir yükümlülüğüne yönelik bir ihlalden kaynaklanan veya doğan her türlü Kayıp veya Zarar'dan ötürü sorumlu olacaktır.
- 27.2 İşbu Madde 27 kapsamında ödenecek tüm maddi tazminata ilişkin olarak, bütün miktarlar ABD Dolan cinsinden belirtilip ödenecek ve Kayıp veya Zarar'a uğranılan tarihten ödeme tarihine kadar bu miktar üzerinde Kararlaştırılan Faiz Oranı'nda faiz işleyecektir.
- 27.3 İşbu Anlaşma veya herhangi bir Proje Anlaşması kapsamındaki herhangi bir yükümlülüğe yönelik olarak, hem Ev Sahibi Hükümet, bir Devlet Makamı veya bir Devlet Kuruluşu, hem de TANAP Proje Şirketi tarafından yapılan bir ihlalden kaynaklanan veya böyle bir ihlal neticesinde ortaya çıkan bir Kayıp veya Zarar

durumunda, Ev Sahibi Hükümet, Devlet Makamı veya Devlet Kuruluşu, yalnızca kendi kusuru oranında sorumlu olacaktır.

- 27.4 Ev Sahibi Hükümet'in işbu Madde 27 kapsamındaki sorumluluğu, bir Devlet Kuruluşu'nun işbu Anlaşma veya bir Proje Anlaşması kapsamında bir TANAP Konsorsiyum Üyesi sıfatıyla üstlendiği hiçbir yükümlülüğe teşmil edilmeyecektir.

MADDE 28 MÜCBİR SEBEP

- 28.1 Herhangi bir Taraf, (para ödemesi dışındaki bir yükümlülüğün tamamına veya bir kısmına ilişkin) ifa etmemesi veya ifada gecikme durumunun Mücbir Sebep kaynaklanması halinde, söz konusu ifa etmeme veya gecikmeden ötürü mazur görülecektir.
- 28.2 "Mücbir Sebep" Taraflar'dan birinin bir yükümlülüğüne (veya bir kısmına) ilişkin olarak, söz konusu yükümlülüğün ifasını söz konusu Tarafın kontrolü dışındaki öngörülemeyen olaylardan ötürü engelleyen ve söz konusu Tarafın kusuruna veya ihmeline veya işbu Anlaşma kapsamındaki yükümlülüklerine yönelik bir ihlale yüklenilebilir olmayan durum anlamına gelecektir; bunlar arasında, bir Taraf açısından geçerli olduğu ölçüde ve yukarıda belirtilen hususlara tabi olacak şekilde, aşağıdakilerden herhangi birinden kaynaklanan durumlar da dahildir:
- (a) doğal afetler (aşırı hava koşulları, kazalar veya patlamalar, depremler, heyelanlar, kasırgalar, seller, yangınlar, şimşek, tsunami, volkanik patlamalar, süpersonik basınç dalgaları, salgın hastalık veya veba ve diğer benzeri doğa olayları veya vukuatlar);
 - (b) felaketler (nükleer ve kimyasal kirlenme veya iyonlaştırıcı radyasyon dahil olmak üzere)
 - (c) TANAP Sistemi'nin bir parçasını veya parçalarını genel olarak etkileyen yapısal yer değiştirme, heyelan veya çöküntü;
 - (d) grev, işi verimsizleştirme veya yavaşlatma veya başka herhangi bir iş ihtilafı;
 - (e) bir Tarafın, işbu Anlaşma kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirme kabiliyetini etkileyen bir kanun değişikliğine uyması (ancak, Ev Sahibi Hükümet'e ilişkin olarak, Ev Sahibi Hükümet'in Madde 29 ve Madde 30 kapsamındaki yükümlülükleri ortadan kalkmayacaktır);
 - (f) gerekli malları, malzemeleri, hizmetleri veya teknolojiyi elde edememek, gerekli herhangi bir taşıma aracını elde edememek veya muhafaza edememek;
 - (g) egemen devletler arasındaki savaş durumları (Ev Sahibi Hükümet'e ilişkin olarak, uluslararası hukuk ilkelerini ihlal ederek savaşı Devlet'in başlatmış olduğu haller dışında), egemen düşman eylemi veya kuşatma;
 - (h) ayaklanma, isyan, halk hareketi, terörist eylemler, ihtilal veya sabotaj;
 - (i) uluslararası boykotlar, yaptırımlar, uluslararası ambargolar (Devlet söz konusu olduğunda, Birleşmiş Milletler tarafından karar verilenler dışında); ve

- (j) yalnızca TANAP Proje Şirketi'yle ilgili olarak, kamulaştırma işlemleri.
- 28.3 Taraflar'dan birinin işbu Anlaşma kapsamındaki yükümlülüklerini veya yükümlülüklerinin bir kısmını bir Mücbir Sebep neticesinde yerine getirmesi engellenirse, söz konusu Taraf, ifanın borçlu olduğu etkilenen diğer Taraf'a derhal yazılı olarak ihbarda bulunacaktır. Bu ihbar:
- (a) Tarafın ifa edemediği yükümlülük veya yükümlülük kısımlarını belirtecek;
- (b) Mücbir Sebep olayını bütün yönleriyle tanımlayacak;
- (c) Mücbir Sebep'in süreceği zaman hakkında tahminde bulunacak; ve
- (d) kendisi tarafından Mücbir Sebep'in giderilmesi veya hafifletilmesi için alınması önerilen tedbirleri belirtecektir.
- 28.4 Madde 28.3'de öngörülen bildirimden ardından ve Mücbir Sebep devam ettiği müddetçe, para ödeme yükümlülüğü dışında, Mücbir Sebep'ten ötürü ifa edilemeyen her türlü yükümlülük veya yükümlülüğün bir kısmı, Mücbir Sebep'ten etkilendiği ölçüde askıya alınacaktır.
- 28.5 Mücbir Sebep neticesinde yükümlülüklerini veya bir kısmını (para ödeme yükümlülüğü dışında) yerine getirmesi engellenen herhangi bir Taraf, Mücbir Sebep'i ortadan kaldırmak veya gidermek ve yükümlülüklerinin ve ilgili kısımlarının tamamının ifasına makul olan en kısa süre içerisinde yeniden başlamak için kendisine makul olarak elverişli bulunan adımları atacak ve gerekli ve makul parayı harcayacaktır.
- 28.6 Ev Sahibi Hükümet'in Mücbir Sebep neticesinde yükümlülüklerini veya bir kısmını (para ödeme yükümlülüğü dışında) yerine getirmesinin engellendiği hallerde, Ev Sahibi Hükümet, Mücbir Sebep'in devam ettiği süre boyunca ve neticesinde TANAP Proje Şirketi tarafından uğranılan her türlü Kayıp veya Zarar'ın hafifletilmesi için kendisi için makul ve mümkün bulunan adımları atacak ve ayrıca ilgili Devlet Makamı'nın veya Devlet Kuruluşu'nun da bu adımları atmasını temin edecektir.
- 28.7 TANAP Proje Şirketi'nin Mücbir Sebep neticesinde yükümlülüklerini veya bir kısmını (para ödeme yükümlülüğü dışında) yerine getirmesinin engellendiği hallerde, TANAP Proje Şirketi, Mücbir Sebep'in devam ettiği süre boyunca ve neticesinde Ev Sahibi Hükümet, herhangi bir Devlet Makamı, Devlet Kuruluşu tarafından uğranılan her türlü Kayıp veya Zarar'ın hafifletilmesi için kendisi için makul ve mümkün bulunan adımları atacaktır.

MADDE 29 AYRIMCI KANUN DEĞİŞİKLİĞİ

29.1 "Ayrımcı Kanun Değişikliği" :

- (a) TANAP Projesi ile ilgili olarak Menfaat Sahipleri'nden veya onların ticari faaliyetlerinden veya işletmelerinden herhangi birine karşı ayrımcılık yapan (aşağıdaki (b) veya (c) yerine gelsin veya gelmesin); ve/veya
- (b) diğer transit Doğal Gaz boru hattı projelerine hiç uygulanmayan veya aynı oranda uygulanmayıp TANAP Projesi'ne uygulanan; ve/veya

- (c) başka transit Doğal Gaz boru hattında ortaklık payı olan başka Kuruluşlar'a değil, Menfaat Sahipleri'ne uygulanan; ve/veya
- (d) genel uygulama olsun veya olmasın, işbu Anlaşma'nın aşağıdaki maddelerinde özel olarak öngörülen usullerin ve ilkelerin herhangi birini değiştiren:
 - (i) Madde 2
 - (ii) Madde 3.1 ila 3.4
 - (iii) Madde 4.1(a) ila (c)
 - (iv) Madde 10
 - (v) Madde 16
 - (vi) Madde 23
 - (vii) Madde 24
 - (viii) Madde 25

her türlü Kanun Değişikliği anlamına gelir.

Şüpheye mahal vermemek adına, Madde 7.3 ve Madde 24.5'de belirtilen ücretler, ücretlendirmeler ve harçlara (Madde 24.5'de belirtilen ücretlerin daima orada belirtilen üst miktarları aşmaması kaydıyla) ilişkin, bu ücretlere, ücretlendirmelere ve harçlara yıllık bazda yapılan mutlak ayarlamalar nedeniyle yapılan değişiklikler bir Ayrımcı Kanun Değişikliği olarak yorumlanmayacaktır.

Taraflar TANAP Projesi'nin Doğal Gaz Piyasası Kanunu'na ve ilgili düzenlemelere tabi olmadığını kabul etmektedir.

- (a) ulusal Doğal Gaz iletim ağına bağlanılmasına;
- (b) ulusal Doğal Gaz iletim ağının kullanımına; ve/veya
- (c) Doğal Gaz'ın Ülke Topraklarına ithal edilmesine ve Ülke Toprakları'ndan ihraç edilmesine

ilişkin Kanun Değişikliği, TANAP Projesi üzerinde herhangi bir etkisi olmadığı takdirde, Ayrımcı Kanun Değişikliği sayılmayacaktır.

29.2 Madde 29.1 kapsamı dahilinde herhangi bir Ayrımcı Kanun Değişikliği çıkartılırsa veya başka bir biçimde yürürlüğe girerse ve:

- (a) Ev Sahibi Hükümet'in, herhangi bir Devlet Makamı'nın veya Devlet Kuruluşu'nun asli bir yükümlülüğünü veya işbu Anlaşma ya da herhangi bir Proje Anlaşması kapsamında herhangi bir Menfaat Sahibi'ne verilen özel bir hakkı geçersiz veya uygulanamaz kılar; veya
- (b) TANAP Projesi'nin uygulamaya konmasını zayıflatan, engelleyen veya bununla çelişen ya da TANAP Projesi'nin değerini veya Ekonomik Denge'yi veya işbu Anlaşma ya da herhangi bir Proje Anlaşması kapsamında tanınan veya doğan

haklardan, tazminatlardan veya korumalardan herhangi birini sınırlandıran, azaltan veya olumsuz etkileyen esaslı bir etki yaratırsa; veya

(c) herhangi bir Menfaat Sahibi'ne (doğrudan veya dolaylı) herhangi bir Masraf yükleyen esaslı bir etki yaratırsa,

bu şekilde etkilenen Menfaat Sahipleri, Ayrımcı Kanun Değişikliği'nin yukarıda bahsi geçen etkisinden makul özeni göstererek haberdar olabileceği tarihten itibaren bir (1) Yıl içinde, Ev Sahibi Hükümet'e yazılı bildirimde bulunacaktır.

29.3 Bu şekilde bildirimde bulunan Menfaat Sahipleri ile Ev Sahibi Hükümet, bu konuyu dostane müzakereler yoluyla çözüme bağlamaya gayret eder.

29.4 Ev Sahibi Hükümet ve Menfaat Sahipleri söz konusu bildirimden tebliğinden sonra doksan (90) gün içinde dostane bir çözüme ulaşamazlarsa, Menfaat Sahipleri konuyu Madde 34 uyarınca tahkime götürebilir.

29.5 Tahkimde, daima işbu Madde 29'un ilgili koşullarının yerine getirilmesine bağlı olarak, Menfaat Sahipleri'nin Ev Sahibi Hükümet'ten etkilenen Menfaat Sahipleri'ne Ayrımcı Kanun Değişikliği neticesinde katılan Masraflar'ın tazminini talep etme hakkı olacaktır. Bu tazminat etkilenen Menfaat Sahipleri'nin talebi üzerine ABD Doları olarak ödenecek ve Ev Sahibi Hükümet'in terçihine bağlı olarak aşağıdaki biçimde olacaktır:

(i) etkilenen Menfaat Sahipleri'nin Ayrımcı Kanun Değişikliği neticesinde maruz kaldığı Masraflar'ın Ev Sahibi Hükümet tarafından aksi kararlaştırılmadıkça otuz (30) gün içinde geri ödenmesi; veya

(ii) etkilenen Menfaat Sahipleri'nin Ayrımcı Kanun Değişikliği neticesinde maruz kaldığı Masraflar'ın Ev Sahibi Hükümet tarafından TANAP Projesi'nin geri kalan tahmini ömrü süresince yıllık eşit ödemeler biçiminde geri ödenmesi. Bu durumda, söz konusu ödemelere, alıcının bizzat kendisinin borçlanabileceği orandan daha az olmayan makul bir piyasa oranı üzerinden faiz uygulanacaktır. Söz konusu faiz ilgili Masraflar'ın yapıldığı tarihten/tarihlerden Ev Sahibi Hükümet'in yaptığı ödemelerin alındığı tarihe/tarihlere kadar tahakkuk edecektir; veya

(iii) TANAP Proje Şirketi'nin etkilendiği hallerde, Madde 23 uyarınca ödemesi gereken herhangi bir Vergi miktarında indirim yapılması.

İşbu Madde 29 kapsamında geri ödenen herhangi bir Masraf miktarı, Madde 27 kapsamındaki Kayıp veya Zarar miktarı değerlendirilirken dikkate alınacaktır.

29.6 İşbu Madde 29'da belirtilen yükümlülükler çevrenin korunması, kamu sağlığı, emniyet, toplumsal gereklilikler, işçi hakları veya insan hakları ile ilgili olarak orantılı bir tedbir oluşturan bir Ayrımcı Kanun Değişikliği ile bağlantılı olarak tatbik edilmeyecektir.

29.7 Bir Kanun Değişikliği'nin bir Kamulaştırma sonucunu doğurması halinde, işbu Madde 29 yerine Madde 30 uygulanacaktır.

MADDE 30
KAMULAŞTIRMA

30.1 TANAP Projesi ile ilgili olarak herhangi bir Yatırımcı'ya ait olan hiçbir Yatırım (işbu Anlaşma'da kullanılan bu terimlerin Enerji Şartı Anlaşması'nda tanımlandığı şekliyle ve Yatırımcı'nın, Enerji Şartı Anlaşması'nda tanımlandığı şekliyle bir Akit Tarafın veya üçüncü bir devletin kanunlarınca kurulup kurulmadığına bakılmaksızın) millileştirilmeyecek, kamulaştırılmayacak veya millileştirme veya kamulaştırmaya eşdeğer bir etki yaratan bir tedbir veya tedbirlere (bundan böyle "**Kamulaştırma**" olarak anılacaktır), söz konusu Kamulaştırmanın:

- (a) kamu yararına bir amaç gütmesi;
- (b) ayrımcı olmaması;
- (c) kanuni süreçler dahilinde yerine getirilmesi; ve
- (d) hızlı, yeterli ve etkili bir bedel ödemesi ile birlikte yapılması

durumları haricinde, tabi olmayacaktır.

30.2 Kamulaştırma için ödenecek bedel, kamulaştırılan Yatırım'ın Kamulaştırma'nın veya gerçekleşmeye yakın Kamulaştırma'nın Yatırım'ın değerini etkileyecek biçimde bilinir hale gelmesinden hemen önceki Adil Piyasa Değeri tutarında olacaktır.

30.3 Bedelin belirtenmesi ve ödemesi için Kamulaştırma tarihinde veya öncesinde uygun karşılık ayrılacak ve bedel gecikmesizin ödenecektir. Adil Piyasa Değeri ABD Doları cinsinden ifade edilecektir ve buna Kamulaştırma tarihinden ödeme tarihine kadar Kararlaştırılan Faiz Oranı üzerinden faiz dahil edilir.

30.4 Bir Kamulaştırma ile ilgili her türlü uyuşmazlık Madde 34 hükümleri uyarınca tahkime götürülebilir ve bu bakımdan:

- (a) Madde 34'de, "Taraflar"a, "Taraflar"a, "TANAP Konsorsiyum Üyesi"ne ve/veya "Proje Katılımcısı"na yönelik her atıf "Yatırımcı"ya yönelik bir atıfmış gibi okunacaktır; ve
- (b) yukarıdaki Madde 30.1(c) anlamı dahilindeki "kanuni süreçler" Madde 34 kapsamında tahkimle nihai olarak karara bağlanmaya izin verecek şekilde yürütülecektir.

MADDE 31
HALEFLER VE İZİN VERİLEN DEVRALANLAR

31.1 İşbu Madde 31 hükümleri doğrultusunda, her bir TANAP Konsorsiyum Üyesi TANAP Proje Şirketi'ndeki ortaklık payının tamamını veya bir kısmını Devlet Makamları üzerinde bağlayıcı olacak şekilde devredebilir, temlik edebilir, paylaşabilir veya başka bir şekilde iş yapabilir ve TANAP Proje Şirketi işbu Anlaşma kapsamındaki haklarının ve yükümlülüklerinin tamamını veya bir kısmını Devlet Makamları üzerinde bağlayıcı olacak şekilde devredebilir, temlik edebilir, paylaşabilir veya başka bir şekilde iş yapabilir.

- 31.2 TANAP Konsorsiyum Üyeleri ve TANAP Proje Şirketi, Ev Sahibi Hükümet'e başka herhangi bir Kuruluş'un TANAP Proje Şirketi'ne bir TANAP Konsorsiyum Üyesi olarak katılma niyetini bildirecektir. Her bir TANAP Konsorsiyum Üyesi TANAP Proje Şirketi'ndeki ortaklık payının tamamını veya bir kısmını bu katılımin gerçekleştirilmesi amacıyla bu Kuruluş'a devredebilecek ve böyle bir Kuruluş'un katılımı, bu Kuruluş tarafından Ek-3'de belirtilen şekilde bir ana şirket garantisi verilmek kaydıyla, TANAP Proje Şirketi'nin Ev Sahibi Hükümet'e yazılı bildiriminden kırk beş (45) gün sonra geçerli olacaktır. Ev Sahibi Hükümet kırk beş (45) günlük süre içerisinde TANAP Proje Şirketi'ne ve TANAP Konsorsiyum Üyelerine bir bildirim göndererek bu Kuruluş'un katılımını reddetme hakkına sahip olacaktır; Ev Sahibi Hükümet bu hakkını yalnızca önerilen katılımcının Devlet'in milli menfaatleri için bir tehdit teşkil etmesi veya TANAP HAA Madde 7.11 hükümleri ile çelişmesi halinde kullanabilecektir.
- 31.3 TANAP HAA Madde 7.11 hükümleri ile uyumlu olmak kaydıyla, her bir TANAP Konsorsiyum Üyesi TANAP Proje Şirketi'ndeki ortaklık payının tamamını herhangi bir Bağlı Kuruluş'na veya TANAP Proje Şirketi'ndeki ortaklık payının tamamını veya bir kısmını başka herhangi bir TANAP Konsorsiyum Üyesine herhangi bir zamanda serbestçe devretme hakkına sahip olacaktır ve TANAP Proje Şirketi işbu Anlaşma kapsamındaki haklarının ve yükümlülüklerinin tamamını herhangi bir Bağlı Kuruluş'na herhangi bir zamanda serbestçe devretme hakkına sahip olacaktır, ancak her durumda söz konusu Bağlı Kuruluş veya devralan TANAP Konsorsiyum Üyesi (duruma göre hangisi uygun ise) işbu Anlaşma kapsamında yükümlülüklerini ifa etmek için gerekli finansal ve teknik kapasiteye sahip olacaktır. Böylesi herhangi bir devir, devreden tarafından Ev Sahibi Hükümet'e, devre ilişkin olarak, devralanın devri kabul ettiğine dair bir teyidi de içeren yazılı bir bildirimde bulunulması üzerine geçerlilik kazanacaktır.
- 31.4 TANAP Proje Şirketi, Ev Sahibi Hükümet'in önceden yazılı muvafakatini alarak, işbu Anlaşma'yı herhangi bir zamanda başka herhangi bir Kuruluş'a, söz konusu Kuruluş'un işbu Anlaşma kapsamında yükümlülüklerini ifa etmek için gerekli finansal ve teknik kapasiteye sahip olması kaydıyla, devretme hakkına sahip olacaktır. Söz konusu devir, TANAP Proje Şirketi tarafından Ev Sahibi Hükümet'e yapılan yazılı bildirimden kırk beş (45) gün sonra geçerli olacaktır. Ev Sahibi Hükümet kırk beş (45) günlük süre içerisinde TANAP Proje Şirketi'ne bir bildirim göndererek söz konusu devri reddetme hakkına sahip olacaktır; (ancak) Ev Sahibi Hükümet yalnızca devralanın Devlet'in milli menfaatleri için bir tehdit teşkil etmesi veya TANAP HAA Madde 7.11 hükümleri ile çelişmesi halinde bu devri reddedebilecektir.
- 31.5 Madde 8.2 uyarınca TANAP Projesi'nin finansmanına teminat olarak, TANAP Proje Şirketi, ister mevcut, ister gelecekte doğacak, ister şarta bağlı olsun, işbu Anlaşma kapsamındaki haklarını ve taleplerini herhangi bir zamanda, tamamen veya kısmen, herhangi bir Kredi Veren'e veya herhangi bir Kredi Veren lehine devretme veya bu haklar veya talepler üzerinde onlar lehine herhangi bir rehin veya benzeri başka bir menfaat yaratma hakkına sahip olacaktır ve TANAP Konsorsiyum Üyeleri herhangi bir zamanda TANAP Proje Şirketi'nde bulunan ortaklık payları üzerinde herhangi bir Kredi Veren'in lehine herhangi bir rehin veya benzeri başka bir menfaat yaratma ve devretme hakkına sahip olacaklardır. Söz konusu devir veya temlik, TANAP Proje Şirketi tarafından Ev Sahibi Hükümet'e yapılan yazılı bildirimden kırk beş (45) gün sonra geçerli olacaktır. Kredi Veren'in Devlet'in milli menfaatleri için bir tehlike teşkil etmesi halinde Ev Sahibi Hükümet bu devri reddetme hakkına sahip olacaktır.
- 31.6 İşbu Madde 31'e hâle gelmeksizin, Ev Sahibi Hükümet her türlü izin verilen devir veya temlikin yürürlük kazanması için her türlü formaliteye uyulması amacıyla TANAP

Proje Şirketi ve TANAP Konsorsiyum Üyeleri ile işbirliğinde bulunmayı taahhüt etmektedir.

MADDE 32 HİZMETTEN ÇIKARMA

- 32.1 İşbu Anlaşma'nın 2. Maddesi kapsamında süresinin dolmasının veya işbu Anlaşma'nın 35. Maddesi uyarınca Ev Sahibi Hükümet tarafından erken feshinin ardından, Taraflar TANAP Sistemi'nin Ev Sahibi Hükümet'e devredilmesine ilişkin bir esas üzerinde mutabık kalmadıkları sürece, TANAP Proje Şirketi Madde 32.2'de atfta bulunan bir Hizmetten Çıkarma Planı şartlarına göre TANAP Sistemi'ni hizmetten çıkaracaktır.
- 32.2 İşbu Anlaşma'nın sona ermesinden en az on (10) Yıl önce, TANAP Proje Şirketi Ev Sahibi Hükümet'e hizmetten çıkarma için önerilen işlemleri anlatan yazılı bir plan ("Hizmetten Çıkarma Planı") sunacak ve altı (6) ay içinde bu plan üzerinde Ev Sahibi Hükümet ile anlaşacaktır. Hizmetten Çıkarma Planı, TANAP Sistemi'nin hizmetten çıkarılması için, tümü uluslararası gaz boru hattı endüstrisi standartlarına ve uygulamalarına ve Ulusal Kanunlar'a uygun olacak bir fonu da içerecektir. Hizmetten Çıkarma Planı ve (varsa) değiştirilmiş hali, Ev Sahibi Hükümet'in onayına tabi olacaktır ve bu onay makul gerekçelere dayandırılmadığı takdirde esirgenmeyecektir.
- 32.3 TANAP Proje Şirketi'nin işbu Madde 32'de öngörülenler dışında TANAP Sistemi'nin hizmetten çıkarılması ile ilgili hiçbir yükümlülüğü veya sorumluluğu bulunmayacaktır.

MADDE 33 GEÇERLİ HUKUK

İşbu Anlaşma İsviçre kanunlarına tabi olacak ve yorumlanacaktır.

MADDE 34 İHTİLAFLARIN ÇÖZÜMÜ

34.1 Tahkim Rızası

- (a) Taraflar burada, işbu Anlaşma'dan doğan veya herhangi bir şekilde bu Anlaşma'yla bağlantısı bulunan her türlü ihtilafın, işbu Madde 34 hükümleri uyarınca uluslararası tahkime götürülmesine gayrikabillücu biçimde rıza göstermektedir. Hiçbir şüpheye mahal vermemek adına, işbu Madde 34'ün amaçları bakımından "ihtilaf", işbu Anlaşma'nın kurulması, feshi veya geçerliliği ile ilgili her türlü ihtilaf da dahil olmak üzere her türlü ihtilaf, farklı görüş veya iddia anlamına gelir.
- (b) İhtilaflar mümkünse dostane bir biçimde çözülür.
- (c) Şayet bir ihtilaf, ihtilaf Taraflarından birinin dostane çözüm talep ettiği tarihten itibaren altmış (60) gün içinde dostane bir biçimde çözülemez ise, söz konusu ihtilaf, ICC Kuralları kapsamında nihai olarak çözüme bağlanacaktır. ICC Kuralları ile işbu Anlaşma'nın tahkim hükümleri arasında herhangi bir farklılık durumunda, işbu Anlaşma hükümleri uygulanacaktır.
- (d) Taraflar yazılı olarak, alternatif bir tahkim usulü kararlaştırabilir.

(e) Proje Katılımcılarının ilgili Proje Anlaşması (ilgili Proje Anlaşması'nın tahkim hakkı tanınması şartıyla), ya da Devlet'in taraf olduğu herhangi bir iki-taraflı veya çok-taraflı yatırım anlaşması kapsamındaki taleplerini tahkime götürme yönünde sahip olabilecekleri hiçbir hakka hâlel gelmeksizin, Taraflar işbu 34. Madde'nin:

(i) TANAP Proje Şirketi dışındaki bir Proje Katılımcısı'na Madde 30 kapsamında hak ileri sürmesi haricinde, işbu Anlaşma kapsamında bir tahkim başlatma yetkisi vermeyeceğini; veya

(ii) Bir Proje Katılımcısı'na TANAP HAA kapsamında bir hak ileri sürme veya tahkim başlatma yetkisi vermeyeceğini

kabul etmektedirler.

(f) Şüpheye mahal vermemek adına, TANAP Proje Şirketi, Menfaat Sahipleri tarafından işbu Anlaşma uyarınca uğranılan Masrafların ve Kayıp ve Zararın tazmin edilmesini talep etmek amacıyla tahkim başlatabilecektir.

34.2 Tahkim Heyeti'nin Oluşumu ve Yargılamanın Dili

(a) Tahkim yeri Cenevre, İsviçre olacaktır.

(b) Tahkim heyeti, duruşmaları Cenevre'de veya İstanbul'da gerçekleştirmeye karar verebilir.

(c) İşbu Anlaşma uyarınca oluşturulan tahkim heyeti üç hakemden oluşacaktır; ancak toplam değeri on milyon ABD Doları'nı (10.000.000 ABD Doları) aşmayan ihtilaflarda tek bir hakem olacaktır.

(d) Tahkim yargılaması sürecinde kullanılacak dil İngilizce olacaktır.

34.3 Halefiyet

İhtilaf konusu olan herhangi bir kayıp veya hasara ilişkin olarak üçüncü bir taraftan kısmi tazminat alınmış olması, Taraflar'ın tazmin edilmemiş kayıp veya hasar bakımından ihtilafı işbu Anlaşma uyarınca tahkime götürme haklarını etkilemeyecektir.

34.4 Karar ve İcra

(a) İşbu Anlaşma uyarınca verilen bir tahkim kararı, verildikten sonra Taraflar açısından nihai ve bağlayıcı olacaktır. Taraflar böyle bir hükme gecikmeksizin riayet etmeyi taahhüt etmektedir. Kararlar, yargılama yetkisi bulunan herhangi bir mahkemenin hükmü uyarınca tanınacak ve icraya konacaktır.

(b) Bir kararda maddi tazminata hükmedildiğinde, bu tazminat muaccel nitelik taşıyacak ve ödeme ABD Doları olarak yapılacaktır ve ödenmesi gereken her türlü faiz ihtilafa yol açan olay, ihlal veya başka bir riayetsizlik tarihinden tazminatın tam olarak ödendiği tarihe kadar Kararlaştırılmış Faiz Oranı üzerinden hesaplanacaktır.

MADDE 35
FESİH

- 35.1 İşbu Anlaşma'da açıkça öngörölmüş olabilecek haller dışında, hiçbir Taraf işbu Anlaşma'yı veya herhangi bir Proje Anlaşması'nı, diğer Tarafın önceden yazılı rızası olmadan değiştirmeyecek, feshetmeyecek, geçersiz veya uygulanamaz ilan etmeyecek, reddetmeyecek, askıya almayacak veya başka bir biçimde kaçınmaya ya da sınırlamaya çalışmayacaktır.
- 35.2 TANAP Proje Şirketi, Mücbir Sebep veya Devlet'in ya da herhangi bir Devlet Makamı'nın ya da Devlet Kuruluşu'nun kendi yükümlölüklerinden herhangi birini vaktinde ifa etmemiş olması dışında herhangi bir sebepten ötürü TANAP Projesi'ne ilişkin nihai yatırım kararlarını 31 Aralık 2014 tarihi (veya kararlaştırılmış bir süre uzatımının sona erme tarihi) itibarıyla almamış olur ise, Ev Sahibi Hükümet işbu Anlaşma'nın feshine yönelik TANAP Proje Şirketi'ne yazılı ihtarında bulunma hakkına sahip olacaktır. Bu fesih, TANAP Proje Şirketi'nin söz konusu fesih ihtarı almasından üç yüz altmış (360) gün sonra, söz konusu üç yüz altmış (360) gün içinde TANAP Proje Şirketi TANAP Projesi'ne ilişkin nihai yatırım kararlarını almamış ise, geçerlilik kazanacaktır. Bunun yanı sıra, işbu Madde 35.2 amaçları bakımından, 31 Aralık 2014 tarihi (veya kararlaştırılmış bir süre uzatımının sona erme tarihi) Mücbir Sebep'ten veya Devlet'in ya da herhangi bir Devlet Makamı'nın ya da Devlet Kuruluşu'nun kendi yükümlölüklerinden herhangi birini vaktinde ifa etmemesinden kaynaklanan gecikme olması halinde, bu gecikmeyle orantılı olarak Madde 35.4'de belirtildiği şekilde uzatılacaktır.
- 35.3 TANAP Proje Şirketi, Mücbir Sebep veya Devlet'in ya da herhangi bir Devlet Makamı'nın ya da Devlet Kuruluşu'nun kendi yükümlölüklerinden herhangi birini vaktinde ifa etmemiş olması dışında herhangi bir sebepten ötürü TANAP Projesi'nin inşaatına 31 Aralık 2016 tarihi (veya kararlaştırılmış bir süre uzatımının sona erme tarihi) itibarıyla başlamamış olur ise, Ev Sahibi Hükümet işbu Anlaşma'nın feshine yönelik TANAP Proje Şirketi'ne yazılı ihtarında bulunma hakkına sahip olacaktır. Bu fesih TANAP Proje Şirketi'nin söz konusu fesih ihtarı almasından yüz seksen (180) gün sonra, söz konusu yüz seksen (180) gün içinde TANAP Proje Şirketi TANAP Projesi'nin inşaatına başlamamış ise, geçerlilik kazanacaktır. Bunun yanı sıra, işbu Madde 35.3 amaçları bakımından, 31 Aralık 2016 tarihi (veya kararlaştırılmış bir süre uzatımının sona erme tarihi) Mücbir Sebep'ten veya Devlet'in ya da herhangi bir Devlet Makamı'nın ya da Devlet Kuruluşu'nun kendi yükümlölüklerinden herhangi birini vaktinde ifa etmemesinden kaynaklanan gecikme olması halinde, bu gecikmeyle orantılı olarak Madde 35.4'de belirtildiği şekilde uzatılacaktır.
- 35.4 Herhangi bir Mücbir Sebep olayının veya Devlet'in ya da herhangi bir Devlet Makamı'nın ya da Devlet Kuruluşu'nun kendi yükümlölüklerinden herhangi birini vaktinde yerine getirmemesine neden olan bir fiilin sonlanması üzerine, şayet TANAP Proje Şirketi'nin görüşünde bu Mücbir Sebep veya bu ihlal, duruma göre, TANAP Projesi'ne ilişkin nihai yatırım kararını almasında ve/veya TANAP Projesi'nin inşaatına başlamasında bir gecikmeye neden olacaksa, TANAP Proje Şirketi Ev Sahibi Hükümete, nihai yatırım kararına ve/veya inşaatın başlanmasına ilişkin kritik öneme haiz bu Mücbir Sebep olayının veya ihlalin kendi faaliyetleri üzerindeki etkisinin ayrıntıları hakkında detaylı bir bilgi veren ve talep edilen sürenin uzunluğunu belirten bir bildirimde bulunacaktır.
- 35.5 35.5 ve 35.6 Maddelerine tabi olarak, ancak Ev Sahibi Hükümet'in 35.2 ve 35.3 Maddeleri kapsamındaki fesih hakları da dahil olmak üzere, hiçbir Tarafın işbu

Anlaşma kapsamındaki diğer telafi yollarına hâle gelmeksizin, İlk İşletme Dönemi'nin sona ermesinden sonra, diğer Taraf'ın işbu Anlaşma kapsamında ilgili Taraf'a karşı olan yükümlülüklerini esaslı bir şekilde ihlal etmesi halinde, herhangi bir Taraf, diğer Taraf'a yazılı ihbarda bulunarak ve ihlali yapan Taraf, söz konusu ihbar aldıktan sonra yüz seksen (180) gün içinde ya;

- (a) esaslı ihlali (ve söz konusu esaslı ihlal bakımından tazminat ödenmesinin yeterli bir telafi yolu olduğu durumlarda, ihlalde bulunan Taraf'ın bu tazminatı tam anlamıyla ödemesi, söz konusu esaslı ihlali telafi eder nitelikte sayılacaktır) ve etkilerini, ihbarda bulunan Taraf'ı makul ölçüde tatmin edecek şekilde gidermez (veya bu yönde uygun tedbirleri başlatıp bunlara titizlikle uymaz); ya da
- (b) telafisi mümkün olmayan bir esaslı ihlal durumunda, söz konusu ihlalin tekrarı önlemek bakımından diğer Taraf açısından makul ölçüde tatmin edici nitelikteki tedbirleri alıp bunlara titizlikle uymaz ise,

ihbarda bulunan Taraf işbu Anlaşma'yı feshedebilir.

- 35.6 Yukarıda belirtilen hususlarla birlikte, söz konusu ihlal işbu Anlaşma'yı feshetmek isteyen Taraf'ın işbu Anlaşma'ya veya herhangi bir Proje Anlaşması'na yönelik bir ihlalden kaynaklanıyor veya doğuyorsa (veya söz konusu Taraf Ev Sahibi Hükümet, herhangi bir Devlet Makamı veya Devlet Kuruluşu ise), işbu Anlaşma kapsamında hiçbir fesih hakkı doğmayacaktır.
- 35.7 Ev Sahibi Hükümet'in işbu Anlaşma'yı (35.2 veya 35.3 Maddeleri kapsamı dışında) feshedebilme hakkı doğduğunda, önce Kredi Verenler'e, TANAP Proje Şirketi tarafından işlenen her türlü ihlali veya temerrüdü Ev Sahibi Hükümet ile Kredi Verenler arasındaki (varsa) doğrudan anlaşmada öngörülen süre içerisinde giderme hakkı tanımadan bu Anlaşma'yı feshetmeyecektir. Kredi Verenler, söz konusu doğrudan anlaşma şartlarına bağlı olarak, TANAP Proje Şirketi'nin yerine uygun bir ikame Kuruluş getirme hakkına sahip olacaktır.
- 35.8 İşbu Anlaşma'nın her türlü erken feshi, Taraflar'ın tahakkuk eden tüm yükümlülüklerinin tam anlamıyla ifasına ilişkin olarak fesihden önce sahip oldukları haklara hâle getirmeyecektir.

MADDE 36 BİLDİRİMLER

- 36.1 İşbu Anlaşma kapsamında veya bu Anlaşma ile bağlantılı olarak sunulan bir bildirim, onay, muvafakat veya başkaca bir ileti (işbu Madde'de 36 "**Bildirim**" olarak anılmaktadır):
 - (a) İngilizce ve Türkçe dillerinde yazılı olacaktır;
 - (b) elden veya uluslararası olarak tanınmış bir kurye teslimat hizmetiyle teslim edildiğinde veya aşağıda belirtilen adrese veya faks numarasına gönderilmesi gereken veya gönderilmesine izin verilen Taraf'a faks iletimi olarak gönderildiğinde ve aynı şekilde belirtilen kişinin dikkatine yazıldığında ya da ilgili Taraf'ın işbu Madde 36 uyarınca sunulan Bildirim ile herhangi bir zamanda belirtebileceği başka bir adrese veya faks numarasına gönderildiğinde ve/veya aynı şekilde belirtilen başka bir şahsın dikkatine yazıldığında usulünce yapılması sayılacaktır; ve

- (c) hiçbir şüpheye mahal vermemek adına, elektronik posta yoluyla gönderilen bir Bildirim geçerli sayılmayacaktır.

İşbu Anlaşma tarihinde her bir Taraf'ın ilgili bilgileri şu şekildedir:

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti

İsim: Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
Adres: Nasuh Akar Mahallesi Türkocağı Caddesi 2/1, Bahçelievler, Ankara, Türkiye
Faks: +90 (312) 215 66 54
Dikkatine: Transit Petrol Boru Hatları Dairesi Başkanlığı

TANAP Proje Şirketi

İsim: Trans Anatolian Gas Pipeline Company B.V.
Adres: Kızılırmak Mahallesi Ufuk Üniversitesi Caddesi Fariya Business Center No:8 Kat 1/13-24 Kat 2/17-18-19-20 Çukurambar, Ankara, Turkey
Faks:
Dikkatine:

- 36.2 Daha önce teslim alındığına dair delil bulunmadığında, her türlü Bildirim aşağıdaki Madde 36.3 uyarınca teslim alınmış sayıldığı tarihten itibaren geçerlilik kazanacaktır.
- 36.3 Aşağıdaki Madde 36.4'e bağlı olarak, bir Bildirim şu hallerde teslim alınmış sayılır:
- (a) alıcının adresine elden teslim edilen bir Bildirim halinde, söz konusu adrese teslim üzerine;
- (b) uluslararası olarak tanınmış kurye teslimat hizmeti halinde, uluslararası olarak tanınmış bir kurye söz konusu iletilyi veya belgeyi ilgili adrese teslim edip, alındığını teyit eden bir imza aldığı anda; ya da
- (c) faks halinde, faksın gönderildiği makineden faksın alıcının faks numarasına bütünüyle gönderilmiş olduğunu gösteren bir iletim raporunun sunulmasıyla. Faks ile iletilen her türlü Bildirim'in ardından, en geç üç (3) İş Günü içinde yukarıda söz konusu Taraf için belirtilen adrese yönelik mektup biçiminde bir yazılı bildirim gönderilmelidir.
- 36.4 Yukarıdaki Madde 36.3 uyarınca İş Günü olmayan bir günde veya teslim alınan yerin yerel saatine göre herhangi bir İş Günü'nde 17:00'den sonra teslim alınan veya alınmış sayılan bir Bildirim, takip eden İş Günü'nde teslim alınmış sayılacaktır.
- 36.5 Her bir Taraf, burada belirtilen bilgiler Bildirim'in tebliği için artık uygun olmadığı anda, yeni irtibat bilgilerini diğer Taraf'a işbu Madde 36 uyarınca tebliğ edilmiş Bildirim'le bildirmeyi taahhüt eder.

MADDE 37
ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

- 37.1 Taraflar işbu Anlaşma dahil olmak üzere TANAP Projesi'nin Transit Kanunu kapsamı dahilinde olduğunu kabul eder.
- 37.2 İşbu Anlaşma, ilişkiindeki tüm eklerle birlikte, Taraflar'ın burada düzenlenen konulara ilişkin anlaşmasının bütününe teşkil edecektir. İşbu Anlaşma Taraflar'ın yazılı mutabakatı haricinde değiştirilemez veya başka bir biçimde tadil edilemez ve ilgili değişiklik veya tadilat onaylandıktan sonra yürürlük kazanır.
- 37.3 İşbu Anlaşma kapsamındaki hiçbir hak, yarar, menfaat veya imtiyazdan feragat, açıkça ve söz konusu hak, yarar, menfaat veya imtiyazı öngören Maddeye (söz konusu Maddenin her türlü uygulanabilir kısmı da dahil) atıfta bulunan bir yazıyla ifade edilmedikçe yürürlük kazanmayacaktır. Böylesi her türlü feragat, yapıldığı özel koşullarla sınırlı olacak ve müstakil veya başkaca herhangi bir feragat anlamına gelmeyecektir.
- 37.4 Varsa, işbu Anlaşma kapsamında veya uyarınca ödenmesi gereken her türlü miktar üzerine, söz konusu miktarın muaccel olduğu tarihten, bu miktarın tahakkuk etmiş faiziyle birlikte tam anlamıyla ödendiği tarihe kadar Kararlaştırılmış Faiz Oranı'nda faiz tahakkuk edecektir.
- 37.5 Bir yanda Ev Sahibi Hükümet ve diğer yanda TANAP Proje Şirketi, doğrudan veya dolaylı olarak diğerinden edinmiş olabileceği veya TANAP Projesi ile ilgili, aleni olmayan veya özel nitelikteki tüm veri ve bilgilerin gizliliğini koruyacak veya korunmasını sağlayacaktır.
- 37.6 İşbu Anlaşma İngilizce ve Türkçe olarak imzalanmıştır. Herhangi bir ihtilaf halinde İngilizce nüsha esas alınır.
- 37.7 Bir yanda Ev Sahibi Hükümet ve diğer yanda TANAP Proje Şirketi, bir Taraf'ın işbu Anlaşma kapsamında veya işbu Anlaşma'dan doğacak biçimde sahip olduğu tüm hakları, karşı talepleri ve diğer telafi yolları ile savunmaları saklı tutar. Ev Sahibi Hükümet'in TANAP Proje Şirketi'ne veya ilgili hallerde herhangi bir TANAP Konsorsiyum Üyesi'ne işbu Anlaşma kapsamında ödeme yapma yönündeki tüm yükümlülükleri, işbu Anlaşma kapsamında söz konusu TANAP Proje Şirketi tarafından Ev Sahibi Hükümet'e ödenmesi gereken herhangi bir miktardan mahsup veya tenzil edilemez.
- 37.8 TANAP Proje Şirketi'nin işbu Anlaşma kapsamındaki haklarına halel gelmeksizin, Ev Sahibi Hükümet ve TANAP Proje Şirketi, SOCAR'a veya SOCAR (veya Bağlı Kuruluş'u) tarafından kurulacak olan bir Kuruluş'a (işbu Madde 37.8 hükmü bağlamında "İletişim Kuruluşu" olarak anılacaktır) TANAP Sistemi'nin Boru Hattı Koridor'u boyunca Azerbaycan Cumhuriyeti ile Devlet dışındaki diğer ülkeler arasında transit iletişimi sağlamak amacıyla bir elektronik iletişim altyapısını (fiber-optik kablo) inşa etme, tesis etmek, zilyetliğinde bulundurmak, sahip olmak, kontrol etmek ve işletmek hakkını işburada tanımaktadır. Bu İletişim Kuruluşu, vereceği hizmetin Ulusal Kanunlar'a ve düzenlemelere uygun olması şartıyla ve Ulusal Kanun'larda öngörülen lisans alma yükümlülüğü dahil olmak üzere Ülke Toprakları dahilinde bu elektronik iletişim altyapısı aracılığıyla hizmet sağlayabilir. Elektronik iletişim altyapısının değerlendirilmesinden, inşasından veya işletilmesinden kaynaklanan her türlü

yükümlülük ve gereksinimlerden doğan tüm masraflar, ücretler, ödemeler ve ilgili diğer harcamalar bu İletişim Kuruluşu tarafından karşılanacaktır.

26 Haziran 2012 tarihinde İstanbul'da imzalanmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti
adına

Taner YILDIZ
Türkiye Cumhuriyeti
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

Trans Anatolian Gas Pipeline
Company B.V. adına

Rovnaq ABDULLAYEV
Azerbaycan Cumhuriyeti
Devlet Petrol Şirketi Başkanı

EK 1 – TEKNİK STANDARTLAR

ACI	Amerikan Beton Enstitüsü
AISC	Amerikan Çelik Konstrüksiyon Enstitüsü
API	Amerikan Petrol Enstitüsü
AGA	Amerikan Gaz Derneği
ASCE	Amerikan İnşaat Mühendisleri Birliği
ANSI	Amerikan Ulusal Standartlar Enstitüsü
ASME	Amerikan Makine Mühendisleri Birliği
ASNT	Amerikan Tahratsız Muayene Birliği
ASTM	Amerikan Test ve Malzeme Birliği
AWPA	Amerikan Ahşap Koruyucuları Derneği
AWS	Amerikan Kaynak Birliği
CAN	Kanada Standartları
CECE	CELENEC Elektronik Aksamlar
GBE	İngiliz Gaz Uygulama Şartnameleri
BSI	İngiliz Standartlar Enstitüsü
DIN	Alman Standartlar Enstitüsü
DNV	Det Norske Veritas (Norveç Sınıflandırma Kuruluşu)
EUMA	Mühendislik Teçhizat ve Malzeme Derneği
IEC	Uluslararası Elektroteknik Komisyonu
IEEE	Elektrik ve Elektronik Mühendisler Enstitüsü (ABD)
EIA	Elektronik Endüstrisi Derneği
EI	Enerji Enstitüsü (Birleşik Krallık)
ISA	Amerikan Instrument Cemiyeti

ISO	Uluslararası Standartlar Organizasyonu
NACE	Korozyon Mühendisleri Ulusal Derneği (ABD)
NEMA	Ulusal Elektrikli Cihaz İmalatçıları Derneği (ABD)
NFPA	Ulusal Yangın Önleme Birliği (ABD)
PRCI	Uluslararası Boru Hattı Araştırma Konseyi
SSPC	Çelik Konstrüksiyon Boyama Konseyi
UBC	Üniversal İnşaat Standartları
MSS	Valfler ve Bağlantı Parçaları Üreticileri Standartlaşma Derneği
FM	Fabrika Karşılıklı Onay Kılavuz İlkeleri
HIS	Hidrolik Enstitü Standartları
FCI	Akışkan Kontrolü Enstitüsü
JPL	Tepkili Çalıştırma Laboratuvarı
UL	Sigortacılar Laboratuvarı
WB	Dünya Bankası
WHO	Dünya Sağlık Örgütü
PFI	Boru Üretim Enstitüsü
TSE	Türk Standartları Enstitüsü

EK 2 ARAZİ HAKLARI

TANIMLAR

İşbu Ek 2’de, büyük harfle başlayan ve başka bir şekilde tanımlanmış olmayan tüm terimler, işbu Ek 2’nin ekli olduğu Anlaşma’da belirtilen anlamlara sahip olacaktır. Bunun yanı sıra, aşağıdaki terimler de şu anlamları taşıyacaktır:

“İnşaat Koridoru” Giriş Noktası’ndan Çıkış Noktaları’na kadar uzanan Tercih Edilen Güzergâh Koridoru dahilindeki, Boru Hattı Koridoru’nun orta noktasında yer alacağı arazi alanı (söz konusu arazi üzerindeki alanın belirli bir yüksekliğe kadar münhasır kontrolü ve söz konusu arazinin belirli bir derinliğe kadar yeraltındaki hakları da dahil) ve içerisinde TANAP Proje Şirketi tarafından tamamen kendi takdiriyle, Proje Faaliyetleri’nin yürütülmesi için makul olarak gerekli görülerek belirlenen, işbu Ek 2’nin 3. Maddesindeki 2. Aşama kapsamında belirtilen inşaat ve kurulum aşaması için gerekli Arazi Hakları’nın kullanılacağı, TANAP Proje Şirketi tarafından Arazi Hakları Kurulu da dahil olmak üzere Devlet Makamları’na tümü bildirilen diğer bu tür alanlar anlamına gelir.

“İlgilenilen Koridor” tümü TANAP Proje Şirketi tarafından Devlet Makamları’na bildirilen, Giriş Noktası’ndan Çıkış Noktaları’na kadar uzanan on (10) kilometre genişliğindeki arazi alanı anlamına gelir.

“Tercih Edilen Güzergâh Koridoru” tümü TANAP Katılımcıları tarafından Devlet Makamları’na bildirilen, İlgilenilen Koridor içerisinde, Giriş Noktası’ndan Çıkış Noktaları’na kadar uzanan beş yüz (500) metre genişliğindeki arazi alanı anlamına gelir.

“Belirlenmiş Koridor” tümü TANAP Proje Şirketi tarafından Devlet Makamları’na bildirilen, Tercih Edilen Güzergâh Koridoru içerisinde, Giriş Noktası’ndan Çıkış Noktaları’na kadar uzanan yüz (100) metre genişliğindeki arazi alanı anlamına gelir.

1. ARAZİ HAKLARI

- 1.1 İşbu Ek 2, Ülke Toprakları’nda yer alıp, TANAP Proje Şirketi tarafından Proje Faaliyetleri’nin aşamalı biçimde uygulamaya konmasının (Tesisler’in daha sonra yapılacak tamiratları, yenilemeleri, kapasite artırımları ve uzatmaları da dahil) gerektirdiği üzere, Arazi Hakları Kurulu’na bildirecek olan, Arazi Hakları Kurulu tarafından işbu Anlaşma’nın 16. Maddesine uygun biçimde elde edilmiş ve Proje Faaliyetleri ile ilgili olarak TANAP Proje Şirketi’ne verilmiş bulunan Arazi Hakları’nı ve bağlantılı hakları (münhasır kullanım, iskan, zilyetlik ve kontrol hakları, giriş ve çıkış hakları, arazinin üstünde ve/veya altında inşaat hakları (mülkiyet dışında), üçüncü şahısların arazisine girmek ve orada Proje Faaliyetlerini yürütme lisansları ve Ülke Toprakları’ndaki diğer tüm benzer haklar dahil) öngörmekte ve düzenlemektedir.
- 1.2 TANAP Proje Şirketi’ne tanınan Arazi Hakları, TANAP Proje Şirketi tarafından tüm Devlet Makamları’na ve tüm üçüncü şahıslara karşı icra edilebilir olacaktır.
- 1.3 Arazi Hakları Kurulu, etkilenen mülklerin ve/veya arazilerin hak sahiplerinin ve kullanıcılarının, Arazi Hakları Kurulu tarafından elde edilen ve Tesisler’in inşaatı ve işletilmesini ve diğer tüm Proje Faaliyetleri’nin gerçekleştirilmesini mümkün kılmak amacıyla halin icabına göre daimi, geçici ve/veya zaman zaman TANAP Proje Şirketi’ne verilen bütün Arazi Hakları’nı gözetmelerini ve onlara uymalarını sağlayacaktır. Yukarıda belirtilenler ve işbu Ek 2’nin eklendiği Anlaşma’da öngörülen hususları sınırlandırmaksızın, Devlet Makamları, TANAP Proje Şirketi’nin Arazi

Hakları'nı kullanmasına ve Arazi Hakları'ndan yararlanmasına üçüncü şahıslar tarafından, Proje Arazisi teşkil eden veya Tesisler'i etkileyen alanlara her türlü tecavüz de dahil olmak üzere, herhangi bir şekilde müdahale edilmesini önlemek ve böyle bir durumu düzeltmek konusunda TANAP Proje Şirketi'ne yardımcı olacaktır.

- 1.4 Yukarıda belirtilen hususlara tâbi olarak ve işbu Ek 2'nin eklendiği Anlaşma'da öngörülen hususları sınırlandırmaksızın, Arazi Hakları burada Proje Faaliyetleri'nin aşamalı gelişimi için öngörülen hakların tümünü içerir.

2. 1. AŞAMA – İNŞAAT ÖNCESİ AŞAMA (GÜZERGÂH SEÇİMİ)

2.1 İlgilenilen Koridor

Güzergâh seçiminin tamamlanması için verilecek ve gerekli olabilecek hakları sınırlandırmaksızın, inşaat öncesi aşamada, milli güvenlik, savunma, kamu güvenliği ve sivil havacılık ile diğer benzer konularla ilgili aşağıdaki haklar, Ulusal Kanunlar'ın uyulması zorunlu hükümlerine tâbi olarak, Devlet Makamları tarafından elde edilecek, güvence altına alınacak ve İlgilenilen Koridor'a ilişkin olarak TANAP Proje Şirketi'ne verilir:

- (a) Ülke Toprakları içerisinde ve sınırları boyunca sabit kanatlı veya helikopter keşif uçağı uçuşma ve indirme hakları.
- (b) İlgilenilen Koridor dahilindeki her türlü mülkü, video kaset ve fotoğraflarla kayıt altına alıp haritalama hakları.
- (c) Diğer değerlendirmelerin yanı sıra, masa başı güzergâh çalışmaları için İlgilenilen Koridor'un ayrıntılı haritalarına ve fotoğraf kayıtlarına erişim ve bunları kullanma hakları.
- (d) Söz konusu alanların video/fotoğraf kayıtlarını yapma hakları da dahil olmak üzere, kara ve deniz araçlarının keşif yapması için Ülke Toprakları içerisinde ve sınırları boyunca umuma açık karayollarına ve diğer yollara ve karasularına zaman zaman, serbest ve güvenli erişim ve buralardan geçiş hakları.

TANAP Proje Şirketi tamamen kendi takdirıyla, daha önce tayin edilmiş olan İlgilenilen Koridor'da veya bir bölümünde Tesisler'in inşaatı ve kurulumunun uygun olmadığını kanaatine varırsa, bu durumu Arazi Hakları Makamı'na bildirme hakkına sahip olacaktır ve daha önce belirtildiği gibi, TANAP Proje Şirketi'nin mevcut İlgilenilen Koridor'u değiştirme veya yukarıda belirtilen sonraki çalışmalar için yeni bir İlgilenilen Koridor belirleme hakkı olacaktır.

2.2 Tercih Edilen Güzergâh Koridoru

İlgilenilen Koridor değerlendirilip Arazi Hakları Kurulu'suna sunulan bildirim yoluyla teyit edildikten sonra ve Proje Faaliyetleri'nin yürütülmesi için verilecek ve gerekli olabilecek hakları sınırlamaksızın, İlgilenilen Koridor'un bütününe ilişkin olarak aşağıdaki haklar istenecek ve bu haklar, Arazi Hakları Kurulu tarafından elde edilecek ve güvence altına alınacak ve TANAP Proje Şirketi tarafından Tercih Edilen Güzergâh Koridoru'nun seçimi için TANAP Proje Şirketi'ne verilecektir:

- (a) Madde 2.1'de tanımlanan tüm hakların yanı sıra, TANAP Proje Şirketi'nin takdirine göre, ayrıntılı güzergâh keşfi için Ülke Toprakları içerisindeki ve

sınırları boyunca umuma açık karayollarında araçlarla erişim (geçici ve/veya daimi bağlantı yolları inşaat hakkı da dahil).

- (b) Aşağıda belirtilen konularda merkezi ve yerel seviyelerdeki Devlet Makamları'nın elinde bulunan ve gizli olmayan tüm ilgili bilgilere tam erişim:
- (1) jeoloji
 - (2) hidroloji ve arazi drenajı
 - (3) arkeoloji
 - (4) ekoloji
 - (5) madencilik, maden yatakları ve atık tasfiyesi
 - (6) Devlet'in ilgili topografik standartları ve kriterleri de dahil olmak üzere, kentsel ve kırsal planlama ve kalkınma
 - (7) çevre
 - (8) sismoloji
 - (9) karayolları ve deniz yolları
 - (10) boru hattı geçişleri de dahil, kamu altyapı tesisleri ve ticari altyapı tesis bilgileri
 - (11) halihazırda veya daha önce Devlet'in yasaklı bölge ilan ettiği sahalarda
 - (12) Devlet Makamları'nın yapısı ve idari gereklilikler
 - (13) ziraat ve ormancılık
 - (14) mevcut ve önceki arazinin ıslahı, mülkiyeti, kullanımı ve zilyetliği
 - (15) meteoroloji
 - (16) oşinografi
- (c) TANAP Proje Şirketi, tamamen kendi takdiriyle, daha önce tayin edilmiş olan Tercih Edilen Güzergâh Koridoru'nda veya bir bölümünde Tesisler'in inşası ve kurulmasının uygun olmadığına karar verirse, bu durumu Arazi Hakları Kurulu'na bildirme hakkına sahip olacaktır ve daha önce söylediği gibi, TANAP Proje Şirketi'nin mevcut Tercih Edilen Güzergâh Koridoru'nu değiştirme veya sonraki çalışmalar için yeni bir Tercih Edilen Güzergâh Koridoru belirleme hakkı olacaktır.

2.3 Belirlenmiş Koridor

Yukarıdaki 2.1 ve 2.2 Maddelerde elde edilen bilgilerden hareketle, TANAP Proje Şirketi tarafından Belirlenmiş Koridor tanımlanacak ve Arazi Hakları Kurulu'na bildirilecektir. Bu Belirlenmiş Koridor içinde TANAP Proje Şirketi ve onun Yüklenicileri, burada öngörüldüğü üzere daha ayrıntılı çalışmalar yürüteceklerdir. Belirlenmiş Koridor'a ilişkin olarak, Arazi Hakları Kurulu yukarıdaki 2.1 ve 2.2 Maddeleri'nde tanımlanan haklara ilaveten, gerekli ek Arazi Haklarını elde edip güvence altına alacak ve bu hakları TANAP Proje Şirketi'ne verecektir; böylece TANAP Proje Şirketi aşağıda

belirtilen faaliyetler için Belirlenmiş Koridor'a erişim ve Belirlenmiş Koridor içinden geçişe yönelik tam hakka sahip olacaktır:

- (a) TANAP Proje Şirketi'nin takdiriyle, Ülke Toprakları içerisinde ve sınırları boyunca yaya ve otoban üzerinde ve çevresinde araç erişimi gerektiren, Devlet'in ilgili topografik standartları ve kriterlerine uygun topografik araştırma. Bu haklar, söz konusu araştırmanın yapılması için gerekli alanın dışına taşacaktır ve TANAP Proje Şirketi tarafından bildirileceği üzere, Belirlenmiş Koridor'un dışına da çıkabilecektir.
- (b) Hendek açmak veya kuyular kazmak ve bilgi toplamak üzere araziye ve karasularına girmek amacıyla kara ve deniz araçları, ekipman ve hizmet personeline, gerektiğinde çıkan malzemeleri bölgeden uzaklaştırma hakkı da dahil olmak üzere, jeoteknik arazi çalışması hakları.
- (c) Daha ileri analiz için topraktan örnekler almak ve götürmek için araziye araç ve yaya olarak erişimi gerektiren katodik koruma sistemi için gerekli toprak direnci ve numunesi çalışmaları.
- (d) Bir veya birden fazla arazi ve karasuları kullanımı etüt çalışmaları.

Bu araştırmaları gerçekleştirme hakkı, gerekli verileri toplamak için sahada gözlem ekipmanı bırakma hakkını da içerecektir.

- 2.4 İşbu Anlaşma'nın 16. Maddesi hükümlerine tâbi olarak, işbu Ek 2'de anlatılan faaliyetlerle bağlantılı olarak TANAP Proje Şirketi'nin, TANAP Proje Şirketi ve Yüklenicileri tarafından elde edilen her türlü veri ve bilgiyi kullanma, ifşa ve yurtdışına gönderme hakkı olacaktır.
- 2.5 TANAP Proje Şirketi tamamen kendi takdiriyle, daha önce tayin edilmiş olan Belirlenmiş Koridor'da veya bir bölümünde Tesisler'in inşaatı ve kurulumunun uygun olmadığı kanaatine varırsa, bu durumu Arazi Hakları Kurulu'na bildirme hakkı olacaktır ve daha önce belirtildiği gibi, TANAP Proje Şirketi'nin mevcut Belirlenmiş Koridor'u değiştirme veya yukarıda belirtilen sonraki çalışmalar için yeni bir Belirlenmiş Koridor belirleme hakkı olacaktır.

3. 2. AŞAMA – TESİSLERİN İNŞAATI VE KURULUM AŞAMASI

TANAP Proje Şirketi tamamen kendi takdiriyle, daha önce tayin edilmiş olan Belirlenmiş Koridor'da Tesisler'in inşaatı ve kurulumunun uygun olduğuna kanaat getirirse, bu durumu Arazi Hakları Kurulu'na bildirme hakkına sahip olacaktır ve söz konusu Belirlenmiş Koridor, bunu müteakiben İnşaat Koridoru olarak tayin edilecektir. Bu tayinin ardından mümkün olan en erken tarihte, Arazi Hakları Kurulu, İnşaat Koridoru dahilinde yer alan tüm tapusuz arazilerin ilgili tapu sicillerine kaydettirilmesini sağlayacak ve İnşaat Koridoru dahilinde yer alan ve Kişiler'e ait tüm arazilerin Arazi Hakları Kurulu adına iktisabını sağlayacaktır. Arazi Hakları Kurulu, Kişiler'e ait arazilerin iktisabını işbu Anlaşma'nın 16. Maddesi kapsamında belirtilen ilkeler çerçevesinde mümkün olan en kısa sürede tamamlamak için Azami Gayret sarf edecektir.

- 3.1 Bunun ardından Arazi Hakları Kurulu, aşağıdaki Arazi Haklarını elde edip güvence altına alarak, TANAP Proje Şirketi'ne verecektir:
- 3.2 Arazi Hakları Kurulu'nun (Madde 16 ve işbu Ek 2 uyarınca gerçekleştirilen arazi iktisapları neticesinde) maliki olduğu araziler üzerinde doğrudan TANAP Proje Şirketi

lehine kırk dokuz (49) yıllık bir süre için geçerli bağımsız ve sürekli nitelikte aynı hakların (mülkiyet hariç) tesis edilmesi yoluyla ve/veya Devlet Makamları'nın sahip olduğu araziler üzerinde Arazi Hakları Kuruluşu lehine tesis edilecek bağımsız ve sürekli nitelikte aynı hakların (mülkiyet hariç) devriyle, tüm Proje Faaliyetleri'nin yürütülmesi için Boru Hattı Koridoru'nu ve Tesisler'i (uygun olduğu şekilde) zilyetliğinde bulundurma, kullanma, inşa etme ve işletme hakkı.

- 3.3 Geçici ve daimi yollar inşa etme ve bakımını sağlamak ve TANAP Proje Şirketi tarafından zaman zaman tayin edilen havaalanlarını kullanma hakkı da dahil olmak üzere, Ülke Toprakları dahilindeki ve sınır ötesindeki tüm inşaat malzemesi, tesisat ve ekipmanı kara veya hava yoluyla herhangi bir şekilde engelleme olmaksızın taşıma hakkı.
- 3.4 Boru depolama yerleri, şantiye tesisleri, yakıt depolama yerleri, park alanları, yollar ve diğer çalışma alanları da dahil olmak üzere, bütün Proje Faaliyetleri'nin gerçekleştirilmesi için, önerilen Tesisler'in yakınında ve uzağında başka araziler seçme ve kullanma hakkı. TANAP Proje Şirketi, işbu 3.4 Madde'ye tâbi arazi iktisabından ve bu iktisaba ilişkin ödemelerden tek başına sorumlu olacaktır.
- 3.5 Üretim ve nakil hattı ekipmanı kurma ve bunları mevcut herhangi bir elektrik kaynağına bağlama ve gerekli hallerde, söz konusu kaynaktan İnşaat Koridoru'na kablo çekme hakkı.
- 3.6 Bu tür arazilere ve karasularına, Tesisler'in inşaatı ve kurulumu için gerekli malzemeyi ve ekipmanı getirme ve inşa ve daha sonra Tesisler'i kullanma, bakım, koruma, onarım, değiştirme, yenileme, büyüme, genişletme, kontrol, kaldırma veya kullanılamaz hale getirme hakları ve inşaat ve tesis işlerine başlama ve bunları üstlenme hakkı.
- 3.7 Etkilenen her bir arazi sahibinin ve/veya kullanıcısının ve/veya başka bir arazi hakkı sahibinin (diğer boru hattı işletmecileri de dahil) TANAP Proje Şirketi tarafından Devlet Makamları aracılığıyla iktisap edilen haklardan haberdar edilmiş olduğuna ve buna rıza göstermiş ve/veya Çevresel ve Sosyal Standartlar'a (Madde 17'da tanımlandığı üzere), her türlü Kredi Veren tarafından öngörülen şartlara ve International Finance Corporation Performans Standardı 5, Arazi İktisabı ve Zorunlu Yeniden Yerleştirme'de belirtilen prensiplere uygun biçimde tazmin edilmiş olduğuna dair teyit alma hakkı.
- 3.8 Devlet Makamları'ndan, İnşaat Koridoru'nun her iki yanındaki iki yüz elli (250) metrelik alanlarda bulunan tüm mülklerin planlarda tanımlanan mülkiyet detayları, arazi sahiplerinin ve kullanıcılarının isimleri ve adresleri, de dahil, arazi mülkiyeti ve kullanımına ilişkin bilgileri edinme hakkı.
- 3.9 Umuma açık karayolu ile İnşaat Koridoru arasında kalan ve Tesisler'in inşaatı veya işletilmesinden etkilenmeyen diğer arazilere erişim hakları (geçici veya daimi yollar inşa etme ve kullanma hakkı da dahil), ilgili güzergahlar, yol inşası ve/veya kullanımından önce TANAP Proje Şirketi'nin yapacağı bildirimle tanımlanacaktır. Hiçbir şüpheye mahal vermemek adına, TANAP Proje Şirketi'ne işbu Madde 3.9 kapsamında belirtilen arazilere ilişkin olarak hiçbir aynı hak tanınmayacaktır. TANAP Proje Şirketi işbu Madde 3.9'a tâbi hakların iktisabından ve bu iktisaba ilişkin ödemelerden tek başına sorumlu olacaktır.
- 3.10 Bu Arazi Hakları'nı hiçbir engelleme veya kesinti olmaksızın münhasıran kullanma, zilyetliğinde bulundurma ve kontrol etme hakkı ile bu Arazi Hakları üzerinde ve/veya altında inşaat yapma ve bu Arazi Hakları'ndan sulh içinde yararlanma hakkı.

- 3.11 TANAP Proje Şirketi'nin, kendisinin önceden yazılı muvafakati alınmadan herhangi bir Kişi tarafından aşağıdaki eylemlerde bulunulmasının hukuka aykırı sayılacağı hususundaki hakkı:
- (a) Tesisler'in her iki yanında 500 (beş yüz) metrelik alan dahilinde patlayıcı kullanılması.
 - (b) Tesisler'in her iki yanında elli (50) metrelik alan dahilinde temel kazıkların çakılması.
 - (c) İnşaat Koridoru'na veya Proje Faaliyetleri'nin yürütülmesi için TANAP Proje Şirketi'ne verilmiş arazilerin bulunduğu diğer alanlara tecavüz edilmesi.
 - (d) Herhangi bir karayolu, demiryolu, elektrik hattı, tesisat, boru hattı veya başka bir kamu projesinin ("Kesişen Proje") TANAP Proje Şirketi'nin Arazi Hakları ile keşişmesi veya bu haklara başka bir biçimde müdahale etmesi; Devlet Makamlarının önerilen Kesişen Proje'yi onayladığı ve Kesişen Proje'yi öneren şahsın TANAP Proje Şirketi'ne (1) önerilen Kesişen Proje'nin, TANAP Proje Şirketi'nin münhasır görüşüne göre, güvenli, verimli ve Proje Faaliyetleri'ne makul olmayan bir biçimde müdahale etmeyecek bir biçimde yürütülmesinin mümkün olup olmadığını TANAP Proje Şirketi'nin tamamen kendi takdirine göre değerlendirebilmesine imkân vermeye yeterli ayrıntıları ve (2) TANAP Proje Şirketi tarafından Kesişen Proje'ye yer sağlanması amacıyla yapılan her türlü masraf karşılığında TANAP Proje Şirketi'ne bir tazminat garantisi sunduğu durumlar hariç, TANAP Proje Şirketi'nin hiçbir hal ve şartta böylesi bir Kesişen Proje'ye yönelik muvafakat talebini değerlendirmesini gerektirmeyecektir. TANAP Proje Şirketi, işbu (d) fıkrasının amaçları bakımından, bir Kesişen Projenin Devlet Makamları tarafından onaylanması durumunda ve yukarıda (1) ve (2)'de dile getirilen koşullara tabi olmak suretiyle, muvafakatini makul olmayacak bir biçimde esirgemeyeceğini ve söz konusu Kesişen Proje'ye yönelik değerlendirmeye makul olmayan bir gecikmeye sebebiyet verilmenden öncelik tanınacağını kabul eder.
- 3.12 İnşaat ve daha sonraki her türlü tamir, yenileme, kapasite artırımı veya uzatma işlemleri süreci de dahil olmak üzere, Ulusal Kanunlar'a uygun biçimde, inşaat amaçlarıyla uygun yerel malzemeleri çıkarma ve tedarik etme ve Proje Faaliyetleri'nden doğan atıkların atma hakkı.
- 3.13 Herhangi ilave düzenleyici gereksinimler ve diğer idari uygunluk gereksinimleri.

4. 3. AŞAMA – İNŞAAT SONRASI AŞAMA

Tesisler'in tamamlanmasının ardından, TANAP Proje Şirketi, tümü Devlet Makamları tarafından elde edilip güvence altına alınacak ve TANAP Proje Şirketi'ne tanınacak aşağıdaki Arazi Hakları'nı talep edeceklerdir:

- (a) Proje Arazisi'ni münhasır kullanım, elinde bulundurma ve kontrol etme (mülkiyet haricinde) hakkı ve Proje Arazisi üzerinde ve/veya altında inşaat yapma hakkı, gerekirse Kredi Verenler lehine ipotek tesis etme hakkı.
- (b) İnşa edildikten sonra Tesisler'i kullanmak ve Tesisler'den yararlanmak bakımından uygun olduğu kadarıyla, daha önce açıklanmış olan tüm haklar (geçici ve kalıcı yollar da dahil), Proje Arazisi dahilinde ek Tesisler inşa etme ve kullanma ve bu Tesisler'den herhangi birinin gelecekte bakımı, korunması, onarımı, değiştirilmesi, yenilenmesi, büyütülmesi, kapasitesinin artırılması,

uzatılması, incelenmesi, kaldırılması, ikame edilmesi veya kullanılamaz hale getirilmesi hakkı.

- (c) TANAP Proje Şirketi'nin gerekli gördüğü her türlü teçhizatı ekleme hakkı.
- (d) Ulusal Kanunlar'ın ilgili hükümleri uyarınca, Ülke Toprakları dahilinde ve sınırları üzerinden Tesisler'in güzergâhı boyunca uçuş yapma, bu güzergâhı inceleme ve Tesisler'in güvenli ve verimli biçimde işletilmesini sağlamak için gerekli görülen yerlere inme hakkı.
- (e) TANAP Proje Şirketi tarafından gerekli görülen yerlerde ve mevkilerde, Proje Faaliyetleri için gerekli SCADA, işaret direkleri, katodik koruma test direkleri ve havadan görülen işaret plakaları ya da sinyal teçhizatı ve diğer her türlü teçhizat veya tesisat dâhil olmak üzere Tesisler'i kurma ve bunları muhafaza hakkı.
- (f) Acil durumlarda önceden bildirimde bulunmaksızın, umuma açık karayolu ile Boru Hattı Koridoru ve diğer Proje Arazisi arasında kalan herhangi bir arazi üzerinden geçiş hakkı.
- (g) Proje Anlaşmaları'na tâbi olarak, Tesisler'in TANAP Proje Şirketi ve Menfaat Sahipleri'nin belirleyebileceği şartlar ve koşullar altında üçüncü şahıslar tarafından kullanımına izin verme hakkı.

5. HÜKÜMET BİLDİRİMLERİ

- 5.1 İşbu Anlaşma'nın Yürürlük Tarihi'nden sonraki on beş (15) gün içinde, TANAP Proje Şirketi ve Ev Sahibi Hükümet birbirlerine yazılı olarak, her birinin bünyesinde yer alıp, burada belirtilen çeşitli bildirimlerde bulunmak ve çeşitli hakları güvence altına alıp teyit etmek için iletişim kurma ve itimat edilme yetkisi verilecek kişileri, temsilcileri ve düzenleyici organları tayin edecektir. Bildirilen bu irtibat kişi veya organları, (acil haller dışında) en az on beş gün (15) önceden yazılı bildirimde bulunulmak suretiyle zaman zaman değişikliğe tâbi tutulacaktır.
- 5.2 Arazi Hakları Kuruluşu, TANAP Proje Şirketi ile müştereken, bir arazi iktisap programı ve bütçesi hazırlayacak ve bu amaçla iktisaplara yönelik çalışma grupları oluşturacaktır.
- 5.3 TANAP Proje Şirketi'nin burada öngörülen Arazi Hakları Kuruluşu faaliyetlerini ve Madde 16 ve işbu Ek 2 kapsamında dile getirilen Arazi Hakları'nın iktisabı ile bağlantılı olarak yapılan tüm masraf ve harcamaları müşterek arazi iktisabı çalışma grupları aracılığıyla izleme hakkı olacaktır.
- 5.4 Arazi Hakları ile bağlantılı mühendislik etütleri/çalışmaları, Arazi Hakları Kuruluşu ile TANAP Proje Şirketi veya onun Yüklenicileri arasında aksi kararlaştırılmadıkça, TANAP Proje Şirketi veya onun Yüklenicileri tarafından ifa edilecek ve yürütülecektir. Aksi kararlaştırılmadıkça, Boru Hattı Koridoru dâhilindeki arazinin iktisabı için gerekli tüm bilgiler (arazi sahipleri, arazi sahiplerinin adresleri, tapu sicil bilgileri, haritalar ve çizimler de dahil) TANAP Proje Şirketi veya onun Yüklenicileri tarafından temin edilecektir. Bu bilgiler Arazi Hakları Kuruluşu'na eksiksiz ve uygun bir biçimde sunulacaktır. Bu mühendislik etütleri ve çalışmaları esnasında, TANAP Proje Şirketi İnşaat Koridoru'nu Devlet Makamları'nın ve Devlet Kuruluşları'nın yazılı görüşlerini dikkate alarak belirleyecektir.

EK 3
ANA ŞİRKET GARANTİ TASLAĞI

Kime: Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

Tarih

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ("Hükümet") ve Trans Anadolu Gaz Boru Hattı Şirketi B.V. ("TANAP Proje Şirketi") arasında imzalanan, Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Sistemi ile ilgili, 26 Haziran 2012 tarihli, ev sahibi hükümet anlaşmasına ("Ev Sahibi Hükümet Anlaşması") atıfta bulunarak aşağıdaki hususları beyan ederiz:

1. Bu mektupta tanımlanmayan ve büyük harfle yazılmış ifadeler, kendilerine Ev Sahibi Hükümet Anlaşması'nda verilen anlamlara sahiptir.
2. [***] ("Yeni Katılımcı") TANAP Projesi'ne TANAP Konsorsiyum Üyesi olarak katılma niyetindedir. Yeni Katılımcı'nın TANAP Proje Şirketi'ndeki zaman içerisindeki ortaklık payı yüzdesi "Yüzde Ortaklık Payı" olarak tanımlanmıştır.
3. [***] ("Garantör"), işbu garantiye uygun olarak Devlet'e; Ev Sahibi Hükümet Anlaşması ve TANAP Proje Şirketi'nin taraf olduğu her ilgili Proje Anlaşması altında veya uyarınca, TANAP Proje Şirketi'nin borçlu olduğu fakat Ev Sahibi Hükümet Anlaşması veya ilgili Proje Anlaşması hüküm ve şartlarına göre TANAP Proje Şirketi tarafından ödenmeyen meblağların ("Garanti Edilen Paralar") Yüzde Ortaklık Payı'nı ödemeyi, TANAP Proje Şirketi'nin bu ihlali; Ev Sahibi Hükümet'in, herhangi bir Devlet Makamı'nın veya Devlet Kuruluşu'nun, Ev Sahibi Hükümet Anlaşması'nı veya herhangi bir ilgili Proje Anlaşması'nı ihlalinden kaynaklanmamış ise, şartsız olarak ve gayri kabili rücu şekilde garanti etmektedir.
4. Yukarıdaki madde 2'ye bağlı olarak, Hükümetin yazılı talebini aldıktan sonra yirmi sekiz (28) gün içinde, Garantör, Garanti Edilen Paralar'ın Yüzde Ortaklık Payı'nı, Hükümet'e öder.
5. Bu garanti, aşağıda yer alan Garantör'ün imzasının atıldığı tarihten itibaren geçerlidir, ve aşağıda belirtilenlerden hangisi önce meydana gelirse bu tarihte sona erer:
 - (a) Yeni Katılan'ın artık TANAP Konsorsiyum Üyesi olmadığı tarih (böyle durumlarda bu garanti tarafından Garanti Edilen Paraların, Yeni Katılan'ın artık TANAP Konsorsiyum Üyesi olmadığı tarihe kadar birikmiş olan ve o tarihteki, tüm Garanti Edilen Paralar'ın Yüzde Ortaklık Payı'nı içermesi kaydıyla); veya
 - (b) TANAP Proje Şirketi'nin; Ev Sahibi Hükümet Anlaşması ve TANAP Proje Şirketi'nin taraf olduğu herhangi bir ilgili Proje Anlaşması altındaki tüm yükümlülüklerini tamamen yerine getirdiği tarih.

6. Bu garanti, Ev Sahibi Hükümet Anlaşması'nın 33. Maddesinde (Geçerli Hukuk) belirtilen kanunlara tabidir. Bu garantiden doğacak tüm ihtilaflar tahkim ile, Ev Sahibi Hükümet Anlaşması'nın 34. Maddesinde belirtilen yerde ve şekilde çözülür.

Saygılarımızla,

EK 4 – MUTABAKAT MEKTUBU

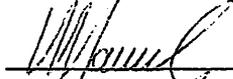
TANAP Proje Şirketi ile ilgili Düzenlemeler

Azerbaycan Cumhuriyeti Devlet Petrol Şirketi ("SOCAR") ve Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş. ("BOTAŞ"), müzakere ekiplerinin son günlerdeki görüşmeleri çerçevesinde, Hükümetlerarası Anlaşma'nın ("HAA") ve Ev Sahibi Hükümet Anlaşması'nın ("ESA") hükümlerine tabi olarak ve karşılıklı taahhütleri ve ahitleri dikkate alarak; niyetlenen TANAP Projesi'nden, HAA'dan, ESA'dan, TANAP Proje Şirketi'ndeki (Trans Anadolu Gaz Boru Hattı Şirketi B.V. adı altında, Hollanda'da, SOCAR tarafından kurulmuştur ("TANAP Co. B.V.") ve/veya onun haleflerindeki veya devralanlarındaki BOTAŞ katılımından ortaya çıkan çeşitli meselelerle ilgili aşağıdaki hükümler üzerinde anlaşmışlardır:

- 1- Tüm diğer hükümlerin gerçekleştirilmesine tabi olarak ve TANAP Proje Şirketi'ndeki yüzde yirmi (% 20) ortaklık payının Türk Katılımcılar arasında dağılımına bakılmaksızın; TANAP Proje Şirketi'ndeki hisselerin taahhüt edilmesinden TANAP Sistemi'nin kuruluşunun tamamlanmasına ve işletmeye alınmasına kadar geçen süre için SOCAR, BOTAŞ'ın yüzde beş (%5) ortaklık payına ("BOTAŞ Hissesi") düşen tüm sermaye ödeme yükümlülüklerini finanse etmeyi veya finanse edilmesini sağlamayı kabul eder ("SOCAR Finanse Etme Yükümlülüğü");
- 2- BOTAŞ, bunun karşılığında, BOTAŞ'ın TANAP Proje Şirketi'ndeki hisselerini taahhüt etmesinden önce taraflarca üzerinde mutabık kalınacak tam vadeli finansman anlaşması ("BOTAŞ Finanse Etme Anlaşması") uyarınca SOCAR Finanse Etme Yükümlülüğü'nün geri ödenmesinden sorumlu olacaktır ("BOTAŞ Ödeme Yükümlülüğü").
- 3- BOTAŞ Ödeme Yükümlülüğü, doğrudan veya dolaylı olarak, hiçbir artış faktörünü içermeyecektir.
- 4- BOTAŞ Finanse Etme Anlaşması; diğer hükümlerin yanı sıra, SOCAR Kuruluşu'nun SOCAR Finanse Etme Yükümlülüğü geri ödenene kadar BOTAŞ Hissesi'ne atfedilebilecek tüm getirilerin %100'ü üzerindeki tasarruf hakkını; herhangi bir harici üçüncü kişiden sağlanan proje finansmanından doğan yükümlülükleri, SOCAR Finanse Etme Yükümlülüğü geri ödenene kadar BOTAŞ Hissesi'yle ilgili teminat ve yönetim haklarını vs. düzenleyecektir.
- 5- TANAP Co. B.V. tarafından Türk Katılımcılara Hollanda'da ödenecek temettülerin, Hollanda'da stopaj vergisine tabi olmaları halinde; SOCAR ve Türk Katılımcıları, TANAP Co. B.V.'nin tabi olduğu hukukun değiştirilmesini veya Türkiye Cumhuriyeti dahil olmak ve bununla sınırlı olmamak üzere stopaj vergisinin uygulanabilir olmadığı başka bir hukukta organize olmuş başka bir TANAP Proje Şirketi'nin onun yerini almasını sağlayacaklardır. Böyle bir hukuk bulunmadığı takdirde; Türk Katılımcıların temettüye ilişkin Hollanda'da doğan stopaj vergisi yükümlülüklerinin ödenmesinden SOCAR sorumlu olacaktır.

26 Haziran 2012 tarihinde; İstanbul, Türkiye Cumhuriyeti'nde kararlaştırılmıştır.

Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş.
Adına ve hesabına

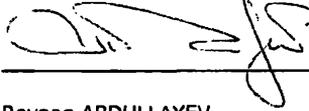

Mehmet KONUK
Genel Müdür Vekili

İbrahim TAN
Genel Müdür Yardımcısı

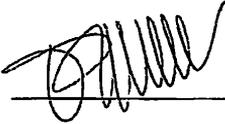
Azerbaycan Devlet Petrol Şirketi
Adına ve hesabına

Rovnaq ABDULLAYEV
Başkan

26 Haziran 2012'de; İstanbul, Türkiye Cumhuriyeti'nde şahit olunmuştur.

Taner Yıldız
Türkiye Cumhuriyeti
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

Natiq ALIYEV
Azerbaycan Cumhuriyeti
Sanayi ve Enerji Bakanı

[TRANSLATION – TRADUCTION]

ACCORD ENTRE LE GOUVERNEMENT DE LA RÉPUBLIQUE TURQUE ET LE
GOUVERNEMENT DE LA RÉPUBLIQUE D’AZERBAÏDJAN CONCERNANT
LE TRANSIT DU GAZ NATUREL PROVENANT ET TRANSITANT DE LA
RÉPUBLIQUE D’AZERBAÏDJAN VERS LE TERRITOIRE DE LA
RÉPUBLIQUE TURQUE ET À TRAVERS CELUI-CI PAR LE GAZODUC
TRANSANATOLIEN

ACCORD INTERGOUVERNEMENTAL ENTRE LE GOUVERNEMENT DE LA RÉPUBLIQUE TURQUE
ET LE GOUVERNEMENT DE LA RÉPUBLIQUE D’AZERBAÏDJAN CONCERNANT LE
GAZODUC TRANSANATOLIEN

PRÉAMBULE

Le Gouvernement de la République turque et le Gouvernement de la République d’Azerbaïdjan (ci-après dénommés individuellement « l’État » et collectivement « les États »),

Reconnaissant l’importance que revêtent les gazoducs d’exportation de la République d’Azerbaïdjan à destination de la République turque et à travers celle-ci ainsi que la coopération fructueuse entre les deux pays dans le domaine de l’énergie,

Soulignant leur coopération réussie dans le cadre de projets analogues, comme l’oléoduc principal d’exportation de pétrole brut Bakou-Tbilissi-Ceyhan et le gazoduc Bakou-Tbilissi-Erzurum, ainsi que dans le cadre de la vente de gaz naturel au cours de la première tranche du gisement de Shah Deniz,

Conscients que le développement du secteur énergétique et la coopération entre eux dans ce domaine permettront de renforcer davantage leurs relations commerciales et économiques,

Souhaitant, dans le cas de la République d’Azerbaïdjan, développer et exploiter davantage ses ressources en gaz naturel, à la fois sur son territoire et dans la zone azerbaïdjanaise de la mer Caspienne et exporter la production de gaz naturel provenant et transitant par le pays vers le territoire de la République turque et à travers celui-ci jusqu’à des points de sortie en Turquie et aux frontières entre la Turquie et la Grèce et entre la Turquie et la Bulgarie, ainsi qu’à d’autres endroits dont conviendront les États et, dans le cas de la République turque, diversifier ses sources d’approvisionnement en gaz naturel et faciliter le transit de la ressource par la Turquie,

Soulignant que le transit revêt un caractère transnational qui demande des normes homogènes et non discriminatoires ainsi que des infrastructures consolidées fonctionnant en continu, dans le respect des accords internationaux applicables, notamment du Traité sur la Charte de l’énergie,

Compte tenu de la signature entre les deux États, le 25 octobre 2011, d’un Accord intergouvernemental relatif à la vente de gaz dans le cadre de la phase 2 du gisement de Shah Deniz et au transit de gaz naturel provenant et transitant de la République d’Azerbaïdjan vers le territoire de la République turque et à travers celui-ci, Accord exprimant leur détermination à appuyer et faire avancer le nouveau projet de gazoduc transanatolien indépendant et autonome TANAP (Trans Anatolian Natural Gas Pipeline) visant à assurer le transit sûr et ininterrompu du gaz naturel par le territoire de la République turque à partir de la frontière turco-géorgienne

jusqu'à des points de sortie situés en Turquie et d'autres situés aux frontières du pays avec la Grèce et la Bulgarie, ainsi que d'autres dont conviendront les États,

Tenant compte du Mémorandum d'accord entre le Gouvernement de la République turque et le Gouvernement de la République d'Azerbaïdjan relatif au Projet TANAP, conclu le 24 décembre 2011 dans l'objectif d'établir une entité du Consortium TANAP du projet (ci-après dénommé « Entité chargée du Projet TANAP »), dans laquelle ledit Mémorandum prévoit une participation déterminée de 20 % pour les Participants turcs et une participation de 80 % pour les Participants azerbaïdjanais,

Conscients du fait que l'exécution du Projet TANAP revêt une importance stratégique pour les États et qu'elle prévoit des entreprises et des initiatives privées, indispensables au développement de la phase 2 du gisement de Shah-Deniz, et souhaitant par ailleurs garantir l'efficacité et la sécurité de la mise en place, de l'appropriation et de l'exploitation du Réseau TANAP,

Sont convenus de ce qui suit :

PARTIE I : INTERPRÉTATION ET CHAMP D'APPLICATION DE L'ACCORD

Article premier. Définitions et interprétation

1.1. Définitions

Sauf indication contraire, les termes et expressions commençant par une majuscule employés dans le présent Accord (y compris le préambule) ont la même signification que dans l'Accord de siège joint en annexe et, s'ils n'y sont pas définis, les significations suivantes :

« Accord » désigne le présent Accord intergouvernemental, ses modifications, ses suppléments ou toute autre modification qui y sera apportée de temps à autre.

« Constitution » désigne la constitution d'un État telle qu'amendée ou modifiée ou la constitution la remplaçant de temps à autre.

« Accord de siège » désigne l'accord relatif au Réseau TANAP conclu ce jour entre le Gouvernement de la République turque, d'une part, et l'Entité chargée du Projet TANAP, d'autre part, tel qu'annexé au présent Accord et tel qu'éventuellement modifié ou prolongé conformément à ses dispositions.

« Entrave » désigne tout événement ou situation menaçant d'interrompre, de freiner ou encore de compromettre le déroulement des activités liées au projet menées sur le territoire d'un État.

« Accord de vente de gaz SD2 » désigne l'accord conclu le 25 octobre 2011 entre la SOCAR (State Oil Company of the Azerbaijan Republic) (le vendeur) et BOTAS (Boru Hatlari ile Petrol Tasima) (l'acheteur) concernant l'achat et la vente de gaz en provenance d'Azerbaïdjan.

« Comité TANAP » revêt le sens qui lui est donné à l'article 4.3 du présent Accord.

1.2. Interprétation

1.2.1 La subdivision du présent Accord en articles, paragraphes, sections et autres parties, de même que l'insertion de titres sont dictés uniquement par un souci de commodité et n'en affectent pas l'interprétation.

1.2.2 Sauf indication contraire, toute référence à un « article » suivi d'un nombre ou d'une lettre renvoie à l'article en question du présent Accord.

1.2.3 Les expressions « le présent Accord », « des présentes », « aux présentes », « en vertu des présentes » et autres expressions similaires renvoient au présent Accord et non à l'un de ses articles ou à l'une de ses parties.

1.3. Sens

Sauf indication contraire expresse ou si le contexte l'exclut, les termes au singulier sont réputés inclure le pluriel et inversement et les termes au masculin sont réputés inclure le féminin et inversement; les termes « inclut », « comprend » et l'expression « y compris » s'entendent comme étant suivis de l'expression « sans s'y limiter ».

Article 2. Relation entre le présent Accord et d'autres obligations nationales et internationales

2.1. Les États confirment et garantissent que l'application et l'exécution du présent Accord relèvent de la compétence de leur Gouvernement.

2.2. Aucune disposition du présent Accord n'a pour effet de déroger aux droits et obligations de l'un des États en vertu du Traité sur la Charte de l'énergie ou de tout autre traité international ou toute autre règle du droit international.

2.3. La République turque est tenue de conclure à la date du présent Accord, ou peu de temps après, un Accord de siège avec l'Entité chargée du Projet TANAP, joint au présent Accord, dont il fait partie intégrante et qui aura force obligatoire conformément aux dispositions de l'article 13.1.

PARTIE II : OBLIGATIONS GÉNÉRALES

Article 3. Exécution et respect du présent Accord et d'autres accords connexes

3.1. Le présent Accord et l'Accord de siège établissent les procédures et les principes applicables au Projet TANAP et au transit du gaz naturel par le Réseau TANAP.

3.2. Chaque État s'engage à s'acquitter de toutes les obligations qui lui incombent en vertu du présent Accord.

3.3. Les dispositions du présent Accord ne limitent en rien la portée des obligations des États en vertu de l'Accord de siège.

Article 4. Appui et coopération

4.1. Les États coopèrent en vue d'instaurer et de maintenir les conditions propices requises pour la mise en œuvre et l'exécution des activités liées au projet et pour la construction, l'appropriation et l'exploitation du Réseau TANAP par l'Entité chargée du Projet TANAP, et chaque État veille à ce que ses autorités publiques ou ses entités publiques prennent toutes les mesures nécessaires à cette fin. Les États, leurs autorités publiques ou entités publiques appuient sans réserve et s'emploient à promouvoir, soutenir et faciliter les mesures nécessaires au financement, à la mise en œuvre et à l'exploitation du Projet TANAP par l'Entité chargée du

projet et les Participants au projet, conformément aux dispositions du présent Accord et de l'Accord de siège.

4.2. Sans préjudice du caractère général des dispositions de l'article précédent, la République turque s'engage à :

4.2.1. Veiller à ce que ses autorités publiques facilitent la mise en place, sur son territoire, de l'Entité chargée du Projet TANAP ou de l'une de ses filiales, en autorisant l'octroi des permis nécessaires au Projet TANAP; et

4.2.2. Veiller à ce que ses autorités publiques, investies des pouvoirs réglementaires, administratifs ou d'autres pouvoirs publics, exercent ceux-ci en conformité avec les obligations de l'État en vertu du présent Accord.

4.3. Les États établissent par la présente un Comité (le « Comité TANAP »), constitué de deux représentants de chaque État, chargé de veiller à la bonne application du présent Accord et de l'Accord de siège ainsi que d'en faciliter la mise en œuvre. Les représentants en question sont autorisés et habilités par leur État respectif à agir en son nom pour toute question soumise au Comité TANAP concernant le Projet TANAP. Les membres du Consortium TANAP et l'Entité chargée du Projet TANAP peuvent soumettre directement au Comité TANAP toute question entrant dans le champ d'application du présent article. La première réunion du Comité TANAP sera organisée dans les 30 jours suivant l'entrée en vigueur du présent Accord. Le Comité se réunit de bon gré en temps opportun et aussi souvent que nécessaire, ce qui inclut des concertations exhaustives avec l'Entité chargée du Projet TANAP, en vue de permettre et de soutenir la mise en œuvre des activités liées au projet.

4.4. Les États conviennent et reconnaissent que la SOCAR (ou ses filiales) constituera une entité autorisée à construire, à installer, à détenir, à posséder, à contrôler et à exploiter une infrastructure de communication électronique (câble à fibre optique) le long du corridor du gazoduc du Réseau TANAP, conformément aux droits et obligations visés à l'article 37.8 de l'Accord de siège.

Article 5. Droits fonciers

La République turque facilite l'octroi ou l'acquisition des droits fonciers nécessaires à la réalisation du Projet TANAP selon des modalités et conditions générales justes, transparentes et légalement applicables.

Article 6. Raccords à d'autres réseaux

La République turque favorise et facilite le raccordement à d'autres réseaux de gazoducs à sa frontière avec la Géorgie, avec la Grèce et avec la Bulgarie, ainsi qu'avec son réseau national d'acheminement de gaz.

Article 7. Transit

7.1. La République turque garantit le libre transit et prend toutes les dispositions et les mesures, notamment d'urgence, pour empêcher l'appropriation du gaz de transit par toute autorité publique ou entité publique (excepté si celle-ci y est autorisée en tant que partie à un accord commercial en matière de transport de gaz conclu avec l'Entité chargée du Projet TANAP.

7.2. La République turque garantit que le transit du gaz n'est pas interrompu, retardé, restreint ou entravé, hormis dans les cas éventuellement prévus dans l'Accord de siège.

7.3. Ni la République turque ni aucune autorité publique ou entité publique ne réclame ni ne demande le versement d'aucun droit, d'aucune redevance ni d'aucun autre règlement au titre du transit, excepté dans les cas expressément prévus dans l'Accord de siège.

7.4. L'Entité chargée du Projet TANAP est habilitée à utiliser elle-même ou à vendre à des expéditeurs la capacité totale du Réseau TANAP, à son entière discrétion et à négocier, fixer et appliquer les tarifs voulus aux expéditeurs au titre d'accords commerciaux en matière de transport du gaz conclus avec ces derniers, dans la mesure où le Ministère de l'énergie et des ressources naturelles de la République turque est informé de la répartition des capacités, de la méthode de calcul des tarifs, le cas échéant, et des tarifs.

7.5. Chaque État s'efforce d'éliminer ou d'éviter les entraves sur son territoire.

7.6. S'agissant du l'Accord de vente de gaz SD2, les États conviennent que l'ensemble du gaz fourni dans le cadre de cet Accord de vente sera acheminé à travers le territoire par le Réseau TANAP du point d'entrée au point ou aux points de sortie d'Eskişehir et de la région de Thrace, dès lors que : i) le tarif appliqué (adapté à la distance réelle d'acheminement sur le territoire) est le même que celui appliqué au gaz issu de la phase 2 du gisement de Shah Deniz et transitant par le Réseau TANAP; et ii) un accord commercial de transport de gaz est conclu entre BOTAS et l'Entité chargée du Projet TANAP.

7.7. En cas de i) limitation de la capacité du Réseau TANAP ou de ii) déficit du gaz produit dans le cadre de la phase 2 d'exploitation du gisement de Shah Deniz et prévu pour être intégré au Réseau TANAP à son point d'entrée, une répartition des capacités ou des volumes disponibles, le cas échéant, aura lieu au prorata entre tous les expéditeurs habilités de gaz produit dans le cadre de la phase 2 d'exploitation du gisement de Shah Deniz.

7.8. Les États conviennent expressément que les quantités de gaz cumulées appartenant à la République d'Azerbaïdjan et prévues pour être expédiées par le Réseau TANAP en tant qu'excédant d'un volume initial de 16 milliards de mètres cubes par an seront proposées en priorité aux acheteurs de la République turque.

7.9. L'extension du Réseau TANAP au-delà de la capacité initiale de 32 milliards de mètres cubes par an est subordonnée à un accord entre les États.

7.10. Les États conviennent que le Réseau TANAP doit avoir une capacité minimale suffisante pour intégrer la production issue de la phase 2 d'exploitation du gisement de Shah Deniz, tout en pouvant évoluer pour accueillir d'autres volumes de gaz naturel provenant de la République d'Azerbaïdjan ou transitant par son territoire.

7.11 Les États conviennent que la participation des organismes publics de la République d'Azerbaïdjan dans l'Entité chargée du Projet TANAP ne peut être inférieure à 51 % de la participation totale.

Article 8. Normes techniques, sécuritaires et environnementales

Chaque État coopère et coordonne avec l'autre État ainsi qu'avec l'Entité chargée du Projet TANAP pour l'application des normes techniques, sécuritaires et environnementales conformément aux normes et pratiques prévues par le droit interne de la République turque et les pratiques de l'industrie internationale.

Article 9. Sécurité

Les États reconnaissent qu'il importe d'assurer la sécurité du Projet TANAP conformément aux dispositions de l'Accord de siège.

PARTIE III : IMPÔTS

Article 10. Impôts

L'Accord de siège définit le cadre juridique régissant l'établissement de l'impôt ou l'octroi d'exonérations ou de privilèges en la matière, de même que l'imposition ou l'octroi d'exonérations en matière d'obligations et de déclarations fiscales, y compris les modalités et conditions spécifiques concernant ces impôts, ces exonérations, ces privilèges ou ces obligations.

PARTIE IV : DISPOSITIONS FINALES

Article 11. Responsabilité

Tout manquement ou refus d'un État de remplir ses obligations ou de s'en acquitter, de prendre toutes les mesures et d'accorder tous les droits et avantages prévus au présent Accord constitue une violation par l'État concerné de ses obligations au titre du présent Accord.

Article 12. Règlement des différends

12.1. En cas de différend découlant de l'interprétation ou de l'application des dispositions du présent Accord, les États s'efforcent de résoudre en premier lieu la question en saisissant le Comité TANAP ou par la voie diplomatique.

12.2. Si le différend n'est pas réglé dans un délai de six mois à compter de la date de son signalement par l'un des États, il pourra être soumis à la demande de l'un des États à un tribunal arbitral constitué de trois arbitres désignés conformément aux dispositions du présent article.

12.3. Chaque État choisit un arbitre, qui peut être l'un de ses ressortissants, et ces deux arbitres désignent d'un commun accord un ressortissant d'un État tiers en qualité de Président du tribunal. Tous les arbitres sont nommés dans un délai de 30 jours suivant la notification d'un État à l'autre de son intention de soumettre le différend à la procédure arbitrale.

12.4. Si les délais prescrits à l'article 12.3 ci-dessus n'ont pas été respectés et en l'absence de tout autre accord, l'un des États demande au Président de la Cour internationale de Justice (« CIJ ») de procéder aux nominations voulues. Si le Président de la CIJ est un ressortissant de l'un des États ou s'il n'est pas en mesure, pour toute autre raison, de remplir cette fonction, la charge de procéder aux nominations incombe au membre de la Cour qui suit immédiatement dans l'ordre d'ancienneté et qui n'est ressortissant d'aucun des deux États.

12.5. Le tribunal arbitral est constitué au cas par cas comme suit : le tribunal arbitral statue à la majorité des voix. Ladite décision est définitive et exécutoire pour les deux États. Chaque État prend à sa charge les frais du membre du tribunal qu'il aura désigné ainsi que les frais de sa

représentation dans les procédures arbitrales, les frais liés aux activités du Président et les autres frais étant à la charge des deux États en parts égales. Le tribunal peut toutefois disposer dans sa décision arbitrale qu'une proportion plus élevée des frais soit prise en charge par l'un des États, cette décision ayant force exécutoire pour les deux États.

12.6 À moins que les États n'en disposent autrement, le tribunal arbitral procède au règlement du différend conformément aux règlements d'arbitrage de la Commission des Nations Unies pour le droit commercial international (CNUDCI).

12.7. À moins que les États n'en conviennent autrement, le siège de l'arbitrage est situé à Genève, en Suisse.

12.8. Le tribunal arbitral tranche le différend conformément aux dispositions du présent Accord, ainsi qu'aux règles et principes applicables du droit international.

12.9. Chaque État reconnaît, convient et accepte que tout différend qui l'oppose à un Participant au Projet TANAP au titre de l'Accord de siège ou d'un Accord du projet applicable fait l'objet d'un arbitrage international privé conformément aux dispositions de l'accord concerné.

Article 13. Entrée en vigueur

13.1. Le Gouvernement de chaque État s'engage par la présente envers l'autre, une fois l'Accord conclu, à prendre dans les meilleurs délais les mesures adéquates pour en faire, conformément à sa Constitution, le cadre juridique en vigueur en ce qui concerne le Projet TANAP au titre de son droit interne et une obligation contraignante du droit international.

13.2. Le présent Accord entre en vigueur à la date de réception de la dernière notification écrite, adressée par la voie diplomatique, par laquelle les États s'informent de l'accomplissement de leurs formalités internes respectives requises à cette fin.

13.3. Le présent Accord peut être modifié et complété par consentement mutuel entre les deux États. Les modifications et compléments sont établis sous la forme de protocoles distincts qui font partie intégrante du présent Accord et qui entrent en vigueur conformément aux dispositions du présent article.

Article 14. Autorités compétentes

Aux fins de la mise en œuvre du présent Accord, les États désignent les autorités compétentes suivantes : Ministère de l'industrie et de l'énergie de la République d'Azerbaïdjan et Ministère de l'énergie et des ressources naturelles de la République turque.

Article 15. Dénonciation

Le présent Accord prend fin dès la dénonciation ou l'expiration de l'Accord de siège. La République turque s'engage à ce que l'Accord de siège ne soit dénoncé que conformément à ses dispositions.

FAIT à Istanbul, le 26 juin 2012, en deux exemplaires originaux en langues turque, azerbaïdjanaise et anglaise, tous les textes faisant également foi. En cas de divergence d'interprétation, le texte anglais prévaut.

Pour le Gouvernement de la République turque :

TANER YILDIZ

Ministre de l'énergie et des ressources naturelles

En présence de :

RECEP TAYYIP ERDOĞAN

Premier ministre

Pour le Gouvernement de la République d'Azerbaïdjan :

NATIG ALIYEV

Ministre de l'industrie et de l'énergie

En présence de :

ILHAM ALIYEV

Président

ANNEXE I

Le présent Accord de siège est joint à l'Accord intergouvernemental du 26 juin 2012 et en fait partie intégrante.

ACCORD DE SIÈGE ENTRE LE GOUVERNEMENT DE LA RÉPUBLIQUE TURQUE ET
TRANS ANATOLIAN GAS PIPELINE COMPANY BV CONCERNANT LE GAZODUC
TRANSANATOLIEN

TABLE DES MATIÈRES

Clause

Article 1	Définitions et interprétation
Article 2	Date d'entrée en vigueur et durée
Article 3	Transit du gaz naturel
Article 4	Droits de l'Entité chargée du Projet TANAP
Article 5	Autorité publique désignée
Article 6	Exploitant
Article 7	Exigences relatives aux demandes
Article 8	Coopération
Article 9	Engagements à l'égard de certains accords conclus par l'État, les autorités publiques et/ou les entités publiques
Article 10	Non-interruption des activités liées au projet
Article 11	Déclaration du Gouvernement du pays hôte
Article 12	Déclarations et garanties de l'Entité chargée du Projet TANAP
Article 13	Registres et archives
Article 14	Assurance
Article 15	Aide du Gouvernement du pays hôte
Article 16	Droits fonciers
Article 17	Impact sur l'environnement, la santé et la sécurité et répercussions sociales
Article 18	Personnel
Article 19	Normes de travail
Article 20	Normes techniques
Article 21	Accès aux ressources et aux infrastructures

Article 22	Sécurité
Article 23	Impôts
Article 24	Douanes, importations et exportations
Article 25	Devises étrangères
Article 26	Responsabilité de l'Entité chargée du Projet TANAP
Article 27	Responsabilité du Gouvernement du pays hôte
Article 28	Force majeure
Article 29	Modification législative discriminatoire
Article 30	Expropriation
Article 31	Successeurs et cessionnaires autorisés
Article 32	Démantèlement
Article 33	Législation applicable
Article 34	Règlement des différends
Article 35	Dénonciation
Article 36	Notifications
Article 37	Divers
Annexe 1	Normes techniques
Annexe 2	Droits fonciers
Annexe 3	Formulaire de garantie de la société mère
Annexe 4	Lettre d'entente

Le présent Accord de siège est conclu entre :

Le Gouvernement de la République turque, représenté par le Ministre de l'énergie et des ressources naturelles; et

Trans Anatolian Gas Pipeline Company BV, société de droit néerlandais (ci-après dénommée « Entité chargée du Projet TANAP »)

(Individuellement dénommés une « Partie » et collectivement les « Parties »).

Les Parties :

Considérant que les membres du Consortium TANAP envisagent de créer un réseau de gazoducs sûr et performant devant s'appeler Réseau de gazoduc transanatolien et permettant d'assurer le transit, la réception et/ou la livraison de gaz naturel au point d'entrée et à divers points de sortie situés sur le territoire de la République turque et au-delà, pour les besoins des marchés européens, y compris le marché turc,

Considérant que le présent Accord est conclu en vertu de l'Accord intergouvernemental entre la République d'Azerbaïdjan et la République turque concernant le gazoduc transanatolien et en application de l'Accord intergouvernemental entre la République turque et la République d'Azerbaïdjan signé le 25 octobre 2011,

Considérant que le 24 décembre 2011, la République turque et la République d'Azerbaïdjan ont conclu un Mémorandum d'accord concernant le Projet TANAP visant à créer un consortium de projet (ci-après dénommé « Entité chargée du Projet TANAP ») dans lequel la part des Participants turcs est fixée en vertu dudit Mémorandum d'accord à 20 % et à 80 % pour les Participants de la République d'Azerbaïdjan,

Considérant que la République turque et la République d'Azerbaïdjan ont en outre convenu dans l'Accord intergouvernemental concernant le TANAP que l'Entité chargée du Projet TANAP serait dotée des droits et obligations prévus au présent Accord, dès lors que les entités publiques de la République d'Azerbaïdjan conservent au moins 51 % de la participation à l'Entité chargée du Projet TANAP,

Considérant que les membres du Consortium TANAP entendent investir dans le Réseau TANAP et exploiter et faire usage de sa capacité ou le revendre à des expéditeurs par le biais de l'Entité chargée du projet, selon les modalités et conditions fixées dans le présent Accord ainsi que dans les accords de projet et conformément aux normes et pratiques internationales,

Considérant que le Gouvernement du pays hôte souhaite appuyer et faciliter le Projet TANAP ainsi que favoriser et sécuriser les investissements liés au Réseau sur son territoire tout en reconnaissant qu'il convient d'encourager ce type d'investissements en mettant en place des conditions stables, équitables, propices, transparentes et conformes aux objectifs et aux principes du Traité sur la Charte de l'énergie,

Considérant qu'il est prévu que l'Accord intergouvernemental concernant le TANAP et le texte signé du présent Accord, dont il fait partie, constituent ensemble le cadre des principes et des procédures applicables au Projet TANAP, et

Considérant que le Gouvernement du pays hôte agit au nom de l'État et des autorités publiques pour tous les sujets prévus au présent Accord,

Sont par conséquent convenues de ce qui suit :

Article 1. Définitions et interprétation

1.1 Les termes et expressions commençant par une majuscule employés dans le présent Accord (y compris dans le préambule) et non définis par ailleurs ont le sens qui leur est attribué ci-après :

« Impôt anticipé sur les sociétés » revêt le sens qui est attribué à l'article 23.3 du présent Accord;

« Filiale » désigne, vis-à-vis d'une personne physique ou morale, toute autre personne qui, de manière directe ou indirecte, par le biais d'un ou de plusieurs intermédiaires, contrôle, est contrôlée ou se trouve sous contrôle commun avec la personne en question. Aux fins de la présente définition, le terme « contrôle » désigne la possession, de manière directe ou indirecte, du pouvoir de gérer ou d'assurer la gestion ou les politiques d'une personne physique ou morale, que ce soit par le biais d'une participation majoritaire ou de la majorité des droits de vote, du capital ou d'autres droits de propriété d'une entité, en vertu de la législation ou d'une entente avec les personnes qui confèrent ce pouvoir ou ces droits de vote;

« Taux d'intérêt convenu » désigne, par rapport à un montant quelconque dû et exigible en vertu ou aux termes du présent Accord pour chaque jour d'une période d'intérêt, l'intérêt au taux annuel équivalant au LIBOR augmenté d'un point de pourcentage en vigueur le jour ouvrable précédant immédiatement le premier jour de la période d'intérêt initiale applicable, puis celui qui est en vigueur le jour ouvrable précédant immédiatement le premier jour de chaque période d'intérêt;

« Accord » désigne le présent Accord de siège, lequel prendra effet conformément aux dispositions de l'article 2, y compris ses annexes, et qui pourra être prolongé, renouvelé, remplacé ou modifié sur signature de toutes les Parties, ces modalités étant ainsi intégrées au présent Accord;

« Exigences relatives aux demandes » revêt le sens qui lui est attribué à l'article 7.1 du présent Accord;

« Meilleures conditions possibles » désigne, à tout moment et concernant des marchandises, des travaux, des services ou des technologies devant être fournis en tout lieu, les conditions financières et commerciales concurrentielles pouvant raisonnablement être obtenues sur le marché concerné, excepté dans les cas où l'État ou une entité publique ou une autorité publique se trouve être le seul fournisseur de ces marchandises, ces travaux, ces services ou ces technologies sur le territoire, auquel cas leur coût devra être égal à celui appliqué par l'Entité en question à d'autres, qu'elles soient publiques ou privées;

« Efforts raisonnables » désigne le fait que la personne dont il est question prend toutes les mesures légales à sa disposition et auxquelles toute personne avisée et déterminée aurait recours dans les circonstances données;

« BOTAS » désigne la Boru Hatlari ile Petrol Tasima AS, société de droit turc dont le siège se situe à Bilkent Plaza A-2 Blok Bilkent, Ankara, Turquie;

« Jour ouvrable » désigne une journée durant laquelle les banques de compensation sont habituellement ouvertes (à l'exception du samedi, du dimanche et des jours fériés) en République turque;

« Modification législative » désigne, s'agissant de la République turque, l'un quelconque des cas suivants survenant après la date d'entrée en vigueur du présent Accord :

- a) La signature et la ratification par l'État d'un accord international ainsi que toute loi, directive, ordonnance, promulgation, émission, disposition, tout décret, règlement ou acte législatif analogue adopté par l'État, une autorité publique ou une entité publique (y compris dans en matière fiscale); et/ou
- b) Toute modification apportée aux actes précités, notamment au moyen d'un amendement, d'une abrogation, d'un retrait, d'une dénonciation ou d'une expiration (que ces actes législatifs en question soient entrés en vigueur avant ou après la date d'entrée en vigueur du présent Accord); ou
- c) Toute modification de la jurisprudence des cours supérieures de la République turque qui s'impose aux juridictions inférieures;

« Date de début de l'exploitation commerciale » désigne la première date à laquelle le gaz est introduit au point d'entrée du Réseau TANAP en vertu d'un accord commercial en matière de transport du gaz;

« Sous-traitant » désigne toute personne qui fournit, dans le cadre d'un contrat ou d'un sous-contrat (dès lors que ce sous-contrat est d'un montant total de 150 000 dollars des États-Unis au moins) des marchandises, des travaux, des technologies ou des services, notamment des services consultatifs et financiers (y compris, entre autres, des prestations de crédit, de financement, d'assurance ou d'autres facilités financières) à l'Entité chargée du Projet TANAP ou aux sociétés d'exploitation impliquées dans le Projet, à l'exclusion toutefois de toute personne physique intervenant en qualité d'employé d'une autre personne;

« Impôt sur les sociétés » revêt le sens qui lui est attribué à l'article 23.2 du présent Accord;

« Coût » désigne, s'agissant d'un expéditeur sous le contrôle d'un ou de plusieurs membres du Consortium TANAP ou de leurs filiales, les nouveaux frais et dépenses ou les augmentations et, s'agissant de l'Entité chargée du Projet TANAP ou de toute autre société d'exploitation, les nouveaux frais et dépenses ou les augmentations ainsi que toute baisse des recettes découlant d'une modification législative discriminatoire ou autrement imputable à cette modification et que subit un détenteur d'intérêts dans le cadre du Projet TANAP. Ces frais ou dépenses peuvent comprendre :

- a) Des coûts d'investissement;
- b) Des coûts de financement;
- c) Des coûts d'exploitation et de maintenance; et/ou
- d) Les taxes, les redevances, les droits, les impôts, les prélèvements ou toute autre imposition exigible auprès du détenteur d'intérêts;

« Plan de démantèlement » revêt le sens qui lui est attribué à l'article 32.2 du présent Accord;

« Autorité publique désignée » revêt le sens qui lui est attribué à l'article 5.1 du présent Accord;

« Modification législative discriminatoire » revêt le sens qui lui est attribué à l'article 29.1 du présent Accord;

« Équilibre économique » désigne la valeur économique, à la date applicable, pour un détenteur d'intérêts, de l'équilibre relatif au titre du présent Accord et des accords de projet conclus en vertu du présent Accord entre les droits, les intérêts, les exonérations, les privilèges, les

garanties et autres avantages analogues accordés à cette personne, d'une part, et les charges, les coûts, les obligations, les restrictions, les conditions et les limitations acceptés en contrepartie par cette personne, d'autre part;

« Date d'entrée en vigueur » revêt le sens qui lui est attribué à l'article 2.1 du présent Accord;

« Traité sur la Charte de l'énergie » renvoie au Traité du même nom ouvert à la signature à Lisbonne le 17 décembre 1994;

« Entité » désigne toute entreprise, société, société à responsabilité limitée, société de personnes, société de personnes limitée, coentreprise, coentreprise non constituée en société, association, fiducie ou toute autre entité juridique, organisation ou entreprise dûment établie en vertu d'un traité ou de la législation d'un État quelconque ou l'une de ses subdivisions;

« Point d'entrée » désigne le point d'entrée du Réseau TANAP situé à la frontière entre la République turque et la Géorgie, tel que désigné ou modifié par l'Entité chargée du projet et soumis à l'approbation du Gouvernement du pays hôte;

« Étude d'impact environnemental et social » revêt le sens qui lui est attribué à l'article 17.2 du présent Accord;

« Normes environnementales et sociales » revêt le sens qui lui est attribué à l'article 17.1 du présent Accord;

« Point de sortie » désigne tout point de sortie du Réseau TANAP, qu'il soit situé à la frontière entre la République turque et la République de Bulgarie ou la République hellénique ou encore sur le territoire turc, ou tout autre point de sortie désigné par l'Entité chargée du Projet TANAP et soumis à l'approbation du Gouvernement du pays hôte;

« Expropriation » revêt le sens qui lui est attribué à l'article 30 du présent Accord;

« Infrastructures » désigne l'ensemble des biens matériels, des équipements et des installations de tout type que l'Entité chargée du Projet TANAP, de temps à autre, possède ou qui se trouvent en sa possession et qui sont exploités ou légalement contrôlés par elle-même ou en son nom sur le territoire et aux fins des activités liées au projet;

« Juste valeur marchande » désigne la valeur, pour un Participant au projet, de son investissement, en vue de le replacer dans la situation qui aurait été la sienne sans une expropriation, tout en prenant compte des incidences de cette dernière sur l'ensemble de l'activité, y compris sur des investissements liés au Projet TANAP. Cette valeur se calcule sur la base d'une poursuite de l'activité, avec un acheteur et un vendeur consentants dans un environnement non hostile et sans tenir compte de toutes les circonstances défavorables menant à l'expropriation ou liées à elle;

« Force majeure » revêt le sens qui lui est attribué à l'article 28 du présent Accord;

« Devise étrangère » désigne une devise largement négociée sur les marchés de changes internationaux;

« Employé étranger » désigne tout employé d'un Participant au projet qui n'est pas ressortissant de l'État;

« Gouvernement du pays hôte » désigne le Gouvernement de la République turque;

« Règlement de la CCI » désigne le Règlement d'arbitrage de la Chambre de commerce internationale;

« Période d'exploitation initiale » désigne la période de 25 ans à compter de la date d'entrée en vigueur;

« Détenteur d'intérêts » désigne :

- a) L'Entité chargée du Projet TANAP;
- b) Les sociétés d'exploitation;
- c) Tout expéditeur sous le contrôle d'un ou de plusieurs membres du Consortium TANAP ou de leurs filiales (le terme « contrôle » ayant le même sens que dans la définition du terme « filiale »); ou
- d) Tout successeur ou cessionnaire autorisé de toute personne visée aux alinéas a) à c);

« Période d'intérêt » désigne, aux fins de la définition de l'expression « taux d'intérêt convenu », une période de 30 jours commençant le jour suivant la date à laquelle un montant donné devient exigible et prenant fin 30 jours après, les périodes d'intérêt successives commençant le jour suivant le dernier jour de la période d'intérêt qui la précède;

« Normes internationales d'information financière » désigne les normes internationales d'information financière adoptées par le Conseil des normes comptables internationales ou par l'organisme qui lui succèdera;

« Loi cadastrale » désigne la loi cadastrale portant le numéro 2644 et publiée au journal officiel de l'État le 29 décembre 1934, telle que modifiée ou remplacée de temps à autre;

« Droits fonciers » désigne les droits d'examen, d'essai, d'évaluation, d'analyse, d'accès, d'inspection, de construction, d'usage, d'acquisition, d'occupation, de contrôle, de cession et de jouissance (autres que les droits de propriété foncière) concernant les biens fonciers situés sur le territoire, tels qu'énoncés dans l'annexe 2 du présent Accord. L'expression est utilisée dans son acception la plus large et renvoie non seulement au terrain du projet au-dessus ou en dessous duquel seront implantées les infrastructures une fois achevées, mais aussi aux autres terrains supplémentaires (notamment les fonds marins et les côtes qui seront cédés conformément à la législation nationale), aux voies d'accès ainsi qu'aux droits fonciers sur le territoire dont l'Entité chargée du Projet TANAP et ses sous-traitants désignés pourront avoir besoin et qu'ils pourraient désigner dans le cadre des activités liées au projet ou de toute autre activité nécessaire à la conduite des activités liées au projet souhaitées par l'Entité chargée du Projet TANAP relativement aux infrastructures;

« Entité détentrice des droits fonciers » revêt le sens qui lui est attribué à l'article 16.1 du présent Accord;

« Prêteur(s) » désigne toute institution financière ou autre personne concédant ou mandatée pour concéder une créance, un prêt, une aide financière, un crédit ou tout autre organe de financement, ou un assureur faisant bénéficier l'Entité chargée du Projet TANAP ou les membres du Consortium TANAP d'une assurance contre les risques politiques pour le financement du Projet TANAP (y compris toute opération de refinancement), ainsi que tout successeur ou cessionnaire autorisé de cette institution financière ou de toute personne ayant accordé un financement;

« LIBOR » signifie London Interbank Offered Rate et désigne le taux d'intérêt interbancaire pratiqué à Londres, exprimé en pourcentage annuel, pour des dépôts en dollars des États-Unis à trois mois dont l'indice est publié par Reuters (ou l'agence lui ayant succédé) vers 11 heures (heure de Londres) le jour concerné ou, dans le cas où le taux en question n'est plus disponible, un taux de référence communément admis qui équivaut au taux précédent ou qui le remplace (en dollars des États-Unis et à trois mois) et reconnu par les Parties ou, à défaut d'un tel taux

équivalent, les coûts de financement raisonnables (en dollars des États-Unis et à trois mois) de la personne à laquelle le paiement est dû;

« Devise locale » désigne la monnaie légale émise par l'État;

« Perte ou dommage » désigne toute perte ou tout dommage, notamment des coûts, des préjudices, des responsabilités, des obligations, des dépenses (y compris les intérêts, les pénalités, les honoraires et frais d'avocats), des procédures judiciaires, des demandes d'indemnisation, des frais ou des pénalités subis ou encourus par une personne, à l'exclusion toutefois des pertes ou dommages indirects ou consécutifs et des pertes ou des reports de profits, excepté s'ils sont dus à une négligence grave ou une faute intentionnelle de la personne en question;

« Législation nationale » désigne le droit applicable sur le territoire, à savoir toutes les mesures législatives, telles qu'éventuellement modifiées ou remplacées de temps à autre;

« Gaz naturel » ou « gaz » désigne tout type d'hydrocarbure ou de mélange d'hydrocarbure et d'autres gaz principalement composés de méthane, tous essentiellement en phase gazeuse, à une pression absolue de 1,01325 bar et à une température de 15° Celsius;

« Loi sur le marché du gaz naturel » désigne la loi n° 4646 du même nom publiée dans le journal officiel de l'État le 2 mai 2001, telle qu'elle peut être amendée et remplacée de temps à autre;

« Société d'exploitation » désigne une ou plusieurs entités désignées ou choisies conformément aux dispositions de l'article 6 du présent Accord;

« Personne » désigne toute personne physique ou toute entité;

« Corridor du gazoduc » désigne une étendue terrestre de 16 mètres de large dans le corridor de construction (y compris le contrôle exclusif de la zone surplombant cette étendue, jusqu'à une hauteur définie, ainsi que des droits concernant le sous-sol correspondant, jusqu'à une profondeur définie) et allant du point d'entrée aux points de sortie;

« Période initiale » revêt le sens qui lui est attribué à l'article 2.2 du présent Accord;

« Activités liées au projet » désigne toutes les activités menées par tout Participant au projet en lien avec le Réseau TANAP, y compris les études d'ingénierie, les études techniques, les évaluations, l'élaboration, la conception, les demandes d'autorisation, le développement du projet, l'acquisition des droits fonciers, la construction, la mise en service, l'installation, le financement, l'assurance, l'appropriation, l'exploitation (notamment le transit par l'Entité chargée du Projet TANAP et pour son compte ou par les expéditeurs ou pour leur compte), l'exploitation commerciale, la réparation, le remplacement, la remise en état, la maintenance, l'augmentation de la capacité (par le biais de gazoducs secondaires, par exemple), la protection et la mise hors service du Réseau TANAP, la mise à disposition de personnel, de services, d'installations et d'équipements (dont des éléments à long délai de livraison), la mise en œuvre des accords de projet et de toutes les ententes et de tous les contrats concernés, la maintenance, la réparation ainsi que toutes les activités liées à l'extension du Réseau TANAP;

« Accord de projet » désigne tout accord (en dehors du présent Accord) ou contrat auquel sont ou seront parties, d'une part, le Gouvernement du pays hôte, toute autorité publique ou entité publique et, d'autre part, tout Participant au projet, étant entendu que cet accord, ce contrat ou tout autre document peut être prorogé, renouvelé, remplacé, amendé ou encore modifié de temps à autre conformément à ses dispositions;

« Terrains du projet » désigne i) le corridor de construction et ii) les autres zones déterminées (contiguës ou non), y compris les voies d'accès, signalées de temps à autre aux autorités publiques

par l'Entité chargée du Projet TANAP utilisées tout au long de la durée du Projet TANAP comme lieux sur lesquels et dans le sous-sol desquels l'Entité chargée du Projet TANAP a implanté le Réseau;

« Participants au projet » désigne l'Entité chargée du Projet TANAP, les membres du Consortium TANAP, les détenteurs d'intérêts, les sous-traitants, les sociétés d'exploitation, les expéditeurs et les prêteurs;

« Efforts raisonnables » désigne des efforts fournis par la Partie concernée et qui sont appropriés dans les circonstances pertinentes;

« Accord de vente de gaz SD2 » désigne l'accord de vente et d'achat de gaz en provenance d'Azerbaïdjan conclu entre la SOCAR (en qualité de vendeur) et BOTAS (en qualité d'acheteur) le 25 octobre 2011;

« Expéditeur » désigne une personne sous contrat avec l'Entité chargée du Projet TANAP aux fins de l'utilisation des capacités de transport au sein du Réseau TANAP;

« SOCAR » signifie State Oil Company of the Azerbaijan Republic (Compagnie pétrolière nationale de la République d'Azerbaïdjan);

« État » désigne l'État souverain de la République turque;

« Autorités publiques » désigne le Gouvernement du pays hôte et chacun de ses aspects à tous niveaux sur le territoire, y compris l'ensemble des autorités ou des instances centrales et locales (qu'elles fassent partie ou non d'une autorité juridique supérieure dans la hiérarchie gouvernementale ou qu'elles soient sous le contrôle de celle-ci), ainsi que chacun des organes, des services et des subdivisions des instances précitées et toute entité placée sous le contrôle direct ou indirect de l'État ou de l'une ou plusieurs des autorités publiques;

« Entité publique » désigne toute entité dont l'État ou le Gouvernement du pays hôte est directement ou indirectement actionnaire ou dans laquelle il a une participation financière analogue, ou qui se trouve directement ou indirectement sous le contrôle du Gouvernement du pays hôte, notamment de ses agents ou de ses représentants. Aux fins de la présente définition, le terme « contrôle » désigne la possession, directement ou non, du pouvoir de gérer ou d'assurer la gestion ou les politiques d'une personne, que ce soit par le biais d'une participation majoritaire ou de la majorité des droits de vote, par contrat, en vertu de la loi ou autrement, à condition cependant qu'une entité publique qui peut également être un Participant au projet ne soit pas une entité publique lorsqu'elle agit en qualité de Participant au projet;

« Terre(s) domaniale(s) » désigne des parcelles situées sur le territoire qui ne sont pas enregistrées au cadastre et n'ont donc pas encore fait l'objet de relevés cadastraux ou qui sont considérées comme des terres inoccupées ou des zones destinées à l'usage commun du public ou des services publics (routes, pâturages, prés, pâturages d'été, quartiers d'hiver, etc.) ainsi que les parcelles immatriculées au nom du Trésor de la République turque;

« Membre du Consortium TANAP » désigne une entité détenant une participation dans l'Entité chargée du Projet TANAP;

« Accord intergouvernemental concernant le TANAP » ou « Accord concernant le TANAP » désigne l'Accord intergouvernemental conclu entre la République turque et la République d'Azerbaïdjan le 26 juin 2012 concernant le Réseau TANAP, ainsi que ses annexes, l'Accord en question pouvant être prorogé, renouvelé, remplacé, amendé ou encore modifié à tout moment conformément à ses dispositions;

« Projet TANAP » désigne le Réseau TANAP et les activités liées au projet telles que définies et prévues dans le présent Accord, l'Accord intergouvernemental concernant le TANAP et les accords de projet, qui doivent être opérationnels et prêts à assurer le transport des volumes de gaz naturel dès le lancement de la production de la phase 2 du gisement de Shah Deniz;

« Réseau TANAP » désigne le gazoduc destiné au transport du gaz naturel et ses infrastructures connexes déployés sur le territoire d'un point d'entrée situé au niveau de la frontière entre la Turquie et la Géorgie à des points de sortie situés au niveau de la frontière entre la Turquie et la Grèce et/ou la Bulgarie, ainsi qu'à tout autre point de sortie dont seront convenus l'État et la République d'Azerbaïdjan, principalement au moyen de canalisations de 1,40 mètre environ et dotés d'une capacité initiale au moins suffisante pour accueillir la production de la phase 2 du gisement de Shah Deniz, capacité pouvant éventuellement être augmentée au moyen d'élargissements pour accueillir des volumes de gaz supplémentaires en provenance de la République d'Azerbaïdjan ou transitant par son territoire;

« Imposition » désigne toutes les taxes, les redevances, les droits, les droits de douane, les droits d'importation et d'exportation, les impôts, la TVA, les retenues à la source, les frais, les contributions ou les autres taxes analogues en place ou à venir et exigibles vis-à-vis de l'État ou d'une autorité publique, ou prélevés par ces derniers, accompagnés des intérêts, des pénalités et des amendes (notamment les sanctions financières et les pénalités administratives) qui s'y rattachent, et le terme « taxe » désigne l'un des éléments précités;

« Centre des impôts » désigne n'importe quel centre des impôts de l'État ou toute autre entité qui le remplace;

« Normes techniques » désigne les codes et règlements concernant la construction, l'installation, l'exploitation et la maintenance des infrastructures, tels qu'énoncés à l'article 20 et à l'annexe 1 du présent Accord;

« Territoire » désigne le territoire du Gouvernement du pays hôte, sa mer territoriale et l'espace aérien qui les surplombe, ainsi que les zones maritimes sur lesquelles il exerce sa compétence ou ses droits souverains conformément au droit international public;

« Certificat de transit » désigne le certificat accordé conformément à la Loi sur le transit aux fins de l'exécution des activités liées au projet qui relèvent du champ d'application de ladite loi;

« Loi sur le transit » désigne la loi n° 4586 intitulée « Loi relative au transit par oléoducs » publiée dans le journal officiel de l'État le 29 juin 2000, telle qu'amendée ou remplacée de temps à autre;

« Transit » désigne le transit, l'acheminement, le passage ou le transport de gaz naturel provenant de la République d'Azerbaïdjan ou transitant par son territoire par le biais du Réseau TANAP et traversant le territoire de la République turque, à destination des États membres de l'Union européenne, d'autres États européens ainsi que d'autres États voisins de la République turque. Cette définition englobe le transport de gaz naturel à destination du marché turc dès lors que le Réseau TANAP est utilisé à cette fin;

« Gaz de transit » désigne le gaz naturel en transit;

« Dollars des États-Unis » désignent la devise légale des États-Unis d'Amérique;

« TVA » désigne la taxe sur la valeur ajoutée applicable à la fourniture de biens, de travaux, de services ou de technologie; et

« Année » désigne une année du calendrier grégorien.

1.2 Interprétation

- a) L'organisation du présent Accord en articles, en paragraphes et autres subdivisions, ainsi que la présence de titres, vise uniquement à en faciliter la consultation et n'affecte en rien son interprétation.
- b) Sauf indication contraire, toute référence à un « article » ou à une « section » suivie d'un numéro ou d'une lettre renvoie à l'article ou à la section correspondant du présent Accord.
- c) Les expressions « le présent Accord », « des présentes », « aux présentes », « en vertu des présentes » et autres expressions similaires renvoient au présent Accord et non à l'un de ses articles ou à l'une de ses sections ou parties.

1.3 Sens

Sauf indication contraire expresse ou si le contexte l'exige, les termes au singulier sont réputés inclure le pluriel et inversement, et les termes au masculin sont réputés inclure le féminin et inversement. Les termes « inclut », « comprend » et l'expression « y compris » s'entendent comme étant suivis de l'expression « sans s'y limiter ».

Toute référence dans le présent Accord à une personne implique les éventuels successeurs ou cessionnaires autorisés de la personne en question.

1.4 Connaissance

À moins que le contexte ne s'y oppose, les mentions dans le présent Accord des termes « connaissance », « conscience » ou de termes synonymes sont réputés faire référence à une connaissance avérée et non une connaissance présumée ou imputée.

Article 2. Date d'entrée en vigueur et durée

2.1 Le présent Accord entre en vigueur, prend effet et devient force obligatoire à la date (« date d'entrée en vigueur ») à laquelle l'Accord intergouvernemental concernant le TANAP entre en vigueur.

2.2 Sous réserve de l'article 2.3, le présent Accord reste valide pour une durée initiale de 49 ans à compter de la date d'entrée en vigueur (« période initiale »).

2.3 Toute prolongation du présent Accord au-delà de la période initiale est soumise à l'accord mutuel des Parties.

Article 3. Transit du gaz naturel

3.1 Sauf accord contraire en vertu du présent Accord, le Gouvernement du pays hôte accorde à l'Entité chargée du Projet TANAP le droit exclusif de procéder au transit par le Réseau TANAP à pleine capacité, conformément au principe de la liberté de transit, en franchise de redevances, de taxes, de coûts et de versements d'aucune sorte et sans distinction ou discrimination quant à l'origine, à la destination ou à la propriété du gaz naturel en question et sans imposer de délais ni de restrictions en dehors des dispositions prévues à l'article 3.2.

3.2 Le Gouvernement du pays hôte s'efforce de garantir un transit de gaz sans interruption, sans entrave, sans restriction et sans limites et prend les mesures et les décisions appropriées pour éviter et prévenir toute interruption et toute limitation concernant ce gaz de transit, excepté dans les cas prévus dans le présent Accord, dans un accord de projet ou lorsque le Gouvernement du

pays hôte a de bonnes raisons de penser que la poursuite du transit constitue ou est susceptible de constituer un danger ou un risque pour la santé et la sécurité publiques ou sur l'environnement, ou encore qu'elle présente un danger ou un risque majeurs pour les biens.

3.3 Le Gouvernement du pays hôte reconnaît et convient qu'il ne peut i) effectuer aucun prélèvement sur le gaz de transit et doit par conséquent prendre des mesures préventives en ce sens; et ii) prétendre à un droit de propriété ou se prévaloir d'un droit de propriété ou d'un droit de possession sur le gaz de transit et, afin d'éviter toute ambiguïté, il convient de souligner que le présent paragraphe ne concerne en rien le droit d'une quelconque autorité publique ou entité publique à réceptionner du gaz de transit à l'un des points de sortie désignés en vertu d'une entente commerciale en matière de transport du gaz à laquelle cette autorité publique ou entité publique est partie.

3.4 L'Entité chargée du Projet TANAP bénéficie du droit exclusif de faire usage de la capacité totale du Réseau TANAP ou de la vendre à des expéditeurs, à son entière discrétion et de négocier, de consentir et de fixer des tarifs aux expéditeurs au titre d'accords commerciaux en matière de transport de gaz conclus avec ces derniers, sans que cela ne requiert l'autorisation d'autorités publiques et/ou d'entités publiques. L'Entité chargée du Projet TANAP indique à l'autorité publique désignée, à titre purement informatif, la méthode utilisée pour fixer le tarif, le cas échéant, et les tarifs et les attributions de capacités convenues avec le ou les expéditeurs dans le cadre de chaque entente commerciale en matière de transport de gaz que conclut l'Entité chargée du Projet TANAP.

3.5 Le Gouvernement du pays hôte atteste que la totalité du gaz qui doit être livré en vertu de l'Accord de vente de gaz SD2 sera acheminée du point d'entrée à un ou plusieurs points de sortie d'Eskişehir et de la région de Thrace par le Réseau TANAP, dès lors que : i) le tarif appliqué (adapté à la distance réelle d'acheminement sur le territoire) est le même que celui appliqué au gaz issu de la phase 2 du gisement de Shah Deniz et transitant par le Réseau TANAP; et ii) une entente commerciale en matière de transport de gaz est conclue entre BOTAS et l'Entité chargée du Projet TANAP.

3.6 En cas de i) limitation de la capacité du Réseau TANAP ou de ii) déficit du gaz naturel produit dans le cadre de la phase 2 d'exploitation du gisement de Shah Deniz et prévu pour être intégré au Réseau TANAP à son point d'entrée, une répartition des capacités disponibles, ou des volumes existants, le cas échéant, aura lieu au prorata entre tous les expéditeurs habilités du gaz produit dans le cadre de la phase 2 d'exploitation du gisement de Shah Deniz.

Article 4. Droits de l'Entité chargée du Projet TANAP

4.1 Aux fins du Projet TANAP, le Gouvernement du pays hôte reconnaît à l'Entité chargée du Projet TANAP :

- a) Le droit de mettre en œuvre et de mener à bien le Projet TANAP, de mener toutes les activités liées au projet et de jouir de tous les autres droits qui lui seront accordés par les autorités publiques conformément aux dispositions du présent Accord et des accords de projet;
- b) Le droit (selon le cas) de construire, de détenir, d'utiliser, de posséder, d'exploiter ou de contrôler le Réseau TANAP conformément aux dispositions du présent Accord et des accords de projet; et

- c) Le droit d'établir, conformément aux dispositions du présent Accord, le Réseau TANAP pour le transit de volumes de gaz naturel allant jusqu'à 32 milliards de mètres cubes par an, en consultation avec le Gouvernement du pays hôte, et de volumes dépassant 32 milliards de mètres cubes par an, sous réserve de l'accord du Gouvernement de l'État et de celui de la République d'Azerbaïdjan.

Article 5. Autorité publique désignée

5.1 Le Gouvernement du pays hôte désigne par la présente le Ministère de l'énergie et des ressources naturelles de la République turque en tant qu'autorité publique désignée (ci-après l'« autorité publique désignée ») et l'habilite à assumer cette responsabilité. À la demande de l'Entité chargée du Projet TANAP, l'autorité publique désignée lui apporte son concours :

- a) En matière de délivrance de droits, de licences, de visas, de permis, de certificats, d'autorisations, d'agrément, de consentements et de permissions prévus par le présent Accord;
- b) En matière de mise à disposition de renseignements, de documents, de données et d'autres documents visés dans le présent Accord ou dans tout accord de projet ou autre document opportun afin d'attester de l'octroi de droits en vertu du présent Accord ou d'un accord de projet quelconque sous une forme suffisante et adéquate pour faciliter l'exécution du Projet TANAP et des activités liées au projet ou certaines de leurs parties;
- c) En matière de soumission et de réception de notifications, de certifications et autres communications prévues aux présentes; et
- d) À l'égard des autorités publiques et des entités publiques, en tant que de besoin, afin de faciliter la mise en œuvre du Projet TANAP.

5.2 L'autorité publique désignée nomme sans délai après la date d'entrée en vigueur un point de contact direct avec l'Entité chargée du Projet TANAP pour ce qui concerne le Projet.

Article 6. Exploitant

6.1 L'Entité chargée du Projet TANAP dispose à sa convenance du droit d'établir, de détenir et de contrôler ou de désigner ou de choisir une ou plusieurs sociétés d'exploitation du Réseau TANAP, ces dernières étant constituées sur le territoire, sans être soumise à des exigences ou des restrictions quelconques quant à la structure de leur capital.

6.2 L'Entité chargée du Projet TANAP s'efforce d'avoir recours à des compétences locales pour ce qui est des services requis dans le cadre de l'exploitation du Réseau TANAP.

6.3 Toute société d'exploitation est habilitée à exercer les droits dont jouit l'Entité chargée du Projet TANAP en vertu du présent Accord ou de tout Accord de projet auquel elle est partie dans le cadre des activités liées au projet.

Article 7. Exigences relatives aux demandes

7.1 À la demande de l'Entité chargée du Projet TANAP, l'autorité publique désignée fait tout son possible pour mettre à disposition une liste des documents nécessaires à l'obtention d'une

licence, d'un consentement, d'un permis, d'une autorisation, d'une exonération, d'un visa, d'un certificat, d'une approbation ou d'une permission spécifique (ci-après les « exigences relatives aux demandes ») par l'Entité chargée du Projet TANAP ou par tout autre Participant au projet que cette dernière aura désigné pour mener à bien les activités liées au projet. Les lacunes que comporte cette liste ou les exigences qui seront ultérieurement imposées par la législation ne dispensent les Participants au projet d'aucune obligation. Les exigences relatives aux demandes peuvent être actualisées de temps à autre.

7.2 À la demande de l'Entité chargée du Projet TANAP et sous réserve de la soumission des exigences relatives aux demandes s'y rapportant, le Gouvernement du pays hôte s'efforce de manière raisonnable de garantir que les autorités publiques ou les entités publiques concernées fournissent, dans les 45 jours et en aucun cas après la période prévue par la législation nationale applicable, les licences, les consentements, les permis, les autorisations, les exonérations, les visas, les certificats, les approbations ou les permissions nécessaires ou appropriés (ainsi que tout renouvellement et toute prolongation) permettant à l'Entité chargée du Projet TANAP et à tous les autres Participants au projet de mener à bien toutes les activités liées au projet dans les meilleurs délais, en toute sécurité et de manière efficace, notamment en ce qui concerne :

- a) L'exploitation des infrastructures;
- b) L'utilisation et la jouissance des droits fonciers (sous réserve des dispositions de l'article 16 et de l'annexe 2 « Droits fonciers »);
- c) Le dédouanement;
- d) Les licences d'importation et d'exportation concernant l'ensemble des équipements, des matériaux, des machines, des véhicules, des outils, des pièces détachées et des fournitures ainsi que les autres biens qui seront utilisés dans le cadre des activités liées au projet;
- e) Les visas, les permis de travail et les permis de séjour;
- f) Le droit d'ouvrir et de détenir des comptes bancaires;
- g) Le droit de louer ou, au besoin, d'acquérir des bureaux et des logements destinés au personnel;
- h) Les droits et les licences, conformément à la législation nationale applicable, de faire usage des services de communication et de télégraphie (y compris l'affectation du nombre suffisant de fréquences radio et de télécommunication demandé par l'Entité chargée du Projet TANAP afin de garantir une exploitation efficace et homogène du Réseau TANAP) permettant l'exécution sûre et efficace des activités liées au projet;
- i) Le droit d'établir des filiales, des établissements permanents, des bureaux et autres formes d'entreprises ou d'implantation sur le territoire que les Participants au projet jugeront raisonnablement nécessaires afin de mener à bien les activités liées au projet, y compris le droit de louer ou, au besoin, d'acheter ou d'acquérir les biens mobiliers ou immobiliers requis dans le cadre des activités liées au projet ou de la gestion des entreprises ou des intérêts liés au Projet TANAP; et
- j) Le droit de manœuvrer des véhicules et autres équipements mécaniques et, dans le respect de la législation nationale pertinente, le droit d'exploiter des aéronefs, des navires et autres engins nautiques sur le territoire.

7.3 Sans préjudice des dispositions prévues aux articles 23 et 24, tous les coûts, les frais, les versements et autres dépenses qui peuvent faire l'objet d'une révision de temps à autre et qui sont liés aux licences, aux consentements, aux permis, aux autorisations, aux exonérations, aux visas, aux certificats, aux agréments ou aux permissions accordés en vertu de l'article 7.2 sont réglés par le Participant au projet concerné conformément à la législation nationale, sous réserve que ces coûts, ces frais, ces versements ou ces dépenses soient non discriminatoires.

Article 8. Coopération

8.1 Le Gouvernement du pays hôte, dans les limites de ses pouvoirs, accorde son appui, coopère et prend les mesures appropriées en faveur de la mise en œuvre, de la conduite et de l'exécution de façon et efficace appropriée des activités liées au projet visées par le Présent Accord et dans les accords de projet.

8.2 Le Gouvernement du pays hôte collabore avec l'Entité chargée du Projet TANAP pour ce qui concerne la mobilisation des fonds nécessaires au financement du Projet TANAP. À cet égard, à la demande de l'Entité chargée du Projet TANAP et uniquement aux fins de participer aux efforts de financement de tout ou partie du Projet ou de tout ou partie des activités liées au Projet menées sur le territoire, le Gouvernement du pays hôte, en son nom propre et au nom des autorités publiques, s'engage par écrit ou, selon que de besoin, produit les documents nécessaires ou appropriés en vue d'accorder directement à tout prêteur concerné (notamment les institutions multilatérales de prêt et les organismes de crédit à l'exportation) les déclarations, les ententes et les engagements des autorités publiques, tel que prévu dans le présent Accord et dans la même mesure. Si le droit de substitution du prêteur l'impose, le Gouvernement du pays hôte négocie un ou plusieurs accords directs avec les prêteurs.

Afin d'éviter toute ambiguïté, le présent article 8 n'impose pas au Gouvernement du pays hôte d'assurer le financement du Projet TANAP, du Réseau TANAP, de l'Entité chargée du Projet TANAP ou des membres du Consortium TANAP ou encore d'assumer des responsabilités financières à leur égard.

8.3 L'Entité chargée du Projet TANAP et ses sous-traitants (y compris les éventuelles Entités publiques) :

- a) Sont autorisés à acquérir tous les services, les travaux, les biens et le matériel nécessaires à la construction, à l'installation, à la mise en service et à la mise hors service du Réseau TANAP, conformément aux procédures concurrentielles de passation de marchés reconnues au niveau international et sans établir de discrimination à l'encontre des sociétés turques dans le cadre de ces appels d'offres ni les empêcher d'y participer. Le dispositif d'évaluation des soumissionnaires doit prendre en considération l'ensemble des offres couvertes par un organisme de crédit à l'exportation ou non, sur une base non discriminatoire et transparente;
- b) Choissent des entreprises turques pour l'offre de ces services, ces travaux, ces biens et ce matériel dès lors que les offres de celles-ci en réponse à un appel d'offres sont plus avantageuses ou équivalentes à celles d'entreprises d'autres pays en termes de prix, de qualité, de disponibilité et de matériel à disposition;
- c) Reconnaissent et acceptent que l'autorité publique désignée est en droit de veiller à ce que l'Entité chargée du Projet TANAP et ses sous-traitants respectent les principes visés au présent paragraphe 8.3.

Article 9. Engagements à l'égard de certains accords conclus par l'État, les autorités publiques ou les entités publiques

9.1 La privatisation, l'insolvabilité, la liquidation, la réorganisation ou toute autre modification apportée à la viabilité, à la propriété, à la structure organisationnelle ou à la personnalité juridique d'une autorité publique ou d'une entité publique partie à un accord de projet n'affecte en rien les droits et les obligations du Gouvernement du pays hôte en vertu du présent Accord ou de ces accords de projet.

9.2 Pendant toute la durée du présent Accord et des accords de projet auxquels une autorité publique ou une entité publique quelconque est partie, le Gouvernement du pays hôte veille à ce que les obligations de ces autorités publiques ou de ces entités publiques en vertu du présent Accord ou d'un quelconque accord de projet soient systématiquement confiées à une Entité compétente habilitée à remplir de telles obligations. L'ensemble des obligations des autorités publiques et des entités publiques en vertu du présent Accord ou d'un quelconque accord de projet représente, et à toutes fins du présent Accord réputées être, les obligations du Gouvernement du pays hôte.

Article 10. Non-interruption des activités liées au projet

10.1 Sans préjudice de ses obligations découlant de l'article 3 et sauf disposition contraire expresse du présent Accord ou d'un quelconque accord de projet, le Gouvernement du pays hôte s'abstient et ne demande ni ne permet à aucune autorité publique ou entité publique d'interrompre, de limiter, d'entraver, de retarder ou de compromettre d'une quelconque autre manière des activités liées au projet, étant entendu que, s'il existe de bonnes raisons de penser que la poursuite des activités liées au projet menées sur le territoire représente ou est susceptible de représenter un danger ou un risque pour la santé et la sécurité publiques ou pour l'environnement, ou encore qu'elle présente un danger majeur pour les biens, le Gouvernement du pays hôte peut interrompre les activités liées au projet menées sur son territoire, mais seulement dans la mesure et pour la durée nécessaires pour éliminer le danger ou le risque en question.

10.2 Lorsqu'un événement ou qu'une situation survient et risque manifestement d'interrompre, de limiter, de restreindre, d'entraver, de faire échouer, de retarder ou de compromettre d'une quelconque manière les activités liées au projet (soit une « menace », aux fins du présent article), le Gouvernement du pays hôte et les autorités publiques s'efforcent de prévenir la menace en question et de l'éliminer, excepté lorsque cet événement ou cette situation découle d'une opération de maintenance ou d'un manquement imputable à l'Entité chargée du Projet TANAP, à ses sous-traitants ou à l'une des sociétés d'exploitation.

Article 11. Déclaration du Gouvernement du pays hôte

Le Gouvernement du pays hôte déclare qu'il a, à la date d'entrée en vigueur, le pouvoir de conclure le présent Accord, de le faire appliquer et de s'acquitter de ses obligations en vertu de celui-ci.

Article 12. Déclarations et garanties de l'Entité du Projet TANAP

12.1 L'Entité chargée du Projet TANAP déclare et garantit au Gouvernement du pays hôte qu'à compter de la date d'entrée en vigueur :

- a) Elle est dûment constituée ou immatriculée, que son existence est valide au regard des lois de l'État de sa constitution ou de son immatriculation, qu'elle est légalement habilitée à exercer l'activité qu'elle mène actuellement ou qu'elle entend mener et qu'elle est dûment habilitée (ou qu'elle est, à sa connaissance, susceptible d'être dûment agréée et qu'elle le sera en temps voulu) ou qualifiée en tant qu'entreprise nationale ou étrangère (selon le cas) dans chacun des États dans lesquels la nature des activités qu'elle mène rend nécessaire cet agrément ou cette qualification;
- b) Elle a le pouvoir de conclure le présent Accord, de le faire appliquer et de s'acquitter de ses obligations en vertu de celui-ci et de prendre toutes les mesures nécessaires dûment autorisées par toutes les procédures requises à cette fin;
- c) L'exécution, la livraison et la réalisation du présent Accord ne sont pas incompatibles avec l'un des termes de ses documents d'organisation ou de constitution ou de tout accord, toute ordonnance ou tout décret auquel elle est partie ou par lequel elle-même ou l'un de ses actifs est lié ou affecté, ne donnent pas lieu à une violation des éléments précités, ni ne constituent un défaut ou une exécution accélérée exigée par ceux-ci;
- d) Le présent Accord a été dûment et valablement signé et remis par l'Entité et constitue pour elle une obligation légale, valide et exécutoire, applicable conformément à ses dispositions;
- e) Il n'existe pas d'actions, de poursuites, de procédures ou d'enquêtes engagées ou, à sa connaissance, envisagées contre elle par un tribunal, un tribunal arbitral ou un organisme public qui, considérées individuellement ou globalement, pourraient avoir une incidence très défavorable sur son activité, ses actifs ou sa situation, financière ou autre, ou compromettre sa capacité à s'acquitter de ses obligations au titre du présent Accord; elle n'a connaissance d'aucune violation ni d'aucun manquement au regard d'une ordonnance, d'un jugement, d'un mandat ou d'une injonction émanant d'un tribunal, d'un tribunal arbitral ou d'un organisme public et qui pourrait avoir cette incidence très défavorable ou entraîner cette défaillance;
- f) Elle respecte l'ensemble des lois qui la concernent et n'a donc fait l'objet d'aucune amende, pénalité, mesure injonctive ni responsabilité pénale qui, individuellement ou globalement, auraient affecté ou pourraient affecter de manière significative la conduite de ses activités, sa situation financière ou sa capacité à s'acquitter de ses obligations au titre du présent Accord; et
- g) Aucune de ses déclarations ni garanties figurant dans le présent Accord ne présente de fausses informations sur des éléments essentiels ni n'omet d'indiquer un fait matériel dont la divulgation est nécessaire pour éviter qu'une déclaration ou cette garantie ne soit trompeuse, compte tenu des circonstances dans lesquelles elle a été faite.

Article 13. Registres et archives

13.1 L'Entité chargée du Projet TANAP conserve des copies des livres comptables, des originaux ou des copies des contrats et des copies de tous les autres dossiers et registres

raisonnablement nécessaires aux activités liées au projet. Ces dossiers et ces fichiers sont tenus à la disposition des représentants du Gouvernement du pays hôte pour examen et vérification annuels moyennant un préavis de 30 jours, sauf disposition contraire, dans les locaux de l'Entité chargée du Projet TANAP, sur le territoire, aussi longtemps que le prévoit la législation nationale.

13.2 Ces registres et ces livres de comptes et autres archives sont conservés et maintenus dans la devise de comptabilité des transactions concernées et conformément aux Normes internationales d'information financière.

Article 14. Assurance

14.1 En matière d'assurance, l'Entité chargée du Projet TANAP souscrit et conserve un contrat d'assurance et (le cas échéant) veille à ce que ses sous-traitants et ses sociétés d'exploitation souscrivent et conservent un tel contrat, pour des montants et pour couvrir les risques liés au Projet TANAP et conformément aux normes reconnues au plan international et aux pratiques professionnelles du secteur des gazoducs au plan international, en prenant dûment en considération les lieux, l'ampleur et les caractéristiques techniques des activités liées au projet, toujours en fonction de la disponibilité de cette couverture d'assurance à des conditions commerciales raisonnables, ces polices d'assurance pouvant être contractées auprès de compagnies (y compris des compagnies d'assurance captives des membres du Consortium TANAP) choisies par l'Entité chargée du Projet TANAP (ou, le cas échéant, par les sous-traitants ou les sociétés d'exploitation concernées). Sans préjudice du caractère général des dispositions qui précèdent, la police d'assurance, disponible à des conditions abordables, couvre :

- a) Les pertes, les dommages, les blessures ou les décès causés par les fuites, la pollution, la contamination ou les effets nuisibles sur l'environnement au cours ou à la suite des activités liées au projet;
- b) Les coûts correspondant à l'élimination des débris ou des décombres et aux opérations de nettoyage (notamment concernant les écoulements et les matières polluantes et susceptibles de provoquer une contamination) à la suite d'un accident survenant au cours ou à la suite des activités liées au projet; et
- c) Les pertes de biens ou dommages aux biens, les dommages corporels ou les décès subis par des tiers au cours ou à la suite des activités liées au projet.

14.2 Avant le lancement des travaux de construction du Réseau TANAP, l'Entité chargée du projet tient informé le Gouvernement du pays hôte et lui fournit les copies des certificats d'assurance et d'autres pièces émises par les courtiers, les assureurs ou les souscripteurs d'assurance qui attestent d'une police d'assurance couvrant les activités liées au projet et contractée conformément au présent article 14, la démarche étant répétée à l'occasion du renouvellement de chaque contrat. S'il est impossible de souscrire aux types de contrats d'assurance visés à l'article 14.1 à des conditions raisonnables, il convient d'en informer le Gouvernement du pays hôte dans les meilleurs délais et de lui préciser les autres moyens envisagés pour couvrir les risques, tels qu'un régime d'auto-assurance.

Article 15. Aide du Gouvernement du pays hôte

15.1 Le Gouvernement du pays hôte i) s'engage, dans les limites de ses pouvoirs, à examiner avec bienveillance et à inviter l'organe législatif compétent à favoriser la préparation,

l'adoption et la promulgation des lois, décrets, décisions et autres dispositions législatives et réglementaires nécessaires en vertu de sa législation, ou qui pourraient l'être, afin de permettre à l'Entité chargée du Projet TANAP de mettre en œuvre les dispositions du présent Accord et de tous les accords de projet et d'autoriser, de rendre possible et d'appuyer les activités de projet ainsi que les activités et les opérations visées au présent Accord et à tous les accords de projet; et ii) fait des efforts raisonnables pour faire publier, par écrit, l'ensemble des décrets, des ordonnances, des règlements, des règles, des interprétations, des autorisations, des approbations, des agréments et des consentements nécessaires ou appropriés pour justifier des obligations découlant du présent Accord et s'en acquitter.

15.2 Le Gouvernement du pays hôte, dans la mesure du possible (et, s'il y a lieu, par l'intermédiaire de l'autorité publique désignée, conformément à l'article 5), tient l'Entité chargée du Projet TANAP informée de l'élaboration de dispositions législatives ou réglementaires en rapport avec ses obligations au titre du présent Accord.

L'Entité chargée du Projet TANAP s'adresse à l'autorité publique désignée pour l'obtention du certificat de transit et l'autorité publique désignée accompagne et coordonne le dépôt de cette demande. L'autorité publique désignée ne refuse pas indûment et veille à ne pas retarder sans raison valable l'octroi d'un agrément, d'une autorisation ou des modalités nécessaires pour l'obtention du certificat de transit.

15.3 Le Gouvernement du pays hôte aide l'Entité chargée du Projet TANAP à établir des interconnexions entre le Réseau TANAP et le réseau national de transport de gaz naturel sur le territoire, conformément à la législation nationale et aux autres réseaux situés au point d'entrée et à un ou plusieurs points de sortie, dès lors que cela s'avère nécessaire.

Article 16. Droits fonciers

16.1 Sans préjudice des dispositions de l'article 5.1 ci-dessus, le Gouvernement du pays hôte autorise et désigne une Entité publique chargée d'assumer les obligations de l'État en matière de droits fonciers (ci-après « l'entité détentrice des droits fonciers »), tel que le prévoit le présent article 16.

16.2 Les droits fonciers, et en particulier les droits exclusifs d'usage, de construction, d'acquisition et de contrôle (autres que les droits de propriété foncière) relatifs aux biens fonciers mis à la disposition de l'Entité chargée du Projet TANAP par les autorités publiques constituent des droits de propriété qui diffèrent de la propriété foncière.

16.3 Le Gouvernement du pays hôte aide l'Entité chargée du Projet TANAP dans le cadre de l'acquisition et de l'exercice des droits fonciers dans les limites fixées au présent article 16 et à l'annexe 2, tout en respectant systématiquement les droits dont jouit toute autre entité sur une infrastructure quelconque (notamment les gazoducs) et qui sont antérieurs à la notification au Gouvernement du pays hôte du corridor de construction par l'Entité chargée du Projet TANAP. Tout droit accordé ou promulgué en vertu du présent Accord par le Gouvernement du pays hôte est lié à la réalisation du Projet TANAP et des activités de projet par l'Entité du Projet TANAP.

16.4 Le Gouvernement du pays hôte s'acquiesce des obligations visées au présent article 16 et à l'annexe 2 dans les limites de ses pouvoirs et dans le respect de la législation nationale, étant toujours entendu que, lorsque le Gouvernement du pays hôte est en mesure d'accélérer les procédures liées aux droits fonciers ou d'en faciliter l'octroi, toujours dans le respect de telles obligations, lois et réglementations, ce dernier déploie des efforts raisonnables.

16.5 Les obligations du Gouvernement du pays hôte visées au présent article 16 et à l'annexe 2 sont subordonnées au fait que l'Entité chargée du Projet TANAP couvre l'ensemble des coûts et des dépenses vérifiables et appropriés relatifs à l'acquisition des droits fonciers, ce qui implique :

- a) De payer les coûts et d'effectuer les dépenses découlant de toute nouvelle obligation ou exigence provenant de l'application des normes environnementales et sociales, comme décrit à l'article 17, ou des principes énoncés dans la Norme de performance n° 5 de la Société financière internationale (Acquisition de terres et réinstallation involontaire), les dépenses et les coûts visés au présent alinéa étant à la charge de l'Entité chargée du Projet TANAP;
- b) D'être responsable en vertu de la législation nationale du règlement ou du paiement des indemnités liées à l'acquisition des terrains du projet auprès des personnes qui en étaient titulaires (qu'il s'agisse d'autorités publiques ou d'autres personnes ou entités); et
- c) D'exonérer le Gouvernement du pays hôte de ces coûts et dépenses et de toute réclamation.

16.6 En ce qui concerne les terrains du projet et sous réserve des articles 16.4 et 16.5, le Gouvernement du pays hôte :

- a) Dans le cas de terres domaniales, met à disposition de l'Entité chargée du Projet TANAP les droits fonciers conformément aux procédures prévues par la législation nationale et fait en sorte que les autorités publiques compétentes fassent de même;
- b) Dans le cas de terres non domaniales, apporte un soutien à l'Entité chargée du Projet TANAP pour l'acquisition des droits fonciers, conformément aux procédures définies par la législation nationale;
- c) Lorsque l'entité détentrice des droits fonciers est dotée des capacités et des compétences nécessaires pour mener à bien ou gérer la procédure d'acquisition de droits fonciers pour le compte de tierces parties, veille à ce qu'une telle acquisition soit proposée à l'Entité chargée du Projet TANAP en son nom à des conditions de prix raisonnables;
- d) Fait des efforts raisonnables (dans les limites imposées par la législation nationale) pour délivrer, faire délivrer ou appuyer les demandes de délivrance des licences, des consentements, des permis, des autorisations ou des exonérations et des certificats d'immatriculation foncière requis en vertu de la législation nationale et des règlements en vigueur afin de permettre à l'Entité chargée du Projet TANAP d'acquérir et d'exercer les droits liés à l'ensemble des terrains du projet et publie un avis concernant les droits de l'Entité chargée du Projet TANAP sur ces droits fonciers.

L'Entité chargée du Projet TANAP n'est pas soumise aux dispositions restrictives de la loi cadastrale en ce qui concerne l'acquisition des droits réels pour les personnes étrangères et les sociétés étrangères de capitaux.

16.7 Le Gouvernement du pays hôte accorde à l'Entité chargée du Projet TANAP :

- a) Le droit réel exclusif et illimité (autre que le droit de propriété foncière) d'utiliser, d'occuper, de posséder, de contrôler et de construire sur les terrains du projet ou dans leurs sous-sols (selon le cas) aux fins de la conduite des activités liées au projet; et

- b) Le droit d'empêcher ou d'autoriser, à son entière discrétion, l'utilisation, l'occupation, la possession, le contrôle et les travaux de construction menés au-dessus ou en dessous des terrains du projet par toute autre personne, à l'exception des interventions des autorités publiques en faveur des services publics. Les autorités publiques s'efforcent constamment de ne pas intervenir au niveau des terrains du projet et de ne pas nuire aux activités de projet.

16.8 Le Gouvernement du pays hôte, dans les limites de ses pouvoirs, aide et veille à ce que les autorités publiques aident l'Entité chargée du Projet TANAP à exercer les droits fonciers acquis en vertu du présent article, sous réserve que cette dernière prenne en charge les frais occasionnés à cette fin.

16.9 Sous réserve des modalités du présent Accord, l'Entité chargée du Projet TANAP partage avec l'État les données graphiques ou non graphiques recueillies au cours de l'exercice des droits fonciers et de la détermination du tracé du corridor de construction.

16.10 L'Entité chargée du Projet TANAP, prenant en considération les infrastructures préexistantes (notamment les gazoducs) telles que visées à l'article 16.3, les droits de passage sur le territoire ainsi que les exigences pertinentes en matière d'environnement, de santé, de sécurité et les besoins sociaux qui s'y rapportent, communique au Gouvernement du pays hôte un projet de corridor de construction et de corridor de gazoduc pour la construction du Réseau TANAP et le tient informé de la poursuite des activités de projet. À cette fin, l'entité détentrice des droits fonciers et l'Entité chargée du Projet TANAP conviennent des modalités et des procédures régissant l'acquisition et la cession des droits fonciers, comme énoncé au présent article 16 et à l'annexe 2.

*Article 17. Impact sur l'environnement, sur la santé
et sur la sécurité et répercussions sociales*

17.1 Les normes en matière d'impact sur l'environnement, la société et la santé communautaire liées au Projet TANAP (ci-après les « normes environnementales et sociales ») sont définies par l'Entité chargée du Projet TANAP, à l'issue d'une étude d'impact environnemental et social menée au titre du Projet TANAP, conformément aux dispositions du présent article 17 et présentée sous forme écrite (élaborée par l'Entité chargée du Projet TANAP et soumise au Gouvernement du pays hôte pour approbation). Ces normes environnementales et sociales sont conformes à la législation nationale et tiennent aussi dûment compte des normes et pratiques internationales généralement appliquées dans le secteur du transport du gaz naturel, y compris des normes de performance de la Société financière internationale.

17.2 L'Entité chargée du Projet TANAP met au point, aux fins d'approbation par le Gouvernement du pays hôte, une étude d'impact environnemental et social (comprenant un programme d'investissement environnemental et social) du Projet TANAP (ci-après « l'étude d'impact environnemental et social » ou « l'étude »), conformément aux normes environnementales et sociales. L'étude est élaborée en partenariat et en consultation avec les autorités publiques ou les entités publiques compétentes et est examinée et approuvée conformément à la législation nationale.

17.3 Une fois l'étude et les normes environnementales et sociales approuvées par le Gouvernement du pays hôte, l'Entité chargée du Projet TANAP s'emploie à les appliquer systématiquement dans le cadre de ses activités liées au projet.

17.4 Sans préjudice des obligations de l'Entité chargée du Projet TANAP en vertu du présent article, dans le cas où survient une fuite ou un écoulement du gaz naturel des infrastructures, ou tout autre événement causant ou susceptible de causer des dommages importants à l'environnement ou mettant gravement en danger la sécurité et la santé humaines, en raison d'un manquement ou de la négligence de l'un des Participants au projet, l'Entité chargée du Projet TANAP prend immédiatement toutes les mesures nécessaires afin de :

- a) Prévenir dans la mesure du possible toute atteinte supplémentaire à la sécurité ou à l'environnement; et
- b) Assurer, dans la mesure du possible, la restauration de l'environnement à son état initial, comme décrit dans l'étude d'impact environnemental et social et tel qu'il se serait présenté en l'absence de sinistre, y compris des mesures compensatoires visant à tenir compte des pertes intermédiaires survenant entre la date du sinistre et le retour complet à l'état initial.

17.5 À la demande de l'Entité chargée du Projet TANAP, le Gouvernement du pays hôte, outre les obligations d'indemnisation prévues par les autorités publiques ou les entités publiques en vertu du présent Accord, s'efforce de mettre à la disposition de l'Entité chargée du Projet TANAP ou de ses sous-traitants, dans les meilleurs délais et en quantités suffisantes, la main-d'œuvre, les matériaux et l'équipement qui ne se trouvent pas d'ordinaire à leur disposition immédiate, et ce aux frais de l'Entité chargée du Projet TANAP, afin de contribuer aux travaux de réfection et de réparation liés à un événement auquel s'applique l'article 17.4.

17.6 Sans préjudice des obligations visées à l'article 17.4, au cas où l'Entité chargée du Projet TANAP ne s'acquitte pas des obligations qui lui incombent au titre du présent article, le Gouvernement du pays hôte est en droit de prendre toutes les mesures préventives ou réparatrices qui s'imposent et de recouvrer les frais raisonnablement engagés à cet effet auprès des Participants au projet responsables.

17.7 Dans le cadre des activités liées au projet, l'Entité chargée du Projet TANAP assure la mise en œuvre et la gestion d'un programme santé, sécurité et environnement (« HSE »), soumis à l'appréciation du Gouvernement du pays hôte. Ce programme HSE, conforme à la législation nationale, tient aussi dûment compte des normes et pratiques internationales généralement appliquées dans le secteur du transport de gaz naturel et comprend l'élaboration d'un manuel HSE fixant les lignes directrices et les prescriptions de l'Entité chargée du Projet TANAP et de ses sous-traitants en la matière. Au cours de la réalisation des activités liées au projet, l'Entité chargée du Projet TANAP respecte et veille à ce que ses sous-traitants respectent les critères du programme HSE. Dans le cadre de la réalisation des activités liées au projet, l'Entité chargée du Projet TANAP prend les précautions voulues pour assurer la sécurité des personnes et assure la protection des personnes physiques contre les accidents et des biens contre les dommages.

Article 18. Personnel

18.1 Dans la mesure permise par la législation nationale, l'Entité chargée du Projet TANAP est autorisée, aux fins de la conduite des activités liées au projet, à employer ou à passer des contrats avec des personnes et leur personnel (y compris les citoyens de l'État et les employés étrangers) qui, selon elle, témoignent des connaissances, des qualifications et des compétences requises pour mener à bien des activités de ce type.

18.2 Sous réserve des autres dispositions du présent Accord et de la législation nationale, le Gouvernement du pays hôte accorde aux employés étrangers visés à l'article 18.1 et aux biens destinés à leur usage personnel la libre circulation sur le territoire.

18.3 Sans préjudice des dispositions de l'article 18.4, le Gouvernement du pays hôte s'engage à ce que les autorités publiques n'imposent ni ne tolèrent aucune restriction à l'entrée ni à la sortie du territoire des employés étrangers visés au premier paragraphe du présent article dans le cadre du Projet TANAP, sous réserve uniquement du respect des lois sur l'immigration (notamment les règlements portant sur les visas, les permis de travail et les permis de séjour) et les douanes, les lois pénales et autres dispositions du droit interne.

18.4 Eu égard aux restrictions actuellement en vigueur en vertu de la législation nationale concernant la délivrance de permis de travail aux ingénieurs de nationalité étrangère, le Gouvernement du pays hôte s'engage à ce que les autorités publiques n'aient pas recours aux dispositions restrictives de la législation nationale susceptibles d'entraver, de restreindre, de retarder ou d'empêcher l'octroi d'un permis de travail à un ingénieur de nationalité étrangère.

Article 19. Normes de travail

19.1 Les normes de travail applicables au Projet TANAP correspondent aux règles établies conformément à la législation nationale.

19.2 L'ensemble des programmes pour l'emploi et des pratiques applicables aux employés participant au Projet TANAP sur le territoire, notamment en ce qui concerne les heures de travail, les congés, la rémunération, les avantages en nature et les normes de santé et de sécurité du travail, ne sont pas moins avantageux que ceux dont dispose la législation de l'État en la matière en faveur de ses citoyens.

Article 20. Normes techniques

L'Entité chargée du Projet TANAP est en droit d'appliquer un ensemble de normes techniques homogènes dans le cadre du Projet TANAP et des activités liées au projet. Il est entendu qu'aux fins de la construction ou de l'exploitation des infrastructures ou de la conduite des activités liées au projet, sans préjudice des normes établies par la législation nationale, les normes appliquées de temps à autre par les organismes énumérés à l'annexe 1 du présent Accord conviennent à toutes fins.

Article 21. Accès aux ressources et aux infrastructures

21.1 Le Gouvernement du pays hôte s'efforce de fournir à l'Entité chargée du Projet TANAP et à chacun des Participants au projet sur son territoire ou de mettre à disposition, à leur juste demande et à leurs propres frais et dépens aux meilleures conditions possibles du marché, l'ensemble des marchandises, des travaux et des services que l'Entité chargée du Projet TANAP ou les Participants au projet en faisant la demande jugeront de façon justifiée nécessaires ou appropriés dans le cadre du projet, et dont disposent les autorités publiques ou les entités publiques, ou sur lesquels ces dernières exercent un contrôle (y compris les matières premières, l'électricité, l'eau, le gaz, les infrastructures de communications, les autres services publics, les infrastructures de construction et de fabrication à terre, les bases d'approvisionnement, les navires, les infrastructures d'importation de marchandises et d'équipements, les entrepôts et les moyens de

transport, y compris les renseignements concernant la géologie, l'hydrologie et le drainage, l'archéologie et l'écologie).

21.2 L'Entité chargée du Projet TANAP et ses sous-traitants concernés sont autorisés à utiliser, à conserver et à disposer de données cartographiques et de cartes d'une échelle appropriée pour mener à bien les activités liées au projet, conformément à la législation nationale. Le Gouvernement du pays hôte s'efforce plus particulièrement d'appuyer les demandes émanant de l'Entité chargée du Projet TANAP portant sur l'utilisation, la conservation ou la possession de données cartographiques et de cartes en dehors du territoire, conformément à la législation nationale.

21.3 L'Entité chargée du Projet TANAP introduit des demandes d'autorisation concernant les vols de relevés au-dessus du corridor d'intérêt, conformément à la législation nationale.

21.4 Le Gouvernement du pays hôte soutient l'acquisition par l'Entité chargée du Projet TANAP de toute donnée concernant les infrastructures susceptible d'être utile dans le cadre de la construction ou de l'exploitation du Réseau TANAP.

21.5 Les autorités publiques autorisent par la présente toute activité liée au projet ou toute action menée en préparation ou dans le cadre du Projet TANAP par les Participants au projet dès lors qu'elle respecte les normes techniques visées à l'article 20 et à l'annexe 1.

Article 22. Sécurité

22.1 Dès le début des activités initiales liées au projet concernant la détermination et l'évaluation du tracé et pendant toute la durée du Projet TANAP :

- a) Sans préjudice des obligations de l'Entité chargée du Projet TANAP en vertu de l'article 22.1, le Gouvernement du pays hôte, conformément au rôle de garant de la sécurité du territoire que la législation nationale confère à l'État, déploie tous les efforts licites et raisonnables pour assurer la sécurité du Réseau TANAP et des activités liées au projet, conformément à la législation nationale;
- b) L'Entité chargée du Projet TANAP garantit la sécurité des infrastructures occupées, notamment les aires de stockage de matériaux et les installations permanentes conformément à la législation nationale; et
- c) Les Parties mettront au point un plan de sécurité visant à coordonner ces activités.

22.2 Sauf dispositions contraires de la législation nationale, les obligations du Gouvernement du pays hôte en vertu du présent article ne le rendent nullement responsable des pertes ou des dommages subis par l'Entité chargée du Projet TANAP.

Article 23. Impôts

23.1 Dispositions générales

- a) Pendant toute la durée du présent Accord, et sauf disposition contraire expresse du présent Accord, l'Entité chargée du Projet TANAP et les sociétés d'exploitation sont assujetties aux impôts applicables en vertu de la législation nationale en vigueur à compter de la date de signature du présent Accord.

- b) Aucune retenue fiscale à la source applicable en vertu de la législation nationale n'est prélevée sur :
 - i) Les intérêts payés ou dus au titre d'un prêt consenti dans le cadre des activités liées au projet par l'un des membres du Consortium TANAP ou l'une de ses filiales à l'Entité chargée du Projet TANAP ou à l'une des sociétés d'exploitation (y compris les intérêts payés ou dus par une filiale sur le territoire sur un prêt obtenu par le siège de l'Entité chargée du Projet TANAP); et
 - ii) Les bénéfices versés au siège de l'Entité chargée du Projet TANAP par l'une de ses filiales sur le territoire ou sur les dividendes distribués par l'Entité chargée du Projet TANAP aux membres du Consortium TANAP.
- c) L'Entité chargée du Projet TANAP ou toute société d'exploitation est exonérée de TVA et de taxes spéciales sur la consommation applicables au gaz de combustion, au gaz d'équilibrage et au stock de gaz en conduite, dès lors que le gaz en question est importé par l'Entité chargée du Projet TANAP ou toute société d'exploitation par le biais d'exploitation grâce au Réseau TANAP et qu'il est uniquement utilisé en tant que gaz de combustion, gaz d'équilibrage et stock de gaz en conduite pour le Réseau TANAP. À cette fin, l'Entité chargée du Projet TANAP ou toute société d'exploitation fournit aux autorités publiques ou aux entités publiques compétentes les renseignements qu'elle juge nécessaires.
- d) Sous réserve uniquement des dispositions des articles 7, 24.5 et 29, si une quelconque disposition du présent article était ou pouvait être interprétée comme étant incompatible avec les autres dispositions du présent Accord, les dispositions du présent article prévalent.

23.2 Impôt sur les sociétés

Sous réserve des dispositions suivantes, il incombe à l'Entité chargée du Projet TANAP de payer un impôt sur les sociétés, conformément à la législation nationale :

- a) L'Entité chargée du Projet TANAP n'est pas tenue de procéder à des paiements anticipés dans le cadre de ses déclarations de revenus.
- b) L'Entité chargée du Projet TANAP tient ses livres et registres comptables, évalue le montant de son imposition et établit sa déclaration de revenus en dollars des États-Unis exclusivement. Les livres et registres comptables de l'Entité chargée du Projet TANAP concernant les activités liées au projet sont établis conformément aux normes internationales d'information financière.
- c) Tous les paiements effectués par l'Entité chargée du Projet TANAP dans le cadre de l'impôt sur les sociétés, ainsi que l'ensemble des intérêts, des pénalités et des amendes qui s'y rapportent, sont effectués en dollars des États-Unis.
- d) Le centre des impôts auquel l'Entité chargée du Projet TANAP adresse ses paiements au titre de l'impôt sur les sociétés lui délivre dans les 10 jours qui suivent un reçu fiscal officiel attestant du paiement de l'impôt en question. Ce reçu fiscal mentionne la date du paiement, son montant et la devise (dollars des États-Unis) dans laquelle il est effectué, ainsi que tout autre élément d'usage dans l'État s'agissant de ce type de reçu.

23.3 Impôt anticipé sur les sociétés

- a) À compter de la date de lancement de l'exploitation commerciale, l'Entité chargée du Projet TANAP est tenue d'effectuer des versements au titre de l'impôt sur les sociétés

(« impôt anticipé sur les sociétés ») qui viendront en déduction du calcul de ses impôts, en fonction du volume de gaz de transit au point d'entrée pour chaque trimestre civil, sans tenir compte du gaz de combustion, du gaz d'équilibrage ou du stock de gaz en conduite.

- b) Le taux de l'impôt anticipé sur les sociétés est fixé à 5,95 dollars des États-Unis par millier de mètres cubes de gaz mesurés au point d'entrée.
- c) À compter de la date de lancement de l'exploitation commerciale, le taux de l'impôt anticipé sur les sociétés est révisé chaque année sur la base d'un taux d'augmentation de 2 %) par an.
- d) L'impôt anticipé sur les sociétés est exigible à chaque trimestre échu, soit au vingt-cinquième jour du mois suivant la fin de chaque trimestre. Tout retard de paiement de l'impôt anticipé sur les sociétés donne lieu à des intérêts calculés en fonction du taux d'intérêt convenu de la date d'exigibilité à la date de paiement.
- e) Dans le cas où le montant de l'impôt sur les sociétés à payer par l'Entité chargée du Projet TANAP pour une année s'avère supérieur au montant réglé au titre de l'impôt anticipé sur les sociétés, l'Entité chargée du Projet TANAP n'est pas tenue de procéder à des versements supplémentaires à ce titre.
- f) Le paiement de l'impôt anticipé sur les sociétés libère pleinement l'Entité chargée du Projet TANAP du paiement de l'impôt sur les sociétés.
- g) Le centre des impôts auquel l'Entité chargée du Projet TANAP adresse ses paiements au titre de l'impôt anticipé sur les sociétés lui délivre un reçu fiscal officiel attestant du paiement de l'impôt en question dans les 10 jours qui suivent. Ce reçu fiscal mentionne la date du paiement, son montant et la devise (dollars des États-Unis) dans laquelle il est effectué, ainsi que tout autre élément d'usage dans l'État s'agissant de ce type de reçu.

23.4 Autres dispositions

- a) L'Entité chargée du Projet TANAP est en droit de bénéficier des mesures d'incitation à l'investissement, aux meilleures conditions possibles en la matière, en vertu de la législation nationale, de règlements nationaux ou de textes législatifs analogues émanant de l'État, d'une autorité publique ou d'une entité publique.
- b) Aux fins du présent article, l'expression « Entité chargée du Projet TANAP » englobe toutes ses filiales sur le territoire.
- c) L'Entité chargée du Projet TANAP et les sociétés d'exploitation sont assujetties aux impôts liés à la protection de l'environnement et découlant des obligations internationales de l'État.
- d) Les obligations de l'Entité chargée du Projet TANAP relatives au paiement de l'impôt anticipé sur les sociétés ou de l'impôt sur les sociétés ne viennent pas en déduction ni en compensation de tout montant dû à l'Entité chargée du Projet TANAP ou à l'un des membres du Consortium TANAP par le Gouvernement du pays hôte.

Article 24. Douanes, importations et exportations

24.1 Sans préjudice de l'article 24.2, tout Participant au projet est en droit, de temps à autre, d'importer sur le territoire ou d'exporter ou réexporter depuis le territoire, en franchise de droits de

douane et sans restrictions, en son nom propre ou pour son compte, les équipements, les matériaux, les machines, les outils, les pièces détachées, les véhicules et les fournitures ainsi que toutes les autres biens (en dehors des combustibles liquides et des lubrifiants) qui seront utilisés dans le cadre des activités liées au projet.

24.2 Dans la mesure permise par la législation nationale, tout employé étranger lié à tout Participant au projet est en droit d'importer sur le territoire ou d'exporter ou réexporter à partir du territoire, en franchise de droits de douane et sans restrictions, les marchandises, les travaux, les services ou la technologie destinés à son usage personnel ou à sa propre consommation, à condition toutefois que, conformément à l'article 23, les ventes par ces personnes sur le territoire des biens ainsi importés à une autre personne soient imposées conformément à la législation nationale.

24.3 L'ensemble des équipements, des machines, des outils ou des technologies nécessaires et appropriés pour un usage temporaire dans le cadre du Projet TANAP et importés à titre provisoire sur le territoire sont assujettis au régime d'importation temporaire, tel que défini par la législation nationale.

24.4 Les autorisations et les exonérations accordées en vertu du présent article sont susceptibles d'être limitées par la législation nationale généralement applicable en matière de protection de l'environnement, de santé publique, de sécurité et d'ordre public.

24.5 Le gaz naturel transporté (y compris les pertes survenant lors du transport par le Réseau TANAP, ainsi que le gaz de combustion, le gaz d'équilibrage ou le stock de gaz en conduite provenant des expéditeurs) ou devant être transporté par l'Entité chargée du Projet TANAP pour le compte d'un expéditeur ou pour son propre compte par le biais du Réseau TANAP est considéré comme une marchandise en transit aux fins de la législation douanière de l'État et est exonéré de droits de douane.

24.6 Toutes les importations sur le territoire et les exportations du territoire en lien avec le Projet TANAP sont subordonnées aux procédures et aux documents requis par la législation nationale. Chaque Participant au projet s'acquitte des droits relatifs aux services ou aux documents douaniers (qui ne sont par ailleurs pas considérés comme des taxes) dans la mesure où ces derniers sont nominaux et correspondent aux coûts réels liés à la fourniture de ces services ou de ces documents, tout en revêtant un caractère non discriminatoire; cependant, ces droits ne peuvent en aucun cas dépasser le barème suivant :

Valeur déclarée de l'expédition	Droits
de 0 à 100 000 dollars des États-Unis	0,15 % de la valeur
100 001 à 1 000 000 dollars des États-Unis	150 dollars plus 0,10 % de la valeur au-delà de 100 000 dollars des États-Unis
1 000 001 à 5 000 000 dollars des États-Unis	1 050 dollars plus 0,07 % de la valeur au-delà de 1 000 000 dollars des États-Unis
5 000 001 à 10 000 000 dollars des États-Unis	3 850 dollars plus 0,05 % de la valeur au-delà de 5 000 000 dollars des États-Unis
Plus de 10 000 000 dollars des États-Unis	6 350 dollars plus 0,01 % de la valeur au-delà de 10 000 000 dollars des États-Unis

Article 25. Devises étrangères

25.1 Le Gouvernement du pays hôte s'engage à accorder à tout Participant au projet, pendant toute la durée du Projet et aux fins seulement de la conduite des activités liées au projet et en lien avec ces dernières, le droit :

- a) D'introduire des devises étrangères sur le territoire et d'utiliser, sans restriction, des comptes en devises étrangères sur le territoire et à convertir toute devise aux taux du marché;
- b) D'ouvrir et de conserver des comptes bancaires en devise locale sur le territoire et d'ouvrir et de conserver des comptes bancaires en devises étrangères à la fois sur le territoire et en dehors de celui-ci;
- c) De procéder à des achats de devise locale avec des devises étrangères ou à des conversions de la devise locale en devises étrangères;
- d) De transférer des devises étrangères hors du territoire et de les y conserver;
- e) D'être exempté de toute conversion imposée, le cas échéant, de devises étrangères en devise locale ou toute autre devise;
- f) De payer à l'étranger, directement ou non, en totalité ou en partie, en devise étrangère, les salaires, les indemnités et autres avantages dus aux employés étrangers;
- g) De rémunérer à l'étranger les sous-traitants, directement ou non, en totalité ou en partie, en devises étrangères, pour les marchandises, les travaux, les technologies ou les services dont ils font bénéficier le Projet TANAP;
- h) De procéder à tout paiement prévu dans le cadre du présent Accord ou des accords de projet en devises étrangères; et
- i) De fixer les tarifs du Réseau TANAP en devises étrangères et de facturer et de recevoir des paiements en devises étrangères, à la fois sur le territoire et en dehors de celui-ci, au choix de l'Entité chargée du Projet TANAP.

25.2 Tous les paiements à effectuer par des autorités publiques au titre d'un accord de projet sont libellés en dollars des États-Unis et sur la base du taux de change de la Banque centrale de la République turque à la date du paiement, excepté pour les paiements concernant les impôts, qui doivent être effectués dans la devise utilisée pour le paiement de l'impôt.

25.3 Tous les paiements effectués par les Participants au projet au titre du présent Accord ou d'un accord de projet sont libellés en dollars des États-Unis ou dans la devise convenue dans le présent Accord ou dans ces accords de projet et sur la base du taux de change de la Banque centrale de la République turque à la date du paiement, excepté pour les paiements concernant les impôts, qui doivent être effectués dans la devise utilisée pour le paiement de l'impôt.

Article 26. Responsabilité de l'Entité chargée du Projet TANAP

26.1 Sans préjudice du droit du Gouvernement du pays hôte et de toute autorité publique ou entité publique d'exiger de l'Entité chargée du Projet TANAP la pleine exécution de ses obligations en vertu du présent Accord ou d'un accord de projet auquel elle est partie, l'Entité chargée du Projet TANAP est responsable envers le Gouvernement du pays hôte, envers toute autorité publique ou entité publique de toute perte ou tout dommage découlant d'un manquement quelconque à l'une de ses obligations en vertu du présent Accord ou d'un accord de projet.

26.2 Lorsqu'une perte ou un dommage résulte ou découle d'un manquement à l'une des obligations du présent Accord ou d'un accord de projet et est imputable, d'une part, au Gouvernement du pays hôte, à une autorité publique ou à une entité publique et, d'autre part, à l'Entité chargée du Projet TANAP, cette dernière n'est tenue responsable que dans la mesure de ses torts.

26.3 Afin d'éviter toute ambiguïté, la responsabilité de l'Entité chargée du Projet TANAP envers un tiers (autre que le Gouvernement du pays hôte, une autorité publique ou une entité publique dans le cadre du présent Accord ou d'un accord de projet) eu égard à une perte ou un dommage subi par ce tiers en raison de la façon dont l'Entité chargée du Projet TANAP a mené certaines des activités liées au projet ne relève pas du présent Accord mais de la législation nationale ou d'autres lois applicables, selon le cas.

26.4 Toute compensation financière exigible en vertu du présent article est réglée en dollars des États-Unis et produit des intérêts au taux d'intérêt convenu, de la date de survenance de la perte ou du dommage à la date du paiement.

Article 27. Responsabilité du Gouvernement du pays hôte

27.1 Sans préjudice des droits de l'Entité chargée du Projet TANAP d'exiger du Gouvernement du pays hôte et de toute autorité publique ou entité publique la pleine exécution de leurs obligations en vertu du présent Accord ou d'un accord de projet, le Gouvernement du pays hôte est responsable de toute perte ou tout dommage découlant d'un manquement quelconque à l'une de ses obligations en vertu du présent Accord ou d'un accord de projet.

27.2 Toute compensation financière exigible en vertu du présent article est libellée et réglée en dollars des États-Unis et produit des intérêts au taux d'intérêt convenu, de la date de survenance de la perte ou du dommage à la date du paiement.

27.3 Lorsqu'une perte ou un dommage résulte ou découle d'un manquement à l'une des obligations du présent Accord ou d'un accord de projet et est imputable, d'une part, au Gouvernement du pays hôte, à une autorité publique ou une entité publique et, d'autre part, à l'Entité chargée du Projet TANAP, le Gouvernement du pays hôte, l'autorité publique ou l'entité publique, selon le cas, n'est tenu responsable que dans la mesure de ses torts.

27.4 La responsabilité du Gouvernement du pays hôte au titre du présent article ne s'applique pas à une quelconque obligation d'une Entité publique en vertu du présent Accord ou d'un accord de projet contractée par ladite Entité en sa qualité de membre du Consortium TANAP.

Article 28. Force majeure

28.1 Les Parties sont excusées en cas de non-exécution ou de retard dans l'accomplissement (d'une obligation, ou partie de celle-ci, en dehors des versements d'argent) dans la mesure où cette non-exécution ou ce retard d'exécution est dû à un cas de force majeure.

28.2 « Force majeure » désigne, à l'égard d'une obligation (ou partie de celle-ci) d'une Partie, une situation qui empêche l'exécution d'une obligation spécifique en raison d'événements imprévus indépendants de la volonté de la Partie en question, que l'on ne peut imputer à une défaillance ou une négligence de sa part, ou à un manquement quelconque aux obligations qui lui incombent en vertu du présent Accord, notamment, pour autant qu'ils soient applicables à la Partie concernée et sous réserve de ce qui précède, dans l'un des cas suivants :

- a) Catastrophes naturelles (phénomènes météorologiques extrêmes, accidents ou explosions, tremblements de terre, glissements de terrain, cyclones, inondations, incendies, foudre, raz-de-marée, éruptions volcaniques, ondes primaires supersoniques, épidémies ou fléaux et autres événements ou phénomènes naturels analogues);
- b) Catastrophes (y compris une contamination nucléaire ou chimique ou des rayonnements ionisants);
- c) Modification structurelle, glissement ou affaissement de terrain affectant une ou plusieurs parties du Réseau TANAP;
- d) Grève, grève du zèle, grève perlée ou tout autre type de conflit du travail;
- e) Application par une Partie d'une modification législative ayant une incidence sur sa capacité à s'acquitter des obligations qui lui incombent en vertu du présent Accord (à condition toutefois que le Gouvernement du pays hôte ne soit pas non plus dédouané de ses obligations au titre de l'article 29 et de l'article 30);
- f) Incapacité à se procurer les marchandises, les matériaux, les services ou la technologie nécessaires, incapacité à obtenir et conserver les moyens de transport nécessaires;
- g) Actes de guerre entre des États souverains (hormis, s'agissant du Gouvernement du pays hôte, lorsqu'il a déclenché le conflit en violant les principes du droit international), acte d'un ennemi souverain ou blocus;
- h) Actes de rébellion, émeutes, troubles civils, actes de terrorisme, insurrection ou sabotage;
- i) Boycotts internationaux, sanctions, embargos internationaux (excepté, dans le cas de l'État, suite à une décision de l'Organisation des Nations Unies); et
- j) En ce qui concerne l'Entité chargée du Projet TANAP uniquement, les cas d'expropriation.

28.3 Lorsqu'une Partie se trouve pour des raisons de force majeure dans l'impossibilité de s'acquitter des obligations qui lui incombent en vertu du présent Accord, en tout ou partie, elle en avise sans délai par écrit l'autre Partie concernée. Il convient que l'avis :

- a) Porte mention des obligations, ou partie de celles-ci, que la Partie n'est pas en mesure d'exécuter;
- b) Comporte une description détaillée du cas de force majeure;
- c) Indique la durée estimée de la situation de force majeure; et
- d) Précise quelles mesures sont proposées pour remédier à la situation de force majeure ou atténuer ses effets.

28.4 Suite à l'envoi de l'avis visé à l'article 28.3, et pendant toute la durée de la situation de force majeure, les obligations, ou partie de celles-ci, qui ne peuvent être exécutées en raison de cette situation, excepté les obligations relatives aux versements d'argent, sont suspendues dans la mesure imposée par les circonstances.

28.5 La Partie qui se trouve dans l'incapacité de mener à bien ses obligations, ou partie de celles-ci (excepté les obligations relatives aux versements d'argent) du fait d'un cas de force majeure, prend légitimement toutes les mesures à sa disposition et mobilise les sommes appropriées pour mettre un terme ou trouver une solution à la situation de force majeure et reprendre pleinement l'exécution de ses obligations dans les meilleurs délais.

28.6 Lorsque le Gouvernement du pays hôte se trouve dans l'incapacité de remplir ses obligations, ou partie de celles-ci (excepté les obligations relatives aux versements d'argent) du fait d'un cas de force majeure, il prend et veille à ce que les autorités publiques et entités publiques concernées prennent légitimement les mesures dont ils disposent pour atténuer les pertes ou les dommages subis par l'Entité chargée du Projet TANAP au cours de la situation de force majeure et en conséquence de celle-ci.

28.7 Lorsque l'Entité chargée du Projet TANAP se trouve dans l'incapacité de remplir ses obligations, ou partie de celles-ci (excepté les obligations relatives aux versements d'argent), en cas de force majeure, elle prend légitimement les mesures dont elle dispose pour atténuer les pertes ou les dommages subis par le Gouvernement du pays hôte, les autorités publiques et les entités publiques au cours de la situation de force majeure et en conséquence de celle-ci.

Article 29. Modification législative discriminatoire

29.1 L'expression « modification législative discriminatoire » désigne toute modification législative qui :

- a) Établit une discrimination entre certains détenteurs d'intérêts, leurs entreprises ou leurs activités dans le cadre du Projet TANAP (indépendamment du fait que les dispositions des alinéas b) et c) ci-dessous soient respectées); ou
- b) S'applique au Projet TANAP, mais pas du tout ou pas dans la même mesure aux autres projets de gazoducs de transit; ou
- c) S'applique aux détenteurs d'intérêts, mais pas aux autres entités jouissant d'une participation dans d'autres gazoducs de transit; et/ou
- d) Affecte, que son application soit générale ou non, les procédures et principes expressément visés dans les articles suivants du présent Accord :
 - i) Article 2
 - ii) Articles 3.1 à 3.4
 - iii) Articles 4.1 a) à c)
 - iv) Article 10
 - v) Article 16
 - vi) Article 23
 - vii) Article 24
 - viii) Article 25.

Afin d'éviter toute ambiguïté, les modifications portant sur les frais, les taxes et les droits visés à l'article 7.3 et à l'article 24.5 (toujours à condition que les frais visés à l'article 24.5 ne dépassent pas les montants maximums exigibles qui y sont mentionnés) et découlant des révisions ordinairement appliquées à ces frais, ces taxes et ces droits sur une base annuelle, ne constituent pas une modification législative discriminatoire.

Les Parties reconnaissent et conviennent par la présente que le Projet TANAP n'est pas assujéti à la Loi sur le marché du gaz naturel et aux règlements y afférents. Toute modification législative concernant :

- a) Le raccordement au réseau national de transport de gaz naturel;
- b) Le recours au réseau national de transport de gaz naturel; et/ou

c) L'importation de gaz naturel sur le territoire et l'exportation de gaz naturel à partir du territoire;

Ne constitue pas une modification législative discriminatoire si elle est sans effet sur le Projet TANAP.

29.2 Lorsqu'une modification législative discriminatoire au sens de l'article 29.1 est promulguée ou entre en vigueur et :

- a) Rend caduque ou non applicable toute obligation significative du Gouvernement du pays hôte ou d'une autorité publique ou d'une entité publique, ou un quelconque droit conféré à un détenteur d'intérêt en vertu du présent Accord ou d'un accord de projet; ou
- b) Conduit de façon significative à compromettre la mise en œuvre du Projet TANAP, à s'y opposer ou à l'entraver; ou bien limite, restreint ou porte atteinte à la valeur du Projet TANAP, à son équilibre économique ou à l'un des droits ou l'une des indemnités ou des garanties accordés en vertu du présent Accord ou d'un accord de projet ou qui en découlent; ou
- c) Contribue de façon significative à imposer (directement ou non) des coûts à un détenteur d'intérêts;

Les détenteurs d'intérêts concernés, dans un délai d'une année suivant la date à laquelle il leur a été raisonnablement donné de prendre connaissance des effets d'une telle modification législative discriminatoire, en avisent par écrit le Gouvernement du pays hôte.

29.3 Les détenteurs d'intérêts en question et le Gouvernement du pays hôte s'efforcent de résoudre la question au moyen de négociations amiables.

29.4 Si les détenteurs d'intérêts et le Gouvernement du pays hôte ne parviennent pas à une solution amiable dans les 90 jours suivant la remise d'un tel avis, les détenteurs d'intérêts sont en droit de soumettre la question à l'arbitrage conformément à l'article 34.

29.5 Dans le cadre de l'arbitrage, toujours sous réserve de l'accomplissement des conditions du présent article, les détenteurs d'intérêts sont en droit d'exiger que le Gouvernement du pays hôte les indemnise des coûts occasionnés par la modification législative discriminatoire. Cette indemnisation est, à la demande des détenteurs d'intérêts concernés, réglée en dollars des États-Unis et peut, au gré du Gouvernement du pays hôte, consister en :

- i) Un remboursement effectué dans les 30 jours, par le Gouvernement du pays hôte, des coûts supportés par les détenteurs d'intérêts concernés en raison de la modification législative discriminatoire, sauf convention contraire; ou
- ii) Un remboursement par le Gouvernement du pays hôte des coûts supportés par les détenteurs d'intérêts concernés en raison de la modification législative discriminatoire sous forme de versements annuels d'un montant fixe répartis sur le reste de la durée estimée du Projet TANAP. Dans ce cas, ces versements sont majorés d'intérêts fixés selon des taux commerciaux raisonnables et qui ne sont pas inférieurs aux taux auxquels le bénéficiaire peut lui-même emprunter des fonds. Ces intérêts commencent à courir à partir de la date ou des dates auxquelles les coûts sont supportés jusqu'à la date ou les dates auxquelles le Gouvernement du pays hôte procède aux versements; ou
- iii) Lorsque cela concerne l'Entité chargée du Projet TANAP, une réduction du montant des impôts exigibles au titre de l'article 23 du présent Accord.

Le montant de tout remboursement des coûts versé en vertu du présent article est pris en considération dans l'évaluation des pertes et dommages aux termes de l'article 27.

29.6 Les obligations du présent article ne s'appliquent pas à une modification législative discriminatoire qui correspond à une mesure appropriée en matière de protection de l'environnement, de la santé publique, de la sécurité, des besoins sociaux, des droits du travail ou des droits humains.

29.7 Lorsqu'une modification législative constitue une expropriation, elle relève de l'article 30 plutôt que du présent article.

Article 30. Expropriation

30.1 Aucun investissement d'aucun investisseur (au sens où ces termes utilisés dans le présent Accord sont définis dans le Traité sur la Charte de l'énergie, indépendamment du fait que l'investisseur soit constitué en vertu du droit d'une Partie contractante, au sens attribué à ce terme dans le Traité sur la Charte de l'énergie ou d'un État tiers) lié au Projet TANAP n'est nationalisé, exproprié ou soumis à des mesures ayant des effets analogues aux procédures de nationalisation ou d'expropriation (ci-après dénommées « expropriation »), excepté lorsque cette expropriation est :

- a) Dans l'intérêt public;
- b) Non discriminatoire;
- c) Effectuée dans le respect des règles de droit; et
- d) Accompagnée du versement sans délai d'une indemnisation suffisante et effective.

30.2 L'indemnisation versée pour expropriation doit correspondre à la juste valeur marchande de l'investissement concerné, évaluée juste avant le moment où l'expropriation ou le risque d'expropriation a été révélé, portant ainsi atteinte à la valeur de l'investissement.

30.3 Il convient de prendre les dispositions appropriées, au moment de l'expropriation ou au préalable, en vue de l'évaluation et du règlement de l'indemnité, laquelle doit être réglée sans délai. La juste valeur marchande est établie en dollars des États-Unis et comprend des intérêts calculés au taux d'intérêt convenu et courant de la date de l'expropriation à la date du versement.

30.4 Tout différend lié à une expropriation peut être soumis à un arbitrage conformément aux dispositions de l'article 34, et à cette fin :

- a) Il convient de considérer les termes « Parties », « Partie », « membre du Consortium TANAP » et/ou « Participant au projet » utilisés dans l'article 34 comme renvoyant au terme « investisseur »; et
- b) Le « respect des règles de droit », au sens de l'article 30.1 c) ci-dessus, s'impose de façon à ce que l'arbitrage prévu à l'article 34 aboutisse à une décision définitive.

Article 31. Successeurs et cessionnaires autorisés

31.1 Conformément aux dispositions du présent article, tout membre du Consortium TANAP peut transférer, céder, partager ou encore disposer de tout ou partie de ses parts dans l'Entité chargée du Projet TANAP; cette dernière peut transférer, céder, partager ou encore disposer de tout ou partie de ses droits et obligations en vertu du présent Accord, ceci s'accompagnant dans tous les cas d'effets contraignants pour les autorités publiques.

31.2 Les membres du Consortium TANAP et l'Entité chargée du Projet TANAP avisent le Gouvernement du pays hôte de l'intention de toute autre entité de prendre des participations dans l'Entité chargée du Projet TANAP en tant que membre du Consortium TANAP. La participation de cette entité est effective et chaque membre du Consortium TANAP est autorisé à céder tout ou partie de ses parts dans l'Entité chargée du Projet TANAP à cette entité pour rendre cette participation effective, 45 jours après la remise d'une notification écrite par l'Entité chargée du Projet TANAP au Gouvernement du pays hôte et une garantie de la société mère émise par cette entité participante sous la forme définie à l'annexe 3. Le Gouvernement du pays hôte a le droit de refuser la participation de cette entité en le notifiant par écrit à l'Entité chargée du Projet TANAP et aux membres du Consortium TANAP dans ce délai de 45 jours. Le Gouvernement du pays hôte ne peut exercer ce droit que si le participant proposé constitue une menace pour l'intérêt national de l'État ou contredit les dispositions de l'article 7.11 de l'Accord intergouvernemental concernant le TANAP.

31.3 Sous réserve de la conformité des dispositions de l'article 7.11 de l'Accord intergouvernemental concernant le TANAP, chaque membre du Consortium TANAP a le droit de transférer librement à tout moment la totalité de ses parts dans l'Entité chargée du Projet TANAP à l'une de ses filiales ou tout ou partie de ses parts dans l'Entité chargée du Projet TANAP à tout autre membre du Consortium TANAP. L'Entité chargée du Projet TANAP a le droit de transférer librement à tout moment la totalité de ses droits et obligations en vertu du présent Accord à l'une de ses filiales, dans chaque cas, à condition que la filiale ou le membre cessionnaire du Consortium TANAP (le cas échéant) ait la capacité financière et technique nécessaire pour exécuter ses obligations en vertu du présent Accord. Ce transfert prend effet à la remise d'une notification écrite du transfert par le cédant au Gouvernement du pays hôte, y compris une confirmation du cessionnaire qu'il accepte le transfert.

31.4 L'Entité chargée du Projet TANAP a le droit de transférer à tout moment le présent Accord à toute autre entité avec le consentement écrit préalable du Gouvernement du pays hôte, à condition que cette autre entité ait la capacité financière et technique nécessaire pour remplir ses obligations en vertu du présent Accord. Ce transfert prend effet 45 jours après la remise d'une notification écrite par l'Entité chargée du Projet TANAP au Gouvernement du pays hôte. Le Gouvernement du pays hôte a le droit de refuser ce transfert moyennant un préavis à l'Entité chargée du Projet TANAP dans ce délai de 45 jours. Le Gouvernement du pays hôte peut refuser ce transfert si le cessionnaire constitue une menace pour l'intérêt national de l'État ou contredit les dispositions de l'article 7.11 de l'Accord intergouvernemental concernant le TANAP.

31.5 Pour garantir tout financement du Projet TANAP conformément à l'article 8.2, l'Entité chargée du Projet TANAP a le droit à tout moment de transférer ses droits et de céder ses créances en vertu du présent Accord, qu'elles soient actuelles, futures ou conditionnelles, en totalité ou en partie, au profit d'un prêteur ou pour le compte de celui-ci, ou de créer en faveur de ce prêteur tout gage ou autre intérêt similaire dans ces droits ou réclamations. Les membres du Consortium TANAP auront le droit, à tout moment, de transférer ou de créer en faveur de tout prêteur tout gage ou autre intérêt similaire dans les parts de ce membre du Consortium TANAP dans l'Entité chargée du Projet TANAP. La cession ou le transfert prend effet 45 jours après la remise d'une notification écrite au Gouvernement du pays hôte par l'Entité chargée du Projet TANAP. Le Gouvernement du pays hôte a le droit de refuser ce transfert si le prêteur constitue une menace pour l'intérêt national de l'État.

31.6 Sans préjudice du présent article, le Gouvernement du pays hôte s'engage à coopérer avec l'Entité chargée du Projet TANAP et les membres du Consortium TANAP pour le respect de toutes les formalités requises pour effectuer toute cession ou tout transfert autorisé.

Article 32. Démantèlement

32.1 À la suite de l'expiration prévue à l'article 2 du présent Accord ou de la dénonciation anticipée par le Gouvernement du pays hôte conformément à l'article 35, l'Entité chargée du Projet TANAP démantèle le Réseau TANAP conformément aux termes du Plan de démantèlement visé à l'article 32.2, à moins que les Parties ne conviennent d'une base selon laquelle le Réseau TANAP sera transféré au Gouvernement du pays hôte.

32.2 Au plus tard 10 ans avant l'expiration du présent Accord, l'Entité chargée du Projet TANAP fournit au Gouvernement du pays hôte et y consent dans les six mois un plan écrit décrivant les mesures proposées pour le démantèlement (le « Plan de démantèlement »). Le Plan de démantèlement comprend un fonds pour le démantèlement du Réseau TANAP qui sera conforme aux normes et pratiques de l'industrie internationale des gazoducs et à la législation nationale. Le Plan de démantèlement et sa révision (le cas échéant) sont soumis à l'approbation du Gouvernement du pays hôte, qui ne saurait le refuser de façon déraisonnable.

32.3 L'Entité chargée du Projet TANAP n'a aucune obligation ni responsabilité en ce qui concerne le démantèlement du Réseau TANAP autre que celles prévues au présent article.

Article 33. Législation applicable

Le présent Accord est régi et interprété conformément aux lois de la Suisse.

Article 34. Règlement des différends

34.1 Consentement à l'arbitrage

- a) Les Parties consentent de manière irrévocable à soumettre à l'arbitrage international tout différend découlant du présent Accord ou lié de quelque manière que ce soit à l'Accord, conformément aux dispositions du présent article. Afin d'éviter toute ambiguïté, aux fins du présent article, le terme « différend » signifie tout litige, tout différend ou toute réclamation, y compris tout différend relatif à l'interprétation, à la dénonciation ou à la validité du présent Accord.
- b) Dans la mesure du possible, les différends sont réglés à l'amiable.
- c) Si un différend ne peut pas être réglé à l'amiable dans les 60 jours à compter de la date à laquelle l'une des Parties concernées par le différend a demandé un règlement à l'amiable, le différend est résolu définitivement en vertu du règlement de la CCI. En cas de conflit entre le règlement de la CCI et les dispositions d'arbitrage du présent Accord, le présent Accord prévaut.
- d) Les Parties peuvent convenir par écrit d'une procédure arbitrale alternative.
- e) Sans préjudice des droits éventuels des Participants au Projet de soumettre des réclamations à l'arbitrage en vertu de tout Accord de Projet pertinent (à condition que ledit Accord de Projet prévoie des droits d'arbitrage) ou en vertu de tout traité

d'investissement bilatéral ou multilatéral auquel les États sont parties, les Parties conviennent que le présent article ne donne pas le droit :

- i) À un Participant au Projet autre que l'Entité chargée du Projet TANAP d'engager un arbitrage en vertu du présent Accord, sauf dans le cas d'un Participant au Projet introduisant une réclamation au titre de l'article 30; ou
 - ii) À un Participant au Projet de faire valoir un droit ou d'engager un arbitrage en vertu de l'Accord intergouvernemental concernant le TANAP.
- f) Afin d'éviter toute ambiguïté, l'Entité chargée du Projet TANAP a le droit d'engager un arbitrage pour réclamer une indemnité pour les coûts et pertes et dommages qui pourraient être encourus par les détenteurs d'intérêts en vertu du présent Accord.

34.2 Constitution du tribunal arbitral et langue de procédure

- a) Le siège de l'arbitrage est à Genève, en Suisse.
- b) Le tribunal arbitral peut décider de tenir des audiences à Genève ou à Istanbul.
- c) Le tribunal arbitral constitué en vertu du présent Accord se compose de trois arbitres. Cependant pour les différends d'une valeur totale n'excédant pas 10 millions de dollars des États-Unis, il se compose d'un seul arbitre.
- d) La langue de la procédure arbitrale est l'anglais.

34.3 Subrogation

Le droit des Parties de soumettre un différend à un arbitrage en vertu du présent Accord n'est pas affecté par le fait qu'elles ont reçu une compensation partielle de tout tiers eu égard à toute perte ou tout dommage qui fait l'objet du différend à l'égard de la perte ou du dommage non indemnisé.

34.4 Attribution et exécution

- a) La sentence arbitrale rendue en vertu du présent Accord est définitive et contraignante pour les Parties. Les Parties s'engagent à se conformer sans délai à cette sentence. Les sentences sont enregistrées et exécutées conformément à la loi de tout tribunal compétent.
- b) Lorsqu'une indemnité pécuniaire est accordée dans le cadre d'une sentence arbitrale, elle est exigible et le paiement s'effectue en dollars des États-Unis. Les intérêts dus sont calculés au taux d'intérêt convenu à compter de la date de l'événement, du non-respect ou de toute autre violation donnant lieu au différend, et courent jusqu'à la date de paiement intégral de l'indemnité.

Article 35. Dénonciation

35.1 Sauf disposition expresse du présent Accord, aucune Partie ne peut modifier, annuler, résilier, dénoncer, déclarer invalide ou inapplicable, choisir de traiter comme dénoncé, suspendu ou autrement tenter d'éviter ou de limiter le présent Accord ou tout Accord de Projet sans le consentement écrit préalable de l'autre Partie.

35.2 Si l'Entité chargée du Projet TANAP n'a pas pris sa décision définitive d'investissement relativement au Projet TANAP avant le 31 décembre 2014 (ou à la date d'expiration de toute prolongation convenue) pour une raison autre qu'un cas de force majeure ou suite au non-respect de ses obligations par l'État ou toute autorité publique ou entité publique dans

un délai convenable, le Gouvernement du pays hôte a le droit de notifier par écrit à l'Entité chargée du Projet TANAP la dénonciation du présent Accord. Cette dénonciation prend effet 360 jours après réception par l'Entité chargée du Projet TANAP de ladite notification, à moins que, dans ledit délai de 360 jours, l'Entité chargée du Projet TANAP prenne la décision définitive d'investissement relativement au Projet TANAP. En outre, aux fins du présent paragraphe, la date du 31 décembre 2014 (ou la date d'expiration de toute prolongation convenue) sera prorogée comme décrit à l'article 35.4 si, et dans la mesure où, les retards sont causés par un cas de force majeure ou par le non-respect de ses obligations par l'État, une autorité publique ou une entité publique dans un délai convenable.

35.3 Si l'Entité chargée du Projet TANAP n'a pas entamé la construction du Projet TANAP avant le 31 décembre 2016 (ou à la date d'expiration de toute prolongation convenue) pour une raison autre qu'un cas de force majeure ou suite au non-respect de ses obligations par l'État ou toute autorité publique ou entité publique dans un délai convenable, le Gouvernement du pays hôte a le droit de notifier par écrit à l'Entité chargée du Projet TANAP la dénonciation du présent Accord. Ladite dénonciation prend effet 180 jours après réception par l'Entité chargée du Projet TANAP de cet avis de dénonciation, à moins que, dans ce délai indiqué, l'Entité chargée du Projet TANAP entame la construction du Projet TANAP. En outre, aux fins du présent paragraphe, la date du 31 décembre 2016 (ou la date d'expiration de toute prolongation convenue) sera prorogée comme décrit à l'article 35.4 si, et dans la mesure où, les retards sont causés par un cas de force majeure ou par le non-respect de ses obligations par l'État, une autorité publique ou une entité publique dans un délai convenable.

35.4 À la fin de tout cas de force majeure ou de toute activité constituant un non-respect par l'État ou une autorité publique ou entité publique de l'une de ses obligations dans un délai convenable, si, de l'avis de l'Entité chargée du Projet TANAP, ce cas de force majeure ou ce non-respect entraîne un retard dans la prise de décision définitive d'investissement relativement au Projet TANAP ou dans la construction du Projet TANAP, selon le cas, l'Entité chargée du Projet TANAP doit notifier le Gouvernement du pays hôte en fournissant des renseignements détaillés sur les spécificités de l'impact de ce cas de force majeure ou de ce non-respect sur ses activités qui sont sur une voie critique menant à sa décision définitive d'investissement ou sur le début de la construction accompagnés de la durée et du temps de prolongation demandés.

35.5 Sous réserve des articles 35.5 et 35.6, mais sans préjudice des autres recours de la Partie en vertu du présent Accord, y compris des droits de dénonciation du Gouvernement du pays hôte en vertu des articles 35.2 et 35.3, toute Partie peut, moyennant une notification écrite à l'autre Partie, mettre fin au présent Accord si, au terme de la période initiale d'exploitation, l'autre Partie commet un manquement grave à ses obligations envers la première Partie en vertu du présent Accord et que la Partie défaillante, dans un délai de 180 jours à compter de la réception de l'avis :

a) Ne répare pas la violation substantielle (et lorsque le paiement de dommages-intérêts est un recours adéquat pour cette violation substantielle, l'intégralité du paiement de ces dommages-intérêts par la Partie défaillante est réputée remédier à cette violation substantielle) et ses effets à la satisfaction raisonnable de la Partie ayant émis l'avis (ou ne débute les mesures appropriées pour le faire ni ne s'y conforme diligemment); ou

b) Dans le cas d'une violation substantielle qui ne peut être réparée elle-même, ne met pas en place des mesures raisonnablement satisfaisantes pour l'autre Partie ni ne s'y conforme diligemment pour empêcher une récurrence de cette violation.

35.6 Nonobstant tout ce qui précède, aucun droit de dénonciation ne peut exister ci-dessous dans la mesure où la violation en question est causée par une violation du présent Accord ou de

tout Accord de projet par la Partie désireuse de le dénoncer ou découle de cette violation (ou, s'il s'agit du Gouvernement du pays hôte, d'une violation par toute autorité publique ou entité publique).

35.7 Si le Gouvernement du pays hôte a le droit de dénoncer le présent Accord (autrement qu'en vertu de l'article 35.2 ou 35.3), il ne met pas fin au présent Accord sans accorder aux prêteurs le droit de remédier à toute violation ou tout manquement de l'Entité chargée du Projet TANAP dans le délai prescrit dans l'accord direct, le cas échéant, entre le Gouvernement du pays hôte et les prêteurs. Les prêteurs ont le droit de substituer l'Entité chargée du Projet TANAP à une Entité de remplacement appropriée assujettie aux modalités d'un tel accord direct.

35.8 Toute dénonciation anticipée du présent Accord ne porte pas atteinte aux droits des Parties concernant l'exécution intégrale de toutes les obligations antérieures à la dénonciation.

Article 36. Notifications

36.1 Une notification, une approbation, un consentement ou toute autre communication en vertu du présent Accord ou en relation avec celui-ci (ci-après dénommée dans le présent article « notification ») :

- a) Doit être écrite en anglais et en turc;
- b) Est réputée avoir été dûment remise ou délivrée lorsqu'elle est livrée en mains propres ou par un service de courrier reconnu au plan international, ou transmise par télécopieur à la Partie à laquelle elle doit être remise, ou pour laquelle l'autorisation de remise a été accordée, à l'adresse ou au numéro de télécopieur de ladite Partie indiqué ci-après à l'attention de la personne ainsi désignée ou à toute autre adresse ou tout autre numéro de télécopieur ou à l'attention de toute autre personne que la Partie concernée peut à tout moment désigner par notification donnée conformément au présent article; et
- c) Afin d'éviter toute ambiguïté, une notification envoyée par courrier électronique ne sera pas considérée comme valable.

Les coordonnées de chaque Partie à la date du présent Accord sont les suivantes :

Le Gouvernement de la République turque

Nom : Ministère de l'énergie et des ressources naturelles
Adresse : Nasuh Akar Mahallesi Turkocagi Caddesi 2/1, Bahcelievler,
Ankara, Turquie
Télécopie : +90 (312) 215 66 54
À l'attention de : Département des oléoducs de transit

L'Entité chargée du Projet TANAP

Nom : Trans Anatolian Gas Pipeline Company BV
Adresse : Kizilirmak Mahallesi Ufuk Universitesi Caddesi Fariyla
Centre d'affaires n° 8 Kat 1/13-24 Kat 2/17-18-19-20
Cukurambar, Ankara, Turquie

Télécopie :

À l'attention de :

36.2 En l'absence de preuve de réception antérieure, toute notification prend effet à partir du moment où elle est considérée comme reçue conformément à l'article 36.3 ci-dessous.

36.3 Sous réserve de l'article 36.4 ci-dessous, une notification est réputée reçue :

- a) Dans le cas d'une notification remise en mains propres à l'adresse du destinataire, à la livraison à cette adresse;
- b) Dans le cas d'un service de courrier reconnu au plan international, lorsque ce service a remis la communication ou le document à l'adresse appropriée et recueilli une signature confirmant la réception; ou
- c) Dans le cas d'un facsimilé, sur production d'un rapport de transmission du poste à partir duquel le facsimilé a été envoyé et qui indique que le facsimilé a bien été envoyé dans son intégralité au numéro de télécopieur du destinataire. Toute notification transmise par facsimilé doit être suivie d'une notification écrite envoyée au plus tard trois jours ouvrables sous la forme d'une lettre adressée à cette Partie comme indiqué ci-dessus.

36.4 Une notification reçue ou réputée reçue conformément à l'article 36.3 ci-dessus un jour autre qu'un jour ouvrable ou après 17 heures un jour ouvrable, heure locale du lieu de réception, sera réputée reçue le jour ouvrable suivant.

36.5 Chaque Partie s'engage à transmettre ses nouvelles coordonnées à l'autre Partie par le biais d'une notification remise conformément au présent article lorsque les détails indiqués dans les présentes ne sont plus valables pour la remise de la notification.

Article 37. Divers

37.1 Les Parties conviennent que le Projet TANAP, y compris le présent Accord, relève de la Loi sur le transit.

37.2 Le présent Accord et toutes ses annexes constituent l'intégralité de l'entente entre les Parties en ce qui concerne les questions qui y sont traitées. Le présent Accord ne peut être modifié autrement que par consentement écrit des Parties et cette modification entrera en vigueur dès sa ratification.

37.3 La renonciation à tout droit, tout avantage, tout intérêt ou tout privilège en vertu du présent Accord ne sera effective que si elle est faite expressément et par écrit, en indiquant l'article (y compris toute section applicable) prévoyant ce droit, cet avantage, cet intérêt ou ce privilège. Cette renonciation est limitée à la circonstance particulière à l'égard de laquelle elle est faite et n'implique aucune renonciation future ou supplémentaire.

37.4 Les intérêts s'ajoutent au taux d'intérêt convenu sur tout montant éventuel exigible en vertu du présent Accord, à compter du moment où ce montant est exigible jusqu'à la date à laquelle ce montant, ainsi que tous les intérêts courus, est payé intégralement.

37.5 Le Gouvernement du pays hôte, d'une part, et l'Entité chargée du Projet TANAP, d'autre part, assurent ou font respecter la confidentialité de toutes les données et informations de nature privée ou exclusive qu'elles peuvent recevoir, directement ou indirectement, de l'autre Partie ou se rapportant au Projet TANAP.

37.6 Le présent Accord est exécuté en langues anglaise et turque. En cas de conflit, la version anglaise prévaut.

37.7 Le Gouvernement du pays hôte, d'une part, et l'Entité chargée du Projet TANAP, d'autre part, se réservent tous les droits, toutes les reconventions et défenses et tous les autres recours que cette Partie a contractés en vertu du présent Accord ou qui en découlent. Toutes les obligations du Gouvernement du pays hôte d'effectuer des paiements à l'Entité chargée du Projet TANAP ou, le cas échéant, à tout membre du Consortium TANAP, en vertu du présent Accord, ne sont ni compensées ni récupérées sur des montants qui auraient dû être versés au Gouvernement du pays hôte par l'Entité chargée du Projet TANAP.

37.8 Sans préjudice des droits de l'Entité chargée du Projet TANAP en vertu du présent Accord, le Gouvernement du pays hôte et l'Entité chargée du Projet TANAP accordent par les présentes à la SOCAR ou à une entité établie par la SOCAR (ou ses filiales) (dans le contexte du présent paragraphe appelée « entité de communication ») le droit de construire, d'installer, de posséder, de détenir, de contrôler et d'exploiter une infrastructure de communication électronique (câble à fibre optique) le long du corridor du gazoduc du Réseau TANAP aux fins d'une communication de transit entre la République d'Azerbaïdjan et des pays autres que l'État. Cette entité de communication peut fournir des services au moyen de cette infrastructure de communication électronique sur le territoire, à condition que ce service soit conforme aux lois et règlements nationaux, y compris toutes les exigences en matière de licence conformément à la législation nationale. Tous les coûts, frais, paiements et toute autre dépense découlant des obligations ou exigences liées à l'évaluation, à la construction ou à l'exploitation de cette infrastructure de communication électronique sont à la charge de l'entité de communication.

FAIT à Istanbul, le 26 juin 2012.

Pour le Gouvernement de la République turque et en son nom :

TANER YILDIZ

Ministre de l'énergie et des ressources naturelles

Pour la Trans Anatolian Gas Pipeline Company BV et en son nom :

ROVNAQ ABDULLAYEV

Président

State Oil Company of the Azerbaijan Republic

ANNEXE I

NORMES TECHNIQUES

ACI	American Concrete Institute
AISC	American Institute of Steel Construction
API	American Petroleum Institute
AGA	American Gas Association
ASCE	American Society of Civil Engineers
ANSI	American National Standards Institute
ASME	American Society of Mechanical Engineers
ASNT	American Society of Nondestructive Testing
ASTM	American Society for Testing and Materials
AWPA	American Wood Preservers Association
AWS	American Welding Society
CAN	Canadian Standards
CECE	CENELEC Electronic Components
GBE	British Gas Code of Practice
BSI	British Standards Institution
DIN	Deutsche Institut für Normung
DNV	Det Norske Veritas
EUMA	Engineering Equipment and Materials Association
CEI	Commission électrotechnique internationale
IEEE	Institute of Electrical and Electronics Engineers (États-Unis)
EIA	Electronic Industries Association
EI	Energy Institute (Royaume-Uni)
ISA	Instrument Society of America
ISO	Organisation internationale de normalisation
NACE	National Association of Corrosion Engineers (États-Unis)
NEMA	National Electrical Manufacturers Association (États-Unis)
NFPA	National Fire Prevention Association (États-Unis)
PRCI	Pipeline Research Council International
SSPC	Steel Structures Painting Council
UBC	Universal Building Code

MSS	Manufacturers Standardisation Society of the Valves and Fittings Industry
FM	Factory Mutual Approvals Guidelines
HIS	Hydraulics Institute Standards
FCI	Fluid Control Institute
JPL	Jet Propulsion Laboratory
UL	Underwriters Laboratory
BM	Banque mondiale
OMS	Organisation mondiale de la santé
PFI	Pipe Fabrication Institute
TSE	Turkish Standards Institution

ANNEXE II

DROITS FONCIERS

Définitions

Dans la présente annexe 2, tous les termes en majuscules qui ne sont pas autrement définis auront la même définition que celle indiquée dans l'Accord auquel la présente annexe 2 se rattache. En outre, les termes ci-dessous auront les définitions suivantes :

« Corridor de construction » désigne une superficie terrestre (y compris le contrôle exclusif de la zone qui la surplombe à une hauteur déterminée et les droits sur son sous-sol à une profondeur déterminée) dans le corridor d'itinéraire privilégié s'étendant du point d'entrée aux points de sortie, sur laquelle sera situé l'axe central du corridor du gazoduc, ainsi que d'autres zones déterminées par l'Entité chargée du Projet TANAP à sa seule discrétion comme étant raisonnablement nécessaires pour la conduite des activités liées au projet au titre desquelles seront exercés les droits fonciers requis pour la phase de construction et d'installation, comme énoncé à la section 3 sur la phase 2 de la présente annexe seront exercés, tel que notifié par l'Entité chargée du Projet TANAP aux autorités publiques, y compris à l'entité détentrice des droits fonciers.

« Corridor d'intérêt » désigne une superficie terrestre de 10 kilomètres de large qui s'étend du point d'entrée aux points de sortie, tel que notifié par l'Entité chargée du Projet TANAP aux autorités publiques.

« Corridor d'itinéraire privilégié » désigne une superficie terrestre dans le corridor d'intérêt d'une largeur de 500 mètres qui s'étend du point d'entrée aux points de sortie, comme notifié par l'Entité chargée du Projet TANAP aux autorités publiques.

« Corridor désigné » désigne une superficie terrestre située dans le corridor d'itinéraire privilégié d'une largeur de 100 mètres qui s'étend du point d'entrée aux points de sortie, comme notifié par l'Entité chargée du Projet TANAP aux autorités publiques.

1. Droits fonciers

1.1 La présente annexe 2 énonce et prévoit les droits fonciers sur le territoire et les droits connexes (y compris les droits d'usage exclusif, d'occupation, de possession et de contrôle, les droits d'entrée et de sortie, les droits de construction sur le terrain ou dans son sous-sol (autre que les droits de propriété foncière), les licences d'entrée et d'exécution des activités liées au projet sur les terres de tiers ainsi que tous les autres droits analogues sur le territoire) qui doivent être notifiés par l'Entité chargée du Projet TANAP à l'entité détentrice des droits fonciers selon les besoins de la mise en œuvre progressive des activités liées au projet (y compris les réparations, les remplacements, les extensions de capacité et d'infrastructures), obtenus par l'entité détentrice des droits fonciers conformément à l'article 16 du présent Accord et accordés à l'Entité chargée du Projet TANAP en ce qui concerne les activités liées au projet.

1.2 Les droits fonciers accordés à l'Entité chargée du Projet TANAP seront exécutoires par celle-ci à l'égard de toutes les autorités publiques et de tous les tiers.

1.3 L'entité détentrice des droits fonciers fera en sorte que tous les propriétaires fonciers et les occupants des biens ou des droits fonciers affectés respectent tous les droits fonciers obtenus

par l'entité détentrice des droits fonciers et accordés à l'Entité chargée du Projet TANAP de façon permanente, temporaire ou de temps à autre, selon le cas, pour permettre la construction et l'exploitation des infrastructures et la conduite de toutes les autres activités liées au projet. Sans limiter les dispositions qui précèdent ainsi que celles prévues dans l'Accord auquel la présente annexe 2 se rattache, les autorités publiques aideront l'Entité chargée du Projet TANAP à éviter et à corriger toute ingérence de tiers dans l'exercice des droits fonciers par l'Entité chargée du Projet TANAP et dans la jouissance de ces droits, y compris tout empiètement sur les zones constituant le terrain du projet ou affectant les infrastructures.

1.4 Sous réserve des dispositions qui précèdent et sans limiter celles énoncées dans l'Accord auquel la présente annexe 2 se rattache, les droits fonciers comprendront tous les droits prévus ci-après nécessaires à la conduite progressive des activités liées au projet.

2. Phase 1 – Phase d'études techniques (sélection d'itinéraires)

2.1 Corridor d'intérêt

Sans limiter les droits qui peuvent s'avérer nécessaires et qui seront accordés pour la sélection d'itinéraires, pendant la phase d'études techniques, les droits suivants seront exigés et seront obtenus et garantis par les autorités publiques et accordés à l'Entité chargée du Projet TANAP sous réserve des dispositions obligatoires des lois nationales concernant des questions telles que la sécurité nationale, la défense, la sécurité publique et l'aviation civile, ainsi que d'autres questions analogues concernant le corridor d'intérêt :

- a) Droit de faire voler et atterrir pour des besoins de surveillance des aéronefs à voilure fixe ou des hélicoptères à l'intérieur des frontières du territoire et au-delà.
- b) Droit d'enregistrer et de cartographier sous forme de vidéo ou de photographie tout bien situé dans le corridor d'intérêt.
- c) Droits d'accès et d'utilisation des cartes détaillées et des dossiers photographiques du corridor d'intérêt pour, entre autres évaluations, des exercices d'étude documentaire d'itinéraires.
- d) Droits d'accès et de passage libres et sûrs de temps à autre sur les autoroutes publiques et en dehors de celles-ci et sur d'autres voies et zones extracôtières situées à l'intérieur des frontières du territoire et au-delà pour les véhicules et les navires chargés de la reconnaissance, y compris le droit de filmer ou de photographier ladite zone.

Si l'Entité chargée du Projet TANAP considère, à sa seule discrétion, que la construction et l'installation des infrastructures ne sont pas viables dans un corridor d'intérêt désigné auparavant ou dans une partie de celui-ci, elle aura le droit de le notifier à l'entité détentrice des droits fonciers; l'Entité chargée du Projet TANAP aura alors le droit de modifier le corridor d'intérêt existant ou d'en désigner un nouveau pour une étude plus approfondie comme indiqué ci-dessus.

2.2 Corridor d'itinéraire privilégié

Une fois que le corridor d'intérêt a été évalué et confirmé par notification à l'entité détentrice des droits fonciers, et sans limiter les droits qui peuvent s'avérer nécessaires et qui seront accordés pour la réalisation des activités liées au projet, les droits ci-dessous concernant tout le corridor d'intérêt seront requis et seront obtenus et garantis par l'entité détentrice des droits fonciers et accordés à l'Entité chargée du Projet TANAP afin qu'elle sélectionne le corridor d'itinéraire privilégié :

- a) Tous les droits définis à la section 2.1 et, en outre, l'accès des véhicules (y compris le droit de créer des voies d'accès temporaires ou permanentes) à la discrétion de l'Entité

chargée du Projet TANAP, aux autoroutes publiques et en dehors de celles-ci, à l'intérieur et au-delà des frontières du territoire, pour une reconnaissance approfondie de la route.

- b) Le plein accès à tous les renseignements pertinents et non classifiés détenus aux niveaux central et local des autorités publiques concernant :
- 1) La géologie
 - 2) L'hydrologie et le drainage
 - 3) L'archéologie
 - 4) L'écologie
 - 5) Les mines, les gisements minéraux et le traitement des déchets
 - 6) La planification et le développement urbains et ruraux, y compris les normes et critères topographiques publics pertinents
 - 7) L'environnement
 - 8) La sismologie
 - 9) Les autoroutes et les voies de navigation
 - 10) Les données relatives aux services publics et aux services commerciaux, y compris les croisements de gazoducs
 - 11) Les zones soumises à une restriction actuelle ou antérieure par l'État
 - 12) La structure des autorités publiques et les exigences administratives
 - 13) L'agriculture et la sylviculture
 - 14) L'aménagement actuel et antérieur, la propriété, l'usage et l'occupation des terrains
 - 15) La météorologie
 - 16) L'océanographie
- c) Si l'Entité chargée du Projet TANAP considère, à sa seule discrétion, que la construction et l'installation des infrastructures ne sont pas viables dans un corridor d'itinéraire privilégié préalablement désigné ou dans une partie de celui-ci, elle aura le droit de le notifier à l'entité détentrice des droits fonciers et de modifier le corridor d'itinéraire privilégié existant ou d'en désigner un nouveau pour une étude plus approfondie comme indiqué ci-dessus.

2.3 Corridor désigné

L'Entité chargée du Projet TANAP définira le corridor désigné sur la base des sections 2.1 et 2.2 ci-dessus et le notifiera à l'entité détentrice des droits fonciers. Dans ce corridor désigné, l'Entité chargée du Projet TANAP et ses sous-traitants effectueront d'autres études détaillées comme prévu ci-dessus. Concernant le corridor désigné, l'entité détentrice des droits fonciers obtiendra et garantira en outre les droits définis aux sections 2.1 et 2.2 ci-dessus, les droits fonciers supplémentaires nécessaires qu'elle octroiera à l'Entité chargée du Projet TANAP pour lui permettre d'avoir l'autorisation totale d'accéder au corridor désigné et de le traverser pour les activités suivantes :

- a) Relevé topographique conformément aux normes et critères topographiques pertinents de l'État nécessitant l'accès des piétons et des véhicules routiers et hors routiers à l'intérieur et au-delà des frontières du territoire à la discrétion de l'Entité chargée du

Projet TANAP. Ces droits s'étendront à la zone nécessaire à la réalisation de l'étude et pourraient s'étendre à l'extérieur du corridor désigné, comme notifié par l'Entité chargée du Projet TANAP.

- b) Droits d'arpentage géotechnique pour les véhicules, les navires, le matériel et le personnel de service qui doivent pénétrer sur les terres et les zones extracôtières pour creuser des tranchées ou des trous de forage et enregistrer des données, y compris le droit de retirer de ce site les matériaux nécessaires.
- c) Résistivité de la protection cathodique et relevés d'échantillons de sols nécessitant l'accès des véhicules et des piétons au terrain pour prélever et retirer des échantillons de sol pour une analyse plus approfondie.
- d) Une ou plusieurs études sur l'utilisation des terres et des zones extracôtières.

Le droit de mener des études comprendra le droit de laisser des équipements de surveillance sur le site pour recueillir des données nécessaires.

2.4 Sous réserve des dispositions de l'article 16 du présent Accord, l'Entité chargée du Projet TANAP aura le droit d'utiliser, de diffuser et d'exporter les données et les renseignements qu'elle et ses sous-traitants auront obtenus dans le cadre des activités décrites dans la présente annexe 2.

2.5 Si l'Entité chargée du Projet TANAP considère, à sa seule discrétion, que la construction et l'installation des infrastructures ne sont pas viables dans un corridor désigné préalablement indiqué ou dans une partie de celui-ci, elle aura le droit de le notifier à l'entité détentrice des droits fonciers et de modifier le corridor désigné existant ou d'en désigner un nouveau pour une étude plus approfondie, comme indiqué ci-dessus.

3. Phase 2 – Phase de construction et d'installation des infrastructures

Si l'Entité chargée du Projet TANAP considère, à sa seule discrétion, que la construction et l'installation des infrastructures sont viables dans un corridor désigné préalablement indiqué, elle aura le droit de le notifier à l'entité détentrice des droits fonciers et ce corridor désigné sera ensuite désigné corridor de construction. À la première date possible après cette désignation, l'entité détentrice des droits fonciers fera répertorier toutes les terres non enregistrées du corridor de construction auprès des cadastres pertinents et fera acquérir tous les terrains appartenant à des personnes situés dans le corridor de construction au nom de l'entité détentrice des droits fonciers. Dans le cadre des principes énoncés à l'article 16 du présent Accord, l'entité détentrice des droits fonciers s'efforcera de réaliser le plus rapidement possible les acquisitions de terrains appartenant à des personnes.

3.1 Par la suite, l'entité détentrice des droits fonciers obtiendra, garantira et accordera à l'Entité chargée du Projet TANAP les droits fonciers suivants :

3.2 Droit de posséder, d'utiliser, de construire et d'exploiter l'espace au-dessus du couloir du gazoduc et des infrastructures (selon le cas) pour conduire toutes les activités liées au projet, grâce à des droits réels indépendants et continus (autre que les droits de propriété foncière) valables pour une période de 49 ans, qui sont soit établis directement en faveur de l'Entité chargée du Projet TANAP sur les terres appartenant à l'entité détentrice des droits fonciers (suite aux acquisitions de terrains en vertu de l'article 16 et de la présente annexe 2) ou par le transfert des droits réels indépendants et continus (autres que les droits de propriété foncière) qui seront établis en faveur de l'entité détentrice des droits fonciers sur les terres appartenant aux autorités publiques.

3.3 Droit de transporter librement l'ensemble du matériel, des installations et des équipements de construction à l'extérieur et au-delà du territoire par voie terrestre ou aérienne, y compris le droit de construire et d'entretenir des routes temporaires et permanentes et d'utiliser les aérodromes désignés de temps à autre par l'Entité chargée du Projet TANAP.

3.4 Droit de désigner et d'utiliser d'autres terrains, qu'ils soient à proximité ou éloignés des infrastructures proposées, pour mener toutes les activités liées au projet, y compris pour les décharges de conduites, les composantes de site, les chantiers de construction, les dépôts de combustible, les aires de stationnement, les routes et autres sites d'activités. L'Entité chargée du Projet TANAP est seule responsable de l'acquisition des terrains et des paiements relatifs à cette acquisition, sous réserve de la présente section 3.4.

3.5 Droit d'installer des équipements de production et de transmission et de se connecter à toute source d'approvisionnement en électricité existante et, le cas échéant, de relier des câbles de cette source au corridor de construction.

3.6 Droit d'entrer sur les terrains et les zones extracôtières avec tout le matériel et tous les équipements nécessaires à la pose et à la construction, puis à l'utilisation, à l'entretien, à la protection, à la réparation, à la modification, au renouvellement, à l'augmentation, à l'extension, à l'inspection, au retrait, au remplacement ou à la transformation des infrastructures en biens inutilisables selon les besoins de construction et d'installation des infrastructures et le droit de commencer et d'entreprendre la construction et l'installation.

3.7 Droit de recevoir la confirmation que chaque propriétaire foncier ou occupant affecté et/ou tout autre détenteur de droits fonciers (y compris d'autres exploitants d'oléoducs) a été informé et a consenti et/ou a fait l'objet d'une compensation conformément aux normes environnementales et sociales (telles que définies à l'article 17), aux exigences et principes des prêteurs énoncés dans la Norme de performance n° 5 de la Société financière internationale, Acquisition de terres et réinstallation involontaire, pour les droits acquis par l'Entité chargée du Projet TANAP par l'intermédiaire des autorités publiques.

3.8 Droit de recevoir des autorités publiques des détails de la propriété foncière et de l'utilisation des terrains, y compris les noms et adresses des propriétaires fonciers et des occupants ainsi que les détails de l'occupation des terres définie sur des plans qui reprennent tous ces détails pour tous les biens situés dans un rayon de 250 mètres autour du corridor de construction.

3.9 Tous les droits d'accès (y compris le droit de construire et d'utiliser des routes temporaires ou permanentes) sur d'autres terrains situés entre l'autoroute publique et le corridor de construction et non affectés par la construction ou par l'exploitation des infrastructures; ces routes sont à définir par notification de l'Entité chargée du Projet TANAP avant leur construction ou leur utilisation. Afin d'éviter toute ambiguïté, l'Entité chargée du Projet TANAP ne détient pas de droits réels à l'égard des terrains énoncés ci-dessous dans le présent paragraphe 3.9. L'Entité chargée du Projet TANAP est seule responsable de l'acquisition de ces droits et des paiements relatifs à cette acquisition sous réserve du présent paragraphe.

3.10 Le droit d'utiliser, de posséder et de contrôler de façon exclusive, ainsi que le droit de construire sur le terrain ou dans son sous-sol et de jouir pacifiquement de ces droits fonciers sans entrave ni interruption.

3.11 Le droit de l'Entité chargée du Projet TANAP d'exiger qu'il soit illégal pour toute personne sans le consentement écrit préalable de l'Entité chargée du Projet TANAP :

- a) D'utiliser des explosifs dans une zone de 500 mètres de chaque côté des infrastructures.
- b) D'entreprendre tout battage de pieux à moins de 50 mètres de chaque côté des infrastructures.
- c) D'empiéter sur le corridor de construction ou sur d'autres zones où des terrains ont été attribués à l'Entité chargée du Projet TANAP en vue d'y mener des activités liées au projet.
- d) De traverser ou encore d'interférer avec les droits fonciers de l'Entité chargée du Projet TANAP sur toute route, tout chemin de fer, toute ligne électrique, tout service public, tout oléoduc ou tout autre projet public (« projet de traversée »); l'Entité chargée du Projet TANAP ne sera en aucun cas tenue d'examiner une demande de consentement à ce projet de traversée tant que les autorités publiques n'auront pas approuvé le projet proposé et que la Partie le proposant n'aura pas fourni à l'Entité chargée du Projet TANAP 1) des détails suffisants du projet de traversée proposé, de l'avis exclusif de l'Entité chargée du Projet TANAP, pour lui permettre d'évaluer, à sa seule discrétion, la faisabilité de mener à bien le projet de traversée en toute sécurité, de façon efficace et sans interférer de façon déraisonnable avec les activités liées au projet; et 2) une garantie d'indemnisation de l'Entité chargée du Projet TANAP pour tous les coûts encourus par celle-ci pour accueillir le projet de traversée. L'Entité chargée du Projet TANAP convient que pour l'application du présent paragraphe d), lorsqu'un projet de traversée a été approuvé par les autorités publiques et sous réserve des conditions énoncées aux points 1) et 2) ci-dessus, l'Entité chargée du Projet TANAP ne refusera pas de façon déraisonnable d'accorder son consentement à ce projet de traversée, qui sera évalué en priorité sans causer de retard déraisonnable.

3.12 Le droit, conformément aux lois nationales, d'extraire et de fournir les matériaux locaux nécessaires à la construction et à l'élimination des déchets découlant des activités liées au projet, y compris pendant la construction et toute réparation ultérieure, de remplacement ou d'expansion de la capacité ou d'extension.

3.13. Toute autre réglementation et autre exigence de conformité administrative.

4. Phase 3 – Phase après construction

Après l'achèvement des infrastructures, l'Entité chargée du Projet TANAP exigera l'octroi des droits fonciers suivants, qui seront tous obtenus et garantis par les autorités publiques et accordés à l'Entité chargée du Projet TANAP :

- a) L'utilisation, la possession et le contrôle exclusifs (autres que les droits de propriété foncière) du terrain du projet, ainsi que le droit de construire sur ce terrain ou dans son sous-sol et, le cas échéant, le droit d'établir des charges en faveur des prêteurs.
- b) Tous les droits décrits précédemment dans la mesure applicable à l'utilisation et à la jouissance des infrastructures une fois construites (y compris les routes temporaires et permanentes), le droit de construire et d'utiliser des infrastructures supplémentaires sur le terrain du projet et d'entretenir, de protéger, de réparer, de modifier, de renouveler, d'augmenter, d'augmenter la capacité, d'étendre, d'inspecter, d'enlever, de remplacer ou de transformer ces infrastructures en biens inutilisables.

- c) Le droit d'ajouter tout équipement que l'Entité chargée du Projet TANAP jugera nécessaire.
- d) Le droit de voler le long de la route des infrastructures, à l'intérieur et au-delà des frontières du territoire, conformément aux dispositions pertinentes de la législation nationale, de les inspecter et d'atterrir à l'endroit jugé nécessaire, pour assurer un fonctionnement sûr et efficace des infrastructures.
- e) Le droit d'ériger et, par la suite, d'entretenir les infrastructures, y compris le SCADA, des bornes de signalisation, des bornes d'essai de protection cathodique et des bornes de signalisation aérienne ou des équipements de signalisation ainsi que tout autre équipement ou toute autre installation nécessaire aux activités liées au projet dans les endroits et les positions jugés nécessaires par l'Entité chargée du Projet TANAP.
- f) Le droit d'accès sur tout terrain situé entre l'autoroute publique et le corridor du gazoduc et d'autres terrains du projet sans préavis en cas d'urgence.
- g) Sous réserve des accords de projet, le droit d'autoriser l'utilisation des infrastructures par des tiers conformément aux modalités et conditions choisies par l'Entité chargée du Projet TANAP et les détenteurs d'intérêts.

5. Notifications gouvernementales

5.1 Dans les 15 jours suivant la date d'entrée en vigueur du présent Accord, l'Entité chargée du Projet TANAP et le Gouvernement du pays hôte désigneront par écrit les personnes, les agences et les organismes de réglementation avec lesquels ils auront le droit de communiquer et sur lesquels ils pourront s'appuyer pour les différentes notifications et pour garantir et confirmer les différents droits décrits dans les présentes. Ces personnes ou organismes référents notifiés peuvent être remplacés de temps à autre moyennant un préavis écrit d'au moins 15 jours (sauf en cas d'urgence).

5.2 L'entité détentrice des droits fonciers, en collaboration avec l'Entité chargée du Projet TANAP, élabore un programme et un budget d'acquisition foncière et, à cette fin, forme des groupes de travail sur l'acquisition.

5.3 L'Entité chargée du Projet TANAP a le droit de surveiller, par l'intermédiaire des groupes conjoints de travail sur les acquisitions foncières, les activités de l'entité détentrice des droits fonciers prévues dans les présentes ainsi que tous les coûts et dépenses encourus relativement à l'acquisition de droits fonciers conformément à l'article 16 et à la présente annexe 2.

5.4 Les études ou les travaux d'ingénierie relatifs aux droits fonciers doivent être réalisés par l'Entité chargée du Projet TANAP ou ses sous-traitants, sauf accord contraire entre l'entité détentrice des droits fonciers et l'Entité chargée du Projet TANAP ou leurs sous-traitants. Tous les renseignements requis pour l'acquisition de terrains dans le corridor du gazoduc (y compris sur les propriétaires fonciers, les adresses des propriétaires fonciers, les renseignements sur les registres fonciers, les cartes et les dessins) seront fournis par l'Entité chargée du Projet TANAP ou ses sous-traitants, sauf accord contraire. Ces renseignements pertinents seront soumis à l'entité détentrice des droits fonciers sous une forme complète et appropriée. Au cours de ces études et travaux d'ingénierie, l'Entité chargée du Projet TANAP définit le corridor de construction en tenant compte des commentaires écrits des autorités publiques et des entités publiques.

ANNEXE III

FORMULAIRE DE GARANTIE DE LA SOCIÉTÉ MÈRE

À l'attention de : Ministère de l'énergie et des ressources naturelles du Gouvernement de la République turque

Date

Nous faisons référence à l'Accord de siège en date du 26 juin 2012 (« Accord de siège ») concernant le Réseau de gazoduc transanatolien entre le Gouvernement de la République turque (« le Gouvernement ») et la Trans Anatolian Gas Pipeline Company BV (« Entité chargée du Projet TANAP ») :

1. Les termes en majuscule non définis dans la présente lettre ont la signification qui leur est donnée dans l'Accord de siège.

2 « Nouveau participant » désigne une entité qui entend participer au Projet TANAP à titre de membre du Consortium TANAP. L'intérêt des parts en pourcentage du nouveau participant à l'Entité chargée du Projet TANAP de temps à autre est défini comme étant le « pourcentage de participation ».

3 « Garant » désigne une entité qui garantit de façon inconditionnelle et irrévocable par la présente au Gouvernement, conformément à la présente garantie, le paiement du pourcentage de participation des sommes dues par l'Entité chargée du Projet TANAP en vertu de l'Accord de siège et de tout accord de projet pertinent auquel l'Entité chargée du Projet TANAP est Partie et non payés par l'Entité chargée du Projet TANAP en vertu des conditions de l'Accord de siège ou de l'accord de projet pertinent (« sommes garanties »), sauf dans la mesure où cette défaillance de l'Entité chargée du Projet TANAP est due à une violation de l'Accord de siège ou de tout accord de projet pertinent par le Gouvernement du pays hôte, une autorité publique ou une entité publique.

4. Sous réserve des dispositions de l'article 2 ci-dessus, le garant verse au Gouvernement le pourcentage de participation des sommes garanties dans les 28 jours suivant la réception d'une demande écrite du Gouvernement.

5. La présente garantie entre en vigueur à la date de signature du garant ci-dessous et prend fin à la première des dates suivantes :

- a) La date à laquelle le nouveau participant cesse d'être membre du Consortium TANAP (à condition que dans cette situation, les sommes garanties couvertes par la présente garantie comprennent la pourcentage de participation de toutes les sommes garanties accumulées jusqu'à la date incluse à laquelle le nouveau participant cesse d'être membre du Consortium TANAP); ou

- b) La date à laquelle toutes les obligations de l'Entité chargée du Projet TANAP en vertu de l'Accord de siège et de tout accord du projet pertinent auquel l'Entité chargée du Projet TANAP est Partie ont été libérées intégralement.
- 6. La présente garantie est régie par la même législation que celle prévue à l'article 33 (Législation applicable) de l'Accord de siège. Tout différend au titre de la présente garantie est résolu par arbitrage au même lieu et de la même manière que ceux prévus à l'article 34 de l'Accord de siège.

ANNEXE IV

LETTRE D'ENTENTE

DISPOSITIONS CONCERNANT L'ENTITÉ CHARGÉE DU PROJET TANAP

À la suite des discussions entre les équipes de négociation au cours des derniers jours, la State Oil Company of the Azerbaijan Republic («SOCAR») et Boru Hatlari ile Petrol Tasima AS («BOTAS»), compte tenu des ententes et des engagements mutuels aux présentes et sous réserve des dispositions de l'Accord intergouvernemental et de l'Accord de siège, acceptent les conditions suivantes concernant une variété de questions découlant du Projet TANAP proposé, son Accord intergouvernemental, son Accord de siège et la participation proposée de BOTAS dans l'Entité chargée du Projet TANAP (établie par la SOCAR aux Pays-Bas sous le nom de Trans Anatolian Gas Pipeline Company BV («TANAP Co. BV»)) ou ses successeurs ou cessionnaires :

1. Sous réserve de l'accomplissement de toutes les autres dispositions ci-dessous et indépendamment de la répartition des parts à hauteur de 20 % dans l'Entité chargée du Projet TANAP parmi les Participants turcs, la SOCAR accepte de financer ou de faire financer tous les besoins en fonds de roulement attribuables à la participation de 5 % de BOTAS («part de BOTAS»), en commençant par sa souscription d'actions dans l'Entité chargée du Projet TANAP jusqu'à l'achèvement de la construction du Réseau TANAP et sa mise en service («obligation de financement de la SOCAR»);

2. BOTAS sera à son tour chargé de rembourser l'obligation de financement de la SOCAR («obligation de paiement de BOTAS») conformément à une entente de financement entièrement définie par les parties avant la souscription de BOTAS à des actions dans l'Entité chargée du Projet TANAP («accord de financement de BOTAS»);

3. L'obligation de paiement de BOTAS ne comprendra pas, directement ou indirectement, un facteur d'augmentation des coûts;

4. Entre autres dispositions, l'accord de financement de BOTAS fixera la charge de l'entité SOCAR sur 100 % de tous les revenus attribuables à la part BOTAS jusqu'à ce que l'obligation de financement de la SOCAR soit intégralement remboursée; obligations à l'égard d'un projet de financement d'un tiers externe; droits relatifs à la sécurité et à la gouvernance à l'égard de la part BOTAS jusqu'à ce que l'obligation de financement de la SOCAR soit remboursée, etc.;

5. Si les dividendes à régler par TANAP Co. BV aux Participants turcs aux Pays-Bas sont soumis au paiement d'une retenue fiscale à la source aux Pays-Bas, la SOCAR et les Participants turcs amèneront TANAP Co. BV à changer de territoire ou à être remplacée par une autre Entité chargée du Projet TANAP enregistrée dans d'autres territoires où aucune retenue à la source sur les dividendes n'est applicable, y compris, mais sans s'y limiter, le territoire de la République turque. Dans le cas où aucun territoire de ce type n'est disponible, la SOCAR sera responsable du

paiement de la retenue à la source des Participants turcs sur les obligations de dividendes survenant aux Pays-Bas.

FAIT à Istanbul, en République turque, le 26 juin 2012.

Pour la Boru Hatlan ile Petrol Tasima AS et en son nom :

MEHMET KONUK
Directeur général par intérim
IBRAHIM TAN
Directeur général adjoint

Pour la State Oil Company of the Azerbaijan Republic et en son nom :

ROVNAG ABDULLAYEV
Président

FAIT à Istanbul, en République turque, le 26 juin 2012, en présence de.

TANER YILDIZ
Ministre de l'énergie et des ressources naturelles
de la République turque

NATIG ALIYEV
Ministre de l'industrie et de l'énergie
de la République d'Azerbaïdjan

No. 51441

—
**Turkey
and
Azerbaijan**

Agreement between the Government of the Republic of Turkey and the Government of the Republic of Azerbaijan on the reciprocal protection and promotion of investments. Izmir, 25 October 2011

Entry into force: *13 May 2013 by notification, in accordance with article 15*

Authentic texts: *Azerbaijani, English and Turkish*

Registration with the Secretariat of the United Nations: *Turkey, 10 October 2013*

—
**Turquie
et
Azerbaïdjan**

Accord entre le Gouvernement de la République turque et le Gouvernement de la République d'Azerbaïdjan relatif à la protection et la promotion réciproques des investissements. Izmir, 25 octobre 2011

Entrée en vigueur : *13 mai 2013 par notification, conformément à l'article 15*

Textes authentiques : *azerbaïdjanais, anglais et turc*

Enregistrement auprès du Secrétariat de l'Organisation des Nations Unies : *Turquie,
10 octobre 2013*

[AZERBAIJANI TEXT – TEXTE AZERBAÏDJANAIS]*

**TÜRKİYƏ RESPUBLİKASI HÖKUMƏTİ VƏ AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
HÖKUMƏTİ ARASINDA
SƏRMAYƏLƏRİN QARŞILIQLI QORUNMASI VƏ TƏŞVİQİ HAQQINDA SAZIŞ**

Preambula

Bundan sonra “Razılığa Gələn Tərəflər” adlandırılacaq, Türkiyə Respublikası Hökuməti və Azərbaycan Respublikası Hökuməti,

Razılığa Gələn Tərəflər arasında bir Razılığa Gələn Tərəfin sərmayəçilərinin digər Razılığa Gələn tərəfin ərazisindəki sərmayələrinə münasibətdə iqtisadi əməkdaşlığı gücləndirmək niyyətində olaraq,

Bu Saziş əsasında sərmayələrə tətbiq edilən rejimin kapital və texnologiya axınına, həmçinin Razılığa Gələn Tərəflərin iqtisadi inkişafına təkan verəcəyini qəbul edərək,

Sərmayələrə tətbiq edilən ədalətli və qərəzsiz rejimin stabil investisiya mühitini yaxşılaşdırılacağını, iqtisadi resursların maksimum səmərəli istifadəsini və həyat şəraitinin yaxşılaşdıracağını qəbul edərək,

Bu məqsədlərə nail olmaq üçün beynəlxalq səviyədə əmək hüququ ilə nizamlanan sağlamlıq, təhlükəsizlik və ətraf mühitin qorunması tədbirlərinə əngəl olmayacağına əmin olaraq,

Sərmayələrin təşviqi və qarşılıqlı qorunması üçün aşağıdakılar barədə razılığa gəldilər:

* Published as submitted -- Publié tel que soumis.

MADDƏ 1
ANLAYISLAR

1. «Sərmayə» termini bir Razılığa gələn Tərəfin sərmayəçisinin digər Razılığa gələn Tərəfin dövlətinin ərazisində uzunmüddətli iqtisadi əlaqələrin inkişaf məqsədilə, sonuncu Razılığa gələn Tərəfin dövlətinin qanunvericiliyinə müvafiq olaraq birbaşa təsis və ya əldə etdiyi, xüsusilə aşağıdakılar daxil olmaqla, lakin bununla məhdudlaşmayaraq, biznes fəaliyyəti ilə bağlı aktivlərin hər növü deməkdir:
 - a. daşınar və daşınmaz əmlak , və ya ipotekalar, girov hüquqları, girovlar, lizinqlər, uzufrukt və həmçinin əmlakın yerləşdiyi Razılığa Gələn Tərəfin qanunvericiliyinə uyğun olaraq bu kimi digər əşya hüquqları;
 - b. Təkrar investisiya edilmiş gəlirlər, pul tələbi və ya investisiya ilə bağlı maliyyə dəyəri olan digər hüquqlar;
 - c. paylar, səhmlər və ya şirkətdə iştirakın istənilən digər forması;
 - d. Razılığa Gələn Tərəflərin milli qanunvericiliklərinə uyğun olaraq, müəllif hüquqları, patentlər, sənaye nümunələri, “nou hau”, “qudvillər” və digər oxşar hüquqlar da daxil olmaqla əqli mülkiyyət hüquqları.
 - e. təbii ehtiyatların kəşfiyyatı, işlənməsi, çıxarılması və ya istismarı üzrə konsessiyalar da daxil olmaqla, qanun, və ya kontrakt əsasında səlahiyyətli hakimiyyət orqanı tərəfindən verilən konsessiyalar.
Ancaq, bu Sazişin müddəaları birjə vasitəsilə hər hansı şirkətin 10%-dən az səhmlərini və səsvermə hüququnu əldə etmiş sərmayələri əhatə etmir.
Aktivlərin sərmayə və ya yenidən sərmayə formasında edilən hər hansı bir dəyişiklik onun sərmayə kimi xarakterinə təsir etmir.
2. «Sərmayəçi» termini digər Razılığa gələn Tərəfin dövlət ərazisində bu dövlətin qanunvericiliyinə uyğun olaraq sərmayə qoyan:
 - (a) Razılığa gələn Tərəfin dövlətinin qanunlarına uyğun olaraq onun vətəndaşlığı statusu olan istənilən fiziki şəxs; və ya
 - (b) Razılığa gələn Tərəfin dövlətinin qanunlarına müvafiq olaraq qeydiyyatdan keçmiş və ya yaradılmış və həmin Razılığa gələn Tərəfin dövlətinin ərazisində yerləşən və real biznes fəaliyyəti həyata keçirən korporasiyalar, şirkətlər, biznes ortaqlıqları; Həmin anlayış sərmayəni Qəbul edən Razılığa gələn Tərəfin heç bir diplomatik münasibəti olmayan dövlətin vətəndaşlığına malik olan şəxsə məxsus olduğu və ya onun tərəfindən nəzarət edildiği halda öz əksini tapmır.

3. "Gəlir" termininə sərmayələrdən əldə edilən məbləğlər və xüsusilə, lakin bununla məhdudlaşmayaraq, mənfəət, qonorarlar, kapital artımı, royaltilər, dividendlər, aid edilir;
4. «Ərazi» termini müvafiq olaraq Azərbaycan Respublikasının ərazisini və Türkiyə Respublikasının ərazisini bildirir.

MADDƏ 2 **SƏRMAYƏLƏRİN TƏSVİQİ VƏ QORUNMASI**

1. Hər bir Razılığa gələn Tərəf öz qanunvericiliyinə uyğun olaraq öz dövlətinin ərazisində digər Razılığa gələn Tərəfin sərmayəçilərinin mümkün olduğu qədər sərmayələrini qəbul edəcəkdir.
2. Hər bir Razılığa gələn Tərəfin sərmayəçilərinin sərmayələrinə münasibətdə beynəlxalq adət hüququnun xaricilərə münasibətdə müəyyən etdiyi minimal standartlara uyğun şəkildə ədalətli və qərəzsiz rejim tətbiq ediləcək və onların tam və daimi müdafiəsi və təhlükəsizliyi təmin ediləcəkdir. Razılığa Gələn Tərəflərdən heç biri sərmayələrin idarə edilməsinə, saxlanmasına, istifadəsinə, onlardan faydalanmasına, əldə edilməsinə və ya satışına səbəbsiz, əsassız və ya ayrı-seçkilik yolu ilə xətər yetirməyəcəkdir.

MADDƏ 3 **SƏRMAYƏLƏRƏ MÜNASİBƏTDƏ REJİM**

1. Hər bir Razılığa Gələn Tərəf digər Razılığa Gələn Tərəfin sərmayələrini, oxşar hallarda üçüncü dövlətin sərmayəçilərinin sərmayələrinə tətbiq etdiyi rejimdən az əlverişli olmayan rejimlə qəbul edəcəkdir.
2. Bir Razılığa gələn Tərəfin sərmayəçilərinin digər Razılığa gələn Tərəfin dövlətinin ərazisindəki sərmayələrinə münasibətdə, oxşar hallarda, sərmayələrin idarə edilməsi, saxlanması, istifadəsi, onlardan faydalanması, əldə edilməsi və ya satışı ilə əlaqədar Qəbul edən Razılığa gələn Tərəfin öz sərmayəçilərinin və ya hər hansı üçüncü dövlətin sərmayəçilərinin qoyduğu sərmayələrə tətbiq etdiyi rejimdən (sərmayəçi üçün hansı daha əlverişlidir) az əlverişli olmayan rejim tətbiq ediləcəkdir.
3. Bir Razılığa gələn Tərəfin sərmayəçilərinə münasibətdə, oxşar hallarda, sərmayələrin idarə edilməsi, saxlanması, istifadə edilməsi, onlardan faydalanması və satılması ilə əlaqədar, digər Razılığa gələn Tərəf oxşar hallarda öz sərmayəçilərinə və ya hər hansı üçüncü dövlətin sərmayəçilərinə tətbiq etdiyi rejimdən (sərmayəçi üçün hansı daha əlverişlidir) az əlverişli olmayan rejim tətbiq ediləcəkdir.
4. Hər bir Razılığa gələn Tərəf, öz milli qanunvericiliyi çərçivəsində, sərmayəçini seçməyi və sərmayələrlə əlaqədar rəhbər işçilərin, menecerlərin, mütəxəssislərin və texniki heyətin işə qəbul edilməsi ilə bağlı ediləcək müraciətlərə vicdanla baxacaqdır.

5. (a) Bu Sazişin müddəaları bir Razılığa gələn Tərəflərdən birinin üzv olduğu və ya ola biləcəyi tam və ya qismən vergitutmaya aid olan hər hansı beynəlxalq müqavilə və ya razılaşma, sərmayə ilə bağlı hər hansı beynəlxalq konvensiya və ya müqavilə əsasında hər hansı rejim, imtiyaz və ya güzəştin digər Razılığa gələn Tərəfin sərmayəçilərinə şamil etmək öhdəliyində olması kimi şərh edilməyəcəkdir.

(b) Ayrı-seçkilik edilmədən, milli və ən əlverişli rejim prinsipi hər hansı Razılığa Gələn Tərəflərdən birinin üzv olduğu hər hansı gömrük, iqtisadi və ya monetar ittifaqı, ümumi bazar və ya sərbəst ticarət zonası; öz vətəndaşlarının, şirkətlərinin və ya hər hansı üçüncü dövlətin üzv olduğu həmin birlik, ümumi bazar və ya sərbəst ticarət zonası əsasında mövcud və ya gələcəkdə veriləcək imtiyazlara şamil edilməyəcəkdir.

(c) Bu sazişə və Razılığa Gələn Tərəflərin imzaladıqları hər hansı oxşar beynəlxalq sazişlərə uyğun olaraq Bu maddənin 1-ci və 2-ci bəndləri sərmayəçi və Qəbul edən Razılığa Gələn Tərəf arasında mübahisələrin həlli müddəalarına tətbiq edilmir.

(d) Bu maddənin 2-ci və 3-cü bəndləri hər bir Razılığa Gələn Tərəfin torpaq və daşınmaz əmlakın əldə edilməsi və daşınmaz əmlak hüquqları ilə bağlı öz sərmayəçilərinə və ya onların sərmayələrinə tətbiq etdiyi rejimi digər Razılığa Gələn Tərəfin sərmayəçilərinə və onların sərmayələrinə şamil edilməsi öhdəliyini daşımır.

MADDƏ 4

SƏRMAİYƏÇİ HAQQINDA İNFÖRMASIYAYA CİXİŞ VƏ ŞƏFFAFLIQ

Qəbul edən Razılığa gələn Tərəf potensial sərmayəçi barədə onun korporativ idarəetmə tarixçəsi və sərmayəçi kimi mövcud təcrübəsi haqqında informasiya əldə edə bilər. Qəbul edən Razılığa gələn Tərəf bu barədə məxfi biznes məlumatını açıqlamayacaqdır. Qəbul edən Razılığa gələn Tərəf əldə edilən məlumatı məxfi biznes məlumatının qorunması və digər daxili qanunvericiliyin tələblərinin gözlənilməsi şərti ilə sərmayənin yatırılacağı məkanda açıqlaya bilər.

MADDƏ 5

ÜMUMİ İSTİSNALAR

1. Bu Saziş;

a) İnsan, heyvan, təbiət, sağlamlıq və ya ətraf mühitin qorunması;

b) Canlı və cansız tükənən təbii ehtiyatların qorunması.

İlə əlaqədar hər hansı qeyri-diskriminasiya tədbirlərinin qarşısının alınması kimi şərh edilməyəcəkdir.

2. Bu Sazişin müddələri;
- a) Hər hansı Razılığa gələn Tərəfin təhlükəsizlik maraqlarına zidd olan hər hansı məlumata çıxış və yaxud onun aşkarlanmasının tələb edilməsi kimi şərh edilməyəcəkdir ;
 - b) Milli Təhlükəsizlik maraqlarının qorunması məqsədilə mühüm hesab edilən aşağıdakı tədbirlərin görülməsinin qarşısının alınması kimi şərh edilməyəcəkdir ;
 - (i) silah, döyüş sursatları və müharibə alətləri ilə ticarət və silahlı və digər təhlükəsizlik qüvvələrinin təchizatı məqsədilə mallar, materiallar və xidmətlərlə bağlı birbaşa və ya dolayı ticarət əməliyyatları ilə əlaqədar;
 - (ii) müharibə və ya beynəlxalq münasibətlərdə digər fəvqəladə hallar zamanı görülən, və ya
 - (iii) nüvə silahlarının və ya digər nüvə partlayıcı qurğularının yayılmaması ilə bağlı milli siyasətinin və ya beynəlxalq sazişlərinin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar və ya
 - c) Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Nizamnaməsi əsasında beynəlxalq sülhün və təhlükəsizliyin saxlanması üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar tədbirlərin görülməsinin qarşısının alınması kimi şərh edilməyəcəkdir.

MADDƏ 6 **EKSPPROPRIASIYA**

1. Qanunvericiliyə və bu Sazişin 3-cü maddəsinə uyğun olaraq, sərmayələr ictimai və dövlət mənafeyinin tələb etdiyi, ayrı-seçkiliyə yol vermədən, qanun tələblərinə müvafiq olaraq və dərhal, adekvat və effektiv kompensasiyanın ödənilməsi halları istisna olmaqla, qanunvericiliyinə və ekspropriasiyaya, milliləşdirməyə və ya, birbaşa və ya dolayı ekspropriasiyaya və ya milliləşdirməyə (bundan sonra «ekspropriasiya» adlanır) bərabər nəticə verən hər hansı digər tədbirlərə məruz qalmayacaqlar.
2. Səhiyyə, təhlükəsizlik və ətraf mühit kimi qanuni olan dövlət mənafeyinin müdafiəsi üçün nəzərdə tutulan və tətbiq edilən qeyri-diskriminasiyalı qanuni tədbirlər dolayı ekspropriasiya təşkil etmir.
3. Kompensasiya, ekspropriasiyanın həyata keçirildiyi və ya ictimaiyyətə məlum olduğundan, hansı daha tez baş verərsə, bilavasitə əvvəlki vaxtda ekspropriasiya edilmiş sərmayənin ədalətli bazar dəyərinə bərabər olacaqdır. Kompensasiya gecikdirilmədən ödəniləcəkdir və bu Sazişin 8-ci maddəsində göstəriləndiyi kimi sərbəst köçürülə bilər.

4. Kompensasiya sərbəst dönerli valyutada həyata keçiriləcək və əgər kompensasiyanın ödənilməsində gecikmə baş verərsə;
- a) Türkiyə sərmayəçilərinin Azərbaycan Respublikasının ərazisindəki sərmayələrinə münasibətdə ekspropriasiya vaxtından real ödəniş vaxtına qədər bu valyuta üçün bazar əsasında müəyyən edilən kommersiya dərəcəsi üzrə faizi də daxil edəcəkdir.
 - b) Azərbaycan sərmayəçilərinin Türkiyə Respublikasının ərazisindəki sərmayələrinə münasibətdə Qəbul edən Razılığa Gələn Tərəfin ictimai/dövlət tələblərinin ən yüksək faiz dərəcəsinə daxil edir.
5. Sərmayələri ekspropriasiya edilmiş sərmayəçi onun işinin və bu Maddədə ifadə olunmuş prinsiplərə müvafiq qaydada onun sərmayələrinin qiymətləndirilməsinin Qəbul edən Razılığa gələn Tərəfin məhkəmə və ya digər səlahiyyətli orqanı tərəfindən təxirə salınmadan yenidən baxılması hüququna malik olacaqdır.

MADDƏ 7

ZƏRƏRİN KOMPENSASIYA EDİLMƏSİ

1. Bir Razılığa gələn Tərəfin sərmayəçilərinin digər Razılığa gələn Tərəfin dövlətinin ərazisindəki sərmayələri sonuncu Razılığa gələn Tərəfin dövlətinin ərazisində baş verən müharibə və ya digər silahlı münaqişə, fəvqəladə vəziyyət, üsyan, qiyam nəticəsində ziyan çəkirsə, sonuncu Razılığa gələn Tərəf onlara münasibətdə restitusiya, əvəzin ödənilməsi, kompensasiya və ya hər hansı başqa ödənişlərlə bağlı rejim tətbiq edəcəkdir, və bu, sonuncu Razılığa gələn Tərəfin öz sərmayəçilərinə və ya hər hansı üçüncü dövlətin sərmayəçilərinə münasibətdə tətbiq etdiyi rejimdən, sərmayəçi üçün hansı daha əlverişlidirsə, az əlverişli olmayacaqdır. Həmin ödəmələr effektiv həyata keçirilə bilən, sərbəst dönerli valyutada və təxirə salınmadan köçürülməlidir.
2. Bu Maddənin 1-ci bəndi nəzərə alınmaqla, bir Razılığa gələn Tərəfin sərmayəçisinə münasibətdə, o, bu bənddə göstərilən hər hansı bir vəziyyətdə, digər Razılığa gələn Tərəfin dövlətinin ərazisində aşağıdakılar nəticəsində ziyan çəkirsə:
 - a. sonuncunun silahlı qüvvələri və ya hakimiyyət orqanları tərəfindən onun sərmayəsinin tam və ya bir hissəsinin müsadirəsi, və ya
 - b. sonuncunun silahlı qüvvələri və ya hakimiyyət orqanları tərəfindən onun sərmayəsinin tam və ya bir hissəsinin, vəziyyətin zəruriliyi tələb etmədən məhv edilməsi,

mövcud şərait nəzərə alınmaqla adekvat kompensasiya həyata keçiriləcəkdir.

MADDƏ 8
SƏRBƏST KÖCÜRMƏ

1. Hər bir Razılığa gələn Tərəf digər Razılığa gələn Tərəfin sərmayəçiləri üçün sərmayə ilə bağlı ödəmələrin öz dövlətinin ərazisinə və ərazisindən sərbəst və gecikdirilmədən köçürülməsini vicdanla təmin edəcək. Belə ödəmələrə xüsusi halda, lakin bununla məhdudlaşmayaraq:
 - a) sərmayənin saxlanması, inkişaf etdirilməsi və ya artırılması üçün əsas və əlavə məbləğlər;
 - b) gəlirlər;
 - c) sərmayənin tam və ya qismən satışından və ya ləğv edilməsindən əldə edilən vəsaitlər;
 - d) 6-cı və 7-ci maddələrə uyğun olaraq ödənilməli olan kompensasiya;
 - e) idarəetmə xərcləri ilə əlaqədar ödəmələr;
 - f) sərmayə ilə bağlı borc faizləri ilə bağlı ödəmələr;
 - g) royaltilər və lisenziya haqları və ya digər oxşar xərclərin ödənilməsi kimi sərmayə qoyuluşu ilə bağlı fəaliyyətdən yaranan xərclərin ödənilməsi üçün tələb olunan məbləğlər;
 - h) Sərmayə ilə bağlı bir Razılığa Gələn Tərəfin ərazisindəki digər Razılığa Gələn Tərəfin vətəndaşlığına mənsub iş icazəsi ilə işləyən kadrların əmək haqları və digər mükafatları;
 - i) Sərmayə mübahisəsinin tənzimlənməsindən irəli gələn ödəmələr;
2. Sərmayəçi və Qəbul edən Razılığa Gələn Tərəf arasında başqa razılaşma olmadıqda köçürmələr sərmayənin yatırıldığı sərbəst dövrəli valyutada və ya köçürmə valyutasının köçürmə günü tətbiq edilən dövrəli valyutada, tətbiq olunan bazar məzənnəsi ilə həyata keçiriləcəkdir. Əgər bazar məzənnəsi mövcud deyilsə, tətbiq edilən mübadilə məzənnəsi kimi valyutaların "SDR"-ə çevrilməsi üzrə ən son mübadilə məzənnəsi istifadə ediləcəkdir.
3. Xüsusi hallarda, ödəmələr və kapitalın hərəkəti ödəniş balansında tarazlığın ciddi pozulmasına yol açarsa hər bir Razılığa Gələn Tərəf ayrı-seçkilik etmədən, vicdanla müvəqqəti olaraq köçürmələri yubada bilər.
4. Bu Maddənin 1-ci və 2-ci bəndlərinə baxmayaraq, Razılığa gələn Tərəf sərmayəçinin Qəbul edən Razılığa gələn Tərəfin
 - a. vergi və rüsumların ödənilməsi;
 - b. müflisləşmə və iflas işi və ya kreditörün hüquqlarının müdafiəsi;
 - c. cinayət və ya digər hüquq pozuntuları;

Qəbul edən Razılığa gələn Tərəfin məhkəmə və tribunallarının qərar və ya prosedurlarına uyğun olmasını təmin edən qanunvericiliyinə müvafiqliyini müəyyən etmək üçün qərəzsiz, ayrı-seçkiliksiz və vicdanlı tədbirlərin həyata keçirilməsi vasitəsilə köçürməni məhdudlaşdırma bilər.

MADDƏ 9
SUBROQASIYA

1. Bir Razılığa Gələn Tərəfin sərmayəçisinin sərmayələri qanunvericiliyə uyğun olaraq qeyri-kommersiya risklərindən sığorta olunursa, zəminlə sərmayəçi arasında bağlanan sığorta müqaviləsinin şərtlərinə uyğun olaraq zəminin subroqasiyası digər Razılığa Gələn Tərəf tərəfindən tanınacaqdır.
2. Zəminə həmin investora investisiya ilə bağlı hüquq və iddialarını yerinə yetirmək hüququ verilir. Subroqasiya edilmiş hüquq və ya iddialar ilkin sərmayəçinin hüquq və ya iddialarından üstün olmayacaqdır.
3. Razılığa Gələn Tərəf və zəmin arasındakı mübahisələr Bu Sazişin 11-ci maddəsinə uyğun olaraq həll ediləcəkdir.

MADDƏ 10
MƏSLƏHƏTLƏSMƏLƏR

Razılığa gələn Tərəflər, onlardan hər hansı birinin müraciəti əsasında, bu Sazişlə əlaqədar aralarında yaranan hər hansı bir mübahisənin həll edilməsi, və ya bu Sazişin yerinə yetirilməsi və ya tətbiq edilməsi ilə bağlı hər hansı bir məsələnin nəzərdən keçirilməsi, və ya bu Sazişdən irəli gələ biləcək hər hansı digər məsələnin öyrənilməsi üçün təxirəsalınmaz məsləhətləşmələr keçirməyə razılaşırlar. Belə məsləhətləşmələr Razılığa gələn Tərəflər arasında diplomatik kanallar vasitəsilə razılaşıdırılmış yerdə və vaxtda Razılığa gələn Tərəflərin səlahiyyətli orqanları arasında həyata keçiriləcəkdir.

MADDƏ 11
SƏRMAYƏÇİ VƏ QƏBUL EDƏN RAZILIĞA GƏLƏN TƏRƏF ARASINDA
MÜBAHİSƏLƏRİN HƏLLİ

1. Bir Razılığa Gələn Tərəfin sərmayəçisinin digər Razılığa Gələn Tərəfin ərazisində sərmayə ilə əlaqədar yaranmış mübahisələr sərmayəçi tərəfindən Qəbul edən Razılığa Gələn tərəfə yazılı, ətraflı qeyd edilməklə bildirilməlidir. Sərmayəçi və Razılığa gələn Tərəf mübahisələri imkan daxilində məsləhətləşmələr və danışıqlar yolu ilə həll edəcəklər. Mübahisə edən tərəflər arasında digər razılaşmanın olmadığı təqdirdə, danışıqların aparılacağı yer mübahisənin iştirakçısı olan Razılığa gələn Tərəfin paytaxtı olacaqdır. Mübahisənin iştirakçısı olan Razılığa gələn Tərəfin danışıqlarda iştirak etməkdən imtina etməsi səbəbindən sərmayəçinin bu maddənin 2-ci bəndində göstərilən mübahisə həlli proseduruna müraciət etməsi hüququnu məhdudlaşdıra və ya onun qarşısını ala bilməz.
2. Əgər mübahisələr bu maddənin 1-ci bəndində göstərilən yazılı bildirişin verildiyi tarixdən altı ay müddətində tənzimlənmə bilmirsə, sərmayəçi mübahisəni aşağıdakılardan birinə vermək seçiminə malikdir:

- a. Dövlətinin ərazisində sərmayə qoyulmuş Razılığa gələn Tərəfin dövlətinin səlahiyyətli məhkəməsinə ; və ya
 - b. Bu maddənin 4-cü bəndinin (a) və (b) yarımbəndləri istisna olmaqla
 - (i) Dövlətlər və digər Dövlətlərin vətəndaşları arasında sərmayə mübahisələrinin həlli üzrə konvensiyaya uyğun olaraq təsis edilmiş Sərmayə Mübahisələrinin Həlli üzrə Beynəlxalq Mərkəzə ;(əgər Hər iki Razılığa Gələn Tərəflər Konvensiyanı imzalamışsa),
 - (ii) Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Beynəlxalq Ticarət Hüququ üzrə Komissiyasının ("UNCITRAL") Arbitraj Qaydalarına müvafiq olaraq təsis ediləcək "ad hok" arbitraj məhkəməsinə,
3. Əgər sərmayəçi bu maddənin 2-ci bəndində göstərilmiş mübahisənin həlli prosedurlarından birinə müraciət etmişsə, bu onun üçün son instansiya hesab edilir.
 4. Bu maddənin 2-ci bəndinin müddəalarına baxmayaraq;
 - a) Qəbul edən Razılığa Gələn Tərəfin xarici kapitalla bağlı qanunvericiliyinə uyğun olaraq, investisiya fəaliyyəti ilə əlaqədar lisenziya tələb edilən sahələrə lisenziya alınmış və yalnız faktiki olaraq fəaliyyətə başlamış sərmayə ilə bağlı mübahisələr hər iki Razılığa Gələn Tərəflər arasında razılaşdırılmaqla Sərmayə Mübahisələrinin Həlli üzrə Beynəlxalq Mərkəzə və ya digər beynəlxalq mübahisə mexanizminə göndərilə bilər.
 - b) Mülkiyyət və Daşınmaz əmlakla bağlı hüquqlara dair mübahisələr bütövlükdə Qəbul edən Razılığa Gələn Tərəfin məhkəmələrinin jurisdiksiyasına daxil edilir və Sərmayə Mübahisələrinin Həlli üzrə Beynəlxalq Mərkəzə və ya digər beynəlxalq mübahisə mexanizminə göndərilə bilməz.
 5. Arbitraj prosedurunun və ya arbitraj məhkəməsi qərarının yerinə yetirilməsinin hər hansı bir mərhələsində mübahisə tərəfi olan Razılığa gələn Tərəflərdən heç biri mübahisədə qarşı tərəf olan sərmayəçinin sığorta və ya bu maddənin 9-cu maddəsində nəzərdə tutulan təminat əsasında onun itkilərini tam və ya qismən ödəyən kompensasiyanı aldığını nəzərə alaraq etirazla çıxış edə bilməz. Lakin əgər sərmayəçi tərəfindən mübahisə daha əvvəl beynəlxalq məhkəməyə verilmişsə, sığortaçı tərəfindən eyni mübahisə beynəlxalq məhkəməyə çıxarıla bilməz.
 6. Mübahisə bu Sazişin şərtlərinin tətbiqini nəzərdə tutan, mübahisə tərəfi olan Razılığa gələn Tərəfin dövlətinin qanunvericiliyinə (konflikt hüququ da daxil olmaqla) və beynəlxalq ümumi hüququn Razılığa Gələn Tərəflər tərəfindən qəbul edilmiş prinsiplərinə uyğun olaraq həll olunacaqdır.
 7. Bu qərar mübahisə tərəfləri üçün son və məcburi olacaq. Hər bir Razılığa gələn Tərəf qərarı öz milli qanunvericiliyinə uyğun icra edəcəkdir.

MADDƏ 12
RAZILIĞA GƏLƏN TƏRƏFLƏR ARASINDA MÜBAHİSƏLƏRİN HƏLLİ

1. Bu Sazişin tətbiqi və təfsiri ilə əlaqədar mübahisələr Razılığa Gələn Tərəflər arasında əməkdaşlıq çərçivəsində qısa müddət ərzində və ədalətli həll ediləcəkdir. Razılığa Gələn Tərəflər nəticə əldə edilməsi üçün birbaşa və effektiv danışıqlar aparacaqlar. Razılığa Gələn Tərəflər mübahisələrin yarandığı tarixdən altı (6) ay ərzində həll edilməzsə, mübahisələr Razılığa Gələn Tərəflərin müraciəti əsasında Arbitraj Məhkəməsinə veriləcəkdir.
2. Belə Arbitraj Məhkəməsi hər bir fərdi iş üçün aşağıdakı qaydada təsis olunacaqdır. Arbitraj haqqında müraciətin alındığı tarixdən etibarən iki (2) ay ərzində hər bir Razılığa gələn Tərəf Məhkəmənin bir üzvünü təyin edəcəkdir. Sonra bu iki üzv hər iki Razılığa gələn Tərəfin razılığı əsasında Məhkəmənin Sədri kimi təyin olunacaq üçüncü dövlətin vətəndaşını seçəcəklər. Sədr digər iki üzvün təyin olunduğu vaxtdan sonra dörd (4) ay ərzində təyin olunacaqdır.
3. Razılığa Gələn Tərəflərin arbitrləri təyin olunduğu tarixdən sonra 4 ay ərzində Məhkəmənin Sədrini seçmək üçün razılığa gələ bilməsələr, Sədr tərəflərin müraciəti əsasında Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsi tərəfindən təyin ediləcəkdir.
4. Əgər bu maddənin 2-ci və 3-cü bəndlərində göstərilən məsələlərlə əlaqədar Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsinin sədri hər hansı səbəbdən göstərilən funksiyanı yerinə yetirə bilmirsə və ya Razılığa gələn Tərəflərdən hər hansı birinin dövlətinin vətəndaşıdırsa təyinatlar Sədr müavini tərəfindən həyata keçiriləcəkdir. Əgər Sədr müavini hər hansı səbəbdən göstərilən funksiyanı yerinə yetirə bilmirsə və ya Razılığa gələn Tərəflərdən hər hansı birinin dövlətinin vətəndaşıdırsa Razılığa gələn Tərəflərdən heç birinin dövlətinin vətəndaşı olmayan və bu funksiyanı yerinə yetirə biləcək, Beynəlxalq Məhkəmənin ən yüksək rütbəli üzvü zəruri təyinatların həyata keçirəcəkdir.
5. Sədrin seçilməsindən sonra üç (3) ay müddətində tribunal bu Sazişin müddəalarına uyğun olaraq prosedur qaydaları barədə razılığa gələcəkdir. Əgər razılıq olmazsa, tribunal Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsinin Sədrinə beynəlxalq arbitraj prosedurunun ümumi qəbul edilmiş qaydalarına əsasən prosedur qaydalarını müəyyən etmək üçün müraciət edəcəkdir.
6. Başqa cür razılaşdırılmadıqda, bütün sənədlərin təqdim edilməsi və dinləmələr Sədrin seçilməsindən sonra səkkiz (8) ay ərzində başa çatdırılacaq və Arbitraj Məhkəməsi yekun sənədlərin təqdim edilməsindən və ya dinləmələrin başa çatmasında sonra, hansı daha gec baş verərsə, ondan sonra iki (2) ay ərzində qərar qəbul edəcəkdir. Arbitraj Məhkəməsi hər iki Razılığa gələn Tərəf üçün son və məcburi qərarını səs çoxluğu ilə qəbul edəcəkdir.
7. Arbitraj Məhkəməsi öz qərarını bu Sazişin əsasında və Razılığa gələn Tərəflərin arasında tətbiqə yararlı beynəlxalq hüquq normalarına uyğun qəbul edəcəkdir.

8. Hər bir Razılığa gələn Tərəf özünün təyin etdiyi üzvün və özünün məhkəmə prosesində təmsil edilməsi xərclərini ödəyəcəkdir. Hər iki Razılığa gələn Tərəf Sədrin xərcini, həmçinin digər ümumi xərclərin ödənilməsini bərabər hissədə öz üzərinə götürəcəkdir.
9. Əgər mübahisə bu Sazişin 11-ci maddəsinə uyğun olaraq beynəlxalq məhkəməyə çıxarılmışsa və hazırda məhkəmə davam edirsə, bu maddə əsasında həmin mübahisə ilə bağlı hər hansı beynəlxalq məhkəməyə müraciət edilə bilməz. Lakin bu hər iki Razılığa Gələn Tərəflər arasında birbaşa və effektiv danışıqların aparılmasını istisna etmir.

MADDƏ 13 SAZİŞİN TƏTBİQ SAHƏSİ

Bu Sazişin müddəaları Razılığa gələn Tərəflərdən hər hansı birinin sərmayəçiləri tərəfindən digər Razılığa gələn Tərəfin ərazisində bu Sazişin qüvvəyə minməsi tarixindən əvvəl və ya sonra mövcud olan sərmayələrə tətbiq olunacaq. Lakin bu Sazişin müddəaları onun qüvvəyə minməsindən əvvəl baş verdiyi hallardan irəli gələn mübahisələrə və ya onun qüvvəyə minməsindən əvvəl həll olunmuş mübahisələrə tətbiq olunmayacaqdır.

MADDƏ 14 ƏLAVƏ VƏ DƏYİŞİKLİKLƏR

Bu Sazişə əlavə və dəyişikliklər Razılığa Gələn Tərəflərin qarşılıqlı razılığı əsasında edilə bilər. Bu Sazişin ayrılmaz hissəsi olan həmin əlavə və dəyişikliklər ayrıca protokollarla rəsmiləşdiriləcək və bu Sazişin 15-ci maddəsinin müddəalarına uyğun olaraq qüvvəyə minəcəkdir.

MADDƏ 15
QÜVVƏYƏ MİNMƏ, QÜVVƏDƏ QALMA VƏ XİTAM

1. Bu Saziş Razılığa gələn Tərəflərin onun qüvvəyə minməsi üçün zəruri dövlətdaxili prosedurları yerinə yetirdikləri barədə diplomatik kanallar vasitəsilə bir-birilərinə göndərdikləri yazılı bildirişin alındığı tarixdən sonra otuzuncu gündə qüvvəyə minəcəkdir.
2. Bu Saziş on (10) il müddətində qüvvədə qalacaq və bir Razılığa gələn Tərəf digər Razılığa gələn Tərəfə ilkin onillik müddətin sonunda və ya sonrakı müddətdə bir (1) il əvvəl ona xitam vermək niyyəti barədə diplomatik kanallar vasitəsilə yazılı şəkildə bildiriş göndərməzsə, saziş öz qüvvəsini saxlayacaqdır.
3. Bu Sazişə xitam verilməsi tarixindən əvvəl qoyulmuş sərmayələrə münasibətdə onun digər maddələrinin şərtləri bu Sazişə xitam verilməsi tarixindən növbəti on (10) il müddətində qüvvədə qalacaqdır.
4. Bu Sazişin qüvvəyə minməsi tarixindən etibarən Türkiyə Respublikası və Azərbaycan Respublikası arasında 9 fevral 1994-cü il tarixində imzalanmış "Sərmayələrin təşviqi və qarşılıqlı qorunması haqqında Saziş" qüvvədən düşmüş hesab ediləcəkdir.

BUNUN TƏSDİQİ OLARAQ, bunun üçün lazımi surətdə səlahiyyətlər almış, aşağıda imza etmiş təmsilçilər, hazırkı Sazişi imzaladılar.

Bu Saziş İzmir şəhərində 2011-ci il "25" oktyabr tarixində, hər biri Türk, Azərbaycan və İngilis dillərində olmaqla, iki əsl nüsxədə imzalanmışdır, bütün mətnlər bərabər autentikdir. Bu Sazişin tətbiqi zamanı fikir ayrılığı yarandıqda ingilis dilində olan mətndən istifadə ediləcəkdir.

TÜRKİYƏ RESPUBLİKASI
HÖKUMƏTI ADINDAN

Zafer Çağlayan
İqtisad Naziri

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
HÖKUMƏTI ADINDAN

Şahin Mustafayev
İqtisadi İnkişaf Naziri

[ENGLISH TEXT – TEXTE ANGLAIS]*

AGREEMENT
BETWEEN
THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF TURKEY
AND
THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF AZERBAIJAN
ON THE RECIPROCAL PROTECTION AND PROMOTION OF
INVESTMENTS

Preamble

The Government of the Republic of Turkey and the Government of the Republic of Azerbaijan, hereinafter referred to as “the Contracting Parties”.

Desiring to promote greater economic cooperation between the Contracting Parties particularly with respect to investment by investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party;

Recognizing that agreement upon the treatment to be accorded such investment will stimulate the flow of capital and technology and the economic development of the Contracting Parties;

Agreeing that fair and equitable treatment of investments is desirable in order to maintain a stable framework for investment and will contribute to maximizing effective utilization of economic resources and improve living standards; and

Convinced that these objectives can be achieved without relaxing health, safety and environmental measures of general application as well as internationally recognized labor rights;

Having resolved to conclude an agreement concerning the encouragement and reciprocal protection of investments;

Have agreed as follows:

* Published as submitted -- Publié tel que soumis.

ARTICLE 1
Definitions

For the purpose of this Agreement;

1. The term "investment" means every kind of asset, connected with business activities, established or acquired directly by an investor of one Contracting Party for the purpose of establishing lasting economic relations in the territory of the other Contracting Party in conformity with the national legislation of the latter Contracting Party, and shall include in particular, but not exclusively:

- a) movable and immovable property, as well as any other rights as mortgages, liens, leases, usufruct, pledges and any other similar real rights as defined in conformity with the national legislation of the Contracting Party in whose territory the property is situated;
- b) reinvested returns, claims to money or any other rights having financial value related to an investment;
- c) shares, stocks or any other form of participation in companies;
- d) Intellectual property rights such as copyrights, patents, industrial designs, know-how, goodwill and other similar rights according to national legislation of the Contracting Parties;
- e) business concessions conferred by law or under a contract by a competent authority, including concessions to search for, develop, extract or exploit natural resources.

However; investments which are in the nature of acquisition of shares or voting power through stock exchanges amounting to, or representing of less than ten (10) percent of a company shall not be covered by this Agreement.

Any alteration of the form in which assets are invested or reinvested does not affect their character as investments.

2. The term "investor" means:

- a) natural persons having their status as nationals of a Contracting Party according to its laws;
- b) corporations, firms, business partnerships incorporated or constituted under the law in force of a Contracting Party, having their registered offices and conducting substantial business activities in the territory of that Contracting Party;

who have made an investment in the territory of the other Contracting Party in accordance with the legislation of the latter Contracting Party. If the investor is owned or controlled by persons having the nationality of a third state that has no diplomatic relations with the Contracting Party in whose territory the investment is made this investor will not benefit from this Agreement.

3. The term "returns" means the amounts yielded by an investment and includes in particular, though not exclusively, profit, interest, capital gains, royalties, fees and dividends.

4. The "territory" means;

Respectively, the territory of the Republic of Turkey and the territory the Republic of Azerbaijan.

ARTICLE 2

Promotion and Protection of Investments

1. Subject to its legislation, each Contracting Party shall in its territory promote as far as possible investments by investors of the other Contracting Party.

2. Investments of investors of each Contracting Party shall at all times be accorded treatment in accordance with international law minimum standard of treatment, including fair and equitable treatment and full protection and security in the territory of the other Contracting Party. Neither Contracting Party shall in any way impair the management, maintenance, use, enjoyment, extension, or disposal of such investments by unreasonable or discriminatory measures.

ARTICLE 3

Treatment of Investments

1. Each Contracting Party shall admit in its territory investments on a basis no less favourable than that accorded in like circumstances to investments of investors of any third State, within the framework of its laws and regulations.

2. Each Contracting Party shall accord to these investments, once established, treatment no less favourable than that accorded in like circumstances to investments of its own investors or to investments of investors of any third State, whichever is the most favourable, as regards the management, maintenance, use, enjoyment, extension, or disposal of the investment.

3. Each Contracting Party shall accord investors of the other Contracting Party, as regards the management, maintenance, use, enjoyment or disposal of their investments, treatment no less favourable than the latter Contracting Party accords its own investors or to investors of any third State, in like circumstances, whichever is the most favourable to the investor.

4. Each Contracting Party shall, within the framework of its legislation, consider in good faith all applications for engaging executives, managers, specialists and technical personnel of the investors' choice in connection with their investments in its territory.

5. a) The provisions of this Article shall not be construed so as to oblige one Contracting Party to extend to the investors of the other Contracting Party the benefit of any treatment, preference or privilege which may be extended by the former Contracting Party by virtue of any international agreement or arrangement relating wholly or partially to taxation or any multilateral convention or treaty relating to investments, to which one of the Contracting Parties is or may become a party.

b) The non-discrimination, national treatment and most-favored nation treatment provisions of this Agreement shall not apply to all actual or future advantages accorded by either Contracting Party by virtue of its membership of, or association with a customs, economic or monetary union, a common market or a free trade area; to nationals or companies of its own, of Member States of such union, common market or free trade area, or of any other third State.

c) Paragraphs (1) and (2) of this Article shall not apply in respect of dispute settlement provisions between an investor and the hosting Contracting Party laid down simultaneously by this Agreement and by another similar international agreement to which one of the Contracting Parties is signatory.

d) The provisions of Article 2 and 3 of this Agreement shall not oblige either Contracting Party to accord investors or investments of investors of the other Contracting Party the same treatment that it accords to its own investors or investments of its own investors with regard to acquisition of land and real estates, and real rights upon them.

ARTICLE 4

Access to Investor Information and Transparency

The Contracting Party may seek information concerning the potential investor of the other Contracting Party, including its corporate governance history and its investment practices. The Contracting Party has to protect confidential business information received. The Contracting Party may make the information provided available to the public in the community where the investment will be located, subject to the protection of confidential business information and to other applicable domestic legislation.

ARTICLE 5
General Exceptions

1. Nothing in this Agreement shall be construed to prevent a Contracting Party from adopting, maintaining, or enforcing any non-discriminatory legal measures:

- a) designed and applied for the protection of human, animal or plant life or health, or the environment;
- b) related to the conservation of living or non-living exhaustible natural resources.

2. Nothing in this Agreement shall be construed:

- a) to require any Contracting Party to furnish or allow access to any information the disclosure of which it determines to be contrary to its essential security interests;
- b) to prevent any Contracting Party from taking any actions that it considers necessary for the protection of its essential security interests,

(i) relating to the traffic in arms, ammunition and implements of war and to such traffic and transactions in other goods, materials, services and technology undertaken directly or indirectly for the purpose of supplying a military or other security establishment,

(ii) taken in time of war or other emergency in international relations,

or

(iii) relating to the implementation of national policies or international agreements respecting the non-proliferation of nuclear weapons or other nuclear explosive devices; or

- c) to prevent any Contracting Party from taking action in pursuance of its obligations under the United Nations Charter for the maintenance of international peace and security.

ARTICLE 6

Expropriation

1. Investments shall not be expropriated, nationalized or subject, directly or indirectly, to measures of similar effects (hereinafter referred as expropriation) except for a public purpose, in a non-discriminatory manner, upon payment of prompt, adequate and effective compensation, and in accordance with due process of law and the general principles of treatment provided for in Article 3 of this Agreement.
2. Non-discriminatory legal measures designed and applied to protect legitimate public welfare objectives, such as health, safety and environment, do not constitute indirect expropriation.
3. Compensation shall be equivalent to the market value of the expropriated investment before the expropriation was taken or became public knowledge whichever is earlier. Compensation shall be paid without delay and be freely transferable as described in Article 8.
4. Compensation shall be payable in a freely convertible currency and in the event that payment of compensation is delayed, it shall include an interest *rate*
 - a) with respect to Azerbaijani investments in the territory of the Republic of Turkey the highest interest rate on public claims;
 - b) with respect to Turkish investments in the territory of the Republic of Azerbaijan a commercial rate established on a market basis for the currency in question from the date of expropriation until the date of actual payment.
5. The investor whose investments are expropriated shall have the right to prompt review by a judicial or other competent authority of the host Contracting Party of its case and of valuation of its investments in accordance with the principles set out in this Article.

ARTICLE 7

Compensation for Losses

1. Investors of one Contracting Party whose investments in the territory of the other Contracting Party suffer losses owing to war or other armed conflict, a state of emergency, revolt or an insurrection in the territory of the latter Contracting Party, shall be accorded by the latter Contracting Party treatment, as regards restitution, indemnification, compensation or other settlement no less favourable than that which the latter Contracting Party accords to its own investors or investors of any third State, whichever is the most favourable to the investor. These payments shall be effectively realizable, freely convertible and immediately transferable.
2. Without prejudice to paragraph 1 of this Article, an investor of one Contracting Party who, in any of the situations referred to in that paragraph, suffers losses in the territory of the other Contracting Party resulting from:

- a. requisitioning of its investment or a part thereof by the latter's armed forces or authorities, or
- b. destruction of its investment or a part thereof by the latter's armed forces or authorities, which was not required by the necessity of situation

shall be accorded adequate compensation in the light of the particular circumstances.

ARTICLE 8 **Free Transfer**

1. Each Contracting Party shall ensure in good faith all transfers related to an investment to be made freely and without delay into and out of its territory. Such transfers include, but not exclusively:

- a) principal and additional amounts to maintain, develop or increase the investment,
- b) returns,
- c) proceeds from the sale or liquidation of all or any part of an investment,
- d) compensation pursuant to Articles 6 and 7,
- e) payments in respect of management fees,
- f) reimbursements and interest payments deriving from loans in connection with investments,
- g) the amounts required for payment of expenses which arise from the operation of the investment, such as payment of royalties and license fees or other similar expenses,
- h) salaries, wages and other remunerations received by the nationals of one Contracting Party who have obtained in the territory of the other Contracting Party the corresponding work permits related to an investment,
- i) payments arising from an investment dispute.

2. Unless otherwise agreed between the investor and host Contracting Party, transfers shall be made in the convertible currency in which the investment has been made or in any convertible currency at the applicable market rate of exchange in force at the date of transfer. If a market rate is unavailable, the applicable rate of exchange shall be the most recent rate of exchange for conversion of currencies into Special Drawing Rights.

3. Where, in exceptional circumstances, payments and capital movements cause or threaten to cause serious balance of payments difficulties, each Contracting Party may temporarily restrict transfers, provided that such restrictions are imposed on a non-discriminatory and in good faith basis.

4. Notwithstanding paragraphs (1) and (2) of this Article, a Contracting Party may restrict a transfer through the equitable, non-discriminatory and good faith application of measures ensuring investors' compliance with the host Contracting Party's laws and regulations relating to

- a) the payment of taxes and dues;
- b) bankruptcy or insolvency proceedings, or the protection of the rights of creditors
- c) criminal or penal offences; and
- d) ensuring compliance with orders or judgments of the courts or tribunals of the host Contracting Party.

ARTICLE 9
Subrogation

1. If one of the Contracting Parties has a public insurance or guarantee scheme to protect investments of its own investors against non-commercial risks, and if an investor of this Contracting Party has subscribed to it, any subrogation of the insurer under the insurance contract between this investor and the insurer, shall be recognized by the other Contracting Party.
2. The insurer is entitled by virtue of subrogation to exercise the rights and enforce the claims of that investor and shall assume the obligations related to the investment. The subrogated rights or claims shall not exceed the original rights or claims of the investor.
3. Disputes between a Contracting Party and an insurer shall be settled in accordance with the provisions of Article 11 of this Agreement.

ARTICLE 10
Consultations

The Contracting Parties agree to consult promptly, on the request of either, to resolve any dispute arising between them in connection with this Agreement, or to review any matter relating to the implementation or application of this Agreement or to study any other issue that may arise from this Agreement. Such consultations shall be held between the competent authorities of the Contracting Parties at a place and at a time agreed upon by the Contracting Parties through diplomatic channels.

ARTICLE 11
Settlement of Disputes Between One Contracting Party and Investors of the Other Contracting Party

1. Disputes between one of the Contracting Parties and an investor of the other Contracting Party, in connection with his or her investment, shall be notified in writing, including detailed information, by the investor to the recipient Contracting Party of the investment. As far as possible, the investor and the concerned Contracting Party shall endeavor to settle these disputes by consultations and negotiations in good faith. The place of the negotiations shall be the capital city of the Contracting Party to the dispute unless the disputing parties otherwise agree. An Investor's right to submit a dispute to dispute settlement procedures set out in subparagraph 2 of this Article, shall not be frustrated or denied merely by the refusal of the Contracting Party to the dispute to participate in negotiations.

2. If these disputes, cannot be settled in this way within six (6) months following the date of the written notification mentioned in paragraph 1, the disputes can be submitted, as the investor may choose, to:

- a) the competent court of the Contracting Party in whose territory the investment has been made, or
- b) except as provided under paragraph 4 (a) and (b) of this Article, to:

- (i) the International Center for Settlement of Investment Disputes (ICSID) set up by the "Convention on Settlement of Investment Disputes Between States and Nationals of other States", in case both Contracting Parties become signatories of this Convention,

- (ii) an ad hoc arbitration tribunal established under the Arbitration Rules of Procedure of the United Nations Commission for International Trade Law (UNCITRAL).

3. Once the investor has submitted the dispute to one or the other of the dispute settlement procedures mentioned in paragraph 2 of this Article, the choice of one of these procedures is final.

4. Notwithstanding the provisions of paragraph 2 of this Article;

- (a) only the disputes arising directly out of investment activities which have obtained necessary permission, if there is any permission required, in conformity with the relevant legislation of the host Contracting Party on foreign capital, and that effectively started shall be subject to the jurisdiction of the International Center for Settlement of Investment Disputes (ICSID) or any other international dispute settlement mechanism as agreed upon by the Contracting Parties;

- (b) the disputes, related to the property and real rights upon the real estates in the territory of the host Contracting Party are totally under the jurisdiction of the courts of such host Contracting Party and therefore shall not be submitted to jurisdiction of the International Center for Settlement of Investment Disputes (ICSID) or any other international dispute settlement mechanism;

5. At any stage of the arbitration proceedings or of the execution of an arbitral award, none of the Contracting Parties involved in a dispute shall be entitled to raise as an objection the fact that the investor who is the opposing party in the dispute has received compensation totally or partly covering his losses pursuant to an insurance policy or to the guarantee provided for in Article 9 of this Agreement. A dispute shall, however, not be submitted to international arbitration by the insurer under the provisions of this Article, if the same dispute has been brought before international arbitration by the investor.

6. The arbitration tribunal shall take its decisions in accordance with the provisions of this Agreement, the laws and regulations of the Contracting Party involved in the dispute on which territory the investment is made (including its rules on the conflict of law) and the relevant principles of international law as accepted by both Contracting Parties

7. The arbitration awards shall be final and binding for all parties in dispute. Each Contracting Party commits itself to execute the award according to its national law

ARTICLE 12

Settlement of Disputes Between The Contracting Parties

1. The Contracting Parties shall seek in good faith and a spirit of cooperation a rapid and equitable solution to any dispute between them concerning the interpretation or application of this Agreement. In this regard, the Contracting Parties agree to engage in direct and meaningful negotiations to arrive at such solutions. If the Contracting Parties cannot reach an agreement within six (6) months after the beginning of disputes between themselves through the foregoing procedure, the disputes may be submitted, upon the request of either Contracting Party, to an arbitral tribunal of three members.
2. Such an Arbitral Tribunal shall be constituted for each individual case in the following way. Within two (2) months of the receipt of the request for arbitration, each Contracting Party shall appoint one member of the Tribunal. Those two members shall then select a national of a third State who on approval by both Contracting Parties shall be appointed as the Chairman of the Tribunal. The Chairman shall be appointed within four (4) months from the date of appointment of the other two members.
3. If both arbitrators cannot reach an agreement about the choice of the Chairman within four (4) months after their appointment, the Chairman shall be appointed upon the request of either Contracting Party by the President of the International Court of Justice.
4. If, in the cases specified under paragraphs (3) of this Article, the President of the International Court of Justice is prevented from carrying out the said function or if he is a national of either Contracting Party, the appointment shall be made by the Vice-President, and if the Vice-President is prevented from carrying out the said function or if he is a national of either Contracting Party, the appointment shall be made by the most senior member of the Court who is not a national of either Contracting Party.
5. The tribunal shall have three (3) months from the date of the selection of the Chairman to agree upon rules of procedure consistent with the other provisions of this Agreement. In the absence of such agreement, the tribunal shall request the President of the International Court of Justice to designate rules of procedure, taking into account generally recognized rules of international arbitral procedure.
6. Unless otherwise agreed, all submissions shall be made and all hearings shall be completed within eight (8) months of the date of selection of the Chairman, and the tribunal shall render its decision within two (2) months after the date of the final submissions or the date of the closing of the hearings, whichever is later. The arbitral tribunal shall reach its decisions, which shall be final and binding, by a majority of votes.
7. The Arbitral Tribunal shall reach its decision on the basis of this Agreement and in accordance with international law applicable between the Contracting Parties.
8. Each Contracting Party shall bear the costs of the member appointed by that Contracting Party and of its representation at the arbitral proceedings. Both Contracting Parties shall assume an equal share of the cost of the Chairman, as well as other common costs.

9. A dispute shall not be submitted to an international arbitration tribunal under the provisions of this Article, if a dispute on the same matter has been brought before another international arbitration tribunal under the provisions of Article 11 and is still before the tribunal. However, this will not impair the engagement in direct and meaningful negotiations between both Contracting Parties.

ARTICLE 13

Scope of Application

This Agreement shall apply to investments in the territory of one Contracting Party, made in accordance with its national legislation, by investors of the other Contracting Party, whether prior to, or after the entry into force of the present Agreement. However, this Agreement shall not apply to any disputes that have arisen or any claim, which was settled before its entry into force.

ARTICLE 14

Additions and Amendments

Any additions and amendments may be made to this Agreement by mutual consent of the Contracting Parties. Such additions and amendments shall be made in a form of separate protocols being an integral part of this Agreement and shall enter into force in accordance with the provision of Article 15 of this Agreement.

ARTICLE 15

Entry into Force, Duration and Termination

1. This Agreement shall enter into force on the date of the last notification by the Contracting Parties, in writing and through diplomatic channels, of the completion of the respective internal legal procedures necessary to that effect.
2. This Agreement shall remain in force for a period of ten (10) years and shall thereafter remain in force unless either Contracting Party terminates this Agreement at the end of the initial ten-year period or at any time thereafter by giving one year prior written notification to the other Contracting Party.
3. With respect to investments made or acquired prior to the date of termination of this Agreement and to which this Agreement otherwise applies, the provisions of all of the other Articles of this Agreement shall thereafter continue to be effective for a further period of ten (10) years from such date of termination.

4. From the date of entry into force of this Agreement, the previous Agreement between the Republic of Turkey and the Republic of Azerbaijan on "Reciprocal Promotion and Protection of Investments" signed on February 9, 1994 shall be terminated.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned representatives, duly authorized there to by their respective Governments, have signed this Agreement.

DONE in duplicate at İzmir on October 25, 2011 in the Turkish, Azerbaijani and English languages, all texts being equally authentic.

In case of any divergence of interpretation and application, the English text shall prevail.

**FOR THE GOVERNMENT OF
THE REPUBLIC OF TURKEY**

Zafer Çağlayan
Minister of Economy

**FOR THE GOVERNMENT OF
THE REPUBLIC OF AZERBAIJAN**

Şahin Mustafayev
Minister of Economic Development

[TURKISH TEXT – TEXTE TURC]

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
İLE
AZERBAYCAN CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA
YATIRIMLARIN
KARŞILIKLI KORUNMASI VE TEŞVİKİNE İLİŞKİN
ANLAŞMA

Giriş

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti, bundan sonra “Akit Taraflar” olarak adlandırılacaktır.

Özellikle bir Akit Tarafın yatırımcılarının, diğer Akit Tarafın ülkesindeki yatırımları ile ilgili olarak, Akit Taraflar arasındaki ekonomik işbirliğini artırma arzusu ile,

Bu gibi yatırımlara uygulanacak muameleye ilişkin anlaşmanın sermaye ve teknoloji akımı ile Akit Tarafların ekonomik kalkınmasını teşvik edeceğini kabul ederek,

Yatırımlara adil ve eşit muamele edilmesinin; yatırımlar için istikrarlı bir ortamın idamesi açısından arzulanır olduğunda ve ekonomik kaynakların etkin kullanımının en üst düzeye çıkarılmasına ve yaşam standartlarının geliştirilmesine katkıda bulunacağına mutabık kalarak ve

Bu amaçlara sağlık, güvenlik ve çevreye ilişkin genel uygulama önlemleri yanında uluslararası kabul görmüş işçi haklarını zayıflatmadan ulaşılabileceğine ikna olarak,

Yatırımların teşviki ve karşılıklı korunması ile ilgili bir anlaşmanın yapılmasına karar vermiş olarak,

Aşağıdaki şekilde anlaşmaya varmışlardır:

MADDE 1
Tanımlar

İşbu Anlaşmanın amacı bakımından:

1. “Yatırım” terimi; uzun süreli ekonomik ilişkiler kurma amaçlı faaliyetlerle bağlantılı olarak bir Akit Tarafın yatırımcısınca diğer Akit Tarafın ülkesinde bu Akit Tarafın ulusal mevzuatına uygun olarak doğrudan kurulan veya edinilen her türlü mal varlığını ve bunlarla kısıtlı olmamakla beraber özellikle aşağıdakileri içerir:

(a) taşınır ve taşınmaz malların yanı sıra ipotek, rehin, kiralama, intifa hakkı, kefalet gibi diğer haklar ve malvarlığının bulunduğu Akit Tarafın kanun ve düzenlemelerine uygun olarak tanımlanan diğer benzer aynı haklar;

(b) yeniden yatırılan gelirler, para alacakları veya bir yatırımla ilgili mali değeri olan diğer haklar;

(c) hisseler, hisse senetleri ya da şirketlere iştirakin diğer her türlü şekli;

(d) telif hakları, patentler, sınai tasarımlar, teknik bilgi, ticari itibar gibi fikri mülkiyet haklarının yanısıra Akit Tarafların ulusal mevzuatına uygun diğer benzer haklar;

(e) doğal kaynakların aranması, geliştirilmesi, çıkarılması veya işletilmesine yönelik imtiyazlar da dahil olmak üzere, yetkili bir makam tarafından kanun veya bir sözleşme ile verilmiş iş imtiyazları.

Bununla birlikte; bir şirketin yüzde onundan (10) daha az hissesine veya oy hakkına tekabül eden ve borsa yoluyla edinilmiş yatırımlar işbu Anlaşma kapsamına girmeyecektir.

Malvarlıklarının yatırıldığı veya tekrar yatırıldığı biçimdeki herhangi bir değişiklik bunların yatırım olarak nitelendirilmesini etkilemez.

2. “Yatırımcı” terimi:

diğer Akit Tarafın ülkesinde bu Akit Tarafın mevzuatına uygun olarak yatırım yapmış,

(a) bir Akit Tarafın kanunlarına göre vatandaşlığını haiz olan gerçek kişileri,

(b) Akit Taraflardan birinin yürürlükteki hukuku çerçevesinde kurulmuş veya teşekkül etmiş ve kayıtlı yönetim merkezleri ile birlikte yeterli seviyedeki faaliyetleri sözkonusu Akit Tarafın ülkesinde bulunan ve diğer Akit Tarafın ülkesinde, o ülkenin mevzuatı ile uyumlu olarak yatırım yapan şirketleri, firmaları veya iş ortaklıklarını ifade eder. Eğer yatırımcı, yatırımın yapıldığı ülke ile diplomatik ilişkisi bulunmayan üçüncü bir ülkenin vatandaşlığını haiz kişilere ait ise veya bu kişilerce kontrol edilmekte ise, bu yatırımcı işbu Anlaşmadan faydalanamaz.

3. “Gelirler” terimi bir yatırımdan elde edilen meblağları ifade eder ve özellikle, ancak bunlarla sınırlı olmamak kaydıyla, özellikle kar, faiz, sermaye kazancı, royalti, ücret ve temettüleri içerir.

4. “Ülke” terimi: Sırasıyla Türkiye Cumhuriyeti Devleti Ülkesi ve Azerbaycan Cumhuriyeti Devleti Ülkesini ifade eder.

MADDE 2

Yatırımların Teşviki ve Korunması

1. Kendi mevzuatına tabi olarak, her bir Akit Taraf, ülkesinde, diğer Akit Taraf yatırımcılarının yatırımlarını mümkün olduğunca teşvik edecektir.

2. Her bir Akit Tarafın yatırımcılarının yatırımları, diğer Akit Tarafın ülkesinde her zaman adil ve eşit muamele ile tam koruma ve güvenlik de dahil olmak üzere, uluslararası hukukun asgari muamele standartlarına uygun bir muameleye tabi tutulacaktır. Hiçbir Akit Taraf keyfi veya ayrımcı tedbirlerle bu gibi yatırımların yönetilmesine, sürdürülmesine, kullanımına, faydalanılmasına, genişletilmesine veya elden çıkarılmasına hiç bir şekilde engel olmayacaktır.

MADDE 3

Yatırımlara Uygulanacak Muamele

1. Her bir Akit Taraf, kendi kanunları ve düzenlemeleri çerçevesinde, yatırımları herhangi bir üçüncü ülke yatırımcılarının yatırımlarına benzer durumlarda uygulanandan daha az elverişli olmayacak şekilde ülkesine kabul edecektir.

2. Her bir Akit Taraf, kurulmuş olan bu yatırımlara, bunların yönetilmesine, sürdürülmesine, kullanımına, faydalanılmasına, genişletilmesine veya elden çıkarılmasına ilişkin olarak, kendi yatırımcılarının yatırımları ya da üçüncü bir ülke yatırımcılarının yatırımlarına benzer durumlarda uyguladığı muameleden hangisi en elverişli ise, bundan daha az elverişli olmayan bir muamelede bulunacaktır.

3. Her bir Akit Taraf, diğer Akit Tarafın yatırımcılarını, bunların yatırımlarının yönetilmesi, sürdürülmesi, kullanımı, faydalanılması, genişletilmesi veya elden çıkarılmasına ilişkin olarak, diğer Akit Tarafın kendi yatırımcılarına ya da üçüncü bir ülke yatırımcılarına benzer durumlarda uyguladığı muameleden hangisi en elverişli ise, bundan daha az elverişli olmayan bir muameleye tabi tutacaktır.

4. Her bir Akit Taraf, kendi ulusal mevzuatı çerçevesinde, yatırımcının ülkesindeki yatırımı ile bağlantılı olarak işe almak üzere seçtiği üst düzey yöneticiler, müdürler, uzmanlar ve teknik personele ilişkin tüm başvuruları iyi niyetle değerlendirecektir,

5. (a) İşbu Maddenin hükümleri, bir Akit Tarafı, Akit Taraflardan birinin taraf olduğu veya taraf olabileceği tamamen ya da kısmen vergilendirmeye ilişkin herhangi bir uluslararası anlaşma veya düzenlemeden veya yatırımlara ilişkin çok taraflı bir anlaşma veya sözleşmeden kaynaklanan herhangi bir muameleyi, tercihi veya ayrıcalığı diğer Akit Tarafın yatırımcılarına sağlamakla yükümlü olduğu şeklinde yorumlanmayacaktır.

(b) İşbu Anlaşmanın ayrımcılık yapmama, ulusal muamele ve en çok kayırılan ulus muamelesi hükümleri, Akit Taraflardan herhangi birinin, bir gümrük birliği, ekonomik birlik veya parasal birliğe, bir ortak pazara veya serbest ticaret bölgesine üyeliğinden veya bunlarla ortaklığından kaynaklanan ve bu Akit Tarafın kendi yatırımcılarına ya da şirketlerine, veya bu gibi bir birliğin, ortak pazarın ya da serbest ticaret bölgesinin üye devletlerinin vatandaşlarına veya şirketlerine veya herhangi bir üçüncü ülke vatandaşlarına veya şirketlerine tanıdığı tüm mevcut veya gelecekteki avantajlara uygulanmayacaktır.

(c) İşbu Maddenin 1 ve 2. paragrafları, işbu Anlaşma ve Akit Taraflardan birinin imzacısı olduğu diğer benzer bir uluslararası anlaşmada eşzamanlı olarak düzenlenen yatırımcı ile ev sahibi Akit Taraf arasındaki uyumsuzluğun çözümü hükümleri bakımından uygulanmayacaktır.

(d) İşbu Anlaşmanın 2 ve 3. Maddelerinin hükümleri, her bir Akit Tarafın, toprak ve taşınmaz edinimi ve bunlar üzerinde aynı hak edinimi bakımından kendi yatırımcılarına veya kendi yatırımcılarının yatırımlarına uyguladığı muamelenin aynısını diğer Akit Tarafın yatırımcılarının yatırımlarına uygulamakla yükümlü kılmayacaktır.

MADDE 4

Yatırımcıya ilişkin Bilgilere Erişim ve Şeffaflık

Akit Taraf kurumsal yönetim geçmişi ve yatırım uygulamalarını da içerecek şekilde diğer Akit Tarafın potansiyel yatırımcısı hakkındaki bilgilere ulaşmaya çalışabilir. Akit Taraf edindiği iş bilgilerinin gizliliğini korumalıdır. Akit Taraf edindiği bilgileri, diğer yürürlükteki mevzuatına uygun olarak ve gizli iş bilgilerinin korunması şartıyla yatırımın yapılacağı yerdeki kamuoyunun bilgisine sunabilir.

MADDE 5
Genel İstisnalar

1. İşbu Anlaşmanın hiç bir hükmü, bir Akit Tarafın:

a) insan, hayvan veya bitki hayatı veya sağlığı veya çevrenin korunması için düzenlenen ve uygulanan;

b) canlı veya cansız tükenbilir doğal kaynakların korunmasıyla ilgili;

ayrımcı olmayan herhangi bir hukuki önlemi almasına, sürdürmesine ya da uygulamasına engel olacak şekilde yorumlanamaz.

2. İşbu Anlaşmanın hiç bir hükmü:

(a) bir Akit Tarafı açıklanmasını temel güvenlik çıkarlarına aykırı gördüğü herhangi bir bilgiyi açıklamaya veya bu bilgiye ulaşılmasına izin vermesini sağlayacak şekilde;

(b) hiç bir Akit Tarafın,

(i) silah, cephane ve savaş gereçleri trafiğine ilişkin ve bir askeri ya da diğer bir güvenlik kuruluşuna doğrudan veya dolaylı olarak tedarik sağlama amacıyla yapılan diğer mal, teçhizat, hizmet ve teknolojiye ilişkin bu tür alışveriş ve işlemlerle ilgili;

(ii) savaş zamanında veya uluslararası ilişkilerdeki diğer acil durumlarda;

veya

(iii) nükleer silahların veya diğer patlayıcı nükleer cihazların yayılmasını engellemeye ilişkin ulusal politikaların veya uluslararası anlaşmaların uygulanmasıyla ilgili olarak;

kendi temel güvenlik çıkarlarının korunması için gerekli gördüğü tedbirleri almasına engel olacak şekilde ; veya

(c) herhangi bir Akit Tarafı, uluslararası barış ve güvenliğin sürdürülmesi için Birleşmiş Milletler Şartından kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirmek amacıyla harekete geçmekten alıkoymak şekilde;

yorumlanamaz.

MADDE 6
Kamulaştırma

1. Yatırımlar, kamu yararına ve ayrımcı olmayacak biçimde ve anında, yeterli ve etkin tazminat ödenerek, öngörülen hukuki sürece ve işbu Anlaşmanın 3. Maddesinde belirtilen genel muamele prensiplerine uygun olarak yapılanlar dışında kamulaştırılmayacak, devletleştirilmeyecek veya doğrudan ya da dolaylı olarak benzer etkisi olan tedbirlere (bundan sonra kamulaştırma olarak anılacaktır) maruz bırakılmayacaktır.

2. Sağlık, güvenlik ve çevre gibi kamusal refaha ilişkin yasal hedeflerin korunması için düzenlenen ve uygulanan ayrımcı olmayan yasal önlemler, dolaylı kamulaştırma teşkil etmez.

3. Tazminat, hangisi önce ise, kamulaştırılan yatırımın kamulaştırma işleminin yapıldığı veya kamuoyuna duyurulduğu tarihten önceki piyasa değerine eşit olacaktır. Tazminat gecikme olmaksızın ödenecek ve 8. Madde’de belirtildiği şekilde serbestçe transfer edilebilir olacaktır.

4. Tazminat serbestçe çevrilebilir bir döviz ile ödenebilir şekilde olacak ve tazminatın ödenmesinde gecikme olması durumunda ödeme, kamulaştırma tarihinden ödemenin yapıldığı tarihe kadar,

a) Türkiye Cumhuriyeti topraklarındaki Azerbaycan yatırımları ile ilgili olarak kamu alacaklarına ödenen en yüksek faiz oranına eşit oranda bir faiz;

b) Azerbaycan Cumhuriyetindeki Türk yatırımları ile ilgili olarak söz konusu para birimi için serbest piyasada öngörülen oran üzerinden ticari faiz içerecektir.

5. İşbu Madde’de öngörülen prensiplere uygun olarak, yatırımları kamulaştırılan yatırımcı, kamulaştırma işleminin ve yatırımlarına biçilen değer ev sahibi Akit Tarafın adli veya diğer yetkili bir otoritesi tarafından ivedilikle olarak gözden geçirilmesini talep etme hakkına sahiptir.

MADDE 7
Zararlar için Tazminat

1. Yatırımları diğer Akit Tarafın ülkesinde savaş veya diğer silahlı çatışma, olağan üstü durum, ayaklanma, veya isyan nedeniyle zarar gören Akit Taraflardan her birinin yatırımcıları, diğer Akit Tarafın bu gibi kayıplar bakımından aldığı tazmin edici tedbirler ile ilgili olarak, kendi yatırımcılarına veya herhangi üçüncü bir ülke yatırımcılarına uygulanan muameleden daha az elverişli olmamak üzere, hangisi en elverişli ise, o muameleye tabi tutulacaktır. Tazmine ilişkin ödemeler etkili olarak gerçekleştirilebilir, serbestçe çevrilebilir ve anında transfer edilebilir olacaktır.

2. Bu Maddenin 1. paragrafı hükümleri saklı olmak üzere, anılan paragrafta belirtilen durumlardan herhangi birinde, diğer Akit Tarafın ülkesinde aşağıda sayılanlar sebebiyle zarar gören bir Akit Taraf yatırımcısının;

(a) diğer Akit Tarafın silahlı kuvvetleri veya resmi makamlarınca yatırımına veya yatırımının bir kısmına el konulması, veya

(b) diğer Akit Tarafın silahlı kuvvetleri veya resmi makamlarınca yatırımının veya yatırımının bir kısmının durum gerektirmediği halde tahrip edilmesi durumunda, ortaya çıkacak zarar ve kayıpları, istisnai durumların ışığında yeterli ölçüde tazmin edilecektir.

MADDE 8
Serbest Transfer

1. Her bir Akit Taraf bir yatırım ile ilgili bütün transferlerin kendi ülkesinden içeri ve dışarıya serbestçe ve gecikme olmaksızın yapılmasını iyi niyetle sağlar. Bu gibi transferler, bunlarla sınırlı olmamak kaydıyla aşağıdakileri içerir:

(a) bir yatırımı sürdürmek, geliştirmek veya artırmak amaçlı ana para ve ek meblağlar,

(b) gelirler,

(c) bir yatırımın tamamının veya bir kısmının satışı veya tasfiyesinden elde edilen gelirler,

(d) Madde 6 ve 7 çerçevesindeki tazminatlar,

(e) yönetim ücretlerine ilişkin ödemeler,

(f) yatırımlarla ilgili olarak alınmış kredilerin ana para ve faiz ödemeleri,

(g) yatırımın işleyişinden kaynaklanan, royalti ödemeleri, lisans ücretleri veya diğer benzer masraflar gibi giderlerin ödenmesi için gereken meblağlar,

(h) diğerk Akit Tarafın ÷lkesinde, bir yatırımla ilgili uygun çalışma izinlerini edinmiş olan bir Akit Tarafın vatandaşlarının aldıkları maaş, ücret ve diğerk gelirleri,

(i) bir yatırım uyuşmazlığından kaynaklanan ödemeler.

2. Aksi yatırımcı ve ev sahibi Akit Tarafça kararlaştırılmadıka, transferler, yatırımın yapılmış olduğu konvertibl para birimi veya herhangi bir konvertibl para birimiyle, transferin yapıldığı tarihte geçerli olan piyasa döviz kuru üzerinden yapılacaktır. Geçerli bir piyasa döviz kurunun mevcut olmaması halinde, uygulanabilir döviz kuru oranı, para birimlerinin en güncel Özel Çekme Haklarına dönüştürme oranına tekabül edecektir.

3. İstisnai durumlarda, ödemeler ve sermaye hareketlerinin ödemeler dengesi üzerinde ciddi zorluklara sebep olduğu veya sebep olma tehdidini yarattığı durumlarda her bir Akit Taraf ayrımcı olmayacak ve iyi niyetli şekilde geçici sürelerle transferleri kısıtlayabilir.

4. İşbu Madde'nin (1) ve (2) paragraflarının hükümlerine rağmen, bir Akit Taraf adil, ayrımcı olmayan ve yatırımcıların ev sahibi Akit Tarafın kanunlarına ve düzenlemelerine riayet etmesini garanti edecek tedbirlerin iyi niyetli uygulanması yoluyla

(a) vergi ve resimlerin ödenmesine;

(b) iflas ve ödeme aczine ilişkin sürece veya alacaklıların haklarının korunmasına;

(c) cezai suçlara; ve

(d) ev sahibi Akit Tarafın mahkeme veya tahkim heyetlerinin talimat veya kararlarına uyulmasına garanti edecek şekilde transferleri kısıtlayabilir.

MADDE 9

Halefiyet

1. Eğer Akit Taraflardan biri kendi yatırımcılarının yatırımlarını ticari olmayan risklere karşı korumak amacıyla bir kamu sigortası veya garanti planına sahipse ve bu Akit Tarafın bir yatırımcısı bu sigortayı edinmişe, sigortalayanın yatırımcı ile sigortalayan arasındaki sigorta sözleşmesinin şartlarından kaynaklanan her türlü halefiyeti diğerk Akit Tarafça tanınacaktır.

2. Sigortalayan halefiyetten dolayı yatırımcının haklarını kullanmaya ve taleplerini öne sürmeye yetkilidir ve sigortalayan yatırım ile ilgili sorumlulukları da üstlenecektir. Halef olunan haklar veya talepler yatırımcının özđün haklarını veya taleplerini aşmayacaktır.

3. Bir Akit Taraf ile sigortalayan arasındaki uyuşmazlıklar işbu Anlaşmanın 11'inci Maddesinin hükümlerine göre çözümlenecektir.

MADDE 10

Danışmalar

Akit Taraflar işbu Anlaşma ile ilişkili olarak aralarında ortaya çıkacak herhangi bir uyuşmazlığı çözmek veya işbu Anlaşmanın uygulanmasına ilişkin ortaya çıkacak herhangi bir sorunu veya işbu Anlaşmadan kaynaklanabilecek diğer herhangi bir konuyu incelemek üzere, herhangi birinin isteği üzerine, derhal danışmalarda bulunmayı kabul ederler. Bu gibi danışmalar yeri ve zamanı Akit Taraflarca diplomatik yollarla kararlaştırılmak suretiyle Akit Tarafların yetkili makamları arasında yapılacaktır.

MADDE 11

Bir Akit Taraf ile Diğer Akit Tarafın Yatırımcıları Arasındaki Uyuşmazlıkların Çözümü

1. Akit Taraflardan biri ile diğer Akit Tarafın bir yatırımcısı arasındaki, yatırımcının yatırımı ile ilgili uyuşmazlıklar, yatırımcı tarafından ayrıntılı bilgi içerecek şekilde ülkesinde yatırım yapılan Akit Tarafa yazılı olarak bildirilecektir. Mümkün olduğunca, yatırımcı ile ilgili Akit Taraf bu uyuşmazlıkları danışmalar ve müzakereler yoluyla iyi niyetle çözmeye gayret edecektir. Uyuşmazlığın tarafları aksine bir karar almadıkları takdirde, müzakerelerin yeri uyuşmazlığa taraf olan Akit Tarafın başkenti olacaktır. Bir yatırımcının işbu Madde'nin 2. alt paragrafında ortaya konulan uyuşmazlığı uyuşmazlığın çözümü yöntemlerine sunma hakkı, uyuşmazlığa taraf olan Akit Tarafın müzakerelere katılmayı reddetmesi yoluyla engellenmeyecek veya boşa çıkarılmayacaktır.

2. Uyuşmazlıkların, 1. paragrafta belirtildiği gibi, yazılı bildirim tarihini takip eden altı (6) ay içerisinde bu şekilde çözümlenmemesi halinde, uyuşmazlıklar yatırımcının seçebileceği aşağıdaki mercilere sunulabilir:

(a) ülkesinde yatırımın yapılmış olan Akit Tarafın yetkili mahkemesine, veya

(b) İşbu Madde'nin 4(a) ve (b) paragraflarında belirtilen durumlar hariç olmak üzere,

(i) Her iki Akit Tarafın da imzacısı olmaları durumunda, "Devletler ile Diğer Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü Sözleşmesi" ile kurulmuş Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü için Uluslararası Merkez (ICSID),

(ii) Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu (UNCITRAL)'nın Tahkim Usulü Kurallarına göre bu maksatla kurulacak bir ad hoc hakem heyetine,

3. Yatırımcının uyuşmazlığı işbu Maddenin 2. paragrafında bahsedilen uyuşmazlık çözüm yollarından birine veya diğerine sunduğu andan itibaren, bu yollardan birinin seçimi nihaidir.

4. Bu Madde'nin 2. paragrafının hükümlerine bakılmaksızın;

(a), sadece ev sahibi Akit Tarafın yabancı sermaye ile ilgili mevzuatına uygun olarak, gerekli olması halinde, gereken izni sağlamış ve fiilen başlamış yatırım faaliyetlerinden doğrudan kaynaklanan uyuşmazlıklar, Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü için Uluslararası Merkez'e (ICSID) veya Akit Tarafların üzerinde mutabık kaldıkları diğer herhangi bir uluslararası uyuşmazlık çözüm mekanizmasına sunulabilir;

(b) Ev sahibi Akit Tarafın ülkesindeki taşınmazlar üzerindeki mülkiyet hakları ve aynı haklara ilişkin uyuşmazlıklar tamamen ev sahibi Akit Taraf mahkemelerinin yargılama yetkisi altındadır ve bu nedenle Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü için Uluslararası Merkez'e (ICSID) veya diğer herhangi bir uluslararası uyuşmazlık çözümü mekanizmasına sunulamaz.

5. Tahkim sürecinde veya tahkim kararının yerine getirilmesinin herhangi bir safhasında, uyuşmazlığın karşı tarafındaki yatırımcının sigorta poliçesine veya bu Anlaşmanın 9. Maddesinde belirtilen garantiye göre kaybının tümünü ya da bir kısmını kapsayan bir tazminat almış olması halinde, uyuşmazlığın tarafı olan Akit Taraflardan hiçbiri bunu bir itiraz gerekçesi olarak ileri süremeyecektir. Bununla birlikte, bir uyuşmazlık daha önce yatırımcı tarafından uluslararası tahkime götürülmüşse, aynı uyuşmazlık sigortacı tarafından bu Maddenin hükümleri çerçevesinde uluslararası tahkime götürülemez.

6. Tahkim kurulu kararlarını , işbu Anlaşmanın hükümleri, ülkesinde yatırım yapılan ve uyuşmazlığa taraf olan Akit Tarafın kanunları ve düzenlemelerine (kanunlar ihtilafına ilişkin kurallar da dahil olmak üzere) ve her iki Akit Tarafça kabul edilen ilgili uluslararası hukuk ilkelerine uygun olarak alacaktır.

7. Tahkim kararları uyuşmazlığın bütün tarafları için nihai ve bağlayıcı olacaktır. Her bir Akit Taraf verilen kararları kendi ulusal kanunları çerçevesinde yerine getirecektir.

MADDE 12

Akit Taraflar Arasındaki Uyuşmazlıkların Cözümü

1. Akit Taraflar işbu Anlaşmanın yorumu veya uygulanmasıyla ilgili aralarında çıkan herhangi bir uyuşmazlığa iyi niyet ve işbirliği ruhu içinde hızlı ve adil bir çözüm arayacaklardır. Bu bakımdan, Akit Taraflar bu gibi çözümlere varmak için doğrudan ve anlamlı müzakerelerde bulunmayı kabul ederler. Eğer Akit Taraflar uyuşmazlığın başladığı tarihten itibaren altı (6) ay içerisinde yukarıda belirtilen yöntemler ile kendi aralarında bir anlaşmaya varamazlarsa, Akit Taraflardan herhangi birinin talebi üzerine, uyuşmazlık üç üyeli bir tahkim heyetine sunulabilir.

2. Bu gibi bir tahkim heyeti her bir münferit olay için aşağıdaki gibi oluşturulacaktır: Tahkim talebinin alınmasından itibaren iki (2) ay içerisinde, her bir Akit Taraf bir hakem tayin edecektir. Tayin edilen bu iki hakem Akit Tarafların onayı üzerine üçüncü bir devlet vatandaşı olan üçüncü bir hakemi Başkan olarak seçeceklerdir. Başkan diğer iki hakemin atanmasından itibaren dört (4) ay içinde atanacaktır.

3. Eğer her iki hakem atanmalarından itibaren dört (4) ay içerisinde Başkan seçiminde anlaşmaya varamazlar ise, Başkan Akit Taraflardan birinin talebi üzerine Uluslararası Adalet Divanı Başkanı tarafından atanır.

4. Eğer, işbu Madde'nin 3. paragrafında belirtilen durumlarda, Uluslararası Adalet Divanı Başkanı söz konusu görevi yerine getirmekten alıkonursa veya Başkan Akit Taraflardan birinin vatandaşı ise, atama Başkan Yardımcısı tarafından yapılacaktır ve eğer Başkan Yardımcısı da bu görevi yerine getirmekten alıkonulursa veya Başkan Vekili Akit Taraflardan birinin vatandaşı ise, atama Akit Taraflardan birinin vatandaşı olmayan en kıdemli Divan üyesi tarafından yapılır.

5. Tahkim heyeti Heyet Başkanının seçildiği tarihten itibaren üç (3) ay içinde, işbu Anlaşmanın diğer hükümleriyle tutarlı olacak şekilde usul kuralları üzerinde anlaşmaya varacaktır. Böyle bir anlaşmanın olmaması halinde, tahkim heyeti, genel kabul görmüş uluslararası tahkim usulü kurallarını dikkate alarak, usul kurallarını tayin etmesini Uluslararası Adalet Divanı Başkanından talep edecektir.

6. Aksi kararlaştırılmadıkça, Başkanın seçildiği tarihten itibaren sekiz (8) ay içerisinde bütün beyanlar yapılacak, bütün duruşmalar tamamlanacak ve tahkim heyeti, hangisi daha sonra gerçekleşirse, son beyanların sunulduğu veya duruşmaların bittiği tarihten sonra iki (2) ay içinde karara varacaktır. Tahkim heyeti, nihai ve bağlayıcı olacak kararını oy çokluğu ile alacaktır.

7. Tahkim Heyeti işbu Anlaşmanın hükümlerine dayanarak ve Akit Taraflar arasında uygulanabilir uluslararası hukuka uygun olarak karar alacaktır.

8. Her bir Akit Taraf kendisince atanan hakemin masraflarını ve kendisinin tahkim duruşmalarındaki temsil giderlerini üstlenecektir. Akit Taraflar Başkan'ın masraflarını ve diğer ortak giderlerin eşit bir kısmını üstlenir.

9. Eğer bir uyuşmazlık, işbu Anlaşmanın 11. Maddesi uyarınca bir uluslararası tahkim mahkemesine sunulmuşsa ve hala mahkeme önündeysse, aynı uyuşmazlık işbu Madde hükümleri uyarınca başka bir uluslararası tahkim mahkemesine sunulamaz. Ancak, bu, her iki Akit Taraf arasında doğrudan ve anlamlı görüşmeler yoluyla bağlantı kurulmasını engellemeyecektir.

MADDE 13 **Uygulama Kapsamı**

İşbu Anlaşma, bir Akit Tarafın ülkesinde, bu Akit Tarafın mevzuatına uygun olarak diğer Akit Taraf yatırımcısınca işbu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden önce veya sonra yapılmış yatırımlara uygulanacaktır. Bununla birlikte, işbu Anlaşma, Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden önce ortaya çıkan uyuşmazlıklara veya işbu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden önce çözülen taleplere uygulanmaz.

MADDE 14 **Eklemeler ve Değişiklikler**

İşbu Anlaşmaya yapılacak herhangi bir ekleme ve değişiklik Akit Tarafların karşılıklı onayı ile yapılabilir. Bu gibi ekleme ve değişiklikler işbu Anlaşmanın ayrılmaz bir parçasını oluşturan ayrı protokoller şeklinde yapılır ve işbu Anlaşmanın 15. Maddesi hükümlerine uygun olarak yürürlüğe girer.

MADDE 15
Yürürlüğe Girme, Süre ve Yürürlükte Kalma

1. İşbu Anlaşma, Akit Tarafların, yürürlüğe girmeye ilişkin gerekli iç yasal işlemlerin tamamlandığına dair yazılı ve diplomatik kanallarla yaptığı bildirimlerden sonuncusunun tarihinde yürürlüğe girecektir.

2. Anlaşma on yıllık bir süre boyunca yürürlükte kalacak ve Akit Taraflardan biri tarafınca on yılın sonunda sona erdirilmediği veya on yılın ardından bir yıl öncesinden diğer Akit Tarafa yazılı bir bildirimde bulunularak sona erdirilmediği sürece yürürlükte kalmaya devam eder.

3. İşbu Anlaşmanın sona erdiği tarihten önce yapılan veya edinilen ve işbu Anlaşmanın bir şekilde uygulanacağı yatırımlarla ilgili olarak, işbu Anlaşmanın diğer tüm Maddelerinin hükümleri sona erme tarihinden itibaren bir on (10) yıl daha geçerli olmaya devam edecektir.

4. İşbu Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, Türkiye Cumhuriyeti ve Azerbaycan Cumhuriyeti arasında 9 Şubat 1994 tarihinde imzalanmış olan önceki "Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması" Anlaşması yürürlükten kalkacaktır.

İşbu Anlaşma aşağıda imzaları bulunan ve Hükümetlerince uygun şekilde yetkilendirilen temsilcileri tarafından huzurlarında imzalanmıştır.

İzmir'de 25 Ekim 2011 tarihinde iki nüsha olarak Türkçe, Azeri ve İngilizce dillerinde, tüm metinler eşit derecede geçerli olmak üzere imzalanmıştır.

İşbu Anlaşmanın yorumunda veya uygulanmasında farklılık olması halinde, İngilizce metin üstün gelecektir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

Zafer Çağlayan
Ekonomi Bakanı

AZERBAYCAN CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

Şahin Mustafayev
Ekonomik Kalkınma Bakanı

[TRANSLATION – TRADUCTION]

ACCORD ENTRE LE GOUVERNEMENT DE LA RÉPUBLIQUE TURQUE ET LE
GOUVERNEMENT DE LA RÉPUBLIQUE D'AZERBAÏDJAN RELATIF À LA
PROTECTION ET LA PROMOTION RÉCIPROQUES DES INVESTISSEMENTS

Préambule

Le Gouvernement de la République turque et le Gouvernement de la République d'Azerbaïdjan, ci-après dénommés les « Parties contractantes »,

Désireux de favoriser une plus grande coopération économique entre les Parties contractantes concernant en particulier les investissements par des investisseurs d'une Partie contractante sur le territoire de l'autre,

Considérant qu'un accord sur le traitement à accorder auxdits investissements stimulera les flux de capitaux et de technologies, ainsi que le développement économique des Parties contractantes,

Convenant qu'il est souhaitable de réserver un traitement juste et équitable aux investissements afin de leur assurer un cadre stable, d'optimiser l'utilisation effective des ressources économiques et d'améliorer les niveaux de vie, et

Convaincus que ces objectifs peuvent être réalisés sans assouplir les mesures générales relatives à la santé, à la sécurité et à l'environnement, ainsi que les droits du travail reconnus à l'échelle internationale,

Ayant décidé de conclure un accord de promotion et de protection réciproques des investissements,

Sont convenus de ce qui suit :

Article premier. Définitions

Aux fins du présent Accord :

1. Le terme « investissement » s'entend des actifs de toute nature, en relation avec des activités commerciales, créés ou acquis directement par un investisseur d'une Partie contractante en vue d'établir des relations économiques durables sur le territoire de l'autre Partie contractante, conformément à la législation nationale de cette dernière, y compris mais sans s'y limiter :

a) Les biens meubles et immeubles, ainsi que tous autres droits tels que hypothèques, privilèges, baux, usufruits, gages et autres droits réels similaires tels que définis par la législation nationale de la Partie contractante sur le territoire de laquelle le bien est situé;

b) Les rendements réinvestis, créances liquides ou autres droits ayant une valeur financière en lien avec un investissement;

c) Les actions, parts et toute autre forme de participation dans des sociétés;

d) Les droits de propriété intellectuelle, dont les droits d'auteur, brevets, dessins et modèles industriels, savoir-faire, fonds de commerce et droits similaires au sens de la législation nationale des Parties contractantes;

e) Les concessions industrielles ou commerciales conférées par la loi ou en vertu d'un contrat par une autorité compétente, y compris aux fins de prospection, de mise en valeur, d'extraction ou d'exploitation de ressources naturelles.

Toutefois, les investissements qui constituent des acquisitions d'actions ou de droits de vote par échange de titres équivalant à 10 % ou moins de toute société ne sont pas visés par le présent Accord.

Toute modification des modalités d'investissement ou de réinvestissement d'actifs est sans effet sur leur caractère d'investissement.

2. Le terme « investisseur » s'entend :

a) De toute personne physique ayant le statut de ressortissant d'une Partie contractante en vertu des lois de celle-ci;

b) De toute société, entreprise, firme ou société de personnes constituée ou fondée en vertu de la législation en vigueur d'une Partie contractante, dont le siège social est situé sur le territoire de cette Partie contractante et qui y mène des activités commerciales importantes;

Ayant effectué un investissement sur le territoire de l'autre Partie contractante conformément à la législation de cette dernière. Les investisseurs détenus ou contrôlés par des personnes ayant la nationalité d'un État tiers qui n'a pas de relations diplomatiques avec la Partie contractante sur le territoire de laquelle l'investissement est effectué ne bénéficient pas des dispositions du présent Accord.

3. Le terme « rendements » s'entend des sommes produites par un investissement, y compris mais sans s'y limiter les profits, intérêts, plus-values, redevances, honoraires et dividendes.

4. Le « territoire » désigne :

Respectivement, le territoire de la République turque et celui de la République d'Azerbaïdjan.

Article 2. Promotion et protection des investissements

1. Sous réserve de sa législation, chaque Partie contractante encourage sur son territoire, dans la mesure du possible, les investissements par des investisseurs de l'autre Partie contractante.

2. Chaque Partie contractante accorde aux investissements des investisseurs de l'autre effectués sur son territoire un traitement conforme aux normes minimales prévues par le droit international, y compris un traitement juste et équitable ainsi qu'une protection et une sécurité complètes. Ni l'une ni l'autre Partie contractante n'entrave de quelque manière que ce soit la gestion, la préservation, l'utilisation, la jouissance, l'expansion ni la cession de ces investissements par des mesures déraisonnables ou discriminatoires.

Article 3. Traitement des investissements

1. Chaque Partie contractante réserve aux investissements effectués sur son territoire un traitement non moins favorable que celui accordé dans les mêmes conditions aux investissements d'investisseurs de tout État tiers, conformément à ses lois et règlements.

2. Chaque Partie contractante accorde à ces investissements, une fois ceux-ci effectués, un traitement non moins favorable que celui réservé dans les mêmes conditions aux investissements de ses propres investisseurs ou à ceux de tout État tiers, selon ce qui est le plus favorable, en

matière de gestion, de préservation, d'utilisation, de jouissance, d'expansion ou de cession de l'investissement.

3. Chaque Partie contractante accorde aux investisseurs de l'autre un traitement non moins favorable que celui réservé dans les mêmes conditions aux investissements de ses propres investisseurs ou à ceux de tout État tiers, selon ce qui est le plus favorable, en matière de gestion, de préservation, d'utilisation, de jouissance, d'expansion ou de cession de leurs investissements.

4. Chaque Partie contractante examine de bonne foi, conformément à sa législation, toute demande de recrutement de dirigeants, de cadres, de spécialistes et de personnel technique choisis par les investisseurs dans le cadre de leurs investissements sur son territoire.

5. a) Les dispositions du présent article ne peuvent être interprétées comme obligeant une Partie contractante à accorder aux investisseurs de l'autre le bénéfice de tout traitement, préférence ou privilège qu'elle pourrait accorder en vertu de quelque accord ou arrangement international concernant, en tout ou en partie, la fiscalité, ou de quelque convention ou traité multilatéral en matière d'investissement auquel l'une ou l'autre Partie contractante est ou pourrait devenir partie.

b) Les dispositions du présent Accord relatives à la non-discrimination, au traitement national et au traitement de la nation la plus favorisée ne s'appliquent à aucun des avantages existants ou à venir consentis par l'une ou l'autre Partie contractante en vertu de son appartenance ou association à une union douanière, économique ou monétaire, à un marché commun ou à une zone de libre-échange, à ses sociétés ou ressortissants, à ceux d'États membres de tels unions, marchés communs ou zones de libre-échange, ou à ceux de tout autre État tiers.

c) Les paragraphes 1 et 2 du présent article ne s'appliquent pas aux dispositions relatives au règlement des différends entre un investisseur et la Partie contractante d'accueil établies parallèlement par le présent Accord et tout autre accord international similaire dont l'une des Parties contractantes est signataire.

d) Les dispositions des articles 2 et 3 du présent Accord n'obligent aucune des Parties contractantes à accorder aux investisseurs ou aux investissements d'investisseurs de l'autre Partie contractante le même traitement que celui qu'elles réservent à leurs propres investisseurs ou à leurs investissements s'agissant de l'acquisition de biens fonciers et immobiliers, ainsi que des droits réels y afférents.

Article 4. Accès aux informations sur les investisseurs et transparence

Une Partie contractante peut demander des informations concernant un investisseur potentiel de l'autre Partie contractante, y compris ses antécédents de gestion d'entreprise et ses pratiques en matière d'investissement. La Partie contractante requérante protège les informations commerciales confidentielles qu'elle reçoit. Elle peut mettre les informations communiquées à la disposition du public du lieu d'implantation de l'investissement, sous réserve de la protection des informations commerciales confidentielles et d'autres lois internes en vigueur.

Article 5. Exceptions d'ordre général

1. Aucune disposition du présent Accord ne peut être interprétée comme interdisant à une Partie contractante d'adopter, de maintenir ou d'exécuter des mesures juridiques non discriminatoires :

a) Conçues et appliquées pour la protection de la vie ou de la santé humaine, animale ou végétale, ou de l'environnement;

b) Liées à la conservation de ressources naturelles épuisables, biologiques ou non biologiques.

2. Aucune disposition du présent Accord ne peut être interprétée comme :

a) Exigeant d'une Partie contractante qu'elle donne ou autorise l'accès à toute information dont elle considère la divulgation comme contraire à ses intérêts essentiels en matière de sécurité;

b) Empêchant une Partie contractante de prendre toute mesure qu'elle juge utile à la protection de ses intérêts essentiels en matière de sécurité;

i) Concernant le trafic d'armes, de munitions et de matériel de guerre, ainsi que les transactions et le trafic d'autres biens, matériaux, services et technologies ayant directement ou indirectement pour objet l'approvisionnement d'un établissement militaire ou de sécurité;

ii) En temps de guerre ou lors de toute autre urgence relative aux relations internationales; ou

iii) Concernant la mise en œuvre de politiques nationales ou d'accords internationaux relatifs à la non-prolifération des armes nucléaires ou d'autres engins nucléaires; ou

c) Empêchant une Partie contractante de prendre des mesures en application de ses obligations relatives au maintien de la paix et de la sécurité internationales en vertu de la Charte des Nations Unies.

Article 6. Expropriation

1. Les investissements ne sont ni expropriés ni nationalisés et ne font l'objet d'aucune mesure, directe ou indirecte, ayant des effets similaires (ci-après dénommée « expropriation »), sauf pour des motifs d'utilité publique, de manière non discriminatoire et moyennant une indemnisation rapide, appropriée et effective, dans le respect de la légalité et des principes généraux relatifs au traitement énoncés à l'article 3 du présent Accord.

2. Les mesures juridiques non discriminatoires conçues et mises en œuvre afin de protéger des objectifs légitimes de bien-être public, tels que la santé, la sécurité et l'environnement, ne constituent pas une expropriation indirecte.

3. L'indemnisation est équivalente à la valeur marchande de l'investissement exproprié avant que l'expropriation ne soit effective ou qu'elle soit diffusée dans le public, selon la première éventualité. L'indemnisation est versée sans délai et librement transférable, conformément à l'article 8.

4. L'indemnisation est payable en devise librement convertible et, en cas de retard de paiement de l'indemnité, elle est assortie d'un taux d'intérêt.

a) S'agissant d'investissements azerbaïdjanais sur le territoire de la République turque, au taux d'intérêt sur les créances publiques le plus élevé;

b) S'agissant d'investissements turcs sur le territoire de la République d'Azerbaïdjan, à un taux commercial pratiqué sur le marché pour la devise en question, de la date de l'expropriation à celle du paiement effectif.

5. L'investisseur dont les investissements sont expropriés a droit à un examen sans délai de sa cause et de la valeur de ses investissements par une autorité judiciaire ou une autre autorité compétente de la Partie contractante d'accueil, conformément aux principes énoncés dans le présent article.

Article 7. Indemnisation des pertes

1. Les investisseurs d'une Partie contractante dont les investissements sur le territoire de l'autre subissent des pertes en raison d'une guerre ou d'un conflit armé, de l'état d'urgence, d'une révolte ou d'une insurrection sur le territoire de l'autre Partie contractante, bénéficient de la part de cette dernière d'un traitement relatif à la restitution, l'indemnisation, la compensation ou autre règlement non moins favorable que celui que cette Partie contractante réserve à ses propres investisseurs ou à ceux de tout État tiers, selon ce qui est le plus favorable à l'investisseur. Ces paiements sont effectivement réalisables, librement convertibles et immédiatement transférables.

2. Sans préjudice des dispositions du paragraphe 1 du présent article, tout investisseur d'une Partie contractante qui, dans l'une des situations envisagées au présent paragraphe, subit, sur le territoire de l'autre Partie contractante, des pertes résultant :

a. De la réquisition de son investissement, en tout ou en partie, par les forces armées ou les autorités de cette dernière; ou

b. De la destruction de son investissement, en tout ou en partie, par les forces armées ou les autorités de ladite Partie contractante, sans que la situation ne l'exige;

Recevra une indemnisation appropriée au vu des circonstances particulières.

Article 8. Libre transfert

1. Chaque Partie contractante veille de bonne foi à ce que les transferts liés à un investissement vers son territoire et depuis son territoire s'effectuent librement et sans délai. Ces transferts comprennent, sans s'y limiter :

a) Les sommes principales et additionnelles nécessaires au maintien, au développement et à l'augmentation de l'investissement;

b) Les rendements;

c) Le produit de la cession ou de la liquidation, en tout ou en partie, d'un investissement;

d) Les indemnisations au titre des articles 6 et 7;

e) Les paiements afférents aux frais de gestion;

f) Le remboursement et le paiement d'intérêts au titre de prêts contractés en lien avec des investissements;

g) Les sommes requises pour le paiement des dépenses occasionnées par l'exploitation d'un investissement, telles que les redevances, frais de licences et autres frais similaires;

h) Les traitements, salaires et autres rémunérations perçus par les ressortissants d'une Partie contractante qui ont obtenu, sur le territoire de l'autre Partie contractante, les permis pertinents au titre d'un investissement;

i) Les paiements provenant d'un différend en matière d'investissement.

2. Sauf accord contraire entre l'investisseur et la Partie contractante d'accueil, les transferts sont effectués dans la devise convertible dans laquelle l'investissement a été réalisé ou dans toute devise convertible au taux du marché en vigueur à la date du transfert. En l'absence de taux du marché, le taux de change le plus récent pour la conversion de devises en droits de tirage spéciaux s'applique.

3. Si, en raison de circonstances exceptionnelles, les paiements et les mouvements de capitaux entraînent ou risquent d'entraîner de graves difficultés de balance de paiements, chaque Partie contractante peut, à titre temporaire, restreindre les transferts, pour autant que ces restrictions soient imposées de bonne foi et sans discrimination.

4. Nonobstant les dispositions des paragraphes 1 et 2 du présent article, une Partie contractante peut restreindre un transfert en appliquant, de bonne foi et de manière équitable et non discriminatoire, des mesures visant à assurer le respect par les investisseurs des lois et règlements de la Partie contractante d'accueil en matière :

a) De paiement d'impôts et de droits;

b) De procédures de faillite ou d'insolvabilité, ou de protection des droits des créanciers;

c) D'infractions pénales; et

d) D'exécution des ordonnances et jugements des cours ou des tribunaux de la Partie contractante d'accueil.

Article 9. Subrogation

1. Si l'une des Parties contractantes dispose d'un régime public d'assurance ou de garantie des investissements de ses propres investisseurs contre les risques non commerciaux, auquel un investisseur de ladite Partie a adhéré, l'autre Partie contractante reconnaîtra toute subrogation de l'assureur dans les droits de l'investisseur en vertu du contrat d'assurance.

2. L'assureur a droit, au titre de la subrogation, d'exercer les droits et d'exécuter les créances de l'investisseur, et assume les obligations liées à l'investissement. Les droits ou créances subrogés n'excèdent pas les droits ou créances d'origine de l'investisseur.

3. Tout différend entre une Partie contractante et un assureur est réglé conformément aux dispositions de l'article 11 du présent Accord.

Article 10. Consultations

Les Parties contractantes conviennent de se consulter sans délai, à la demande de l'une d'entre elles, pour régler tout différend découlant du présent Accord, ou pour examiner toute question se rapportant à sa mise en œuvre ou à son exécution, ou encore pour étudier toute autre question susceptible d'en découler. Ces consultations se tiennent entre les autorités compétentes des Parties contractantes, au lieu et au moment convenus par celles-ci par la voie diplomatique.

*Article 11. Règlement de différends entre une Partie contractante
et les investisseurs de l'autre Partie contractante*

1. Tout différend entre l'une des Parties contractantes et un investisseur de l'autre Partie contractante en relation avec son investissement est notifié par écrit, y compris des informations détaillées fournies par l'investisseur à la Partie contractante d'accueil. Dans la mesure du possible, l'investisseur et la Partie contractante concernée s'efforcent de régler le différend par voie de consultation et de bonne foi. Les négociations se tiennent dans la capitale de la Partie contractante qui est partie au différend, à moins qu'il n'en soit convenu autrement. La Partie contractante qui est partie au différend ne peut entraver ou refuser le droit de l'investisseur de soumettre un différend aux procédures de règlement visées au paragraphe 2 du présent article en refusant de prendre part à des négociations.

2. Tout différend qui ne peut être réglé de la sorte dans un délai de six mois suivant la date de la notification écrite visée au paragraphe 1 peut être soumis, à la demande de l'investisseur :

a) Au tribunal compétent de la Partie contractante sur le territoire de laquelle l'investissement a été effectué; ou

b) Sauf en vertu des alinéas a) et b) du paragraphe 4 du présent article :

i) Au Centre international pour le règlement des différends relatifs aux investissements (CIRDI), institué par la Convention pour le règlement des différends relatifs aux investissements entre États et ressortissants d'autres États, si les deux Parties contractantes deviennent parties à ladite Convention;

ii) À tout tribunal arbitral spécial institué en vertu du Règlement d'arbitrage de la Commission des Nations Unies pour le droit commercial international (CNUDCI).

3. Lorsque l'investisseur soumet le différend à l'une ou l'autre des procédures de règlement des différends visées au paragraphe 2 du présent article, ce choix est irrévocable.

4. Nonobstant les dispositions du paragraphe 2 du présent article :

a) Seuls les différends découlant directement d'activités d'investissement ayant reçu l'autorisation prescrite, le cas échéant, par la législation applicable de la Partie contractante d'accueil relative aux capitaux étrangers et ayant effectivement débutés peuvent être présentés au CIRDI ou à tout autre mécanisme international de règlement des différends convenu par les Parties contractantes;

b) Les différends relatifs aux droits de propriété et aux droits réels sur des biens fonciers et immobiliers situés sur le territoire de la Partie contractante d'accueil relèvent entièrement de la juridiction des tribunaux de cette Partie contractante et ne sont par conséquent pas soumis à la compétence du CIRDI ou de tout autre mécanisme international de règlement des différends.

5. Aucune des Parties contractantes impliquées dans un différend n'a le droit, à quelque stade de la procédure d'arbitrage ou de l'exécution d'une sentence arbitrale que ce soit, de soulever une objection en faisant valoir que l'investisseur qui est partie adverse au différend a reçu une indemnisation totale ou partielle pour ses pertes au titre d'une police d'assurance ou de la garantie visée à l'article 9 du présent Accord. L'assureur ne peut toutefois pas soumettre un différend à un arbitrage international en vertu des dispositions du présent article si le différend en question a déjà été soumis à une instance d'arbitrage internationale.

6. Le tribunal arbitral rend sa décision conformément aux dispositions du présent Accord, aux lois et règlements de la Partie contractante impliquée dans le différend sur le territoire de

laquelle l'investissement a été effectué (y compris ceux relatifs aux conflits de lois) et aux principes applicables du droit international tels qu'acceptés par les deux Parties contractantes.

7. Les sentences arbitrales sont définitives et contraignantes pour toutes les parties au différend. Chaque Partie contractante s'engage à exécuter la sentence conformément à sa législation nationale.

Article 12. Règlement de différends entre les Parties contractantes

1. Les Parties contractantes s'efforcent, de bonne foi et dans un esprit de coopération, de parvenir à une solution rapide et équitable à tout différend entre elles concernant l'interprétation ou la mise en œuvre du présent Accord. À cet égard, elles conviennent de se livrer à des négociations directes et sérieuses pour parvenir à une solution. Faute d'accord dans un délai de six mois suivant le début d'un différend entre les Parties contractantes au moyen de la procédure qui précède, le différend peut être soumis, à la demande de l'une ou l'autre des Parties contractantes, à un tribunal arbitral composé de trois membres.

2. Le tribunal arbitral est institué pour chaque cas selon les modalités suivantes. Dans un délai de deux mois à compter de la réception de la demande d'arbitrage, chaque Partie contractante désigne un membre du tribunal. Les deux membres ainsi désignés désignent ensuite un ressortissant d'un État tiers qui, suivant l'approbation des deux Parties contractantes, est nommé président du tribunal. Le président est nommé dans les quatre mois suivant la date de la désignation des deux autres membres.

3. Si les deux arbitres ne parviennent pas à s'entendre sur le choix du président dans un délai de quatre mois à compter de leur désignation, le président est désigné par le Président de la Cour internationale de Justice, à la demande de l'une ou l'autre des Parties contractantes.

4. Lorsque, dans les cas visés au paragraphe 3 du présent article, le Président de la Cour internationale de Justice est empêché de désigner le président du tribunal, ou s'il est un ressortissant de l'une des Parties contractantes, le Vice-Président procède à la nomination; et si celui-ci est empêché de s'acquitter de cette fonction, ou s'il est un ressortissant de l'une des Parties contractantes, le membre de la Cour ayant le plus d'ancienneté et qui n'est pas un ressortissant de l'une ou l'autre des Parties contractantes procède à la nomination.

5. Le tribunal adopte des règles de procédure conformes aux autres dispositions du présent Accord dans les trois mois suivant la date de nomination du président. À défaut d'un tel accord, le tribunal demande au Président de la Cour internationale de Justice d'établir les règles de procédure, en tenant compte des règles généralement reconnues de la procédure arbitrale internationale.

6. Sauf accord contraire, toutes les conclusions sont déposées et toutes les audiences sont terminées dans les huit mois suivant la date de la désignation du président, et le tribunal rend sa sentence dans les deux mois suivant la fin du dépôt des conclusions ou des audiences, selon la date la plus tardive. Le tribunal arbitral rend sa sentence, qui est définitive et contraignante, à la majorité des voix.

7. Le tribunal arbitral rend sa sentence conformément au présent Accord et au droit international applicable entre les Parties contractantes.

8. Chaque Partie contractante assume les frais du membre du tribunal qu'elle a désigné et sa propre représentation devant le tribunal arbitral. Les deux Parties contractantes se partagent les frais relatifs aux au président ainsi que les autres frais communs.

9. Les différends portant sur la même question qui ont été soumis à un autre tribunal arbitral international au titre de l'article 11 et qui sont toujours en instance ne peuvent être portés devant un tribunal arbitral international en vertu des dispositions du présent article. Toutefois, la présente disposition n'empêche pas les Parties contractantes d'engager des négociations directes et sérieuses.

Article 13. Champ d'application

Le présent Accord s'applique aux investissements effectués sur le territoire d'une Partie contractante conformément à sa législation nationale par des investisseurs de l'autre Partie contractante, avant ou après son entrée en vigueur. Il ne s'applique toutefois pas aux différends soulevés ou aux réclamations réglées avant son entrée en vigueur.

Article 14. Ajouts et modifications

Le présent Accord peut être modifié ou complété par consentement mutuel des Parties contractantes, sous la forme de protocoles distincts faisant partie intégrante du présent Accord et qui entrent en vigueur conformément aux dispositions de son article 15.

Article 15. Entrée en vigueur, durée et dénonciation

1. Le présent Accord entre en vigueur à la date de la dernière notification par les Parties contractantes, par écrit et par la voie diplomatique, de l'accomplissement de leurs procédures juridiques internes respectives nécessaires à cette fin.

2. Le présent Accord demeure en vigueur durant une période de 10 ans et, à l'issue de cette période initiale, demeure en vigueur à moins que l'une des Parties contractantes ne le dénonce à tout moment en adressant un préavis écrit d'un an à l'autre Partie contractante.

3. En ce qui concerne les investissements effectués ou acquis avant la date de dénonciation du présent Accord et auxquels celui-ci s'applique par ailleurs, les dispositions de tous les autres articles du présent Accord demeurent en vigueur pour une période supplémentaire de 10 ans à compter de la date de dénonciation.

4. À compter de la date d'entrée en vigueur du présent Accord, le précédent Accord entre la République turque et la République d'Azerbaïdjan relatif à la promotion et la protection réciproques des investissements, signé le 9 février 1994, prend fin.

EN FOI DE QUOI, les représentants soussignés, à ce dûment autorisés par leurs Gouvernements respectifs, ont signé le présent Accord.

FAIT à Izmir, le 25 octobre 2011, en double exemplaire, en langues turque, azerbaïdjanaise et anglaise, tous les textes faisant également foi.

En cas de divergence d'interprétation et d'application, le texte anglais prévaut.

Pour le Gouvernement de la République turque :

ZAFER ÇAĞLAYAN
Ministre de l'économie

Pour le Gouvernement de la République d'Azerbaïdjan :

ŞAHİN MUSTAFAYEV
Ministre du développement économique

No. 51442

**United Nations
and
Hungary**

Exchange of letters constituting an Agreement between the United Nations and the Government of Hungary on the hosting of the “Twenty-first meeting of the United Nations Secretary-General's Advisory Board on Water and Sanitation (UNSGAB)” that will be held in Budapest, Hungary, from 6 to 9 October 2013. New York, 20 August 2013 and 30 September 2013

Entry into force: *30 September 2013 by the exchange of the said letters, in accordance with their provisions*

Authentic text: *English*

Registration with the Secretariat of the United Nations: *ex officio, 3 October 2013*

Not published in print, in accordance with article 12(2) of the General Assembly regulations to give effect to Article 102 of the Charter of the United Nations, as amended.

**Organisation des Nations Unies
et
Hongrie**

Échange de lettres constituant un accord entre l'Organisation des Nations Unies et le Gouvernement de la Hongrie relatif à l'organisation de la « Vingt-et-unième réunion du Conseil consultatif sur l'eau et l'assainissement auprès du Secrétaire Général de l'ONU (UNS-GAB) » qui se tiendra à Budapest, en Hongrie, du 6 au 9 octobre 2013. New York, 20 août 2013 et 30 septembre 2013

Entrée en vigueur : *30 septembre 2013 par l'échange desdites lettres, conformément à leurs dispositions*

Texte authentique : *anglais*

Enregistrement auprès du Secrétariat de l'Organisation des Nations Unies : *d'office, 3 octobre 2013*

Non disponible en version imprimée, conformément au paragraphe 2 de l'article 12 du règlement de l'Assemblée générale destiné à mettre en application l'Article 102 de la Charte des Nations Unies, tel qu'amendé.

No. 51443

**United Nations
and
Croatia**

Exchange of letters constituting an Agreement between the United Nations and the Government of the Republic of Croatia concerning the organizing of the “Expert Group Meeting on science-policy interface” to be held in Dubrovnik, Croatia, on 21 and 22 October 2013. New York, 7 October 2013 and 17 October 2013

Entry into force: *17 October 2013 by the exchange of the said letters, in accordance with their provisions*

Authentic text: *English*

Registration with the Secretariat of the United Nations: *ex officio, 17 October 2013*

Not published in print, in accordance with article 12(2) of the General Assembly regulations to give effect to Article 102 of the Charter of the United Nations, as amended.

**Organisation des Nations Unies
et
Croatie**

Échange de lettres constituant un accord entre l'Organisation des Nations Unies et le Gouvernement de la République de Croatie concernant l'organisation de la « Réunion du groupe d'experts sur l'interface science-politique » qui se tiendra à Dubrovnik, en Croatie, les 21 et 22 Octobre 2013. New York, 7 octobre 2013 et 17 octobre 2013

Entrée en vigueur : *17 octobre 2013 par l'échange desdites lettres, conformément à leurs dispositions*

Texte authentique : *anglais*

Enregistrement auprès du Secrétariat de l'Organisation des Nations Unies : *d'office, 17 octobre 2013*

Non disponible en version imprimée, conformément au paragraphe 2 de l'article 12 du règlement de l'Assemblée générale destiné à mettre en application l'Article 102 de la Charte des Nations Unies, tel qu'amendé.

No. 51444

**United Nations
and
India**

Exchange of letters constituting an Agreement between the United Nations and the Government of India on the holding of the Workshop on the Regular Process for global reporting and assessment of the state of the marine environment, including socio-economic aspects to be held in Chennai, India, from 25 to 27 November 2013. New York, 3 October 2013 and 14 October 2013

Entry into force: *14 October 2013 by the exchange of the said letters, in accordance with their provisions*

Authentic text: *English*

Registration with the Secretariat of the United Nations: *ex officio, 14 October 2013*

Not published in print, in accordance with article 12(2) of the General Assembly regulations to give effect to Article 102 of the Charter of the United Nations, as amended.

**Organisation des Nations Unies
et
Inde**

Échange de lettres constituant un accord entre l'Organisation des Nations Unies et le Gouvernement de l'Inde relatif à la tenue de l'atelier sur le Mécanisme de notification et d'évaluation systématiques à l'échelle mondiale de l'état du milieu marin, y compris les aspects socioéconomiques, qui se tiendra à Chennai, en Inde, du 25 au 27 novembre 2013. New York, 3 octobre 2013 et 14 octobre 2013

Entrée en vigueur : *14 octobre 2013 par l'échange desdites lettres, conformément à leurs dispositions*

Texte authentique : *anglais*

Enregistrement auprès du Secrétariat de l'Organisation des Nations Unies : *d'office, 14 octobre 2013*

Non disponible en version imprimée, conformément au paragraphe 2 de l'article 12 du règlement de l'Assemblée générale destiné à mettre en application l'Article 102 de la Charte des Nations Unies, tel qu'amendé.

No. 51445

**United Nations
and
Switzerland**

Exchange of letters constituting an Agreement between the United Nations and the Government of Switzerland regarding the hosting of the launch meeting of the joint CTED/UNODC initiative on “effective counter-terrorism investigations and prosecutions while respecting human rights and the rule of law”, which will be held at Geneva, Switzerland on 2 and 3 October 2013 (with attachment). New York, 20 September 2013, and Bern, 25 September 2013

Entry into force: *25 September 2013 by the exchange of the said letters, in accordance with their provisions*

Authentic text: *English*

Registration with the Secretariat of the United Nations: *ex officio, 2 October 2013*

Not published in print, in accordance with article 12(2) of the General Assembly regulations to give effect to Article 102 of the Charter of the United Nations, as amended.

**Organisation des Nations Unies
et
Suisse**

Échange de lettres constituant un accord entre l'Organisation des Nations Unies et le Gouvernement suisse concernant la tenue de la réunion de lancement de l'initiative conjointe DECT/ONUDC sur « l'efficacité des enquêtes et des poursuites en matière de lutte contre le terrorisme dans le respect des droits de l'homme et de l'état de droit », qui aura lieu à Genève, en Suisse, du 2 au 3 octobre 2013 (avec annexe). New York, 20 septembre 2013, et Berne, 25 septembre 2013

Entrée en vigueur : *25 septembre 2013 par l'échange desdites lettres, conformément à leurs dispositions*

Texte authentique : *anglais*

Enregistrement auprès du Secrétariat de l'Organisation des Nations Unies : *d'office, 2 octobre 2013*

Non disponible en version imprimée, conformément au paragraphe 2 de l'article 12 du règlement de l'Assemblée générale destiné à mettre en application l'Article 102 de la Charte des Nations Unies, tel qu'amendé.

No. 51446

**United Nations
and
Burkina Faso**

Exchange of letters constituting an Agreement between the United Nations and Burkina Faso concerning the hosting of a workshop to strengthen the coordination of mechanisms of prevention and fight against terrorism, which will be held in Ouagadougou from 26 to 27 June 2013. New York, 18 June 2013 and 20 June 2013

Entry into force: *20 June 2013 by the exchange of the said letters, in accordance with their provisions*

Authentic text: *French*

Registration with the Secretariat of the United Nations: *ex officio, 2 October 2013*

Not published in print, in accordance with article 12(2) of the General Assembly regulations to give effect to Article 102 of the Charter of the United Nations, as amended.

**Organisation des Nations Unies
et
Burkina Faso**

Échange de lettres constituant un accord entre l'Organisation des Nations Unies et le Burkina Faso portant sur l'organisation d'un atelier sur le renforcement de la coordination des mécanismes de prévention de lutte contre le terrorisme, qui se tiendra à Ouagadougou du 26 au 27 juin 2013. New York, 18 juin 2013 et 20 juin 2013

Entrée en vigueur : *20 juin 2013 par l'échange desdites lettres, conformément à leurs dispositions*

Texte authentique : *français*

Enregistrement auprès du Secrétariat de l'Organisation des Nations Unies : *d'office, 2 octobre 2013*

Non disponible en version imprimée, conformément au paragraphe 2 de l'article 12 du règlement de l'Assemblée générale destiné à mettre en application l'Article 102 de la Charte des Nations Unies, tel qu'amendé.

ISBN 978-92-1-900931-8

9 789219 009318

**UNITED
NATIONS**

**TREATY
SERIES**

Volume
2958

2013

**I. Nos.
51428-51446**

**RECUEIL
DES
TRAITÉS**

**NATIONS
UNIES**
